STANISŁAW KAROLAK
DANUTA WASILEWSKA

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

УЧЕБНИК
ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

STANISŁAW KAROLAK
DANUTA WASILEWSKA

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

WIEDZA POWSZECHNA
WARSZAWA — 1977

Ogólna koncepcja metodyczna
MIECZYSŁAW JAWOROWSKI

Recenzenci
А. С. ПОСВЯНСКАЯ
канд. филологических наук, старший преподаватель
кафедры славянских языков МГУ
doc. dr hab. BARBARA BARTNICKA-DĄBKOWSKA
mgr JANINA DEMBOWSKA

Okładka
K. TARKOWSKA-GRUSZECKA

Ilustrował
ZBIGNIEW LENGREN

Copyright by Państwowe Wydawnictwo
„Wiedza Powszechna" — Warszawa 1962, Poland

PRINTED IN POLAND

PW „Wiedza Powszechna" — Warszawa 1977. Wydanie XI.
Nakład 50 000 + 100 egz. Obj. 29,2 ark. wyd., 37,5 ark. druk.
Zakłady Graficzne w Katowicach, ul. Armii Czerwonej 138
Zarm 1545/3/77
Цена 1 руб. 20 коп.

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA” — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 1

ОГЛАВЛЕНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ
КАК РАБОТАТЬ С КНИГОЙ
ФОНЕТИКА И ОРФОГРАФИЯ

ОГЛАВЛЕНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ XI
КАК РАБОТАТЬ С КНИГОЙ? XIII
ФОНЕТИКА И ОРФОГРАФИЯ XVI

Урок 1. Rozmowa 1

Род имен существительных
Глаголы типа ***czytać***

Урок 2. Zwiedzamy miasto 8

Образование множественного числа существительных
Глаголы типа ***czytać*** (продолжение)
Имя прилагательное

Урок 3. Zbliżają się wakacje 15

Винительный падеж ед. ч. существительных
Настоящее время глаголов типа ***czytać*** (III спряжение)

Урок 4. Wizyta 22

Творительный падеж имен существительных
Настоящее время глагола ***być***

Урок 5. Chcę napisać list 29

Родительный падеж ед. ч. существительных
Настоящее время глаголов типа ***móc*** (I спряжение)
Отсутствие личных местоимений при глаголах

Урок 6. Rozmowa telefoniczna 37

Предложный падеж существительных м. и ср. родов
Настоящее время глаголов типа ***mówić*** (II спряжение)
Конструкция ***nie ma*** + род. падеж

Урок 7. W deszczowy dzień 45

Дательный-предложный падежи существительных на ***-a***
Простое будущее время
Kiedy, gdy

Урок 8. Co pokażemy naszym gościom? 59

Дательный падеж и звательная форма существительных и личных местоимений
Склонение имен прилагательных
Образование качественных наречий
Составное будущее время I
Наречия со значением направления и места

Урок 9. Gdzie będą mieszkać Maryjka i Włodek? . . 71

Множественное число существительных (продолжение)
Существительные с чередованием ***ó*** : ***o*** в основе
Глаголы II-го спряжения с чередованием в основе

Урок 10. Mieszkanie Tadka 81

Существительные с беглым ***e***
Родительный пад. мн. числа существительных
Повелительное наклонение

Урок 11. Na przystanku tramwajowym 94

Предложный пад. ед. ч. существительных м. и ср. родов
Родительный-винительный падежи личных местоимений
Прошедшее время

Урок 12. Spotkanie 103

Родительный падеж ед. ч. существительных м. и ср. родов
Формы 3-го лица повелительного наклонения
Прошедшее время (продолжение)
Союз ***że***

Урок 13. Kolacja u Marka 117

Дательный-предложный падежи слов ж. рода (продолжение)
Краткие и полные формы местоимений ***ja***, ***ty***, ***on***
Повелительное наклонение (продолжение)

Урок 14. Pierwszy wieczór u Oli 131

Возвратное и личные местоимения
Глаголы с суффиксами ***-ą-***, ***-ną-*** в инфинитиве

Урок 15. Następnego dnia rano 145

Безличный оборот — настоящее время
Составное будущее время II

Урок 16. Wrażenia z teatru 155

Образование им. пад. мн. ч. личных существительных м. рода
Образование лично-мужских форм прилагательных

Урок 17. Zameldowanie 164

Имя числительное
Образование степеней сравнения прилагательных

Урок 18. Zwiedzamy Warszawę 176

Именительный пад. мн. ч. личных существительных мужского рода (продолжение)
Образование страдательных причастий прошедшего времени
Страдательный оборот

Урок 19. *Jan Knothe,* A tu jest Warszawa (fragment) . . 188

Урок 20. Na koncerci 193

Винительный падеж мн. числа существительных
Образование степеней сравнения прилагательных (продолжение)
Страдательные причастия настоящего времени

Урок 21. W poszukiwaniu „Zachęty” 209
Образование степеней сравнения наречий
Лично-мужские формы страдательных причастий

Урок 22. List do kolegi 221
Родительный падеж мн. числа существительных (продолжение)
Образование страдательных причастий (продолжение)
Образование отглагольных существительных

Урок 23. Poczta. Telegraf. Telefo 232
Место прилагательного в сочетании с существительным ,
Сослагательное наклонение

Урок 24. Odwiedzamy warszawskie księgarnie . . . 248
Дательный падеж ед. ч. м. рода (продолжение)
Творительный падеж мн. ч. (продолжение)
Союзы ***żeby***, ***aby***
Союзы ***gdyby***, ***jeśliby***, ***jeżeliby***

Урок 25. ***Maria Dąbrowska*****, Przygody człowieka myślącego** (fragment) 258

Урок 26. Czytamy wiersze 265
Описательные формы степеней сравнения прилагательных и наречий
Powinien

Урок 27. Na plaży nad Wisłą 276
Эквиваленты русских местоимений „некого, нечего”
Выражение долженствования (продолжение)

Урок 28. W restauracji 288
Прошедшее время глаголов

Урок 29. Podajemy wiadomości 301
Конструкции со страдательным причастием
Безличные обороты (продолжение)

Урок 30. Przygotowanie do podróży 314
Предложный падеж ед. числа
Выражение долженствования (продолжение)

Урок 31. Podróż do Krakowa 324
Действительные причастия настоящего времени и деепричастия несовершенного вида

Урок 32. W Krakowie 333

Урок 33. W dwóch słowach o Krakowie 341
Безличные обороты (продолжение)

Урок 34. Włodek zachorował 348
Местоимения ***nikt***, ***nic*** с предлогами

Урок 35. Zakupy 355
Сочетаемость числительных с личными существительными м. рода
Неопределенные местоимения

Урок 36. W kawiarni 366
Личные существительные м. рода

Урок 37. Pożegnanie 375

ТЕКСТЫ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

***Stefania Grodzieńska*, Krytyk i minister**. 381
***Jarosław Iwaszkiewicz*, Dziewczyna i gołębie** (fragmenty) 382
***Anatol Potemkowski*, Oszust** 387
***Maria Zientarowa*, Metoda Pawłowa** 389
***Wojciech Żukrowski*, Córeczka** (fragmenty) . . . 393
***Maria Zientarowa*, List z kolonii** 398
***Stanisław Dygat*, Pan Trąbka sprzedaje gazety** . . 403
***Mieczysław Jastrun*, Piękna choroba** (fragment) . . 406
***Jan Parandowski*, Powrót do życia** (fragmenty) . . 409
***Adolf Rudnicki*, Niekochana** (fragmenty) 417
***Stefania Grodzieńska*, Lizbona** 424
***Stefania Grodzieńska*, Fotografuję się** 428
Leon Kruczkowski, Pierwszy dzień wolności (fragment) . 431
Stanisław Dygat, Nie ma tego złego co by na dobre niewyszło 435
***Adolf Rudnicki*, Bukiet kwiatów dla Puszkinowców** . . 440
***Jerzy Broszkiewicz*, Kształт miłości** (fragment) . . . 443
***Jarosław Iwaszkiewicz*, Ikar** 447
***Bohdan Czeszko*, Scena balkonowa** 454

ОБРАЗЦЫ СКЛОНЕНИЙ И СПРЯЖЕНИЙ 463
СПИСОК НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫХ ГЛАГОЛОВ С РАЗНЫМИ ЧЕРЕДОВАНИЯМИ В ОСНОВЕ 474
ТАБЛИЦА ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ 477
КЛЮЧ К УПРАЖНЕНИЯМ 478
ПОЛЬСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ 495
РУССКО-ПОЛЬСКИЙ СЛОВАРЬ (ДЛЯ УПРАЖНЕНИЙ) 562
УКАЗАТЕЛЬ ГРАММАТИЧЕСКИХ ВОПРОСОВ 567

ПРЕДИСЛОВИЕ

Настоящий учебник предназначен для желающих самостоятельно заниматься польским языком. Главный упор сделан на разговорный язык, что и обусловило в основном бытовую тематику предлагаемых текстов. Авторы стремились поставить своих „героев" в различные повседневные ситуации, чтобы таким образом ознакомить учащихся со словами, выражениями и оборотами, которыми обычно пользуются в подобных ситуациях. Задачей настоящей книги является ознакомление изучающих польский язык с основными законами и правилами польской грамматики, с наиболее употребительными в разговорной речи словами и оборотами, с достаточным количеством слов, чтобы учащиеся, проработав материал учебника, могли активно овладеть навыками разговорной речи.

Следовательно, учебник предназначен для широких кругов лиц, желающих практически овладеть польским языком; он может быть также использован туристами, все чаще посещающими нашу страну.

Комментарии и грамматические пояснения подчинены основной задаче книги — научить правильно говорить по-польски. Такая сугубо практическая установка книги явилась причиной некоторого упрощения теоретических объяснений и заставила авторов ограничиться лишь самыми необходимыми сведениями по грамматике, ограничить до минимума употребление специальной грамматической терминологии.

Книга рассчитана на самостоятельные занятия языком и постоянный самоконтроль (что, конечно, не исключает возможности работы с преподавателем). В первых 15-ти уроках указывается произношение, дается перевод всех польских текстов основного курса на русский язык, подробно объясняется каждое впервые встречающееся языковое явление. В конце книги даны образцы всех типов склонений и спряжений, прилагается ключ, который даст возможность проверить все задания, алфавитный указатель грамматических вопросов и, наконец, словари.

В разделе „Тексты для чтения" даются отрывки из произведений современной польской литературы с необходимыми объяснениями и указанием значений слов, не помещенных в общем словаре.

К книге прилагается пластинка, на которой записаны примеры слов из раздела „Фонетика и орфография" и некоторые тексты основного курса.

Издательство и авторы считают своим долгом выразить глубокую благодарность сотруднику кафедры славянских языков Московского университета кандидату филологических наук А. С. Посвянской и сотрудникам Издательства иностранных и национальных словарей за ценные замечания, способствовавшие улучшению книги.

Учебник является первой попыткой построить занятия польским языком с установкой на активное овладение разговорной речью. Как первая попытка, он, несомненно, обладает многими недостатками. Авторы будут благодарны за все критические замечания, касающиеся как общей концепции книги, так и отдельных деталей. Отзывы о книге просим направлять по адресу:

ПОЛЬША, WARSZAWA, UL. JASNA 26
WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA”

КАК РАБОТАТЬ С КНИГОЙ?

Сначала советуем ознакомиться с основными сведениями по польской фонетике и орфографии, а также с условными знаками, применяемыми в транскрипции польских текстов. Описание звуков польского языка, отличных от русских, дается в сравнении их с близкими по звучанию русскими звуками, что, конечно, дает о них лишь более или менее близкое представление. Для полного овладения правильным польским произношением необходимо использование прилагаемой пластинки, работа с преподавателем или непосредственное общение с поляками.

Авторы считают применяемый ими метод более плодотворным, чем подробное описание точного произношения польских звуков, которое для лиц, не знакомых с фонетикой, было бы непонятным и лишило бы их возможности даже приблизительно правильно воспроизводить польские тексты.

Работая над систематическим курсом, необходимо постоянно сравнивать свое произношение с транскрипцией текста (или с записью на пластинке), особенно в первых уроках, где дается она сразу под орфографическим польским текстом.

Каждый урок построен следующим образом: сначала дается польский текст и словарь, в котором указываются значения слов, впервые встречающихся в данном тексте, потом русский перевод текста, затем новые обороты и идиоматические выражения, даваемые без объяснений. После этого следует комментарий к тексту, в котором объясняются отдельные грамматические факты польского языка. В конце урока излагаются некоторые вопросы грамматики, необходимые для активного овладения языковым материалом, и даются упражнения.

Предлагаемый в книге перевод польского текста на русский язык не дословный, а ситуационный, хотя в основном авторы стремились к возможно более точному переводу. Лишь в случаях, где имеются большие расхождения между ситуационным и дословным переводом, в скобках приводится перевод, иногда даже не очень удачный с точки зрения стилистических норм русского литературного языка, но показывающий сущность данной польской конструкции.

Переводя польские тексты на русский язык, не следует пользоваться русскими переводами, помещенными в книге. Для этой цели служит словарик, следующий за текстом, и общий словарь. Русским переводом можно пользоваться лишь для проверки самостоятельно сделанного

перевода польского текста. Его можно использовать также для так называемого „обратного" перевода, с русского языка на польский. Обратный перевод следует делать после усвоения всего языкового материала данного урока. Такое упражнение очень полезно, оно помогает быстрее овладеть характерными польскими конструкциями и оборотами, употребляемыми в данной ситуации.

Цифры при польском тексте помогают найти соответствующее место в русском переводе и в приводимой транскрипции этого текста. Цифры, набранные жирным шрифтом, указывают на то, что в данном отрезке встречается языковой факт, объясняемый в комментарии. В польском тексте выделены жирным шрифтом те грамматические формы, которые являются основной темой урока.

Помещенный в конце книги польско-русский словарь построен на тех же принципах, которыми характеризуется вся книга: он подчинен задаче оказать максимальную помощь желающим активно овладеть польским языком. В нем приводятся наиболее трудные формы отдельных слов, а именно:

а) в группе существительных:

формы родительного и предложного падежей существительных мужского рода на согласный, а также формы именительного падежа множественного числа личных существительных мужского рода; формы дательного-предложного падежей существительных на **-а** и формы предложного падежа сущ. среднего рода, а также формы именительного падежа множественного числа сущ. женского рода на согласный (типа **noc**);

б) в группе прилагательных:

лично-мужские формы именительного падежа множественного числа, а также формы наречий, образующихся от основ имен прилагательных;

в) в группе глаголов:

формы 1-го и 2-го лица единственного числа настоящего времени. В некоторых случаях приводятся также формы 3-го лица множественного числа.

При глаголах несовершенного вида, как правило, даются соответствующие глаголы совершенного вида. Исключения составляют те случаи,когда нет полного совпадения обоих глаголов во всех отмеченных в русской части словаря значениях.

При глаголах с отличным от русского управлением даются указания на падеж (предлог и падеж), с которым они сочетаются. Глаголы, при которых нет особых указаний, не отличаются управлением от соответствующих русских глаголов.

В словаре жирным шрифтом выделены элементы слов, изменяющиеся во всех формах, образуемых данным словом, а курсивом — элементы, изменяющиеся лишь в некоторых его формах (т. е. в основном части слов, в которых происходят чередования). Притом звуковые чередования отмечаются лишь там, где им соответствует чередование букв. В других случаях они не отмечены, так как простое сложение букв и даст нужное звучание формы (как, например, в слове czas предл. czasi**e**). Выделяются также чередования букв, которые не отражаются на звуковом облике формы (например, cie**ń** род. cieni**a**).

Таким образом, словарь построен так, чтобы, отбросив элементы, выделенные в исходной форме жирным шрифтом или жирным шрифтом и курсивом, и прибавив отмеченные так же элементы требуемой формы, механически получить нужный результат. Например, в исходной форме слова adresat нет элементов, выделенных жирным шрифтом. Следовательно, к полному составу букв этого слова прибавляем элементы требуемой формы, выделенные жирным шрифтом, например род. пад.

adresa*t* + **a** = adresa*t***a**

Буква *t* этого слова выделена курсивом, значит, в некоторых формах она чередуется с другими буквами. Например, в предложном падеже курсивом выделены буквы *ci*; следовательно, чтобы получить форму предложного падежа, отбрасываем *t*, к части adres а прибавляем *ci* и окончание **-e** (данное жирным шрифтом) и получаем требуемый результат:

adresa*t* — *t* + *ci* + **e** = adresa*ci***e**

Все приводимые в словаре формы следует образовывать аналогично этому примеру.

В книге имеется также русско-польский словарь, в котором помещены все слова, необходимые для выполнения заданий. Для справок даются образцы склонений и спряжений, а также список наиболее употребительных глаголов с разными чередованиями в основах.

СОКРАЩЕНИЯ, ПРИНЯТЫЕ В СЛОВАРЕ

ж.	— женский род	*пр.*	— предложный падеж (у слов на **-a** дательный--предложный падежи)
лм.	— лично-мужская форма им. пад. мн. ч.	*род.*	— родительный падеж ед. ч.
м.	— мужской род	*род. мн.*	— родительный падеж множественного числа
мн.	— именительный падеж множественного числа	*сов.*	— совершенный вид
нар.	— наречие	*ср.*	— средний род
несов.	— несовершенный вид		

ФОНЕТИКА И ОРФОГРАФИЯ

Польский язык пользуется латинским алфавитом, в который были введены некоторые дополнительные знаки для обозначения звуков польского языка, отсутствующих в латинском языке.

В польском алфавите 32 буквы: **a, ą, b, c, ć, d, e, ę, f, g, h, i, j, k, l, ł, m, n, ń, o, ó, p, r, s, ś, t, u, w, y, z, ź, ż.** Некоторые звуки обозначаются сочетаниями букв (об этом см. ниже).

Большинство польских звуков совпадает в произношении с соответствующими русскими звуками, но во многих случаях польское произношение отлично от русского.

В тех случаях, когда данные звуки польского и русского языков совпадают, сразу даются их русские буквенные соответствия. В остальных случаях буквы в приводимых ниже таблицах снабжены цифрами, под которыми описываются обозначаемые ими звуки.

ГЛАСНЫЕ

a — всегда произносится как русское ударное *а*
e — произносится как русское ударное *э* в словах „это, поэт"
i — *и*
o — всегда произносится как русское ударное *о*
ó, **u** — *у*
y — *ы*
ą, **ę** — (1)

В польском языке, в отличие от русского, нет редукции безударных гласных. Все польские гласные произносятся одинаково как под ударением, так и в безударном положении. Необходимо привыкнуть к четкому (нередуцированному) их произношению. Это касается главным образом звуков **a**, **o**, **e**, которые в русском языке в безударном положении подвергаются значительной редукции.

Ударение в польрком языке, как правило, падает на п р е д п о с л е д н и й слог слова. Слова, в которых ударение падает на другой слог, снабжены знаком ударения.

СОГЛАСНЫЕ

b — *б*
c — *ц*
ch, **h** — *х*
d — *d*
f — *ф*
g — *г*
i — *й*
k — *к*
ł — *л*
m — *m*
n — *н*
ń — *нь*
p — *п*
r — *р*
rz, **ż** — *ж*
s — *с*
sz — *ш*
t — *т*
w — *в*
z — з
cz — (2)
dż — (3)
ć — (4)
ś — (5)
ź — (6)
dź — (7)
dz — (8)
l — (9)

1. Буквы **ą** и **ę** служат для обозначения носовых гласных ***о*** и ***э***. Произношению этих звуков надо учиться следующим образом: нужно подготовиться к произношению сочетаний [*он*], [*эн*], не давая кончику языка упереться в верхние зубы. Этого лучше всего достигнуть, одновременно придерживая чем-нибудь (например, специальной лопаткой) кончик языка. В результате неносовые ***о***, ***э*** получат носовой резонанс, так как для струи воздуха открыт вход в носовую полость. Этот резонанс ни в коем случае не должен получить звучания согласного ***н***, поэтому нельзя допустить, чтобы кончик языка прикасался к верхним зубам. Язык должен быть опущен, лежать за нижними зубами. Для примера сравните положение органов речи при произношении следующих звуков.

n **ę** **e**

Приложите все усилия, чтобы научиться произношению носовых звуков. Замена их сочетаниями [*он*], [*эн*] абсолютно недопустима.

Вот примеры слов с носовыми гласными *):

ą			**ę**		
chc**ą**	[*хцо^{н}*]	хотят	chc**ę**	[*хцэ^{н}*]	хочу
d**ążenie**	[*до^{н}жэне*]	стремление	g**ęsty**	[*гэ^{н}сты*]	густой
g**ąszcz**	[*го^{н}шт͡ш*]	чаща	j**ęzyk**	[*е^{н}зык*]	язык
m**ąż**	[*мо^{н}ш*]	муж	m**ężny**	[*мэ^{н}жны*]	храбрый
prosz**ą**	[*прошо^{н}*]	просят	or**ęż**	[*орэ^{н}ш*]	оружие
wąchaj**ą**	[*во^{н}хаё^{н}*]	нюхают	par**ę**	[*парэ^{н}*]	пару
w**ąski**	[*во^{н}ски*]	узкий	prosz**ę**	[*прошэ^{н}*]	прошу
w**ąwóz**	[*во^{н}вус*]	ущелье	rz**ęsy**	[*жэ^{н}сы*]	ресницы
wod**ą**	[*eodo^{н}*]	водой	w**ęch**	[*вэ^{н}х*]	обоняние
wst**ążek**	[*фсто^{н}жэк*]	лент	w**ęższy**	[*вэ^{н}шшы*]	уже
zwi**ązek**	[*звё^{н}зэк*]	союз	wod**ę**	[*водэ^{н}*]	воду

Однако, не всегда буквы **ą** и **ę** обозначают носовые гласные. Носовые гласные произносятся только перед щелевыми согласными ***s***, ***z***, ***ś***, ***ź***, ***sz***, ***ż***, ***rz***, ***w***, ***f***, ***ch*** и на конце слова [1]). В других случаях эти буквы обозначают сочетания гласного ***o*** или ***э*** с носовыми согласными ***м*** или ***н***. Произношение [***ом***], [***эм***] выступает перед согласными ***b***, ***p***; [***он***], [***эн***] — перед согласными ***d***, ***t***, ***dz***, ***c***, ***cz***; [***онь***], [***энь***] — перед согласными ***ć*** (***ci***), ***dź*** (***dzi***) (см. п. 4, 7).

Примеры:

gołą**b**	[*голомп*]	голубь	gołę**bie**	[*голэмбе*]	голуби
rą**bie**	[*ромбе*]	рубит	pos**tęp**	[*постэмп*]	прогресс
zą**b**	[*зомп*]	зуб	zę**by**	[*зэмбы*]	зубы
doką**d**	[*доконт*]	куда	pr**ędko**	[*прэнтко*]	быстро
gorą**co**	[*горонцо*]	жарко	nakr**ęca**	[*накрэнца*]	заводит
ką**t**	[*конт*]	угол	zaj**ęta**	[*заента*]	занята
mą**dry**	[*мондры*]	умный	b**ędę**	[*бэндэ^{н}*]	буду
pią**tek**	[*пёнтэк*]	пятница	ch**ętnie**	[*хэнтне*]	охотно
są**dzi**	[*соньд͡жи*]	судит	b**ędzie**	[*бэньд͡же*]	будет
zginą**ć**	[*згиноньч*]	погибнуть	pi**ęć**	[*пеньч*]	пять

Перед задненебными согласными ***g***, ***k*** буквы **ą**, **ę** обозначают сочетания Гласных ***o***, ***э*** с задненебным согласным ***н***. Этот звук произносится как в английском сочетании **ng**. В нашей транскрипции применяется знак [***ŋ***].

---

*) Здесь и в дальнейшем **астериск** обозначает, что приводимые ниже примеры слов польского языка записаны на пластинке.

[1]) Гласный **ę** на конце слова может произноситься также как [**э**].

Примеры *):

łąka	[*лоŋка*]	луг	błękitny	[*блэŋкитны*]	голубой
mąka	[*моŋка*]	мука	męka	[*мэŋка*]	мука
pająk	[*паёŋк*]	паук	piękny	[*пеŋкны*]	прекрасный
rąk	[*роŋк*]	рук	ręka	[*родка*]	рука
okrągły	[*окроŋглы*]	круглый	kręgi	[*крэŋги*]	круги
pstrągi	[*пстроŋги*]	форель	potęga	[*потэŋга*]	мощь
urąga	[*уроŋга*]	издевается	tęgi	[*тэŋги*]	полный

Только перед согласными ***ł*** и ***l*** (см. п. 9) буквы **ą**, **ę** обозначают чистые гласные **o**, **e**.

Примеры:

minął	[*минол*]	миновал, прошел мимо
zginął	[*згинол*]	погиб, пропал
minęła	[*минэла*]	миновала, прошламимо
zginęła	[*згинэла*]	погибла, пропала
minęli	[*минэли*]	миновали, прошлимимо
zginęli	[*згинэли*]	погибли, пропали

2*). Звук, обозначаемый сочетанием букв **cz**, в русском языке выступает лишь в одном слове лучше. Он состоит из звуков ***т*** + ***ш***, произносимых не раздельно, а слитно. Поэтому его нельзя ни в коем случае подменять звуком ***ч***, так как польское **cz** произносится твердо. В транскрипции текстов для его обозначения мы применяем знак [*т͡ш*] (дужка указывает на слитный характер произношения).

Примеры:

czas	[*т͡шас*]	время
czy	[*т͡шы*]	ли
po**cz**eka	[*пот͡шэка*]	подождет
ręcznik	[*рэнт͡шник*]	полотенце
rzecz	[*жэт͡ш*]	вещь
teczka	[*тэт͡шка*]	портфель
wieczór	[*вет͡шур*]	вечер
wystarczy	[*выстарт͡шы*]	хватит
zręczny	[*зрэнт͡шны*]	ловкий
życzenie	[*жыт͡шэне*]	пожелание

Согласно произношению, после **cz** всегда пишем **y**; **i** никогда в этом положении не пишется:

czyta	[*т͡шыта*]	читает
za**cz**yna	[*зат͡шына*]	начинает

В польском языке имеется также сочетание звуков ***тш***, которое произносится, как в русских словах отшвырнуть, *отшуметь*, *отшельник*, но оно пишется иначе — **trz**. В транскрипции оно передается знаками [*тш*] (без дужки).

Сравните следующие пары слов и обратите внимание на разницу в произношении и транскрипции.

cz			**trz**		
czy	[*ʧы*]	ли	**trz**y	[*ʧы*]	три
czas	[*ʧас*]	время	**trz**ask	[*ʧаск*]	треск
często	[*ʧэ^{н}сто*]	часто	**trz**ęsą	[*ʧэ^{н}со^{н}*]	трясут
pła**cz**	[*плаʧ*]	плач	pat**rz**	[*паʧ*]	смотри
po**cz**eka	[*поʧэка*]	подождет	pot**rz**eba	[*поʧэба*]	потребность
za**cz**yna	[*заʧына*]	начинает	zat**rz**yma	[*заʧыма*]	остановит

3*). Звук **cz** составляет пару „глухой — звонкий" с согласным **dż**. Это тоже один звук, не два, и поэтому его нужно произносить иначе, чем сочетание ***дж*** в таких словах как ***дж****емпер*, ***дж****унгли*, ***дж****игит* и др. В транскрипции мы применяем знак [***дж***].

Примеры:

dżdżysty	[***дж****дж*ысты]	дождливый
gwiżdżę	[*гвиж****дж****э^{н}]	свищу
wyjeżdżam	[*выеж****дж****ам]	уезжаю, выезжаю

В польском языке имеется также сочетание звуков ***дж***, произносимое так, как в выше приведенных русских словах, но оно обозначается **drz**:

drzewo	[***дж****эво*]	дерево
mą**drz**e	[*мон****дж****э*]	умно
drzemie	[***дж****эме*]	дремлет

4*). Польский согласный **ć** по произношению близок к русскому **ч**, но это звук средненебный. В транскрипций мы применяем для его обозначения знак [***ч***].

Примеры:

pię**ć**	[*пень****ч***]	пять
powtarza**ć**	[*пофтажа****ч***]	повторять
uczy**ć**	[*уʧы****ч***]	учить (кого)
wró**ć**my	[*вру****ч****мы*]	давайте вернемся
zobaczy**ć**	[*зобаʧы****ч***]	увидеть
ży**ć**	[*жы****ч***]	жить

Этот звук передается на письме буквой **ć** только на конце слов и перед согласными. Перед гласными он изображается на письме сочетанием букв **ci**.

ciało	[***ч****яло*]	тело
cień	[***ч****ень*]	тень
ciężki	[***ч****е^{н}шки*]	тяжелый
czyta**ci**e	[*ʧыта****ч****е*]	читаете

napię**ci**e	[*напень**чэ***]	напряжение
odpoczywa**ci**e	[*отпоч͡шываче*]	отдыхаете
po**ci**ąg	[*по**чёнк***]	поезд
poję**ci**e	[*поень**чэ***]	понятие, представление
prze**ci**eż	[*пшэ**чэ**ш*]	ведь
ży**ci**e	[*жы**чэ***]	жизнь

Буква **i** не обозначает здесь никакого звука. Это просто графический знак для обозначения мягкости предшествующего согласного. Но когда за нею не следует гласный, она обозначает звук ***и***:

dow**ci**p	[*дофчит*]	острота
tra**ci**ć	[*трачич*]	терять, тратить
trze**ci**	[*тшэчи*]	третий
ucz**ci**wy	[*уч͡шчивы*]	честный
wró**ci**	[*вручи*]	вернется

Сравните следующие пары слов и обратите внимание на разницу в произношении:

ć			**cz**		
badać	[*бадач*]	исследовать	badacz	[*бада͡ш*]	исследователь
ci	[*чи*]	тебе	czy	[*͡шы*]	ли
ciekawy	[*чекавы*]	интересный	czekamy	[*͡шэкамы*]	ждем
cierpię	[*черпе*[11]]	страдаю	czerpię	[*͡шэрпе*[и]]	черпаю
grać	[*грач*]	играть	gracz	[*гра͡ш*]	игрок
leci	[*лэчи*]	летит	leczy	[*лэ͡шы*]	лечит
mieć	[*меч*]	иметь	miecz	[*ме͡ш*]	меч
płać	[*плач*]	плати	płacz	[*пла͡ш*]	плач
życie	[*жыче*]	жизнь	życzę	[*жы͡шэ*[и]]	желаю

5. Согласный **ś** в русском языке не встречается в самостоятельном виде. Звук близкий к польскому **ś** слышится при произношении русского ***щ*** как звука долгого и мягкого [***ш'***], например, в таких словах как ***пища***, ***щенок***, ***счастье***, ***песчаный***, но без долготы, характерной для русского ***щ***. В нашей транскрипции для его обозначения применен знак [***шь***].

Примеры*):

gło**ś**no	[*глошьно*]	громко
kto**ś**	[*ктошь*]	кто-то
pier**ś**	[*першь*]	грудь
śmiały	[*шьмялы*]	смелый
śpiewać	[*шьпевач*]	петь
środa	[*шьрода*]	среда
wła**ś**nie	[*влашьне*]	именно
zapro**ś**	[*запрошь*]	пригласи

Перед гласными (см. п. 4 относительно **ć**) он передается сочетанием букв **si** *):

cieszę **si**ę	[*чешэ^{н} ше^{н}*]	я рад
czeszę **si**ę	[*т͡шэшэ^{н} ше^{н}*]	причесываюсь
do**si**ęgnąć	[*дошеŋгноньч*]	достать
k**si**ążka	[*кшёншка*]	книга
mu**si**	[*муши*]	должен
no**si**ć	[*ношич*]	носить
pro**si**ć	[*прошич*]	просить
siadać	[*шядач*]	садиться
sień	[*шень*]	сени
sierpień	[*шерпень*]	август
siła	[*шила*]	сила
siostra	[*шёстра*]	сестра
trzę**si**e	[*тшэнше*]	трясет

Одновременно обратите внимание на транскрипцию: для обозначения этого звука после буквы ***ш*** мы ставим ***т***. наз. йотированные буквы и ***и***. Для обозначения звука **sz** мы ставим после ***ш*** нейотированные буквы и **ы**. Сравните:

ś			**sz**		
pro**si**ę	[*проше^{н}*]	поросенок	pro**sz**ę	[*прошэ^{н}*]	прошу
siada	[*шяда*]	садится	**sz**afa	[*шафа*]	шкаф
sierota	[*шерота*]	сирота	**sz**eroka	[*шэрока*]	широкая
siła	[*шила*]	сила	**sz**yła	[*шыла*]	шила
siostra	[*шёстра*]	сестра	**sz**orstka	[*шорстка*]	шероховатая

Сочетание **ść** в транскрипции передается знаками [шьч] *):

czę***ść***	[*т͡шэншьч*]	часть
go***ść***	[*гошьч*]	гость
i***ść***	[*ишьч*]	идти
jeść	[*ешьч*]	есть
szczęście	[*ш͡тшэншьче*]	счастье
sześć	[*шэшьч*]	шесть
usiąść	[*ушёншьч*]	сесть
wyjść	[*выйшьч*]	выйти

Сравните следующие пары слов и обратите внимание на разницу в произношении:

ść			**szcz**		
go**ść**	[*гошьч*]	гость	gą**szcz**	[*гонш͡тш*]	чаща
pu**śc**i	[*пушьчи*]	пустит	pu**szcz**y	[*пуш͡тшы*]	пущи
ściera	[*шьчера*]	стирает	**szcz**era	[*ш͡тшэра*]	искренняя
tre**ść**	[*трэшьч*]	содержание	dre**szcz**	[*дрэш͡тш*]	дрожь
wie**ść**	[*вешьч*]	весть	wie**szcz**	[*веш͡тш*]	прорицатель

6. Звонкий согласный **ź** близок к русскому мягкому **жь** в таких словах как *во**жж**и*, *дро**жж**и*, *ви**зж**ать*, *по**зж**е*, но это звук нормальной долготы, т. е. он короче, чем в приведенных словах. В транскрипции применяется знак [**жь**].

Примеры *):

gro**ź**ba	[*гро**жь**ба*]	угроза
mężczy**ź**ni	[*мэ^{н}ш͡ш͡ы**жь**ни*]	мужчины
mro**ź**ny	[*мро**жь**ны*]	морозный
przyja**ź**ń	[*пшыя**жь**нь*]	дружба
spó**ź**niać się	[*спу**жь**няч ше^{н}*]	опаздывать
tera**ź**niejszy	[*тэра**жь**нейшы*]	настоящий
we**ź**mie	[*вз**жь**ме*]	возьмет
wyra**ź**ny	[*выра**жь**ны*]	разборчивый
źródło	[***жь**рудло*]	источник

Перед гласными (см. п. 4) пишется **zi**.

gałę**zi**e	[*галэ^{н}**ж**е*]	ветви
obra**zi**ć	[*обра**ж**ич*]	обидеть
z**zi**ębnąć	[*з**ж**ембноньч*]	промерзнуть
w**zi**ąć	[*в**ж**ёньч*]	взять
ziarno	[***ж**ярно*]	зерно
ziemia	[***ж**емя*]	земля
zięć	[***ж**еньч*]	зять
zima	[***ж**има*]	зима
zioła	[***ж**ёла*]	лекарственные растения

Обратите внимание на транскрипцию: для обозначения этого звука после буквы ***ж*** мы ставим йотированные гласные и ***и***; для обозначения звука ***ж*** мы ставим после ***ж*** нейотированные гласные и ***ы***.

Сравните:

	ź			***ż*** (**rz**)	
obra**zi**	[*обра**ж**и*]	обидит	ma**rz**y	[*ма**ж**ы*]	мечтает
ziarno	[***ж**ярно*]	зерно	**ż**art	[***ж**арт*]	шутка
ziewać	[*жевач*]	зевать	**ż**enić	[***ж**энич*]	женить
zioła	[***ж**ёла*]	лек. раст.	**ż**ołądek	[***ж**олондэ**ж***]	желудок

7*). Звук **ć** составляет пару „глухой — звонкий" с согласным **dź**. Звук **dź** состоит из двух элементов: подготовки к произношению звука ***д*** (но без его образования) и мягкого ***жь***, произносимых слитно. Это один слитный звук [***д͡жь***]. В русском языке звук близкий к нему можно иногда (в быстрой речи) услышать на конце некоторых слов, например, в таких сочетаниях слов как:

до**чь б**ежит
но**чь д**линная

Примеры:

dźwięk	[***дӂ*****ь***веɲк]	звук
dźwig	[***дӂ*****ь***вик]	кран
dźwigać	[***дӂ*****ь***вигач]	тащить, нести (тяжесть)
lu**dź**mi	[*лу****дӂ*****ь***ми]	людьми
nie**dź**wiedzie	[*не****дӂ*****ь***ведже]	медведи

Перед гласными (см. п. 4) он изображается сочетанием **dzi**. Обратите внимание на транскрипцию: для обозначения этого звука после знака ***дӂ*** мы ставим йотированные буквы и ***и***.

Примеры:

dzień	[***дӂ*****е***нь]	день
dzięku**j**ę	[***дӂ*****е***ɲкуе^{и}]	спасибо
dziesięć	[***дӂ*****е***шеньч]	десять
dziś	[***дӂ*****и***шь]	сегодня
dziura	[***дӂ*****ю***ра]	дыра
dziwić się	[***дӂ*****и***вич ше^{и}]	удивляться
goź**dz**iki	[*гожь****дӂ*****и***ки]	гвоздика
jeź**dz**ić	[*ежь****дӂ*****и***ч]	ездить
mło**dz**i	[*мло****дӂ*****и***]	молодые
niespo**dz**ianka	[*неспо****дӂ*****я***нка]	сюрприз
nig**dz**ie	[*ниг****дӂ*****е***]	нигде
paź**dz**iernik	[*пажь****дӂ*****е***рник]	октябрь
ra**dz**iecki	[*ра****дӂ*****е***цки]	советский

8*). Соответствующий звуку **c** по признаку звонкости согласный **dz** состоит из слитно произносимых двух элементов: подготовки к произношению звука ***д*** (но без его образования) и звука ***з***. В русском языке его иногда (в быстрой речи) можно услышать на конце некоторых слов, например,

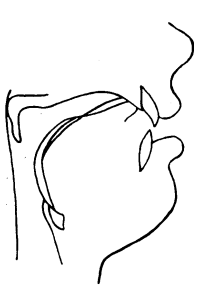
оте**ц д**арит книгу.

Здесь ***ц*** перед ***д*** может озвончиться. Так именно надо произносить польское **dz**. В транскрипции применен знак [***дз***].

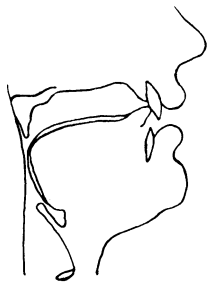
Примеры:

bar**dz**o	[*бар****дз****о*]	очень
doga**dz**a	[*дога****дз****а*]	устраивает
dro**dz**y	[*дро****дз****ы*]	дорогие
dzwonić	[***дз****вонич*]	звонить
nara**dz**ać się	[*нара****дз****ач ше^{и}*]	совещаться
pę**dz**ą	[*пэн****дз****о^{и}*]	бегут быстро
pienią**dz**e	[*пепён****дз****э*]	деньги
sie**dz**ę	[*ше****дз****э^{и}*]	сижу
spę**dz**ać	[*спэн****дз****ач*]	проводить
wi**dz**ę	[*ви****дз****э^{и}*]	вижу
wła**dz**a	[*вла****дз****а*]	власть

9*). Остался еще один звук, не свойственный русскому языку — согласный **l**. Очень трудно найти для сравнения какой-нибудь сходный с ним русский звук. Это согласный боковой, и в этом отношении он совпадает с русскими звуками ***л*** и ***ль***, но не произносится ни как ***л***, ни как ***ль***. При его образовании кончик языка прикасается к границе верхних зубов и неба, а средняя часть языка ниже, чем при ***ль***. Это звук твердый. В транскрипции мы сохраняем латинский знак [*l*].

l

л

ль

Примеры:

a**l**e	[*alэ*]	но
bute**l**ka	[*бутэлка*]	бутылка
f**l**aga	[*флага*]	флаг
k**l**asa	[*кlаса*]	класс
lampa	[*лампа*]	лампа
lekki	[*лэкки*]	легкий
luźno	[*лужьно*]	свободно
lżej	[*лжэй*]	легче
myś**l**	[*мышьл*]	мысль
pa**l**ce	[*палцэ*]	пальцы
ta**l**ent	[*малэнт*]	талант
węgie**l**	[*вэŋгел*]	уголь
ź**l**e	[*жьлэ*]	плохо

Только перед **i** его произношение близко к произношению русского звука ***ль***, так как в этом положении он произносится мягко:

list	[*лист*]	письмо
literatura	[*литэратура*]	литература
szczęś**li**wy	[*шт͡шэ^{и}шъливы*]	счастливый

10. В польском правописании для обозначения мягкости согласных перед последующим гласным используется буква **i**, которая в таком положении не обозначает никакого звука (см. п. 4). Это орфографическое правило касается не только охарактеризованных выше мягких

согласных **ć**, **ś**, **ź**, **dź**, но и других мягких звуков. Обратите внимание на транскрипцию: после мягких согласных мы ставим йотированные буквы.

[***p'***]: do**pi**ero [*доперо*] только; **pi**eniądze [*пенёндзэ*] деньги; **pi**asek [*пясэк*] песок

[***b'***]: lu**bi**ę [*лубе*^{и}] люблю; **bi**elizna [*белизна*] белье; **bi**ały [*бялы*] белый

[***f'***]: ofiara [офяра] жертва; szafie [шафе] шкафу

[***w'***]: zosta**wi**ać [*зоставяч*] оставлять; **wi**eczór [*вечӧур*] вечер; **wi**elki [*велки*] большой, великий

[***m'***]: na**mi**ot [*намёт*] палатка; pa**mi**ętać [*паментач*] помнить; u**mi**eć [*умеч*] уметь

[***ń'***]: przyjem**ni**e [*пшыемне*] приятно; pa**ni**ą [*панё*^{и}] вас (о женщине); **ni**estety [*нестэты*] к сожалению

[***k'***]: **ki**edy [*кеды*] когда; **ki**eszeń [*кешэнь*] карман

[***g'***]: **gi**ąć [*гёньч*] сгибать; wę**gi**el [вэŋgel] уголь

Следовательно, не надо произносить звук ***и*** в таких словах как:

p**i**onier	[*пёнер*]	пионер
p**i**anista	[*пяниста*]	пианист

Иногда, обычно в словах иностранного происхождения, в сочетаниях „согласный + **i** + гласный" буква **i** обозначает звук ***й*** (в русском языке им соответствуют сочетания с гласным ***и***: ***ия***, ***иа***, ***ио*** и другие).

Примеры:

arm**ia**	[*армъя*]	армия
biolog**ia**	[*бёлогъя*]	биология
Dan**ia**	[*данъя*]	Дания
filolog**ia**	[*филологъя*]	филология
histor**ia**	[*хисторъя*]	история
lin**ia**	[*линъя*]	линия
part**ia**	[*партъя*]	партия
gen**ia**lny	[*гэнъяльны*]	гениальный
kost**iu**m	[*костъюм*]	костюм
mater**ia**ł	[*матэръял*]	материал
rad**io**	[*радъё*]	радио

Как видно из приведенных примеров, в таких случаях нет звука и, чем и отличается польское произношение от соответствующего русского.

11. Когда после буквы **i** нет никакого гласного, оно обозначает звук ***и*** и ставится всегда после мягких согласных. После твердых ее заменяет **y** = ***ы***.

Сравните:

p**i**sać	[*писач*]	писать	p**y**tać	[*пытач*]	спрашивать
rob**i**	[*роби*]	делает	dob**y**	[*добы*]	суток
w**i**dzieć	[*видзеч*]	видеть	w**y**glądać	[*выглондач*]	смотреть
m**i**ły	[*милы*]	милый	m**y**śleć	[*мышыеч*]	думать
cenn**i**k	[*цэнник*]	прейскурант	cenn**y**	[*цэнны*]	ценный

Поэтому, соответственно произношению, после всегда твердых согласных **t**, **d**, **cz**, **dż**, **r**, **sz**, **ż**, **rz**, **c**, **dz**, **s**, **z** всегда пишется **y**, а не **i** (исключения составляют лишь некоторые слова иностранного происхождения).

Примеры:

tydzień	[*тыдӡень*]	неделя
dym	[*дым*]	дым
czytać	[*т͡шытач*]	читать
dż**dży**sty	[*дӡдӡкысты*]	дождливый
szybko	[*шыпко*]	быстро
życie	[*жыче*]	жизнь
mar**zy**ć	[*мажыч*]	мечтать
pra**cy**	[*працы*]	работы
wła**dzy**	[*владзы*]	власти
syn	[*сын*]	сын
wo**zy**	[*возы*]	возы

Правда, после четырех последних букв может выступать также **i**, но тогда эти буквы обозначают совершенно другие звуки — мягкие ***ч***, ***дӡь***, ***шь***, ***жь***.

Сравните:

cyrk	[*цырк*]	цирк	**ci**chy	[*чихы*]	тихий
pra**cy**	[*працы*]	работы	tra**ci**	[*трачи*]	теряет, тратит
pienię**dzy**	[*пенендзы*]	денег	pę**dzi**	[*пэньдӡи*]	бежит быстро
wła**dzy**	[*владзы*]	власти	cho**dzi**	[*ходӡи*]	ходит
no**sy**	[*носы*]	носы	no**si**	[*ноши*]	носит
po**sy**ła	[*посыла*]	посылает	pro**si**ła	[*прошила*]	просила
mro**zy**	[*мрозы*]	морозы	mro**zi**	[*мрожи*]	морозит
wo**zy**	[*возы*]	возы	wo**zi**	[*вожи*]	возит

После **k**, **g** всегда пишется и произносится **i** (так же и в русском языке):

rę**ki**	[*рэŋки*]	руки
no**gi**	[*ноги*]	ноги

После **ch** в основном выступает **y**. Исключений немного (например, Chiny — Китай). В этом отношении польский язык отличается от русского *):

chyba	[*хыба*]	пожалуй
chytry	[*хытры*]	хитрый
ci**chy**	[*чихы*]	тихий
mu**chy**	[*мухы*]	мухи
po**chy**ły	[*похылы*]	покатый
pończo**chy**	[*поньт͡шохы*]	чулки

После **h** может быть как **i**, так и **y**:

hymn	[*хымн*]	гимн
historia	[*хисторъя*]	история

После **ł** всегда пишется **y**, после **l** — только **i**:

ł			**l**		
szko**ły**	[*школы*]	школы	**li**st	[*лист*]	письмо
łyżwy	[*лыжвы*]	коньки	**li**tera	[*литэра*]	буква

12. Характерным для польского языка (следовательно, отличающим его от русского) является оглушение звуков **rz**, **w** после глухих согласных (т. е. произношение их в этом положении как ***ш***, ***ф***):

chrzan	[*хшан*]	хрен	**ćw**iczyć	[*чфит͡шыч*]	упражняться
krzesło	[*кшэсло*]	стул	**ćw**ierć	[*чферч*]	четверть
krzywy	[*кшывы*]	кривой	**kw**iat	[*кфят*]	цветок
przyjaciel	[*пшыячел*]	друг	Mos**kw**a	[*москфа*]	Москва
przyjemnie	[*пшыемне*]	приятно	**sw**ój	[*сфуй*]	свой
trzeba	[*тшэба*]	надо	**św**iat	[*шьфят*]	мир, свет
trzymać	[*тшымач*]	держать	**św**ietnie	[*шьфетне*]	чудесно
chwila	[*хфила*]	минута	**tw**ardy	[*тфарды*]	твердый
czwarty	[*т͡шфарты*]	четвертый	**tw**orzyć	[*тфожыч*]	создавать

13. Другие фонетические явления польского языка в общем сходны с соответствующими явлениями в русском языке.

Так, например, на конце слов и перед глухими согласными звонкие согласные оглушаются:

nó**ż**	[*нуш*]	нож
zą**b**	[*зомп*]	зуб
żaglówka	[*жаглуфка*]	парусная лодка
prę**dk**o	[*прэнтко*]	быстро

Перед звонкими глухие согласные озвончаются:

pro**śb**a	[*прожьба*]	просьба
li**czb**a	[*лид͡жба*]	число

14. Польский алфавит имеет по две буквы для обозначения следующих звуков:

$$у = \begin{cases} \textbf{ó} \\ \textbf{u} \end{cases}$$

$$ж = \begin{cases} \textbf{rz} \\ \textbf{ż} \end{cases}$$

$$х = \begin{cases} \textbf{ch} \\ \textbf{h} \end{cases}$$

Какие буквы следует писать в каждом конкретном случае отчасти поможет узнать сравнение с русским языком.

Буква **ó** пишется тогда, когда в родственных словах в русском языке имеется **о** или **е**:

g**ó**ra	[*гура*]	г**о**ра
kwiat**ó**w	[*кфятуф*]	цвет**о**в
r**ó**g	[*рук*]	р**о**г
pi**ó**ro	[*пюро*]	п**е**ро

Буква **rz** пишется там, где в русском языке выступает **p'** (**p** мягкое):

o**rz**eł	[*ожэл*]	о**р**ел
rzeka	[*жэка*]	**р**ека
k**rz**yk	[*кшык*]	к**р**ик

Буква **ch** пишется там, где в русском языке имеем х:

mu**ch**a	[*муха*]	му**х**а
chodzić	[*ход͡жич*]	**х**одить
chcieć	[*хчеч*]	**х**отеть

Букве **h** соответствуют в русском языке **г**, **j** (тогда пишется йотированная буква) или ноль звука:

herb	[*хэрп*]	**г**ерб
hektar	[*хэктар*]	**г**ектар
hymn	[*хымн*]	**г**имн
Helena	[*хэlэна*]	**Е**лена
humor	[*хумор*]	**ю**мор
harfa	[*харфа*]	**а**рфа
historia	[*хисторъя*]	**и**стория

В тех случаях, кода в русском языке нет слова родственного польскому, старайтесь его написание запомнить.

ТАБЛИЦА БУКВ И ИХ ЗНАКОВЫХ ЭКВИВАЛЕНТОВ В ТРАНСКРИПЦИИ ТЕКСТОВ

(польские буквы даются в алфавитном порядке)

A, **a**	[*а*]	(сочет, **ia** передаем знаком [***я***])
Ą, **ą**	[*о*^{н}], [*ом*], [*он*], [*оŋ*]	(сочет. **ią** передаем знаками [***ё***$^{***н***}], [***ём***], [***ен***], [***ёŋ***])
B, **b**	[*б*]	
C, **c**	[*ц*]	
Ch, **ch**	[*х*]	
Cz, **cz**	[$\widehat{тш}$]	
Ć, **ć**	[*ч*]	(**ci** = ***ч*** + йотированная буква: ***е***, ***ё***, ***я***, ***ю*** или ***и***)
D, **d**	[*д*]	
Dz, **dz**	[$\widehat{дз}$]	
Dź, dź	[$\widehat{дж}$ь]	(**$\widehat{дж}$** = дж + йотированная буква: ***е***, ***ё***, ***я***, ***ю*** или ***и***)
Dż, **dż**	[$\widehat{дж}$]	
E, **e**	[*э*]	(сочет. **ie** передаем знакам [***е***])
Ę, **ę**	[*э*^{н}], [*эм*], [*эн*], [*эŋ*]	(сочет. **ię** передаем знаками [***е***$^{***н***}], [***ем***], [***ен***], [***еŋ***])
F, **f**	[*ф*]	
G, **g**	[*г*]	
H, **h**	[*х*]	
I, **i**	[*и*]	
J, **j**	[*й*]	(для написаний ***ja***, ***je***, ***ju*** и т. д. в транскрипции применяем буквы: ***я***, ***е***, ***ю*** и т. д.)
K, **k**	[*к*]	
L, **l**	[*l*]	
Ł, **ł**	[*л*]	
M, **m**	[*м*]	
N, **n**	[*н*]	
Ń ń	[*нь*]	
O, **o**	[*о*]	сочет. **io** передаем знаком [***ё***]
Ó, **ó**	[*у*]	(сочет. **ió** передаем знаком [***ю***]
P, **p**	[*п*]	
R, **r**	[*р*]	
Rz, **rz**	[*ж*]	
S, **s**	[*с*]	
Sz, **sz**	[*ш*]	
S, **ś**	[*шь*]	(**si** = ***ш*** + йотированная буква или ***и***)
T, **t**	[*т*]	
U, **u**	[*у*]	сочет. ***iu*** передаем знаком [***ю***]
W, **w**	[*в*]	
Y, **y**	[*ы*]	
Z, **z**	[*з*]	
Ż, **ź**	[*жь*]	(**zi** = ***ж*** + йотированная буква или ***и***)
Ż, **ż**	[*ж*]	

ПОЛЬСКИЙ АЛФАВИТ

Печатные буквы		Рукописные буквы	
Прописные	**Строчные**	**Прописные**	**Строчные**
A	a		
Ą	ą		
B	b		
C	c		
Ć	ć		
D	d		
E	e		
Ę	ę		
F	f		
G	g		
H	h		
I	i		
J	j		
K	k		
L	l		
Ł	ł		

Печатные буквы		Рукописные буквы	
Прописные	Строчные	Прописные	Строчные
M	m		
N	n		
Ń	ń		
O	o		
Ó	ó		
P	p		
R	r		
S	s		
Ś	ś		
T	t		
U	u		
W	w		
Y	y		
Z	z		
Ź	ź		
Ż	ż		

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA" — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 2 **Lekcje 1—9**

1

LEKCJA PIERWSZA

1. Род имен существительных
2. Глаголы типа **czytać.**

ROZMOWA

[*розмова*]

1. — To jest moja koleżanka Wanda.
[*то ест моя колэжанка Ванда*]

2. — Ona tu **mieszka**.
[*она ту мешка*]

3. — To jest jej siostra Irena, a to jej brat Janusz.
[*то ест ей шёстра ирэна а то ей брат януш*]

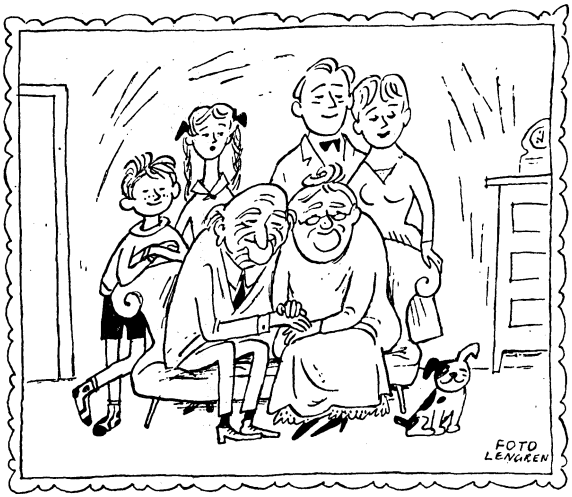
4. — A kto to jest?
[*а кто то ест*]

5. — To jest jej matka, a to jej ojciec.
[*то ест ей матка а то ей ойчец*]

6. — To są jej rodzice.
[*то со^{н} ей родзице*]

7. — Czy oni też tu mieszkają?
[*чы они тэш ту мешкаё^{н}*]

8. — Nie, oni tu nie mieszkają.
[*не они ту не мешкаё^{н}*]

Rodzina:
dziadek — babka
ojciec — matka
syn — córka

9. — To nie jest ich mieszkanie.
[*то не ест их мешкане*]

10. — Tu mieszka tylko Wanda i Irena.
[*ту мешка тылко ванда и ирэна*]

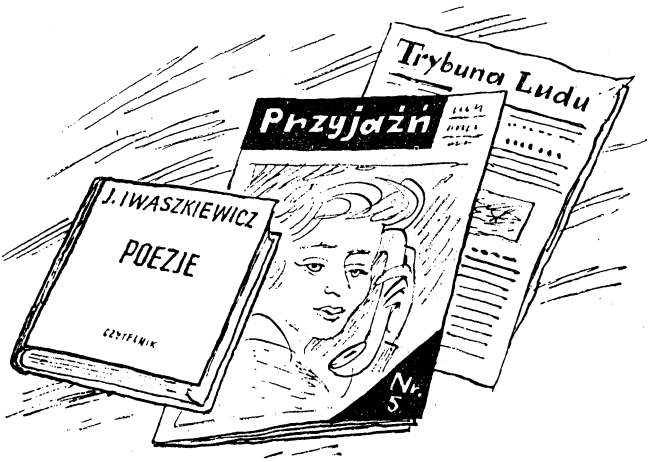
11. — Gdzie **one** są teraz?
[*гдже онэ со^{н} тэрас*]

12. — Wanda i Irena są w domu.
[*ванда и ирэна со^{н} в дому*]

13. — One **odpoczywają**.
[*онэ отпо͡чывае^{н}*]

14. — Co to jest?
[*цо то ест*]

15. — To jest ich książka, gazeta i czasopismo.
[*то ест их кшё^{н}шка газэта и ͡часописмо*]

Książka, czasopismo, gazeta

16. — Czy Wanda **czyta**?
[*чы ванда чыта*]

17. — Так, Wanda czyta, a Irena **słucha**.
[*так ванда чыта а ирэна слуха*]

СЛОВАРЬ

brat	**брат**	**nie**	**нет, не**
co	**что**	**odpoczywać**	**отдыхать**
czasopismo	**журнал**	**ojciec**	**отец**
czy	**ли**	**rodzice**	**родители**
czytać	**читать**	**rozmowa**	**разговор**
gazeta	**газета**	**siostra**	**сестра**
gdzie	**где**	**słuchać**	**слушать**
jej	**ее**	**tak**	**да**
koleżanka	**подруга**	**teraz**	**теперь**
książka	**книга**	**też**	**тоже**
matka	**мать**	**to**	**это**
mieszkać	**жить**	**tu**	**здесь**
mieszkanie	**квартира**	**tylko**	**только**
mój	**мой**		

РАЗГОВОР

1. Это моя подруга Ванда.
2. Она здесь живет.
3. Это ее сестра Ирина, а это ее брат Януш.
4. А это кто?
5. Это ее мать, а это ее отец.

6. Это ее родители.
7. Они тоже здесь живут?
8. Нет, они здесь не живут.
9. Это не их квартира.
10. Здесь живут (живет) только Ванда и Ирина.
11. Где они теперь?
12. Ванда и Ирина дома.
13. Они отдыхают.
14. Что это?
15. Это их книга, газета и журнал.
16. Ванда читает?
17. Да, Ванда читает, а Ирина слушает.

жить — **mieszkać**, **żyć**

w domu дома

КОММЕНТАРИЙ

1., **3.**, **6.** и др. В нескольких предложениях первого урока встречаются слова: **jest**, **są**, например:

1. To **jest** moja koleżanka Wanda.
3. To **jest** jej siostra Irena.
6. To **są** jej rodzice.
12. Wanda i Irena **są** w domu.

Это формы 3-их лиц глагола **być** быть:

3 л. ед. ч. **jest**
3 л. мн. ч. **są**

Запомните пока эти две формы и сразу старайтесь привыкать к их употреблению. Сравнивая польский текст с его русским переводом, Вы, наверно, заметили, что везде там, где выступают формы: **jest**, **są**, в русском языке глагол отсутствует. Их употребление во всех этих случаях обязательно.

1., **3.**, **5.** и др. Притяжательные местоимения:

mój, **moja**, **moje**	мой, моя, мое
twój, **twoja**, **twoje**	твой, твоя, твое
jego [1]), **jej**	его, ее
nasz, **nasza**, **nasze**	наш, наша, наше
wasz, **wasza**, **wasze**	ваш, ваша, ваше
ich	их

[1]) Произносите здесь [*ɛ*], не [*e*].

Примеры из текста:

moja koleżanka (1) моя подруга
jej siostra, brat (2) ее сестра, брат
ich mieszkanie (9) их квартира

Другие примеры:

mój (**twój**, **jego**, **jej**, **ich**) dom
moja (**twoja**, **jego**, **jej**, **ich**) książka
moje (**twoje**, **jego**, **jej**, **ich**) mieszkanie

Согласно правилу о месте ударения в словах польского языка, ставьте ударение на предпоследний (здесь первый) слог местоименных форм:

m'oja, tw'oja, m'oje, tw'oje, j'ego.

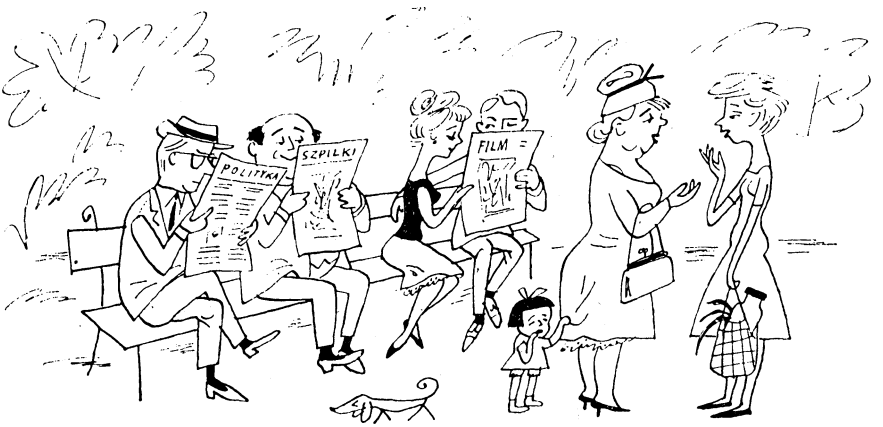
2., **7.**, **11.**, **13.** Личные местоимения 3-го лица:

ед. ч. **on**, **ona**, **ono** (он, она, оно)
мн. ч. **oni**, **one** (они)

Русскому местоимению „они" соответствуют в польском языке две формы: **oni**, **one**. Форма **oni** употребляется для обозначения лиц мужского рода. Это т. наз. лично-мужская форма.

Кроме того, она употребляется, когда говорят о двух или нескольких лицах, если среди них есть хотя бы один мужчина.

Во всех остальных случаях употребляется форма **one**.

Oni czytają. Oni też czytają. One rozmawiają.

Помните о месте ударения (предпоследний слог): 'ona, 'ono, 'oni, 'one.

7. Для постановки вопроса обычно пользуемся словом **czy**? (соответствует русскому „ли"), которое всегда стоит в начале вопросительного предложения.

Сравните следующие пары предложений:

Tu mieszka Wanda.	**Czy** tu mieszka Wanda?	(Здесь ли живет Ванда?)
One odpoczywają.	**Czy** one odpoczywają?	(Отдыхают ли они?)
Wanda czyta.	**Czy** Wanda czyta?	(Ванда читает?)

Вопросительное слово **czy?** употребляется в польском языке гораздо чаще, чем слово „ли" в русском языке.

8. Отрицательное слово **nie** соответствует двум русским словам: „нет"и „не".

Czy oni tu mieszkają? **Nie**, oni tu **nie** mieszkają.	(Нет, они здесь не живут.)
Czy one odpoczywają? **Nie**, one **nie** odpoczywają.	(Нет, они не отдыхают.)

Утвердительное слово „да" — по-польски **tak**.

Czy one odpoczywają? **Tak**, one odpoczywają.	(Да, они отдыхают.)

РОД ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В польском языке, так же как и в русском, имеются три грамматических рода. Примеры существительных всех трех родов даны в тексте урока.

м. род на согласный	ojciec brat
ср. род с окончанием **-o**	czasopismo
ср. род с окончанием **-e**	mieszkanie
ж. род с окончанием **-a**	koleżanka siostra matka książka
ж. род на согласный (см. рис. на стр. 3)	noc przyjaźń

Однако в некоторых случаях грамматический род слова в польском и русском языках не совпадает. Сравните:

medal	(м.р.)	—	медаль	(ж.р.)
cień	(м.р.)	—	тень	(ж.р.)
plenum	(ср.р.)	—	пленум	(м.р.)
muzeum	(ср.р.)	—	музей	(м.р.)
kontrola	(ж.р.)	—	контроль	(м.р.)
metoda	(ж.р.)	—	метод	(м.р.)

ГЛАГОЛЫ ТИПА czytać

В текст настоящего урока мы ввели формы 3-го лица ед. и мн. ч. глаголов типа **czytać** (III спряжение).

Запомните следующие формы польских глаголов и сравните их с русскими эквивалентами:

3. л. ед. ч.	mieszka	живет	инфинитив:	mieszkać
	odpoczywa	отдыхает		odpoczywać
	czyta	читает		czytać
	słucha	слушает		słuchać
	rozmawia	разговаривает		rozmawiać
3. л. мн. ч.	mieszkają	живут		
	odpoczywają	отдыхают		
	czytają	читают		
	słuchają	слушают		
	rozmawiają	разговаривают		

В отличие от русского языка форма 3-го лица ед. числа не имеет никакого окончания, а в окончании 3-го лица мн. числа **-ją** нет -т.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Дайте утвердительный и отрицательный ответы на следующие вопросы:

1. Czy Irena tu mieszka?
2. Czy to jest jej koleżanka?
3. Czy to jest jej mieszkanie?
4. Czy jej rodzice odpoczywają?
5. Czy oni rozmawiają?

II. Замените существительные (в скобках) соответствующими местоимениями:

1. (moja matka i moja siostra) rozmawiają.
2. (rodzice) odpoczywają.
3. (mój ojciec i jego ojciec) czytają.
4. (matka i ojciec) są w domu.
5. (Wanda i Irena) tu mieszkają.

III. Замените инфинитивы (в скобках) личными формами:

1. Oni (czytać).
2. Rodzice (być) w domu.
3. To (być) ich mieszkanie.
4. One tu (mieszkać).
5. Co to (być)?
6. Czy ona (czytać)?

2

LEKCJA DRUGA

1. Образование множественного числа существительных.
2. Глаголы типа **czytać** (продолжение).
3. Имя прилагательное.

ZWIEDZAMY MIASTO *)

[*зведзамы място*]

1. — Czy pani jest tu po raz pierwszy?
[*чы пани ест ту по рас перфшы*]

2. — Tak.
[*так*]

3. — A pan?
[*а пан*]

4. — Ja również.
[*я рувнеш*]

5. — Co państwo chcą teraz zobaczyć?
[*цо панъстфо хцо^{н} тэрас зобачыч*]

6. — Ja chcę zwiedzić muzeum i zobaczyć **Stare Miasto** **)
[*я хцэ^{н} зведжич музэум и зобачыч старэ място*]

7. — Właśnie teraz w muzeum jest **ciekawa** wystawa: **współczesne** malarstwo polskie. Czy pan również chce zwiedzić muzeum?
[*влашьне тэрас в музэум ест чекава выстава фспулчэснэ маларстфо полске чы пан рувнеш хцэ зведжич музэум*].

8. — Owszem. Poz'a tym chcę zobaczyć **tutejsze** teatry. Jakie tu są teatry?
[*офшэм поза тым хцэ^{н} зобачыч тутэйшэ тэатры яке ту со^{н} тэатры*]

---

*) Текст записан на пластинке.

**) Stare Miasto — (старый город) старинная часть (район) города. Stare Miasta есть в Варшаве, Гданьске, Люблине и других городах Польши.

9. — Dwa teatry **dramatyczne**, opera i operetka. A może państwo chcą również zobaczyć **nasze parki**? Niedaleko muzeum są dwa **piękne** parki i ogród **botaniczny**.
[*два театры драматы͡чнэ опэра и опэрэтка а може паньстфо хцо^{н} рувнеш зоба͡чыч нашэ парки недаlэко музэум со^{н} два пеӈкпэ парки и огрут ботани͡чны*]

10. — Chętnie, ale najpierw proszę nam pokazać Stare Miasto.
[*хэнтне alэ найперф прошэ^{н} нам показач старэ място*]

11. — Czy państwo chcą jechać, czy iść pieszo?
[*͡чы панъстфо хцо^{н} ехач ͡чы ишъч пешо*]

12. — Ja wolę pójść pieszo. Chcę oglądać **domy**, **sklepy**, **wystawy**.
[*я волэ^{н} пуйшьч пешо хцэ^{н} оглондач домы скlэпы выставы*]

13. — A pan?
[*а пан*]

14. — Ja także.
[*я тагжэ*]

СЛОВАРЬ

ale	**но**
botaniczny	**ботанический**
chcieć	**хотеть**
chętnie	**с удовольствием**
ciekawy	**интересный**
dramatyczny	**драматический**
iść	**идти**
jaki	**какой**
jechać	**ехать**
malarstwo	**живопись**
miasto	**город**
może	**может быть**
muzeum	**музей**
najpierw	**сначала**
nasz	**наш**
niedaleko	**недалеко от**
oglądać	**осматривать**
ogród	**сад**
opera	**опера**
operetka	**оперетта**
owszem	**да**
pan	**вы (при обращении к мужчине)**
pani	**вы (при обращении к женщине)**
państwo	**вы**
park	**парк**
pierwszy	**первый**
pieszo	**пешком**
piękny	**прекрасный**
pokazać	**показать**
polski	**польский**
poza tym	**кроме того**
pójść	**пойти**
proszę	**пожалуйста**
raz	**раз**
również	**тоже**
sklep	**магазин**
stary	**старый**
teatr	**театр**
tutejszy	**здешний**
właśnie	**как раз**
woleć	**предпочитать**
współczesny	**современный**
wystawa	**выставка, витрина**
zobaczyć	**увидеть, посмотреть**
zwiedzać	**осматривать**
zwiedzić	**осмотреть, посетить**

ОСМАТРИВАЕМ ГОРОД

1. Вы здесь впервые (первый раз)?
2. Да.
3. А вы?
4. Я тоже.
5. Что вы хотите теперь посмотреть (увидеть)?
6. Я хочу посетить музей и посмотреть Старый город.
7. Как раз теперь в музее интересная выставка: современная польская живопись. Вы тоже хотите посетить музей?
8. Да. Кроме того, я хочу посмотреть здешние театры. Какие здесь есть театры?
9. Два драматических театра, опера и оперетта. А не хотите ли посмотреть также наши парки? Недалеко от музея есть два прекрасных парка и ботанический сад.
10. С удовольствием (охотно), но сначала покажите нам, пожалуйста, Старый город!
11. Вы хотите поехать или пойти пешком?
12. Я предпочитаю пойти пешком. Хочу осмотреть дома, магазины, витрины.
13. А вы?
14. Я тоже.

miasto	город
место	miejsce

wystawa — выставка, витрина (магазина)

tu, tutaj — tutejszy
tam — tamtejszy

może państwo chcą zobaczyć не хотите ли посмотреть
proszę nam pokazać покажите нам, пожалуйста

КОММЕНТАРИЙ

1. **po raz pierwszy** впервые, (в) первый раз

По этому образцу:
po raz drugi (во) второй раз
po raz trzeci (в) третий раз и т. д.

1., **3.**, **5. pani** — принятая в Польше форма обращения к женщине и к девушке
pan — форма обращения к мужчине

Обе они передаются в русском языке обращением „вы".

Czy **pani** jest tu po raz pierwszy?	Вы здесь впервые?
Czy **pan** również chce zwiedzić muzeum?	Вы тоже хотите посетить музей?

Слова **pani**, **pan** всегда сочетаются с глаголом в третьем лице ед. ч. (здесь: **jest**, **chce**).
Форма **państwo** употребляется в качестве обращения к женщине (девушке) и мужчине или к группе лиц, в которой есть женщины (девушки) и мужчины (по-русски тоже „вы").

Co **państwo** chcą teraz zobaczyć?	Что вы хотите теперь посмотреть?

Слово **państwo** сочетается с формой 3-го лица мн. ч. (здесь: chcą).
Оно может сочетаться также с формой второго лица мн. ч., но такая конструкция считается более фамильярной.

5., **6.** и др. Формы глагола **chcieć** [*хчеч*] хотеть:

chcę [*хцэ*^{н}] хочу
chce [*хцэ*] хочет
chcą [*хцо*^{н}] хотят

6., **7.** и др. Слова с окончанием **-um** — среднего рода:

muze**um**	музей
plen**um**	пленум
konserwatori**um**	консерватория

Эти слова в ед. ч. не склоняются.

Teraz w **muzeum** jest ciekawa wystawa.	Теперь в музее интересная выставка.
Niedaleko **muzeum** są dwa piękne parki.	Недалеко от музея есть два прекрасных парка.

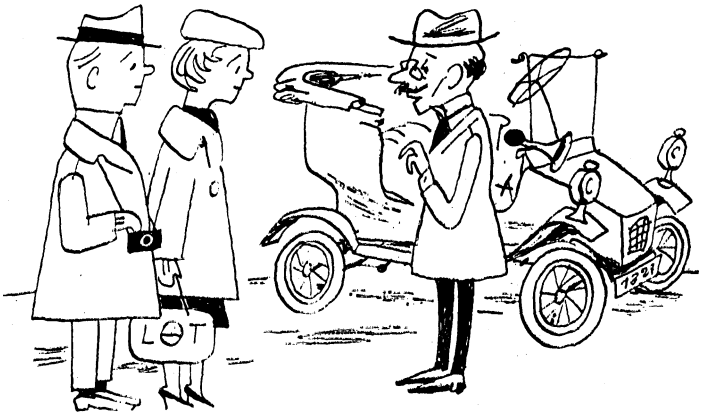
8. Синонимом утверждения **tak** является слово **owszem**.

Owszem считается более вежливой формой утвердительного ответа.
— Czy pan również chce zwiedzić muzeum?
— **Owszem**.

11. Русскому „или" в вопросительных предложениях соответствует в польском языке двойное **czy**:

Czy państwo chcą jechać **czy** iść pieszo?
Вы хотите ехать или идти пешком?

или одно **czy** перед вторым членом вопроса

Państwo chcą jechać czy iść pieszo?

12. woleć [*волэч*] предпочитать
wolę [*волэ*^{н}] предпочитаю

ОБРАЗОВАНИЕ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

Одним из нескольких окончаний, образующих множественное число существительных мужского и женского рода, является окончание **-y** (**-i**) (относительно распределения звуков ***y***, ***i*** см. фон. п. 11).

м. р.		ж. р.	
teatr	teatr**y**	wystawa	wystaw**y**
dom	dom**y**	siostra	siostr**y**
sklep	sklep**y**	książka	książk**i**
park	park**i**		

Это окончание получают существительные женского рода на **-a** и мужского рода с основой на твердый согласный, а также большинство существительных женского рода на согласный, например:

kość — kość**i** część — część**i** rzecz — rzecz**y**

Все приведенные формы функционируют как именительный и винительный падежи мн. ч.

Jakie tu są **teatry**? (им. падеж)
Chcę zobaczyć **teatry**, (вин. падеж)
Niedaleko muzeum są piękne **parki**. (им. падеж)
Chcę oglądać **domy**, **sklepy**, **wystawy**, (вин. падеж)

Сказанное не касается названий лиц мужского рода, о которых речь будет ниже (см. урок 16).

Запомните, что числительные **dwa** (два), **dwie** (две), в отличие от русского языка, сочетаются с им. пад. мн. ч.

dwa parki	два парка
dwie siostry	две сестры

ГЛАГОЛЫ ТИПА czytać (продолжение)

В настоящем уроке Вы встречаетесь с новой формой известного Вам уже типа глаголов — с формой 1-го лица мн. ч.:

zwiedzamy (посещаем, осматриваем) — форма 1-ого лица мн. ч. глагола **zwiedzać**

Обратите внимание на отличное от русского языка окончание **-my**.

Вот еще формы 1-ого лица мн. ч., образованные от известных Вам уже из первого урока слов:

mieszka**my**	живем
czyta**my**	читаем
słucha**my**	слушаем
rozmawia**my**	разговариваем

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

В настоящем уроке впервые встречаются отдельные формы прилагательных:

Stare Miasto (6)
ciekawa wystawa (7)
współczesne malarstwo **polskie** (7)
teatry **dramatyczne** (9)
tutejsze teatry (8)
piękne parki (9)
ogród **botaniczny** (9)

Постарайтесь запомнить их родовые окончания:

м. род	**-y**	ciekaw**y**	интересный
ж. род	**-a**	ciekaw**a**	интересная
ср. род	**-e**	ciekaw**e**	интересное
мн. ч.	**-e**	ciekaw**e**	интересные

Форма им. пад. мн. ч. совпадает с формой им. пад. среднего рода. Запомните однако, что эта форма множественного числа не сочетается с существительными, обозначающими лиц мужского рода. Для этого служит специальная форма, о которой речь будет ниже (см. урок 16).

Такие же окончания принимают все местоименные прилагательные (как и в русском языке), например, jak**i** (какой), jak**a** (какая), jaki**e** (какое), jaki**e** (какие); nasz, nasz**a**, nasz**e**, nasz**e**.

Сравните: mój, moj**a**, moj**e**, moj**e** (в мужском роде гласный **ó** в основе).

В польском языке, в отличие от русского, прилагательные не имеют кратких и полных форм. Двум русским формам соответствует в польском языке одна.

Польские прилагательные доставят Вам много трудностей в другом отношении: они могут стоять перед или после существительного, но выбор их места не свободный.

Вернитесь к тексту и посмотрите, какое место занимают те или иные прилагательные по отношению к существительным.

Просим Вас следить впредь за каждым употреблением прилагательного.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на следующие вопросы, давая утвердительный ответ:

1. Czy pani (pan) chce zwiedzić muzeum?
2. Czy pani (pan) czyta książki?
3. Czy pani (pan) zgadza się najpierw zobaczyć teatry?
4. Czy pani (pan) tu mieszka?
5. Czy pani (pan) zwiedza miasto?
6. Czy pani (pan) ogląda sklepy i wystawy?

II. Добавляя везде числительное два (две), измените формы прилагательных и существительных (а также, где нужно, глаголов).
Образец: Tu jest piękny park. Tu są dwa piękne parki.

1. Tu jest ogród botaniczny.
2. Tam jest ciekawa wystawa.
3. Oglądam stary dom.
4. One chcą zobaczyć teatr dramatyczny.

III. Переведите на польский язык:

1. Вы (обращаетесь к мужчине и женщине) здесь второй раз?
2. Вы (к женщине) осматриваете город?
3. Они (женщина и мужчина) осматривают драматические театры.
4. Они (девушки) хотят пойти пешком.
5. Вы (к мужчине) хотите поехать или пойти пешком?
6. Там есть два прекрасных парка.

3

LEKCJA TRZECIA

1. Винительный пад. ед. ч. существительных.
2. Настоящее время глаголов типа **czytać** (III спряжение).

ZBLIŻAJĄ SIĘ WAKACJE *)

[*зближаёⁿ шеⁿ вакацъе*]

1. — Dzień dobry, Olu! Co pani **czyta**?
[*дженъ добры oly цо пани t͡ʂыта*]

2. — A, to pan! Dzień dobry. **Powtarzam literaturę**.
[*а то пан джень добры пофтажам литэратурэⁿ*]

3. — To chyba pani ostatni egzamin? Przecież za tydzień **zaczynają się** wakacje.
[*то хыба пани остатни эгзамин пшэчеш за тыджень за t͡ʂынаёⁿ шеⁿ вакацъе*]

4. — Nie, jeszcze nie ostatni.
[*не еш t͡ʂэ не остатни*]

5. — A ja od wczoraj **mam** urlop.
[*а я от фt͡ʂорай мам yplon*]

6. — Dokąd **wybiera się** pan w tym roku?
[*доконт выбера шеⁿ пан ф тым року*]

7. — Ja i moja żona co rok **spędzamy** urlop nad morzem. Bardzo dobrze tam **odpoczywamy**. **Mamy** własny namiot, **żaglówkę**.
[*я и моя жона цо рок спэндзамы yplon над можэм бардзо добжэ там отпоt͡ʂывамы мамы власны намёт жаглуфкэⁿ*]

8. — Kiedy państwo **wyjeżdżają**?
[*кеды панъстфо выежджаёⁿ*]

9. — Za trzy dni. Dziś chcę kupić bilety. A gdzie pani **spędza** wakacje?
[*за t͡ʂшы* [1] *дни джишъ хцэⁿ купич билэты а гдже пани спэндза вакацъе*]

---

*) Текст записан на пластинке.

[1]) Различайте слитное и раздельное произношение *т + ш*. В словах trzecia [*t͡ʂшэчя*], trzy [*t͡ʂшы*] сочетание *тш* произносится раздельно, как в русском слове отшвырнуть. Следовательно, надо различать в произношении: czy [*t͡ʂы*] ли и trzy [тшы] три.

10. — Dopiero **się zastanawiam**, dokąd pojechać.
[*доперо шеⁿ застанавям доконт поехач*]

11. — **Zapraszamy panią** nad morze!
[*запрашамы панёⁿ над можэ*]

12. — Bardzo chcę zobaczyć góry.
[*бардзо хцэⁿ зобаt͡шыч гуры*]

13. — Tatry czy Sudety?
[*татры t͡шы судэты*]

14. — Tatry **znam**. Chcę zobaczyć Sudety: **Kudowę**, **Polanicę**, **Duszniki** **)
[*татры знам хцэⁿ зобаt͡шыч судэты кудовэⁿ полаництэⁿ душники*]

15. — Tak, tam warto pojechać... Kiedy pani **ma** egzamin?
[*так там варто поехач кеды пани ма эгзамин*]

16. — Jutro.
[*ютро*]

17. — Już jutro? O, to **przepraszam**, **nie przeszkadzam**. Proszę się uczyć. Do widzenia!
[*юш ютро о то пшэпрашам не пшэшкад͡зам прошэⁿ шеⁿ уt͡шыч до вид͡зэня*]

18. — Do widzenia! Proszę pozdrowić **żonę**.
[*до вид͡зэня прошэⁿ поздрович жонэⁿ*]

19. — Dziękuję.
[*д͡жеŋкуеⁿ*]

СЛОВАРЬ

bardzo	**очень**	**mieć**	**иметь**
bilet	**билет**	**morze**	**море**
chyba	**наверное**	**namiot**	**палатка**
dobrze	**хорошо**	**od wczoraj**	**со вчерашнего дня**
dokąd	**куда**	**ostatni**	**последний**
dopiero	**только**	**pani**	**ваш**
dzień	**день**	**pojechać**	**поехать**
dziękować	**благодарить**	**powtarzać**	**повторять**
dziś	**сегодня**	**pozdrowić**	**передать привет**
egzamin	**экзамен**	**przecież**	**ведь**
góra	**гора**	**przeszkadzać**	**мешать**
jeszcze	**еще**	**rok**	**год**
jutro	**завтра**	**spędzać**	**проводить**
już	**уже**	**tam**	**там, туда**
kiedy	**когда**	**tydzień**	**неделя**
kupić	**купить**	**uczyć się**	**учиться, учить (что), заниматься**
literatura	**литература**		

**) Kudowa, Polanica, Duszniki — курортные местности в Судетах (Нижняя Силезия).

urlop	**отпуск**	**zaczynać się**	**начинаться**
wakacje	**каникулы**	**zapraszać**	**приглашать**
warto	**стоит**	**zastanawiać się**	**думать**
własny	**собственный, свой**	**zbliżać się**	**приближаться**
wybierać się	**собираться**	**znać**	**знать**
wyjeżdżać	**выезжать, ехать**	**żaglówka**	**парусная лодка**
za	**через**	**żona**	**жена**

ПРИБЛИЖАЮТСЯ КАНИКУЛЫ

1. Здравствуйте (добрый день), Оля! Что вы читаете?
2. А, это вы! Здравствуйте! Я повторяю литературу.
3. Это, наверное, ваш последний экзамен? Ведь через неделю - начинаются каникулы.
4. Нет, еще не последний.
5. А я со вчерашнего дня в отпуске (у меня отпуск).
6. Куда вы собираетесь поехать в этом году?
7. Мы с женой (я и моя жена) каждый год проводим отпуск у моря. Там мы очень хорошо отдыхаем. У нас собственная палатка, парусная лодка.
8. Когда вы едете (выезжаете)?
9. Через три дня. Сегодня я хочу купить билеты. А где вы будете проводить (проводите) каникулы?
10. Я еще не решила, куда поехать.
11. Приглашаем вас к морю!
12. Я очень хочу увидеть горы.
13. Татры или Судеты?
14. Татры я знаю. Хочу увидеть Судеты: Кудову, Поляницу, Душники.
15. Да, туда стоит поехать... Когда у вас экзамен?
16. Завтра.
17. Уже завтра? О, тогда извините, не буду мешать (не мешаю). Занимайтесь, пожалуйста (прошу заниматься)! До свидания!
18. До свидания! Передайте, пожалуйста (прошу передать), привет жене.
19. Спасибо!

Dzień dobry!	Здравствуйте! Здравствуй! Добрый день! Доброе утро!
Dobry wieczór!	Добрый вечер!
Do widzenia!	До свидания!
Dobranoc!	Спокойной ночи!

k i e d y?	o d k i e d y?
wczoraj	od wczoraj
dziś, dzisiaj	od dziś, od dzisiaj

jutro	od jutra
dawno	od dawna
niedawno	od niedawna
w tym roku	в этом году

nad morze (вин. пад.)	к морю, на море
nad morzem (твор. пад.)	у моря, на море

pojechać nad morze поехать к морю, на море
być nad morzem быть у моря, на море

przepraszam извините, простите

pozdrowić	передать привет
поздравить	powinszować, pogratulować

КОММЕНТАРИЙ

1. Olu! — зват. форма слова **Ola.**
3. В настоящем уроке впервые появляются возвратные глаголы. Возвратные глаголы характеризуются наличием частицы **się**, которая в польском языке пишется отдельно от глагола. Она может стоять как после глагола, так и перед ним. Сравните следующие пары предложений:

Za tydzień **zaczynają się** wakacje.
Wakacje już **się zaczynają**.

Dokąd **wybiera się** pan w tym roku?
Dokąd pan **się wybiera** w tym roku?

Zastanawiam się, dokąd pojechać.
Dopiero **się zastanawiam**, dokąd pojechać.

Частица **się** не имеет самостоятельного ударения и в интонационном отношении примыкает к предшествующему слову, не изменяя его места Ударения:

zaczynają — zaczynają **się**
uczyć — uczyć **się**
dopiéro — dopiéro **się** zastanawiam

Частица **się** почти всегда стоит внутри предложения (не на конце). Исключения составляют те случаи, когда предложение состоит из одного возвратного глагола.

3. В тех случаях, когда в обращении употребляются слова pani, pan, państwo, русским местоимениям „ваш, ваша, ваше, ваши" соответствуют в польском языке слова **pani**, **pana**, **państwa**.

To **pani** ostatni egzamin? Это ваш последний экзамен?
Czy to **pana** książka? Это ваша книга?
Czy to **państwa** bilety? Это ваши билеты?

3, 9. za tydzień (вин. пад) через неделю
za trzy dni через три дня

По этому образцу:

za rok через год
za miesiąc через месяц
za godzinę через час
za minutę через минуту

7. co rok (им. пад.) каждый год

По этому образцу:

co miesiąc каждый месяц
co tydzień каждую неделю
co dzień каждый день
co godzina каждый час
co minuta каждую минуту

9. Множественное число (им. и вин. пад.) существительного **dzień** — **dni**. Напоминаем, что числительное **dwa** (**dwie**) сочетается с именительным и винительным падежом мн. числа. То же касается числительных **trzy** [т͡шы] и cztery [ч͡штэры]:

dwa dni, egzaminy два дня, экзамена
dwie godziny, minuty два часа, две минуты
trzy dni, egzaminy, godziny, minuty три дня, экзамена, часа, минуты
cztery dni, egzaminy, godziny, minuty четыре дня, экзамена, часа, минуты

ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kogo? co?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

literatur**ę** литературу

Формы с окончанием **-ę**, — это вин. пад. слов на **-a**, **-i:**

żaglówk**a** — żaglówk**ę**
Kudow**a** — Kudow**ę**
Polanic**a** — Polanic**ę**
żon**a** — żon**ę**
godzin**a** — godzin**ę**
minut**a** — minut**ę**
gospodyn**i** — gospodyni**ę**

Единственное исключение представляет слово pani:

вин. пад. — panią

ср.: Zapraszamy **panią** nad morze.
Zapraszam **koleżankę** nad morze.

В сущ. мужского и женского родов на согласный и ср. рода вин. пад. совпадает с именительным, как и в русском языке. Это правило не касается одушевленных существительных мужского рода.

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ ТИПА czytać (III СПРЯЖЕНИЕ)

В первом и втором уроках Вы уже познакомились с тремя формами глаголов этого спряжения. Теперь мы познакомим Вас с полным составом форм этих глаголов. Это самое простое спряжение польского языка, но оно необычно для Вас, и поэтому требует особого внимания.

ед. ч.		мн. ч.	
(ja)	czyta**m**	(my)	czyta**my**
(ty)	czyta**sz**	(wy)	czyta**cie**
(on, ona, ono)	czyta	(oni, one)	czyta**ją**

По этому образцу спрягается значительное количество польских глаголов. Характерные черты этого спряжения:

1-ое л. ед. ч. — оконч. **-m**
3-е л. ед. ч. — отсутствие окончания
1-ое л. мн.ч. — оконч. **-my**
3-е л. мн. ч. — отсутствие ***r*** в окончании (это характерно для всех спряжений)

В нашем словаре мы указываем принадлежность глаголов к этому спряжению следующим образом:

czytać, **-m**

По этому образцу спрягается также глагол **mieć**, отличающийся от всех остальных лишь инфинитивом.

Сравните:

czytać	mieć	
czyta**m**	ma**m**	ma**my**
czyta**sz**	ma**sz**	ma**cie**
и т. д.	ma	ma**ją**

В польском языке глагол **mieć** играет значительно большую роль, чем „иметь" в русском. Он выступает в качестве эквивалента не только глагола „иметь", но и русской конструкции „у меня есть, у тебя есть и т.д.". В обоих случаях нужно употреблять соответствующие формы глагола **mieć**.

Примечание: Личные местоимения 1-го и 2-го лица обоих чисел при глаголах почти не употребляются. Местоимения 3-го лица ед. и мн. числа употребляются гораздо реже, чем в русском языке. Подробнее об этом см. урок 5.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Замените существительные в скобках соответствующими польскими падежными формами в ед. и мн. числах:

1. Zapraszam (подруга) nad morze.
2. Czytamy (книга и газета).
3. Oglądacie (горы).
4. Zwiedzasz (опера и драматический театр).
5. Czy pan chce zobaczyć (выставка)?
6. Oni mają (палатка и парусная лодка).

II. Образуйте нужные глагольные формы и замените ими инфинитивы:

1. Czy państwo (wyjeżdżać) za tydzień?
2. Czy pani (mieć) czasopismo?
3. Wakacje (zaczynać się) za cztery dni.
4. Ja i moja koleżanka (oglądać) morze.
5. (my — znać) polskie góry.
6. (ty — mieć) bilety.

III. Дополните предложения соответствующими выражениями (по-польски): через неделю, через три часа, каждый год, каждый день, через две минуты, каждый месяц.

1. Mój urlop zaczyna się . . . . . .
2. Chcę kupić bilety nad morze . . . .
3. . . . . oglądam góry i morze.
4. Jestem w domu . . . . . .
5. Wyjeżdżamy . . . . . .
6. . . . . zastanawiam się, dokąd pojechać.

4

LEKCJA CZWARTA

1. Творительный падеж имен существительных.
2. Настоящее время глагола **być**.

WIZYTA *)

[*визыта*]

Dzwonek. Krystyna otwiera drzwi.
[*дзвонэк крыстына отфера джви* 1)]

1. — Dobry wieczór! Czy pan Marek Kalinowski **jest** w domu?
[*добры вечур чы пан марэк калинофски ест в дому*]

2. — Nie, ale proszę wejść, brat za chwilę wraca.
[*не алэ прошэ^{н} вэйшьч брат за хфилэ^{н} враца*]

3. — To pani jest jego **siostrą!** Bardzo mi przyjemnie poznać panią. **Jestem** jego **przyjacielem**. Nazywam się Tadeusz Zalewski... Czy można poczekać? Nie przeszkadzam?
[*то пани ест его* 2) *шёстро^{н} бардзо ми пшыемне познач панё^{н} естэм его* 2) *пшыячелэм называм ше^{н} тадэуш залэфски чы можна почшэкач не пшэшкадзам*]

4. — Ależ nie, wcale pan nie przeszkadza. Proszę usiąść!
[*алэш не фцалэ пан не пшэшкадза прошэ^{н} ушё^{н}шьч*]

5. — Dziękuję... Pani podobno jest **studentką** konserwatorium?
[*дженкуе^{н} пани подобно ест студэнтко^{н} консэрваторъюм* 3)]

6. — Nie, to nie ja. Studentką konserwatorium jest moja siostra.
[*не то не я студэнтко^{н} консэрваторъюм* 3) *ест моя шёстра*]

7. — A kto jest jej **profesorem**?
[*а кто ест ей профэсорэм*]

8. — Profesor Drzewiecki.
[*профэсор джевецки*]

9. — To znakomity pianista.
[*то знакомиты пяниста*]

---

*) Текст записан на пластинке.
1) В слове d r z w i ***д*** + ***ж*** надо произносить слитно.
2) Напоминаем, что в слове j e g o надо произносить ***г***, а не ***в*** (как в русском „его").
3) В слове k o n s e r w a t o r i u m буква ***i*** обозначает звук ***ӣ*** (см. фон. п. **10**).

10. — Pan również interesuje **się m'uzyką**?
[*пан рувнеш интэрэсуе шеⁿ музыкоⁿ*]

11. — Owszem, i nawet trochę gram, ale mój zawód nie pozwala mi dużo ćwiczyć.
[*офшэм и навэт трохэⁿ грам ale муй завут не позвala ми дужо чфит͡шыч*]

12. — A czym pan jest z zawodu?
[*а т͡шым пан ест з заводу*]

13. — Proszę zgadnąć!
[*прошэⁿ згадноньч*]

14. — **Lekarzem**? **Inżynierem**? **Nauczycielem**?
[*лекажзм инжынерэм наут͡шычелэм*]

15. — Nie, jestem **dziennikarzem**.
[*не естэм д͡женникажэм*]

16. — Dziennikarzem? **Jesteśmy** więc **kolegami**, ja również jestem **dziennikarką**.
[*д͡женникажем естэшъмы венц колэгами я рувнеш естэм д͡женникаркоⁿ*]

17. — Jak długo pani pracuje?
[*як длуго пани працуе*]

18. — Bardzo krótko. Dopiero rok.
[*бард͡зо крутко доперо рок*]

(Dzwonek)
[*д͡зеонэк*]

19. — To chyba Marek wraca. Przepraszam.
[*то хыба марж враца пшэпрашам*]

СЛОВАРЬ

chwila	**момент, минута**	**lekarz**	**врач**
chyba	**вероятно**	**można**	**можно**
ćwiczyć	**упражняться, заниматься**	**muzyka**	**музыка**
		nawet	**даже**
długo	**долго**	**nauczyciel**	**учитель**
drzwi	**дверь**	**nazywam się**	**меня зовут**
dużo	**много**	**otwierać**	**открывать**
dziennikarka	**журналистка**	**pianista**	**пианист**
dziennikarz	**журналист**	**poczekać**	**подождать**
dzwonek	**звонок**	**podobno**	**кажется**
grać	**играть**	**poznać**	**познакомиться**
interesować się	**интересоваться**	**pozwalać**	**позволять**
inżynier	**инженер**	**pracować**	**работать**
jak	**как**	**profesor**	**профессор, преподаватель**
kolega	**коллега**		
konserwatorium	**консерватория**	**przyjaciel**	**друг**
krótko	**коротко**	**przyjemnie**	**приятно**

studentka	**студентка**	**wizyta**	**посещение, визит**
trochę	**немного**	**wracać**	**возвращаться**
usiąść	**сесть**	**zawód**	**профессия, специальность**
wcale	**вовсе**		
wejść	**войти**	**zgadnąć**	**отгадать**
wieczór	**вечер**	**znakomity**	**знаменитый**
więc	**значит, тогда**		

ВИЗИТ

Звонок. Кристина открывает дверь.

1. Добрый вечер! Марк Калиновский дома?
2. Нет, но войдите, пожалуйста! Брат вернется (возвращается) через несколько минут (через минуту).
3. Вы его сестра! (Мне) очень приятно познакомиться с вами. Я его друг. Меня зовут Тадеуш Залевский... Можно подождать? Я не мешаю?
4. Нет, конечно, вы вовсе не мешаете! Садитесь, пожалуйста!
5. Спасибо. Кажется, вы студентка консерватории.
6. Нет, это не я. Это моя сестра студентка консерватории.
7. Кто ее преподаватель?
8. Профессор Джевецкий.
9. Это знаменитый пианист.
10. Вы тоже интересуетесь музыкой?
11. Да, и даже немного играю, но моя профессия не позволяет мне много заниматься.
12. А кто вы по специальности?
13. Отгадайте, пожалуйста (прошу отгадать).
14. Врач? Инженер? Учитель?
15. Нет, я журналист.
16. Журналист? Тогда мы коллеги, я тоже журналистка.
17. А вы давно работаете?
18. Нет, недавно. Только год. (Звонок).
19. Это, вероятно, вернулся Марк. Извините!

chwila момент, минута, мгновение (короткий отрезок времени)

minuta минута (единица измерения времени)

z zawodu по профессии, по специальности

только — **dopiero**, **tylko**

КОММЕНТАРИЙ

1. Слова **pan**, **pani**, **państwo** выполняют еще одну функцию (об обращении см. урок 2): они употребляются с именем и (или) фамилией, когда говорят о ком-нибудь, с кем разговаривающие (или по крайней мере один из них) на „вы", а также когда говорят о нем с незнакомыми (так, напр., в тексте). В русском языке им соответствует просто имя и фамилия или имя и отчество, а в более официальном языке „товарищ + имя и фамилия".

Czy **pan** Marek Kalinowski jest w domu?
„Марк Калиновский дома?" или „Марк (напр.) Васильевич дома?" (офиц. „Товарищ Марк Калиновский дома?").

Czy **pan** zna **panią** Krystynę Kalinowską?
„Вы знакомы с Кристиной Калиновской?" или „Вы знакомы с Кристиной (напр.) Дмитриевной?" (офиц. „Вы знакомы с товарищем Кристиной Калиновской?")

Pan Tadeusz Zalewski jest dziennikarzem.
Pani Krystyna Kalinowska też jest dziennikarką.

3, 11. mi (мне) — краткая форма дательного падежа местоимения **ja**. Форма **mi** не имеет ударения и в интонационном отношении примыкает к предшествующему слову.

Bardzo **mi** przyjemnie poznać panią.
Mój zawód nie pozwala **mi** dużo ćwiczy

16. Некоторые существительные мужского рода оканчиваются на **-a**. Их значительно больше, чем в русском языке.

Сравните:

kolega	товарищ, коллега
pianista	пианист
poeta	поэт
komunista	коммунист
mężczyzna	мужчина

В единственном числе они склоняются, как существительные женского рода на ***-a*** (относительно мн. ч. см. урок 16)

10, 17.

interesuje się	интересуется
interesować się	интересоваться.
pracuje	работает
pracować	работать

18. Русскому слову „только" соответствуют два польских слова: dopiero и tylko.

Dopiero является эквивалентом русского „только” в значениях „пока еще”, „пока лишь” и „раньше (какого-то момента) не...”
Dopiero się zastanawiam, dokąd pojechać (см. урок 3, предл. 10). я пока еще думаю ... = еще не решила.

Pracuję **dopiero** rok.	Я работаю только год (= пока лишь год).
Dopiero dziś zwiedzam miasto.	Только сегодня я осматриваю город (= раньше не осматривал).

В других случаях употребляется слово **tylko**.

Tylko one tu mieszkają (см. урок 1).	Только они здесь живут.
Oni chcą zwiedzić **tylko** Stare Miasto.	Они хотят осмотреть только Старый город.

ТВОРИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kim? czym?) ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В текст четвертого урока мы ввели новую форму существительных — творительный падеж.

Творительный падеж ед. ч. сущ. мужского и среднего рода характеризуется окончанием **-em**.

м. род	przyjaciel	— przyjaciel**em**	(другом)
	lekarz	— lekarz**em**	(врачом)
	inżynier	— inżynier**em**	(инженером)
	nauczyciel	— nauczyciel**em**	(учителем)
ср. род	miasto	— miast**em**	(городом)
	morze	— morz**em**	(морем)

У существительных с основой на ***k***, ***g*** перед окончанием творительного падежа появляется буква ***i***, знак смягчения **k**, **g**.

м. род	robotnik	— robotni*ki***em**	(рабочим)
	słownik	— słowni*ki***em**	(словарем)
	pociąg	— pocią*gi***em**	(поездом)
	brzeg	— brze*gi***em**	(берегом)
ср. род	dziecko	— dziec*ki***em**	(ребенком)
	łóżko	— łóż*ki***em**	(кроватью)

Творительный падеж сущ. женского рода и мужского рода на **-a** имеет окончание **-ą**:

ж. род	siostra	— siostr**ą**	(сестрой)
	studentka	— studentk**ą**	(студенткой)
	noc	— noc**ą**	(ночью)
	część	— części**ą**	(частью)
м. род	pianista	— pianist**ą**	(пианистом)
	kolega	— kolег**ą**	(товарищем, коллегой)

Не смешивайте форм творительного падежа с винительным падежом, у которого окончание -**ę**:

siostr**ę** (вин пад.) — siostr**ą** (твор. пад.)
mężczyzn**ę** (вин пад.) — mężczyzn**ą** (твор. пад.)

Лишь у одного слова **pani** обе формы совпадают (см. урок 3):

Zapraszamy pani**ą** nad morze (вин. пад.).
On interesuje się pani**ą** (твор. пад.).

Форма творительного падежа мн. ч. огромного большинства существительных имеет окончание **-ami**:

kolegami
siostrami
nocami
lekarzami

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛА b y ć

В первых уроках Вы познакомились с двумя формами глагола **być**: **jest**, **są**.

В тексте настоящего урока употреблены другие его формы. А вот полный состав форм:

ед. ч.	мн. ч.
1. **jestem**	1. **jesteśmy**
2. **jesteś**	2. **jesteście**
3. **jest**	3. **są**

В отличие от русского языка, польский глагол **być** образует в наст, времени все личные формы. Их употребление обязательно во всех тех случаях, когда в русском языке нет никакого глагола (см. урок 1):

Czy pan Marek Kalinowski **jest** w domu?
Jestem jego przyjacielem.
Jesteśmy więc kolegami.

Обратите внимание на то, что в двух последних примерах (см. также предл. 3., 5., 7., 12., 13., 14.) существительное следующее за формами глагола **być** принимает форму твор. пад.

Сравните:	być **lekarzem**	быть врачом
	jestem **lekarzem**	я врач

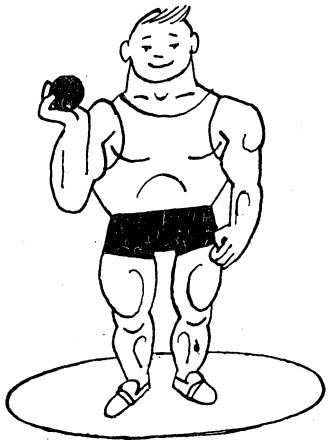
Вопросительные местоимения **kto**? **co**? также выступают в творительном падеже:

Czym pan jest z zawodu?	Кто вы по специальности?
Czym on jest?	Кто он (по специальности, по профессии)?
Kim on jest?	Кто он?

Примечание: Местоимение **czym**? употребляется лишь в вопросах о профессии. Местоимение **kim**? употребляется в вопросах с другим значением. Однако, в разговорной речи допускается употребление местоимения **kim**? также в вопросе о профессии.

Указательные местоимения:

ten	этот	**tamten**	тот
ta	эта	**tamta**	та
to	это	**tamto**	то
te	эти	**tamte**	те

Ten mężczyzna jest sportowcem.

Tamten mężczyzna jest również sportowcem.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на следующие вопросы:
1. Czy pani (pan) jest lekarzem? (нет)
2. Czy ta pani jest studentką? (да)
3. Czy ten mężczyzna jest poetą? (нет)
4. Czym pani (pan) jest? (инженер)
5. Czym są tamte kobiety? (машинистки)
6. Czym jest ten mężczyzna? (учитель)

II. Замените множественное число единственным:
1. Jesteśmy komunistami.
2. One są robotnicami.
3. Jesteście lekarzami.
4. Oni są studentami konserwatorium.
5. Te kobiety są konduktorkami.
6. Państwo są nauczycielami.

7. Jesteśmy mechanikami.
8. Jesteście górnikami.

III. Поставьте слова в скобках в соответствующей падежной форме:
1. Przepraszam (pani).
2. Bardzo mi przyjemnie poznać (pani).
3. Chcę zobaczyć jego (siostra).
4. Ona interesuje się (literatura i malarstwo).
5. Zwiedzam (Warszawa).
6. Jesteśmy jego (rodzice).

5

LEKCJA PIĄTA

1. Родительный падеж ед. ч. существительных.
2. Настоящее время глаголов типа **móc** (I спряжение).
3. Отсутствие личных местоимений при глаголах.

CHCĘ NAPISAĆ LIST *)

[*хцэ^{н} написач лист*]

1. — Może masz przypadkiem adres **Wandy**? Nie pamiętam, gdzie ona mieszka i nie **mogę** znaleźć jej **adresu**.
[*можэ маш пшыпаткем адрэс ванды не паментам гдзе она мешка и не могэ^{н} знаlэшьч ей адрэсу*]

2. — Nie, adresu Wandy nie mam, ale możesz zadzwonić. Ona chyba ma telefon.
[*не адрэсу ванды не мам алэ можэш задзвонич она хыба ма тэlэфон*]

3. — Zdaje się, że tak, ale nie znam **numeru** jej **telefonu** ani nie mam książki telefonicznej.
[*здае ше^{н} жэ так алэ не знам ну мэру ей тэlэфону ани не мам кшёшки тэlэфонит͡шнэй*]

4. — Masz z'a to bardzo zły humor. Dlaczego?
[*маш за то* [1] *бардзо злы хумор дла͡шэго*]

---

*) Текст записан на пластинке.

[1]) z'a t o — ударение падает на слово **za**. Обратите внимание на раздельное написание.

5. — Nie umiem napisać **listu** po rosyjsku.
[*не умем написач листу по росыйску*]

6. — Nie umiesz?
[*не умеш*]

7. — Przecież dopiero zaczynam się uczyć rosyjskiego. Czasem pomaga mi Marek albo Tadek, ale dziś oni nie **mogą**. Nie mają **czasu**.
[*пшэчеш доперо заʧынам шеⁿ уʧыч росыйскего ʧасэм помага ми марж албо тадэк алэ дӂишь они не моґоⁿ не маёⁿ ʧасу*]

8. — A czyż Wanda ma czas? Przecież **pracuje** jako tłumacz i jednocześnie **studiuje** historię **Polski**. Nie, ona też na pewno nie ma czasu.
[*а ʧыыш ванда ма ʧас пшэчеш працуе яко тлумаʧ и едноʧшэшьне студьюе* [1] *хисторъеⁿ* [1] *полски не она тэш на пэвно не ма ʧасу*]

9. — Так, masz rację. Więc co robić?
[*так маш рацъеⁿ венц цо робич*]

10. — Nie rozumiem! Czy nie **możesz** napisać tego listu jutro albo pojutrze? Dlaczego **chcesz** pisać właśnie dziś?
[*не розумем ʧы не можэш написач тэго лисцу ютро албо поютшэ дlаʧшэго* [2] *хцэш писач влашьне дӂишъ*]

11. — Nie mogę zwlekać. To bardzo pilny list.
[*не моґэⁿ звlэкач то бардзо пилны лист*]

12. — Czy Ola nie **może** ci pomóc?
[*ʧы ола не можэ чи помуц*]

13. — Ona zna chyba tylko język francuski.
[*она зна хыба тылко еⁿнзык француски*]

14. — Nie, zna również inne języki: rosyjski, angielski.
[*не зна рувнеш иннэ еⁿзыки росыйски ангелски*]

15. — A czy dobrze zna rosyjski?
[*а ʧы добжэ зна росыйски*]

16. — Так. Swobodnie rozmawia, czyta utwory **literatury** pięknej. Ona może ci pomóc.
[*так сфободне розмавя ʧыта утфоры литэратуры пеŋкнэй она можэ чи помуц*]

---

[1] **i** в словах s t u d i u j e и h i s t o r i ę произносится как ***й*** (см. фон. п. 10)
[2] В слове d l a c z e g o произносится звук ***г***, а не ***в*** (как в русском **для чего** — [для чево]). Так же в род. пад. прилагательных, напр.: rosyjskiego, angielskiego, francuskiego, и местоим.: czego, kogo

СЛОВАРЬ

adres	**адрес**	**Polska**	**Польша**
albo	**или**	**pomagać**	**помогать**
angielski	**английский**	**po rosyjsku**	**по-русски**
ani	**ни**	**przypadkiem**	**случайно**
czas	**время**	**robić**	**делать**
czasem	**иногда**	**rosyjski**	**русский**
czyż	**разве**	**rozmawiać**	**говорить**
dlaczego	**почему**	**rozumieć**	**понимать**
francuski	**французский**	**studiować**	**изучать**
historia	**история**	**swobodnie**	**свободно**
humor	**настроение**	**telefon**	**телефон**
inny	**другой**	**telefoniczny**	**телефонный**
jednocześnie	**одновременно**	**tłumacz**	**переводчик**
język	**язык**	**umieć**	**уметь**
list	**письмо**	**utwór**	**произведение**
móc	**мочь**	**właśnie**	**именно**
na pewno	**наверное**	**zadzwonić**	**позвонить**
napisać	**написать**	**zdawać się**	**казаться**
numer	**номер**	**zły**	**плохой**
pamiętać	**помнить**	**znaleźć**	**найти**
pilny	**срочный**	**zwlekać**	**медлить**
pisać	**писать**	**że**	**что**
pojutrze	**послезавтра**		

ХОЧУ НАПИСАТЬ ПИСЬМО

1. Нет ли у тебя случайно адреса Ванды? Я не помню, где она живет и не могу найти ее адрес.
2. Нет, адреса Ванды у меня нет, но ты можешь позвонить. У неё, вероятно, есть телефон.
3. Кажется, да, но я не знаю номера ее телефона, и у меня нет телефонной книги.
4. Зато у тебя плохое настроение. Почему?
5. Не умею написать письмо по-русски.
6. Не умеешь?
7. Я ведь только начинаю учить русский язык. Иногда мне помогают Марек или Тадек, но сегодня они не могут. У них нет времени.
8. А разве у Ванды есть время? Она ведь работает переводчиком и одновременно изучает в университете историю Польши. Нет, у неё тоже, наверное, нет времени.
9. Да, ты права. Что же делать?
10. Не понимаю. Неужели ты не можешь написать это письмо завтра или послезавтра? Почему ты хочешь написать его именно сегодня?
11. Не могу откладывать (медлить). Это очень срочное письмо.
12. А Оля не может тебе помочь?
13. Она, кажется, знает только французский язык.
14. Нет, она знает также другие языки: русский, английский.

15. Она хорошо знает русский?
16. Да, она свободно говорит, читает произведения художественной литературы. Она может тебе помочь.

humor — **настроение**, **юмор**

literatura piękna художественная литература

uczyć się czego (род. пад.)	учиться чему, учить что

uczyć się alfabetu учить азбуку
uczyć się literatury учиться литературе
dopiero zaczynam się uczyć rosyjskiego я только начинаю учить русский язык

КОММЕНТАРИЙ

1. **może** может быть, возможно
Конструкция: Masz **może jej adres**? синонимична конструкции: Czy nie masz jej adresu?

Może kolega ma agrafkę? — Czy kolega nie ma agrafki?

1. и др. В третьем уроке впервые выступают формы глагола **mieć** (предл. 2, 5, 7). Напоминаем, что глагол **mieć** отличается от всех остальных глаголов этой группы лишь формой инфинитива.

Посмотрите в текст настоящего урока (предл. 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9) и сравните все случаи употребления этого глагола с русским переводом текста.

Одновременно усвойте следующие выражения, в составе которых выступает глагол **mieć**:

mieć zły humor	быть в цлохом настроении
mieć dobry humor	быть в хорошем настроении
mieć rację	быть правым
mam rację	я прав(-а)

К третьему спряжению принадлежат также (предл. 5, 6, 10) глаголы **umieć** (уметь), **rozumieć** (понимать), **porozumieć się** (договориться), но они, в отличие от глагола **mieć**, не видоизменяют основы.

Сравните:	m *i e* **ć**	m*a***m**	u m i e **ć**	umi**em**	umi**emy**
		m*a***sz**		umi**esz**	umi**ecie**
		m*a*		umi**e**	umi**ejĄ**

3, 7. формы род. пад. прилагательных и местоимений:
м. и ср. род -**ego**, напр.: ciekaw**ego**, zł**eg**o, moj**eg**o, t**ego**
ж. род -**ej**, напр.: telefoniczn**ej**, ciekaw**ej**, moj**ej,** t**ej**
Если конечный согласный основы — звук **k** или **g**, то в род. пад. появляется буква ***i*** знак смягчения этих звуков.

м. и ср. род rosyjs*ki**ego***, warszaws*ki**ego***
ж. род rosyjs*ki**ej,*** warszaws*ki**ej***.

5. po rosyjsku по-русски
По этому образцу:
po polsk**u** по-польски
po francusk**u** по-французски
po angielsk**u** по-английски
po niemieck**u** по-немецки
po warszawsk**u** по-варшавски

В этих наречиях в польском языке на конце всегда -**u**
8. pracować **jako** tłumacz (им. пад.) работать переводчиком.

Другие примеры:

pracować **jako** kierowca работать водителем
pracować **jako** dziennikarz работать журналистом
pracować **jako** kelnerka работать официанткой

и т. д.

12, 16. В уроке 4 Вы познакомились с формой дат. пад. **mi** (мне) (от местоимения **ja**). Теперь постарайтесь запомнить краткую форму дат. пад. местоимения **ty** — **ci** (тебе).

Czy Ola nie może **ci** pomóc? А Оля не может тебе помочь?
Ona może **ci** pomóc. Она может тебе помочь.

РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (k o g o? c z e g o?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

Adresu Wandy nie mam. (**2**)
Nie znam **numeru** jej telefonu. (**3**)

Все встречающиеся в тексте слова с окончанием -**u** — это формы род. пад. ед. ч. существительных м. рода:

adres — adres**u**
numer — numer**u**
telefon — telefon**u**
list — list**u**
czas — czas**u**
humor — humor**u**

В польском языке род. пад. м. рода имеет два окончания -**u** и -**a**. Большое количество существительных принимает окончание -**u**. Старайтесь запоминать, какие слова, встречающиеся в наших уроках, получают окончание -**u**. Трудно дать точные правила об употреблении окончаний -**u** и -**a**. Поэтому окончание род. пад. ед. ч. слов мужского рода дается в нашем словаре:

adres *м.*, род. -**u**

Образование род. пад. существительных ж. род гораздо проще. Все существительные принимают окончание -**y** (-**i**), в зависимости от качества основы (см. фон. п. 11).

literatur**a**	— literatur**y**	(литературы)
siostr**a**	— siostr**y**	(сестры)
noc	— noc**y**	(ночи)
ziemi**a**	— ziem**i**	(земли)
rol**a**	— rol**i**	(роли)
książk**a**	— książk**i**	(книги)

Поэтому формы род. пад. существительных женского рода в словаре не даются.

Запомните, что глаголы, сочетающиеся с винительным падежом (переходные), после отрицания всегда заменяют винительный падеж родительным (в русском языке, как Вам известно, это не всегда так).

Znam **numer** telefonu. Я знаю номер телефона.	Nie znam **numeru** telefonu. Я не знаю номера телефона.
Wołam **siostrę**. Зову сестру.	Nie wołam **siostry**. Не зову сестру.
Piszesz **list**. Пишешь письмо.	Nie piszesz **listu**. Не пишешь письма (письмо).

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ ТИПА móc (I СПРЯЖЕНИЕ)

В настоящем уроке мы хотим познакомить Вас с новым спряжением глагола. К этому спряжению принадлежат глаголы с различными чередованиями в основе, и поэтому оно труднее других. По типу оно совпадает с русским первым спряжением. В качестве образца возьмем глагол **móc** (мочь) [1].

ед. ч.	мн. ч.
1. mog**ę**	1. mo**żemy**
2. mo**żesz**	2. mo**żecie**
3. mo**że**	3. mog**ą**

[1] См. также таблицу на конце книги.

Четыре формы требуют специальной тренировки:

а) 1-ое лицо, где русскому окончанию -***у*** (могу) соотв. польское -**ę**;

б) 3-е лицо ед. ч., в котором на конце нет звука -***т***

ср.: може***т*** — mo**że**

(в польском языке его вообще нет в этой глагольной форме);

в) 1-е лицо мн. ч. с гласным -***у*** в конце -***ему*** (см. глаг. типа **czytać**),

ср.: може**м** — mo**żemy**

г) 3-е лицо мн. ч., где русскому -***ут*** соответствует польское -**ą** (опять без конечного -***т***).

ср.: мог***ут*** — mog**ą**

В случае чередований огласовка основы 3-го лица мн. ч. в польском языке всегда совпадает с 1-ым лицом ед. ч.:

mog**ę** — mog**ą**

Из известных Вам уже глаголов по этому образцу спрягаются:

chcieć — chc**ę**, -**esz**

и группа, в которой суффикс инфинитива -***owa***- чередуется с -***uj***- в настоящем времени:

dziękowa**ć**	—	dziękuj**ę**, -uj**esz**
interesowa**ć** się	—	interesuj**ę** się, -uj**esz** się
pracowa**ć**	—	pracuj**ę**, -uj**esz**
studiowa**ć**	—	studiuj**ę**, -uj**esz**

(ср. русск.: рис***овать*** — рисую = рис-*uj*-***у***).

ОТСУТСТВИЕ ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНИЙ ПРИ ГЛАГОЛАХ

Вы, наверное, уже заметили, что в польском языке личные местоимения при глаголах почти не употребляются. Это относится к местоимениям 1-го и 2-го лица: **ja**, **ty**, **my**, **wy**. Примеры, иллюстрирующие это правило, встречаются в каждом уроке. Возьмем несколько предложений по выбору.

Dopiero się zastanawiam, dokąd pojechać.	Я еще не решила, куда поехать.
Jestem dziennikarzem.	Я журналист.
Nie pamiętam, gdzie ona mieszka.	Я не помню, где она живет.
Nie mogę zwlekać.	Я не могу откладывать.
Możesz napisać Ust jutro lub pojutrze.	Ты можешь написать письмо завтра или послезавтра.

Местоимения 1-го и 2-го лица употребляются лишь тогда, когда на них падает логическое ударение (например, при противопоставлении).

A **ja** od wczoraj mam urlop.

(т. е. я в отличие от Вас)

Ja chcę zwiedzić muzeum i zobaczyć Stare Miasto.
(т. е. это касается только меня, так как я не знаю, что Вы хотите посетить)

Ja również jestem dziennikarzem.
(здесь **ja** подчеркивается словом **również**)

Чтобы не употреблять несвойственных польскому языку оборотов, старайтесь избегать употребления местоимений 1-го и 2-го лица, когда для этого нет особых причин.

В польском языке могут опускаться также местоимения 3-го лица, когда подлежащее известно из контекста. Это чаще всего имеет место в группе (двух или нескольких) предложений с общим подлежащим. Подлежащее, как правило, выражено только в первом предложении, напр.:

(13) Ona zna chyba tylko język francuski.
(14) Nie, zna również inne języki.
(15) Czy dobrze zna rosyjski?
(16) Tak, swobodnie rozmawia, czyta utwory literatury pięknej.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. а) Переведите следующие предложения на польский язык:
1. Вы (обращаетесь к мужчинам и женщинам) правы.
2. Он прав.
3. Мы сегодня в хорошем настроении.
4. Ты сегодня в плохом настроении.
5. Вы умеете говорить по-польски.
6. Они (девушки) понимают простой русский текст.

б) В переведенном Вами тексте замените утвердительные предложения (1, 2, 5, 6) отрицательными.

II. Вместо точек поставьте слова dopiero или tylko:
1. . . . . teraz rozumiem ten utwór.
2. Ona zna . . . . język angielski.
3. Mam . . . . trzy godziny czasu.
4. . . . . rok pracuję jako tłumacz.
5. . . . . Nie mamy jej adresu, mamy numer jej telefonu.
6. . . . . dziś mogę ci pomóc.

III. Употребите нужные глагольные формы:
1. Pani nie (chcieć) być tłumaczem?
2. (Studiować — ja) literaturę.
3. Nie (umieć — my) mówić po niemiecku.
4. Nie (mieć — ty) matki.
5. On (móc) napisać list po polsku.
6. Państwo (pracować) tu dopiero pół roku.

6

LEKCJA SZÓSTA

1. Предложный падеж существительных мужского и среднего родов.
2. Настоящее время глаголов типа **mówić** (II спряжение).
3. Конструкция: **nie ma** + р о д. п а д е ж.

ROZMOWA TELEFONICZNA

[*розмова тэлэфони͡тшина*]

1. — Halo, słucham!
[*xalo слухам*]

2. — Czy to Irena?
[*͡тшы то ирэна*]

3. — Nie, **Ireny nie ma** w domu, jest w **instytucie**.
[*не ирэны не ма в дому ест в инстытуче* [1)]]

4. — To ty, Wanda? Dzień dobry!
[*то ты ванда дж͡ень добры*]

5. — Kto **mówi**?
[*кто муви*]

6. — Nie poznajesz? To ja, Tadek. **Dzwonię** już po raz drugi. Chcę pomówić z Ireną i z tobą.
[*не познаеш то я тадэк дз͡вонеⁿ юш по раз други*]
[*хцэⁿ помувич з ирэноⁿ* [1)] *и с тобоⁿ*]

7. — **Proszę**, słucham.
[*прошэⁿ слухам*]

8. — Czy masz dziś czas?
[*͡тшы маш дж͡ишъ ͡тшас*]

9. — Nie **słyszę**, co **mówisz**.
[*не слышэⁿ цо мувиш*]

10. — Halo! Halo! **Słyszysz** teraz?
[*xalo xalo слышыш тэрас*]

[1)] В словах, начинающихся со звука ***i***, не происходит изменения этого звука в ***y*** под влиянием конечного твердого согласного предшествующего слова. Следовательно, произносите [*в инстытуче*], а не [*в ынстытуче*].
То же [*з ирэноⁿ*], а не [*з ырэноⁿ*].

11. — Так, teraz już słyszę.
[*так, тэрас юш слышэ*^{н}]

12. — Czy masz dziś czas?
[*чы маш дзишъ час*]

13. — A o co chodzi?
[*а о цо ходзи*]

14. — Ola, Marek i ja chcemy dziś wieczorem obejrzeć wystawę książki radzieckiej w **Klubie** Międzynarodowej Prasy i Książki. Czy masz chęć pójść z nami?
[*ола марэк и я хцэмы джишь вечорэм обэйжэч выставэ*^{н} *кшё*^{п}*шки раджецкей в клубе мендзынародовзй прасы и кшё*^{н}*шки чы маш хзнъч пуйшъч з нами* **2)**]

15. — Bardzo chcę, ale niestety nie mam czasu.
[*бардзо хцэ*^{н} *але нестзты не мам часу*]

16. — A co **robisz**?
[*а цо робиш*]

17. — Jestem zajęta i dziś nie mogę z wami pójść.
[*естэм заента и джишь не могэ*^{н} *з вами* **2)** *пуйшьч*]

18. — Jesteś zajęta? Przecież ani ty, ani Irena dzisiaj nie pracujecie.
[*естзшь заента пшзчеш ани ты ани ирэна джишяй не працуече*]

19. — **Dziwisz się**? Mam dużo pracy w domu. Ireny nie ma, ja sama sprzątam. Właśnie teraz myję podłogę. Tu straszny nieporządek, a przecież jutro jest święto.
[*дживиш ше*^{н} *мам дужо працы в дому ирзны не ма я сама спшонтам влашьне тэрас мые*^{н} *подлогз*^{н} *ту страшны непожондэк а пшэчеш ютро ест шьвенто*]

20. — A co Irena **robi** w instytucie?
[*а цо ирзна роби в инстытуче*]

---

2) Обратите внимание на произношение предлога z (**з**). Следовательно,

z nami	произносите	[*з нами*)
z wami	„	[*з вами*]
z Markiem	„	[*з маркем*]
z Olą	„	[*з оло*^{н}]
z nimi	„	[*з ними*]

21. — Pisze referat.
[*пишэ рэфэрат*]

22. — Więc nie możecie iść z nami? Szkoda!
[*венц не можэче ишьч з нами шкода*]

23. — Możemy przecież jutro pójść razem.
[*можэмы пшэчеш ютро пуйшьч разэм*]

24. — No tak, ale trzeba się umówić z Olą i z Markiem. Teraz tu ich **nie ma**, są **w barze na obiedzie**. Mogę zobaczyć się z nimi dopiero za godzinę. A gdzie chcecie jutro spotkać się z nami?
[*но так але тшэба* [3] *шеⁿ умувич з oloⁿ и з маркем* [2] *тэрас ту их не маⁿ в бажэ на обеджe могэⁿ зобаtшыч шеⁿ з ними* [2] *доперо за годжинэⁿ а гдже хцэче ютро споткач шеⁿ з нами*]

25. — Może na **Starym Mieście** koło muzeum lub koło księgarni?
[*можэ на старым мешьче коло музэум lуп коло кшеⁿгарни*]

Z6. — Może lepiej w **Łazienkach** *).
[*можэ lэпей в лаженках*]

27. — No, dobrze, w Łazienkach koło pałacu.
[*но добже в лаженках коло палацу*]

СЛОВАРЬ

bar	**закусочная**	**podłoga**	**пол**
chęć	**охота**	**pomówić**	**поговорить**
dużo	**много**	**poznawać**	**узнавать**
dzisiaj	**сегодня**	**pracą**	**работа**
dziwić się	**удивляться**	**prasa**	**печать**
dzwonić	**звонить**	**radziecki**	**советский**
godzina	**час**	**razem**	**вместе**
instytut	**институт**	**referat**	**доклад**
klub	**клуб**	**sam**	**один**
koło	**у, около**	**słyszeć**	**слышать**
księgarnią	**книжный магазин**	**spotkać się**	**встретиться**
lepiej	**лучше**	**sprzątać**	**убирать**
międzynarodowy	**международный**	**straszny**	**ужасный**
mówić	**говорить**	**szkoda**	**жаль**
myć	**мыть**	**święto**	**праздник**
nieporządek	**беспорядок**	**trzeba**	**надо**
niestety	**к сожалению**	**umówić się**	**условиться**
po	**ну**	**w**	**в**
obejrzeć	**посмотреть**	**z**	**с**
obiad	**обед**	**zajęty**	**занятый**
pałac	**дворец**	**zobaczyć się**	**увидеться**

[3] В слове t r z e b a ***тш*** + ***ш*** надо произносить раздельно (см. фон. пп. 2, 12 и урок 3).

*) Ł a z i e n k i — бывший королевский парк. Самый большой парк в Варшаве

РАЗГОВОР ПО ТЕЛЕФОНУ

1. Алло, слушаю!
2. Это Ирина?
3. Нет, Ирины нет дома, она в институте.
4. Это ты, Ванда? Здравствуй!
5. Кто говорит?
6. Не узнаешь? Это я, Тадек. Я звоню уже второй раз. Хочу поговорить с Ириной и с тобой.
7. Пожалуйста, слушаю.
8. У тебя сегодня есть свободное время?
9. Я не слышу, что ты говоришь.
10. Алло! Алло! Теперь слышишь?
11. Да, теперь слышу.
12. У тебя сегодня есть свободное бремя?
13. А в чем дело?
14. Мы с Олей и Марком хотим сегодня вечером посмотреть выставку советской книги в Клубе международной печати и книги. Хочешь пойти с нами?
15. Очень хочу, но, к сожалению, у меня нет времени.
16. А что ты делаешь?
17. Я занята и сегодня не могу пойти с вами.
18. Ты занята? Ведь ни ты, ни Ирина сегодня не работаете!
19. Тебя это удивляет (удивляешься)? У меня много работы дома. Ирины нет, я убираю одна. Как раз теперь мою пол. Здесь ужасный беспорядок, а ведь завтра праздник.
20. А что делает Ирина в. институте?
21. Она пишет доклад.
22. Значит, вы не можете идти с нами? Жаль!
23. Можем ведь завтра пойти вместе.
24. Ну да, но надо условиться с Олей и Марком. Теперь их здесь нет, они обедают в закусочной. Я могу увидеться с ними только через час. А где вы хотите завтра встретиться с нами?
25. Скажем (может быть), в Старом городе у музея или у книжного магазина?
26. А не лучше ли в Лазенках?
27. Ну, хорошо, в Лазенках у дворца.

czas	время
час	godzina

o co chodzi? в чем дело?
mieć chęć хотеть, иметь желание
mam chęć хочу

КОММЕНТАРИЙ

6., **14.**, **17.**, **24.** В шестом уроке Вы встречаете новые формы местоимений — твор. пад. ед. и мн. ч.

ty	—	tobą (тобой)	z tobą (с тобой)
my	—	nami (нами)	z nami (с нами)
wy	—	wami (вами)	z wami (с вами)
oni, one	—	nimi (ими)	z nimi (с ними)

Одновременно запомните:

ja	— mną (мною)	ze mną (со мною)
on, ono	— nim (им)	z nim (с ним)
ona	— nią (ею)	z nią (с ней)

6., **19.** Как мы уже сказали (см. урок 5), в глаголах первого спряжения могут иметь место изменения основы.

Вот две других группы глаголов с такими изменениями:

1) *wa* : *j* pozna*wa***ć** — pozna*j***ę**, -*j***esz** (узнавать, познавать)
da*wa***ć** — da*j***ę**, -*j***esz** (давать)
sta*wa***ć** — sta*j***ę**, -*j***esz** (останавливаться)

(ср. русск. да*в*ать — даю (= да*ju*)

2) my**ć** — my*j***ę**, -*j***esz** (мыть)
ży**ć** — ży*j***ę**, -*j***esz** (жить)
szy**ć** — szy*j***ę**, -*j***esz** (шить)
pi**ć** — pi*j***ę**, -*j***esz** (пить)

Запомните личные формы второй группы глаголов, так как они отличаются от соответствующих форм в русском языке.

24. **Ich** (их) — род. пад. мн. ч. местоимений **oni**, **one**.

ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ (o kim? o czym?) СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО И СРЕДНЕГО РОДОВ

Просим Вас познакомиться с новой падежной формой — предложным падежом (см. предл. 3, 14, 20, 24, 26). В польском языке предложный падеж ед. ч. м. и ср. родов имеет два окончания -**e** и -**u**. Пока мы вводим лишь одно (-**e**), совпадающее с соответствующим русским окончанием. Оно прибавляется к существительным с основами на следующие согласные: b, d, f, ł, m, n, p, r, s, t, w, z.

Окончание -**e** вызывает разные, не известные русскому языку, изменения согласных (и гласных) основы. Поэтому усвоение форм предложного пад. с окончанием -**e** не так легко, как это может показаться на первый взгляд.

Существительные с основами на согл. b, f, m, n, p, w подвергаются таким изменениям, как в русском языке (т. е. лишь смягчаются; на письме появляется знак смягчения **i**):

klub	—	klu*bi***e**
niebo	—	nie*bi***e**
dym	—	dy*mi***e**
kran	—	kra*ni***e**
słup	—	słu*pi***e**
gniew	—	gnie*wi***e**
słowo	—	sło*wi***e**

Остальные согласные подвергаются другим изменениям. Пока запомните три таких чередования:

t : ć (ci)	instytu*t*	— instytu*ci***e**	[*инстытуче*]
	świę*to*	— świę*ci***e**	[*шьфеньче*]
d : dź (dzi)	obia*d*	— obie*dzi***e**	[*обедзе*]
	wygląd	— wygląd*zi***e**	[*выглоньдзе*]
r : rz	ba*r*	— ba*rz***e**	[*бажэ*]
	teat*r*	— teat*rz***e**	[*тэатшэ*]

В слове miasto чередуются две последние согласные:

st : *ść (ści)* mia*st*o — mie*ści***e**

Одновременно запомните, что гласный **a** может чередоваться с **e**:

świ*a*t	— świ*e*cie	[*шьфече*]
mi*a*sto	— mi*e*ście	[*мешьче*]
l*a*to	— l*e*cie	[*лэче*]
obi*a*d	— obi*e*dzie	[*обедже*]

О других случаях чередования мы скажем впоследствии.
Предложеный падеж мн. ч. существительных всех склонений характеризуется окончанием **-ach**:

Łazienki	— Łazienk**ach**
instytuty	— instytut**ach**
święta	— święt**ach**
teatry	— teatr**ach**

В нашем словаре предложный падеж ед. ч. отмечен следующим образом:

instytut, *пр. -ci***e**

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ ТИПА mówić (II СПРЯЖЕНИЕ)

В текст шестого урока мы ввели формы настоящего времени глаголов второго спряжения (предлож. 5, 6, 9, 10, 11, 14, 16, 19, 20). Оно соответствует второму русскому спряжению. Вот образец:

ед. ч.	мн. ч.
1. mów**ię**	1. mów**imy**
2. mów**isz**	2. mów**icie**
3. mów**i**	3. mów**ią**

После твердых согласных в окончании по фонетическим причинам имеется не **i**, но **y** (см. фон. п. 11):

patrz**yć**
patrz**ę**
patrz**ysz**

У некоторых глаголов в инфинитиве окончание -**eć** (słysz**eć**, wol**eć**), но личные формы абсолютно тождественны остальным:

słysz**ę**	wol**ę**
słysz**ysz**	wol**isz**

Принадлежность к этой глагольной группе отмечается нами в словаре следующим образом:

mów**ić**, -**ię**, -**isz**
słysz**eć**, -**ę**, -**ysz**

КОНСТРУКЦИЯ: n i e m a + РОД. ПАД.

Нам придется еще несколько раз остановиться на употреблении глагола **mieć**. Теперь нас интересует лишь одна форма **ma**, которая вместе со словом **nie** (**nie ma**) заменяет отрицательные формы глагола **być**.

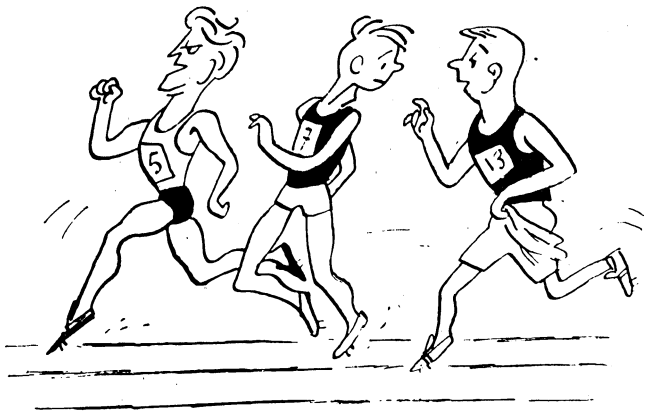
Русским эквивалентом конструкции **nie ma** является „нет".

Заметьте, что конструкция **nie ma**, подобно русскому „нет", сочетается с родительным падежом.

Ср.: **Wanda jest** w domu.	**Wandy nie ma** w domu.
Ванда дома.	Ванды нет дома.
Irena jest w instytucie.	**Ireny nie** ma w instytucie.
Ирина в институте.	Ирины нет в институте.
Oni są w barze.	**Ich nie ma** w barze.
Они в закусочной.	Их нет в закусочной.
nie ma czasu	нет времени
tu **nie ma teatru**	здесь нет театра
nie ma mrozu	нет мороза

Не смешивайте конструкции:

1) On **ma książkę**.	On **nie ma książki**.
On **ma pracę**.	On **nie ma pracy**.

— Przepraszam, czy kolega nie ma przypadkiem agrafki?

2) Tu **jest książka**. Tu **nie ma książki**.
Tu **jest nieporządek**. Tu **nie ma nieporządku**.

В первом случае отрицается глагол mieć, а во втором **być**.

Вернитесь к тексту! Найдите в нем предложения с конструкцией **nie ma** (предл. 3, 19, 24) и сравните их с предложениями без отрицания.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Раскрывая скобки, образуйте предложный падеж (с соотв. предлогом):

1. Ona ma pracę (instytut).
2. Moja siostra jest (teatr).
3. (klub) jest telefon.
4. (miasto) jest piękny park.
5. Ten mężczyzna pracuje (teatr).
6. Chcemy pokoju (świat).
7. Oni są (bar, obiad).

II. Замените конструкцию **nie ma** словами **ma** или **jest**, **są**:

1. On nie ma czasu.
2. W mieście X nie ma muzeum.
3. Czy pani nie ma chęci pójść tam?
4. Nie ma ich w barze.
5. Jeszcze nie ma obiadu.
6. Dziś nie ma wiatru.
7. W sklepie nie ma wystawy.

III. Образуйте нужные глагольные формы:
1. One (dzwonić) dziś po raz trzeci.
2. Czy pani (słyszeć), có on (mówić).
3. Czy (móc — ty) pójść z nami? Przecież nie (robić) dziś nic.
4. One (słuchać) koncertu.
5. (mieć —ja) dużo pracy: (pisać) referat i (czytać) książkę.
6. (myć się — my) rano i wieczorem.
7. (dawać — ja) ci książkę.

7

LEKCJA SIÓDMA

1. Дательный-предложный падежи существительных на -**a**.
2. Простое будущее время.
3. **Kiedy**, **gdy**.

W DESZCZOWY DZIEŃ

[*в дэшчовы джень*]

Tekst A *)

1. — Jaka dziś okropna pogoda! Deszcz pada już prawie trzy godziny i w ogóle nie wiadomo, kiedy przestanie padać,
[*яка джишь окропна погода дэшчи пада юш праве чшы - годжины и в огулэ не вядомо кеды пшэстане падач*]

2. — Instytut Meteorologiczny co dzień zapowiada piękną pogodę, nic więc dziwnego, że jest pochmurno i mokro.
[*инстытут мэтэорологичшны цо джень заповяда пенкно^{и} погодэ^{и} ниц венц дживнэго жэ ест похмурно и мокро*]

3. — Jeżeli takie będzie całe lato, to nigdzie nie warto wyjeżdżać.
[*ежэли такe бэньдже цалэ лato то нигдже не варто выежджач*]

*) Текст записан на пластинке.

4. — Oczywiście. Wszędzie, nad morzem, w górach i nad jeziorami, będzie jednakowo zimno i ponuro: deszcz, wiatr, chmury, mgły.
[*оч͡шывишьче фшэньд͡же над можэм в гурах и над ежёрами бэньдже еднаково жимно и понуро дэш͡ш вятр хмуры мглы*]

5. — A wtedy na wczasach można będzie umrzeć z nudów.
[*а фтэды на фт͡шасах можна бэньд͡же умжэч з нудуф*]

6. — Co za przesada! Stwarzacie taką atmosferę, jak w tej banalnej **piosence**:
. . . *ponury dzień, jak co dzień* . . .
Dwa dni pada deszcz, a wam się już wydaje, że takie będzie całe lato.
[*цо за пшэсада стфажаче тако͡н атмосфэрэ͡н як ф тэй банальнэй пёсэнцэ понуры д͡жень як цо д͡жень два дни пада дэш͡ш а вам ше͡н юш выдае жэ таке бэньд͡же цалэ лато*]

7. — A ja lubię siedzieć w domu i czytać, **gdy** pada deszcz.
[*а я лубе͡н шед͡жеч в дому и т͡шытач гды пада дэш͡ш*]

8. — To dlatego i teraz, zamiast rozmawiać z nami, cały czas czytasz gazetę.
[*то длатэго и тэрас замяст розмавяч з нами цалы т͡шас т͡шыташ газэтэ͡н*]

9. — W **gazecie** też piszą o **pogodzie**. **Przeczytam** wam, chcecie? Instytut Meteorologiczny...
[*в газэче тэш пишо͡н о погод͡же пшэт͡шытам вам хцэче инстытут мэтэорологи т͡шны*]

10. — Może **skończysz** z tymi żartami?
[*можэ сконьт͡шыш с тыми жартами*]

11. — Z wami nigdy pożartować nie można. Zawsze jesteście nie w humorze.
[*з вами нигды пожартовач не можна зафшэ естэшьче не в хуможэ*]

12. — Dziwisz się? Kto ma chęć na wczasach wiecznie patrzeć na deszcz i cały czas tylko czytać książki. W lecie każdy woli słońce niż niepogodę.
[*д͡живиш ше͡н кто ма хэнъч на фт͡шасах вет͡шине патшэч на дэш͡ш и цалы т͡шас тылко т͡шытач кшё͡ншки в лэче кажды воли слоньцэ ниш непогодэ͡н*]

13. — A ja zawsze jadę na wczasy w **zimie**. Wolę mróz niż upał. Poz'a tym lubię jeździć na nartach, gdy pada biały, - puszysty śnieg.

[*а я зафшэ ядэ^{н} на фт͡шасы в жиме вол̣э^{н} ярус ниж упал поза тым л̣убе^{н} ежьдж͡ич на нартах гды пада бялы пушысты шьнек*]

14. — W tobie odzywa się raczej romantyk niż narciarz.
[*ф тобе одзыва ше^{н}* [1] *ра͡тшэй романтык ниш нарчяш*]

СЛОВАРЬ

atmosfera	**настроение**	**pochmurno**	**облачно**
banalny	**банальный**	**pogoda**	**погода**
biały	**белый**	**ponuro**	**уныло**
cały	**весь**	**pożartować**	**пошутить**
chmura	**туча**	**prawie**	**почти**
deszcz	**дождь**	**przeczytać**	**прочитать**
deszczowy	**дождливый**	**przesada**	**преувеличение**
dlatego	**поэтому**	**przestać**	**перестать**
dziwny	**удивительный**	**puszysty**	**пушистый**
gdy	**когда**	**raczej**	**скорее**
jednakowo	**одинаково**	**romantyk**	**романтик**
jezioro	**озеро**	**siedzieć**	**сидеть**
jeżeli	**если**	**skończyć**	**кончить**
każdy	**каждый**	**słońce**	**солнце**
lato	**лето**	**stwarzać**	**создавать**
lubić	**любить**	**śnieg**	**снег**
meteorologiczny	**метеорологический**	**taki**	**такой**
mgła	**туман**	**umrzeć**	**умереть**
mokro	**сыро**	**upał**	**жара**
mróz	**мороз**	**wczasy**	**курорт**
narciarz	**лыжник**	**wiadomo**	**известно**
narty	**лыжи**	**wiatr**	**ветер**
nic	**ничто, ничего**	**wiecznie**	**вечно**
niepogoda	**непогода**	**w ogóle**	**вообще**
nigdy	**никогда**	**wszędzie**	**везде**
nigdzie	**никуда**	**wtedy**	**тогда**
niż	**чем**	**wydawać się**	**казаться**
nuda	**скука**	**zamiast**	**вместо**
oczywiście	**конечно**	**zapowiadać**	**предсказывать**
odzywać się	**здесь: говорить**	**zawsze**	**всегда**
okropny	**ужасный**	**zimno**	**холодно**
patrzeć	**смотреть**	**żart**	**шутка**
piosenka	**песенка**		

В ДОЖДЛИВЫЙ ДЕНЬ

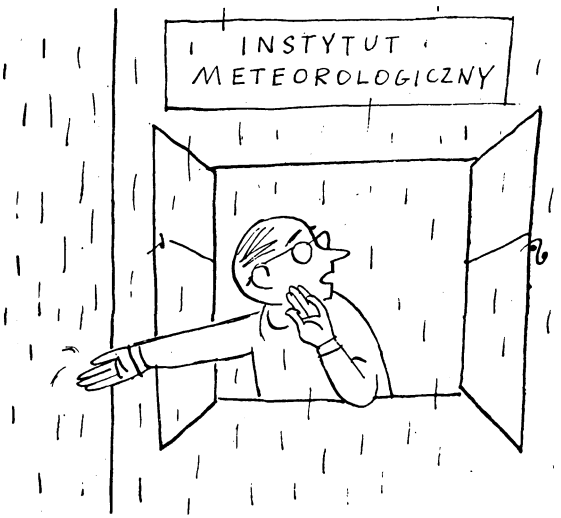
1. Какая сегодня ужасная погода! Дождь идет уже почти три часа, и вообще неизвестно, когда он перестанет идти.
2. Институт прогнозов ежедневно (каждый день) обещает (предсказывает) прекрасную погоду, и поэтому нет ничего удивительного, что облачно и сыро.

[1]) В слове o d z y w a ć s i ę **д** + **з** произносится раздельно, как в русском „отзываться"

3. Если все лето будет такое, то никуда не стоит ехать (выезжать).
4. Конечно. На море, в горах и на озерах — везде будет одинаково холодно и уныло: дождь, ветер, тучи, туманы.
5. И тогда на курорте можно будет умереть со скуки.
6. Какое преувеличение! Создаете настроение, как в этой банальной песенке: ... унылый день, и таков каждый день... Два дня идет дождь, а вам уже кажется, что все лето будет такое.
7. А я люблю сидеть дома и читать, когда идет дождь.
8. Поэтому то и теперь, вместо того чтобы с нами разговаривать, ты все время читаешь газету!
9. В газете тоже пишут о погоде. Прочитаю вам, хотите? Институт прогнозов...
10. Прекрати эти шутки! (Может быть, ты покончишь с этими шутками?)
11. С вами никогда пошутить нельзя! Всегда вы не в духе.
12. Это тебя удивляет? Кому хочется на курорте вечно смотреть на дождь и все время только читать книги? Летом каждый предпочитает солнце непогоде.
13. А я всегда еду на курорт зимой. Предпочитаю мороз жаре. Кроме того, я люблю ходить на лыжах, когда идет белый пушистый снег.
14. Ты (в тебе говорит) скорее романтик, чем лыжник!

deszcz pada
pada } дождь идет

śnieg pada снег идет

Pada!

wszędzie	—	nigdzie
zawsze	—	nigdy

nad morzem, nad jeziorami на море, на озерах
(см. комм, к 3-му уроку)
umrzeć z nudów умереть со (от) скуки

można — nie można
(можно — нельзя)

być nie w humorze быть не в духе
być w humorze быть в хорошем настроении
(ср. урок 5: mieć zły (dobry) humor)
jeździć na nartach ходить на лыжах

КОММЕНТАРИЙ

1. Глаголы **przestawać** (несов. вид) — **przestać** (сов. вид) принадлежат к первому спряжению:

przesta*wać* — przesta*j***ę**, przesta*j***esz**
przestać — przesta*n***ę**, przesta*ni***esz**

2. że, что (союз)

Nic dziwnego, **że** jest pochmurno i mokro.	Нет ничего удивительного, что облачно и сыро.

Не смешивайте под влиянием русского языка союза **że** и местоимения **co** (в русском языке в обоих случаях „что"),

ср.: Nie słyszę, **co** mówisz. Не слышу, что ты говоришь.

Мы вернемся еще к этому вопросу (см. урок 12).

3., 8. cały (**-a**, -**e**) весь, целый

całe lato	все лето
cały czas	все время
cały miesiąc	весь (целый) месяц
cały rok	весь (целый)' год
cała rodzina	вся семья

Польские слова **wszystek**, **wszystka**, **wszystko** (весь, вся, всё) в ед. ч. употребляются лишь с вещественными существительными:

wszystek chleb, cukier	весь хлеб, сахар
wszystka mąka, kasza	вся мука, каша
wszystko wino	все вино

Кроме того, слова **wszystko**, мн. ч. **wszyscy** употребляются самостоятельно (без существительных):

wszystko	всё
wszyscy	все

8. zamiast (вместо), в отличие от русского „вместо", сочетается непосредственно с инфинитивом:

zamiast rozmawiać z nami	вместо того,чтобы с нами разговаривать

12., 13. woleć (предпочитать) спрягается по образцу **mówić** (II спряжение):

wol**ę**, wol**isz**

Każdy **woli** słońce niż niepogodę.	Каждый предпочитает солнце непогоде.
Wolę mróz niż upał.	Предпочитаю мороз жаре.

При глаголе **woleć** конструкция **niż** + вин. падеж соответствует в русском языке дательному падежу.
Niż + существительное может в других случаях соответствовать русскому „чем":
W tobie odzywa się raczej romantyk **niż narciarz**. (предл. 14)
Ты скорее романтик, чем лыжник.

13. Глагол **jechać** не только образует настоящее время от другой основы (совпадая в этом отношении с русским „ехать"), но, кроме того, в нем наблюдаются не свойственные русскому языку чередования гласных а : е и согласных *d* : *dź* (*dzi*).

ед. ч.	ja*d***ę**	[*ядэ*^{н}]	мн. ч.	je*dzie***my**	[*едзэмы*]
	je*dzie***sz**	[*едзеш*]		je*dzie***cie**	[*едзече*]
	je*dzi***e**	[*едзе*]		ja*d***ą**	[*ядо*^{н}]

(См. замечание в 5-ом уроке относительно совпадения огласовки основы 1-го лица ед. ч. и 3-го лица мн. ч.).

Так же спрягаются производные от него глаголы сов. вида:

przyjechać	—	przyj*ad***ę**, przyj*edzi***esz**	(приехать)
pojechać	—	poj*ad***ę**, poj*edzi***esz**	(поехать)
wyjechać	—	wyj*ad***ę**, wyj*edzi***esz**	(выехать, уехать).

14. w tobie в тебе, **we mnie** во мне (предл. пад.).
Вы знаете уже 4 формы местоимений **ja** и **ty** (см. уроки 4, 5, 6).

	ja		**ty**	
(дат. пад.)	mi	(мне)	ci	(тебе)
(твор. пад.)	mną	(мной)	tobą	(тобой)
(предл. пад.)	mnie	(мне)	tobie	(тебе)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Употребите, где нужно, слова cały (-a, -e), или wszystko:

1. . . . . lato pada deszcz.
2. . . . . , co mówisz, jest okropne.
3. . . . . dzień jesteś nie w humorze.
4. Nie wiadomo, co to . . . . . znaczy.
5. Dlaczego . . . . . czas na wczasach czytasz książki?
6. . . . . świat i . . . . . na świecie się zmienia.

II. Переведите на польский язык:

1. Предпочитаю лето зиме.
2. Предпочитаю читать книги, чем разговаривать с вами.
3. Вместо того, чтобы быть в институте, ты пишешь письмо дома.
4. С вами никогда нельзя пошутить.
5. Я скорее учительница, чем инженер.
6. Не понимаю, как ты можешь проводить с ними все лето.

III. Образуйте нужные формы существительных и глаголов:

1. Dziś mój brat (jechać, wczasy).
2. Cały rok (mieć — my) ładną (pogoda).
3. Całą (zima) (myć się — ja) zimną (woda).
4. Państwo nie (lubić, deszcz i wiatr).
5. Pani zawsze (rozmawiać, książki i teatr).
6. Dlaczego cały swój urlop (spędzać) państwo (miasto)?

Tekst B

1. — Może ty przypadkiem wiesz, **kiedy** wreszcie **przyjdzie** Marek? Czekamy na niego już pół godziny. Dlaczego jeszcze go nie ma?!
[*можэ ты пшыпатkем веш кеды врэшче пшыйдже марэк т͡шэкамы на него* [1] *юш пул годжины дла т͡шэго ешт͡шэ го не ма*]

2. — Nie wiem, pewnie boi się deszczu. On zawsze ma katar, **gdy** trochę **zmoknie**.
[*не вем пэвне бои ше*^{н} *дэшт͡шу он зафшэ ма катар гды трохэ*^{н} *змокне*]

3. — Nie ma sensu dłużej na niego czekać, ja już idę.
[*не ма сэнсу длужэй на него т͡шэкач я юш идэ*^{н}]

4. — Już idziesz? Nie **zaczekasz**? **Porozmawiamy** jeszcze.
[*юш идже͡шеш не зат͡шэкаш порозмавямы ешт͡шэ*]

---

[1]) В слове n i e g o произносите *г*.

5. — O czym? O pogodzie? Szkoda czasu na takie rozmowy!
[*о т͡шым о погодж͡же шкода т͡шасу на таке розмовы*]

6. — Marek na pewno zaraz przyjdzie.
[*марэк на пэвно зарас пшыйдже*]

7. — Он czeka na pogodę, więc możecie tu siedzieć jeszcze trzy dni. Ja idę. Cześć!
[*он т͡шэка на погодэ^{н} венц можэче ту шедж͡жеч ешт͡шэ тшы дни я идэ^{н} т͡шэшьч*]

8. — Słychać kroki na schodach! To pewnie Marek.
[*слыхан кроки на сходах то пэвне марж*]

9. — No, oczywiście! Z olbrzymim parasolem i w kaloszach.
[*но от͡шывишъче з олбжымим парасолэм и ф калошах*]

10. — Marek: — Ależ dziś ulewa i błoto na dworze. Zupełnie jak jesienią. Kiedyż wreszcie będzie ciepło!... Ale o czym z takim ożywieniem rozmawiacie?
[*алэш дж͡шишъ улэва и блото на двожэ зупелне як ешенё^{н} кедыш врэшче бэнъдж͡же чепло алэ о т͡шым с таким ожывенем розмавяче*]

11. — Nie mają o czym mówić, więc narzekają na pogodę: albo im za zimno, albo za gorąco.
[*не маё^{н} о т͡шым мувич венц нажэкаё^{н} на погодэ^{н} албо им за жимно албо за горонцо*]

12. — A ja mam dla was nowinę. Za tydzień **przyjadą** Maryjka i Włodek. Będą w **Polsce** cały miesiąc.
[*а я мам дла вас новинэ^{н} за тыдж͡жень пшыядо^{н} марыйка и влодэк бэндо^{н} в полсце цалы мешёнц*]

СЛОВАРЬ

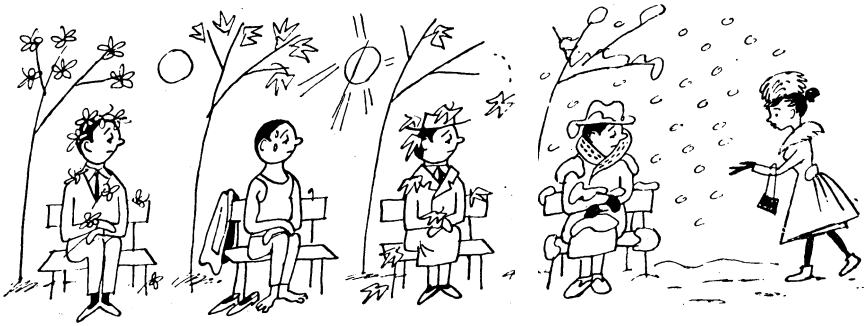
ależ	**ну и**	**olbrzymi**	**огромный**
bać się	**бояться**	**ożywienie**	**оживление**
błoto	**грязь**	**parasol**	**зонт**
ciepło	**тепло**	**pewnie**	**наверное**
czekać	**ждать**	**przyjechać**	**приехать**
cześć!	**пока!**	**przyjść**	**прийти**
dla	**для**	**schody**	**лестница**
dłużej	**дольше**	**sens**	**смысл**
gorąco	**жарко**	**słychać**	**слышен, -а, -о, -ы**
jesień	**осень**	**ulewa**	**ливень**
kalosz	**галоша**	**wiedzieć**	**знать**
katar	**насморк**	**wreszcie**	**наконец**
krok	**шаг**	**zaczekać**	**подождать**
miesiąc	**месяц**	**zmoknąć**	**промокнуть**
narzekać	**жаловаться**	**zupełnie**	**точно, совсем**
nowina	**новость**		

Б

1. Ты случайно не знаешь, когда, наконец, придет Марк? Мы ждем его уже полчаса. Почему его еще нет.
2. Не знаю. Он, наверное, боится дождя. У него всегда насморк, когда он немного промокнет.
3. Нет смысла дольше ждать его, я пошел (я уже иду)! Пока!
4. Ты уже идешь? Не будешь ждать? Поговорим еще.
5. О чем? О погоде? Жаль времени на такие разговоры!
6. Марк, наверное, сейчас придет.
7. Он ждет хорошей погоды, и поэтому вы можете здесь сидеть еще три дня. Я пошел.
8. Слышны шаги на лестнице! Это, наверное, Марк!
9. Ну конечно! С огромным зонтом и в галошах.
10. М.: Ну и ливень сегодня и грязь на дворе. Точно осенью. Когда же, наконец, будет тепло..» Но о чем вы так оживленно разговариваете?
11. Не о чем им говорить, так жалуются на погоду: то (или) им слишком холодно, то (или) слишком жарко.
12. А у меня для вас новость: через неделю приедут Марийка и Володя. Они пробудут (будут) в Польше весь месяц.

Pory roku: wiosna, lato, jesień, zima

весной	**wiosną**	и	**na**	**wiosnę**
летом	**latem**		**w**	**lecie**
осенью	**jesienią**		**na**	**jesieni**
зимой	**zimą**		**w**	**zimie**

Na wiosnę W lecie Na jesieni W zimie

— Czy długo czekasz na mnie, kochanie?

знать ⟨ **znać** (обладать знанием, быть знакомым с кем)
wiedzieć (иметь сведения)

nie ma sensu нет смысла
jest sens есть смысл

czekać na kogo, co	ждать кого, чего, что

czekamy na niego мы ждем его
czekam na tramwaj я жду трамвая
czeka na pogodę он ждет хорошей погоды
czekam na koleżankę жду подругу

КОММЕНТАРИЙ

1. Глагол **wiedzieć** (знать) спрягается, как umieć, rozumieć (см. урок **5.**, л. 1)

wie**m**, wie**sz**, wie, wie**my**, wie**cie**

но обратите внимание на форму 3-го лица мн. ч.:

wie**dzą**

Так же как wiedzieć, спрягаются следующие глаголы:

dać	— da**dzą**	(дать)
jeść	— je**dzą**	(есть)
odpowiedzieć	— odpowie**dzą**	(ответить)
opowiedzieć	— opowie**dzą**	(рассказать)
powiedzieć	— powie**dzą**	(сказать)

1., **2.** Русскому глаголу „знать" соответствуют два польских эквивалента: **wiedzieć** и **znać**.

Чем руководствоваться в употреблении этих глаголов? Дадим Вам несколько примеров:

Ты знаешь номер телефона?	Нет, не знаю (номера телефона).
Czy **znasz** numer telefonu?	Nie, nie **znam** (numeru telefonu).
Ты знаешь польский язык?	Да, знаю (польский язык).
Czy **znasz** język polski?	Tak, **znam** (język polski).

(Другие примеры в уроках **3.**, **5.**)

Следовательно, глагол **znać** употребляется с винительным падежом, или когда вин. пад. предполагается (после отрицания, конечно, родительный).

Ты не знаешь, когда придет Марк?	Не знаю (когда . . .)
Czy nie **wiesz**, kiedy przyjdzie Marek?	Nie **wiem** (kiedy . . .)
Знаешь, что сегодня идет дождь?	Знаю (что . . .).
Czy **wiesz**, że dziś pada?	**Wiem** (że . . .).

Я знаю, что он говорит.
Wiem, co on mówi.

Я знаю, что он говорит (неправду).
Wiem, że on mówi (nieprawdę).

Когда за глаголом „знать" в русском языке следует (или предполагается) придаточное предложение, тогда ему соответствует польский глагол **wiedzieć**.

Глагол **wiedzieć** сочетается также с конструкцией: **o** + предл. падеж.

Wiem o tobie wszystko. Я о тебе все знаю.

1. niego, **go** него, его (формы род.-вин. пад. местоимения **on**). Форма niego, как и русск. „него", употребляется только с предлогами:

patrzę **na niego**	(вин. пад.) смотрю на него
czekam **na niego**	(вин. пад.) жду его
mam **dla niego** nowinę	(род. пад.) у меня для него новость

Форма **go** употребляется лишь без предлогов:

jeszcze **go** nie ma	(род. пад.) его еще нет
nie ma **go** w domu	(род. пад.) его нет дома
znam **go** bardzo dobrze	(вин. пад.) я его очень хорошо знаю

Форма **go** не имеет своего ударения и в интонационном отношении примыкает к предшествующему слову. Она не может стоять в начале предложения.

2. Глагол **bać się** (бояться) спрягается по образцу **mówić**:
Обратите внимание на изменения в основе:

boję się, boisz się, boi się, boją się.

Так же спрягается глагол **stać** (стоять):

stoję, stoisz, stoi, stoją.

3., **4.** В формах наст. времени глагола **iść** (идти) наблюдается чередование *d*: *dź* (*dzi*)
idę [*идэ*^{н}], idziesz [*идʒеш*], idzie [*идʒе*], idą [*идо*^{н}].

Так же спрягаются производные от него глаголы сов. вида:

przyjść	[*пшыйшьч*]	— przyj*dę*	[*пшыйдэ*^{н}],	przyj*dzi*esz	[*пшыйджеш*]
pójść	[*пуйшьч*]	— pój*dę*	[*пуйдэ*^{н}]	pój*dzi*esz	[*пуйджеш*]
wejść	[*вэйшьч*]	— wej*dę*	[*вэйдэ*^{н}],	wej*dzi*esz	[*вэйджеш*]
wyjść	[*выйшьч*]	— wyj*dę*	[*выйдэ*^{н}]	wyj*dzi*esz	[*выйджеш*]

и глагол **znaleźć** (найти что-н.):
zna*jdę* [*знайдэ*^{н}], zna*jdzi*esz [*знайджеш*], zna*jdzi*e [*знайдже*], zna*jdą* [*знайдо*^{н}].

11. Еще одно употребление глагола **mieć**, характерное для польского языка: mieć с отрицанием + формы слова со + инфинитив = нечего, нечему и т. д.

nie ma o czym mówić	не о чем говорить
nie mają o czym mówić	не о чем им говорить

Подробно см. урок 27.

11. za в сочетании с прилагательным (наречием) имеет значение „слишком".

za zimny, **za** zimno слишком холодный, слишком холодно
za gorący, **za** gorąco слишком жаркий, слишком жарко

ДАТЕЛЬНЫЙ (komu? czemu?) — ПРЕДЛОЖНЫЙ (o kim? o czym?) ПАДЕЖ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ НА -a

В обоих текстах 7-го урока Вы встретили новую падежную форму — предложный падеж существительных женского рода.

Предложный падеж существительных женского и мужского рода на -a характеризуется окончанием -**e**. Но это окончание, в отличие от русского языка, принимают лишь существительные с твердым согласным основы (за исключением согл. c, cz, dz, dż, l, rz, sz, ż) и, кроме того, здесь, так как в группе существительных мужского и среднего родов, оно влечет за собой изменение согласных (а иногда и гласного *a*) основы. Некоторые чередования Вам уже известны:

t : ć (ci)	gaze*t***a**	— gaze*ci*e	[*газэче*]
d : dź (dzi)	pogo*d***a**	— pogo*dzi*e	[*погодже*]
r : rz	po*r***a**	— po*rz*e	[*пожэ*]

Чередования, характерные лишь для существительных на -*a*:

к : c	piosen*k***a**	— piosen*c***e**	[*пёсэкцэ*]
	Pols*k***a**	— Pols*c***e**	[*полсцэ*]
	książ*k***a**	— książ*c***e**	[*кшёнщэ*]
g : dz	podło*g***a**	— podło*dz***e**	[*подлодзэ*]
	kole*g***a**	— kole*dz***e**	[*колэдзэ*]

В этой группе существительных форма дательного падежа совпадает с предложным.

В словаре форма дат.-предл. пад. существительных на -**a** отмечается следующим образом:

piosen*k***a**, *np. -c***e**

ПРОСТОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ

В польском языке, так же как и в русском, у глаголов имеются видовые различия (несовершенный — совершенный вид).

Глаголы совершенного вида, в полном соответствии с русскими глаголами, не образуют настоящего времени. Формы, внешне похожие на известное Вам уже настоящее время, имеют значение будущего времени. Это и есть простое будущее время. Так как образование форм простого будущего времени ничем не отличается от образования настоящего времени глаголов несовершенного вида, мы не будем рассматривать их отдельно.

ср.:	kończę	—	**s**kończę	(кончу)
	czytam	—	**prze**czytam	(прочитаю)
	rozmawiam	—	**po**rozmawiam	(поговорю)
	moknę	—	**z**moknę	(промокну)
			и др.	

В текстах 7-го урока Вы встретили ряд примеров употребления форм будущего времени. Вот некоторые из них:

Nie wiadomo, kiedy **przestanie** padać.	(7а,l)
Przeczytam wam, chcecie?	(7а,9)
Kiedy wreszcie **przyjdzie** Marek?	(7б,1)
Porozmawiamy jeszcze?	(7б,4)

Одновременно просим Вас усвоить будущее время глагола **być** (обратите внимание на чередование *d : dź* (*dzi*).

ед. ч.	bę*d***ę**	[*бэндэ*^{н}]	мн. ч.	bę*dzi***emy**	[*бэньджемы*]
	bę*dzi***esz**	[*бэньджеш*]		bę*dzi***ecie**	[*бэньджече*]
	bę*dzi***e**	[*бэньдже*]		bę*d***ą**	[*бэндо*^{н}]

K i e d y , g d y

Русскому слову „когда” соответствуют в польском языке два слова:

когда — **kiedy**, **gdy**

Kiedy можно употреблять как полный заменитель русского „когда”, gdy функционируют лишь как союз в придаточных предложениях времени, и в этой функции он употребительнее слова **kiedy**.

Примеры: **Kiedy** przestanie padać?
Nie wiadomo, **kiedy** przestanie padać.
Kiedy państwo wyjeżdżają?
Nie wiem, **kiedy** przyjedzie Marek.
Kiedy wreszcie będzie ciepło!

Так как ни одно из этих предложений не является придаточным времени, замена kiedy словом gdy недопустима.

Ja lubię siedzieć w domu i czytać, **gdy** pada deszcz.
Lubię jeździć na nartach, **gdy** pada śnieg.
On zawsze ma katar, **gdy** trochę zmoknie.

В этих предложениях можно было бы употребить слово **kiedy**, но **gdy** здесь употребительнее.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Употребите соответственно формы глаголов **znać** или **wiedzieć**.
1. Czy pan . . . ., o co tu chodzi?
2. Czy nie . . . . pan numeru telefonu pani X?
3. Czy (ty) . . . . ., że oni rozmawiają o pogodzie.
4. Pewnie nie (wy) . . . . ., kto przyjeżdża za tydzień.
5. (Ja) . . . . was bardzo dobrze.
6. Czy pan . . . . , ile już czasu tu czekam?

II. Вставьте нужные формы существительных и местоимений:
1. Patrzę (on).
2. Czy państwo czekają (autobus)?
3. (lato) jest za gorąco.
4. One rozmawiają (ty).
5. Czy boicie się (niepogoda)?
6. (wiosna) pada deszcz.

III. Замените инфинитивы личными формами:
1. Za trzy godziny (przestać) padać deszcz.
2. Dokąd pan (wyjechać) w lecie?
3. Wkrótce (poznać — ja) to miasto.
4. Zaraz (być) pogoda.
5. Czy państwo (dać) mi wody?
6. Jutro (pójść — my) tam.

IV. Употребите слово **kiedy** или **gdy**.
1. . . . . pada deszcz, narzekamy na pogodę.
2. Nie wiem, ... on tu przyjdzie.
3. . . . . będę w Warszawie, zobaczę pałac w Łazienkach.
4. Pytam panią, ... przyjedzie pani nad morze.
5. Zastanawiam się, ... wreszcie będzie pogoda.

8

LEKCJA ÓSMA

1. Дательный падеж и звательная форма существительных и личных местоимений.
2. Склонение имен прилагательных.
3. Образование качественных наречий.
4. Составное будущее время I.
5. Наречия со значением направления и места.

CO POKAŻEMY NASZYM GOŚCIOM?

[*цо покажемы нашым гошьчём?*]

1. Tadek: — Kiedy przyjadą Maryjka i Włodek
[*кеды пшыядо^{н} марыйка и влодэк*]

2. Marek: — Prawdopodobnie za tydzień. Przyślą mi jeszcze depeszę. Wówczas **będziemy** dokładnie **wiedzieć**, kiedy przyjadą.
[*правдоподобие за тыдзень пшышьло^{н} ми ешт͡шэ дэпэшэ^{н} вуфт͡шас бэньджемы докладне веджеч кеды пшыядо^{н}*]

3. Ola: — Może opowiesz **nam**, co piszą w liście?
[*можэ оповеш нам цо пишо^{н} в лишьче*]

4. Marek: — Ich list jest bardzo krótki. Zawiadamiają mnie o swoim przyjeździe, piszą, ile radości sprawia **im** wycieczka do Polski. Maryjka jest bardzo zadowolona, że będzie w Polsce właśnie w lecie. Następnie przesyłają wam wszystkim pozdrowienia: **Wandzie**, **Irenie**, **Tadkowi**.
[*их лист ест бардзо крутки завядамяё^{н} мне о сфоим пшыежьдже пишо^{н} илэ радошьчи справя им вычет͡ши-ка до полски марыйка ест бардзо задовольона жэ бэньдже в полцэ влашьне в лэче настэмпне пшэсылаё^{н} вам фшыстким поздровеня вандже ирэне тат͡кови*]

*) Волсдя — по польски: W ł o d e k (Włodzimierz — Владимир).

5. Ola: — Bardzo się cieszę, że wreszcie zapoznamy się z twoimi kolegami. Tak często opowiadasz nam o nich.
[*бардзо шеⁿ чешэⁿ эюэ врзшьче запознамы шеⁿ с тфоими колэгами так т͡шэⁿсто оповядаш нам о них*]

6. Tadek: — Prawdopodobnie dlatego wydaje mi się, że znam ich od dawna.
[*правдоподобне длатэго выдав ми шеⁿ жэ знам их од давна*]

7. Irena: — A ja prawie nic o nich nie wiem. Czy Maryjka jest studentką?
[*а я праве ниц о них не вем т͡шы марыйка ест студэнткоⁿ*]

8. Marek: — Tak. Studiuje filologię polską na Uniwersytecie Moskiewskim.
[*так студьюе фулологъёⁿ полскоⁿ на универсытэче москефским*]

9. Wanda: — A czym jest Włodek?
[*а т͡шым ест влодэк*]

10. Marek: — Włodek jest ekonomistą. Pisze teraz pracę kandydacką o stosunkach handlowych między Polską a Związkiem Radzieckim.
[*влодэк ест экономисте̨ⁿ пишэ тэрас працэ̨ⁿ кандыдацкоⁿ о стосунках хандловых мендзы полскоⁿ а звеⁿскем радж͡зецким*]

11. Tadek: — Maryjka bardzo podoba się Markowi. Podobno jest miła, towarzyska, wesoła i nieprzeciętnie ładna, co, jak wiadomo, też nie jest bez znaczenia. Ma piękne, czarne oczy, długie, ciemne włosy.
[*марыйка бардзо подоба шеⁿ маркови подобно ест мила товажыска вэсола и непшэчентне ладна цо як вядомо тэш не ест бэз знат͡шэня ма пе̨кнэ т͡шарнэ от͡шы длуге чемнэ влосы*]

12. Irena: — Czy oni są stałymi mieszkańcami Moskwy?
[*т͡шы они соⁿ сталыми мешканьцами москфы*]

13. Marek: — Maryjka tak. Włodek stale mieszka w Krasnodarze, ale studiuje cały czas w Moskwie.
[*марыйка так влодэк сталэ мешка ф краснодажэ алэ студьюе цалы т͡шас ф москфе*]

14. Wanda: — Bardzo żałuję, że ani ja, ani Irena nie poznamy ich osobiście.
[*бардзо жалуе^{н} жэ ани я ани ирэна не познамы их особишьче*]

15. Ola: — Dlaczego, **Wando**?
[*дла͡тшэго вандо*]

16. Wanda: — Wtedy, gdy oni przyjadą do Warszawy, będziemy na praktyce. Mam nadzieję, że **będziecie** do nas **pisać**, jak spędzacie czas, jak Maryjka i Włodek czują się w Polsce.
[*фтэды гды они пшыядо^{н} до варшавы бэньджемы на практыцэ мам наджее^{н} жэ бэньджече до нас писач як спэндзаче тшас як марыйка и влодэк тшуё^{н} ше^{н} ф polcцэ*]

17. Marek: — Na pewno **będziemy pisać**. Szkoda jednak, że nie możemy być wszyscy razem.
[*на пэвно бэньджемы писач шкода еднак жэ не можэмы быч фшысцы разэм*]

18. Ola: — Trzeba się teraz zastanowić, co **będziemy robić**, gdy oni przyjadą, jakie wycieczki **będziemy organizować**, **dokąd** pojedziemy.
[*тшэба ше^{н} тэрас застанович цо бэньджемы робич гды они пшыядо^{н} яке вычеткшки бэньджемы организовач доконт поедаемы*]

19. Marek: — Uważam, że naszym **gościom** należy pokazać przede wszystkim Warszawę.
[*уважам жэ нашым гошьчём налэжы показач пшэдэ фшыстким варшавэ^{н}*]

20. Ola: — Owszem, ale nie **będziemy** przecież cały miesiąc **siedzieć** w mieście. Może pojedziemy z nimi najpierw nad morze, a potem do Zakopanego ***)** ...
[*офшэм але не бэньджемы пшэнеш цалы мешёнц шеджеч в мешьче можэ поеджемы з ними найперф над можэ а потэм до закопанэго*]

21. Tadek: — Ja mam inną propozycję. Zwiedzimy z nimi Warszawę, potem Kraków... Kraków jest przecież

***)** Zakopane — курортная местность в Татрах.

drugą naszą stolicą. Będziemy **tam** tydzień. **Stamtąd** pojedziemy na Dolny Śląsk. Pokażemy im Wrocław. **Tu** zatrzymamy się dwa lub trzy dni. Następnie zwiedzimy Poznań i dopiero **stąd** udamy się nad morze.

[*я мам инноⁿ пропозыцъеⁿ зведжимы з ними варшавэⁿ потэм кракуф кракуф ест пшэчеш другоⁿ нашоⁿ столицоⁿ бэньджемы там тыджень стамтонт поеджемы на дольны шльоⁿск покажэмы им вроцлав ту затшымамы шеⁿ два lуп тшы дни настэмпне зведжимы познань и доперо стоит удамы шеⁿ над можэ*]

22. Ola: — A nasze piękne Tatry? Czyż nie pokażemy ich **Maryjce** i **Włodkowi**?

[*а нашэ пенкнэ татры тшыш не покажэмы их марыйцэ и влоткови*]

23. Tadek: — Chyba nie będzie czasu tam pojechać... Marek, dlaczego masz taką niezadowoloną minę?

[*хыба не бэньдже тшасу там поехач марэк дlатшэго маш такоⁿ незадоволоноⁿ минэⁿ*]

24. Marek: — Wiesz...

[*вешь*]

25. Ola: — Widocznie nie podoba **mu** się twój projekt.

[*видотшне не подоба му шеⁿ тфуй проект*]

26. Tadek: — A ty, **Olu**, co powiesz na mój projekt?

[*а ты оly цо повеш на муй проект*]

27. Ola: — Uważam, że plany trzeba będzie jednak układać razem z Maryjką i Włodkiem.

[*уважал жэ пlаны тшэба бэньдже еднак укладам разэм з марыйкоⁿ и влоткем*]

28. Marek: — Masz rację, Olu. Zaczekamy z projektami, dopóki nie przyjadą.

[*маш рацъеⁿ оly затшэкамы с проектами допуки не пшыядоⁿ*]

СЛОВАРЬ

chyba	**пожалуй**	**czuć się**	**чувствовать себя**
ciemny	**темный**	**depesza**	**телеграмма**
cieszyć się	**радоваться**	**długi**	**длинный**
czarny	**черный**	**do**	**в**
często	**часто**	**dokładnie**	**точно**

dopóki	**пока**	**projekt**	**проект**
ekonomista	**экономист**	**propozycja**	**предложение**
filologia	**филология**	**przesyłać**	**здесь: передавать**
gość	**гость**	**przyjazd**	**приезд**
handlowy	**торговый**	**przysłać**	**прислать**
ile	**сколько**	**radość**	**радость**
jednak	**однако**	**stale**	**все время**
kandydacki	**кандидатский**	**stały**	**постоянный**
ładny	**красивый**	**stamtąd**	**оттуда**
mieszkaniec	**житель**	**stąd**	**отсюда**
między	**между**	**stolica**	**столица**
mina	**выражение лица, мина**	**stosunek**	**отношение**
		towarzyski	**общительный**
moskiewski	**московский**	**udać się**	**отправиться**
nadzieja	**надежда**	**uniwersytet**	**университет**
należy	**следует**	**uważać**	**считать**
następnie	**затем**	**wesoły**	**веселый**
nieprzeciętnie	**незаурядно**	**widocznie**	**по-вйдимому**
niezadowolony	**недовольный**	**włos**	**волос**
oko	**глаз**	**wówczas**	**тогда**
opowiadać	**рассказывать**	**wycieczka**	**экскурсия**
opowiedzieć	**рассказать**	**zadowolony**	**довольный**
organizować	**организовать**	**zapoznać się**	**познакомиться**
osobiście	**лично**	**zastanowić się**	**подумать**
plan	**план**	**zatrzymać się**	**остановиться**
podobać się	**нравиться**	**zawiadamiać**	**сообщать**
pozdrowienia	**привет**	**znaczenie**	**значение**
praktyka	**практика**	**związek**	**союз**
prawdopodobnie	**вероятно**	**żałować**	**жалеть**

ЧТО МЫ ПОКАЖЕМ НАШИМ ГОСТЯМ?

1. Когда приедут Марийка и Володя?
2. Вероятно, через неделю. Они пришлют мне (еще) телеграмму. Тогда будем точно знать, когда они приедут.
3. Может быть, ты нам расскажешь, что они пишут в письме?
4. Их письмо очень короткое. Они сообщают мне о своем приезде, пишут, как много (сколько) радости доставляет им экскурсия в Польшу. Марийка очень довольна тем, что будет в Польше именно летом. Затем, они передают всем вам привет: Ванде, Ирине, Тадеку.
5. Я очень рада, что мы, наконец, познакомимся с твоими товарищами. Ты так часто нам о них рассказываешь...
6. Вероятно, поэтому мне кажется, что я давно с ними знаком.
7. А я почти ничего о них не знаю. Марийка студентка?
8. Да. Она студентка польского отделения филологического факультета Московского университета.
9. А Володя кто?
10. Володя экономист. Он пишет теперь кандидатскую диссертацию о торговых отношениях между Польшей и Советским Союзом.

11. Марийка очень нравится Марку. Она, насколько мне известно, очень мила, общительна, весела и незаурядно красива, что, как известно, тоже не лишено значения. У нее красивые, черные глаза, длинные темные волосы.
12. Марийка и Володя (они) — постоянные жители Москвы?
13. Марийка да. Володя (постоянный) житель Краснодара, но учится он все время в Москве.
14. Сожалею, что ни я, ни Ирина не познакомимся с ними лично.
15. Почему, Ванда?
16. В то время (тогда), когда они приедут в Варшаву, мы будем на практике. Надеюсь, что вы будете нам писать, как проводите время, как Марийка и Володя чувствуют себя в Польше.
17. Конечно, мы будем писать, но жаль, что мы не можем быть все вместе.
18. Теперь надо подумать, что мы будем делать, когда они приедут, какие экскурсии организуем, куда поедем.
19. Я думаю, что нашим гостям надо (следует) показать прежде всего Варшаву.
20. Да, но ведь весь месяц мы не будем сидеть в городе. Я предлагаю поехать с ними сначала к морю, а потом в Закопане!
21. У меня другое предложение. Мы посмотрим с ними Варшаву, потом Краков . . . Ведь Краков — наша вторая столица . . . Проведем (будем) там неделю. Оттуда мы поедем в Нижнюю Силезию. Покажем им Вроцлав. Здесь мы остановимся на два или три дня. Затем посмотрим Познань и только оттуда отправимся к морю.
22. А наши прекрасные Татры! Неужели мы не покажем их Марийке и Володе?
23. Туда, пожалуй, не будет времени поехать . . . Марк, почему у тебя такое недовольное выражение лица?
24. Знаешь . . .
25. Ему, по-видимому, не нравится твой проект.
26. А ты, Оля, что скажешь насчет моего проекта?
27. По-моему (я считаю), все планы надо будет обсудить вместе с Марийкой и Володей.
28. Ты права, Оля! Подождем с проектами, пока они не приедут.

przesyłać pozdrowienia **pozdrawiać** (см. урок 3)	передавать привет
sprawiać radość	доставлять радость
mieć nadzieję	надеяться
przede wszystkim	прежде всего
układać plany	строить планы

drugi второй
другой inny

na uniwersytecie	в университете

Studiuje filologię polską **na Uniwersytecie Moskiewskim**.
Она студентка польского отделения филологического факультета Московского университета,
On wykłada język rosyjski **na Uniwersytecie Warszawskim**.
Он преподает русский язык в Варшавском университете.

pisać do kogo	писать кому

Będziecie do nas pisać. Будете нам писать.

КОММЕНТАРИЙ

2. przysłać (I спряжение) — przyślę, przyślesz, przyśle и т. д.

3., **4.** и др. У основ существительных, оканчивающихся сочетанием согласных *st*, *zd*, *sn*, *sm*, *zn*, оба согласных звука в предложном падеже заменяются соответственно *ść*, *źdź*, *śń*, *śm*(*i*), *źń*,

ср.: mia*st*o — mie*śc*ie

Другие примеры:

li*st*	— li*śc*ie	[*лишьче*]
wio*sn*a	— wio*śn*ie	[*вёшьне*]
czasopi*sm*o	— czasopi*śm*ie	[*ʧасопишьме*]
biel*izn*a	— biel*iźn*ie	[*бельижьне*]

Существительные с чередованием *a* : *e* (см. урок 7):

м. род	przyj*a*zd	— przyj*e*ździe	[*пшыежьдже*]
	wyj*a*zd	— wyj*e*ździe	[*выежьдже*]
	sąsi*a*d	— sąsi*e*dzie	[*соншеджде*]
	wi*a*tr	— wi*e*trze	[*ветшэ*]
ср. род	mi*a*sto	— mi*e*ście	[*мешьче*]
ж. род	j*a*zda	— j*e*ździe	[*ежьдже*]
	gwi*a*zda	— gwi*e*ździe	[*гвежьдже*]

4., **6.** Винительный падеж местоимений:

mnie (им. пад. **ja**)
ich (им. пад. **oni**)

13. **око** глаз

им.-вин. мн. ч. *oczy* (глаза)

16. Русской конструкции „в + вин. пад." соответствует в польском языке: **do** + р о д . п а д .

do + род. пад. = в + вин. пад.

Wycieczka **do Polski**. (4)
Oni przyjadą **do Warszawy**. (16)
Pojedziemy z nimi **do Zakopanego**. (20)

ДАТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (komu? czemu?) И ЗВАТЕЛЬНАЯ ФОРМА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ И ЛИЧНЫХ МЕСТИМЕНИЙ

Огромное большинство существительных мужского рода принимает в дательном падеже окончание **-owi** (в русском языке этого окончания нет):

student	— student**owi**
inżynier	— inżynier**owi**
profesor	— profesor**owi**
syn	—syn**owi**
projekt	— projekt**owi**
list	— list**owi**
sklep	— sklep**owi**

Лишь небольшая группа слов м. рода имеет совпадающее с русским окончание -**u**. Пока запомните лишь одно слово с этим окончанием:

pan — pan**u**

Существительные среднего рода имеют в дательном падеже окончание -**u**, а форма дат. пад. существительных женского рода, как было сказано выше (см. урок 7), совпадает с известной Вам уже формой предложного падежа.

Примеры из текста:

Przesyłają wam wszystkim pozdrowienia: **Wandzie**, **Irenie**, **Tadkowi**. (4)
Maryjka bardzo podoba się **Markowi**. (11)
Czyż nie pokażemy ich **Maryjce** i **Włodkowi**? (22)

Дательный падеж множественного числа существительных всех родов оканчивается на -**om**:

м. род	pan**om**	ж. род	pani**om**	ср. род miast**om**
	studentom		studentk**om**	
	kolegom		koleżank**om**	
	gościom			

Naszym **gościom** należy pokazać przede wszystkim Warszawę (19).

Дательный падеж личных местоимений:

им.	ja	ty	on, ono	ona	my	wy	oni, one
дат.	**mi**	**ci**	**mu**	**jej**	**nam**	**wam**	**im**

Краткие формы местоимений: **mi**, **ci**, **mu** не имеют своего ударения. В интонационном отношении они примыкают к предшествующему слову и не могут стоять в начале предложения.

Przyślą **mi** jeszcze depeszę.
Opowiem **ci** o nich.
Nie podoba **mu** się twój projekt.

В польском языке имеется также звательная форма, которая употребляется как обращение. У существительных мужского рода на согласный она совпадает с формой предложного падежа. Исключений почти нет.

Существительные женского и мужского родов на *-a* образуют звательный падеж с помощью окончания -**o**:

koleg**a**	— koleg**o**!
kobiet**a**	— kobiet**o**!
koleżank**a**	— koleżank**o**!
dziewczyn**a**	— dziewczyn**o**!

Уменьшительные женские имена могут принимать окончание -**u**:

Ola	— Ol**u**!
Basia	— Basi**u**!

Примеры из текста:

Dlaczego, **Wando**? (15)
A ty, **Olu**, co powiesz na mój projekt? (25)

Так как Вы знаете уже все падежи единственного числа существительных с твердой основой, повторите все склонения ед. ч. по таблице на конце книги.

Усвойте также склонение местоимений **kto**? **co**?

СКЛОНЕНИЕ ИМЕН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

В тексте настоящего урока Вы встречаете почти все падежные формы имени прилагательного. Выучите все формы по таблице на конце книги (за исключением лично-мужских форм мн. ч., о которых см. урок 16).

Здесь мы хотим обратить ваше внимание лишь на некоторые детали, отличающие склонение польских прилагательных от русских.

1) Формы творительного и предложного падежей мужского и среднего родов совпадают.

твор. Warszawa jest dużym miastem.
предл. Studiuje filologię opolską na Uniwersytecie Moskiewskim.

2) Совпадают также винительный и творительный падежи женского рода.

вин. Studiuje filologię **polską**.
Pisze teraz pracę **kandydacką**,
твор. Kraków jest przecież **drugą naszą** stolicą.

3) Совпадают также формы им. пад. ед. ч. среднего рода и им. пад. мн. ч. прилагательных всех родов (за исключением лично-мужских форм).

piękne lato
piękne góry

Склонение прилагательных мягкой разновидности (например: **ostatni**, **poprzedni**, **zachodni**) ничем не отличается от твердой (появляется лишь знак смягчения *i*):

ostatni
ostatniego и т. д.

В соответствии с произношением буква *i* появляется также после **k**, **g** вместо **y** (см. фон. § 11) и перед буквой **e**.

род.	krót*ki*	dłu*gi*	(ср. cichy
	krót*kie*go	dłu*gie*go	cichego
им. мн.	krót*kie*	dłu*gie*	ciche)
	и др.	и др.	

Так же как прилагательные, склоняются местоимения-прилагательные и порядковые числительные (например: **jaki**, **taki**, **mój**, **nasz**, **sam**, **pierwszy**, **drugi** и др.). Их склонения мы отдельно рассматривать не будем.

ОБРАЗОВАНИЕ КАЧЕСТВЕННЫХ НАРЕЧИЙ

От основ имен прилагательных образуются качественные наречия на **-o** и на **-e**. Образование наречий в польском языке отличается от их образования в русском языке в двух отношениях:

1) в польском языке суффикс **-e** гораздо продуктивнее, чем в русском. С помощью этого суффикса образуется большое количество наречий от прилагательных с твердой основой (но ни одно от основ на мягкий согласный);
2) суффикс **-e**, подобно окончанию **-e** в предложном падеже имен существительных, вызывает изменения предшествующих согласных основы.

Приведем примеры встретившихся Вами наречий (в скобках для сравнения приводим прилагательные в форме ср. рода):

chętn**ie**	(chętne)	pochmurn**o**	(pochmurne)
samotn**ie**	(samotne)	zimn**o**	(zimne)
swobodn**ie**	(swobodne)	mokr**o**	(mokre)
jednocześ*n***ie**	(jednoczesne)	ponur**o**	(ponure)

Трудно найти какое-либо точное правило распределения обоих суффиксов. Как видно из приведенных выше примеров, основы с одинаковым согласным в конце могут принимать то **-e**, то **-o**.

Можно лишь указать на то, что мягкие основы и основы на согласные **c**, **cz**, **dz**, **l**, **rz**, s**z**, **ż**, **k**, **g**, **ch**, всегда принимают **-o** (в противном случае произошло бы совпадение форм среднего рода с наречием):

poprzedni**o**	(poprzednie)
duż**o**	(duże)
dług**o**	(długie)
krótk**o**	(krótkie)

В словаре наречия, образованные от прилагательных, даются вместе с ними. Они отмечены следующим образом:

dobr**y**, *нар.* *-rz***e**
zimn**y**, *нар.* **-o**

СОСТАВНОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ I

От глаголов несовершенного вида будущее время образуется, как и в русском языке, с помощью форм будущего времени глагола **być** и инфинитива:

będę	znać,	kupować,	mówić
będziesz	znać,	kupować	mówić

и т. д.

Примеры из текста:

Wówczas **będziemy dokładnie wiedzieć**, kiedy przyjadą. (2)
Będziecie do nas pisać, jak spędzacie czas. (16)
Nie **będziemy** przecież cały miesiąc **siedzieć** w mieście. (20)

НАРЕЧИЯ СО ЗНАЧЕНИЕМ НАПРАВЛЕНИЯ И МЕСТА

Для выражения места в русском языке употребляются наречия „где", „там", „здесь", „нигде", „везде" и др., а для выражения направления в сторону предмета (с глаголами движения) — „куда", „туда", „сюда", „никуда" и др.

В польском языке такого различия нет. В обоих случаях употребляются одни и те же наречия.

Единственное исключение — **dokąd**?, употребляемое только в сочетании с глаголами движения (но допустимо и **gdzie**?)

Jestem **tu** (**tutaj**).	Idę **tu** (**tutaj**).
Jestem **tam**.	Idę **tam**.
Gdzie **jesteś**?	**Dokąd** (**gdzie**) idziesz?
Nigdzie go nie ma.	**Nigdzie** nie idę.

Примеры из текстов:

урок 2:	Teraz jest **tam** ciekawa wystawa.	(там)
	Czy pani zgadza się pójść **tam** najpierw?	(туда)
урок 3:	Zastanawiam się, **dokąd** pojechać.	(куда)
	Tam warto pojechać.	(туда)
урок 7:	**Nigdzie** nie warto wyjeżdżać.	(никуда)
урок 8:	Chyba nie będzie czasu **tam** pojechać.	(туда)

Конечно, отсутствие такого различия в польском языке ограничено лишь рамками наречий.

место	направл. в стор. предм.	направл. со стор. предм.
gdzie?	**dokąd**? (**gdzie**?)	**skąd**?
tu (tutaj)	tu (tutaj)	stąd
tam	tam	stamtąd
wszędzie	wszędzie	zewsząd
nigdzie	nigdzie	znikąd
gdzie indziej	gdzie indziej	skądinąd

УПРАЖНЕНИЯ

I. От инфинитивов в скобках образуйте соответствующие формы будущего времени:

1. Oni (przysłać) ci depeszę.
2. Państwo (spędzać) urlop w Polsce.
3. Szkoda że pani ich nie (poznać).
4. Kiedy (układać — my) plany?
5. Jutro (opowiedzieć — ja) mu wszystko.
6. Nad morzem być — ty) tydzień.
7. Czy (pokazać — my) im Tatry?

II. Поставьте прилагательные и существительные в соответствующей форме:

1. Wiosna jest (piękna pora) roku.
2. W (gazeta rosyjska) piszą o (Polska).
3. One śpiewają (banalna piosenka).
4. Oni rozmawiają (pogoda).
5. Kwiaty stoją (podłoga).
6. Daję (mój kolega) ciekawe czasopismo,
7. Dajemy kwiaty (nauczyciel).
8. Przyjazd (Warszawa) sprawi mu (wielka radość).
9. O (co) oni piszą w (ostatni list)? Piszą o (wyjazd) (Moskwa).
10. Ona studiuje (Uniwersytet Warszawski).

III. От приведенных (в скобках) прилагательных образуйте наречия:

1. Dziś jest (zimny i pochmurny).
2. (Chętny) pojadę teraz nad morze.
3. Ona (dobry) mówi po rosyjsku.
4. On (zły) mówi po angielsku.
5. Jutro i pojutrze będzie (gorący i słoneczny).
6. (Przyjemny) spędzam czas.
7. Będę w Warszawie bardzo (krótki).
8. Poznamy ich (osobisty).

9

LEKCJA DZIEWIĄTA

1. Множественное число существительных (продолжение).
2. Существительные с чередованием **ó** : **o** в основе.
3. Глаголы второго спряжения с чередованием в основе.

GDZIE BĘDĄ MIESZKAĆ MARYJKA I WŁODEK?

[*гдже бэндо^{н} мешкач марыйка и влодэк*]

1.— Czy Maryjka i Włodek przyjadą do Warszawy pociągiem, czy **przylecą** samolotem?

[*т͡шы марыйка и влодэк пшыядо^{н} до варшавы почёнгем т͡шы пшылэцо^{н} самолотэм*]

2. — Przyjadą pociągiem pospiesznym Moskwa—Berlin. Będą w Warszawie już za dwa dni.
[*пшыядо^{н} почёнгем поспешным москфа бэрlин бэндо^{н} в варшаве юш за два дни*]

3. — **Musimy** więc pomyśleć, gdzie będą mieszkać.
[*мушымы венц помышlэч гдже бэндо^{н} мешкач*]

4. — **Hotele** są za drogie.
[*хотэlэ со^{н} за дроге*]

5. — Ach, przecież nie chodzi o cenę. Chodzi o to, że będzie im przyjemnie mieszkać razem z nami. Ja mam dość duże mieszkanie i Tadek również.
[*ах пшэчеш не ходжи о цэнэ^{н} ходжи о то жэ бэньдже им пшыемне мешкач разэм з нами я мам дошьч дужэ мешкане и тадэк рувнеш*]

*

6. — Tadek mieszka na Starym Mieście w zabytkowej kamieniczce.
[*тадэк мешка на старым мешьче в забытковэй каменитшцэ*]

7. — Wszystkie kamieniczki na Starym Mieście zewnętrznie zachowują dawny styl.
[*фшыстке каменитшки на старым мешьче зэвпэнтшне заховуё^{н} давны стыl*]

8. — Również **sienie** i **korytarze** są takie same jak kiedyś: ciemne, trochę ponure, o kamiennych ścianach.
[*рувнеш шене и корытажэ со^{н} таке самэ як кедышь чемнэ трохэ^{н} понурэ о каменных шъчянах*]

9. — Ale **mieszkania** są całkowicie nowoczesne, z centralnym ogrzewaniem i wszystkimi wygodami.
[*alэ мешканя со^{н} цалковиче новотшэснэ с цэнтраlным огжэванем и фшысткими выгодами*]

10. — Kamieniczki te nie są zbyt wysokie: trzy- lub czteropiętrowe, wąskie, o niewielkich oknach i stromych dachach. Ich zewnętrzne ściany zdobią kolorowe ornamenty i **malowidła**.
[*каменитшки тэ не со^{н} збыт высоке тшы lуп тштэропентровэ во^{н}ске о невеlких окнах и стромых дахах их зэвнэнтшнэ шъчяны здобё^{н} коlоровэ орнаменты и маlовидла*]

11. — Na parterze znajdują się **kawiarnie**, **restauracje**, **bary** *)
księgarnie, **kwiaciarnie**.
[*на партэжэ зиайдуён шен кавярне рэстаура́цъе бары кшен-гарне кфячярне*]

*

12. — **Wchodzimy** do bramy. Na prawo są drzwi do sieni.
[*фходжымы до брамы на право сон дӡжви до шени*]

13. — Kamienne schody **prowadzą** na **piętra** i do piwnicy. Schodami wchodzimy na trzecie piętro.
[*каменнэ сходы провадзон на пентра и до пивницы сходами входжымы на тшэче пентро*]

14. — Windy tu oczywiście nie ma.
[*вгшды ту оt͡шывишъче не ма*]

15. — Pukamy do drzwi.
[*пукамы до дӡжви*]

16. — Tadek zaprasza nas do **pokoju**.
[*тадэк запраша нас до покою*]

СЛОВАРЬ

brama	**ворота**	**piwnica**	**подвал**
całkowicie	**вполне**	**pociąg**	**поезд**
cena	**цена**	**pokój**	**комната**
czteropiętrowy	**пятиэтажный**	**pomyśleć**	**подумать**
dach	**крыша**	**pośpieszny**	**скорый**
dawny	**прежний**	**prowadzić**	**вести**
dość	**довольно**	**przyjemnie**	**приятно**
drogi	**дорогой**	**przylecieć**	**прилететь**
hotel	**гостиница**	**pukać**	**стучать**
kamieniczka	**каменный дом**	**restauracja**	**ресторан**
kamienny	**каменный**	**sień**	**сени**
kawiarnia	**кафе**	**stromy**	**покатый**
kiedyś	**прежде, когда-то**	**styl**	**стиль**
kolorowy	**цветной**	**ściana**	**стена**
korytarz	**коридор**	**wąski**	**узкий**
kwiaciarnia	**цветочный магазин**	**wchodzić**	**входить, подни-**
malowidło	**роспись**		**мяться**
musieć	**нужно, необходимо**	**winda**	**лифт**
na prawo	**направо**	**wygoda**	**удобство**
niewielki	**небольшой**	**zabytkowy**	**старинный**
nowoczesny	**современный**	**zachowywać**	**сохранять**
ogrzewanie	**отопление**	**zbyt**	**слишком**
okno	**окно**	**zdobić**	**украшать**
ornament	**орнамент**	**zewnętrznie**	**внешне**
parter	**первый этаж**	**zewnętrzny**	**внешний**
piętro	**этаж**	**znajdować się**	**находиться**

*) В Польше широко распространены закусочные B a r m l e c z n y (кафе — молочная)

ГДЕ БУДУТ ЖИТЬ МАРИЙКА И ВОЛОДЯ?

1. Марийка и Володя приедут в Варшаву поездом или прилетят самолетом?
2. Они приедут скорым поездом „Москва—Берлин". Они будут в Варшаве уже через два дня.
3. Значит, нам надо подумать, где они будут жить.
4. Гостиницы слишком дороги.
5. Дело ведь не в цене! Дело в том, что им будет приятно жить вместе с нами. У меня довольно большая квартира, и у Тадека тоже.
6. Тадек живет в Старом городе, в старинном каменном доме.
7. Все дома Старого города внешне сохраняют прежний стиль.
8. Сени и коридоры тоже такие, как и прежде: темные, немного мрачные, с каменными стенами.
9. Но квартиры здесь вполне современные, с центральным отоплением и всеми удобствами.
10. Дома эти не очень высокие: четырех- или пятиэтажные, узкие, с небольшими окнами и покатыми крышами. Их внешние стены украшает цветной орнамент и роспись.
11. На первом этаже обычно находятся кафэ, рестораны, закусочные, книжные и цветочные магазины.
12. Мы входим в ворота. Направо дверь в сени.
13. Каменная лестница ведет на верхние этажи и в подвал. По лестнице мы поднимаемся на четвертый этаж.
14. Лифта здесь, конечно, нет.
15. Мы стучим в дверь.
16. Тадек приглашает нас в комнату.

o co chodzi? в чем дело? (урок 6)
chodzi o to, że ... дело в том, что ...
(nie) chodzi o cenę дело (не) в цене

современный — **nowoczesny** (новейший), **współczesny** (теперешний)

nowoczesne mieszkanie — **współczesne** malarstwo
nowoczesne malarstwo — **współczesna** sztuka
nowoczesny samochód — **współczesny** poeta

bar — **закусочная**, **бар**

wchodzić — **wejść** (na górę) подниматься — подняться (наверх)
schodzić — **zejść** (w dół) спускаться — спуститься (вниз)

zewnętrzny — wewnętrzny zewnątrz — wewnątrz

КОММЕНТАРИЙ

6. na Starym Mieście в Старом городе
но: **w mieście** в городе

Если обозначаемое нами место — название района какого-нибудь города, тогда употребляем предлог **na**:

Mokotów — **na Mokotowie**
Muranów — **na Muranowie**
Bielany — **na Bielanach**
} названия районов Варшавы

Напоминаем, что в слове **miasto** чередуются гласный и последние два согласных основы (см. урок 6).

miasto — w mie*ście*

6. kamienica каменный дом
kamieniczka уменьшительное существительное от kamienica

Так называют каменные дома в старинных районах польских городов.

7. Не известная Вам до сих пор форма мн. ч. **wszystkie** (= все) (другие формы, см. урок 7) употребляется со всеми существительными за исключением личных существительных мужского рода:

wszystkie kamieniczki
wszystkie mieszkania
wszystkie pokoje

7. К первому спряжению (тип **móc**) принадлежит еще одна группа глаголов. В этой группе суффикс инфинитива -***ywa***- заменяется суффиксом -***uj***- в настоящем времени (о других группах глаголов I спряжения см. урок 4 и след.):

zachow*ywa***ć** — zachow*uj***ę**, -*uj***esz**
przygotow*ywa***ć** — przygotow*uj***ę**, -*uj***esz**
odbudow*ywa***ć** — odbudow*uj***ę**, -*uj***esz**
obiec*ywa***ć** — obiec*uj***ę**, -*uj***esz**
przekon*ywa***ć** — przekon*uj***ę**, -*uj***esz**
pokaz*ywa***ć** — pokaz*uj***ę**, -*uj***esz**

Обратите особое внимание на этот тип чередования, так как его в русском языке нет,

ср.: pokaz*ywa***ć** — pokaz*uj***ę**
(показывать — показываю)

8.

	takie same	такие же
	taki sam	такой же
Следовательно:	taka sama	такая же
	takie samo	такое же
	tak samo	так же

Слова **taki** (такой) и **sam** (сам, самый, один) склоняются, как прилагательные:

taki**ego**	sam**ego**	
taki**emu**	sam**emu**	и т.д.

8. kiedyś — когда-нибудь, когда-то

С помощью -***ś*** образуются неопределенные местоимения. Суффикс -***ś*** соответствует по значению русским *-нибудь*, *-то*, но пишется слитно:

czyj — czyj**ś**	(чей-нибудь, чей-то)
jaki — jaki**ś**	(какой-нибудь, какой-то)
który — który**ś**	(какой-нибудь, какой-то)
jak — jako**ś**	(как-нибудь, как-то)
kto — kto**ś**	(кто-нибудь, кто-то)
co — co**ś**	(что-нибудь, что-то)
gdzie — gdzie**ś**	(где-нибудь, где-то, куда-нибудь, куда-то)
skąd — skąd**ś**	(откуда-нибудь, откуда-то)

При склонении -***ś*** остается всегда на конце слова:

род. пад. kogo***ś***	jakiegoś	czyjego***ś***
дат. пад. komu***ś***	jakiemuś	czyjemu***ś***

8., **10.** В 7-ом уроке Вы познакомились с новой предложной конструкцией: **o** + предл. пад., которая соответствует такой же конструкции в русском языке. В настоящем уроке она выступает в необычной для современного русского языка функции и переводится на русский язык по разному:

korytarze **o kamiennych ścianach**	коридоры с каменными стенами
kamieniczki **o niewielkich oknach** i **stromych dachach**	каменные дома с небольшими окнами и покатыми крышами
pokój **o dwóch oknach**	комната в два окна
dziewczyna **o pięknych oczach**	девушка ć прекрасными глазами
artysta **o światowej sławie**	артист с мировой славой (известностью)
człowiek **o kulach**	человек на костылях

МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Вернитесь ко второму уроку! Там мы сказали, что одним из окончаний, образующих именительный и винительный падежи мн. ч., является окончание **-y** (**-i**).

В настоящем уроке Вы знакомитесь с новым окончанием, на которое просим Вас обратить особое внимание, так как оно почти не встречается в русском языке и, наоборот, широко распространено в польском:

kawiarni**a**	— kawiarni**e**	pani	— pani**e**
restauracj**a**	— restauracj**e**	korytarz	— korytarz**e**
księgarni**a**	— księgarni**e**	pokój	— pokoj**e**
piwnic**a**	— piwnic**e**		rodzic**e**
			wakacj**e**

Это окончание принимают существительные женского рода на **-a** и мужского рода с мягким конечным согласным основы, а также с согласным **c**, **dz**, **cz**, **sz**, **rz**, **ż**, **l** (ср. тот же перечень согласных при предл. пад.). Окончание -e принимает также часть существительных женского рода на согласный, например:

noc — noc**e**
łódź — łodzi**e**
sień — sieni**e**
twarz — twarz**e**
wieś — wsi**e**

В этой последней группе наряду с окончанием **-e** выступает и окончание **-i** (**-y**) (см. урок 2). Трудно дать точные правила употребления в этой группе окончания **-e** или **-i** (**-y**). Можно лишь указать, что существительные на **-ść** (напр., nowo**ść**, ko**ść**) никогда не принимают этого окончания (всегда **-i**). Поэтому форма им.-вин. пад. мн. ч. существительных женского рода на согласный дается в нашем словаре:

twarz, мн. **-e**
nowość, мн. **-ci**

Повторяем: все сказанное об образовании мн. ч. не касается названий лиц м. рода, о которых речь будет ниже.

Им.-вин. падежи существительных ср. рода образуется, как и в русском языке, с помощью окончания **-a**:

mieszkanie — mieszkani**a**
morze — morz**a**
piętro — piętr**a**
miasto — miast**a**

СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ С ЧЕРЕДОВАНИЕМ Ó : O В ОСНОВЕ

В польском языке имеется группа существительных, у которых наблюдается типичное для польского языка чередование ***ó*** : ***o***. Основа с гласным ***ó*** = основа им. (-вин.) пад. ед. ч. Во всех остальных падежах обоих чисел в основе имеется ***o***. Огромное большинство существительных этого типа — слова мужского рода.

им.-вин. пад.	l**ó**d (лед)	род. пад.	l**o**du
	mr**ó**z (мороз)		mr**o**zu
	ogr**ó**d (сад)		ogr**o**du
	pok**ó**j (комната,мир)		pok**o**ju
	wieczór (вечер)		wiecz**o**ru
	zaw**ó**d (профессия)		zaw**o**du

Это чередование наблюдается также в группе существительных женского рода на согласный:

им.-вин. пад.	s**ó**l (соль)	род пад.	s**o**li
	ł**ó**dź (лодка)		ł**o**dzi

Такие существительные мы отмечаем в словаре следующим образом:

mr**ó**z *м.*, (**o**) род, -**u**, пр. -**ie**

Чередование **ó** : **o** не ограничено рамками существительных. Оно встречается также в других частях речи, например:

m**ó**j	— m**o**jego	m**ó**c	— m**o**gę
tw**ó**j	— tw**o**jego	pom**ó**c	— pom**o**gę

ГЛАГОЛЫ II-ГО СПРЯЖЕНИЯ С ЧЕРЕДОВАНИЕМ В ОСНОВЕ

Ко второму спряжению принадлежит группа глаголов с чередующимися основами. У этих глаголов основа 1-го лица ед. ч. и 3-го лица мн. числа (см. замечание в уроке 4 относительно совпадения основ этих форм) настоящего времени (у глаголов сов. вида -- будущего простого) отличается от основы инфинитива и других форм. В настоящем уроке Вы встретили глаголы с тремя чередованиями:

ć (ci) : c	przyle**ci**eć [*пшылэчеч*]	— przyle**c**ę	[*-эцэ*^{н}],	przylecisz	[*-эчиш*]
	pła**ci**ć [*плачич*]	— pła**c**ę	[*-ацэ*^{н}],	płacisz	[*-ачиш*]
	wró**ci**ć [*вручич*]	— wró**c**ę	[*-уцэ*^{н}],	wrócisz	[*-учиш*]

Другие глаголы: tracić, święcić(się), odwrócić(się), zwrócić и др.

dż (dzi) : dz

wcho**dzi**ć	[*фходжич*] —	wcho**dz**ę	[*-одзэ*^{н}],	wcho**dzi**sz	[*-оджиш*]
prowa**dzi**ć	[*проваджич*] —	prowa**dz**ę	[*-адзэ*^{н}],	prowa**dzi**sz	[*-аджиш*]
sie**dzie**ć	[*шеджеч*] —	sie**dz**ę	[*шеджэ*^{н}],	sie**dzi**sz	[*шеджиш*]

Другие глаголы: chodzić, budzić, sądzić, słodzić и др.

ś (si) : sz	mu**si**eć	[*мушеч*]	—	mu**sz**ę	[*мушэ*^{н}],	mu**si**sz	[*мушиш*]
	pro**si**ć	[*прошич*]	—	pro**sz**ę	[*прошэ*^{н}],	pro**si**sz	[*прошиш*]
	no**si**ć	[*ношич*]	—	no**sz**ę	[*ношэ*^{н}],	no**si**sz	[*ношиш*]

Другие глаголы: zaprosić, zmusić и др.

Это, конечно не единственные, но самые распространенные типы чередования в этом классе глаголов.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Образуйте им. пад. мн. ч. следующих слов:
rola, kamienica, pociąg, mieszkanie, morze, samolot, korytarz, noc, nóż, pokój, lekcja, część, rzecz, styl, dach, gmach, wieczór.

II. Заменяя глаголы в следующих предложениях глаголами в скобках, соответственно измените предложные конструкции:
1. Jestem w domu (iść).
2. Przebywam na wczasach (pojechać).
3. Oni są w Polsce (przyjechać).
4. Będziemy w Moskwie za tydzień (polecieć).
5. Mieszkasz na drugim piętrze (wejść).
6. Spotykam panią w teatrze (zapraszać).

III. Образуйте I-ое и II-ое лицо ед. ч. глаголов:
1. (patrzeć) na niebo i (widzieć) chmury.
2. (chodzić) co dzień do kawiarni.
3. (siedzieć) w domu i nie (wychodzić) na ulicę.
4. Za dwa miesiące (zwiedzić) Warszawę i Kraków.
5. (zaprosić) swojego kolegę do Polski.
6. (musieć) pójść na obiad do restauracji.
7. (zaprowadzić) koleżankę do księgarni.

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA" — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 3 **Lekcje 10 — 14**

10

LEKCJA DZIESIĄTA

1. Существительные с беглым ***e***.
2. Родительный падеж мн. числа существительных.
3. Повелительное наклонение.

MIESZKANIE TADKA

[*мешкане татка*]

Tekst A

1. — Mieszkanie **Tadka** składa się z trzech **pokojów**, kuchni, łazienki i przedpokoju.
[*мешкане татка склада шен с тшэх покоюф кухни лаженки и пшэтпокою*]

2. — Jeden pokój zajmują rodzice, drugi — siostry, w trzecim mieszka Tadek.
[*едэн покуй займуён родзицэ други шёстры ф тшэчим мешка тадэк*]

3. — Jego pokój jest jasny, słoneczny. Okna wychodzą na południe, na **rynek** staromiejski.
[*его покуй ест ясны слонэчны окна выходзон на полудне на рынэк старомейски*]

4. — Mieszkanie nie ma balkonu. Na Starym Mieście prawie nigdzie nie ma **balkonów**. Jest to jeszcze jedna cecha stylu **kamieniczek** staromiejskich.

[*мешкане не ма балкону на старым мешьче праве нигдже не ма балконуф ест то ешт͡шэ една цэха стылу каменит͡шэк старомейских*]

5. — Tadek lubi swój pokój. Stoją tu ładne i proste meble. W oknach wiszą firanki i story.

[*тадэк луби сфуй покуй стоёⁿ ту ладнэ и просто мэблэ в окнах вишоⁿ фиранки и сторы*]

6. — Dwie ściany od podłogi do sufitu zajmują półki pełne **książek**. Stoi tu również biblioteczka. W niej są tylko czasopisma.

[*две щьчяны от подлоги до суфиту займуёⁿ пулки пэлнэ кшёⁿжэк стои ту рувнеш библъётэт͡шика в ней соⁿ тылко т͡шасописма*]

7. — Obok biblioteczki stoi biurko. Na nim lampka.

[*обок библъётэт͡шки стои бюрко на ним лампка*]

8. — Jest tu także tapczan, są wygodne fotele. Przed tapczanem na podłodze leży dywanik.

[*ест ту тагжэ тапт͡шан соⁿ выгоднэ фотэлэ пшэт тапт͡шанэм на подлодз͡жэ лэжы дыванык*]

9. — Tadek woli pracować tu niż w bibliotece.

[*тадэк воли працовач ту ниш в библъётэцэ*]

10. — Do pokoju **rodziców** jest wejście i z przedpokoju, i z pokoju Tadka.

[*до покою род͡жицуф ест вэйшьче и с пшэтпокою и с покою татка*]

11. — Jest to duży, wygodny pokój o dwóch oknach.

[*ест то дужы выгодны покуй о двух окнах*]

12. — Pośrodku stoi okrągły stół, a dokoła stołu sześć **krzeseł**. Nad stołem wisi żyrandol.

[*пошьротку стои окроŋглы стул а докола столу шэшьч кшэсэл нат столэм виши жырандол*]

13. — Również i tu nie ma **łóżek**. Jest tapczan i amerykanka.

[*рувнеш и ту не ма лужэк ест тапт͡шан и амэрыканка*]

14. — Na wprost tapczanu stoi telewizor i aparat radiowy.
[*на фпрост тапчану стои тэлэвизор и апарат радъёвы*]

15. — Na ścianach wiszą prace współczesnych **gr'afików**.
[*на шьчянах вишо^{н} працэ фспулчэсных графикуф*]

СЛОВАРЬ

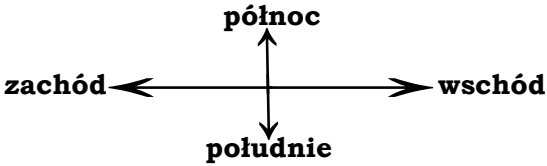
amerykanka	**кресло-тахта**	**obok**	**возле**
aparat radiowy	**радиоприемник**	**okrągły**	**круглый**
balkon	**балкон**	**południe**	**юг**
biblioteczka	**книжный шкаф**	**pośrodku**	**посредине**
biblioteka	**библиотека**	**półka**	**полка**
biurko	**письменный стол**	**prosty**	**простой**
cecha	**свойство, характерная черта**	**przed**	**перед**
		przedpokój	**передняя**
dokoła	**вокруг**	**rynek**	**рынок (площадь)**
dywanik	**коврик**	**składać się**	**состоять**
firanka	**гардина**	**słoneczny**	**солнечный**
grafik	**график**	**stać**	**стоять**
jasny	**светлый**	**staromiejski**	**старогородский**
krzesło	**стул**	**stora**	**штора**
kuchnia	**кухня**	**stół**	**стол**
lampka	**лампочка**	**sufit**	**потолок**
leżeć	**лежать**	**tapczan**	**тахта**
łazienka	**ванная комната**	**telewizor**	**телевизор**
łóżko	**кровать**	**wejście**	**вход**
mebel	**предмет меблировки**	**wisieć**	**висеть**
		wygodny	**удобный**
nad	**над**	**zajmować**	**занимать**
na wprost	**напротив**	**żyrandol**	**люстра**

КВАРТИРА ТАДЕКА

А

1. Квартира Тадека состоит из трех комнат, кухни, ванной и передней.
2. Одну комнату занимают родители, вторую — сестры, в третьей живет Тадек.
3. Его комната светлая, солнечная. Окна выходят на юг, на рынок Старого города (= площадь).
4. В квартире нет балкона. В Старом городе почти нигде нет балконов. Это еще одна характерная черта стиля домов Старого города.
5. Тадек любит свою комнату. Здесь стоит красивая и простая мебель. На окнах висят гардины и шторы.
6. Две стены от пола до потолка заняты полками, полными книг. Здесь стоит также книжный шкаф. В нем есть только журналы.
7. Возле книжного шкафа стоит письменный стол. На нем лампочка.

8. Здесь есть также тахта и удобные кресла. Перед тахтой на полу лежит коврик.
9. Тадек предпочитает работать здесь, чем в библиотеке.
10. В комнату родителей можно войти (вход) и из передней, и из комнаты Тадека.
11. Это большая, удобная комната в два окна.
12. Посредине стоит круглый стол, а вокруг стола шесть стульев. Над столом висит люстра.
13. И здесь также нет кроватей, а только тахта и американка (раздвижная кресло-тахта).
14. Напротив тахты стоит телевизор и радиоприемник.
15. На стенах висят работы современных графиков.

południe юг, полдень
północ север, полночь

wygodny выгодный	удобный korzystny
wygoda выгода	удобство korzyść

mebel (м. род) предмет меблировки
meble (мн. ч.) мебель

stół	стол
стул	krzesło
fotel	кресло

КОММЕНТАРИЙ

6. **biblioteka** библиотека
biblioteczka (также: biblioteka) книжный шкаф

Напоминаем (см. урок 7), что слова на -***a*** с конечным согласным основы к заменяют в дат.-предл. пад. ***k*** на ***c***

bibliote*k*a — bibliote*c*e
bibliotecz*k*a — bibliotecz*c*e

6.,**7. w niej** в ней
na nim на нем
niej — предл. пад. местоимения ona
nim — предл. пад. местоимений on, ono (здесь: ono)

Таким образом, Вы уже знаете следующие формы местоимения **on**:

род. пад.	**go**	(после предлогов: niego)
дат. пад.	**mu**	(после предлогов: niemu)
вин. пад.	**go**	(после предлогов: niego)
твор. пад.	**nim**	
предл. пад.	**nim**	

8.,**12.** Предлоги, сочетающиеся с творительным падежом:

przed (czym)	перед
za (czym)	за
nad (czym)	над
pod (czym)	под

nad
przed ◊ **za**
pod

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Замените отрицательные предложения утвердительными:
1. Nie mam pokoju.
2. Dziś nie ma dużego mrozu.
3. Nie mamy stołu.
4. Na Starym Mieście nie ma rynku.
5. W tym mieście nie ma hotelu.
6. To mieszkanie nie ma balkonu.

II. Переведите на польский язык:
1. Москва расположена на восток от Варшавы.
2. Берлин расположен на запад от Москвы.
3. Варшава расположена на север от Праги.
4. Белград расположен на юг от Варшавы.
5. Эта комната удобна.
6. Посредине комнаты стоит стол, вокруг стола — четыре стула.
7. На стене висят картины.
8. Это вполне современная квартира.

III. Ответьте на вопросы, употребляя по-польски наречия:
1. Czy państwo tutaj mieszkają? (нет, в другом месте).
2. Skąd pan wraca? (оттуда).
3. Dokąd idziesz? (никуда).
4. Czy tam warto pojechać? (нет, в другое место).
5. Gdzie państwo chcą pojechać? (везде).
6. Skąd przyjeżdżają delegacje do Warszawy? (отовсюду).

Tekst B

1. — **Włodkowi** oddasz chyba swój pokój?
[*влоткови оддаш хыба сфуй покуй*]

2. — Oczywiście. Wprawdzie teraz wolne są i pozostałe pokoje — rodziców i **sióstr** nie ma — ale za trzy **dni** wszyscy wrócą z **wczasów**.
[*оч҂ывишьче фправдж҂е тэрас волнэ сон и позосталэ покое роджицуф и шюстр не ма алэ за т҂ы дни фшысцы вруцон с ф҂асуф*]

3. — **Przygotujmy** już teraz ten pokój.
[*пшыготу҂ймы юш тэрас тэн покуй*]

4. — Olu, **poradź**, co tu trzeba zrobić!
[*оly порач цо ту т҂эба зробич*]

5. — **Posprzątajmy**! Tadek, **poukładaj** te książki! **Schowaj** swoje ubrania do szafy! Ja zetrę kurz z półek.
[*поспшонтаймы тадэк поукладай тэ кшёнжки сховай сфое убраня до шафы я зэтрэн куш с пулэк*]

6. — Marek, nie **otwieraj** teraz **okien**. Wywietrzymy potem. **Wyrzuć** te papiery.
[*марэк не отферай тэрас окен выветшымы потэм выжуч тэ папер҂ы*]

7. — Olu, nie **wyrzucaj** moich **gazet**, są mi jeszcze potrzebne.
[*оly не выжуцай моих газэт сон ми еш҂ше потшэбнэ*]

8. — To **zabierz** je z półki i schowaj, przeszkadzają mi. Daj mi odkurzacz, a ty **wyfroteruj** teraz podłogę!
[*то забеш е с пулки и сховай пшэшкадзаён ми дай ми откужа҂ш а ты выфротэруй тэрас подлогэн*]

9. — Zaraz tu będzie **porządek**.
[*зарас ту бэньдже пожондэк*]

*

10. — Muszę jeszcze przynieść z pokoju rodziców swój aparat radiowy.
[*мушэн еш҂шэ пшынешьч с покою роджицуф сфуй апарат радъёвы*]

11. — Na czym będziesz spać, jeśli oddasz Włodkowi swój tapczan?
[*на ҂шым бэньджеш спач ешьli оддаш влоткови сфуй тап҂шан*]

12. — Rozstawię dla siebie łóżko połowę
[*росставен dla шебе лушко полowэ*]

13. — No, na dziś wystarczy. A jutro, Olu, pomożemy ci przygotować pokój dla Maryjki.

[*но на дж̑ишъ выстарчы а ютро oly поможэмы чи пшыготовач покуй dla марыйки*]

СЛОВАРЬ

dać	**дать**	**spać**	**спать**
kurz	**пыль**	**szafa**	**шкаф**
łóżko połowę	**раскладушка**	**ubranie**	**одежда**
oddać	**отдать**	**wolny**	**свободный**
odkurzacz	**пылесос**	**wprawdzie**	**правда**
papier	**бумага**	**wyfroterować**	**натереть**
poradzić	**посоветовать**	**wyrzucać**	**выбрасывать**
porządek	**порядок**	**wyrzucić**	**выбросить**
potrzebny	**нужен**	**wystarczyć**	**хватить**
poukładać	**сложить**	**wywietrzyć**	**проветрить**
pozostały	**остальной**	**zabrać**	**убрать**
przygotować	**приготовить**	**zaraz**	**сейчас**
przynieść	**принести**	**zetrzeć**	**стереть**
rozstawić	**расставить**	**zrobić**	**сделать**
schować	**спрятать**		

Б

1. Володе ты отдашь, пожалуй, свою комнату?
2. Конечно. Правда, теперь свободны и другие (остальные) комнаты, — родителей и сестер нет, — но через три дня все вернутся с курорта.
3. Давайте приготовим уже теперь эту комнату!
4. Оля, посоветуй, что здесь надо сделать!
5. Давайте уберем! Тадек, сложи эти книги! Спрячь свою одежду в шкаф! Я сотру пыль с полок.
6. Марк, не открывай теперь окон! Проветрим потом. Выбрось эти бумаги!
7. Оля, не выбрасывай мои газеты! Они мне еще нужны.
8. Тогда убери их с полки и спрячь, они мне мешают! Дай мне пылесос, а ты натри теперь пол!
9. Сейчас здесь будет порядок.
10. Мне надо еще принести из комнаты родителей свой радиоприемник.
11. На чем ты будешь спать, если отдашь Володе свою тахту?
12. Раставлю для себя раскладушку.
13. Ну, на сегодня хватит. А завтра, Оля, поможем тебе приготовить комнату для Марийки.

О времени спрашиваем:

Kiedy?

и отвечаем:

teraz	(теперь)	kiedyś	(когда-то,когда-
potem	(потом)		-нибудь, некогда)
zaraz	(сейчас)	zawsze	(всегда)
niedawno	(недавно)	nigdy	(никогда)
dawno	(давно)	kiedy indziej	(в другое время)

КОММЕНТАРИЙ

3., **5.**, **8.** Местоимение **ten** (этот) склоняется, как прилагательное:

им. пад.	ten	to	ta	te
род. пад.	tego		tej	tych

Так же **tamten** (тот):

им. пад.	tamten	tamto	tamta	tamte
род. пад.	tamtego		tamtej	tamtych

Единственное исключение — форма вин. пад. ед. ч. ж. рода:

tę эту

5., **8.** Познакомьтесь еще с другими глаголами 1-го спряжения, в которых происходит чередование основы.

В глаголе **zetrzeć** (стереть) ***rz*** чередуется с ***r*** (конечно, **rz** после *t* произносится [*ш*]):

zet*rz*eć — zet*r*ę, zet*rz*esz, zet*r*ą

Так же **drzeć** (рвать):

d*rz*eć — d*r*ę, d*rz*esz, d*r*ą

В глаголах **brać** (брать), **zabrać** (забрать, взять), **wybrać** (выбрать, избрать, подобрать), **przebrać się** (переодеться), **ubrać się** (одеться), **rozebrać się** (раздеться) выступает чередование *r : rz* и, кроме того, чередование гласных ноль звука: ***o : e***.

b*r*ać — b*ior*ę, b*ierz*esz, b*ior*ą

Обратите внимание на выпадение ***e*** после **roz-** в личных формах глагола **rozebrać się**:

roz*e*brać się — rozbiorę się, rozbierzesz się, rozbiorą się.

К этой группе принадлежит также глагол **prać** (стирать):

p*r*ać — p*ior*ę, p*ierz*esz, p*ior*ą

Напоминаем, что основа 1-го лица ед. ч. и 3-го лица мн. ч. в польском языке совпадает.

8. je (их) — форма вин. пад. местоим. **one** (т. е. местоимения, заменяющего существительные мужского, женского и среднего родов, за исключением названий лиц мужского рода):

zabierz gazety	возьми газеты
zabierz **je**	возьми их
znam te studentki	я знаю этих студенток
znam **je**	я знаю их
widzę domy	вижу дома
widzę **je**	вижу их
lubię psy	люблю собак
lubię **je**	люблю их
myję okna	мою окна
myję **je**	мою их

12. siebie (себя) — род.-вин. пад. Здесь родительный падеж.

z + род. пад.	с + род. пад. из + род. пад.
wrócić **z wczasów**	вернуться *с курорта*
zetrzeć kurz **z półek**	стереть пыль *с полок*
zabrać gazety **z półki**	убрать газеты *с полки*
wejście **z pokoju** i **z przedpokoju**	вход *из комнаты* и *из передней*
przynieść aparat radiowy **z pokoju**	принести радиоприемник *из комнаты*

СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ С БЕГЛЫМ Е

Кроме чередования ***ó : o***, в группе существительных мужского рода и женского рода на согласный наблюдается еще один тип чередования ***e*** *: ноль звука.* Основа с гласным ***e*** имеется в форме именит.-винит, пад. ед. ч. В других падежах обоих чисел выступает основа без *e*:

им.-вин. пад.	род. пад.
м. род. ryn*e*k	— rynku
nieporząd*e*k	— nieporządku
pias*e*k	— piasku
począt*e*k	— początku
przystan*e*k	— przystanku
s*e*n	— snu

(ср. русск. беспорядок: беспорядка; сон : сна и др.)

ж. род. wieś — wsi
krew — krwi

Существительные с чередованием ***e*** *: ноль звука* отмечены в словаре следующим образом:

przystan**e**k *м.*, (nk) род. -**u**

РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kogo? czego?) МН. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В текст обеих частей 10-го урока мы ввели новую форму — род. пад. мн. ч. всех трех родов.

Одним из окончаний род. пад. мн. ч. слов м. рода является окончание -**ów**:

pokój — pokoj**ów**
balkon — balkon**ów**
grafik — grafik**ów**
sufit — sufit**ów**
tapczan — tapczan**ów**
stół — stoł**ów**
papier — papier**ów**

существ, без ед. ч.

rodzice — rodzic**ów**
wczasy — wczas**ów**

Это окончание, как видно на примере слова pokój, встречается не только у существительных с твердым согласным основы. Оно выступает также у существительных с основой на мягкий согласный и согласные c, cz, dz, dż, rz, sz, ż, l, наряду с другим окончанием. О нем мы скажем позднее.

Существительные женского рода на -**a** с основой на твердый согласный, часть существительных с основой на мягкий согласный, а также огромное большинство существительных ср. рода в род. пад. мн. ч. не имеют никакого окончания.

ж. род ściana — ścian
praca — prac
szafa — szaf
pani — pań

ср. род czasopismo — czasopism
miasto — miast
ubranie — ubrań
uczucie — uczuć

В род. пад. мн. ч. слов женского и среднего родов в связи с отсутствием окончания основа существительного может подвергаться изменениям.

Одно из изменений — замена гласного о гласным ***ó*** (явление характерное для польского языка):

ж. род siostra — sióstr
podłoga — podłóg
rozmowa — rozmów
noga — nóg
droga — dróg

ср. род morze — m**ó**rz
słowo —sł**ó**w
czoło —cz**ó**ł
pole —p**ó**l

Замена гласного ***o*** гласным ***ó*** проведена в польском языке непоследовательно. Чаще она встречается у существительных, основа которых оканчивается на звонкий согласный.

Примеры слов без такой замены:

żona —żon
strona —stron
anegdota —anegdot

Все случаи такой замены гласных в род. пад. мн. ч. отмечены в словаре следующим образом:

siostr**a**, *род. мн.* (***ó***)

Второе изменение — это появление звука ***e*** при стечении согласных в основе (т. наз. беглое ***e***):

ж. род kamieniczka — kamienicz***e***k
książka — książ***e***k
półka — pół***e***k
ср. род krzesło — krzes***e***ł
łóżko — łóż***e***k
okno — oki***e***n

Это изменение основы не отмечено в словаре.

Появление беглых звуков в таких же условиях, как в польском языке, характерно и для русского языка, но там имеются два беглых звука: ***e*** и ***o***. Напр.: ручка — руч***е***к (rącz***e***k); полка — полок (pół***e***k).

ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ

Повелительное наклонение в польском языке образуется иначе, чем в русском. Для глаголов первого и второго спряжения за основу надо взять форму 3-го лица ед. ч. От нее отбрасывается конечный гласный. Оставшаяся часть и является формой 2-го лица ед. ч. повелительного наклонения. Если отбрасывается гласный **i**, мягкость предшествующего согласного сохраняется и обозначается (как всегда на конце слова) специальной буквой, а не **i**:

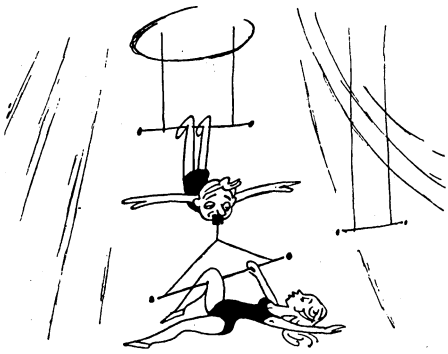
bierze — bierz!
pisze — pisz!

wyfroteruje	—	wyfroteruj!
poradzi	—	poradź!
wyrzuci	—	wyrzuć!
wywietrzy	—	wywietrz!

Повелительное наклонение глаголов III-го спряжения образуется от формы 3-го лица мн. ч., при этом отбрасывается конечное -***ą***:

posprzątają	—	posprzątaj!
schowają	—	schowaj!
opowiedzą	—	opowiedz!
jedzą	—	jedz!

исключение: dadzą, но: daj!

— Powiedz, czy mnie kochasz, Adasiu?

Характерной чертой польского языка является наличие в нем формы 1-го лица мн. ч. повелительного наклонения. Она образуется от выше приведенных форм 2-го лица ед. ч. с помощью окончания -**my**.

bierz!	—	bierz**my**!	[*бешмы*]
wróć!	—	wróć**my**!	[*вручмы*]
wychodź!	—	wychodź**my**!	[*выхочмы*]
daj!	—	dajm**y**!	[*даймы*]
posprzątaj!	—	posprzątaj**my**!	[*поспшонтаймы*]
opowiedz!	—	opowiedz**my**!	[*оповецмы*]

Обратите внимание на то, что конечный согласный перед окончанием -**my** всегда глухой (как в форме 2-го лица ед. ч.).

2-ое лицо мн. ч. образуется с помощью окончания -**cie**:

bierz**cie**!	[*бешче*]
wróć**cie**!	[*вручче*]
wychodź**cie**!	[*выхочче*]
wiedz**cie**!	[*вецче*]

— Chodźmy lepiej do kina!

УПРАЖНЕНИЯ

I. Образуйте отрицательные предложения:

1. To mieszkanie ma balkony.
2. W oknach są firanki i kwiaty.
3. Obok stołu są krzesła.
4. Mam książki.
5. Na północ od Moskwy są morza.
6. Są tu półki na książki.
7. W tym sklepie sprzedają telewizory i aparaty radiowe.

II. Добавляя числительные 4 и 5, измените соответственно формы слов:

1. W tym mieście jest bar.
2. Na tej ulicy stoi dom.
3. Na parterze tego domu jest apteka.
4. On ma siostrę.
5. Oni wyrzucą to krzesło.
6. Oni posprzątają pokój.

Образец: Tu jest biurko. Tu są cztery biurka.
Tu jest pięć biurek.

III. Образуйте все формы повелительного наклонения от следующих слов: sprzątać, poznać, brać, mieszkać, pracować, wchodzić, wejść, iść, jechać, odwrócić się, płacić, przeprosić, myć, pisać, rozmawiać, przekonywać, odbudowywać, prowadzić, jeść, odpowiedzieć, wykonywać.

11

LEKCJA JEDENASTA

1. Предложный падеж ед. ч. существительных м. и ср. родов.
2. Родительный-винительный падежи личных местоимений.
3. Прошедшее время.

NA PRZYSTANKU TRAMWAJOWYM

1. — Nareszcie jesteś, Olu! Ale dlaczego sama? Gdzie Marek?
2. — **Obiecał** przyjść do **mnie** o godzinie piątej. O pół do szóstej jeszcze **go** nie **było**. **Przyjechałam** więc sama.
3. — Ja czekam na **was** już kwadrans.
4. — Czyżby? Która teraz godzina?
5. — Punkt szósta.
6. — A o której dokładnie przychodzi pociąg?
7. — O osiemnastej dwadzieścia. Mamy niewiele czasu.
8. — Czy **kupiłeś** już bilety peronowe?
9. — Nie, nie **zdążyłem** kupić, nie **byłem** jeszcze na **dworcu**.
10. — Chodźmy na dworzec!
11. — Musimy czekać na **przystanku**, inaczej Marek **nas** nie znajdzie.
12. — O, widzę **go**! Właśnie wysiada z tramwaju.
13. — Ależ **się wystroił**! Na taki upał **włożył** krawat i ciemny garnitur.
14. — Marku, nie widzisz nas? Znów **się spóźniłeś**!
15. — Przepraszam **cię**, Olu, że **się spóźniłem**. Dostałem depeszę: Maryjka i Włodek nie przyjadą bezpośrednim pociągiem z Moskwy. Mają przesiadkę w **Brześciu**.
16. — Musimy więc pojechać na Dworzec Centralny.*)
17. — O której godzinie przychodzi do Warszawy pociąg brzeski?
18. — Możemy zapytać. Na Dworcu Gdańskim*) jest informacja.
19. — Szkoda czasu! Jedźmy na Dworzec Centralny. Tam sprawdzimy w rozkładzie jazdy.

NA DWORCU CENTRALNYM

20. — Popatrzmy na rozkład jazdy! Pociąg pospieszny z Brześcia przychodzi o godzinie 19^{00} (dziewiętnastej).
21. — W której kasie sprzedają bilety peronowe?
22. — We wszystkich kasach biletowych.
23. — Przy kasie. — Proszę trzy peronówki. Ile płacę?
24. — Kasjer: — 6 (sześć) złotych.
25. — Chodźmy teraz do poczekalni! **Pozostało** nam jeszcze dwadzieścia minut czasu.
26. — Nie, tam jest duszno. Chodźmy na peron!

*

27. — Przy wejściu na perony Ola, Marek i Tadek okazują bilety.
28. — Bileter sprawdza **je** i informuje **ich**, na który peron przychodzi pociąg z Brześcia.
29. — Słyszycie? Ogłaszają przyjście pociągu.
30. — „Uwaga! Uwaga! Pociąg pospieszny z Brześcia do Warszawy Centralnej wjeżdża na tor czwarty przy peronie drugim. Powtarzam..."

[*на пшыстанку трамваёвым 1. нарэшче естэшь oly alэ dlaт͡шэго сама гдже марж 2. обецал пшыйшьч до мне о годжине пёнтэй о пул до шустэй ешт͡шэ го не было пшыехалам венц сама 3. я т͡шэкам на вас юш кфадранс 4. т͡шыжбы ктура тэрас годжина 5. пуŋкт шуста 6. а о ктурэй докладне пшыходжи почёŋк 7. о ошемнастэй дваджешьчя мамы невелэ т͡шасу 8. т͡шы купилэшь юга билэты пэроновэ 9. не не здонжылэм купич не былэм ешт͡шэ на дворцу 10. хочмы на двожэц 11. мушимы т͡шэкач на пшыстанку инат͡шэй марэк нас не знайдже 12. о видзэн го влашьне вышяда с трамваю 13. alэш шен выстроил на таки упал вложыл крават и чемны гарнитур 14. марку не видженш нас знуф шен спужьнилэшь 15. пшэпрашам чен oly же шен спужьнилэм досталэм дэпэшэн марыйка и влодэк не пшыядон бэспошьрэдним почёŋгем з москфы маён пшэшяткэн в бжэшьчю 16. мушимы венц поехач на двожец цэнтralны 17. о ктурэй годжине пшыходжи до варшавы поцёŋк бжэски 18. можэмы запытач на дворцу гданьским ест информацъя 19. шкода т͡шасу ечмы на двожэц цэнтralны там справдж͡имы в роскладже язды 20. попатшимы на росклат язды почёŋк поспешны з бжэшьчя пшыходжи о годжине дж͡евентнастэй 21. ф ктурэй каше спшэдаён билэты пэроновэ 22. вэ фшыстких касах билэтовых 23. пшы*

*) Dworzec Centralny, Dworzec Gdański — вокзалы в Варшаве.

каше прршэ^{н} тшы пэронуфки ulэ плацэ^{н} 24. касъер шэшьч злотых 25. хочмы тэрас до по͡тшэкalни позостало нам еш͡тшэ двадз͡кешьчя минут т͡шасу 26. не там ест душно хочмы на пэрон 27. пшы вэйшьчю на пэроны ola марэк и тадэк оказуё^{н} билэты 28. билэтэр справдз͡а е и информуе их на ктуры пэрон пшыходж͡ки почёŋк з бжэшьчя 29. слышыче оглашаё^{н} пшыйшьче почёŋгу 30. увага увага почёŋк поспешны з бжэшьчя до варшавы цэнтралнэй въежджа на тор т͡шфарты пшы пэроне другим пофтажам]

СЛОВАРЬ

bezpośredni	**прямой**	**poczekalnia**	**зал ожидания**
bileter	**контролер**	**popatrzeć**	**посмотреть**
czyżby	**разве**	**pozostać**	**остаться**
do	**к**	**przesiadka**	**пересадка**
dokładnie	**точно**	**przy**	**у**
dostać	**получить**	**przyjście**	**прибытие**
duszno	**душно**	**przystanek**	**остановка**
dworzec	**вокзал**	**punkt**	**ровно**
garnitur	**костюм**	**rozkład jazdy**	**расписание (движения поездов)**
inaczej	**в противном случае**	**spóźnić się**	**опоздать**
informacja	**справочное бюро**	**sprawdzać**	**проверять**
informować	**сообщать, информировать**	**sprawdzić**	**проверить**
		sprzedawać	**продавать**
kasa	**касса**	**tor**	**путь**
kasjer	**кассир**	**tramwaj**	**трамвай**
krawat	**галстук**	**tramwajowy**	**трамвайный**
który	**который, какой**	**uwaga**	**внимание**
kwadrans	**четверть часа**	**widzieć**	**видеть**
nareszcie	**наконец**	**wjeżdżać**	**въезжать, здесь; прибывать**
obiecać	**обещать**		
ogłaszać	**объявлять**	**włożyć**	**надеть**
okazywać	**предъявлять**	**wysiadać**	**выходить**
peron	**платформа, перрон**	**wystroić się**	**нарядиться**
peronowy	**перронный**	**zapytać**	**спросить**
peronówka	**перронный билет**	**zdążyć**	**успеть**
płacić	**платить**	**znów**	**опять**

НА ТРАМВАЙНОЙ ОСТАНОВКЕ

1. Наконец ты явилась, Оля! Но почему одна? Где Марк?
2. Он обещал прийти ко мне в пять часов. В половине шестого его еще не было. Вот я и приехала одна.
3. Я вас жду уже четверть часа.
4. Разве? ... Который теперь час?
5. Ровно шесть,
6. А когда (во сколько) точно приходит поезд?
7. В 18^{20}. У нас времени немного.
8. Ты купил уже перронные билеты?
9. Нет, не успел купить, я еще не был на вокзале.
10. Пойдем на вокзал!

11. Нам надо ждать на остановке, в противном случае Марк нас не найдет.
12. О, я его вижу! Вот он выходит из трамвая.
13. Ну и нарядился! В такую жару надел темный костюм и галстук.
14. Марк, ты нас не видишь? Ты опять опоздал!
15. Извини, Оля, что я опоздал. Я получил телеграмму: Марийка и Володя не приедут прямым поездом из Москвы. У них пересадка в Бресте.
16. Значит, мы должны поехать на Центральный вокзал.
17. В котором часу прибывает в Варшаву брестский поезд?
18. Мы можем спросить. На Гданьском вокзале есть справочное бюро.
19. Жаль времени! Давайте поедем на Центральный вокзал! Там мы посмотрим (проверим) по расписанию.

НА ЦЕНТРАЛЬНОМ ВОКЗАЛЕ

20. Посмотрим на расписание! Скорый поезд из Бреста прибывает в 19 часов.
21. В какой кассе продают перронные билеты?
22. Во всех билетных кассах.
23. У кассы: Дайте, пожалуйста, три перронных билета! . . . Сколько с меня (плачу)?
24. Кассир: шесть злотых.
25. Пойдем теперь в зал ожидания. У нас осталось еще 20 минут (времени).
26. Нет, там душно. Пойдемте на перрон.
27. У выхода (входа) на перрон Оля, Марк и Тадек предъявляют билеты.
28. Контролер проверяет билеты (их) и сообщает им, на какую платформу прибывает поезд из Бреста.
29. Вы слышите? Объявляют прибытие поезда!
30. „Внимание! Внимание! Скорый поезд Брест — Варшава (из Бреста в Варшаву Центральную) прибывает на четвертый путь второй платформы. Повторяю . . . .”

pociąg przychodzi	поезд приходит, прибывает
pociąg odchodzi (odjeżdża)	поезд отходит, отправляется
wsiadać do tranrwaju (autobusu itd.)	садиться в (на) трамвай (автобус и т. д.)
wysiadać z tramwaju (autobusu itd.)	выходить из (сходить с) трамвая (автобуса и т. д.)

dworzec	вокзал
дворец	pałac

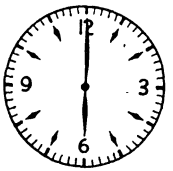
garnitur мужской костюм
гарнитур komplet

przy + предл. пад. < у + род. пад / при + предл. пад.

przy kasie	у кассы
przy wejściu	у входа (при входе)

КОММЕНТАРИЙ

2., **3.** и др. **Która godzina**? — который час?

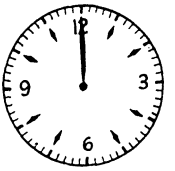
godzina szósta

godzina pół do szóstej

godzina pół do jedenastej

godzina dwunasta

В польском языке для обозначения времени используются порядковые числительные (их склонение не отличается от склонения прилагательных) :

godzina **szósta**	шесть часов (не: шестой час)
godzina **pół do szóstej**	половина шестого

Официальное обозначение времени (по радио, на железной дороге и т. п.).

утром:	godzina **szósta**	шесть часов
	godzina **szósta trzydzieści**	шесть часов тридцать минут
вечером:	godzina **osiemnasta**	восемнадцать часов
	godzina **osiemnasta trzydzieści**	восемнадцать часов тридцать минут

Для указания времени употребляется известная Вам уже конструкция: **o** + предл. пад.

o której godzinie?	в котором часу?
o godzinie **piątej**	в пять часов
o godzinie **pół do szóstej**	в половине шестого

Официальное:

o godzinie **piątej**	в пять часов
o godzinie **piątej trzydzieści**	в пять часов тридцать минут
вечером: **o** godzinie **siedemnastej**	в семнадцать часов
o godzinie **siedemnastej trzydzieści**	в семнадцать часов тридцать минут

Слово godzina можно опускать. Сравните:

Która teraz?	— Która teraz godzina?
O której przychodzi pociąg?	— O której godzinie przychodzi pociąg?
O piątej.	— O godzinie piątej.

Начиная с этого урока усваивайте порядковые числительные по таблице на конце книги. Они склоняются как имена прилагательные.

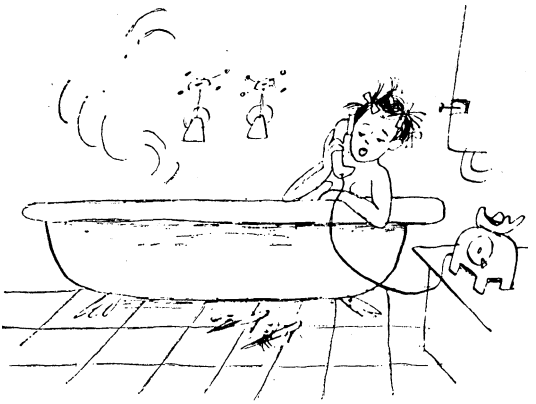
2. В восьмом уроке Вы познакомились с предлогом **do** + р о д. п а д. Этот предлог имеет несколько значений. Он соответствует также русскому предлогу **к** + д а т. п а д.

do + род. пад. = к + дат. пад.

Obiecał przyjść **do mnie** o godzinie piątej.	Обещал прийти ко мне в пять часов.

Другие примеры:

podejść **do stołu**	подойти к столу
przygotować **się do egzaminu**	приготовиться к экзамену
zwrócić się **do kogoś**	обратиться к кому-нибудь и т. д.

— Za pięć minut będę gotowa do wyjścia.

21., **23.** Здесь Вы встречаете новое чередование согласных в предложном падеже: *s : ś (si)*.

Оно встречается у существительных всех трех родов:

kas*a* — kas*ie* [каше]

Другие примеры:

ж. род	szosa	—	szosie [*шоше*]
	prasa	—	prasie [*праше*]
м. род	czas	—	czasie [*тшаше*]
	głos	—	głosie [глоше]
	sos	—	sosie [*соше*]
ср. род	mięso	—	mięsie [*ме^{н}ше*]

В некоторых случаях чередование *s : ś (si)* выступает с дополнительным чередованием гласных *a : e*

las — lesie [*лэше*]

21., 28. który = который, какой

Местоимение **który** употребляется как вопрос не о качестве предметов, а о порядке их выбора (какой из нескольких?).

W **której** kasie sprzedają bilety peronowe?	В какой кассе продают перронные билеты?
Na **który** peron przychodzi pociąg?	На какую платформу приходит поезд?
Którym tramwajem pojedziemy?	На каком трамвае мы поедем?
Na **którym** piętrze pan mieszka?	На каком этаже вы живете?

Местоимение **jaki** (какой) употребляется лишь как вопрос о качестве предметов.

ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ (o k i m? o c z y m?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО И СР. РОДОВ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Вы уже знаете (см. урок 6), что в предложном падеже мужского и среднего родов два окончания: **-e** и **-u**.

В текст настоящего урока мы ввели формы предложного падежа с окончанием **-u**. Оно прибавляется к существительным с мягкой основой и с основой на следующие согласные: c, cz, dz, dż, sz, rz, ż, l, k, g, ch.

м. род	dworzec	—	dworc**u**
	tramwaj	—	tramwaj**u**
	pociąg	—	pociąg**u**
	nauczyciel	—	nauczyciel**u**
	dzień	—	dni**u**
ср. род	mieszkanie	—	mieszkani**u**
	morze	—	morz**u**
	wejście	—	wejści**u**

Исключения (существительные с основой на твердый согласный)

dom	— dom**u**	syn	— syn**u**
pan	— pan**u**	państwo	— państw**u**

Так же образуется звательная форма. Она тождественна форме предложного падежа. Исключений из этого правила почти нет. Запомните следующие отступления:

предл.	pan**u**	— зват.	pa*ni***e**!
	ojc**u**	—	ojc*z***e**!
	chłopc**u**	—	chłopc*z***e**!

РОДИТЕЛЬНЫЙ-ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖИ ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНИЙ

	ja	ty	on	my	wy	oni	one
род.	mnie	cię	go	nas	was	ich	ich
вин.	mnie	cię	go	nas	was	ich	je

Примеры из текста:

O pół do szóstej jeszcze **go** nie było. (2)
O, widzę **go**! (12)
Bileter sprawdza **je** (= билеты) i informuje **ich** (= наших знакомых). (28)
Przepraszam **cię**, Olu. (15)

Таким образом, Вы знаете уже следующие формы местоимений: ja, ty, on:

им.	ja	ty	on
род.	mnie	cię	go (niego)
дат.	mi	ci	mu (niemu)
вин.	mnie	cię	go (niego)
твор.	mną	tobą	nim
предл.	mnie	tobie	nim

Напоминаем, что краткие формы **mi**, **ci**, **mu**, **cię**, **go** не имеют своего ударения. Они не могут стоять в начале предложения и не сочетаются с предлогами. О соответствующих им полных формах будет сказано ниже (см. урок 13).
Склонение местоимений **my**, **wy**, **oni**, **one** повторите по таблице в конце книги.

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ

Прошедшее время в польском языке, в полном соответствии с русским, образуется от основы инфинитива путем добавления суффикса -***ł***:

być	—	by***ł***
czekać	—	czeka***ł***
dziękować	—	dziękowa***ł***
myć	—	my***ł***
mówić	—	mówi***ł***

Но в отличие от русского, в польском языке приведенная выше форма является лишь формой 3-го лица ед. ч. м. рода. В других лицах прибавляются окончания, которых нет в русском языке.

м. род	ж. род	ср. род
czekał**em**	czekał**am**	
czekał**eś**	czekał**aś**	
czekał	czekał**a**	czekał**o**

Примечание: личные местоимения при формах прошедшего времени употребляются лишь тогда, когда на них падает логическое ударение (см. урок 5).

Obiecał przyjść do mnie o godzinie piątej. (2)
Przyjechałam więc sama. (2)
Czy **kupiłeś** już bilety peronowe? (8)
Nie, nie **zdążyłem** kupić, nie **byłem** jeszcze na dworcu. (9)
Ależ się **wystroił**! (13) и др.

Усвойте пока лишь формы единственного числа. Формы множественного числа будут даны в следующем уроке.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Вместо точек вставьте формы местоимений ty, on, oni, one:

1. Spotkałem . . . na dworcu.
2. Wkrótce . . . znajdziemy.
3. Wczoraj . . . nie było.
4. O pół do szóstej jeszcze . . . nie było.
5. Przepraszam . . . .
6. Wybaczę . . . .
7. Pójdziemy jutro do . . . .
8. Widzę . . . na przystanku.
9. Należy . . . zapytać.

II. Образуйте предложный падеж ед. ч. существительных и прилагательных:

na (bilet kolejowy), o (godzina druga), na (peron trzeci), na (przystanek autobusowy), w (dom), w (morze), w (pokój), w (duże miasto), przy (kasa biletowa), o (pierwszy syn), w (pociąg pośpieszny), w (samolot), w (czas wojny), na (dworzec kolejowy), w (pałac królewski), przy (wejście na perony), w (ręka), w (czarny garnitur), w (autobus), w (duży las), na (podłoga), wszystko w (porządek), zupa na (talerz), w (ten rok).

III. В приведенных ниже предложениях образуйте прошедшее время глаголов (формы мужского и женского родов):

1. Kupuję bilety peronowe.
2. Przychodzę na dworzec co dzień o godzinie czwartej.
3. Czekam na was kwadrans.
4. Wyjedziesz do Warszawy.
5. Dostaniesz depeszę.
6. Myję się rano.
7. Piszesz list.
8. Biorę książkę.
9. Wrócę do domu o pół do drugiej.
10. Widzę was na przystanku tramwajowym.
11. Pojedzie do Moskwy.

IV. Прочитайте по-польски:
1) 2 ч. 2) В 1^{30} ч. 3) 8 ч. 4) В 11^{30} ч. 5) В 7 ч. 6) 8^{30} ч. 7) 5 ч.

12

LEKCJA DWUNASTA

1. Родительный падеж ед. ч. существительных м. и ср. родов.
2. Формы 3-го лица повелительного наклонения.
3. Прошедшее время (продолжение).
4. Союз **że**.

SPOTKANIE *)

1. Marek: — Dzień dobry, Maryjko! Dzień dobry, Włodku! Jakże się cieszę, że możemy powitać was w Warszawie.

2. Maryjka: — Dzień dobry, Marku!

3. Marek: — Poznajcie się! To Ola i Tadek, a to są moi przyjaciele z Moskwy. Na pewno szybko się zaprzyjaźnicie. Tadek, zawołaj numerowego, niech odniesie walizki do taksówki!

) Текст записан на пластинке.

4. Tadek: — Czyż sami nie możemy zanieść dwóch walizek?
5. Maryjka: — Chcecie wziąć taksówkę? Chodźmy pieszo! Tak długo czekałam, żeby zobaczyć Warszawę, a wy chcecie natychmiast zawieźć nas do domu!
6. Tadek: — Oddajmy więc walizki do przechowalni bagażu. Przywieziemy je potem. Niech państwo wezmą tylko nesesery.

*
* *

7. Tadek: — Oddałem już walizki do przechowalni. Panie Włodku, **niech** pan **schowa** kwit bagażowy. Chodźmy!
8. Marek: — Nie **mogliśmy** się was doczekać. Dlaczego nie **przyjechaliście** bezpośrednim pociągiem z Moskwy?
9. Maryjka: — Za późno **zamówiliśmy** bilety w biurze „Intu-rist" i nie było już miejscówek na pociąg ber-liński. **Musieliśmy** więc jechać z przesiadką.
10. Ola: — To **mieli** państwo chyba nie bardzo wygodną podróż? Czy do **Brześcia jechali** państwo pociągiem osobowym?
11. Włodek: — Nie, pospiesznym. Pociąg brzeski zatrzymuje się tylko na dużych stacjach i idzie tak samo szybko, jak pociąg berliński. **Jechaliśmy** wa-gonem sypialnym. **Jedliśmy** w wagonie res-tauracyjnym. Poza tym w Brześciu jest bardzo wygodne połączenie do Warszawy.
12. Maryjka:— **Mieliśmy** bardzo sympatycznego **konduktora**. Gdy dowiedział się, **że** po raz pierwszy jedziemy za granicę, zaopiekował się nami. W Brześciu pokazał nam, z którego peronu odchodzi pociąg do Warszawy, i pomógł nam znaleźć wagon pierwszej klasy. Nie **wiedzieliśmy**, **że** „мягкий и жесткий вагоны" to w polskich pociągach wagony pierwszej i drugiej klasy.
13. Włodek: — Potem **nadawaliśmy** do was telegram i omal nie spóźniliśmy się na pociąg.

14. Maryjka:— W ogóle wszystko było bardzo niezwykłe. Czułam się jakoś dziwnie, gdy **mijaliśmy** granicę. I nawet wówczas, gdy zobaczyłam **żołnierza** polskiego i polskiego kolejarza z orzełkami *) na czapkach, nie mogłam uwierzyć, **że** już jestem w Polsce.

15. Włodek: — Maryjka wszystko przeżywała bardzo silnie. W Terespolu **) z **wrażenia** nie mogła znaleźć paszportu, a podczas odprawy celnej miała tak przerażoną minę, **że** rozśmieszyło to nawet **celnika**. Zresztą celnik wcale nie zamierzał sprawdzać bagażu Maryjki.

16. Maryjka: — Wołodia też na swój sposób przeżywał tę podróż. W wagonie **interesowały** go jedynie polskie napisy, które wielokrotnie aż do **znudzenia** odczytywał.

17. Włodek: — W przedziale z nami . . .

18. Maryjka:— Przepraszam cię, Wołodia, czy poznajesz? Przed nami Pałac Kultury i Nauki ***).

[*Споткане 1. джень добры марыйко джень добры влотку, ягжэ шеⁿ чешэⁿ жэ можэмы повитач вас в варшаве 2. день добры марку 3. познайче шеⁿ то ola и тадэк а то соⁿ мои пшыячелэ з москфы на пэвно шыпко шеⁿ запшыяжьниче тадэк заволай нумэровэго нех однеше valiски до таксуфки 4. тшыш сами не можэмы занешьч двух valизэк 5. хцэче вжёньч таксуфкэⁿ хочмы пешо так длуго тшэкалам жэбы зобатшыч варшавэⁿ а вы хцэче натыхмяст завешьч нас до дому 6. оддаймы венц valиски до пшэховalни багажу пшывежемы е потэм нех паньстфо вэзмоⁿ тылко нэсэсэры 7. оддалэм юш valиски до пшэховalни пане влотку нех пан схова кфит багажовы хочмы 8. не моглишьмы шеⁿ вас дотшэкач dlатшэго не пшыехалишьче беспошьрэдним почёгем з москфы 9. за пужьно замувилишьмы билэты в бюжэ интурист и не было юш мейсцувэк на почёгк бэрлиньски мушелишьмы венц ехач с пшэшяткоⁿ 10. то meli паньстфо хыба не бардзо выгоднοⁿ подруш тшы до бжэшьчя exali паньстфо почёгем особовым 11. не поспешным почёгк бжэски*

*) Orzełek — уменьшительное от orzeł (орел). Белый орел является гербом Польской Народной Республики.

**) Terespol — пограничный пункт на польско-советской границе.

***) Pałac Kultury i Nauki — Дворец культуры и науки (высотное здание в Варшаве, дар Советского Союза Польше).

затшымуе шеⁿ тылко па дужых стацъях и идж̄е так само шыпко як почёнк бэрliньски exалишьмы вагоном сыпялным едliшьмы в вагоне рэстаурацыйным поза тым в бжэшьчю ест бардз̄о выгоднэ полонт̄шэне до варшавы 12. мелишьмы бардзо сымпатыт̄шнэго кондуктора гды доведжял шеⁿ жэ по рас перфшы едж̄емы за границеⁿ заопековал шеⁿ нами в бжэшьчю показал нам с ктурэго пэрону отходж̄и почёнк до варшавы и помугл нам знalэшьч вагон перфшэй klасы не веджelишьмы жэ мягкий и жёсткий вагоны то ф nolских почёнгах вагоны перфшэй и другей klасы 13. потом надаваliшьмы до вас тэlэграм и omal не спу жьниliшьмы шеⁿ на почёнк 14. в огулэ фшыстко было бардз̄о незвыкло т̄шулам шеⁿ якошь дживне гды миялишьмы границеⁿ и навет вуфт̄шас гды зобат̄шылам жолнежа nolскего и nolскего kolэяжа з ожэлками на т̄шапках не моглам увежыч жэ юш естэм ф nolсцэ 15. марыйка фшыстко пшэжывала бардз̄о шиlне ф тэрэсnoly з вражэня не могла знalошьч пашпорту а потт̄шас отправы цэlнэй мяла так пшэражоноⁿ минэⁿ жэ росшьмешыло то навет цэlника зрэшtoⁿ цэlник фцalo не замежал справдз̄ач багажу марыйки 16. володя теш на сфуй спосуп пшэжывал тоⁿ подруш в вагоне интэрэсовалы го едыне nolске написы ктурэ velокротне аж до знудженя отт̄шытывал 17. ф пшэдж̄ялэ з нами 18. пшэпрашам чеⁿ володя т̄шы познаеш пшэд нами палац kulтуры и науки]

СЛОВАРЬ

bagażowy	**багажный**	**omal nie**	**чуть не**
celnik	**таможенник**	**orzełek**	**орел**
celny	**таможенный**	**osobowy**	**пассажирский**
czapka	**шапка**	**paszport**	**паспорт**
doczekać się	**дождаться**	**podczas**	**во время**
dowiedzieć się	**узнать**	**podróż**	**путешествие**
dziwnie	**странно**	**połączenie**	**сообщение**
granica	**граница**	**powitać**	**приветствовать**
jakoś	**как-то**	**poznać się**	**познакомиться**
jeść	**есть**	**przechowalnia**	**камера хранения**
klasa	**класс**	**przedział**	**купе**
kolejarz	**железнодорожник**	**przerażony**	**испуганный**
konduktor	**проводник**	**przeżywać**	**переживать**
kwit	**квитанция**	**rozśmieszyć**	**рассмешить**
miejscówka	**плацкарта**	**sam**	**сам**
mijać	**переезжать**	**silnie**	**сильно**
nadawać	**отправлять**	**spotkanie**	**встреча**
napis	**надпись**	**stacja**	**станция**
natychmiast	**сразу же**	**sympatyczny**	**симпатичный**
neseser	**несессер**	**sypialny**	**спальный**
niezwykły	**необычный**	**szybko**	**скоро, быстро**
numerowy	**носильщик**	**taksówka**	**такси**
odczytywać	**перечитывать**	**telegram**	**телеграмма**
odnieść	**отнести**	**uwierzyć**	**поверить**
odprawa (celna)	**досмотр**	**wagon restauracyjny**	**вагон-ресторан**

walizka	**чемодан**	**zanieść**	**отнести**
wielokrotnie	**много раз**	**zaopiekować się**	**позаботиться**
wrażenie	**впечатление**	**zaprzyjaźnić się**	**подружиться**
wziąć	**взять**	**zawieźć**	**отвезти**
za granicę	**за границу**	**zawołać**	**позвать**
zamierzać	**думать**	**zresztą**	**впрочем**
zamówić	**заказать**	**żołnierz**	солдат

ВСТРЕЧА

1. Здравствуй, Марийка! Здравствуй, Володя! Как я рад (радуюсь), что мы можем приветствовать вас в Варшаве.
2. Здравствуй, Марк!
3. Познакомьтесь! Это Оля и Тадек, а это мои друзья из Москвы. Наверное, вы скоро подружитесь. Тадек, позови носильщика, пусть отнесет чемоданы к такси!
4. Неужели мы сами не можем нести два чемодана?
5. Хотите ехать на такси? Пойдемте пешком! Я так долго ждала, чтобы увидеть Варшаву, а вы хотите сразу же отвезти нас домой!
6. Тогда сдадим чемоданы в камеру хранения. Привезем их потом. Возьмите только несессеры. . . .
7. Я уже сдал чемоданы в камеру хранения. Володя, спрячьте багажную квитанцию. Пойдемте!
8. Мы не могли вас дождаться. Почему вы не приехали из Москвы прямым поездом?
9. Мы слишком поздно заказали билеты в бюро „Интуриста", и на берлинский поезд не было уже купированных мест. Поэтому мы были вынуждены ехать с пересадкой.
10. Значит, у вас было не очень удобное путешествие. До Бреста вы ехали пассажирским поездом?
11. Нет, скорым. Брестский поезд останавливается только на больших станциях и идет так же быстро, как и берлинский поезд. Мы ехали в спальном вагоне, ели в вагоне-ресторане. Кроме того, из Бреста очень удобное сообщение с Варшавой.
12. У нас был очень симпатичный проводник (кондуктор). Когда он узнал, что мы впервые едем заграницу, он позаботился о нас. В Бресте он показал нам, с какой платформы отправляется поезд в Варшаву и помог нам найти мягкий вагон (1-го класса). Мы не знали, что „мягкий и жесткий вагоны" — это в польских поездах вагоны 1-го и 2-го классов.
13. Потом мы отправляли вам телеграмму и чуть не опоздали на поезд.
14. Вообще все было очень необыкновенно. Я чувствовала себя как-то странно, когда мы переезжали границу. И даже когда я увидела польского солдата и польского железнодорожника с польским орлом на шапках, я не могла поверить, что я уже в Польше.

15. Марийка все переживала очень сильно. В Тересполе от обилия впечатлений она не могла найти паспорт, а во время таможенного досмотра у нее было такое испуганное лицо, что это рассмешило даже таможенника. Впрочем таможенник вовсе не думал проверять вещи (багаж) Марийки.
16. Володя тоже своеобразно переживал это путешествие. В вагоне интересовали его только польские надписи, которые он много раз перечитывал, так что это мне даже надоело.
17. В купе с нами. . . .
18. Извини, Володя, узнаешь? Перед нами Дворец культуры и науки,

wziąć taksówkę взять такси, поехать на такси

телеграмма — **depesza** (ж. род), **telegram** (м. род)

z wrażenia от обилия впечатлений, от волнения, под сильным впечатлением

podczas	во время
подчас	czasem, czasami

na swój sposób своеобразно

nadawać	co	do	kogo	отправлять	что кому

Nadawaliśmy do was telegram.
Мы отправляли вам телеграмму.

przepraszać kogo (вин. пад.)	извиняться

przepraszam cię, Wołodia извини, Володя

przepraszam panią
przepraszam pana
przepraszam państwa } извините, простите

dzień dobry!
do widzenia!
dobry wieczór!
dobranoc! } + зват. форма (или им. падеж) имени

Dzień dobry, Maryjko (Maryjka)!
Dzień dobry, Włodku (Włodek)!
Dzień dobry, Marku (Marek)!

КОММЕНТАРИЙ

3., **6.** К первому спряжению принадлежат следующие глаголы с разным трипом чередования в основе (а также производные от них):
wi*eźć* [*вешьч*] — wi*ozę* [*вёзэ*^{н}], wi*eziesz* [*вежеш*], wi*ozą* [*вёзо*^{н}]
Так же: przewieźć, odwieźć и др.
ni*eść* [*нешьч*] — ni*osę* [*нёсэ*^{н}], ni*esiesz* [*нешеш*], ni*osą* [*несо*^{н}]
Так же: przynieść, zanieść, odnieść, wnieść, wynieść и др.
w*ziąć* [*вжёньч*] — w*ezmę* [*вэзмэ*^{н}], w*eźmiesz* [*вэжьмеш*], w*ezmą* [*вэзжо*^{н}]
Так же: zdjąć (zdejmę, zdejmiesz), wyjąć (wyjmę, wyjmiesz), przyjąć (przyjmę, przyjmiesz), zająć (zajmę, zajmiesz) и др.

9. Слова иностранного происхождения на -***o*** (ср. род) в польском языке склоняются:

biur**o**	— род. biur**a**,	предл.	biu*rz***e**
kin**o**	— род. kin**a**,	предл.	kin*i***e**
metr**o**	— род. metr**a**,	предл.	met*rz***e**
palt**o**	— род. palt**a**,	предл.	palc*i***e**

Исключение: kakao (несклоняемое).

10., **16.** Известный Вам уже предлог do + род. пад. (эквивалент русских: в + вин. пад., к + дат. пад.) имеет в польском языке еще одно значение:

do + род. пад. = до + род. пад.

jechaliście **do Brześcia**	вы ехали до Бреста
do znudzenia	до тошноты

Другие примеры:

pracować **do północy**	работать до полуночи
wypić **do dna**	выпить до дна
do czasu	до поры, до времени

Этот предлог (и некоторые другие) может быть усилен с помощью слова **aż**:

aż do znudzenia	
pracować **aż do** północy	(вплоть до)
wypić **aż do** dna	выпить до самого дна
dojechaliśmy **aż do** Warszawy	мы доехали до самой Варшавы

17. Еще один тип чередования согласных в предложном падеже — ***ł : l***
przedzia***ł*** — przedzia***l****e*

Это чередование встречается у существительных всех родов:

м. род stoł — sto*l***e**
tytuł — tytu*l***e**
ж. род szkoła — szko*l***e**
ср. род dzieło — dzie*l***e**

При этом возможно дополнительное чередование ***a : e***

cia*a*łо — cie*e*le
świa*a*tło — świe*e*tle

Сочетание -***sł***- чередуется с -***śl***-:

krzesło — krze*śl*e
masło — ma*śl*e

РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (k o g o? c z e g o?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО И СРЕДНЕГО РОДОВ

Родительный падеж, как Вам известно (см. урок 5), имеет два окончания: -**u** и -**a**. В тексте 11-го урока Вы встретили форму род. пад. с окончанием -**a** (z Brześcia). В настоящем уроке этих форм больше.

Примеры: м. род konduktor — konduktor**a**
żołnierz — żołnierz**a**
kolejarz — kolejarz**a**
pan — pan**a**
ср. род wrażeni**e** — wrażeni**a**
znudzeni**e** — znudzeni**a**

Окончание -**a** принимают все без исключения существительные среднего рода (поэтому у них форма род. пад. в словаре не отмечена).

Среди существительных мужского рода окончание -**a** принимают:

1) все одушевленные существительные, независимо от характера основы;
2) огромное большинство слов с основой на мягкий согласный:

cień — cieni**a**
gwóźdź — gwoździ**a**
kamień — kamieni**a**
liść — liści**a**

Исключение представляют слова с основой на -j, например, kraj — kraj**u**.

Только существительные мужского рода с твердым согласным основы, не обозначающие одушевленных предметов, принимают два окончания: -**u** и -**a**. Не существует никаких строгих правил употребления в этой группе слов того или иного окончания. Можно лишь указать на то, что окончание -**u** принимают существительные собирательные, вещественные и отвлеченные, например: tłum**u**, lud**u**, cukr**u**, piask**u**, ból**u**, gniew**u** и др.

Форму род, пад. существительных м. рода надо запоминать в каждом отдельном случае. Она приводится нами в словаре.

В группе одушевленных существительных м. рода форма род. пад. ед. ч. функционирует и в значении винительного падежа (так же как в русском языке). Это правило относится лишь к единственному числу.

Mieliśmy sympatycznego **konduktora**.
Zobaczyłam **żołnierza** polskiego.
Zobaczyłem polskiego **kolejarza**.
To rozśmieszyło nawet **celnika**.

— A dlaczego interesuje pana, ile kosztuje bilet dla psa?

Это относится и к существительным с формой прилагательного, например: numerowy, podróżny.

Zawołaj **numerowego**. Позови носильщика.

У слова **państwo** винит, пад. тоже равен родительному:

Przepraszam **państwa**. Извините, простите.
Witam **państwa**. Я приветствую вас.

Запомните несколько слов с чередованием **e** *: ноль звука*, в которых исчезновение ***e*** вызывает изменения в основе:

oj*ci*e*c*	— ojc**a**
dwo*rz*e*c*	— dworc**a**
ma*rz*e*c*	— marc**a**
przecho*dzi*eń	— przechodni**a**
*dzi*eń	— dni**a**
kwie*ci*eń	— kwietni**a**

Особо образует косвенные падежи слово **tydzień**, изменяя также первую часть:

tydzień — tygodnia, tygodnie

Слова на *-niec*, в отличие от русского языка, сохраняют мягкость ***ń***:

ko*ń*iec — ko*ń*ca
mieszka*ń*iec — mieszka*ń*ca

ФОРМЫ 3-ГО ЛИЦА ПОВЕЛИТЕЛЬНОГО НАКЛОНЕНИЯ

Формы 3-го лица ед. и мн. ч. повелительного наклонения образуются с помощью слова **niech**, прибавляемого к соответствующим формам будущего простого или настоящего времени.

Niech odniesie walizki.
Niech państwo **wezmą** nesesery.
Panie Włodku, **niech** pan **schowa** kwit bagażowy.
Niech oni tu nie **przychodzą**.

Со словами: pan, pani, panie, państwo надо употреблять эти формы. В таких случаях они являются эквивалентами русской формы 2-го лица мн. ч. повелительного наклонения. При вежливом обращении нужно добавить слово **proszę**.

Proszę, **niech pan** (**pani**) **usiądzie**.
Proszę, **niech państwo usiądą**. } Садитесь, пожалуйста.

Niech pan pozdrowi żonę. — Передайте привет жене.

Proszę, **niech pan** (**pani**) **wejdzie**.
Proszę, **niech państwo wejdą**. } Войдите, пожалуйста.

Когда хотим назвать имя, фамилию, профессию, звание того, к кому обращаемся, тогда добавляем звательную форму. Такой конструкции в русском языке соответствует обращение по имени-отчеству или по званию (должности).

Ср.: Panie Tadeuszu, **niech pan** chwilę **poczeka**!	Тадеуш, подождите минутку! (или имя и отчество)
Panie Zalewski, **niech pan przyjdzie jutro**!	(здесь в русском языке чаще всего имя и отчество)
Panie konduktorze (pani konduktorko), **niech pan(-i) zatrzyma** autobus!	Кондуктор, остановите автобус!
Panie inżynierze, **niech mi pan zostawi** te plany.	(имя, отчество или товарищ инженер) оставьте мне эти планы.

Русским обращениям „товарищ", „девушка" и др. соответствует конструкция: **Proszę pana** (**pani**, **państwa**).

Proszę pana (**pani**), niech pan (pani) pokaże mi ten materiał! Продавец (девушка), покажите этот материал!

Формулу: **Proszę pana** и т. д. употребляем тогда, когда не называем ни имени ни звания (должности), в частности, обращаясь к незнакомым.

В отличие от формы повелительного наклонения со словом **niech**, употребляемая в первых текстах конструкция: **proszę** + инфинитив, например:

proszę usiąść, **proszę zgadnąć** и т.д.

имеет более официальный характер.

Panie doktorze, **proszę przepisać** mi to lekarstwo!	Доктор, пропишите мне, пожалуйста, это лекарство!

или: Proszę pana, proszę przepisać mi to lekarstwo!
Пропишите мне, пожалуйста, это лекарство.

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Во множественном числе в польском языке имеем две группы форм прошедшего времени.

1) Одна из них употребляется тогда, когда речь идет о мужчинах или о группе лиц, в составе которых есть мужчины. Это так называемые лично-мужские формы. Во множественном числе также выступают личные окончания (ср. урок 11):

czek'**aliśmy**
czek'**aliście**
czek'**ali**

— Mieliśmy bardzo przyjemną podróż

— Zrobiliśmy wam niespodziankę.

2) В остальных случаях употребляются так называемые женско-вещные формы:
czek'**ałyśmy**
czek'**ałyście**
czek'**ały**

— Jechałyśmy tramwajem.

Ударение в формах 1-го и 2-го лица мн. ч. падает на третий слог от конца.

В прошедшем времени возможны разные случаи чередования гласных основы,, которых нет в русском языке. Самый распространенный тип чередования — это чередование гласных ***e : a*** у слов с инфинитивом на -**eć**. Основа с гласным ***a*** выступает во всех формах ед. ч. и в женско-вещных формах мн. ч.

mi*e*ć — mi*a*łem, mi*a*łam, mi*a*łyśmy

Формы с ***e*** — в лично-мужской парадигме мн. ч.:

mi*e*ć — mi*e*liśmy

Примеры глаголов из текста:

musi*e*ć — musi*a*łem, musi*a*łyśmy, musi*e*liśmy
dowiedzi*e*ć się — dowiedzi*a*łem się, dowiedzi*a*łyśmy się, dowiedzi*e*liśmy się
wiedzi*e*ć — wiedzi*a*łem, wiedzi*a*łyśmy, wiedzi*e*liśmy

Особые случаи:

j*e*ść — j*a*dłem, j*a*dłyśmy, j*e*dliśmy
znal*eź*ć — znal*az*łem, znal*az*łyśmy, znal*eź*liśmy
usiąść — usi*a*dłem, usi*a*dłyśmy, usi*e*dliśmy
śmi*a*ć się — śmi*a*łem się, śmi*a*łyśmy się, śmi*e*liśmy się (и śmi*a*liśmy się)

СОЮЗ ŻE

Выше (см. урок 7) шла речь о различении союза **że** и местоимения co (в русском языке в обоих случаях „что"). В тексте настоящего урока также имеются примеры на употребление союза **że**.

Jakże się cieszę, **że** możemy powitać was w Warszawie. (1)
Nie wiedzieliśmy, **że** „мягкий и жесткий вагоны", to w polskich pociągach wagony pierwszej i drugiej klasy. (12)
Nie mogłam uwierzyć, **że** już jestem w Polsce (14)
Miała taką przerażoną minę, **że** rozśmieszyło to nawet celnika. (15)

Союз **że** лишь связывает придаточное предложение с главным. Местоимение **co**, связывая придаточное предложение с главным, одновременно служит подлежащим или дополнением сказуемого придаточного предложения.

Практический совет: если, отбросив первую (главную) часть соответствующего русского сложного предложения, получим вопросительное предложение, тогда в польском языке употребим **co**. Возьмем примеры:

Не знаю, что он заметил на вокзале.

Отбросим первую часть. Получаем вопросительное предложение:

Что он заметил на вокзале?

следовательно, в польском языке **co**:

Nie wiem, **co** on zauważył na dworcu.

Скажи, что ты ешь?
Что ты ешь?

следовательно: Powiedz, **co** jesz.

Не хочу слышать, что случилось.
Что случилось?

следовательно: Nie chcę słyszeć, **co** się stało.

Когда такое превращение невозможно, тогда употребляется **że**, например:

Я знаю, что у вас сегодня нет времени.
(нет: что у вас сегодня нет времени).

Следовательно: Wiem, **że** pan (pani) dziś nie ma czasu.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на русский язык:
1. Pójdę jutro do ojca.
2. Jedziemy do Polski.
3. Dojechaliśmy do miasta.
4. Pracowaliśmy do rana.
5. Zwracam się do milicjanta.
6. Będziemy pracować do późnego wieczora.

II. Вставьте союз że или местоимение co.
1. Nie wiedziałem, … czekasz na mnie.
2. Nie wiedziałem, … mi przywieziesz.
3. Nie wiedziałem, … mi przywieziesz tego pięknego psa.
4. Obawiam się, … się spóźnisz.
5. On mówi, … nie ma już miejscówek na pociąg pospieszny.
6. Opowiedzieli mi, … widzieli za granicą.

III. Употребите предлог do или z, одновременно образуя , форму род. пад.
1. Wysiadam (tramwaj).
2. Wsiadam (pociąg).
3. Wchodzimy (biuro).
4. Wychodzimy (kino).
5. Otrzymuję list (Związek Radziecki).
6. Chodźmy (mój kolega).
7. Przyjechaliśmy (Warszawa).
8. Odłożymy pracę (następny dzień).

IV. Образуйте нужные формы прошедшего времени:
1. (Cieszyć się — my = две девушки), że możemy powitać was w Polsce.
2. Czy (oddać — wy = два парня) bagaż do przechowalni?
3. Dlaczego państwo nie (przyjechać) bezpośrednim pociągiem z Moskwy?
4. Pociągi (zatrzymywać się) tylko na dużych stacjach.
5. One (musieć) jechać z przesiadką.
6. (znaleźć — my = две женщины) na peronie numerowego.
7. Czy panie (być) za granicą?
8. Taksówki (przewozić) podróżnych z jednego dworca na drugi.

13

LEKCJA TRZYNASTA

1. Дательный-предложный падежи слов женского рода (продолжение).
2. Краткие и полные формы местоимений **ja**, **ty**, **on**.
3. Повелительное наклонение (продолжение).

KOLACJA U MARKA

Tekst A

1. — Czy kolację zjemy dziś w **restauracji**?
2. — Nie, u **mnie**. Wszystko, co trzeba już kupiłem. Olu, chodź ze mną do kuchni! Przekonasz się wreszcie, że potrafię **ci** dorównać przynajmniej w przygotowaniu kolacji. **Spójrz**, jaką wędlinę kupiłem: szynkę, polędwicę, parówki.
3. — Czy nie za mało?
4. — Nie żartuj! Po takim spacerze na pewno wszyscy mają doskonały apetyt. Kupiłem również sałatkę, ser, szproty.
5. — Gdzie kupowałeś sałatkę?
6. — W **garmażerii**, a wędlinę w „Delikatesach" ***)**. Na pewno jest smaczna. **Pomóż mi** nakryć do stołu!
7. — Przecież miałeś zamiar sam przygotować kolację... Ale chętnie ci pomogę.
8. — Będziemy jeść w **jadalni**. Olu, nakryj stół tym obrusem.
9. — Ja też pomogę wam nakrywać do stołu.
10. — Świetnie, Maryjko! Tak będzie prędzej. Przecież po **kolacji** chciałyście jeszcze pójść na spacer. **Postaw** na stole chleb, masło i cukier. Olu, w kredensie **są** talerzyki, spodki i szklanki, a w tej szufladzie noże, widelce i łyżeczki. **Połóż** je na stole.
11. — Tylko ty, Tadku, nic nie rób. Zaraz coś stłuczesz.

***)** „**Delikatesy**" — большие магазины, где продают деликатесы.

12. — Gdzie są zapałki? Trzeba zapalić gaz. Jeszcze nie zagotowaliśmy wody na herbatę.

13. — Nie trzeba zapalać gazu. Już włączyłem czajnik elektryczny. Woda za chwilę się zagotuje. Niech Tadek zaparzy herbatę. On wprawdzie od czasu do czasu tłucze naczynia, ale herbatę zaparza świetnie.

14. — Możecie siadać do stołu. Za chwilę podam wam herbatę.

[*kolaцъя у марка 1. т͡шы kolaцъеⁿ зъемы дж͡шиъ в рэстаурацъйи 2. не у мне фшыстко цо т͡шэба юш купилэм oly хоч зэ мноⁿ до кухни пшэконаш шеⁿ врэшче жэ потрафеⁿ чи дорувнач пшынаймней ф пшыготованю kolaцъйи спуйш якоⁿ вэндлинэⁿ купилэм шынкэⁿ polендвицэⁿ паруфки 3. т͡шы не за мало 4. не жартуй по таким спацэжэ на пэвно фшысцы маёⁿ досконалы апэтыт купилэм рувнеш салаткэⁿ сэр и шпроты 5. гд͡же куповалэшь салаткэⁿ 6. в гармажэръйи а вэндлинэⁿ в дэликатэсах на пэвно ест смат͡шына помуш ми накрывач до столу 7. пшэчеш мялэшь замяр сам пшыготовач kolaцъеⁿ alэ хэнтче чи помогэⁿ 8. бэнь-дж͡емы ешьч в ядalni oly накрый стул тым обрусэм 9. я тэш помогэⁿ вам накрывач до столу 10. шьфетне марыйко так бэнъд͡же прэнд͡зэй пшэчеш по kolaцъйи хчялышьче еш͡шэ пуйшьч на спацэр постаф на столэ xlэп масло и цукер oly ф крэдэньше соⁿ талэжыки спотки и шклянки а ф тэй шуфлад͡же ножэ видэлцэ и лыжэ͡шики полуш е на столэ 11. тылко ты татку ниц не руп зарас цошь стлу͡шэш 12. гд͡же соⁿ заполни т͡шэба zapalич гас еш͡шэ не заготовалишьмы воды на хэрбатэⁿ 13. не т͡шэба zapalач газу юш влон͡шыылэм т͡шайник элэктры͡шины вода за хфилэⁿ шеⁿ заготуе нех тадэк запажы хэрбатэⁿ он фправд͡же от т͡шасу до т͡шасу тлуть͡шэ натшыня alэ хэрбатэⁿ запажа шьфетне 14.можэче шядач до столу за хфилэⁿ подам вам хэрбатэⁿ].

СЛОВАРЬ

apetyt	**аппетит**	**łyżeczka**	**ложечка**
chleb	**хлеб**	**masło**	**масло**
cukier	**сахар**	**naczynia**	**посуда**
czajnik	**чайник**	**nakryć**	**накрыть**
dorównać	**сравняться**	**nóż**	**нож**
doskonały	**замечательный**	**obrus**	**скатерть**
elektryczny	**электрический**	**parówka**	**сосиска**
garmażeria	**кулинария**	**po**	**после**
gaz	**газ**	**podać**	**подать**
herbata	**чай**	**polędwica**	**филейная колбаса**
jadalnia	**столовая (комната)**	**położyć**	**положить**
kolacja	**ужин**	**postawić**	**поставить**
kredens	**буфет**	**potrafić**	**суметь**

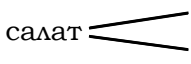
prędzej	**быстрее**	**szynka**	**ветчина**
przekonać się	**убедиться**	**świetnie**	**замечательно**
przygotowanie	**приготовление**	**talerzyk**	**тарелка**
przynajmniej	**по крайней мере**	**tłuc**	**бить**
sałatka	**салат**	**tylko**	**но**
ser	**сыр**	**wędlina**	**копчености**
siadać	**садиться**	**widelec**	**вилка**
smaczny	**вкусный**	**włączyć**	**включить**
spacer	**прогулка**	**zagotować**	**вскипятить**
spodek	**блюдце**	**zagotować się**	**закипеть**
spojrzeć	**посмотреть, взглянуть**	**zapalić**	**зажечь**
		zapałka	**спичка**
stłuc	**разбить**	**zaparzać**	**заваривать**
szproty	**шпроты**	**zaparzyć**	**заварить**
szuflada	**ящик**	**zjeść**	**съесть**

УЖИН У МАРКА

A

1. Ужинать сегодня будем в ресторане?
2. Нет, у меня. Все нужное я уже купил. Оля, пойдем со мной на кухню. Ты, наконец, убедишься, что я сумею сравняться с тобой, по крайней мере, в приготовлении ужина. Посмотри, что я купил: ветчину, филейную колбасу, сосиски.
3. А не слишком мало?
4. Не шути! После такой прогулки, наверно, у всех замечательный аппетит. Я купил также салат, сыр, шпроты.
5. Где ты покупал салат?
6. В кулинарии, а копчености в „Деликатесах". Наверно, все вкусно. Помоги мне накрыть на стол!
7. Ведь ты собирался сам приготовить ужин... Но я с удовольствием тебе помогу.
8. Мы будем ужинать в столовой. Оля, накрой стол этой скатертью.
9. Я тоже помогу вам накрывать на стол.
10. Замечательно, Марийка! Так будет быстрее. Ведь после ужина вы еще хотели пойти погулять (на прогулку). Поставь на стол хлеб, масло и сахар. Оля, в буфете есть» тарелки блюдца и стаканы, а в этом ящике ножи, вилки, ложечки. Положи их на стол!
11. Но ты, Тадек, ничего не делай! Сразу что-нибудь разобьешь.
12. Где спички? Надо зажечь газ. Мы еще не вскипятили воды для чая.
13. Не надо зажигать газ. Я уже включил электрический чайник. Вода через несколько минут закипит. Пусть Тадек заварит чай! Правда, он время от времени бьет посуду, но чай заваривает замечательно.
14. Можете садиться за стол. Сейчас я подам вам чай.

jeść (zjeść) śniadanie	завтракать (позавтракать)
jeść (zjeść) obiad	обедать (пообедать)
jeść (zjeść) kolację	ужинать (поужинать)
nakrywać do stołu	накрывать на стол
siadać do stołu	садиться за стол
prosić do stołu	просить к столу
mieć zamiar	намереваться, собираться
od czasu do czasu	время от времени

sałatka rybna	салат из рыбы
sałatka mięsna	мясной салдт
sałatka śledziowa	салат из селедки
sałatka jarzynowa	салат из овощей
sałatka z drobiu	салат из кур

КОММЕНТАРИЙ

2. В польском языке конструкция: **u** + р о д. п а д. употребляется гораздо реже, чем соответствующая русская конструкция, в основном, лишь при обозначении пребывания, проживания и т. п. у кого-нибудь.

być u kogoś	быть у кого-н.
mieszkać u kogoś	жить у кого-н.
Kolację zjemy u **mnie**.	Мы будем ужинать у меня.

Вы знаете уже три других эквивалента русской конструкции „у + + род. пад."

например: Я стою у входа.	Stoję **przy** wejściu.
Я выхожу у вокзала.	Wysiadam **koło** dworca.
У меня собственная квартира.	**Mam** własne mieszkanie,

2., **6.** Для польского слова **wędlina** нет точного эквивалента в русском языке. Это собирательное название всех колбасных и мясных изделий (кроме мяса). Можно его переводить словом „копчености" (хотя это и не очень точно) или словом „колбасы", но польское wędlina употребляется гораздо шире.

Nie chcę sera, chcę spróbować **wędliny**.

Я не хочу сыра, хочу попробовать колбасу (или „что-нибудь из мяса", или „что-нибудь из мясного").

Popatrz, jaką **wędlinę** kupiłem: szynkę, polędwicę, parówki.
Посмотри, что я купил: ветчину, филейную колбасу, сосиски. (В переводе слово wędlina пропущено).
Wędlinę kupiłem w „Delikatesach".
Копчености я купил в „Деликатесах".

10. Глаголы **stawiać** (**postawić**) и **kłaść** (**położyć**) сочетаются с двумя типами предложных конструкций: со значением места и со значением направления (факультативно):

stawiać, kłaść co	**na czym** (**na co**)
	w czym (**do czego**)
	pod czym (**pod co**)
	za czym (**za co**)

kłaść książkę **na stole** (**na stół**)	класть книгу на стол
stawiać lampę **na biurku** (**na biurko**)	ставить лампу на письменный стол.

Глаголы **wieszać** (**powiesić**), **siadać** (**usiąść**, **siąść**) сочетаются лишь с конструкциями со значением места (gdzie?):

wieszać obraz **na ścianie** (предл.)	вешать картину на стену
wieszać ubranie **w szafie** (предл.)	вешать одежду в шкаф
siadać **na krześle** (предл.)	садиться на стул
siadać **w fotelu** (предл.)	садиться в кресло

opierać się (oprzeć się) na czym (предл.)	опираться на что
opierać się (oprzeć się) o co (вин.)	опираться обо что

opierać się **na faktach**	опираться на факты
opierać się **o ścianę**	опираться о стену

11. Усвойте следующие глаголы, принадлежащие к первому спряжению (по образцу móc):

tłuc — tłukę, tłuczesz, tłuką
piec — piekę, pieczesz, pieką
spostrzec — spostrzegę, spostrzeżesz, spostrzegą

УПРАЖНЕНИЯ

I. Образуйте в следующих предложениях прошедшее время глаголов:

1. Jem obiad.
2. Oni zjedzą kolację w domu.
3. Sałatka jarzynowa jest smaczna.
4. Mamy (девушки) zamiar pójść do „Delikatesów".

5. Czy chcesz (мужчина) spróbować wędliny?
6. Nie wiemy (женщины), czy on żartuje, czy nie.
7. Czy położysz (девушка) nakrycie na stole?
8. Pomogę mu napisać list.
9. Oni siadają do stołu.

II. Вставляя предлоги na, do или w, поставьте существительные (в скобках) в нужной форме:

1. Siadam (stół).
2. Prosimy państwa (stół).
3. Kładę nakrycie (stół).
4. Siadam (fotel).
5. Wieszam garnitur (szafa).
6. Wieszam obraz (ściana).
7. Mam zamiar postawić tapczan (pokój).
8. Stawiam wazon z kwiatami (stół).
9. Nakrywam (stół).

Tekst B

PRZY STOLE

1. — Na co masz apetyt, Maryjko? Może spróbujesz sałatki? Proszę!
2. — Wolę wędlinę. Podaj mi musztardę albo chrzan! Dziękuję!
3. — Olu, a co **tobie** podać?
4. — Mam apetyt na szproty.
5. — Zupełnie o nich zapomniałem. Zaraz je przyniosę, są w **kuchni.**
6. — Włodku, dlaczego tak mało jesz? **Weź** jeszcze coś! Może wędliny?
7. —Dziękuję, już się najadłem. Czy możesz mi nalać herbaty?
8. — Lubisz mocną czy słabą?
9. — Mocną.
10. — Proszę, posłodź herbatę i weź cytrynę!
11. — Ja nie słodzę herbaty, lubię gorzką.
12. — Czy smakuje wam kolacja?
13. — Owszem, wszystko jest bardzo smaczne. Ale za wcześnie na pochwały. Zobaczymy, co nam jeszcze podasz do herbaty.

14. — Do herbaty? Zupełnie o tym zapomniałem. Nie kupiłem ani ciastek, ani w ogóle nic słodkiego.
15. — Szkoda że nic nie wiedziałyśmy o twojej kolacji. Byłyśmy z Maryjką na Nowym Swiecie *) i mogłyśmy w cukierni kupić ciastek.
16. — Przypuszczałem, że Marek o czymś zapomni. Ale nie martwcie się! Kupiłem tort.
17. — W takim razie Tadkowi, nie tobie, należy się pochwała.
18. — Pokraj, Olu, tort i połóż nam na talerzykach. A ja zaparzę jeszcze herbaty. Już nie ma esencji.
19. — Ja chcę się napić fruktowitu. Dziś taki gorący wieczór.
20. — Pij ostrożnie, jest bardzo zimny. Trzymałem go w lodówce.
21. — Pyszny!
22. — A tort wam smakuje?
23. — Tak, bardzo smaczny.
24. — Chciałyście po kolacji iść na spacer. Która godzina?
25. — Pół do dziesiątej. Chodźmy!
26. — Pokażemy wam Mariensztat **). Wieczorem i w nocy jest tam wyjątkowo pięknie.

[*пшы стоlэ 1. на цо маш апэтыт марыйко можэ спрубуеш салатки прошэ^{н} 2. воlэ^{ц} вэндlинэ^{ц} подай ми муштардэ^{н} албо хшан джэ̄ŋкуе^{н} 3. оly а цо тобе подач 4. мам апэтыт па шпроты 5. зупэлне о них запомнялэм зарас е пшынёсэ^{н} со^{н} ф кухни 6. влотку dlа̄шэго так мало еш вэшъ еш̄шэ цошъ можэ вэндlины 7. джэŋкуе^{н} юш ше^{н} наядлэм т̄шы можэш ми halач хэрбаты 8. lубиш моцно^{н} т̄шы слабо^{н} 9. моцно^{н} 10. прошэ^{н} послоч хэрбатэ^{н} и вэшь цытрынэ^{н} 11. я не слодзэ^{н} хэрбаты lубе^{н} гошко^{н} 12. т̄шы смакуе вам kolацъя 13. офшэм фшыстко ест бардзо смат̄шнэ alэ за фт̄шэшьне на похвалы зобат̄шымы цо нам еш̄шэ подаш до хэрбаты 14. до хэрбаты зупэлне о тым запомнялэм не купилэм ани чястэк ани в огulэ ниц слоткего 15. шкода жэ ниц не веджялышьмы о тфоей kolацъйи былышьмы з марыйко^{н} на новым шьфече и моглышьмы ф цукерни купич чястэк 16. пшыпуш̄шалэм же марэк о т̄шымшь запомни alэ не мартфче ше^{н} купилэм торт 17. ф таким раже таткови не тобе halэжы ше^{н} похфала 18. покрай oly торт и полуш нам на talэжыках а я запажэ^{н} еш̄шэ хэрбаты юш не ма эсэнцъйи*

*) Nowy Świat — улица в Варшаве.
**) Mariensztat — небольшой жилой район на левом берегу Вислы.

19. я хцэ^{н} ше^{ч} напич фруктовиту джишь таки гороньцы ветшур 20. пий острожне ест бардзо жимны тшымалэм го в lодуфце 21. пышны 22. а торт вам смакуе 23. так бардзо смаштны 24. хчялышьче по колацъйи ишьч на спацэр ктура годжина 25. пул до джешёнтзй хочмы 26. покажэмы вам марьеншитат ветшорэм и в ноцы ест там выёнтково пецкне]

СЛОВАРЬ

chrzan	**хрен**	**pić**	**пить**
ciastko	**пирожное**	**pochwała**	**похвала**
cukiernia	**кондитерская**	**podać**	**передать, дать**
cytryna	**лимон**	**pokrajać**	**нарезать**
esencja	**заварка**	**posłodzić**	**насыпать сахару**
fruktowit	**фруктовая вода**	**przypuszczać**	**предполагать**
gorący	**жаркий**	**pyszny**	**великолепный**
gorzki	**горький**	**słaby**	**слабый**
lodówka	**холодильник**	**słodki**	**сладкий**
martwić się	**беспокоиться, огорчаться**	**słodzić**	**сыпать сахар**
		smakować	**нравиться**
mocny	**крепкий**	**spróbować**	**попробовать**
musztarda	**горчица**	**tort**	**торт**
najeść się	**наесться**	**trzymać**	**держать**
nalać	**налить**	**wcześnie**	**рано**
należy się	**следует**	**wyjątkowo**	**исключительно**
napić się	**напиться**	**zapomnieć**	**забыть**
ostrożnie	**осторожно**		

Б

ЗА СТОЛОМ

1. Что ты хочешь, Марийка? Может быть, попробуешь салат. Пожалуйста!
2. Я предпочитаю что-нибудь из мясного... Передай мне горчицу или хрен!... Спасибо!
3. Оля, а что тебе дать?
4. Я хочу шпроты.
5. Я совершенно о них забыл. Сейчас их принесу, они в кухне.
6. Володя, почему ты так мало ешь? Возьми еще чего-нибудь? Не хочешь что-нибудь из мясного?
7. Спасибо, я уже наелся. Можешь налить мне чаю?
8. Любишь крепкий или слабый?
9. Крепкий.
10. Пожалуйста, насыпь сахару и возьми лимон!
11. Я пью чай без сахару (я не сыплю сахару), люблю горький.
12. Ну, как ужин?
13. Все очень вкусно. Но хвалить еще рано. Посмотрим, что нам еще дашь к чаю.

34. К чаю? Я совершенно об этом забыл. Не купил ни пирожных, ни вообще ничего сладкого.

15. Жаль, что мы ничего не знали о твоем ужине. Мы с Марийкой были на улице Новый Свят и могли в кондитерской купить пирожных.
16. Я так и знал (предполагал), что Марк о чем-нибудь забудет. Но не беспокойтесь! Я купил торт.
17. В таком случае следует похвалить не тебя, а Тадека.
18. Нарежь, Оля, торт и положи нам на тарелки! А я заварю еще чаю. Уже нет заварки.
19. Я хочу напиться фруктовой воды. Сегодня такой жаркий вечер.
20. Пей осторожно! Она очень холодная. Я держал ее в холодильнике.
21. Великолепная.
22. А торт вам нравится?
23. Да, очень вкусный.
24. Вы хотели после ужина пойти погулять (на прогулку). Который час?
25. Половина десятого. Пойдем!
26. Покажем вам Марienштат. Вечером и ночью там исключительно красиво.

(siedzieć) przy stole	(сидеть) за столом

(ср.: siadać do stołu и siedzieć przy stole)

mieć apetyt na coś	(точно на русский язык не переводится)
Na co masz (pani ma) apetyt?	(мы переводим): Что хочешь (хотите) есть?
Mam apetyt na coś (na sałatkę itp.).	Хочу, мне хочется чего-нибудь (салат и т.п.).

Czy wam smakuje kolacja (śniadanie, wędlina и вообще все, что можно кушать)? Нравится вам ужин (завтрак...)?

Jak wam smakuje kolacja?	Ну, как ужин (вкусный ли ужин)?
Kolacja mi smakuje.	Ужин мне нравится (ужин вкусный).
Szproty mi smakują,	Шпроты вкусные,
podawać (pociąć) do stołu	подавать (подать) на стол
podaj mi musztardę!	передай мне горчицу!
co ci podać?	что тебе дать?
podać dane	сообщить (указать) данные
podać adres	дать (сообщить) адрес

zapomnieć	забыть
запомнить	zapamiętać

Zupełnie o tym **zapomniałem**. Я совершенно об этом забыл.
Przypuszczałem, że Marek o czymś **zapomni**. Я знал, что Марк о чем-нибудь забудет.

gorący — жаркий, горячий

próbować czego пробовать что

Spróbować sałatki Попробовать салат

Pora dnia (время суток)	**kiedy**?	
ranek, poranek	rano, rankiem	(утром)
przedpołudnie	przed południem	(перед обедом)
południe	w południe	(в полдень)
popołudnie	po południu	(после обеда)
wieczór	wieczorem	(вечером)
północ	o północy	(в полночь)
dzień	w dzień	(днем)
noc	w nocy, nocą	(ночью)

КОММЕНТАРИЙ

14. Форма им.-вин. пад. слова **nic** (ничто) употребляется очень часто в тех случаях, когда в русском языке требуется форма „ничего" (т. е. при глаголах с отрицанием или с некоторыми прилагательными в род. пад.).

nic nie słyszę	я ничего не слышу
nic nie słychać	ничего не слышно
nie kupiłem **nic** słodkiego	я не купил ничего сладкого
nic mi nie smakuje	все не вкусно, мне все не нравится
nic nie wiedziałyśmy o twojej kolacji	мы ничего не знали о твоем ужине
nic nie zauważyłem	я ничего не заметил
nic podobnego	ничего подобного
nic dziwnego	ничего удивительного
nic nowego	ничего нового

— Nic nie słyszę (nic nie słychać)!

15., **24.** Обращаем Ваше внимание на употребление женско-вещных форм прошедшего времени (на -***ły***-) (говорится о девушках).
Szkoda że nic nie **wiedziałyśmy** o twojej kolacji.

Byłyśmy z Maryjką na Nowym Swiecie i **mogłyśmy** w cukierni kupić ciastek.

Chciałyście po kolacji iść na spacer.

Предлог **po** в польском языке сочетается с предложным падежом. В настоящем уроке он выступает в такой функции, как русский предлог „после".

po + предл. пад. = после + р од. пад.

po spacerze	после прогулки (погуляв)
po kolacji	после ужина
po wakacjach	после каникул
po przyjeździe	после приезда (приехав)

ДАТЕЛЬНЫЙ (k o m u? c z e m u?) — ПРЕДЛОЖНЫЙ (o k i m o c z y m?) ПАДЕЖ ЕД. Ч. СЛОВ ЖЕНСКОГО РОДА

В обеих частях урока выступают новые для Вас формы предложного падежа существительных женского рода с окончанием -**i** (-**y**). Это окончание принимают слова (склонения на -**a** и на согласный) с мягкой основой и основой на согласные c, cz, dz, dź, rz, sz, ż, l.

В этой группе дат. пад. также совпадает с предложным. Вот примеры:

restauracj**a** — restauracj**i**
garmażeri**a** — garmażeri**i**
kolacj**a** — kolacj**i**
cukierni**a** — cukierni**i**
pani — pani
jesień — jesieni
noc — noc**y**

Сравните с русскими окончаниями:

ziemi**a** — ziem**i** (земле)
kuchni**a** — kuchn**i** (кухне)
czytelni**a** — czytelni (читальне)
świec**a** — świec**y** (свече)
burz**a** — burz**y** (буре)

Обратите особое внимание на формы дат.-предл. пад. существительных на -**a** с мягкой основой и основой на указанные выше согласные так как слова этого склонения в русском языке имеют окончание -**e**.

Окончание -**i** (-**y**) является также окончанием звательной формы существительных женского рода на согласный и слов на -**i**, напр., pan**i**

pani konduktorko!

Сравните:

(o) ziemi**o**! (o) noc**y**!

Теперь Вы знаете уже все падежные формы ед. ч. слов всех трех родов твердой и мягкой разновидности. Просим Вас повторить их по таблице на конце книги.

КРАТКИЕ И ПОЛНЫЕ ФОРМЫ МЕСТОИМЕНИЙ JA, TY, ON.

До сих пор Вы познакомились со следующими краткими формами местоимений **ja**, **ty**, **on**.

	ja	ty	on
род. пад.	—	cię	go
дат пад.	mi	ci	mu
вин. пад.	—	cię	go

Эти формы нейтральны в стилистическом отношении и именно их надо употреблять в качестве эквивалентов соответствующих форм русских личных местоимений.

Но в отличие от русского языка, польские местоимения **ja**, **ty**, **on** характеризуются также наличием полных форм:

род пад.	mnie	ciebie	jego
дат. пад.	mnie	tobie	jemu
вин. пад.	mnie	ciebie	jego

Полные формы употребляются лишь в тех случаях, когда местоимение особо подчеркивается, когда на него падает смысловое ударение, т.е. в начале предложения, при противопоставлении, при усилении с помощью слов również, także i, oraz и др. (Напоминаем, что в таком случае употребляются местоимения ja, ty, my, wy при глагольных формах, см. урок 5).

Co ci (**mu**) podać?
A co **tobie** (**jemu**) podać?

Należy **ci** (**mu**, **mi**) się pochwała.
Jemu, nie **tobie** (**mnie**) należy się pochwała.
Tobie (**mnie**, **jemu**) należy się pochwała.

Opowiedzą **ci** (**mu**, **mi**) o tym zdarzeniu.
Również **tobie** (**jemu**, **mnie**) opowiedzą o tym zdarzeniu.

Nie ma **cię** (**go**) w domu.
Ciebie (**jego**) nie ma w domu.
Również **ciebie** (**jego**) nie ma w domu.

Odprowadzę **go** (**cię**) do domu.
Jego (**ciebie**) odprowadzę do domu.
Odprowadzę i **jego** (**ciebie**) do domu.

Не следует употреблять полные формы в нейтральной речи, т. е. тогда, когда местоимение логически не подчеркнуто.

Примечание: Краткая форма род. пад. местоимения ty — **cię** не сочетается с возвратными глаголами.

Так как краткие формы не сочетаются с предлогами, то в предложных конструкциях употребляются формы **mnie**, **tobie**, **ciebie**.

walczą przeciwko **mnie** (**tobie**) (дат. пад.)
patrzą na **mnie** (**ciebie**) (вин. пад.)

Местоимение on образует специальные формы, сочетающиеся с предлогами: **niego**, **niemu** (ср. русск.: него, нему).

Теперь просим Вас повторить все падежные формы местоимений **ja**, **ty**, **on** по таблице на конце книги.

ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Возвращаемся еще раз к образованию форм повелительного наклонения. Особенностью форм повелительного наклонения от слов с гласным ***o*** и последующими звонкими согласными в основе наст.-простого буд. времени является замена о гласным ***ó***. Вот примеры из текстов:

spojrzy — spójrz!
pomoże — pomóż!
położy — połóż!
robi — rób!

Другие примеры:

złoży — złóż!
otworzy — otwórz!
zastanowi się — zastanów się!

Но чередование ***o : ó*** проведено непоследовательно. Сравните:

zgodzi się — zgódź się
posoli — posól!
chodzi — chodź!

но:

ogoli się — ogol się!
posłodzi — posłodź!

Второй особенностью повелительного наклонения в польском языке является утрата мягкости согласных b, p, w, f, m:

postawi — postaw! (ср.: поставь)
robi — rób!
martwi się — martw się!

Другие примеры:

kłamie — kłam!
kupi — kup!
mówi — mów!
zostawi — zostaw! (ср.: оставь)
kąpie się — kąp się!

Особо образует повелит, накл. глагол wziąć — **weź**!

УПРАЖНЕНИЯ

I. Употребите соответствующие формы местоимений ja, ty и on.
1. Nie ma . . . . w domu.
2. Oni rozmawiają o
3. . . . . należy się pochwała.
4. Należy . . . . się pochwała.
5. Oni boją się . . . .
6. One długo czekały na . . . .
7. Ona podaje . . . . herbatę.

II. Образуйте предложный падеж следующих существительных:
sałatka, kolacja, cukiernia, kuchnia, wędlina, szynka, polędwica, jadalnia, szklanka, zapałka, woda, herbata, musztarda, pochwała, esencja, lodówka, noc, jajecznica, ziemia, godzina, wiosna, jesień.

III. Поставьте глаголы в следующих сочетаниях в формах (всех трех) повелительного наклонения:
I. posłodzić herbatę, 2. pomóc im w pracy, 3. otworzyć drzwi, 4. kupić chleb, 5. postawić kwiaty na stole, 6. położyć się do łóżka, 7. napić się wody, 8. uszyć garnitur, 9. żyć długo, 10. pokazać im Warszawę, II. kąpać się w jeziorze.

IV. Переведите на польский язык:

1. После обеда они пойдут на прогулку.
2. Я запомнил все, что вы (женщина) мне сказали.
3. Пей осторожно, эта фруктовая вода холодная.
4. Мойся быстро, у нас мало времени.
5. Нет ничего удивительного, что вы (мужчина и женщина) опоздали.
6. Я ничего интересного в этой пьесе не заметил.
7. Время от времени мы ходим в кафе.
8. После урока я должен был отдохнуть.
9. Что тебе хочется кушать?
10. Они (мужчины и женщины) сидели за столом.

14

LEKCJA CZTERNASTA

1. Возвратное и личные местоимения.
2. Глаголы с суффиксами -***ą***-, -***ną***- в инфинитиве.

PIERWSZY WIECZÓR U OLI

1. — Maryjko, spodziewam się, że będziesz się czuć u **mnie** jak u **siebie** w domu.
Chodź, zapoznam cię teraz z moją mamą.
Mamusiu, to moja koleżanka Maryjka. Znasz **ją** już z opowiadań Marka.

2. — Bardzo **mi** przyjemnie poznać panią. Mam nadzieję, że będzie pani u **nas** dobrze. Jak się pani czuje po podróży?

3. — Dziękuję, bardzo dobrze. Nawet nie jestem zmęczona.

4. — Zaraz nakryję do stołu. Zjemy razem kolację.

5. — Dziękuję pani! Jesteśmy już po kolacji.

6. — Jedliśmy wszyscy u Marka, a potem byliśmy na spacerze. Kiedy wróci tatuś?

7. — Dopiero za półtorej godziny. Zapoznasz **go** z panią jutro. Teraz jest już po jedenastej. Idźcie spać! O której chcecie wstać jutro rano?

8. — Wcześnie. O ósmej.
9. — Jestem pewna, że zaśpicie. Dam **ci**, Olu, budzik. Nastawisz go **sobie**. Może jeszcze czegoś potrzebujecie?
10. — Nie, mamusiu, dobranoc! Szkoda że tatusia nie ma. Powiedz **mu**, że bardzo chciałam go widzieć.
11. — Dobranoc pani.
12. — Dobranoc.

*

(Maryjka i Ola wchodzą do swego pokoju)

13. — Maryjko, może rozpakujesz swoją walizkę? W szafie są wieszaki. Powiesisz tam sukienki, a na tej półce możesz poukładać bieliznę.
14. — Olu, pomóż **mi** otworzyć walizkę. Tak mocno ją **zamknęłam**, że teraz nie mogę jej otworzyć. **Naciśnij** ten zamek, a ja przekręcę kluczyk. O, już! Dziękuję.
15. — Zaprowadzę cię teraz do łazienki.
16. — Najpierw się przebiorę. **Zdejmę** sukienkę i włożę szlafrok. No, proszę! Oderwał mi się guzik! Muszę go **sobie** przyszyć.
17. — Dać **ci** igłę i nici?
18. — Dziękuję mam **je** ze sobą.
19. — A czego jeszcze szukasz?
20. — Pióra.. Jeszcze dziś chcę napisać list do rodziców. Oni się zawsze bardzo niepokoją, gdy gdzieś wyjadę. Papier i kopertę znalazłam. Ale gdzie jest pióro? Czyżbym **go** nie wzięła?
21. — Dam **ci** swoje. Zaraz **je** przyniosę. Kładę je na nocnej szafce. Atrament znajdziesz w szufladzie.
22. — Dziękuję **ci**.

*

23. — Jestem bardzo ciekawa, co jutro będziemy robić, dokąd pójdziemy?
24. — Spotkamy się jutro z Włodkiem, Markiem i Tadkiem o pół do pierwszej i pójdziemy chyba zwiedzać Muzeum Narodowe.

25. — O której wyjdziemy z domu?
26. — Możemy wyjść dziesięć albo piętnaście po dwunastej.
27. — To **mi** bardzo dogadza. Przed południem pójdę do fryzjera. Czy jest tu gdzieś blisko zakład fryzjerski?
28. — Owszem. Niedaleko stąd. Pokażę **ci**.
29. — Czesałam się niedawno, w zeszły czwartek. **Minął** dopiero tydzień, ale po podróży nic z tego nie zostało. A co ty będziesz robić, gdy ja pójdę do fryzjera?
30. — Muszę załatwić w mieście kilka spraw. Nie zabrałam wczoraj sandałów od szewca. **Wezmę je** jutro. Potem wstąpię do krawca. Jeśli u fryzjera nie będzie kolejki, może zdążysz pójść ze mną?
31. — Dobrze!
32. — Maryjko, już późno. Chodźmy spać. Będziemy jutro bardzo zmęczone.
33. — Nakręć, Olu, budzik, bo stoi.
34. — Która teraz godzina?
35. — Na moim zegarku jest dwadzieścia po dwunastej, ale on źle chodzi. Raz się spóźnia, raz spieszy. Włącz radio! (Ola włącza radio. Po chwili słychać głos spikera):
36. — **Minęła** godzina dwudziesta czwarta. Zakończyliśmy nasz dzisiejszy program. Życzymy państwu dobrej nocy.

[*перфшы вет͡шур у olи 1. марыйко споджевам ше^{н} жэ бэньджеш те^{н} т͡шуч у мне як у шебе в дому хоч запознам че^{н} тэрас с моё^{н} мамо^{н} мамушю то моя колэжанка марыйка знаш ё^{н} юш з оповядань марка 2. бардзо ми пшыемне познан панё^{н} мам наджее^{н} жэ бэньдже пани у нас добжэ як ше^{н} пани т͡шуе по подружы 3. джеɳкуе^{н} бардзо добжэ навэт не естэм змэнт͡шона 4. зарас накрые^{н} до столу зъемы разэм колаць͡ъе^{н} 5. джеɳкуе^{н} пани естэшьмы юш по колаць͡ъйи 6. едлишьмы фшысцы у марка а потэм бышишьмы на спацэжэ кеды вручи татушь 7. доперо за пулторэй годжины запознашь го с панё^{н} ютро тэрас ест юш по едэнастэй иччe спач о ктурэй хцэче фстач ютро рано 8. фт͡шэшьне о усмэй 9. естэм пэвна жэ зашьпиче дам чи oly буджик наставиш го собе можэ еш͡тиэ т͡шэгошь потшэбуече 10. не ламушю добраноц шкода жэ татушя не ма повец му жэ бардзо хчялам го видженч 11. добраноц пани 12. добраноц (марыйка и ola фходзо^{н} до сфэго покою) 13. марыйко можэ роспакуеш сфоё^{н} валискэ^{н} ф шафе со^{н} вешаки повешиш там су-*

кенки а на тэй пулцэ можэш поукладач бeлизнэⁿ 14. Oly помуш ми отфожыч вaлискэⁿ так моцно ёⁿ замкнэлам жэ тэрас не могэⁿ ей отфожыч нечишьний тэн замэк а я пшэкрэнцэⁿ кlутшык о юш дж̨куеⁿ 15. запровадзэⁿ чеⁿ тэрас до лаженки 16. найперф шеⁿ пшэбёрэⁿ здэймэⁿ сукенкэⁿ и вложэⁿ шлафрок но прошэⁿ одэрвал ми шеⁿ гужик мушэⁿ го собе пшышыч 17. дач чи иглэⁿ и ничи 18. дж̨куеⁿ мам е зэ собоⁿ 19. а т̑шэго ешт̑шэ шукаш 20. пюра ешт̑шэ дж̑ишь хцэⁿ папisач lист до роджицуф они шеⁿ зафшэ бардзо непокоёⁿ гды гдж̑ешь выядэⁿ напер и копэртэⁿ знalазлам alэ гдже пюро т̑шыжбым го не вжела 21. дам чи сфое зарас е пшынёсэⁿ кладэⁿ е на шафцэ ноцнэй атрамэнт знайдж̑еш ф шуфладже 22. дж̨куеⁿ чи 23. естэм бардзо чекава цо ютро бэньдж̑емы робич доконт пуйдж̑емы 24. споткамы шеⁿ з влоткем маркем и таткем о пул до перфшей и пуйдж̑емы хыба звед̑зач музэум народовэ 25. о ктурэй выйдж̑емы з дому 26. можэмы выйшьч дж̑ешеньч albo пентнашьче по двунастэй 27. то ми бардзо догадза пшэт полуднем пуйдэⁿ до фрызъера т̑шы ест ту гдядешь bliско заклат фрызъерски 28. офшэм недaleко стоит покажэⁿ чи 29. т̑шэсалам шеⁿ недавно в зэшлы т̑шфартек минол доперо тыдж̑ень alэ по подружы ниц с тэго не зостало а цо ты бэньдж̑еш робич гды я пуйдэⁿ до фрызъера 30. мушэⁿ залатфич в мешьче кulка спраф не забралам фт̑шорай сандалуф от шэфца вэзмэⁿ е ютро потэм фстомпеⁿ до крафца ешьли у фрызъера не бэньдже kолэйки можэ здоⁿжыш пуйшьч зэ мноⁿ 31. добжэ 32. ма~рыйко юш пужьно хочмы спач бэньдж̑емы ютро бардзо змэнт̑шонэ 33. накрэньч oly буджик бо стои 34. ктура тэрас годжина 35. на моим зэгарку ест двадж̑ешьчя по двунастэй alэ он жыэ ходжи рас шеⁿ спужьна рас спешы влонт̑ши радъё (ola влонт̑ша радъё по хфulи слыхач глос спикэра) минэла годжина двудж̑еста т̑шфарта законьт̑шышышьмы наш дж̑ишейшы програм жыт̑шымы паньстфу добрэй ноцы].

СЛОВАРЬ

atrament	**чернила**	**niepokoić się**	**беспокоиться**
bielizna	**белье**	**oderwać się**	**оторваться**
budzik	**будильник**	**opowiadanie**	**рассказ**
czesać się	**причесываться**	**pewien**	**уверенный**
dogadzać	**устраивать**	**pióro**	**ручка**
fryzjer	**парикмахер**	**południe**	**обед, полдень**
głos	**голос**	**potrzebować**	**нужно (что-н.)**
guzik	**пуговица**	**powiesić**	**повесить**
igła	**иголка**	**półtorej**	**полторы**
kilka	**несколько**	**program**	**программа**
kolejka	**очередь**	**przebrać się**	**переодеться**
koperta	**конверт**	**przekręcić**	**повернуть**
krawiec	**портной**	**przyszyć**	**пришить**
minąć	**пройти**	**rano**	**утром**
nakręcić	**завести**	**rozpakować**	**распаковать**
nacisnąć	**нажать**	**sandał**	**сандалия**
nastawić	**поставить**	**spiker**	**диктор**
nić	**нитка**	**spodziewać się**	**надеяться**

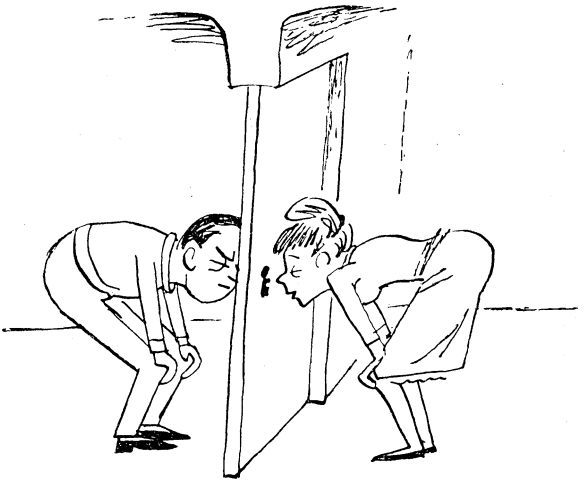
sprawa	**дело**	**zakończyć**	**закончить**
sukienka	**платье**	**zamek**	**замок**
szafka nocna	**тумбочка**	**zamknąć**	**закрыть**
szewc	**сапожник**	**zaprowadzić**	**проводить**
szlafrok	**халат**	**zaspać**	**проспать**
szukać	**искать**	**zdjąć**	**снять**
wieszak	**вешалка**	**zeszły**	**прошлый**
wstać	**встать**	**zmęczony**	**усталый**
wstąpić	**зайти**	**zostać**	**остаться**
zakład fryzjerski	**парикмахерская**	**życzyć**	**желать**

ПЕРВЫЙ ВЕЧЕР У ОЛИ

1. Марийка, надеюсь, что у меня ты будешь чувствовать себя как (у себя) дома. Пойдем, теперь я познакомлю тебя с моей мамой. Мама, это моя подруга, Марийка. Ты ее уже знаешь по рассказам Марка.
2. Мне очень приятно познакомиться с вами. Надеюсь, что вам будет у нас хорошо. Как вы себя чувствуете с дороги?
3. Спасибо, очень хорошо. Я даже не устала.
4. Сейчас я накрою на стол. Мы вместе поужинаем.
5. Спасибо! Мы уже поужинали!
6. Мы все ужинали у Марка. А потом гуляли (были на прогулке). Когда вернется папа?
7. Только через полтора часа. Познакомишь его с Марийкой завтра. Теперь уже двенадцатый час. Ложитесь спать! В котором часу хотите встать завтра утром?
8. Рано. В восемь.
9. Я уверена, что вы проспите. Я дам тебе, Оля, будильник. Ты заведи его. Вам не нужно еще что-нибудь?
10. Нет, мама. Спокойной ночи! Жаль, что нет папы. Скажи ему, что я очень хотела его видеть.
11. Спокойной ночи!
12. Спокойной ночи!
    (Марийка и Оля входят в свою комнату).
13. Марийка, распакуй свой чемодан! В шкафу есть вешалки. Повесишь туда платья. А на эту полку можешь положить белье.
14. Оля, помоги мне открыть чемодан! Я его так крепко закрыла, что теперь не могу открыть. Нажми этот замок, а я поверну ключик. Вот уже все! Спасибо.
15. Теперь я провожу тебя в ванную комнату.
16. Сначала я переоденусь. Сниму платье и надену халат. Ну вот! У меня оторвалась пуговица. Надо пришить ее.

17. Дать тебе иголку и нитку?
18. Спасибо, я взяла их с собой.
19. А что ты еще ищешь?
20. Ручку. Еще сегодня я хочу написать письмо родителям. Они всегда очень беспокоятся, когда я куда-нибудь еду. Бумагу и конверт я нашла, но где ручка? Неужели я ее на взяла?
21. Я дам тебе свою. Сейчас ее принесу. Вот, кладу ее на тумбочку. Чернила ты найдешь в ящике.
22. Спасибо.
23. Мне очень интересно, что мы будем делать завтра, куда пойдем?
24. Мы встретимся завтра с Володей, Марком и Тадеком в половине первого и пойдем, вероятно, в Национальный музей.
25. В котором часу мы выйдем из дому?
26. Мы можем выйти 10 или 15 минут первого.
27. Это меня устраивает. До обеда я пойду к парикмахеру. Здесь есть где-нибудь поблизости парикмахерская?
28. Да, недалеко отсюда. Я покажу тебе.
29. Я причесывалась недавно, в прошлый четверг. Прошла только неделя, но после дороги ничего не осталось. Что ты будешь делать, когда я пойду к парикмахеру?
30. У меня в городе несколько дел. (Я должна сделать в городе несколько дел). Вчера я не взяла сандалий у сапожника. Возьму их завтра. Затем зайду к портному. Если у парикмахера не будет очереди, может быть, ты успеешь пойти со мной?
31. Хорошо!
32. Марийка, уже поздно. Пойдем спать! Мы будем завтра очень утомлены.
33. Заведи, Оля, будильник. Он стоит.
34. Который час теперь?
35. На моих часах 20 минут первого, но они плохо ходят. То отс'тают, то спешат. Включи радио!
    (Оля включает радиоприемник. Минуту спустя слышен голос диктора):
36. „Ноль часов. Мы закончили нашу сегодняшнюю программу. Желаем всем спокойной ночи".

być pewnym	быть уверенным
jestem pewien, **pewna**	я уверен, уверена
jestem ciekaw, **ciekawa**	мне интересно

Jestem ciekaw. Jestem ciekawa.

zakład fryzjerski	парикмахерская
nakręcać zegarek	заводить часы
nastawiać zegarek	ставить часы
zegarek chodzi	часы идут, ходят
zegarek staje	часы останавливаются
zegarek się spieszy	часы идут вперед, спешат
zegarek się spóźnia	часы отстают

rano	утром
рано	wcześnie

przy okazji при случае

Dni tygodnia: poniedziałek piątek
wtorek sobota
środa niedziela
czwartek

niedziela	воскресенье
неделя	tydzień

pisać list do kogo	писать письмо кому

Chcę **napisać list do rodziców**.	Хочу написать письмо родителям.

potrzebować czego нужно что кому, нуждаться в чем

Może jeszcze **czegoś potrzebujecie**?	Вам не нужно еще что-нибудь?

szukać czego искать что и чего

A **czego** jeszcze **szukasz**?	А что ты еще ищешь?

В некоторых оборотах дат, пад. соответствует русской констр. „у кого”:

Oderwał mi się guzik.	У меня оторвалась пуговица.

zabrać, wziąć co od kogo взять что у кого

Nie zabrałam wczoraj **sandałów od szewca**.	Я не взяла вчера сандалий у сапожника.

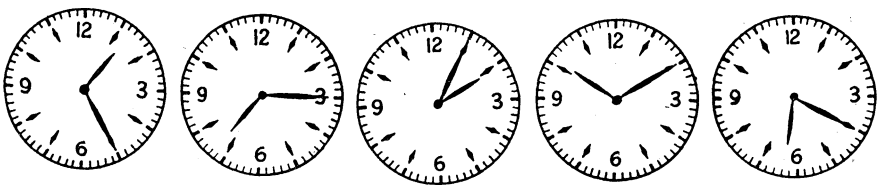
dziękować komu благодарить кого

dziękuję ci	благодарю тебя

КОММЕНТАРИЙ

Определение времени

Która godzina? Который час?

25 (minut) po pierwszej | kwadrans po siódmej | 5 (minut) po drugiej | 10 (minut) po dziesiątej | 20 (minut) po szóstej

Для обозначения времени между полным часом и половиной употребляется конструкция: **po** + предл. падеж.

Możemy wyjść 10 (dziesięć) albo 15 (piętnaście) po 12 (dwunastej).
Можем выйти 10 или 15 минут первого.

Na moim zegarku jest 20 (dwadzieścia) **po 12** (**dwunastej**).
На моих часах 20 минут первого.

Обратите внимание на перевод:

jest już **po jedenastej**	уже двенадцатый час
już **po drugiej**	уже третий час
już **po szóstej**	уже седьмой час

Начиная с этого урока, систематически учите количественные числительные по таблице на конце книги.

2., **5.**, **35.** Конструкция **po** + п р е д л. п а д. в известном Вам уже значении (см. урок 13) употребляется шире, чем русская конструкция „после + род. пад."

Сравните примеры:

Jak się pani czuje **po podróży**?	Как вы себя чувствуете с дороги?
Jesteśmy już **po kolacji**.	Мы уже (по)ужинали.
Po chwili słychać głos spikera.	Минуту спустя слышен голос диктора.

А также:

Po godzinie odjechaliśmy.	Спустя час мы уехали.
Po roku wrócił do Warszawy.	Спустя год он вернулся в Варшаву.

В сочетании с формами прошедшего времени эта конструкция является также эквивалентом предлога „через".

Po godzinie odjechaliśmy.	Через час мы уехали.
Po roku wrócił do Warszawy.	Через год он вернулся в Варшаву.
Ср.: Отец вернется через час.	Ojciec wróci z a g o d z i n ę.
Отец вернулся через час.	Ojciec wrócił p o g o d z i n i e.

2., **16.**, др. Частица **się** (структурный элемент возвратных глаголов) не только может стоять перед глаголом или после него (см. урок 3), но может быть также отделена от глагола другими словами.

Jak się pan **czuje** po podróży?
Oderwał mi się guzik.
Oni się zawsze bardzo **niepokoją**, gdy gdzieś wyjadę.

Если рядом встречаются два или больше возвратных глаголов, частица **się** стоит только при одном из них.

On źle chodzi. Raz **się** spieszy, raz spóźnia. (15)

9. В глаголе **spać** (и производных, например: zaspać, wyspać się) наблюдается чередование *sp : śp(i)*.
*sp*ać — *śp*ią, *śp*isz, *śp*ią (za*sp*ać — za*śp*ią)

11. Если хотите быть более вежливыми употребляйте с оборотами dzień dobry, do widzenia и т. п. дательный падеж слов **pan**, **pani**, **państwo**.

dzień dobry **pani**, **panu**, **państwu**
do widzenia **pani**, **panu**, **państwu**
dobry wieczór **pani**, **panu**, **państwu**
и т. д.

Этот дат. падеж соответствует (когда обращаетесь к знакомым Вам лицам) русскому обращению по имени-отчеству после упомянутых оборотов:

Здравствуйте, Александр Васильевич!
Добрый вечер, Надежда Захаровна!
и т. д.

Глагол dziękować при более вежливом выражении благодарности также требует дательного падежа.
dziękuję **pani**, **panu**, **państwu** спасибо, благодарю вас.

12. Местоимения **swój**, **twój** склоняются как **mój** (см. таблицу на конце книги). Все они образуют полные и стяженные формы.

Maryjka i Ola wchodzą do **swego** pokoju.

20. Вопросительное слово **czyżby** (неужели), сочетаясь с формами прошедшего времени, отрывает их окончания и присоединяет их к себе (о других случаях отрыва окончания от форм прошедшего времени см. урок 24).

Czyżbym go (pióra) nie wzięła?

Другие примеры:

Czy'żbyśmy się spóźnili?
Czyżbyś zapomniał napisać do mnie?
Czyżbym nie nakręciła zegarka?

29. Так же как и в русском, в польском языке Названия дней недели в форме винительного падежа сочетаются с предлогом **w** (**we**).

Czesałam się niedawno, **w** zeszły **czwartek**.
We środę pójdziemy zwiedzać muzeum.
W niedzielę pojedziemy na wycieczkę.

35. В польском языке, как и в русском, слово **radio** употребляется также в значении „радиоприемник". В разговорном языке оно более употребительно, чем слово odbiornik или сочетание aparat radiowy.

ВОЗВРАТНОЕ И ЛИЧНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ

В настоящем уроке встречается много разных форм личных местоимений. Обратите особое внимание на формы местоимений **ona**, **ono**, с которыми Вы встречаетесь впервые.

Формы родительного и дательного падежа местоимения ona одинаковы — **jej** (ср. в русск. языке род. — ее, дат. — ей). Форма винительного падежа **ją**, в отличие от русского языка, не совпадает с формой род. пад.

Znasz **ją** już z opowiadań Marka.
Tak mocno **ją** (вин.) zamknęłam, że teraz nie mogę **jej** (род.) otworzyć.
Dziękuję **jej** (дат.).
Opowiadam **jej** (дат.).

Форма творительного падежа — **nią** (ею):

Interesuję się **nią**.

С предлогами употребляются особые формы (так же как в русском языке): **niej** (род., дат. пад.), **nią** (вин. пад.):

dla **niej**, bez **niej**
Piszę do **niej** list.
Patrzę na **nią**.
Czekam na **nią**.

Формы местоимения среднего рода **ono** в основном совпадают с соответствующими формами мужского рода.

Разница наблюдается лишь в винительном падеже. Формы родительного и винительного падежей мужского рода совпадают,
ср: Nie ma **go** (род.) w domu.

Znam **go** (вин.) osobiście.
A **jego** (род.) tam nie było.
Jego (вин.) wszyscy znają.

В среднем роде они различаются:

род. пад. **go**, **jego**
вин. пад. **je**

Czyżbym **go** (= pióra) nie wzięła? (род. пад.)
Zaraz **je** (= pióro) przyniosę, (вин. пад.)
Kładę **je** na szafce nocnej, (вин. пад.)

По форме вин. пад. ср. рода (**je**) совпадает с вин. падежом женско-вещной формы мн. ч.

Ср.: (18) Mam **je** ze sobą (je = igłę i nici).
(21) Zaraz **je** przyniosę (je = pióro).
(21) Kładę **je** na szafce nocnej (je = pióro).
(30) Wezmę **je** jutro (je = sandały).

Теперь Вы знаете уже все формы личных местоимений. Повторите их по таблице на конце книги.

В тексте настоящего урока встречаются формы возвратного местоимения **siebie** (себя).

(род. пад.) Będziesz się czuć u mnie jak u **siebie** w domu. (1)
(дат. пад.) Nastawisz go **sobie**. (9)
(дат. пад.) Muszę go **sobie** przyszyć. (16)
(твор. пад.) Dziękuję, mam je ze **sobą**. (18)

Выучите все формы по таблице на конце книги.

ГЛАГОЛЫ С СУФФИКСАМИ *-ą-*, *-ną-* В ИНФИНИТИВЕ

Все глаголы с суффиксами ***-ą-***, ***-ną-*** в инфинитиве принадлежат к первому спряжению:

zamk*nąć* — zamk*n***ę**, zamk*ni***esz**
sprzą*tnąć* — sprzą*tn***ę**, sprzą*tni***esz**
zgi*nąć* — zgi*n***ę**, zgi*ni***esz**
zaczą*ć* — zaczn**ę**, zaczn*i***esz**
zapią*ć* — zapn**ę**, zapn*i***esz**
zdją*ć* — zdejm**ę**, zdejm*i***esz**
zają*ć* — zajm**ę**, zajm*i***esz**

В настоящ*ем (простом будущем) времени наблюдается чередование групп* ***sn, zm*** (1 лицо ед. ч. и 3 лицо мн. ч.) и ***ś*ń, *ź*m'** (другие лица):

rosnąć — ro*sn*ę, ro*ś*niesz
zasnąć — za*sn*ę, za*ś*niesz
wziąć — we*zm*ę, we*ź*miesz

Повелительное наклонение глаголы этой группы образуют двояко:
1) если перед ***ń*** (***ni***) имеется гласный звук, повелит. накл. образуется без суффикса:

odsunie — odsuń!
zginie — zgiń!
stanie — stań!

2) если перед ***ń***, ***m'*** (***mi***) имеется согласный звук, повелительное наклонение образуется с помощью суффикса ***-ij***:

zamknie — zamkn*ij*!
zacznie — zaczn*ij*!
zapnie — zapn*ij*!
zdejmie — zdejm*ij*!
zaśnie — zaśn*ij*!

но вспомните: weźmie — weź!

В прошедшем времени глаголы этой группы характеризуются чередованием гласных ***ą : ę*** (произношение ***o : e*** см. фон. п. 1). В ед. ч. в формах мужского рода основа с гласным ą, во всех других формах с гласным **ę:**

zamkn*ą*łem	zamkn*ę*łam	zamkn*ę*łyśmy	zamkn*ę*liśmy
zamkn*ą*łeś	zamkn*ę*łaś	zamkn*ę*łyście	zamkn*ę*liście
zamkn*ą*ł	zamkn*ę*ła	zamkn*ę*ły	zamkn*ę*li

Некоторые глаголы в прошедшем времени теряют суффикс -***nąć***:

zmok*nąć* — zmokłem (ср. промокнуть — промок)
zmarz*nąć* — zmarzłem [*змарзлэм*] (замерзнуть — замерз)
zgas*nąć* — zgasł (погаснуть — погас)

и др.

Примеры глаголов этой группы из текста:

Tak mocno ją **zamknęłam**, że teraz nie mogę jej otworzyć. (14)
Naciśnij ten zamek, a ja przekręcę kluczyk. (14)
Zdejmę sukienkę i włożę szlafrok. (16)
Czyżbym go nie **wzięła**? (20)
Minął dopiero tydzień. (29)
Wezmę je jutro. (30)
Minęła godzina dwudziesta czwarta. (36)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Прочитайте по-польски:
только первый час, уже третий час, четверть шестого, 11^{20}, 9^{27}, 2^{10}, 8^{13}.

II. Употребите нужные формы местоимений: ty, on, ona, oni, one.
1. . . . . Jutro napiszę list.
2. . . . . nie ma w domu.
3. Odwiedzę . . . . . jutro.
4. Szukam . . . . .
5. . . . . już rozmawialiśmy.
6. Nic . . . . . nie wiem.
7. Potrzebujemy . . . . . a nie kogo innego.
8. Spodziewam się . . . . . dopiero jutro.
9. Chcemy . . . . . podziękować za uprzejmość.

III. Переведите на польский язык:
1. Я ложусь очень поздно, но встаю ранним утром.
2. Он всегда заводит часы утром.
3. Его часы никогда не отстают и не идут вперед. Они идут точно.
4. Я взял у него ручку.
5. Мне интересно, когда вы к нам приедете.
6. Мы приедем к вам через месяц.

7. Через месяц они приехали.
8. Положи белье на эту полку.
9. Я уверен, что мы завтра проснемся поздно.
10. Надо поставить будильник, в противном случае мы проспим.

IV. От глаголов в скобках образуйте прошедшее время:

1. One (zasnąć) dopiero po północy.
2. W pokoju (zgasnąć) światło.
3. Nie (wziąć — ja, мужчина) ze sobą zegarka.
4. (minąć) już dwa tygodnie, a oni do nas nie (napisać).
5. (zginąć) mi klucz.
6. (zdjąć — on) palto.
7. Przed waszym przyjazdem (sprzątnąć — my, девушки и парни) pokój.
8. Maryjka nie (znaleźć) pióra.
9. Oni (wsiąść) do tramwaju, a one (wsiąść) do autobusu.
10. Podczas deszczu one bardzo (zmoknąć).
11. Zegarek (stanąć).

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA" — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 4 **Lekcje 15—20**

15

LEKCJA PIĘTNASTA

1. Безличный оборот — настоящее время.
2. Составное будущее время II.

NASTĘPNEGO DNIA RANO

1. — Włodek, wstawaj! Już późno. Ależ ty mocno śpisz!
2. — Która godzina?
3. — Za 25 (dwadzieścia pięć) ósma. Jak się czujesz? Wyspałeś się?
4. — Nie bardzo. Jestem jeszcze trochę senny.
5. — Nic dziwnego, położyliśmy się o północy.
6. — Ja zasnąłem dopiero o świcie, nad ranem.
7. — Dlaczego?
8. — Nie mogłem zasnąć. Myślałem o naszych rozmowach, spacerach, o wszystkim, co widziałem.
9. — To niedobrze. **Będziesz miał** wciąż nowe wrażenia i co wtedy? W ogóle nie będziesz spać?
10. — Nie żartuj! Wkrótce się przyzwyczaję i wtedy **będę spał** jak zabity.
11. — Jeżeli jesteś senny, to zaśnij jeszcze!

12. — O tej porze? Nie, nie warto, już czas wstawać... Czy pościel schować do tapczana?
13. — Złóż razem kołdrę, poduszkę i prześcieradło i zostaw na tapczanie. Ja to potem sprzątnę. Idź teraz do łazienki umyć się.
14. — Chwileczkę, tylko nakręcę zegarek, bo potem zapomnę.
15. — Spójrz! Na tej półeczce **będzie** zawsze **leżało** twoje mydło, gąbka, szczoteczka i pasta do zębów. Chcesz się wykąpać? Przygotuję ci wannę.
16. — Nie, dziękuję, wezmę prysznic.
17. — A może się najpierw ogolisz?
18. — Nie, dziś nie **będę się golił**. Golę się co drugi dzień.
19. — Spójrz do lustra! Już ci broda rośnie.
20. — Rzeczywiście... Muszę wyjąć z walizki przybory do golenia. Wiesz, wydaje mi się, że zapomniałem wziąć mydło do golenia i wodę kolońską. Czy możesz mi je dać?
21. — Proszę, weź! Może ci jeszcze czegoś trzeba? Czy masz maszynkę do golenia, żyletki?
22. — Tak, wszystko mam. Pokaż mi tylko, jak **się zapala** gaz.
23. — Spójrz, **przesuwa** się tę rączkę, **zapala** gaz i **puszcza** wodę. W tym kranie jest woda gorąca, a w tym zimna. Nie myj zębów nad umywalką. Jest zepsuta. Dopiero dziś albo jutro przyjdą ją naprawić.
24. — Gdzie ja wczoraj podziałem ręcznik?
25. — Nie szukaj teraz swojego ręcznika, weź mój, jest nieużywany, i zacznij się golić. Zaraz **będziemy jedli** śniadanie. Mama już prosiła do stołu.

HUMOR

TRUDNOŚĆ OBIEKTYWNA

— Która godzina?
— Za dwadzieścia.
— Dziękuję, ale która za dwadzieścia?
— Niestety, w moim zegarku brak małej wskazówki.

EGZAMIN

Pan Narcyz przychodzi do biura z siedmioma plastrami na twarzy.

— Poszedłem dziś rano do zakładu fryzjerskiego ogolić się i akurat uczniowie fryzjerscy mieli egzamin. Właśnie mnie golił uczeń.

— No i co?

— I oblał egzamin.

[*настэмпнэго дня рано 1. влодэк фставай юш пужьно alэш ты моцно шьпиш 2. ктура годядина 3. за двадж̄ешьчя пеньч усма як шеⁿ т̄шуеш выспалэшъ шеⁿ 4. не бардзо естэм ешт̄шэ трохэⁿ сэнны 5. ниц д̄живнэго положыiишьмы шеⁿ о пулноцы 6. я заснолэм доперо о шьфиче над ранэм 7. dlaт̄шэго 8. не моглэм засноньч мышьlалэм о нашых розмовах спацэрах о фшыстким цо вид̄жялэм 9. то недобжэ бэньд̄жеш мял фчёⁿш новэ вражэня и цо фтэды в ogyle не бэньд̄жеш спач 10. не жартуй фкрутцэ шеⁿ пшызвыт̄шаеⁿ и фтэды бэндэᵘ спал як забиты 11. ежэli естэшь сэнны то зашьний ешт̄шэ 12. о тэй пожэ не варто юш т̄шас фставач т̄шы пошьvel сховач до тапт̄шана 13. злуш разэм колдрэⁿ подушкэⁿ и пшэшьчерадло и зостаф на тапт̄шане я то потэм спшонтнэⁿ ич тэраз до лаженки умыч шеⁿ 14. хфilэт̄шкэᵘ тылко накрэнцэⁿ зэгарэк бо потэм запомнэⁿ 15. спуйш на тэй пулэт̄шцэ бэньд̄же зафшэ lэжало тфое мыдло гомпка шт̄шотэт̄шка и паста до зэмбуф хцэш шеⁿ, выкомпач пшыготуеⁿ чи ваннэⁿ 16. не д̄жеŋкуеⁿ вэзмэⁿ прышниц 17. а можэ шеⁿ найперф оголиш 18. не д̄жишъ не бэндэⁿ шеⁿ golил я golэⁿ шеⁿ цо други д̄жень 19. спуйш до lустра юш чи брода рошьне 20. жэт̄шывишьче мушэⁿ выёнч з valиски пшыборы до golэня веш выдае ми шеⁿ жэ запомнялэм вжёньч мыдло до golэня и водэⁿ koloньскоᵘ т̄шы можеш ми е дач 21. прошэⁿ вэшь можэ чи ешт̄шэ т̄шэгошь тшэба т̄шы маш машынкэⁿ до golэня жылэтки 22. так фшыстко мам покаш ми тылко як шеⁿ sanala гас 23. спуйш пшэсува шеⁿ тэⁿ ронт̄шкэⁿ sanala гас и пушт̄ша водэⁿ в тым кране ест вода горонца а ф тамтым жимна не мый зэмбуф над умывalкоⁿ ест зэпсута доперо д̄жишъ alбо ютро пшыйдоⁿ ёⁿ направяч 24. гд̄же я фт̄шорай под̄жялэм рэнт̄шник. 25. не шукай тэрас сфэго рэнт̄шника вэшь муй ест неужываны и зат̄шний шеⁿ golич зарас бэньд̄жемы edli шьнядане мама юш прошила до столу]

[*хумор трудношьч обектывна ктура год̄жина за двадж̄ешьчя джеŋкуеⁿ alэ ктура за дваджешьчя нестэты в моим зэгарку брак малэй фсказуфки*]

СЛОВАРЬ

akurat	**как раз**	**humor**	**юмор**
brak	**нет, не хватает**	**kołdra**	**одеяло**
broda	**борода**	**kran**	**кран**
gąbka	**мочалка**	**lustro**	**зеркало**
golić się	**бриться**	**mały**	**маленький**

maszynka do golenia	**безопасная бритва**	**rzeczywiście**	**в самом деле**
mydło	**мыло**	**senny**	**сонный**
naprawiać	**чинить**	**szczoteczka**	**щетка**
nieużywany	**новый**	**śniadanie**	**завтрак**
obiektywny	**объективный**	**świt**	**рассвет**
ogolić się	**побриться**	**trudność**	**трудность**
pasta	**паста**	**twarz**	**лицо**
plaster	**пластырь**	**uczeń**	**ученик**
poduszka	**подушка**	**umyć się**	**умыться**
podziać	**деть**	**umywalka**	**умывальник**
położyć się	**лечь**	**wkrótce**	**вскоре, скоро**
pora	**время**	**woda kolońska**	**одеколон**
pościel	**постель**	**wskazówka**	**стрелка**
północ	**полночь**	**wyjąć**	**достать, вынуть**
prysznic	**душ**	**wykąpać się**	**принять ванну**
przesuwać	**передвигать**	**wyspać się**	**выспаться**
prześcieradło	**простыня**	**zabity**	**убитый**
przybory do golenia	**бритвенный прибор**	**zasnąć**	**заснуть**
przyzwyczaić się	**привыкнуть**	**ząb**	**зуб**
puszczać	**пускать**	**rosnąć**	**расти**
rączka	**ручка**	**zegarek**	**часы**
ręcznik	**полотенце**	**zepsuty**	**неисправный**
		złożyć	**сложить**
		żyletka	**лезвие**

НА СЛЕДУЮЩИЙ ДЕНЬ УТРОМ

1. Володя, вставай! Уже поздно. Ну и крепко же ты спишь!
2. Который час?
3. Без 25-и восемь. Как ты себя чувствуешь? Ты выспался?
4. Не очень. Я бы еще немного поспал.
5. Нет ничего удивительного. Мы легли в полночь.
6. Я заснул лишь на заре, к утру.
7. Почему?
8. Я не мог заснуть. Думал о наших разговорах, прогулках, обо всем, что видел.
9. Это нехорошо. У тебя будут все время новые впечатления, и что же? Вовсе не будешь спать?
10. Не шути! Вскоре я привыкну и тогда буду спать, как убитый.
11. Если тебе хочется спать, засни еще!
12. Теперь? Нет, не стоит, уже пора вставать... Постель спрятать в тахту?
13. Сложи вместе одеяло, подушку и простыню и оставь на тахте! Я все это потом уберу. Иди теперь в ванную умыться.
14. Минутку, только еще заведу часы, а то потом забуду.
15. Посмотри! Здесь, на этой полочке, будет всегда лежать твое мыло, мочалка, зубная щетка и зубная паста. Хочешь принять ванну? Я тебе приготовлю.

16. Нет, спасибо, я приму душ.
17. А может быть, сначала побреешься?
18. Нет, сегодня я не буду бриться. Я бреюсь через день.
19. Посмотри в зеркало, у тебя уже растет борода.
20. В самом деле... Мне надо достать из чемодана бритвенный прибор. Знаешь, мне кажется, что я забыл взять мыльную палочку и одеколон. Можешь мне их дать?
21. Пожалуйста, возьми! Не нужно ли тебе еще что-нибудь? Есть ли у тебя безопасная бритва, лезвия?
22. Да, у меня все есть. Покажи только, как зажигается газ.
23. Посмотри! Передвигается эта ручка, зажигается газ, и пускается вода. В этом .кране горячая вода, а в том холодная. Чисти зубы не над умывальником. Он неисправен. Только сегодня или завтра придут его чинить.
24. Куда я вчера дел полотенце?
25. Не ищи теперь свое полотенце, возьми мое. Оно новое. Начинай бриться! Сейчас будем завтракать. Мама уже приглашала к столу.

время — **czas**, **pora**

часы — **zegarek** (наручные, карманные), **zegar** (стенные, башенные, на же л. дор.)

kąpać się — купаться, мыться (в ванне), принимать ванну

wziąć prysznic принять душ
już ci broda rośnie у тебя уже растет борода

zimny	холодный
зимний	zimowy

żyletka	лезвие
жилетка	kamizelka

myć zęby чистить зубы
oblać egzamin провалиться на экзамене

определение дней

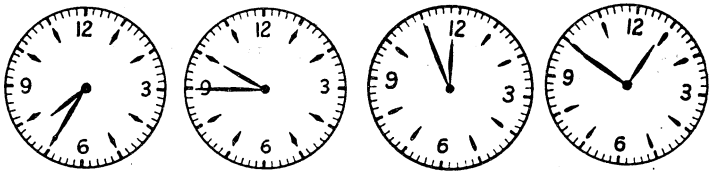
przedwczoraj, wczoraj — dziś — jutro, pojutrze

КОММЕНТАРИЙ

Продолжаем изучение способов определения времени.

Która godzina? Который час?

Для определения времени с половины до полного часа служит конструкция: **za** + вин. пад.

разг.:	**za dwadzieścia pięć ósma**	**za kwadrans dziesiąta**	**za pięć dwunasta**	**za dziesięć pierwsza**
офиц. днем:	siódma trzydzieści pięć	dziewiąta czterdzieści pięć	jedenasta pięćdziesiąt pięć	dwunasta pięćdziesiąt
офиц. вечером:	dziewiętnasta trzydzieści pięć	dwudziesta pierwsza czterdzieści pięć	dwudziesta trzecia pięćdziesiąt pięć	zero pięćdziesiąt

В этих определениях времени слова godzina и minuta могут опускаться,

ср.: godzina za dziesięć minut druga
za dziesięć minut druga
za dziesięć druga

o której godzinie? в котором часу?
o której? во сколько?
(o godzinie) **za dziesięć druga** без десяти два
(o godzinie) **za kwadrans dziesiąta** без четверти десять

Запомните также следующие способы определения времени:

а) конструкция: **o** + предл. пад.

o północy	в полночь
o świcie	на заре
o zmroku o zmierzchu	в сумерки
o tej porze	в это время

б) конструкция: **nad** + твор. пад.

nad ranem	к утру (под утро)
nad wieczorem	к вечеру (под вечер)

6. и др. В настоящем уроке встречаются формы глаголов с суффиксами -***ą***- и -***ną***-.

прошедшее время:
Ja **zasnąłem** dopiero o świcie, nad ranem. (6)

повелительное наклонение:

Jeżeli jesteś senny, to **zaśnij** jeszcze. (11)
Proszę, **weź**! (21)
Nie szukaj teraz swojego ręcznika, **weź** mój i **zacznij** się golić (26)

8. и др. Вот еще группа глаголов с чередованием ***e : a*** в формах прошедшего времени (из текста):

leżeć — leż*a*łem, leż*a*łyśmy, leż*e*liśmy
mieć — mi*a*łem, mi*a*łyśmy, mi*e*liśmy
myśleć — myśl*a*łem, myśl*a*łyśmy, myśl*e*liśmy
podziać — podzi*a*łem, podzi*a*łyśmy, podzi*e*liśmy
widzieć — widzi*a*łem, widzi*a*łyśmy, widzi*e*liśmy
zapomnieć — zapomni*a*łem, zapomni*a*łyśmy, zapomni*e*liśmy

14. В 1-ом лице ед. ч. и 3-ем лице мн. ч. глагола **zapomnieć** звук ***n*** твердый (поэтому нет буквы ***i***):
zapom***n*ę**, zapom***n*ą**

18. co drugi dzień через день (см. урок 3)

По этому образцу:

co trzeci dzień	каждый третий день
co trzeci tydzień	каждую третью неделю
co drugi miesiąc	каждый второй месяц
co piąty człowiek	каждый пятый человек
co dziesiąty autobus	каждый десятый автобус

Известный Вам уже предлог **do** в словосочетании с существительным в роли главного слова имеет такое значение, как русский предлог „для” (надо переводить его русским „для” или прилагательным).

szczoteczka **do zębów**	зубная щетка
pasta **do zębów**	зубная паста
proszek **do zębów**	зубной порошок
przybory **do golenia**	бритвенный прибор
mydło **do golenia**	мыльная палочка
krem **do golenia**	крем для бритья
pasta **do obuwia**	крем для обуви
maszynka **do golenia**	безопасная бритва
chusteczka (chustka) **do nosa**	носовой платок
atrament **do wiecznych piór**	чернила для авторучек
szczotka **do ubrania**	щетка для одежды (одежная щетка)

БЕЗЛИЧНЫЙ ОБОРОТ — НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ

В тех случаях, когда в русском языке употребляются формы страдательного залога или так называемые неопределенно-личные формы глагола (т.е. 3-е лицо мн. ч. без подлежащего), в польском языке употребляются безличные формы глаголов.

Безличная форма настоящего времени образуется с помощью частицы się, прибавляемой к форме 3-го лица ед. ч. настоящего времени невозвратного глагола. При этом глагол в безличной форме управляет тем же падежом, что и в личных формах, следовательно, переходные глаголы в безличной форме сохраняют при себе винительный падеж. Ср. следующие примеры в польском и русском языках:

On rozpoczyna pracę o ósmej.	Он начинает работу в восемь.
Pracę (вин. пад.) **rozpoczyna się** o ósmej.	Работа (им. пад.) начинается в восемь.
On puszcza wodę.	Он пускает воду.
Puszcza się wodę.	Пускают воду.
On przesuwa tę rączkę.	Он передвигает эту ручку.
Przesuwa się tę rączkę.	Эта ручка передвигается.

При отрицании, как и в личных конструкциях, винительный падеж прямого дополнения заменяется родительным.

Sklepy otwiera się o siódmej.	Магазины открываются в семь.
Sklepów nie otwiera się o siódmej.	Магазины не открываются в семь.

При замене единств, числа множественным форма глагола не изменяется.

Ср.: Tu **sprzedaje się chleb**.	Здесь продается хлеб (здесь продают хлеб).
Tu **sprzedaje się książki**.	Здесь продаются книги (здесь продают книги).

Практически от каждого глагола (переходного и непереходного) можно образовать безличную форму. Исключение составляют лишь возвратные глаголы.

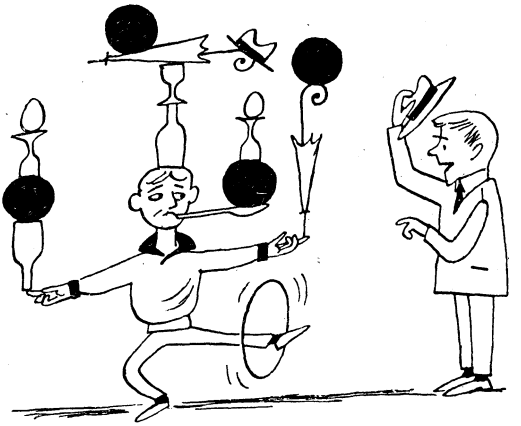
Примеры из текста:

Jak **się zapala** gaz? (22)
Przesuwa się rączkę, **zapala** gaz i **puszcza** wodę. (23)

Другие примеры:

Bilety **sprzedaje się** na trzy dni naprzód.
Po odejściu od kasy reklamacji **nie przyjmuje się**.
Nie jeździ się tramwajem bez biletu.
Za towar **płaci się** w kasie.
Często **mówi się** o sztuce nowoczesnej.

W Polsce **produkuje się** samochody.
Tu **mówi się** po rosyjsku i po angielsku.
Imiona własne **pisze się** dużą literą.
W języku polskim często **używa się** form nieosobowych.

— Jak się to robi?

СОСТАВНОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ II

Кроме известного Вам уже составного будущего времени, польский язык знает еще второй тип образования этого времени. Составное будущее время второго типа образуется с помощью форм будущего времени глагола być и формы 3-его лица прошедшего времени соответствующего глагола.

ед. ч.

м. род	ж. род.	ср. род
będę chciał	będę chciała	—
będziesz chciał	będziesz chciała	—
będzie chciał	będzie chciała	będzie chciało

мн. ч.

ж.-вещн. формы	лично-муж. формы
będziemy chciały	będziemy chcieli
będziecie chciały	będziecie chcieli
będą chciały	będą chcieli

Оба типа будущего времени равноправны в польском языке, и между ними кет никакой разницы в значении. Можно лишь отметить, что они различаются в стилистическом отношении. Формы второго типа следует употреблять в вежливых разговорах и при вежливом обращении.

Надо заметить, что некоторые глаголы образуют лишь будущее время второго типа, например:

będę mógł смогу
będę musiał должен буду, мне нужно будет
będę chciał нет эквивалента (иногда „захочу")

В этой форме употребляются также все глаголы в сочетании с инфинитивом, например:

Będę się starał wrócić wcześnie.	Я постараюсь вернуться рано.
Będę się uczył jeździć na nartach.	Я буду учиться ходить на лыжах.
Będę próbował rozmawiać po polsku.	Я буду пробовать разговаривать по-польски.

Примеры употребления форм будущего времени (из текста):

Będziesz miał wciąż nowe wrażenia i co wtedy? (9)
Wtedy **będę spał** jak zabity. (10)
Na tej półeczce **będzie** zawsze **leżało** twoje mydło. (15)
Dziś nie **będę** się **golił**. (18)
Zaraz **będziemy jedli** śniadanie. (26)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на следующие вопросы:
1. O której Tadek zbudził Włodka?
2. Czy Włodek goli się co dzień? (нет, через день)
3. Czy Włodek wziął ze sobą mydło do golenia i wodę kolońską? (забыл)
4. Czy pani bierze prysznic co dzień? (через день)
5. Czy pani (pan) kąpie się rano czy wieczorem? (вечером)
6. O której pani (pan) wstaje? (на заре)
7. Kiedy kładzie się pani spać? (в полночь)
8. ,0 której godzinie wychodzi pani (pan) z domu do pracy? (без 15 девять)

II. От глаголов в скобках образуйте будущее время II-го типа:
1. Nie (мужчина, я — móc) wstać jutro wcześnie.
2. Czy państwo (chcieć) wrócić tu jeszcze?
3. Czy jutro nie (девушки, вы — mieć) czasu przyjść do mnie?
4. (Женщины, мы — myśleć) zawsze o Warszawie.
5. Stąd państwo nic nie (widzieć).
6. Czy panie teraz (jeść) obiad?
7. Nie (девушки и парни, мы — siedzieć) cały czas w Warszawie, (zwiedzać) również inne miasta Polski.
8. Dziś nie (девушка, я — kąpać się).

III. Прочитайте по-польски (в разговорном языке и официально): 1^{05}, 2^{15}, 11^{35}, 18^{30}, 4^{40}, 12^{20}, 0^{05}, 21^{50}.

IV. Из личных образуйте безличные предложения:
1. On zwykle wstaje o godzinie siódmej.
2. Oni chowają kołdrę, poduszkę i prześcieradło do tapczanu.
3. Sprzątamy pokój wczesnym rankiem.
4. Nakręcam zegarek rano lub w południe.
5. Myjemy zęby nad umywalką.
6. Oni jedzą obiad o godzinie drugiej.

16

LEKCJA SZESNASTA

1. Образование им. пад. мн. ч. личных существительных мужского рода.
2. Образование лично-мужских форм прилагательных.

WRAŻENIA Z TEATRU *)

1. — Dlaczego nie przyszłyście wczoraj wieczorem do kawiarni? Czekaliśmy na was prawie godzinę, od 20 (dwadzieścia) po szóstej do kwadrans po siódmej. Mieliśmy bilety do kina „Moskwa" na film *Mali muzycy*. Ten film dopiero niedawno wszedł na ekrany kin warszawskich.

2. — Bardzo was przepraszamy, że nie przyszłyśmy do kawiarni. Przypadkowo byłyśmy w Teatrze Polskim na sztuce Mickiewicza Dziady. **Moi sąsiedzi** nie mogli pójść do teatru i oddali nam swoje bilety. Przykro nam, że nie mogłyśmy was uprzedzić.

3. — No cóż, nie będziemy się n'a was gniewać . . . Opowiedz, Maryjko, o swoich wrażeniach z teatru. Czy dobrze rozumiałaś tekst sztuki?

4. — Z początku nie bardzo. Gdy kurtyna uniosła się w górę, obserwowałam wszystko n'a raz: dekoracje, kostiumy aktorów, ich grę. To rozpraszało moją uwagę.

*) Текст записан на пластинке.

5. — Jakie miałyście miejsca?

6. — Byłyśmy na parterze. Siedziałyśmy wprawdzie w ostatnim rzędzie, ale w Teatrze Polskim ze wszystkich miejsc dobrze widać scenę, a przez lornetkę można było doskonale obserwować grę aktorów.

7. — Jak grali **aktorzy**?

8. — Jestem zachwycona grą Gogolewskiego, wykonawcą roli Gustawa-Konrada. **Inni artyści** grali również znakomicie. Po każdym akcie publiczność gorąco ich oklaskiwała.

9. — Jak oceniasz grę polskich aktorek w tej sztuce?

10. — Barszczewska w roli Maryli zrobiła na mnie duże wrażenie, natomiast inne artystki grały przeciętnie.
Jestem zadowolona, że widziałam tę sztukę. Gustaw-Konrad to jeden z moich ulubionych bohaterów. **Polscy poeci** XIX (dziewiętnastego) wieku stworzyli piękne postacie bohatera romantycznego.

11. — Czy podobał ci się Teatr Polski?

12. — Owszem. W przerwach oglądałam widownię, byłyśmy z Olą w lożach, na balkonie, w foyer . . . Jakie są jeszcze teatry w Warszawie?

13. — Filią Teatru Polskiego jest Teatr Kameralny. W obu występują **ci sami artyści**. Teatr Narodowy wystawia przeważnie sztuki klasyczne. Ciekawy, współczesny rep'ertuar mają takie teatry, jak Teatr Dramatyczny i Teatr Współczesny. Są także teatry satyryczne. Ogółem w Warszawie jest ponad 20 (dwadzieścia) teatrów.

14. — Zdaje się, że dwadzieścia pięć. Przedwczoraj czytałem afisz z programem wszystkich teatrów warszawskich i naliczyłem ich chyba dwadzieścia pięć.

15. — Jutro kupimy bilety do Teatru Współczesnego. Właśnie teraz grają tam dramat Kruczkowskiego Niemcy.

1. [*пшышлышьче*] [*фшэдл*] 2. [*тэатшэ*] [*соʲшеджи*] 3. [*н'а вас*] [*оповец*] [*сфоих*] [*тэкст*] 4. [*дэкорацъе костъюмы актуруф*] 7. [*актожы*] 8. [*захфыцона*] [*инни*] 9. [*актурэк*] 10. [*иннэ артыстки*] [*пшэченгне*] [*polcцы поэчи джеветнастэго веку стфожыли*] 12. [*фуа'е*] 13. [*тэатр камэральны*] [*чи сами артышьчи*] [*рэп'эртуар*] [*сатырытинэ*] 14. [*пшэтфтийорай*]

СЛОВАРЬ

afisz	афиша
akt	действие
aktor	актер
aktorka	актриса
artysta	артист
bohater	герой
dekoracja	декорация
doskonale	великолепно
dramat	драма
ekran	экран
filia	филиал
film	фильм, кинокартина
foyer [*фуа'е*]	фойе
gniewać się	сердиться
gra	игра
kameralny	камерный
kino	кинотеатр
klasyczny	классический
kurtyna	занавес
lornetka	бинокль
loża	ложа
muzyk	музыкант
naliczyć	насчитать
na raz	сразу
natomiast	но
oba	оба
obserwować	смотреть, наблюдать
oceniać	оценивать
ogółem	в общем
oklaskiwać	аплодировать
parter	партер
poeta	поэт
ponad	свыше, больше
postać	образ
przeciętnie	средне
przedwczoraj	позавчера
przerwa	антракт
przeważnie	главным образом, преимущественно
przykro	жаль
przypadkowo	случайно
publiczność	публика
repertuar	репертуар
romantyczny	романтический
rozpraszać	отвлекать
rząd	ряд
satyryczny	сатирический
sąsiad	сосед
stworzyć	создать
sztuka	пьеса
tekst	текст
ulubiony	любимый
unieść się	подняться
uprzedzić	предупредить
uwaga	внимание
w górę	вверх
widać	виден, -а, -о, -ы
widownia	зрительный зал
wiek	век
wykonawca	исполнитель
wystawiać	ставить
występować	выступать
zachwycony	восхищенный
z początku	сначала

ВПЕЧАТЛЕНИЯ О ТЕАТРЕ

1. Почему вы вчера вечером не пришли в кафе? Мы вас ждали почти час, с 20 минут седьмого до четверти восьмого. У нас были билеты в кинотеатр „Москва" на фильм „Маленькие музыканты". Этот фильм только недавно вышел на экраны варшавских кинотеатров.
2. Извините нас, что мы не пришли в кафе. Случайно мы попали в Польский театр и смотрели спектакль „Дзяды" Мицкевича, Мои соседи не могли пойти в театр и отдали нам свои билеты; Нам очень жаль, что мы не могли вас предупредить.
3. Ну что ж, не будем на вас сердиться. Расскажи, Марийка, о своих впечатлениях о театре! Ты хорошо понимала текст пьесы?
4. Сначала не очень. Когда поднялся занавес, я смотрела на все сразу: на декорации, костюмы актеров, на их игру. Это меня отвлекало.
5. Какие у вас были места?

6. Мы были в партере. Правда, мы сидели в последнем ряду, но в Польском театре с любого места хорошо видна сцена, а в бинокль можно было великолепно наблюдать игру актеров.
7. Как играли актеры?
8. Я восхищена Гоголевским, исполнителем роли Густава-Конрада. Другие артисты играли также великолепно. После каждого действия публика горячо аплодировала им.
9. Как ты оцениваешь игру польских актрис в этой пьесе?
10. Барщевска в роли Марыли произвела на меня большое впечатление, но другие артистки играли средне. Я очень, рада, что смотрела этот спектакль. Густав-Конрад — это один из моих любимых героев. Польские поэты XIX века создали замечательные образы романтических героев.
11. Понравился ли тебе Польский театр?
12. Да. В антрактах я осматривала зрительный зал, мы с Олей были в ложах, на балконе, в фойе... Какие еще есть театры в Варшаве?
13. Филиал Польского театра — Камерный театр. В обоих выступают те же самые артисты. Национальный театр ставит главным образом классические пьесы. Интересный, современный репертуар в таких театрах как Драматический театр, театр Современник. Есть также театры сатиры. В общем в Варшаве свыше 20-ти театров.
14. Кажется, 25. Позавчера я читал сводную афишу с программой варшавских театров и насчитал их, кажется, 25.
15. Завтра мы купим билеты в театр Современник. Сейчас там идет драма Кручковского „Немцы” ***)**.

kino — кино; кинотеатр

Film wszedł na ekrany. Фильм вышел на экраны.

sztuka — пьеса; искусство; штука

być na sztuce смотреть спектакль

przykro mi (**ci, mu, jej** и т. д.) мне (тебе, ему, ей и т.д.) жаль
rozpraszać czyjąś uwagę отвлекать кого-нибудь

parter — первый этаж; партер

***)** Пьеса была переведена на русский язык под заглавием „История одной семьи”.

być na parterze	быть в партере

obserwować, oglądać, patrzeć przez lornetkę	наблюдать, осматривать, смотреть в бинокль

artysta — артист, художник

robić (wywierać) na kim duże wrażenie — производить на кого-нибудь большое впечатление

przerwa — перерыв, антракт

grają, wystawiają sztukę — идет пьеса, ставят пьесу

grają (wyświetlają) film — идет фильм, демонстрируется фильм

wrażenie z czego	впечатление о чем

wrażenia z teatru — впечатления о театре

wrażenia z podróży do Polski — впечатления о поездке в Польшу

oklaskiwać co	аплодировать чему

Publiczność gorąco ich oklaskiwała. — Публика горячо аплодировала им.

КОММЕНТАРИЙ

1. Формы прошедшего времени от глагола iść и производных (wyjść, wejść, przyjść и др.) образуются след, образом:

iść — szedłem, szłam, szłyśmy, szliśmy
wejść — wszedłem, weszłam, weszłyśmy, weszliśmy
wyjść — wyszedłem, wyszłam, wyszłyśmy, wyszliśmy
przyjść — przyszedłem, przyszłam, przyszłyśmy, przyszliśmy

1. Конструкция с двумя предлогами: **od ... do**, в составе которой имеются слова, обозначающие время, соответствует русской конструкции „с ... до ... (от ... до ...)".

Czekać **od** szóstej **do** siódmej.	Ждать с шести до семи.
Przedstawienie trwało **od** siódmej **do** pół do jedenastej.	Спектакль продолжался с семи до половины одиннадцатого.

1., **2.** и др. Обратите внимание на встречающиеся в тексте урока женско-вещные формы прошедшего времени (когда говорится о Марийке и Оле, актрисах).

Dlaczego nie **przyszłyście** wczoraj wieczorem do kawiarni? (1)
Bardzo was przepraszamy, że nie **przyszłyśmy** do kawiarni. (2)
Przypadkowo **byłyśmy** w Teatrze Polskim. (2)
Przykro nam, że nie **mogłyśmy** was uprzedzić. (2)
Jakie **miałyście** miejsca? (5)
Byłyśmy na parterze. **Siedziałyśmy** w ostatnim rzędzie. (6)
Inne artystki **grały** przeciętnie. (10)

2. Если хотите быть более вежливыми, добавляйте к известной Вам уже формуле извинения слово **bardzo** (очень):

Bardzo was przepraszamy.
Bardzo panią przepraszam(-y).
Bardzo pana przepraszam(-y).
Bardzo państwa przepraszam(-y).

5. Jakie miałyście miejsca? (= вопрос о том, хорошие ли у них были места),

но: **Które krzesła** państwo mają? Какие кресла?
W **którym** rzędzie? В каком ряду?

6. Еще одно чередование в группе существительных м. рода: ***ą : ę***. (Пока Вы знакомы с двумя: 1) ***ó : o***, 2) ***e : ноль звука***).

Основа с гласным **ą** выступает в форме им.(-вин.) пад. ед. ч. В других падежных формах — основа с гласным **ę:**

rząd — rzędu
urząd — urzędu
mąż — męża
ząb — zęba
błąd — błędu

Существительное: rząd — rządu (без чередования) имеет значение: правительство.

Этот тип чередования наблюдается также в группе существительных женского и ср. родов. Основа с гласным **ą** выступает в форме род. пад. мн. ч.:

ręka — rąk
męka — mąk
święto — świąt

В словаре это чередование отмечается следующим образом:

rz**ą**d *м.*, (**ę**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**
święto *ср. пр.* -*ci***e**. *род. мн.* (*a*)

6. Слова **widać** и **słychać** сочетаются с вин. пад. и не изменяются.

Ср.:	nic nie **widać**	ничего не видно
	nic nie **słychać**	ничего не слышно
	widać scenę	видна сцена
	widać sceny	видны сцены
	słychać szum	слышен шум

13. Числительное **oba**, **obie** склоняется как pięć, то есть во всех косв. падежах имеет окончание -**u** (см. таблицу на конце книги). В творит. пад. возможны две формы: **obu**, **oboma** (ж. род. **obiema**).

13.	ten sam	тот же
	ta sama	та же
	to samo	то же
	te same	те же
	ci sami	те же (лично-мужская форма, см. ниже)

ОБРАЗОВАНИЕ ИМ. ПАД. МН. Ч. ЛИЧНЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО РОДА

Говоря об образовании формы им. пад. множественного числа имен существительных (см. уроки 2, 9), мы Вас предупредили, что все сказанное не касается существительных мужского рода, обозначающих лиц. В настоящем уроке Вы встречаетесь с этими формами впервые. Это типично польское явление, его нет в русском языке.

Легче всего усвоить образование лично-мужских форм от существительных с мягким конечным согласным основы, так как почти все они принимают известное Вам уже окончание -**e**. Но в отличие от всех охарактеризованных в 9-ом уроке существительных они получают это окончание только в им. пад.

gość	—	gości**e**
przechodzień	—	przechodni**e**

Это окончание (-**e**) могут принимать также существительные с основой на cz, rz, sz, ż, l:

dziennikarz	—	dziennikarz**e**
obywatel	—	obywatel**e**

Гораздо сложнее образование им. пад. мн. ч. существительных с твердым согласным основы. Для них имеются в польском языке два окончания: 1) -**i** (-**y**), 2) -**owie**. Пока мы займемся первым из них. Прибавлению окончания -**i** (-**y**) сопутствует в определенных случаях изменение качества предшествующего согласного, а иногда и гласного основы:

sąsia*d*	— sąsie*dz***i**	(*d* : *dź* и *a* : *e*)
milicjan*t*	— milicjan*c***i**	(*t* : *ć*)
poe*t***a**	— poe*c***i**	(*t* : *ć*)
artys*t***a**	— artyś*c***i**	(*st* : *ść*)
mężczyzn**a**	— mężczyź*n***i**	(*zn* : *źń*)

Если получившийся путем чередования согласный по фонетическим причинам не может сочетаться с **-i** (см. фон. п. 11), тогда прибавляем окончание **-y**:

aktor	— aktor*rz***y**	(*r* : *rz*)
muzy*k*	— muzy*c***y**	(*k* : *c*)
robotni*k*	— robotni*c***y**	(*k* : *c*)
kole*g***a**	— kole*dz***y**	(*g* : *dz*)
Niemiec	— Niem*c***y** (без чередования согласных)	
dozorc**a**	— dozorc**y** (без чередования)	

Все неличные существительные с твердым согласным основы принимают окончание **-y** (**i**) без изменения качества согласного.

Ср.:	teatr	— teatr**y**	но	aktor	— aktorz**y**
	słownik	— słowni**k**i		robotnik	— robotnic**y**
	aparat	— aparat**y**		milicjant	— milicjanc**i**

Так же в склонении на **-a**:

kobiet**a** — kobiet**y** но poet**a** — poe*c***i**

Лично-мужская форма им. пад. мн. числа отмечается в нашем словаре следующим образом:

aktor *м.*, *мн.* *-rz***y**

ОБРАЗОВАНИЕ ЛИЧНО-МУЖСКИХ ФОРМ ИМЕН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

Еще во втором уроке мы просили Вас запомнить, что форма им. пад. мн. ч. прилагательных с окончанием **-e** не сочетается с личными существительными м. рода.

Все выше охарактеризованные существительные сочетаются с особой формой прилагательного. Ее окончание — **-i** (**-y**), и ему сопутствуют разные изменения конечного согласного основы.

Примеры:

sta*r***y**	sta*rz***y**	(*r* : *rz*)
du*ż***y**	du*z***i**	(*ż* : *ź*)
ci*ch***y**	cis**i**	(*ch* : *ś*)
pols*k***i**	pols*c***y**	(*k* : *c*)
dro*g***i**	dro*dz***y**	(*g* : *dz*)

upart**y**	uparc**i**	(*t : ć*)
młod**y**	młod*z***i**	(d : *dź*)
biał**y**	bia*l***i**	(*ł : l*)

Эту форму образуют также местоименные прилагательные, порядковые числительные и причастия:

mój	mo**i**	
sam	sam**i**	(*m : m'*)
inny	inn**i**	(*n : n'*)
ja*k***i**	ja*c***y**	(*k : c*)
*t*en	*c*i	(*t : ć*)
pierwsz**y**	pierwsi	(*sz : ś*)
dru*g***i**	dru*dz*y	(*g : dz*)

Сравните следующие сочетания и обратите внимание на различие в образовании форм им. пад. мн. ч.:

moi sąsiedzi	**moje** sąsiadki
ci sami mężczyźni	**te same** kobiety
polscy poeci	**polskie** poetki
inni artyści	**inne** artystki
młodzi artyści	**młode** artystki
dobrzy aktorzy	**dobre** aktorki
wszyscy koledzy	**wszystkie** koleżanki

Лично-мужская форма приводится нами в словаре. Следовательно, прилагательное в словаре отмечается следующим образом:

dobry, *лм.* *-rzy*, *нар.* *-rze*

УПРАЖНЕНИЯ

I. Замените существительные женского рода личными существительными мужского рода, соответственно изменяя формы других слов:

1. W tej samej sztuce grały znakomite artystki.
2. Moje sąsiadki nie mogły pójść do teatru.
3. Te znane poetki spotkały się dziś z czytelnikami.
4. Moje znajome siedziały w trzecim rzędzie parteru.
5. Te stare nauczycielki zakończyły już pracę.
6. Sympatyczne urzędniczki wyszły z biura o. godzinie trzeciej.
7. Te kobiety bardzo mi się podobały.

II. Образуйте лично-мужские формы следующих слов:

ten sam, taki sam, wielki, jaki, taki, który, mały, pierwszy, drugi, trzeci, wasz, piękny, przeciętny, ostatni, gorący, wysoki, niski, gruby, cienki, rosyjski, niemiecki, angielski, ciekawy, współczesny, stary.

III. Переведите на польский язык:
1. Мы посмотрели афишу с репертуаром кинотеатров.
2. В кинотеатре „Столица" демонстрируется польская картина „Поезд".
3. Эта картина вчера вышла на экраны варшавских кинотеатров.
4. Какое впечатление произвела на вас (женщина и мужчина) эта пьеса?
5. Наши места были в партере, а наши товарищи пошли на балкон.
6. Они смотрели в бинокль.
7. В антракте мы (девушки) осматривали зрительный зал и фойе.
8. Мне очень жаль, что я опоздал.
9. Все время что-то меня отвлекало.
10. Она живет на первом этаже.
11. Мы очень извиняемся (обращаясь к женщинам), что не могли (мужчины) купить билетов в „Драматический театр".

17

LEKCJA SIEDEMNASTA

1. Имя числительное.
2. Образование степеней сравнения прилагательных.

ZAMELDOWANIE

1. — Jakie formalności należy załatwić w związku z naszym przyjazdem do Polski? W ambasadzie radzieckiej już byliśmy. Co jeszcze trzeba zrobić?
2. — Musimy was zameldować. Wypełnij, Maryjko, kartę meldunkową.
3. — Nie wiem, czy potrafię.
4. — Pomogę ci.
5. — Wczoraj Tadek też dał mi taką kartę i jeszcze jej nie wypełniłem. Czy Polacy wypełniają przy zameldowaniu inne karty niż cudzoziemcy?
6. — Tak, w Polsce są specjalne karty meldunkowe dla cudzoziemców. Jeśli wziąłeś tę kartę ze sobą, to siadaj i pisz razem z nami! Ja będę wpisywać dane Maryjki, a ty swoje.

7. — U góry należy wypełnić rubrykę „obywatelstwo". Piszemy „radzieckie".
Miejsce zameldowania: Warszawa, ulica Marszałkowska nr 58, mieszkania 10. Włodku, ty podaj adres Tadka!
Punkt pierwszy: nazwisko i imiona.
8. — Jak się nazywam, wiesz. Imię mam tylko jedno: Maria.
9. — Data i miejsce urodzenia.
10. — 24 (**dwudziesty czwarty**) marca 1939 (**tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego**) **roku**. Urodziłam się w Moskwie.
11. — Jesteś ode mnie **młodsza o dwa lata**. A ty ile masz lat, Włodku?
12. — Jestem z was **najstarszy**. Mam 28 (**dwadzieścia osiem**) lat. Od ciebie jestem **starszy o trzy lata**, a od Maryjki **o pięć lat**. Maryjka jest z nas **najmłodsza**.
13. — Następny punkt: zawód.
14. — Nie mam jeszcze żadnego zawodu, jestem na razie studentką.
15. — Wpiszemy więc „studentka", a ty, Włodku, pisz „aspirant".
16. — Punkt czwarty: rodzaj paszportu.
17. — Jak należy wypełnić tę rubrykę?
18. — Należy podać, czy masz paszport dyplomatyczny, służbowy czy zwykły.
19. — Mamy oczywiście paszporty zwykłe.
20. — Zaczekaj chwilę, Olu! Muszę zajrzeć do paszportu. Tu jest taka olbrzymia ilość danych, że nie sposób wszystkich zapamiętać: numer paszportu, wizy, terminy ważności … Z tego wszystkiego pamiętam jedynie datę przekroczenia granicy.

*

21. — Podaj jeszcze tylko miejsce zamieszkania, podpisz się i to już wszystko.
22. — Przypuszczałem, że wypełnienie takiej karty meldunkowej jest znacznie **łatwiejsze**.
23. — Tak, to chyba nawet **trudniejsze** niż wypełnienie ankiety paszportowej. Może dlatego, że wszystko wpisuje się tu w języku obcym.

24. — Nie, tu po prostu trzeba podać **większą** ilość danych.
25. — Ależ nic podobnego. Tu ilość danych jest **mniejsza**. Nie ma na przykład takich punktów, jak kolor włosów, oczu, wzrost ... Wiesz, Olu w Moskwie, gdy Włodek otrzymał paszport, stał przed lustrem i przyglądał się swoim oczom i włosom.
26. — Robiłem to tylko dlatego, żeby sprawdzić, czy urzędniczka właściwie określiła kolor oczu. Ale nie wiem. Raz wydawały mi się **jaśniejsze**, raz **ciemniejsze**.
27. — Czy dziś jeszcze pójdziemy do biura meldunkowego?
28. — Nie, jutro. Dziś biuro jest nieczynne.

HUMOR

— Mamusiu, ile lat ma nasz piesek?
— Tyle samo, co ty.
— To dlaczego nie umie jeszcze mówić?

* * *

— Gdy Zosia coś opowiada, zawsze musi przesadzić.
— A czy pytałeś ją, ile ma lat?

1. [*залатфич*] [*з нашым*] [*тшэба*] 2. [*выпэлний*] 5. [*пшы замэ̨лдованю*] [*цудзожемцы*] 6. [*спэцъялнэ*] [*вжёлэжь*] 7. [*обыватэ̨лстфо*] [*мейсцэ замэ̨лдованя*] 8. [*Марья*] 10. [*тышёнц джевеньчсэт тшыджестэго джевёнтэго*] 11. [*млотша*] 12. [*наймлотша*] 13. [*настэмпны*] 16. [*тшифарты*] [*родзай пашпорту*] 17. [*р'убрыкэ*^{н}] 18. [*дыпломатычны*] 20. [*зайжэч*] [*ilошьч даных*] [*тэрмины важношьчи*] [*пшэкрочшэня*] 22. [*пшыпушчшалэм*] [*латфейшэ*] 24. [*веŋкшо*^{н}] 25. [*мнейша*] [*на пшыклат*] 26. [*яшьнейшэ*] [*чемнейшэ*]

СЛОВАРЬ

ambasada	посольство	**łatwy**	простой
ankieta	анкета	**marzec**	март
aspirant	аспирант	**młody**	молодой
biuro meldunkowe	паспортный стол	**na razie**	пока
cudzoziemiec	иностранец	**nazwisko**	фамилия
dane	данные	**nieczynny**	не работает
data	дата	**obcy**	иностранный
dyplomatyczny	дипломатический	**obywatelstwo**	гражданство
formalność	формальность	**określić**	определить
ilość	количество	**otrzymać**	получить
imię	имя	**piesek**	собачка
karta meldunkowa	бланк для прописки	**podać**	указать
		podpisać się	расписаться
kolor	цвет	**przekroczenie**	переезд

przesadzić	преувеличить	**właściwie**	правильно
przyglądać się	присматриваться	**wpisywać**	вписывать
przykład	пример	**wypełniać**	заполнять
rodzaj	вид	**wypełnić**	заполнить
rubryka	графа	**wzrost**	рост
służbowy	служебный	**w związku**	в связи
termin	срок	**zajrzeć**	заглянуть
trudny	трудный	**załatwić**	выполнить
u góry	вверху	**zameldować**	зарегистрировать
urodzenie	рождение	**zameldowanie**	регистрация, прописка
urodzić się	родиться		
urzędniczka	служащая	**zamieszkanie**	жительство
ważność	действие	**zwykły**	общегражданский
wiza	виза	**żaden**	никакой

РЕГИСТРАЦИЯ

1. Какие формальности надо выполнить в связи с нашим приездом в Польшу? В советском посольстве мы уже были. Что еще надо сделать?
2. Мы должны вас зарегистрировать. Заполни, Марийка, бланк для прописки.
3. Не знаю, сумею ли.
4. Я помогу тебе.
5. Вчера Та дек дал мне тоже такой бланк, и я еще не заполнил его. Поляки при прописке заполняют другие бланки, чем иностранцы при регистрации?
6. Да, в Польше есть специальные бланки для иностранцев. Если ты взял с собой этот бланк, садись и пиши вместе с нами. Я буду вписывать данные Марийки, а ты свои.
7. Вверху надо заполнить графу „гражданство". Пишем „советское"... Куда прописываетесь (место прописки): Варшава, ул. Маршалковска,д. 58, кв. 10. Володя, ты пиши адрес Тадека! Теперь пункт первый: фамилия и имена.
8. Мою фамилию ты знаешь. Имя у меня только одно: Мария.
9. Время и место рождения.
10. 24-ое марта 1939 года. Я родилась в Москве.
11. Ты моложе меня на два года. А сколько тебе лет, Володя?
12. Я старше вас обеих. Мне 28 лет. Я старше тебя на три года и старше Марийки на пять лет. Марийка самая, молодая из нас.
13. Следующий пункт: профессия.
14. У меня еще нет никакой профессии, пока я студентка.
15. Тогда впишем „студентка", а ты, Володя, пиши „аспирант".
16. Пункт четвертый: вид заграничного паспорта.
17. Как надо заполнить эту графу?
18. Надо написать, какой у тебя паспорт: дипломатический, служебный или общегражданский.

19. У нас, конечно, общегражданские паспорта.
20. Подожди минутку, Оля! Я должен заглянуть в паспорт. Здесь еще такое огромное количество данных, что невозможно всех их запомнить: номер паспорта, визы, сроки действия. Из этого всего помню лишь дату переезда через границу . . .

*

* *

21. Укажи еще только место жительства, распишись, и это уже все.
22. Я думал, что заполнение такого бланка для прописки гораздо проще.
23. Да, это, пожалуй, даже труднее, чем заполнение анкеты на заграничный паспорт. Возможно, потому, что все надо здесь вписывать на иностранном языке.
24. Нет, здесь просто надо указать больше (большее количество) данных.
25. Ничего подобного. Здесь данных меньше (меньшее количество). Нет, например, таких граф, как цвет волос, глаз, рост. Знаешь, Оля, в Москве, когда Володя получил паспорт, он стоял перед зеркалом и присматривался к своим глазам и волосам.
26. Я делал это лишь для того, чтобы проверить, правильно ли служащая определила цвет глаз. Но не знаю. Они казались мне то светлее, то темнее.
27. Мы пойдем в паспортный стол еще сегодня?
28. Нет, завтра. Сегодня паспортный стол не работает.

Ile masz lat?	Сколько тебе лет?
Ile pan ma lat?	Сколько вам лет?
Ile lat ma nasz piesek?	Сколько лет нашей собачке?
Mam dwadzieścia osiem lat.	Мне 28 лет.

— Ile masz lat?

nie sposób	невозможно
zawsze musi przesadzić	всегда преувеличивает

podpisywać się	расписываться
подписываться	(на что-н.) prenumerować

w języku obcym	на иностранном языке

wzrost	рост
возраст	wiek

przyglądać się czemu	присматриваться к чему

Przyglądał się swoim **oczom** i **włosom.**	Присматривался к своим глазам и волосам.

КОММЕНТАРИЙ

2. Кроме глаголов с суффиксами -***ę***-, -***ną***- (см. урок 14) повелительное наклонение с помощью суффикса -***ij*** (-***yj***) образуют глаголы, на конце основы которых имеется стечение (два или больше) Согласных:

(wypełnić)	wypełni	—	wypełn*ij*
(spać)	śpi	—	śp*ij*
(obejrzeć)	obejrzy	—	obejrz*yj*
(drwić)	drwi	—	drw*ij*
(upaść)	upadnie	—	upadn*ij*

и другие

5. В настоящем уроке Вы встречаете еще два примера им. пад. мн. ч. личных существительных м. рода:

Pola*k*	— Polac**y**	(ср.:	ptak — ptaki
cudzoziem*iec*	— cudzoziemc**y**		pałac — pałace)

Одновременно обратите внимание на то, что названия национальностей пишутся с большой буквы:

Polak	— Polka	(поляк — полька)
Rosjanin	— Rosjanka	(русский — русская)
Amerykanin	— Amerykanka	(американец — американка)
Anglik	— Angielka	(англичанин — англичанка)
Francuz	— Francuzka	(француз — француженка)
Niemiec	— Niemka	(немец — немка)
Bułgar	— Bułgarka	(болгарин — болгарка)

7. По-польски адрес пишется следующим образом:

Warszawa, ul. Marszałkowska (Nr) 58, m. 10
(ul. = ulica, m. = mieszkani**a** (род. пад.)

8. У слова imi**ę** (имя) особое склонение (см. таблицу на конце книги);

род. пад.	imi*eni***a**
им. мн.	imio*n***a**

Так же склоняется rami**ę** (плечо) и некоторые другие.

25. Слова **oko** и **ucho** образуют особые формы род. пад. мн. ч.:

им. мн.	o*cz***y**	us*z***y**
род. мн.	o*cz***u**	us*z***u**

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

Теперь мы просим Вас усвоить по таблице на конце книги падежные формы количественных числительных вещно-женского типа (о лично-мужских мы будем говорить позже).

Все количественные числительные за исключением dwa (dwie), trzy, cztery образуют лишь две формы: одну для именительного и винительного падежей и другую для остальных падежей. Лишь в творительном падеже, кроме формы с окончанием -и, возможна форма с окончанием -**oma**. Обе эти формы равноправны.

Здесь мы хотим обратить Ваше внимание лишь на некоторые особенности в образовании форм косвенных падежей.

У числительных **siedem** и **osiem** появляется при склонении мягкость *m*:

sied*mi*u
ośmiu

У числительных **jedenaście** — **dziewiętnaście**, а также **dwadzieścia**, **trzydzieści** и **czterdzieści** чередуются согласные ***ść : st***

jedena*ści***e** — jedenas*t***u**

Числительные **dwanaście**, **dwadzieścia** и **dwieście** склоняются в обеих частях:

dw**a**na*ście*	—	dw**u**nas*t***u**
dw**a**dzie*ścia*	—	dw**u**dzies*t***u**
dw**ie***ście*	—	dw**u**s*t***u**

У числительных **pięćdziesiąt** — **dziewięćdziesiąt** чередуются гласные ***ą : ę*** и согласные ***t : ć***. Но они, в отличие от соответствующих русских числительных, склоняются лишь в одной части:

pięćdziesi*ąt* — pięćdziesi*ęci***u** (ср.: пят**и**десят**и**)

У числительных **pięćset — dziewięćset** склоняется только первая часть:

pięć**s**et — pięć*i***us**et
sześć**s**et — sześć*i***us**et

и т. д.

Все формы косвенных падежей даются в таблице числительных.

Как вы уже знаете, числительные dwa (dwie), trzy, cztery сочетаются с им. пад. мн. ч. существительных, например:

dwa lata
trzy lata
cztery lata

Все числительные, начиная с 5-и, сочетаются в им.-вин. пад. (как и в русском языке) с род. пад. мн. ч. существительного. В других падежах числительное согласуется с существительным

pięć lat
sześć lat

так же: dwadzieścia jeden lat (ср.: двадцать один год)
trzydzieści jeden lat (ср.: тридцать один год)

и т. д.

но: dwadzieścia dwa lata
„ trzy lata
„ cztery lata

К о с в е н н ы е п а д е ж и:

род.	pięci**u** książ*e*k
дат.	pięci**u** książk**om**
твор.	pięci**u** (pięci**oma**) książk**ami**
предл.	(o) pięci**u** książkach
род.	dw**u**dziest**u** jeden książ*e*k
дат.	dw**u**dziest**u** jeden książk**om**
твор.	dw**u**dziest**u** jeden książk**ami**
предл.	(o) dw**u**dziest**u** jeden książk**ach**

Так же как числительные, склоняются слова:

il**e**	— il**u**	(сколько)
tyl**e**	— tyl**u**	(столько)
wiel**e**	— wiel**u**	(много)
par**ę**	— par**u**	(несколько)
kilk**a**	— kilk**u**	(несколько)
kilk**a**naśc*i***e**	— kilk**u**nas*t***u**	(больше десяти, от 11 —19)
kilk**a**dzies*iąt*	— kilk**u**dziesi*ęc***i****u**	(несколько десятков)
kilk**a**set	— kilk**u**set	(несколько сот)

Их сочетаемость такая же, как числительных от 5-и.

Порядковые числительные склоняются, как имена прилагательные. Разница между польским и русским языками наблюдается в склонении составных порядковых числительных. В польском языке склоняются и единицы, и десятки.

dwudziest**y** pierwsz**y** — род. dwudziest**ego** pierwsz**ego**
(двадцать первого)
дат. dwudziest**emu** pierwsz**emu**
(двадцать первому)
и т. д.

rok tysiąc dziewięćset pięćdziesiąt**y** dziewiąt**y**
„ tysiąc dziewięćset sześćdziesiąt**y**
„ tysiąc dziewięćset sześćdziesiąt**y** pierwsz**y**

Kiedy urodziła się Maryjka?

Dwudziest**ego** czwart**ego** marc**a** tysiąc dziewięćset trzydziest**ego** dziewiąt**ego** roku.

При обозначении даты порядковые числительные выступают в форме мужского рода, а не среднего (подразумевается „dzień"; в русском языке подразумевается „число").

pierwsz**y** maja	первое мая
piętnast**y** stycznia	пятнадцатое января
dwudziest**y** czwart**y** marca	двадцать четвертое марта
trzydziest**y** pierwsz**y** lipca	тридцать первое июля

ОБРАЗОВАНИЕ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЙ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

Сравнительная степень прилагательных в польском языке образуется с помощью двух суффиксов: -***sz***- и ***ejsz***-. Суффикс -***sz***- принимают прилагательные, у которых на конце основы нет стечения согласных:

młody — młod*szy*
stary — star*szy*
cichy — Cich*szy*
ciekawy — ciekaw*szy*
głupi — głup*szy*
tani — tań*szy*

Его принимают также прилагательные с группами ***rd***, ***st*** в конце основы:

twardy — tward*szy*
prosty —- prost*szy*

Очень часто суффиксу -***sz***- сопутствует изменение качества согласных (и гласных) основы;

bi*ały*	— bi*elszy*	(*ł : l* и *a : e*)
wes*oły*	— wes*elszy*	(*l : l* и *o : e*)
dłu*gi*	— dłu*ższy*	(*g : ż*)
gor*ący*	— gor*ętszy*	(*c : t* и *ą : ę*)

При стечении согласных сравнительная степень образуется с помощью суффикса *-ejsz-*. Обратите внимание на смягчение основы (на письме знак смягчения *i*) и возможные чередования:

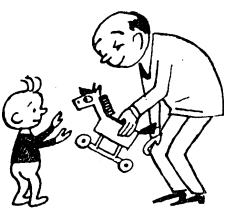
trudny	— trudn*iejszy*	(*n : ń*)
łatwy	— łatw*iejszy*	(*w : w'*)
jasny	— jaśn*iejszy*	(sn : *śń*)
ciemny	— ciemn*iejszy*	(*n : ń*)
ciepły	— ciepł*ejszy*	(*ł : l*)
dowcipny	— dowcipn*iejszy*	(*n : ń*)
mądry	— mądrz*ejszy*	(*r : rz*)

Превосходная степень образуется с помощью префикса -***naj***-, прибавляемого к формам сравнительной степени:

młodszy	— *naj*młodszy
starszy	— *naj*starszy
ciekawszy	— *naj*ciekawszy
weselszy	— *naj*weselszy
dłuższy	— *naj*dłuższy
trudniejszy	— *naj*trudniejszy

Запомните формы степеней сравнения прилагательных: **dobry**, **zły**, **duży**, **mały**.

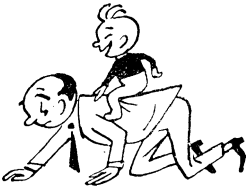
dobry	zły	duży	mały
lepszy	gorszy	większy	mniejszy
najlepszy	najgorszy	największy	najmniejszy

dobry

lepszy

najlepszy

Прилагательные в сравнительной и превосходной степени изменяются по родам, падежам и числам:

ед. ч.

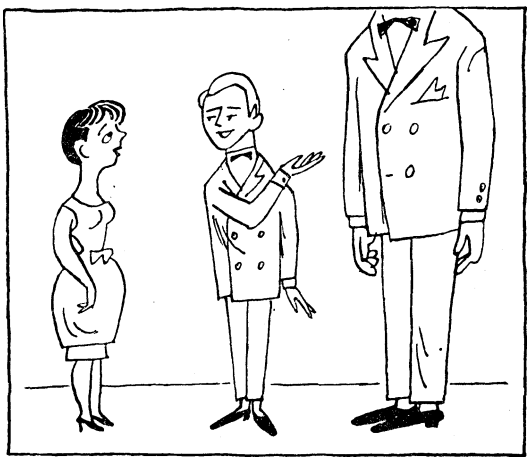
	ж. род	ср. род	м. род
им. пад.	(naj)młodsz**y**	(naj)młodsz**e**	(naj)młodsz**a**
род. пад.	(naj)młodsz**ego**	(naj)młodsz**ego**	(naj)młodsz**ej**
дат. пад.	(naj)młodsz**emu**	(naj)mlcdsz**emu**	(naj)młodsz**ej**

и т.д.

мн. ч.

	женско-вещные	лично-мужские
им. пад.	(naj)młod**sze**	(naj)młods**i**
род. пад.	(naj)młod**szych**	(naj)młodsz**ych**
дат. пад.	(naj)młod**szym**	(naj)młodsz**ym**

и т.д.

— Oto jeden z największych poetów naszego miasta.

Конструкции с прилагательным в сравнительной степени в польском языке строятся иначе, чем в русском. Эквивалентом род. пад. является в польском языке конструкция:

od + род. пад. (или niż + им. пад.)

ты моложе меня
jesteś **młodszy(-a) ode mnie** (**niż ja**)
ты старше его
jesteś **starszy(-a) od mego** (**niż on**)

Эквивалентом русской конструкции „на + вин. пад." является в польском языке не известная Вам еще до сих пор конструкция **o** + в и н. п а д.

Марийка моложе Володи на 5 лет.
Maryjka jest **młodsza** od Włodka **o pięć lat**.
Володя старше Оли на 3 года.
Włodek jest starszy od Oli **o trzy lata**.

Примеры форм сравнительной и превосходной степеней из текста:
Jesteś ode mnie **młodsza o dwa lata**. (11)
Jestem z was **najstarszy**. Od ciebie jestem **starszy o trzy lata**, a od Maryjki **o pięć lat**. Maryjka jest z nas **najmłodsza**. (12)
Przypuszczałem, że wypełnienie takiej karty meldunkowej jest znacznie **łatwiejsze**. (22)
Tak, to chyba nawet **trudniejsze** niż wypełnienie ankiety paszportowej. (23)
Tu trzeba podać **większą** ilość danych. (24)
Tu ilość danych jest **mniejsza**. (25)
Raz wydawały mi się **jaśniejsze**, raz **ciemniejsze**. (26)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Ответьте на следующие вопросы:
1. Ile lat ma Maryjka?
2. Ile lat ma Ola?
3. Ile lat ma Włodek?
4. O ile lat Włodek jest starszy od Maryjki?
5. O ile lat Ola jest młodsza od Włodka?
6. O ile lat Maryjka jest młodsza od Oli?
7. Gdzie mieszka Maryjka?
8. Kim jest Maryjka? (русская)
9. Czym jest Maryjka? (студентка)
10. Kim jest Włodek? (русский)
11. Czym jest Włodek? (аспирант)
12. Kiedy i gdzie urodziła się Maryjka?
13. Obywatelem jakiego państwa jest Włodek?
14. Jakie paszporty mają Maryjka i Włodek?

II. Образуйте сравнительную и превосходную степени от выступающих в примерах прилагательных:
1. Ona ma ciemne oczy.
2. Oni są weseli.
3. One są wesołe.
4. Ten mężczyzna jest dowcipny.
5. Te towary są tanie.

6. Przyglądam się ciekawemu rysunkowi.
7. Dzisiejszy dzień jest ciepły.
8. Wypełniam trudną ankietę paszportową.
9. Szukam ciekawej książki.
10. Język polski nie jest łatwy.

III. Образуйте нужные формы числительных:

1. Ona nie ma jeszcze (23 года).
2. Związek Radziecki istnieje (60 лет).
3. Druga wojna światowa zakończyła się w (1945 год).
4. Dziś jest (31-oe) lipca (1962 год).
5. Nie przeczytałem nawet (50 страниц).
6. Delegacja przyjechała (25 машин).
7. Ta powieść ma (несколько сот страниц).
8. Uczę się (несколько иностранных языков).
9. Konduktor wydał mi reszty z(e) (20, 50, 100 злотых).
10. Muszę dziś napisać list (два товарища).

18

LEKCJA OSIEMNASTA

1. Именит, пад. мн. ч. личных существительных мужского рода (продолжение).
2. Образование страдательных причастий прошедшего времени.
3. Страдательный оборот.

ZWIEDZAMY WARSZAWĘ *)

1. — Dziś jest piękna pogoda. Może pospacerujemy po ulicach Warszawy?

2. — Dobrze. Pokażemy wam najciekawszą część miasta.

*

3. — Zacznijmy od Placu Zamkowego! Przed nami kolumna Zygmunta. Na lewo ruiny Zamku Królewskiego **). Od XVII wieku mieli tu swoją **siedzibę królowie polscy**.

*) Текст записан на пластинке.
**) Королевский дворец был восстановлен в 1973 г.

W tym właśnie czasie stolica Polski **została przeniesiona** z Krakowa do Warszawy. Podczas ostatniej wojny światowej zamek **został zburzony przez okupantów** hitlerowskich.

4. — Marku, mówisz, jak zawodowy przewodnik!

5. — No, więc słuchajcie dalej! Pod Placem Zamkowym przebiega tunel trasy W—Z. Możemy zjechać na dół ruchomymi schodami.

6. — Ale po co? Przecież na Trasie W—Z już byliśmy. Chodźmy na Krakowskie Przedmieście!

7. — Ta część Warszawy powstała w XVII i XVIII wieku. Od pierwszej połowy XIX wieku koncentruje się tu życie kulturalne stolicy. Obok mieszczańskich kamieniczek i zabytkowych kościołów charakterystycznym elementem Krakowskiego Przedmieścia są pałace dawnej arystokracji. Na tym skwerze na lewo jest pomnik Mickiewicza.

8. — A co mieści się obecnie w tych pałacach?

9. — Tu jest Urząd Rady Ministrów, a naprzeciwko, w pałacu Potockich, Ministerstwo Kultury i Sztuki.

10. — Tamte domy pochodzą chyba z późniejszego okresu? Ich architektura jest zupełnie inna.

11. — Tak, one pochodzą z końca XIX wieku. Tu jest hotel, restauracja i kawiarnia „Bristol".
Zbliżamy się teraz do Uniwersytetu.

12. — W roku 1958 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym ósmym) obchodziliśmy 140-(stoczterdziesto-)lecie istnienia Uniwersytetu Warszawskiego. Na tę uroczystość przyjechali do Warszawy znakomici **profesorowie** i wybitni **uczeni** z różnych krajów.

13. — Po przeciwległej stronie w pałacu Raczyńskich znajduje się teraz Akademia Sztuk Pięknych. Przejdźmy przez jezdnię!
Widzicie tę tablicę pamiątkową? W tym pałacu mieszkał Fryderyk Chopin.

14. — A to jest pomnik Kopernika i Pałac Staszica.

15. — Skąd wiesz, Maryjko?

16. — Znam już trochę Warszawę . . .

17. — Pomnik Kopernika **został wzniesiony** z inicjatywy Staszica.
18. — W Pałacu Staszica mieszczą się obecnie niektóre wydziały i instytuty Polskiej Akademii Nauk.
19. — Idziemy teraz ulicą Nowy Świat. W tym domu mieszkał Julian Tuwim.
20. — Zatrzymajmy się na chwilę! Widzicie tę tablicę **wmurowaną** w ścianę domu? W czasie okupacji w masowych egzekucjach ginęli pod ścianami domów **bohaterowie** walk o wolność i niepodległość.
21. — Czy ulice Krakowskie Przedmieście i Nowy Świat **były zburzone** w czasie wojny?
22. — Tak, prawie wszystkie domy **zostały spalone przez faszystów**. Przy odbudowie **został** całkowicie **zachowany** ich dawny styl.
23. — Mijamy skrzyżowanie ulic Nowego Światu i Alei Jerozolimskich. Ten duży, monumentalny gmach to Dom Partii.
24. — Ja już tu byłam z Olą zaraz następnego dnia po przyjeździe.
25. — Jak się nazywa ten plac?
26. — To Plac Trzech Krzyży. Maryjko, czy tę ulicę również znasz?
27. — Nie. Jeszcze tu nie byłam.
28. — To Aleje Ujazdowskie. Są tu trzy najstarsze parki stolicy: park Ujazdowski, Ogród Botaniczny i Łazienki. Na końcu ulicy znajduje się Belweder ***)**.
29. — A w tych pałacach mieszczą się ambasady różnych państw.
30. — Czy pójdziemy dziś do Łazienek?
31. — Oczywiście. Pokażemy wam pomnik Chopina, pałac łazienkowski i królewski teatr letni.
32. — Co dziś jeszcze zwiedzimy?
33. — Mamy czas tylko do godziny trzeciej. Myślę, że dalsze zwiedzanie miasta odłożymy do jutra.

***)** Belweder — дворец в классическом стиле, построенный в начале XIX века.

34. — A może przyjdziemy tu dziś jeszcze o zmroku zobaczyć uroczą o tej porze ulicę Warszawy — Agrykolę.

3. [*от шедэмнастэго веку*] [*потшас*] 5. [*тунэл трасы ву-зэт*] [*зъехач н'а дул*] 6. [*п'о цо*] 7. [*ф шедэмнастым и ошемнастым*] [*джеветнастэго*] [*мештшаньских каменитшэк*] [*кошьчёлуф*] [*характэрыстытшным элэмэнтэм*] [*арыстокрацъйи*] [*скфэжэ*] 8. [*мешьчи шен обэцне*] .9. [*министэрстфо*] 10. [*с пужьнейшэго*] [*архитэктуры*] [*инна*] [*с коньца джеветнастэго*] [*хотэл*] [*рэстаурацъя*] [*брыстол*] [*универсытэту*] 12. [*ф тышёнц джёвеньчсэт пеньджешёнтым усмым*] [*стотштэрджестолэче*] [*утшэни*] 13. [*по пшэчивлэглэй*] [*ратшыньских*] [*акадэмъя*] [*шопэн*] 14. [*сташыца*] 17. [*з иницъятывы*] 18. [*акадэмъйи*] 19. [*юлъян*] 20. [*окупацъйи*] [*гинэли*] [*бохатэрове*] 22. [*давны стыл*] 23. [*скжыжоване*] [*алэи ерозолимских*] [*партъйи*] 24. [*настэмпнэго*] 26. [*nlaц тшэх кшыжы*] 28. [*бэлвэдэр*] [*паньстф*] [*одложымы*]

СЛОВАРЬ

architektura архитектура
charakterystyczny характерный
egzekucja экзекуция, расстрел
faszysta фашист
ginąć погибать
gmach здание
hitlerowski гитлеровский
inicjatywa инициатива
istnienie существование
jezdnia улица
kolumna колонна
koncentrować się сосредоточиваться
kościół костел
kraj страна
król король
królewski королевский
krzyż крест
kulturalny культурный
masowy массовый
mieszczański относящийся к горожанам
mieścić się помещаться
minister министр
ministerstwo министерство
na dół вниз
na lewo налево
naprzeciwko напротив
niepodległość независимость
obchodzić отмечать, праздновать
obok наряду
obecnie в настоящее время
odbudowa реконструкция
odłożyć отложить
okres период
okupant оккупант
pamiątkowy мемориальный
państwo государство
plac площадь
pochodzić здесь: быть построенным
pod у
połowa половина
pomnik памятник
powstać возникнуть
przebiegać проходить
przeciwległy противоположный
przejść перейти
przenieść перенести
przewodnik экскурсовод
rada совет
ruiny руины, развалины
schody ruchome эскалатор
siedziba местопребывание
skrzyżowanie перекресток
skwer сквер
spalić сжечь
ślad след
światowy мировой
tablica доска
tunel туннель
uczony ученый
uroczy очаровательный
uroczystość торжество
urząd бюро, ведомство

walka	борьба	**zamek**	здесь: дворец
wmurować	вмуровать	**zamkowy**	дворцовый
wojna	война	**zawodowy**	профессиональный
wolność	свобода	**zburzyć**	разрушить
wybitny	выдающийся	**zjechać**	спуститься
wydział	отделение	**zmrok**	сумерки
wznieść	воздвигнуть	**życie**	жизнь
zachować	сохранить		

ОСМАТРИВАЕМ ВАРШАВУ

1. Сегодня прекрасная погода! Погуляем по улицам Варшавы?
2. Хорошо. Мы покажем вам самую интересную часть города.
3. Начнем с Дворцовой площади. Перед нами колонна (короля) Сигизмунда. Налево следы руин Королевского дворца. Начиная с XVII века дворец был местопребыванием польских королей. Именно в это время столица Польши была перенесена из Кракова в Варшаву. Во время последней мировой войны дворец был разрушен гитлеровскими оккупантами.
4. Марк, ты говоришь, как профессиональный экскурсовод.
5. Слушайте дальше! Под Дворцовой площадью проходит туннель трассы В-3 (Восток-Запад). Можем спуститься вниз по экскалатору.
6. Но зачем? Ведь на трассе В-3 мы уже были. Пойдем на (улицу) Краковское Предместье.
7. Эта часть Варшавы зозникла в XVII и XVIII вв. Начиная с первой половины XIX века здесь сосредоточивается культурная жизнь столицы. Наряду с домами горожан и историческими костелами характерным элементом Краковского Предместья являются дворцы бывшей аристократии. В этом сквере налево памятник Мицкевичу.
8. А что помещается теперь в этих дворцах?
9. Здесь Бюро Совета министров, а напротив, во дворце Потоцких, Министерство культуры и искусства.
10. Те дома были, вероятно, построены в более поздний период? Их архитектура совершенно другая.
11. Да, они были построены в конце XIX века. Здесь гостиница, ресторан и кафе „Бристоль”. Мы приближаемся теперь к университету.
12. В 1958 году мы праздновали 140-летие со дня основания Варшавского университета (существования университета). На торжество приехали в Варшаву знаменитые профессора и выдающиеся ученые из разных стран.
13. На противоположной стороне, во дворце Рачинских, находится теперь Академия художеств. Перейдем через улицу. Видите мемориальную доску? В этом дворце жил Фридерик Шопен.
14. А это памятник Копернику и дворец Сташица.

15. Ты откуда знаешь, Марийка?
16. Я уже немного знаю Варшаву.
17. Памятник Копернику был воздвигнут по инициативе Сташица.
18. В настоящее время во дворце Сташица помещаются некоторые отделения и институты Польской Академии наук..
19. Мы идем теперь по улице Новый Свят. В этом доме жил Юлиан Тувим.
20. Остановимся на минутку! Видите эту доску, вмурованную в стену дома? Во время оккупации в результате массовых экзекуций у стен домов погибали герои борьбы за свободу и независимость.
21. Улицы Новый Свят и Краковское Предместье были разрушены во время войны?
22. Да, почти все дома были сожжены фашистами. При реконструкции был полностью сохранен их прежний стиль.
23. Мы проходим перекресток улиц Новый Свят и Иерусалимская аллея. Это большое, монументальное здание — Дом Партии.
24. Я здесь уже была с Олей на следующий же день после приезда.
25. Какая это площадь?
26. Это площадь Трех Крестов. Марийка, эту улицу ты тоже знаешь?
27. Нет, здесь я еще не была.
28. Это Уяздовская аллея. Здесь три старейших парка столицы: Уяздовский парк, Ботанический сад и Лазенки. В конце улицы находится Бельведер.
29. А в этих дворцах помещаются посольства разных государств.
30. Мы пойдем сегодня в Лазенки?
31. Конечно, мы покажем вам памятник Шопену, Лазенковский дворец и королевский летний театр.
32. Что мы еще посмотрим сегодня?
33. У нас время только до трех. Я думаю, что дальнейшее осматривание города отложим на завтра.
34. А может быть, мы придем сюда еще в сумерки посмотреть очаровательную в эту пору улицу — Агриколу.

wiek — возраст, век

przewodnik — экскурсовод, путеводитель

ruchome schody эскалатор
po co? зачем?

pomnik Mickiewicza (род. пад.) памятник Мицкевичу
pomnik Kopernika (род. пад.) памятник Копернику

na skwerze в сквере, на сквере

państwo — вы — обращение к женщине (-ам) и мужчине (-ам)
государство

zaczynać od czego начинать с чего

Zacznijmy od Placu Zamkowego! Начнем с Дворцовой площади!

Od czego zacząć? С чего начать?

walczyć o co	бороться за что
walka o co	борьба за что

bohaterowie walk o wolność i niepodległość герои борьбы за свободу и независимость

КОММЕНТАРИЙ

1., **13.** Напоминаем, что предлог **po** в польском языке сочетается с предложным падежом. В настоящем уроке предлог **po** употреблен в функции, свойственной русскому предлогу „по".

po + предл. пад. = по + дат. пад.

pospacerować **po ulicach** погулять по улицам
po przeciwległej **strome** по противоположной стороне

Другие примеры:

po całych dniach	по целым дням
po nocach	по ночам
chodzić po mieście	ходить по городу
po godzinie na dobę	по часу в сутки

3., **7.** Вторая функция предлога **od** — его употребление при обозначении времени. С его помощью обозначается момент, с которого начинаем считать время. В этой функции предлог **od** является эквивалентом русского „с" (иногда „от").

od + род. пад. = с (от) + род. пад.

Od XVII wieku mieli tu swoją siedzibę królowie polscy.
Начиная с XVII века дворец был местопребыванием польских королей.

od pierwszej połowy XIX wieku	начиная с первой половины XIX в.
od dzieciństwa	с детства
od wczoraj	со вчерашнего дня
od 1959 roku	с 1959 года
od (chwili) zakończenia wojny	с момента окончания войны
od urodzenia	от рождения
od tego czasu	с тех пор
od pierwszej chwili	с первого момента
od (samego) rana	с (самого) утра

В этой функции он Вам уже известен в соединении с предлогом **do** (см. урок 16):

od drugiej do czwartej	(с . . . . . до . . . . .)
od rana do wieczora	(с . . . . . до . . . . .)
od rana do nocy	(с/от. . . . до . . . . .).

3., **20.** В польском языке конструкция w + пред л. пад. чаще, чем в русском языке, используется для обозначения времени:

w tym czasie	в это (то) время
w czasie okupacji	во время оккупации
w czasie wojny	во время войны
w naszych czasach	в наше время
w epoce socjalizmu	в эпоху социализма
w dniu pierwszego maja	в день 1-го мая
w tych dniach	на этих днях
w tym, przyszłym, ubiegłym tygodniu	на этой, будущей, прошлой неделе
w tym, przyszłym, ubiegłym miesiącu	в этом, будущем, прошлом месяце
w tym, przyszłym, ubiegłym roku	в этом, будущем, прошлом году
w roku 1958	в 1958 году
w XVII wieku	в XVII веке
w nocy	ночью
w zimie	зимой
w lecie	летом

8., **29.** К известным Вам уже чередованиям в формах настоящего (будущего) времени глаголов 11-го спряжения прибавьте еще одно *ść : szcz*.

mie*ścić* się — mie*szczę* się, mie*ści*sz się, mie*szczą* się
zło*ścić* się — zło*szczę* się, zło*ści*sz się, zło*szczą* się
m*ścić* się — m*szczę* się, m*ści*sz się, m*szczą* się

10., **11.** Конструкцию: **pochodzić *z*** + существительное со значением времени передаем на русский язык по-разному:

Tamte domy pochodzą chyba z późniejszego okresu.
То дома были построены, вероятно, в более поздний период.

One pochodzą z końca XIX wieku.
Они были построены в конце XIX века.

Ta tradycja pochodzi z XII wieku.
Эта традиция восходит к XII веку.

Te zabytki pochodzą z XI wieku.
Это памятники XI века; эти памятники относятся к XI веку.

24. Для обозначения времени употребляется в польском языке также род. падеж:

następnego dnia po przyjeździe	на следующий день после приезда
pewnego dnia, pewnego razu	один раз, однажды
tego dnia	в этот день
tego ranka	этим утром
każdego tygodnia (= co tydzień)	каждую неделю
każdego roku (= co rok)	каждый год

Русскому языку известно лишь одно употребление родительного падежа со значением времени, т. наз. родит. даты, например:

Мы приехали в Варшаву двадцать первого июня.

Przyjechaliśmy do Warszawy dwudziestego pierwszego czerwca.

ИМ. ПАД. МН. Ч ЛИЧНЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО РОДА (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Возвращаемся к характеристике личных существительных мужского рода. Теперь мы займемся вторым окончанием им. пад. -**owie**. Это окончание принимает часть личных существительных, в основном слова, обозначающие должности, звания, титулы (но не все слова с таким значением), а также слова со значением родства.

Вообще трудно определить границы применения окончаний -**i** (-**y**) и -**owie**. Иногда даже одно и то же слово может принимать оба окончания. По этой причине мы приводим формы им. пад. мн. ч. личных существительных в словаре. Окончание -**owie** выступает в основном в словах с твердой основой, хотя встречаются отдельные примеры слов с мягкой основой (например, **uczeń** — **uczniowie**). Окончание -**owie** не вызывает никаких изменений в основе слова.

Примеры из текста:

król — król**owie**
profesor — profesor**owie**
bohater — bohater**owie** и bohaterz**y**

Другие примеры:

minister — ministr**owie**
wódz — wodz**owie**
generał — generał**owie**
wróg — wrog**owie**
pan — pan**owie**
ojciec — ojc**owie**
syn — syn**owie**
mąż — męż**owie**
(но: brat — brac*i***a**)

Все эти слова, конечно, сочетаются с лично-мужскими формами прилагательных:

znakomity profesor — znakomici profesor**owie**
wielki bohater — wielcy bohater**owie**
król polski — król**owie** polscy

Теперь, наконец, Вы знаете все формы обращения.

К женщине (девушке): **pani**
Czy **pani** chce zwiedzić Warszawę (русск.: вы)

К нескольким женщинам (девушкам): **panie**
Czy **panie** chcą zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

К мужчине: **pan**
Czy **pan** chce zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

К нескольким мужчинам: **panowie**
Czy **panowie** chcą zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

К группе, в которой имеются мужчины и женщины: **państwo**
Czy **państwo** chcą zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

Обратите внимание на им. пад. мн. ч. слова uczony:
uczony — ucz*e*ni

ОБРАЗОВАНИЕ СТРАДАТЕЛЬНЫХ ПРИЧАСТИЙ ПРОШЕДШЕГО ВРЕМЕНИ

Страдательные причастия прошедшего времени образуются от глаголов совершенного вида следующим образом:

1) если глагол в инфинитиве оканчивается на -***ać***, отбрасывается -*ć* и прибавляется суффикс -***n***-:

zbudowa**ć** — zbudowa*n***y**
schowa**ć** — schowa*n***y**
da**ć** — da*n***y**
zameldowa**ć** — zameldowa*n***y**

2) для глаголов II спряжения на -***ić*** (***yć***) надо взять за основу I лицо ед. ч., отбросить -***ę*** и добавить -***on***-:

spal**ę** — spal*on***y**
zburz**ę** — zburz*on***y**
zniszcz**ę** — zniszcz*on***y**
zrobi**ę** — zrobi*on***y**
zaprosz**ę** — zaprosz*on***y**
zapłac**ę** — zapłac*on***y**
zbudz**ę** — zbudz*on***y**

3) для глаголов I спряжения (типа: przenieść, przewieźć, spostrzec) надо взять за основу 3-е лицо ед. ч., отбросить -**e** и добавить суффикс -***on***-:

przeniesi**e** — przeniesi*on***y**
przewezi**e** — przewezi*on***y**
spostrzeż**e** — spostrzeż*on***y**
stłucz**e** — stłucz*on***y**

СТРАДАТЕЛЬНЫЙ ОБОРОТ

С помощью этих причастий образуются формы прошедшего времени страдательного залога. В отличие от русского, в польском языке страдательные причастия от глаголов совершенного вида для образования форм страдательного залога сочетаются с двумя глаголами zostać и być (О различии в значении см. урок 29):

został zaproszony
został zburzony
został przyniesiony
został spalony

Русскому страдательному обороту с творительным исполнителя действия соответствует в польском языке конструкция

przez + вин. пад.

został zaproszony **przez kolegów** был приглашен товарищами
został zburzony **przez okupantów** был разрушен оккупантами
został przyniesiony **przez listonosza** был принесен почтальоном
został spalony **przez faszystów** был сожжен фашистами

Примеры из текста:

Stolica Polski została przeniesiona z Krakowa do Warszawy. (3)
Zamek został zburzony przez okupantów hitlerowskich. (3)
Pomnik Kopernika został wzniesiony z inicjatywy Staszica. (17)

Prawie wszystkie domy z o s t a ł y s p a l o n e p r z e z f a s z y s t ó w. (22)
Przy odbudowie z o s t a ł całkowicie z a c h o w a n y ich dawny styl. (22)
Czy ulice Krakowskie Przedmieście i Nowy Świat były zburzone w czasie wojny? (21)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Преобразуйте действительный залог в страдательный:

1. Faszyści zniszczyli Warszawę.
2. Ola zameldowała Maryjkę.
3. Robotnicy i inżynierowie radzieccy zbudowali Pałac Kultury i Nauki.
4. Publiczność wysoko oceniła grę aktorów.
5. Tę powieść napisał znakomity pisarz.
6. Zespół Teatru Współczesnego wystawił dramat Kruczkowskiego Niemcy.

И. Образуйте им. пад. мн. ч. следующих слов:

okupant, przewodnik, Niemiec, Francuz, Anglik, żołnierz, Polak, aktor, minister, mechanik, król, student, sprzedawca, pan, oficer, człowiek, ambasador, konduktor.

III. Ответьте на следующие вопросы:

1. Gdzie się znajduje kolumna króla Zygmunta?
2. W którym wieku stolica Polski została przeniesiona do Warszawy?
3. Gdzie mieści się Ministerstwo Kultury i Sztuki?
4. Kiedy obchodziliśmy 140-lecie istnienia Uniwersytetu Warszawskiego?
5. Z czyjej inicjatywy został wzniesiony pomnik Kopernika?
6. Przy której ulicy znajdują się najstarsze parki Warszawy?

IV. Переведите на польский язык:

1. С самого утра наши знакомые начали осматривать Варшаву.
2. Со вчерашнего дня они в Варшаве.
3. На будущей неделе Марийка и Володя поедут в Краков.
4. На следующий день после приезда Марийка была в театре.
5. Он работает с восьми до трех.
6. С момента окончания войны Польша строит социализм.
7. В наше время все борются за мир.
8. Во время войны поляки боролись за свободу и независимость.

19

LEKCJA DZIEWIĘTNASTA

JAN KNOTHE

A TU JEST WARSZAWA

(*Fragment*)

... Dnia piętnastego maja roku tysiąc dziewięćset czterdziestego piątego Inspektor znalazł się w Warszawie. Powiedzeniu „znalazł się w Warszawie" można by zarzucić odrobinę przesady.

... To, co widział z okien wagonu, nie było chyba Warszawą; przypominało... nie, właściwie nic nie przypominało. Płaskie, okopcone ściany, lekko wystrzępione u góry, i czarne dziury okien. Gdzieniegdzie cudem ocalała od ognia, bezużyteczna rama okienna podkreślała pustkę...

Inspektor wyszedł z wagonu. Tłum ludzi [1)] szedł w stronę miasta. Drogą w niczym nie przypominała [2)] ulicy — tylko szlak, przypadkowo przetarty przez pagórkowaty teren. Jego splatające się [3)] z wielu ścieżek, przetykane kałużami pasmo prowadziło w kierunku ściany wypalonych domów...

Wbrew przewidywaniom tłum nie robił wrażenia „opłakującego [3)] gruzy ukochanej stolicy". Wprost przeciwnie, był ruchliwy, gwarny i — o dziwo! — całkiem wesoły.

Przekupki, sławne warszawskie przekupki, trwały na posterunku. Ich pyskata indywidualność wypełniała w sposób zdecydowany całą przestrzeń placu. Reszta służyła jako tło [4)]. Ale tło nie pozbawione swoistego kolorytu i siły wyrazu. Stroje były, mówiąc najskromniej [5)], przypadkowe. Noszono [6)] je ze swobodą i fantazją. Poza tym każdy prawie przechodzień dźwigał tobołek, walizę albo inny co dziwniejszy przedmiot. Obywatel w pasiastych pidżamowych spodniach i słomkowym kapeluszu paradował dzierżąc pod każdą pachą wałek od kanapy. Dwie panienki w nieprzemakalnych płaszczach niosły stolik obrócony do góry

nogami [7)], między którymi zwalona była piramida wszelkiego rodzaju gratów...

Zagospodarowują się — pomyślał Inspektor.

Szedł Grójecką i skręcił w Mochnackiego. Zupełna pustka i pogorzelisko. Ludzie nie mieli tu czego szukać [8)]...

Dzikie wino zieleniło się wspaniale na okopconych ścianach. W ogródkach kwiaty i krzewy, zostawione sobie samym, rozpleniły się w bezczelny sposób. Bujność roślinności podkreślała jeszcze bardziej pustkę tych miejsc...

Zbliżał się do Marszałkowskiej. Na Hożej z przyjemnością obejrzał nie zniszczony dom. Wprawdzie gdyby mu w czasach przedwojennych pokazano taką budę, skrzywiłby się z obrzydzeniem. Poczciwe domisko sterczało jakby zawstydzone tym, że nie spaliło się jak jego najbliżsi sąsiedzi. Poobijane też było niezgorzej. Ściany ospowate od gęstych śladów pocisków. Szyby częściowo wstawione, reszta okien pozatykana prowizorycznie. Ale stał na swoim miejscu, a z kominów szedł dym równiutkimi słupami.

Na Marszałkowskiej ruch był ogromny. Gdzieniegdzie w podłatanych parterach widać już było sklepy. Czym tu handlują — zastanawiał się przybysz — i kto to kupuje, i za co? Handlowano [6)] właściwie wszystkim. Sklepy spożywcze, galanteryjne, antykwariaty... Parę lotnych księgarni na wózkach...

Zbaczał co chwila, porwany pasją zobaczenia wszystkiego od razu. To było jego miasto — beznadziejnie chore i wynędzniałe, niektórzy twierdzili nawet, że martwe. Martwe nie było na pewno. Co do tego [9)] był spokojny. Cóż... można nawet wszystkie budynki zburzyć, nawet miejsca po nich zaorać... Miasto tworzą ludzie, a ci powrócą na pewno. I wtedy — Inspektor mówił to sobie z naiwną dumą — wtedy przydamy się my, architekci.

Potrafimy przecież odtworzyć wszystko to, co było cenne, to, co zrosło się z nazwą Warszawa w nierozłączną całość. Toteż mimo całej przeraźliwości oglądanych widoków czuł się podniesiony na duchu. Nie było tak źle, jak mówiono [6)]. Miasto jest zburzone, ale żyje, i to żyje dosyć intensywnie.

СЛОВАРЬ

antykwariat букинистический магазин
architekt архитектор
bezczelny нахальный
beznadziejnie безнадежно
bezużyteczny ненужный
buda постройка
budynek дом, здание
bujny буйный
całkiem вполне, совсем
całość целое
chory больной
cud чудо
częściowo частично, отчасти
duma гордость
dzierżyć держать
dziki дикий
dziura дыра
dźwigać тащить
galanteryjny галантерейный
gdzieniegdzie кое-где
graty хлам
gruzy руины
gwarny шумный
handlować торговать
indywidualność индивидуальность
intensywny напряженный, интенсивный
kałuża лужа
kanapa диван
kapelusz шляпа
kierunek направление
koloryt колорит
komin труба
krzew куст
lekko слегка
lotny передвижной
martwy мертвый
mimo несмотря на
nazwa название, имя
nieprzemakalny непромокаемый
nierozłączny неразрывный
niezgorzej порядочно
obrócić перевернуть
obrzydzenie отвращение
obywatel гражданин
ocaleć сохраниться
od razu сразу
odrobina крупица
odtworzyć восстановить, воссоздать
o dziwo! как ни странно
ogień огонь
ogródek небольшой садик
okopcony закопченный
ospowaty в оспинах
pacha *здесь*: рука
pagórkowaty холмистый
panienka девушка
paradować выступать
pasiasty полосатый
pasja сильное желание
pasmo полоса
pidżamowy пижамный
płaski плоский
pocisk снаряд, пуля
poczciwy добрый
podłatany отремонтированный на скорую руку
podkreślać подчеркивать
pogorzelisko пепелище
poobijany здесь: пострадал
porwać увлечь
posterunek пост
potrafić суметь
powiedzenie слова
powrócić вернуться
pozbawić лишить
pozatykać заткнуть
prowizorycznie кое-как, временно
przedmiot предмет
przechodzień прохожий
przedwojenny довоенный
przekupka торговка
przeraźliwość ужас
przesada преувеличение
przestrzeń пространство
przetarty проложенный
przetykać протыкать
przewidywania здесь: ожидание
przybysz приезжий
przydać się пригодиться
przypominać напоминать
pustka пустота
pyskaty языкастый, острый на язык
reszta остальное
roślinność растительность
rozplenić się разрастить, размножиться
równiutki ровный (*уменьш.*)
ruchliwy полный движения
siła wyrazu выразительность
skręcić свернуть
skrzywić się скривиться
sławny знаменитый

słomkowy соломенный
słup столб
spalić się сгореть
spodnie брюки
spożywczy продовольственный
sterczeć торчать
strój одежда
swoisty своеобразный
szlak дорога
szyba оконное стекло
ścieżka тропинка
teren местность, пространство
tło фон
tłum толпа
tobołek узелок
toteż поэтому
trwać быть
twierdzić утверждать
tworzyć создавать
u góry вверху
ukochany любимый
wałek валик
wbrew вопреки
widok виденное, вид
wiele много
wino виноград
wózek повозка
wspaniale пышно
wstawić вставить
wynędzniały истощенный
wypalić сжечь (внутри)
wystrzępiony выщербленный
zagospodarowywać się устраиваться
zaorać вспахать
zarzucić здесь: считать
zawstydzić пристыдить
zbaczać сворачивать в сторону
zdecydowany решительный
zielenić się зеленеть
znaleźć się очутиться, оказаться
zostawić samym sobie предоставить самим себе
zrosnąć się срастись
zwalony здесь: высился

ЯН КНОТЕ

ВОТ ОНА ВАРШАВА

(*Отрывок*)

Пятнадцатого мая 1945 года инспектор очутился в Варшаве. „Очутился в Варшаве" можно было бы сказать лишь с некоторым преувеличением.

... То, что он видел из окон вагона, не было, пожалуй, Варшавой. Это напоминало... нет, собственно говоря, это ничего не напоминало. Плоские, закопченные, выщербленные стены и черные отверстия окон. Кое-где чудом сохранившаяся от огня ненужная оконная рама подчеркивала пустоту...

Инспектор вышел из вагона. Толпа народа направлялась к городу. Дорога ничем не напоминала улицу. Это была скорее дорога, случайно проложенная через холмистую местность. Она состояла из многих переплетающихся тропинок с бесконечными лужами и вела к стене сожженных домов...

Сверх всякого ожидания, толпа не производила впечатления „оплакивающей руины любимой столицы". Напротив... она была полна движения, шумная и, как ни странно, веселая.

Торговки, знаменитые варшавские торговки, были на своих постах.

Их характерная речь заполняла всю площадь... Одежда людей, мягко говоря, была случайной... Но носили ее непринужденно, даже франтовато. Притом почти каждый прохожий тащил узелок, чемодан или какой-нибудь еще весьма странный предмет. Какой-то гражданин в полосатых пижамных брюках и соломенной шляпе выступал, держа под каждой рукой валик от дивана. Две девушки в непромокаемых плащах несли столик, перевернутый вверх ногами. На нем высилась пирамида всякого хлама... Устраиваются, — подумал инспектор.

Он шел Груедкой и свернул на улицу Мохнацкого. Улица представляла собой, сплошное пепелище. Людям нечего было здесь искать...

. На закопченных стенах пышно зеленел дикий виноград. В небольших садиках буйно разрослись предоставленные самим себе цветы и кусты. Буйная растительность еще сильнее подчеркивала пустоту этих мест...

Он приближался к Маршалковской. На Хожей он с удовольствием заметил неразрушенный дом. Правда, если бы ему показали эту жалкую постройку до войны, он бы взглянул на нее с отвращением. Домишко торчал, будто стыдясь, что не сгорел вместе с ближайшими соседями. Но пострадал он порядочно. Стены были в оспинах от многочисленных следов пуль. Несколько оконных стекол было уже вставлено, остальные окна были кое-как заткнуты. Но дом стоял на своем месте, а из труб столбом поднимался дым...

На Маршалковской было большое движение. Кое-где, в отремонтированных на скорую руку первых этажах домов уже видны были магазины. Чем здесь торгуют? — размышлял приезжий. — И кто покупает, на какие деньги?

Впрочем, торговали всем: продовольственные магазины, галантерейные, букинистические... Несколько повозок с книгами...

Инспектор сворачивал с одной улицы на другую, увлеченный желанием увидеть все сразу. Это был его город, безнадежно больной, истощенный, даже мертвый, как утверждали некоторые. Но мертвым он во всяком случае не был. В этом отношении инспектор был спокоен. Что ж... Можно даже все дома разрушить и вспахать места, на которых они стояли... Но город создают люди, а они обязательно вернутся. И тогда, — инспектор говорил это себе с наивной гордостью, — тогда пригодимся мы, архитекторы. Мы ведь сумеем восстановить все ценное, все то, что неразрывно срослось с Варшавой. И поэтому, несмотря на ужасные разрушения, которые он видел, инспектор приободрился. Было не так плохо, как говорили. Город разрушен, но он живет, и притом живет напряженной жизнью.

1) **tłum ludzi** — толпа народа
2) **w niczym nie przypominała** — ничем не напоминала
3) **splatający się** — сплетающийся (действ, причастия наст, вр.)
   opłakujący — оплакивающий
4) **służyć jako co** — служить чем
5) **mówiąc najskromniej** — мягко говоря, сдержанно говоря
6) **noszono** — носили (безличные формы прошедшего времени)
   handlowano — торговали
   mówiono — говорили
7) **do góry nogami** — вверх ногами
8) **nie mieli tu czego szukać** — нечего им было здесь искать
9) **co do tego** — в этом отношении

20

LEKCJA DWUDZIESTA

1. Винительный падеж множественного числа существительных.
2. Образование степеней сравнения прилагательных (продолжение).
3. Страдательные причастия настоящего времени.

NA KONCERCIE

1. Przed Filharmonią spacerują Ola, Maryjka i Włodek. Po upływie kilku minut podchodzi do nich Tadek w towarzystwie trzech osób: młodej dziewczyny i dwóch młodych mężczyzn.

2. Tadek: — Proszę, niech się państwo poznają — moi koledzy z redakcji: Ewa Barska, Andrzej i Mirek Urbanowicze — nasi goście z Moskwy.

3. Młodzi ludzie podają sobie ręce, wymieniają nazwiska witają się.

4. Maryjka: — Bardzo mi przyjemnie poznać państwa — Czarugina.

5. Włodek: — Mnie również. Jestem Korolkow.
6. Ola: — Może wejdziemy do Filharmonii? Za kilka minut rozpocznie się koncert.
Tadek (do Oli i Maryjki): — Pozwólcie, że oddam wasze płaszcze do szatni.
8. Ola: — Jesteś bardzo uprzejmy, dziękuję.
9. Ewa: — Nie znam dokładnie programu dzisiejszego koncertu.
10. Tadek: — Solistą jest dziś pianista X.
11. Ewa: — To wiem. Wykona drugi koncert fortepianowy Chopina. Ale co usłyszymy poza tym?
12. Andrzej: — *Symfonią g-moll* Mozarta i Symfonią pieśni.
13. Maryjka:— Czyj to utwór?
14. Andrzej: — Serockiego.
15. Maryjka: — Nie znam żadnego utworu tego kompozytora.
16. Mirek: — Kupimy program, żeby się czegoś dowiedzieć o **wykonywanych** utworach i o kompozytorach.
17. Portier: — Czy państwo życzą sobie program? Proszę uprzejmie. Trzy złote pięćdziesiąt groszy.
18. Tadek płaci i bierze program.
19. Portier: — Dziękuję państwu.
20. Wszyscy wchodzą na salę. Maryjka, Ola i Włodek mają miejsca **bliższe**, w szóstym rzędzie, a pozostali — **dalsze**.
21. Maryjka: — Szkoda, żeśmy nie dostali miejsc obok siebie. Czy w Warszawie wszystkie koncerty symfoniczne cieszą się tak wielkim powodzeniem, że trudno na nie dostać bilet?
22. Ola: — Tak, zwłaszcza gdy w programie jest któryś z koncertów fortepianowych Chopina.
23. Włodek: — Chyba żaden polski kompozytor nie jest tak **ceniony** i **uwielbiany** przez Polaków, jak Chopin.
24. Maryjka: — Wydaje mi się, że nic piękniejszego, nic wspanialszego nad utwory Chopina nie słyszałam.
25. Ola: — Maryjko, usiądź na moim miejscu. Stąd będziesz dobrze widziała ręce pianisty. Czy wzięłaś program od Tadka?

26. Maryjka: — Так, ale teraz nie zdążę już go przeczytać.
27. Na sali gasną światła. Orkiestra pod dyrekcją Stanisława Skrowaczewskiego rozpoczyna koncert *Symfonią g-moll* - Mozarta.

W CZASIE PRZERWY

28. Włodek: — Nie widzę nikogo z naszych kolegów. Czyżby jeszcze byli na sali?
29. Ola: — Możliwe... Poczekajmy chwilę!
30. Maryjka: — Niedawno orkiestra Filharmonii Warszawskiej była u nas w Moskwie.
31. Ola: — Czyś była wówczas na jakimś koncercie?
32. Maryjka: — Nie, nie dostałam biletu.
33. Włodek: — Przeważnie gdy przyjeżdżał z zagranicy jakiś zespół lub solista, nikomu z nas, ani Maryjce, ani mnie, nie udawało się kupić biletów. Nie mieliśmy czasu stać w kolejce.
34. Maryjka: — Dlatego bardzo chcę jeszcze pójść w Warszawie na kilka koncertów symfonicznych, kameralnych... A może w tym miesiącu będą również jakieś recitale? Chcę usłyszeć polskie **śpiewaczki**, polskich **śpiewaków** i wasze słynne **skrzypaczki**. Nigdy bezpośrednio ich nie słyszałam. Jeśli chodzi o polskich **pianistów** i **pianistki**, byłam tylko na recitalu Czerny-Stefańskiej.
35. Ola: — Jutro jest recital fortepianowy Reginy Smendzianki.
36. Maryjka: — W dniu recitalu nie dostaniemy biletów.
37. Ola: — Może jeden z moich kolegów będzie mógł postarać się dla nas o trzy bilety.
38. Maryjka: — Czy ten, z którym mnie wczoraj poznałaś?
39. Ola: — Tak. Jeszcze dziś zadzwonię do niego.
40. Włodek: — Widziałem afisze tego recitalu. Między innymi pianistka wykona te same trzy utwory, które usłyszeliśmy dziś na bis: *Poloneza fis-moll. Walca As-dur i Etiudę a-moll.*

41. Zbliżają się Ewa, Tadek i Urbanowicze.
42. Ola: — Gdzieście byli tak długo?
43. Tadek: — Szukaliśmy was gdzie indziej. Który z utworów **granych** na bis podobał się wam najbardziej?
44. Maryjka: — *Polonez fis-moll* i jeszcze jeden krótki utwór. Ten, który zaczynał się kilkoma pojedynczymi dźwiękami...
45. Tadek: — To *Etiuda a-moll* Chopina. Moim zdaniem, taki utwór należy grać inaczej: tempo powinno być **szybsze**, uderzenie **lżejsze**. Ta uwaga dotyczy również trzeciej części koncertu.
46. Ewa: — Jestem tego samego zdania. Natomiast druga część koncertu wykonana była po mistrzowsku.
47. Mirek: — Ja najbardziej lubię słuchać muzyki współczesne j.
48. Ola: — A ja jej wcale nie rozumiem.
49. Mirek: — Ten, kto chociaż- parę razy słyszał na przykład Prokofiewa, nie może go nie rozumieć i nie cenić.
50. Słychać uderzenie gongu.
51. Tadek: — To już trzeci gong...
52. Portier: — Państwo będą łaskawi wejść na salę. Za chwilę druga część koncertu.

HUMOR

UZNANIE

Małą Zosię, córkę małżeństwa skrzypków pytają:
— Kto, według ciebie, gra lepiej, tatuś czy mamusia?
— Ojstrach.

POWÓD

Do kasy sali kongresowej przed koncertem znanego pianisty wirtuoza podchodzi jakaś pani z synkiem.
— Ile kosztuje bilet w drugim rzędzie?
— Sto dwadzieścia złotych.
Pani zwraca się do synka:
— Słyszysz, ludzie płacą sto dwadzieścia złotych za bilet. Czy teraz nareszcie będziesz się uczył grać na fortepianie?

1. [*фильхармоньёⁿ*] [*ф товажыстфе тшэх осуп*] [*мэⁿштшызн*] 7. [*позвульче*] [*плаштшэ до шатни*] 11. [*фортэпяповы*] [*поз'а тым*] 13. [*тшый то утфур*] 15. [*жаднэго*] [*композытора*] 17. [*портъер*] [*пеньджешёнт*] 20. [*на calэⁿ*] [*бlишшэ*] 21. [*н'а не*] 22. [*звлаштша*] [*ктурышь*] 25. [*ушёньч*] [*рэнце пянистъ*] [*вжелашь*] 27. [*дырэкцъёⁿ*] [*сымфоньёⁿ ге-mol Моцарта*] 34. [*камэральных*] [*рзчиталэ*] (*шьпеваштики*] [*бэспошьрэднё*] 40. [*nolонэза фис-mol валца ас-дур и этъюдэⁿ а-mol*] 43. [*гдже 'инджей*] [*найбарджей*] 44. [*поедыньтшыми джьвецками*] 45. [*моим зданем*] [*шыпшэ удэжэне lжэйшэ*] [*тшэⁿшьчи*] 49. [*хочяш парэⁿ разы*]

СЛОВАРЬ

a-moll	ла-минор
As-dur	ла-бемоль-мажор
cenić	ценить
chociaż	хотя бы
córka	дочка
część	отделение, часть
dostać	достать
dotyczyć	касаться
dyrekcja	управление
dźwięk	звук
etiuda	этюд
filharmonia	филармония
fis-moll	диез-минор
fortepian	рояль
fortepianowy	фортепианный
gasnąć	гаснуть
g-moll	соль-минор
gong	гонг
koncert	концерт
kosztować	стоить
małżeństwo	супруги
mamusia	мама
mężczyzna	мужчина
orkiestra	оркестр
osoba	лицо, человек
parę	несколько
płacić	платить
płaszcz	пальто .
pojedynczy	отдельный
polonez	полонез
po mistrzowsku	мастерски
postarać się	здесь: достать
po upływie	спустя
powodzenie	успех
powód	причина
przeważnie	почти всегда
recital [*рэчитал*]	концерт солиста
redakcja	редакция
sala kongresowa	зал конгрессов
skrzypaczka	скрипачка
skrzypek	скрипач
słynny	знаменитый
solista	солист
symfonia	симфония
synek	сын
szatnia	гардероб
śpiewaczka	певица
śpiewak	певец
światło	свет
tatuś	папа
tempo	темп
towarzystwo	общество
udawać się	удаваться
uderzenie	туше, удар
uprzejmy	вежливый, любезный
uwaga	замечание
uwielbiać	любить, обожать
uznanie	признание
walc	вальс
według	по
wielki	большой
wirtuoz	виртуоз
witać się	здороваться
wykonać	исполнить
wymieniać	называть
zdanie	мнение
zespół	ансамбль
zwłaszcza	особенно
zwracać się	обращаться
życzyć sobie	хотеть

НА КОНЦЕРТЕ

1. Перед филармонией прогуливаются Оля, Марийка и Володя. Несколько минут спустя, к ним подходит Тадек в обществе трех человек: молодой девушки и двух молодых мужчин.
2. Познакомьтесь, пожалуйста! Мои товарищи по редакции — Эва Барска, Андрей и Мирек Урбановичи — наши гости из Москвы.
3. Молодые люди подают друг другу руку, называют фамилии, здороваются.
4. Мне очень приятно познакомиться с вами. Чаругина.
5. Мне тоже. Корольков.
6. Может быть, войдем в филармонию! Через несколько минут начнется концерт.
7. Разрешите, я отдам ваши пальто в гардероб.
8. Ты очень любезен. Спасибо.
9. Я не знаю точно программы сегодняшнего концерта.
10. Солист сегодня — пианист N.
11. Это я знаю. Он исполнит второй концерт для фортепиано Шопена. Но что мы еще (кроме этого) услышим?
12. Симфонию соль-минор Моцарта и Симфонию песен.
13. Кто написал (чье) это произведение?
14. Сероцкий.
15. Я не знаю ни одной музыкальной пьесы этого композитора...
16. Давайте купим программу, чтобы узнать что-нибудь об исполняемых произведениях и композиторах.
17. Хотите купить программу? Пожалуйста... Три злотых пятьдесят грошей.
18. Тадек платит и берет программу.
19. Благодарю вас...
20. Все входят в зал. У Марийки, Оли и Володи места поближе, в шестом ряду, а у остальных — подальше.
21. Жаль, что мы не достали мест рядом. Все ли симфонические концерты в Варшаве пользуются таким большим успехом, что на них трудно достать билеты?
22. Да, особенно, когда в программе один из фортепианных концертов Шопена!
23. Ни одного, пожалуй, польского композитора поляки не ценят и не любят так, как Шопена.
24. Мне кажется, что я не слышала ничего прекраснее, ничего более замечательного, чем музыкальные произведения Шопена.
25. Марийка, сядь на мое место. Отсюда ты хорошо будешь видеть руки пианиста. Ты взяла программу у Тадека?
26. Да, но теперь я уже не успею прочитать ее.
27. В зале гаснет свет. Оркестр под управлением Станислава Скровачевского начинает концерт симфонией соль-минор Моцарта.

В АНТРАКТЕ

28. Я не вижу никого из наших товарищей. Неужели они еще в зале?
29. Возможно. Подождем минутку!
30. Недавно оркестр Варшавской филармонии приезжал к нам в Москву.
31. Ты была тогда на каком-нибудь концерте?
32. Нет, я не достала билета.
33. Почти всегда, когда приезжал из-за границы какой-нибудь ансамбль или солист, никому из нас, ни Марийке, ни мне, не удавалось купить билеты. У нас не было времени стоять в очереди.
34. Поэтому я очень хочу пойти в Варшаве еще на несколько симфонических и камерных концертов... А не будет ли в этом месяце концертов кого-нибудь из солистов? Мне хочется услышать польских певиц, польских певцов и ваших знаменитых скрипачек. Я их никогда не слышала в концерте. Что касается польских пианистов и пианисток, то я была только на концерте Черны-Стефанской.
35. Завтра концерт Регины Смендзянки.
36. В день концерта мы не достанем билетов.
37. Возможно, что один из моих товарищей сможет достать для нас три билета.
38. Тот, с которым ты меня вчера познакомила?
39. Да. Еще сегодня я позвоню ему.
40. Я видел афиши этого концерта. Среди других произведений пианистка исполнит те же три произведения, которые мы слышали на бис: полонез диез-минор, вальс ла-бемоль-мажор и этюд ла-минор.
41. Подходят Эва, Тадек и Урбановичи.
42. Где вы были так долго?
43. Мы вас искали в другом месте. Какое из произведений, исполненных на бис, понравилось вам больше всего?
44. Полонез диез-минор и еще одно короткое произведение. То, которое начиналось несколькими отдельными звуками...
45. Это этюд ла-минор Шопена. По-моему, такое произведение надо играть иначе: темп должен быть быстрее, туше легче... Мое замечание касается также третьей части концерта.
46. Я того же мнения. Но зато вторая часть концерта была исполнена мастерски.
47. Я больше всего люблю слушать современную музыку.
48. А я ее совсем не понимаю...
49. Тот, кто хотя бы несколько раз слышал, например, Прокофьева, не может не понимать и не пенить его.

50. Слышен удар гонга.
51. Это уже третий гонг.
52. Будьте добры войти в зал! Сейчас (через минуту) начнется второе отделение концерта.

po upływie kilku minut
po kilku minutach
} несколько минут спустя, через несколько минут

так же:

po upływie godziny, kilku godzin (po godzinie, po kilku godzinach)
po upływie tygodnia (po tygodniu)
po upływie miesiąca (po miesiącu)
po upływie roku (po roku)

osoba	человек, лицо
trzy osoby	три человека
pięć osób	пять человек

и т. д.

w towarzystwie trzech osób	в обществе (в сопровождении) трех человек
w towarzystwie pięciu osób	в обществе пяти человек
podawać sobie ręce	подавать (протягивать) друг другу руку

na salę, na sali в зал, в зале

cieszyć się powodzeniem	пользоваться успехом
moim zdaniem	по-моему
jego zdaniem	по его мнению
ich zdaniem	по их мнению
być tego samego zdania	быть того же мнения
na przykład	например
jeśli chodzi o (+ вин. пад.)	что касается (+ род. пад.)
niech pan(i) **będzie łaskaw**(a) **niech państwo będą łaskawi**	будьте любезны

starać się o co хлопотать о чем, стараться

Będzie mógł **postarać się o trzy bilety**.	Сможет достать три билета.

dzwonić (telefonować) do kogo звонить (телефонировать) кому

Zadzwonię dziś do **niego**.	Сегодня я ему позвоню.

słuchać czego слушать что

Lubię słuchać muzyki współczesnej.	Я люблю слушать современную музыку.
Słucham koncertu.	Я слушаю концерт.

КОММЕНТАРИЙ

1. Родит, пад. мн. числа существительных мужского рода на -***a*** образуется с помощью окончания -**ów**:

artysta — artystów
poeta — poetów
kolega — kolegów

исключение:

mężczyzna — mężczyzn

17. Слово **uprzejmie** (вежливо) в обороте:

proszę **uprzejmie**

подчеркивает вежливость обращения и употребляется лишь тогда, когда кому-нибудь что-нибудь вручается.

21., **25.** и др. Личные окончания 2-го л. ед. ч., 1-го и 2-го л. мн. ч. прошедшего времени могут отрываться от глагольной формы и присоединяться к другим словам. Чаще всего они присоединяются к вопросительным и относительным словам, к союзам и к личным местоимениям. Это явление типично не только для разговорного языка, но в разговорном языке оно наблюдается особенно часто. Обороты с окончаниями, отделившимися от глагольных форм, считаются более естественными.

Примеры из текста:

Szkoda, **żeśmy** nie **dostali** miejsc obok siebie. (21)
(ср.: Szkoda, że nie dostaliśmy miejsc obok siebie.)

Czy**ś była** wówczas na jakimś koncercie? (31)
Gdzie**ście byli** tak długo? (42)
Другие примеры:
Dlaczego**ś się spóźnił**?
Kiedy**ście przyjechali**?
Gdy**śmy wrócili** do domu, nikogo już nie było.
Co**ś** ty **narobił**!
Wy**ście** to **zrobili**!
Po co**śmy się** tego **uczyły**?
Ty**ś** jeszcze tego nie **zrobił**?

Слово, к которому присоединяется личное окончание, сохраняет свое прежнее ударение.

Ki'edyście, p'o cośmy, dlacz'egoście и др.

22. В отличие от русского языка, в польском языке от слова **który** (который) образуется неопределенное местоимение:

który — któr**yś** (какой-нибудь, один из)

28. Местоимения **nikt**, **nic** склоняются так же, как: **kto**, **co**

род. nikogo, niczego
дат. nikomu, niczemu и т.д.

Когда местоимения **nikt**, **nic** выступают в сочетании с предлогами, **ni**- не отделяется от остальной части слова. Сравните:

do nikogo dziś nie będę dzwonił	никому я сегодня не буду звонить
z nikim tam nie pójdę	ни с кем я туда не пойду
od nikogo nic nie brałem	ни у кого я ничего не брал
na nic nie chcę patrzeć	ни на что я не хочу смотреть
o niczym nie chcę rozmawiać	ни о чем я не хочу говорить
w niczym nie chciał mi pomóc	он ни в чем не хотел мне помочь

38., **44.**, **49.** ten (ta, to) = этот (эта, это),
но перед придаточным предложением **ten** = тот.
Czy **ten**, z którym mnie wczoraj zapoznałaś?
Тот, с которым ты меня вчера познакомила?

Ten, który zaczynał się kilkoma pojedynczymi dźwiękami.
Тот, который начинался несколькими отдельными звуками.

Ten, kto chociaż parę razy słyszał na przykład Prokofiewa...
Тот, кто хотя бы несколько раз слышал, например, Прокофьева...

40. В польском языке, в выражениях:

grać poloneza
grać walca
grać fokstrota

а также: tańczyć poloneza
tańczyć walca
tańczyć fokstrota и др.

винительный падеж совпадает с родительным.

49. Форма род. пад. мн. ч. слова raz совпадает с формой им. пад. мн. числа. Сравните:

dwa (trzy, cztery) razy	два (три, четыре) раза
pięć razy	пять раз
dziesięć razy	десять раз
sto razy	сто раз

ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (k o g o? c o?) МН. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В польском языке почти во всех случаях винительный падеж мн. ч. существительных всех родов совпадает с именительным. Исключение представляют лишь личные существительные мужского рода, винительный падеж которых совпадает с родительным. В этом заключается отличие польского языка от русского, в котором все одушевленные существительные образуют форму винительного падежа, совпадающую с родительным.

В польском языке винит. = родит. не выступает ни у одушевленных существительных женского рода, ни у одушевленных существительных мужского рода, не обозначающих лиц. Присмотритесь к следующим примерам.

Примеры из текста:

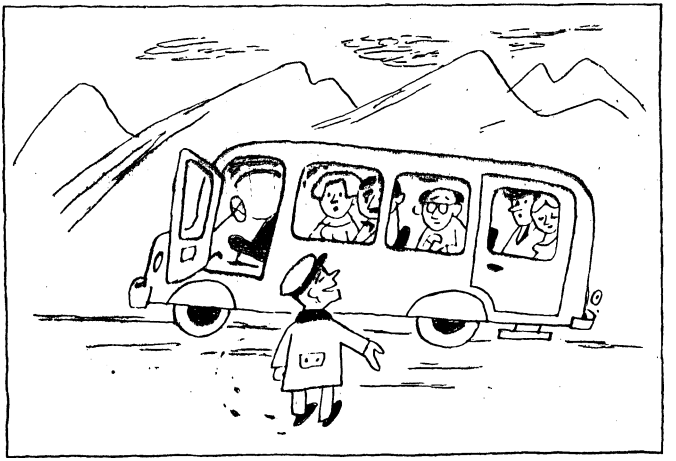
(34) Chcę usłyszeć polskie **śpiewaczki** (вин. = им.), polskich **śpiewaków** (вин. = род.) i wasze słynne **skrzypaczki** (вин = им.).
(34) Jeśli chodzi o polskich **pianistów** (вин. = род.) **i pianistki** (вин. = им.)...

Как видно из приведенных примеров вин. пад. одушевленных существительных женского рода совпадает с именительным.

Другие примеры:

Przepraszam **panów**. (вин. = = род.)	Przepraszam **panie**. (вин. — им.)
Proszę **panów**. (вин. = род.)	Proszę **panie**. (вин. = им.)
Ср.: Pytam **kolegów**.	Pytam **koleżanki**.
Widzę **mężczyzn**.	Widzę **kobiety**.
Znam **Polaków**.	Znam **Polki**.

Została zaproszona przez **znajomych**.
Została zaproszona przez **znajome**.

— Zapraszam panie na spacerek, a panów do pchania wozu.

В ед. ч. в польском языке, так же как и в русском, вин. пад. всех одушевленных существительных мужского рода (кроме слов на -***a***) совпадает с родительным.

Ср.: Widzę **konduktora**. — Widzę **psa**.
Widzę **studenta**. — Widzę **orla**.

Во мн. ч. это карается лишь личных существительных:

Ср.: Widzę **konduktorów**. —Widzę **psy**.
Widzę **studentów**. — Widzę **orły**.

Лично-мужские формы винит, пад. заменяются местоимением в форме **ich** (**nich**), все остальные — **je** (**nie**):

Ср.: Pytam k o l e g ó w. —Pytam **ich**.
Pytam k o l e ż a n k i. — Pytam **je**.

Jestem zaproszona przez z n a j o m y c h. — Jestem zaproszona przez **nich**.

Jestem zaproszona przez z n a j o m e. — Jestem zaproszona przez **nie**.

Patrzę n a s t u d e n t ó w. — Patrzę na **nich**.
Patrzę n a o r ł y. — Patrzę na **nie**.
Zwiedzam m i a s t a. — Zwiedzam **je**.
Oglądam d o m y, s k l e p y. — Oglądam **je**.

В русском языке во всех случаях, конечно, „их”, так как двух форм у местоимения нет.

ОБРАЗОВАНИЕ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Сравнительная степень прилагательных на -***k***-, -***ok***-, -***ek***- образуется также с помощью суффиксов -***sz***- или -***ejsz***- (см. урок 17), но при образовании сравнительной степени они утрачивают -***k***-, -***ok***-, -***ek***-

krót*k*i — krótszy
pręd*k*i — prędszy
płyt*k*i — płytszy
słod*k*i — słodszy
glad*k*i — gładszy
brzyd*k*i — brzydszy
ciężki — cięższy
głębo*k*i — głębszy
szero*k*i — szerszy
dale*k*i — dalszy .

Прибавлению суффикса сравнительной степени могут сопутствовать изменения звуков в корне:

s* : *ż (произн. [*ш*])	nis*k*i — niższy	[*нишшы*]
	wy*so*ki — wyższy	[*вышшы*]
	blis*k*i — bliższy	[*блишшы*]
ą* : *ę*, *s* : *ż	wą*s*ki — węższy	
n* : *ń	cie*n*ki — cie*ń*szy	

От слова **lekki** сравнит, степень **lżejszy**.

Превосходная степень "образуется от форм сравнительной степени с помощью префикса *naj*-:

krótszy — *naj*krótszy
niższy — *naj*niższy

Напоминаем, что формы сравнительной и превосходной степеней в польском языке склоняются.

Примеры из текста:

(20) Maryjka, Ola i Włodek mają miejsca **bliższe**, a pozostali — **dalsze**.
(45) Tempo powinno być **szybsze**, uderzenie **lżejsze**.

Другие примеры:

To opowiadanie jest za długie. Znajdź coś **krótszego**.
Этот рассказ длинен. Найди что-нибудь покороче.

Kąp się przy brzegu. Nie płyń na **głębszą** wodę.
Купайся у берега. Не выплывай на более глубокую воду.

W Warszawie nie ma gmachów **wyższych** od Pałacu Kultury i Nauki.
В Варшаве нет более высоких зданий, чем Дворец культуры и науки.

Przy **bliższej** znajomości ten człowiek zyskuje.
При более близком знакомстве с ним этот человек выигрывает.

Daj mi tę **cięższą** walizkę, a weź tamtą **lżejszą**.
Дай мне этот (более) тяжелый - чемодан, а возьми тот полегче.

СТРАДАТЕЛЬНЫЕ ПРИЧАСТИЯ НАСТОЯЩЕГО ВРЕМЕНИ

Страдательные причастия настоящего времени образуются от глаголов несовершенного вида Но в отличие от русского языка, польские причастия этого типа по образованию ничем не отличаются от причастий прошедшего времени (т.е. причастий образуемых от глаголов сов. вида, см. урок 18).

Ср.: (наст, вр.)	wykonywać	— wykonywa*n*y	(исполняемый)
(прош. вр.)	wykonać	— wykona*n*y	(исполненный)
(наст, вр.)	poznawać	— poznawa*n*y	(познаваемый)
(прош. вр.)	poznać	— pozna*n*y	(познанный)

znać	— zna*n*y
brać	— bra*n*y
uwielbiać —	uwielbia*n*y
grać	— gra*n*y
płacę	— płaco*n*y
rządzę	— rządzo*n*y
cenię	— cenio*n*y
mówię	— mówio*n*y
proszę	— proszo*n*y
niesie	— niesio*n*y
wiezie	— wiezio*n*y

В отличие от русского языка, страдательные причастия настоящего времени выступают в предложении не только как определения, но также (подобно страдательным причастиям прошедшего времени) — как составная часть сказуемого страдательных конструкций. Страдательные конструкции с причастиями настоящего времени образуются при помощи вспомогательного глагола **być**.

To osiedle **jest budowane** przez członków spółdzielni mieszkaniowej.	Этот поселок строится членами жилищного кооператива,
Ten utwór **jest wykonywany** przez znakomitego pianistę.	Это музыкальное произведение исполняется знаменитым пианистом.
W piątki **transmitowane są** koncerty z sali Filharmonii Narodowej.	По пятницам транслируются концерты из зала Национальной филармонии.
Wniosek **był** kilkakrotnie **dyskutowany**.	Предложение обсуждалось несколько раз.
Począwszy od jutra codziennie **będą organizowane** wycieczki w góry.	Начиная с завтрашнего дня каждый день будут организоваться экскурсии в горы.

В функции определения:

Wydarzenia **opisywane** w tej książce są jedynie fikcją literacką.	События, описываемые в этой книге, — это только литературный вымысел.
Wydawane w języku rosyjskim pisto „Polska" cieszy się dużym zainteresowaniem.	Издаваемый на русском языке журнал „Польша" вызывает большой интерес.

Примеры из текста:

(23) Chyba żaden polski kompozytor nie jest tak **ceniony** i **uwielbiany** przez Polaków, jak Chopin.

В функции определения:

(16) ... żeby dowiedzieć się czegoś o **wykonywanych** utworach.

(43) Który z utworów **granych** na bis podobał się wam najbardziej?

Примечание: в польском языке страдательный оборот употребляется гораздо реже, чем в русском языке. В тех случаях, когда исполнитель действия не обозначен, чаще всего употребляются безличные конструкции.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на польский язык:
1. Он старается получить заграничный паспорт на поездку в Польшу.
2. Они (девушки) будут мне звонить завтра после обеда.
3. Меня спрашивают о моих впечатлениях о поездке в Советский Союз.
4. Мы (женщины и мужчины) слушали концерт камерной музыки.
5. Через час на заседании осталось лишь несколько человек.
6. Я придерживаюсь другого мнения.
7. Гастроли Польского театра пользовались большим успехом.
8. Делегация состояла из 22 человек.

II. Замените отрицательные предложения утвердительными, изменяя соответственно формы существительных:
1. Nie słuchałam bezpośrednio koncertów polskich pianistek.
2. Nie zrozumiałem tych kobiet.
3. Nie poznaję granych teraz utworów.
4. Nie proś przechodniów o informację.
5. Nie pytaj milicjantów.
6. Nie znam Rosjanek.
7. Nie widzę rąk pianisty.
8. W tym sklepie nie sprzedaje się ryb.

III. В образованных вами утвердительных предложениях замените существительные местоимениями.

IV. От глаголов в скобках образуйте прошедшее время, присоединяя личные окончания не к глаголу, а к другому слову предложения.

1. Wy mnie z nim (zapoznać — мужчины).
2. Niczego się nie (dowiedzieć — девушки, мы).
3. O co (pytać — мужчина, ты) konduktora?
4. Gdzie tak długo (być — женщины и мужчины, вы)?
5. Dlaczego do mnie nie (zadzwonić — девушка, ты)?
6. Do kogo (dzwonić — вы, девушки)?
7. Czy (jechać — вы, женщины и мужчины) autobusem czy taksówką?

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA” — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 5 **Lekcje 21—28**

21

LEKCJA DWUDZIESTA PIERWSZA

1. Образование степеней сравнения наречий.
2. Лично-мужские формы страдательных причастий.

W POSZUKIWANIU „ ZACHĘTY” *)

1. — Przepraszam papią, którym tramwajem można stąd dojechać do Placu Zwycięstwa?

2. — W tym kierunku idzie kilka tramwajów: piętnastka, piątka, czwórka, osiemnastka, trzydzieści jeden. Wysiądzie pan na czwartym przystanku.

3. — Dziękuję pani.
Maryjko, nie przechodź przez jezdnię przy czerwonym świetle! Zapłacisz karę.

W TRAMWAJU

4. Konduktor: — Proszę państwa, proszę przechodzić do przodu! Jeszcze bardziej do przodu! Tam jest znacznie luźniej... Kto z państwa nie ma jeszcze biletu?

5. Włodek: — Proszę dwa bilety.

6. Konduktor: — Normalne czy ulgowe?

*) Zachęta — салон искусства в Варшаве.

7. Włodek: — Normalne. Ile płacę?
8. Konduktor: — 1 (jeden) złoty.
(Włodek podaje banknot dwudziestozłotowy)
Czy nie ma pan drobnych?
9. Włodek: — Niestety, niemamdrobnych.
10. Konduktor (wydaje resztę z dwudziestu złotych). — Proszę resztę.
11. Włodek: — Dziękuję.
12. Konduktor: — Czy panowie mają już bilety?
13. Pasażerowie: — Miesięczne.
14. Konduktor: — Proszę okazywaćmiesięczne.
15. Włodek: — Przejdźmy, Maryjko, na przedni pomost. Wkrótce wysiadamy. (Do pasażera): Przepraszam pana! (Do Maryjłd): Ależ tłok w tym tramwaju! (Po kilku minutach do pasażerki): Przepraszam, czy pani będzie wysiadała na tym przystanku?
16. Pasażerka: —» Nie, dopiero na następnym. Proszę, niech państwo przejdą!

* * *

17. — Nie mogę się zorientować, gdzie jesteśmy... Czy to Plac Zwycięstwa?
18. — Chyba tak. Marek tłumaczył mi, że z jednej strony jest Ogród Saski. Tu właśnie widać jakiś park.
19. — Ale jak znaleźć „Zachętę"? Może to tutaj?

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne

20. — Nie! A może w tamtym pałacu? Przejdźmy na drugą stronę!

Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy

21. — Niestety, znów źle trafiliśmy. To Stołeczna Rada Narodowa, a nie salon sztuki.

22. — Musimy zapytać kogoś z przechodniów.
23. — Przepraszam pana, jak się nazywa ten plac?
24. — Plac Dzierżyńskiego. Stoi pan pod pomnikiem Dzierżyńskiego i nie poznaje pan?
25. — Ach, rzeczywiście, to pomnik Dzierżyńskiego.
26. — Dlaczegoś się od razu nie poinformował, jak trafić na Plac Zwycięstwa?
27. -— Byłem trochę zmieszany odpowiedzią tego mężczyzny.
28. — Przez cały dzień będziemy błądzili i nic dziś nie zobaczymy.
29. — Jesteś niezadowolona, Maryjko? Przecież w ten sposób też zwiedzasz miasto.
30. — Zapytaj tych panów o Plac Zwycięstwa.
31. — Nie, oni na pewno nie wiedzą.
32. — Dlaczego?
33. — To nie warszawiacy. Poznaję po wyglądzie.
34. — Co ty możesz wiedzieć o wyglądzie warszawiaków? Zapytajmy te dwie panie.
35. — Nie mam odwagi. Spójrz, jak są zajęte rozmową, spieszą się gdzieś. Lepiej im nie przeszkadzać.
36. — Od tygodnia jesteśmy w Warszawie i do tej pory nie wiemy, czym gdzie można dojechać.
37. — Chyba będziemy musieli zaraz wrócić do domu. Jesteśmy już zmęczeni. Przecież chodzimy od rana. Odpocznijmy w tym parku!
38. — Ty co parę kroków chcesz odpoczywać. Mam już dość spacerów z tobą... Ale chodźmy! Przy okazji obejrzymy park. Spójrz, jakie ładne, opalone dzieci biegają! Widzę nie tylko matki, ale i ojców z małymi dziećmi.
39. — Chodźmy dalej! Tam są miejsca na ławce.
40. — Nie, wróćmy raczej na Plac Dzierżyńskiego. Poszukamy milicjanta i zapytamy go o „Zachętę".
41. — Na placu jest postój taksówek. Weźmiemy taksówkę i szofer zawiezie nas, dokąd trzeba. Dlaczego wcześniej nie przyszło mi to do głowy?

42. — Właśnie! Chodźmy szybciej! Uważaj, idziesz po trawniku!
43. — Tam na rogu ulicy stoi milicjant. On nas najlepiej poinformuje.

* * *

44. — Przepraszam pana, jak dojść do „Zachęty"?
45. — Chwileczkę, obywatelu, spojrzę na plan miasta... To niedaleko stąd. Mogą państwo na tym przystanku wsiąść do setki. Wysiąść należy na drugim przystanku.
46. Przechodzień: — Państwo szukają „Zachęty"? Nie warto jechać autobusem, to bardzo blisko. Proszę przejść przez Ogród Saski. Dojdą państwo do Grobu Nieznanego Żołnierza *) Parę kroków na prawo jest „Zachęta".
47. — Dziękujemy panom.
48. — Teraz już chyba nie zabłądzimy!

HUMOR

— Panie, ja już tu czekam od czterech tygodni!
— A o co panu chodzi?
— Chciałbym przedłużyć pobyt w Polsce o dwa dni.

СЛОВАРЬ

banknot	купюра
błądzić	бродить, блуждать
chciałbym	я хотел бы
dojechać	проехать, доехать
dojść	пройти, дойти
do przodu	вперед
drobne	мелкие
głowa	голова
grób	могила
kara	штраф
komunikacyjny	относящийся к транспорту, сообщению
luźno	свободно
ławka	скамейка
miejski	городской
miesięczny	месячный, проездной
milicjant	милиционер
przedłużyć	продлить
następny	следующий
nieznany	неизвестный
normalny	обычный
odpocząć	отдохнуть
odpowiedź	ответ
odwaga	смелость
ogród	сад, парк
okazja	случай
opalony	загорелый
pasażer	пассажир
pobyt	пребывание
poinformować	проинформировать, объяснить
poinformować się	справиться
pomost	площадка
postój	стоянка
poszukiwanie	поиски
przechodzić	переходить, проходить
trawnik	газон

*) Grób Nieznanego Żołnierza — могила Неизвестного солдата, памятник польским солдатам, павшим в боях за независимость, воздвигнутый после первой мировой войны.

przedni	передний	**ulgowy**	льготный
przejść	пройти	**uważać**	быть внимательным
przedsiębiorstwo	предприятие, управление	**wygląd**	внешность, внешний вид
reszta	сдача	**wysiąść**	выйти
róg	угол	**zabłądzić**	заблудиться
salon	салон	**zapłacić**	заплатить
spojrzeć	взглянуть	**zmieszany**	смущенный
stołeczny	столичный	**znacznie**	гораздо
szofer	шофер	**zorientować się**	сообразить
tłok	давка	**zwycięstwo**	победа
tłumaczyć	объяснять	**źle**	здесь: не туда
trafić	попасть		

В ПОИСКАХ „ЗАХЭНТЫ”

1. Извините, пожалуйста, на каком трамвае можно отсюда проехать к площади Победы.
2. В этом направлении идет несколько трамваев: пятнадцатый, пятый, четвертый, восемнадцатый, тридцать первый. Выйдете на четвертой остановке.
3. Благодарю вас... Марийка, не переходи улицу на красный свет! Заплатишь штраф.

В ТРАМВАЕ

4. Кондуктор: Проходите вперед! Еще дальше вперед! Там гораздо свободнее... У кого еще нет билета?
5. Володя: Дайте, пожалуйста, два билета!
6. Кондуктор: Обычные или льготные?
7. Володя: Обычные. Сколько с меня?
8. Кондуктор: Один злотый. (Володя дает купюру в двадцать злотых.) У вас нет более мелких?
9. Володя: К сожалению, у меня нет мелких.
10. Кондуктор (дает сдачу с 20-ти злотых): Получите сдачу!
11. Володя: Спасибо.
12. Кондуктор: У вас, граждане, уже есть билеты?
13. Пассажиры: Проездные.
14. Кондуктор: Предъявляйте проездные!
15. Володя: Пройдем, Марийка, на переднюю площадку! Скоро выходим. (Пассажиру): Разрешите пройти! (Марийке): Ну и давка в этом трамвае! (Несколько минут спустя, обращаясь к пассажирке): Вы выходите на этой остановке?
16. Нет, на следующей. Пройдите, пожалуйста!
17. Не могу сообразить, где мы?... Это площадь Победы?
18. Вероятно, да. Марк объяснял мне, что с одной стороны находится Сасский парк. Здесь я как раз вижу (виден) какой-то парк.

19. Но как найти „Захенту”? Может быть, это здесь? (Управление городского транспорта). Нет!
20. А может быть, это в том дворце? Перейдем на другую сторону. (Совет столичного города Варшавы).
21. К сожалению, опять неудача. Здесь (столичный) горсовет, а не салон искусства.
22. Нам надо спросить у кого-нибудь из прохожих.
23. Извините, пожалуйста, какая это площадь?
24. Площадь Дзержинского. Вы стоите у памятника Дзержинскому и не узнаете?
25: Да, действительно, это памятник Дзержинскому.
26. Почему ты сразу не спросил, как попасть на площадь Победы?
27. Меня смутил ответ этого мужчины.
28. Весь день мы будем искать и ничего сегодня не увидим!
29. Ты недовольна, Марийка? Ведь таким образом ты тоже осматриваешь город.
30. Спроси у этих мужчин, где площадь Победы!
31. Нет, они, наверное не знают.
32. Почему?
33. Это не варшавяне, я вижу это по их внешности.
34. Что ты можешь знать о внешности варшавян? Спросим у этих двух женщин!
35. У меня не хватает смелости! Смотри, как они заняты разговором, куда-то спешат. Лучше им не мешать.
36. Мы уже неделю в Варшаве и до сих пор не знаем, как можно куда-нибудь проехать.
37. Пожалуй, нам надо будет сейчас вернуться домой. Мы уже устали. Мы ведь ходим с самого утра. Отдохнем в этом парке!
38. Ты на каждом шагу хочешь отдыхать! Мне уже надоело ходить с тобой! Ну, хорошо, пойдем, воспользуемся случаем и осмотрим парк. Посмотри, Володя, какие красивые загорелые дети бегают. Я вижу не только матерей, но и отцов с маленькими детьми.
39. Пойдем дальше, там есть места на скамейке.
40. Нет, лучше вернемся на площадь Дзержинского. Там мы найдем милиционера и спросим у него, где „Захента”.
41. На площади есть стоянка такси. Сядем в такси и шофер довезет нас, куда надо. Почему, раньше это не пришло мне в голову?
42. Вот именно. Идем быстрее! Будь внимателен, ты ходишь по газону.
43. Там на углу (улицы) стоит милиционер. Он нам прекрасно все объяснит.
44. Извините, пожалуйста, как пройти в „Захенту”?
45. Одну минутку, гражданин, взгляну только на план города... Это недалеко отсюда. На этой остановке вы можете сесть в сотый автобус и выйдете на второй остановке.

46. Прохожий: Вы ищете „Захенту”? Не стоит ехать автобусом. Это очень близко. Пройдете через Сасский парк. Дойдете до могилы Неизвестного солдата. Направо, в нескольких шагах, будет Захента.
47. Благодарим вас!
48. Теперь мы, пожалуй, уже не заблудимся.

dojechać do — проехать к / доехать до

wydawać resztę — давать сдачу

dowiadywać się / **poznawać** — узнавать

od rana	с утра
z rana	утром, с утра

do tej pory	до сих пор
od tej pory	с тех пор
co parę kroków, co krok	на каждом шагу
przy okazji	при случае

prosić kogo o co	просить кого (у кого) о чем (что, чего)

prosić o pomoc	просить (о) помощи
prosić o bilety	просить билеты

В разговорном языке часто:

prosić co

Proszę dwa bilety.	Дайте, пожалуйста, два билета
Proszę kilo cukru.	Дайте, пожалуйста, килограмм сахару

Prosić co также при вручении:

Proszę dwa bilety.	Пожалуйста, (возьмите) два билета.

pytać kogo o co	спрашивать кого (у кого) о чем

Zapytaj tych panów **o Plac Zwycięstwa.**
Спроси у этих мужчин, где площадь Победы.
Zapytaj go **o „Zachętę”.**
Спроси у него, где „Захента”.

КОММЕНТАРИЙ

1., **23.** и др. Формула извинения:
Przepraszam panią, **pana**, **państwa**...
Przepraszam panie, **panów**...
употребляется также тогда, когда обращаются к кому-либо с просьбой, вопросом и т. п.
Przepraszam panią, którym tramwajem można stąd dojechać do Placu Zwycięstwa?
Przepraszam pana, jak się nazywa ten plac?

В трамвае, автобусе и т. п. этот оборот может быть эквивалентом русского „разрешите пройти" (предл. 15).

2. Русским порядковым числительным, употребляемым для обозначения номеров трамваев, автобусов и т. п., соответствуют в польском языке образованные от числительных существительные:

первый (напр., трамвай)	jedynka	(единица)
второй	dwójka	(двойка)
третий	trójka	(тройка)

и т. д. до двадцати, а также:

двадцатый	dwudziestka
тридцатый	trzydziestka
сотый	setka

Номера, обозначаемые составными числительными, передаются следующим образом:

(tramwaj)	dwadzieścia jeden
(trolleybus)	pięćdziesiąt dwa
(autobus)	sto dwadzieścia pięć и т. д.

28. Еще одно употребление предлога **przez** (+ вин. пад.). В сочетании с существительным со значением времени он служит для обозначения отрезка времени, полностью занятого действием.

Pracował **przez tydzień**.	Он работал в течение недели.
Zrobił to **przez dwa dni**.	Он сделал это в два дня.
Przez godzinę zdążył wrócić,	За один час он успел вернуться.
przez cały dzień	весь день, за весь день
przez cały tydzień	всю неделю, за всю неделю
przez cały miesiąc, **rok**	весь месяц, год, за весь месяц, год
przez tydzień	неделю, за неделю
przez miesiąc	месяц, за месяц
przez rok	год, за год

Пример из текста:

Przez cały dzień będziemy błądzili i nic dziś nie zobaczymy.

36. Предлог **od** (+ род. пад.) в сочетании с существительными, обозначающими промежуток времени (а также с количественными числительными + такое существительное), надо переводить формой винительного падежа со словами „уже".

od tygodnia (jesteśmy w Warszawie)	уже неделю
od miesiąca	уже месяц
od roku	уже год
od kilku godzin	уже несколько часов
od kilkunastu lat	уже больше десяти лет
od tylu (wielu) lat	уже столько (много) лет

Ср. (урок 18):

od zeszłego tygodnia	с прошлой недели
od przyszłego miesiąca	начиная с будущего месяца
od roku tysiąc dziewięćset pięć dziesiątego dziewiątego	с 1959 года
od godziny drugiej	с двух часов

ОБРАЗОВАНИЕ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЯ НАРЕЧИЙ

При образовании **сравнительной степени** наречий суффикс -**e** или -**o** положительной степени заменяется суффиксом -**ej**:

ciekawi(**e**) — ciekawiej
tani(**o**) — taniej
mądrz(**e**) — mądrzej

Прибавлению этого суффикса могут сопутствовать изменения согласных (и гласных) основы.

d : dź	mło*d*o	— mło*dzi***ej**
dz : dź	bar*dz*o	— bar*dzi***ej**
g : ż	dłu*g*o	— dłu*ż***ej**
ch : sz	ci*ch*o	— ci*sz***ej**
ł : l	ciepło	— ciep*ł***ej**
(*ł : ł*) (*a: e*)	biało	— bie*l***ej**
(*ł : ł*) (*o : e*)	wesoło	— wese*l***ej**
n : ń	trud*n*o	— trud*ni***ej**
r : rz	staro	— sta*rz***ej**
sn : śn	jas*n*o	— ja*śni***ej**
st : ść	pro*st*o	— pro*ści***ej**
st : ść	czę*st*o	— czę*ści***ej**
w : w'(*wi*)	łat*w*o	— łat*wi***ej**
ą : ę	gorąco	— gorę*c***ej**

Если в основе имеется -***k***- (-***ok***-, -***ek***-), в сравнительной степени он утрачивается, а конечные согласные корня (а также предшествующие им гласные) могут подвергаться изменениям.

t : c	kró*t*ko	— kró*c*ej
d : dz	prę*d*ko	— prę*dz*ej
d : dź	brzy*d*ko	— brzy*dzi*ej
n : ń	cie*n*ko	— cie*ni*ej
r : rz	sze*r*oko	— sze*rz*ej
s : ż	ni*s*ko	— ni*ż*ej
s : ź (*ą : ę*)	wę*s*ko	— wę*zi*ej
от **szybko**	ср. степень: **szybciej**	
от **lekko**	ср. степень: **lżej**	

Превосходная степень образуется, так же как и у прилагательных, с помощью префикса ***naj***-, прибавляемого к формам сравнительной степени:

*naj*trudniej
najczęściej
*naj*weselej
*naj*goręcej
*naj*bardziej
*naj*krócej
*naj*prędzej

Запомните формы степеней сравнения следующих наречий:

dobrze	źle	dużo	mało
lepiej	gorzej	więcej	mniej
najlepiej	najgorzej	najwięcej	najmniej

больше — **bardziej**, **więcej**

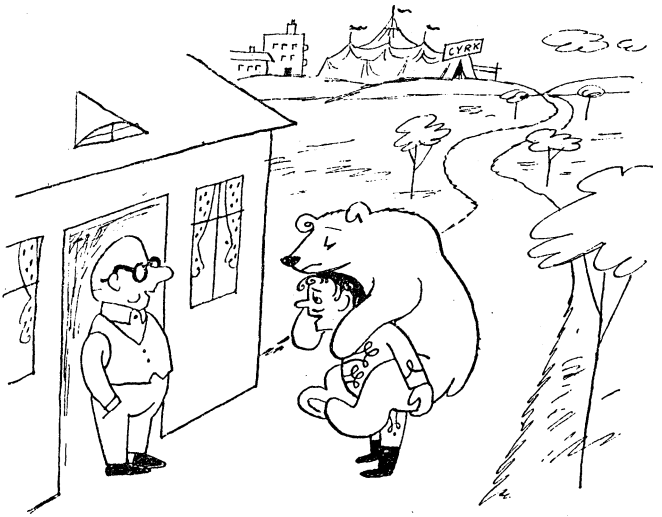
On pracuje **więcej niż ja**.	Он больше любит кино, чем театр,
nic **więcej**	больше ничего
co **więcej**, ...	больше того, ...
Ty się **bardziej** denerwujesz niż on.	Ты волнуешься больше, чем он.
On **bardziej** lubi film niż teatr.	Он больше любит кино, чем театр.

Если в положительной степени можно употребить w русском языке слово „очень” (в польском bardzo), в сравнительной степени русскому „больше” соответствует **bardziej**. Если же в русском языке можно употребить в положительной степени слово „много” (= польск. dużo, wiele), то в сравнительной степени русскому „больше” соответствует польское **więcej**:

Bardzo się denerwujesz.	Ты очень волнуешься.
Denerwujesz się **bardziej** niż on.	Ты волнуешься больше, чем он.
Bardzo lubi film.	Он очень любит кино.
Bardziej lubi film niż teatr.	Он больше любит кино, чем театр.
Dużo (**wiele**) pracuje.	Он много работает.
Pracuje **więcej** niż ja.	Он работает больше, чем я.
Dużo się uczy.	Он много занимается.
Uczy się **więcej**, niż przypuszczasz.	Он занимается больше, чем ты думаешь.

Сравнительная степень сочетается также с конструкцией **o** + в и н. п а д.

Kiosk jest **o 20 metrów dalej**.	Киоск находится в двадцати метрах отсюда.
Mieszkam **o 2 piętra wyżej**.	Я живу двумя этажами выше.

— Czy tu mieszka weterynarz?
— Nie, o dwa kilometry dalej.

Примеры наречий из текста:

Jeszcze **bardziej do przodu**! Tam jest znacznie **luźniej**... (4)
Lepiej im nie przeszkadzać. (35)
Chodźmy **dalej**! (39)
Dlaczego **wcześniej** nie przyszło mi to do głowy? (41)
Chodź **szybciej**! (42)
On nas **najlepiej** poinformuje. (43)

ЛИЧНО-МУЖСКИЕ ФОРМЫ СТРАДАТЕЛЬНЫХ ПРИЧАСТИЙ

Причастия в польском языке, так же как и прилагательные, образуют лично-мужские формы. В им. пад. мн. ч. лично-мужских форм выступает окончание -**i**. Причастия, образованные с помощью суффикса -***n***-, не видоизменяют основы, например:

znany — znan**i**	poznany —poznan**i**
oglądany — oglądan**i**	nazwany —nazwan**i**
uwielbiany — uwielbian**i**	powitany —powitan**i**

У причастий, образованных с помощью суффикса -***on***-, наблюдается чередование ***o : e*** в основе:

rządz*o*ny	rządz*e*n**i**	zniszcz*o*ny	zniszcz*e*n**i**
cen*io*ny	cen*ie*n**i**	przeniesi*o*ny	przeniesi*e*n**i**
prosz*o*ny	prosz*e*n**i**	przewiezi*o*ny	przewiezi*e*n**i**
prowadz*o*ny	prowadz*e*n**i**	zmusz*o*ny	zmusz*e*n**i**

Сказанное касается также прилагательных с суффиксом -***on***-:

niezadowol*o*ny — niezadowol*e*n**i**
zmęcz*o*ny — zmęcz*e*n**i**
opal*o*ny — opal*e*n**i**

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на русский язык:
1. Od tygodnia Maryjka i Włodek są w Polsce.
2. Od zeszłego tygodnia zwiedzają Warszawę.
3. Od roku 1959 pracuję jako tłumacz.
4. Od pięciu lat Włodek mieszka w Moskwie.
5. Od tego czasu uczy się języka polskiego.
6. Od miesiąca Marek czeka na przyjazd Maryjki i Włodka.

II. В следующих предложениях образуйте от глаголов прошедшее время:
1. Przejdźmy (женщина и мужчина) na drugą stronę ulicy.
2. Wejdziemy (мужчины) do tego pałacu.
3. Nie mogę się zorientować (девушка), gdzie jesteśmy.
4. Przejdź (девушка) przez jezdnię.
5. W tym kierunku idzie kilka tramwajów.
6. Wysiądzie pan na czwartym przystanku.
7. Odpocznijmy (две девушки) w tym parku.
8. Przy okazji obejrzymy (две девушки) park.
9. Spojrzę (милиционер) na plan miasta.

III. От наречий в скобках образуйте сравнительную степень:
1. (очень) mi się to podoba, niż przypuszczałem.
2. Czekam na nich (долго) niż miesiąc.

3. W tym pokoju jest o pięć osób (много).
4. W tym (bieżącym) roku uroczystość została zorganizowana o wiele (интересно) niż w zeszłym.
5. Rozmawiajcie trochę (тихо)!
6. Wyglądasz dziś o kilka lat (молодо).
7. Obecnie (часто) bywam w Warszawie.
8. W tym towarzystwie jest jakoś (весело).
9. Dziś jest o cztery stopnie (тепло).
10. Mówcie (много) po polsku.
11. Czuję się z każdym dniem (хорошо).
12. (Мало) czytam, ale (много) piszę.
13. W zimie pociągi chodzą (плохо) niż o innej porze roku.

22

LEKCJA DWUDZIESTA DRUGA

1. Родительный падеж множественного числа существительных (продолжение).
2. Образование страдательных причастий (продолжение).
3. Образование отглагольных существительных.

LIST DO KOLEGI

DROGI JURKU!

1. Jestem w Polsce już dłużej niż tydzień.
2. Bardzo jestem zadowolony z pobytu w Waszym kraju.
3. Nie wyobrażasz sobie, jak gościnnie i serdecznie zostałem **przyjęty** przez Marka i jego przyjaciół.
4. Szkoda, że nie znasz Oli ani Tadka (to moi nowi znajomi). Przed przyjazdem do Warszawy sądziłem, że będę mieszkał w hotelu, a tymczasem Tadek oddał mi swój pokój. Mieszkam więc na Starym Mieście.
5. Mam ci wiele do **opowiedzenia**.
6. Każdy dzień przynosi wciąż nowe wrażenia, każdy dzień wypełniony jest **zwiedzaniem** i **poznawaniem** nowych **ludzi**.

7. Jestem zajęty od rana do wieczora.

8. Przed kilku dniami zostałem zaproszony na spotkanie dziennikarzy ze studentami. (Tadek jest dziennikarzem.)

9. W tym tygodniu organizowane są w Klubie Księgarza dwa spotkania pisarzy z czytelnikami.

10. Myślę, że uda mi się pójść przynajmniej na jedno z nich: na spotkanie z Janem Parandowskim.

11. Będę w Warszawie jeszcze przez całe dziesięć dni, to znaczy do dwudziestego lipca.

12. Zaplanowaliśmy kilka ciekawych wycieczek, między innymi do Żelazowej Woli ***)** i do Wilanowa ****)**. Zobaczę wreszcie miejsce urodzenia Chopina i dowiem się jeszcze czegoś nowego o wielkim kompozytorze.

13. Następnie pojedziemy do Krakowa. Tam pozostaniemy przez tydzień.

14. Nie wiem, czy starczy nam czasu na zwiedzenie wszystkich zabytków Krakowa.

15. Przy okazji zwiedzimy Nową Hutę.

16. Z Krakowa chcemy pojechać do Zakopanego, zobaczyć Tatry i polskich górali.

17. Po tygodniu wrócimy znów do Warszawy.

18. Wątpię jednakże, czy uda nam się zobaczyć wybrzeże. Po powrocie z Krakowa zostanie już niewiele czasu do odjazdu.

19. Wyjeżdżamy z Polski piątego sierpnia.

20. Nie wiem, czy zdołam napisać do ciebie jeszcze raz. Strasznie trudno znaleźć chwilę wolnego czasu, a poza tym zdaję sobie sprawę, że opisanie w krótkim liście wszystkiego, co tu widzę i przeżywam, jest absolutnie niemożliwe.

21. W połowie przyszłego tygodnia, to znaczy jeszcze przed wyjazdem do Krakowa, zamówię rozmowę telefoniczną. Będę miał do ciebie prośbę w związku z obroną mojej pracy kandydackiej. A ponieważ chcę ci szczegółowo wyjaśnić, o co

---

*) Żelazowa Wola — местность в 50 км от Варшавы, место рождения Фридерика Шопена.

**) Wilanów — местность недалеко от Варшавы. Славится дворцом в стиле барокко, построенным по указаниям короля Яна III, победителя под Веной, и большим парком, окружающим дворец.

chodzi, wygodniej będzie porozmawiać przez telefon, niż pisać kilkustronicowy list. Czy w tym czasie będziesz jeszcze w Moskwie?

22. Spodziewam się szybkiej odpowiedzi na mój list.

Pozdrowienia
Włodek

Pisz do mnie pod adresem:

Pan
TADEUSZ KALINOWSKI
(*dla W. Korolkowa*)
Rynek Sarego Miasta 4 m. 9
00-272 Warszawa

P.S. Dziś wysłałem do Lidy pocztówkę, ale niezależnie od tego proszę cię o **przekazanie** jej najserdeczniejszych pozdrowień ode mnie.

Warszawa, dnia 11 lipca 1959 r.

СЛОВАРЬ

absolutnie	абсолютно	**serdecznie**	сердечно
czytelnik	читатель	**spodziewać się**	ждать
gościnnie	гостеприимно	**starczyć**	хватить
góral	горец	**szczegółowo**	подробно
kilkustronicowy	в несколько страниц	**szybki**	скорый
		wątpić	сомневаться
księgarz	работник книжного дела	**wciąż**	все
		wiele	много
niemożliwy	невозможный	**wybrzeże**	побережье
niezależnie od	несмотря на	**wypełnić**	заполнить
obrona	защита	**wycieczka**	экскурсия
opisać	описать	**wyjaśnić**	объяснить
organizować	организовать	**wyobrażać sobie**	представлять (себе)
pisarz	писатель	**zabytek**	памятник, достопримечательность
pocztówka	открытка		
połowa	середина	**zaplanować**	наметить, запланировать
powrót	возвращение		
pozostać	пробыть	**zdołać**	смочь
przeżywać	переживать	**znajomy**	знакомый
przyszły	будущий	**zostać**	остаться

ПИСЬМО К ТОВАРИЩУ

Дорогой Юра!

1. В Польше я уже больше недели.
2. Я очень доволен, что имею возможность побывать в вашей стране.
3. Не можешь себе представить, как гостеприимно и сердечно меня принял Марк и его друзья.

4. Жаль, что ты не знаешь ни Оли, ни Тадека (это, мои новые знакомые). До приезда в Варшаву я думал, что буду жить в гостинице, но Тадек отдал мне свою комнату. Живу в Старом городе.
5. Хочется о многом тебе рассказать.
6. Каждый день приносит все новые впечатления, каждый день заполнен посещением новых людей и знакомством с ними.
7. Я занят с утра до вечера.
8. Несколько дней тому назад я был приглашен на встречу журналистов со студентами. (Тадек — журналист.)
9. На этой неделе организуются в Клубе работников книжного дела две встречи писателей с читателями.
10. Думаю, что мне удастся пойти, по крайней мере, на одну из них: на встречу с Яном Парандовским.
11. Буду в Варшаве еще целых десять дней, т.е. до 20 июля.
12. Мы наметили несколько интересных экскурсий, в том числе, в Желязову Волю и в Вилянов. Я увижу наконец место рождения Фридерика Шопена и узнаю еще что-нибудь о великом композиторе.
13. Затем мы поедем в Краков. Там пробудем неделю.
14. Не знаю, хватит ли у нас времени осмотреть все достопримечательности Кракова.
15. При случае побываем в Новой Хуте.
16. Из Кракова мы хотим поехать в Закопане, увидеть Татры и польских горцев.
17. Через неделю мы опять вернемся в Варшаву.
18. Но я сомневаюсь, удастся ли нам увидеть побережье. После возвращения из Кракова останется уже немного времени до отъезда.
19. Мы уезжаем из Польши пятого августа.
20. Не знаю, смогу ли написать тебе еще раз. Ужасно трудно найти свободную минуту, кроме того, я понимаю, что в коротком письме невозможно описать все, что я здесь вижу и переживаю.
21. В середине будущей недели, т.е. еще до отъезда в Краков, я закажу разговор по телефону. У меня будет к тебе просьба в связи с защитой моей кандидатской диссертации. А так как я хочу подробно объяснить, в чем дело, удобнее будет поговорить по телефону, чем писать письмо на нескольких страницах. Ты будешь еще в Москве в это время?
22. Жду скорого ответа на мое письмо. Шлю привет. Володя. Пиши мне по адресу... Сегодня я отправил открытку Лиде, но, несмотря на это, прошу тебя передать ей мой самый сердечный привет.

między innymi	между прочим, в том числе, в числе других
to znaczy (tzn.)	то есть (т.е.)

pisać, wysyłać pod adresem	писать, посылать по адресу (в адрес)
usłyszeć przez telefon	услышать по телефону
rozmawiać przez telefon	разговаривать по телефону
słuchać koncertu przez radio	слушать концерт по радио
nadawać przez radio	передавать по радио
zdawać sobie sprawę z czego	отдавать себе отчет в чем

Nazwy miesięcy

1. styczeń
2. luty
3. marzec
4. kwiecień
5. maj
6. czerwiec
7. lipiec
8. sierpień
9. wrzesień
10. październik
11. listopad
12. grudzień

zadowolony z czego	довольный чем
cieszyć się z czego	радоваться чему

Jestem zadowolony z pobytu. Я доволен возможностью побывать (пребыванием)...

Cieszę się z pobytu. Я рад (радуюсь) возможности побывать (пребыванию)...

dowiedzieć się czego	узнать что

Dowiem się czegoś nowego. Узнаю еще что-нибудь

spodziewać się czego	ждать чего, надеяться на что

Spodziewam się szybkiej odpowiedzi.	Жду скорого ответа**,**
Spodziewam się listu.	Жду письма.
Spodziewam się, że przyjedziesz.	Надеюсь, что ты приедешь,
Czegoś się spodziewał?	На что ты надеялся?

КОММЕНТАРИЙ

3. przyjaciół (друзей) род.-вин. пад. мн. ч. слова **przyjaciel**:

дат. мн.	przyjaciołom
творит.	przyjaciółmi
пред л.	przyjaciołach

8. Конструкция: **przed** + творит. пад. существительного со значением времени является эквивалентом русского сочетания „вин. пад. существ. + (тому) назад":

przed kilku (kilkoma) dniami	несколько дней тому назад
przed rokiem	год тому назад
przed dwoma miesiącami	два месяца тому назад
przed tygodniem	неделю тому назад

В этой конструкции слово **rok** во мн. числе образует особую форму творит. падежа — laty (обычная форма — latami):

przed dwoma **laty**	два года тому назад
przed kilkudziesięciu **laty**	несколько десятков леттомуназад
przed kilkuset **laty**	несколько сот лет тому назад
przed **laty**	давным давно

Синонимическая конструкция:

kilka dni **temu**
rok **temu**
tydzień **temu**
kilkanaście lat **temu**
kilka godzin **temu**
godzinę **temu**

13. pozostawać, **pozostać** (gdzie) оставаться, остаться.

Синонимический глагол: **zostawać**, **zostać** (gdzie)

pozostawać przez dłuższy czas
zostać w domu
zostać u kogoś na obiedzie

В сочетании с творительным падежом эти глаголы расходятся по значению:

pozostać kim	остаться кем
zostać czym	стать кем (с названиями профессий)
Pozostał tym samym człowiekiem.	Он остался тем же человеком.
Pozostanę nieznanym.	Останусь неизвестным.
Został dyrektorem.	Он стал директором.
Został pisarzem,	Он стал писателем
stać się (**stawać się**)	стать (становиться) (в значениях: сделаться, превратиться, совершиться)

Stał się ostrożny i skryty. Он стал осторожным и замкнутым.
Stał się dorosłym mężczyzną. Он стал взрослым мужчиной.
Co **się** z nim **stało** przez ten rok? Что с ним стало за этот год?

21. Предлог **przed** во временном значении соответствует двум русским предлогам „до" и „перед":

przed przyjazdem do Warszawy до приезда в Варшаву
jeszcze **przed** odjazdem do Krakowa еще до отъезда в Краков
przed wojną до войны, перед войной

22. В следующих оборотах конструкция: **do** + р о д. п а д. является эквивалентом русского дат. пад. (с некоторыми из них Вы уже знакомы):

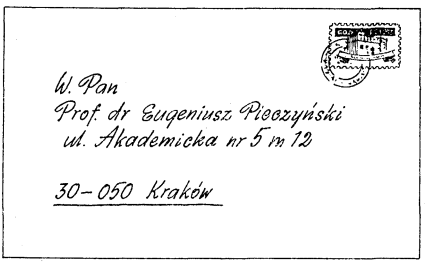
pisać (list) do kogo	писать письмо (кому)
dzwonić, telefonować do kogo	звонить (телефонировать) кому
nadawać co do kogo	отправлять что кому
wysyłać co do kogo	посылать что кому
adresować co do kogo	адресовать что кому
mówić do kogo	говорить кому (в значении: обращаться)
uśmiechać się do kogo	улыбаться кому

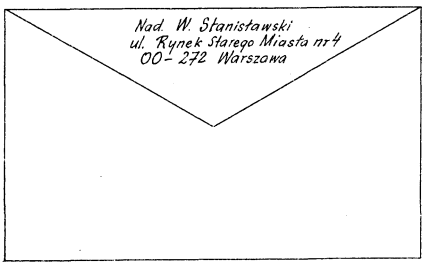
22. В Польше принято писать адрес на письмах иначе, чем в СССР Сначала надо написать имя и фамилию (отчество не употребляется) в им. пад. со словами:
Pani, Pan, Państwo
в официальных письмах Ob. (= obywatel).

В частной переписке, особенно тогда, когда хотят подчеркнуть вежливый характер обращения, употребляются иногда формулы:

WPani (= Wielmożna Pani)
WPan (= Wielmożny Pan)
WPaństwo (= Wielmożni Państwo)

Ниже следует название города, номер почтового отделения, название улицы, номер дома и квартиры.

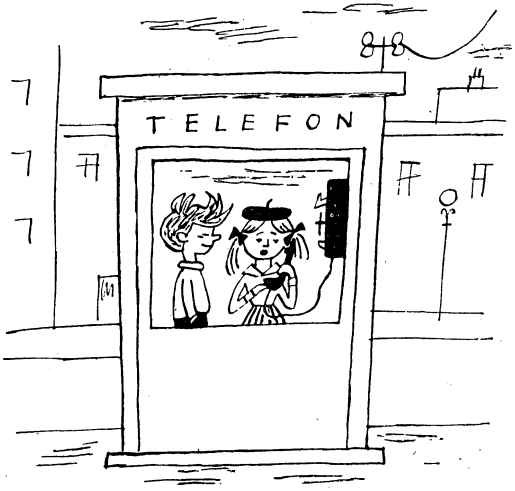

22. P.S. (лат.) = post scriptum пост скриптум.
22. Русскому сочетанию „просить + инфинитив" соответствуют в польском языке два варианта:

прошу передать — **proszę przekazać**
прошу передать — **proszę o przekazanie**

Вариант с конструкцией **o** + в и н. п а д. отглагольного существительного считается более вежливым. Вариант с инфинитивом невозможен в случае, когда личная форма глагола **prosić** сочетается с формой винительного падежа лица которому адресовано обращение. Например:

proszę pana o przekazanie czegoś
proszę cię o przekazanie czegoś

— Oddaję słuchawkę tatusiowi, który poprosi panią o zwolnienie mnie z lekcji.

РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (k o g o ? c z e g o?) МН. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Третье окончание род. пад. мн. ч. -**i** (-**y**). Его принимают существительные всех трех родов.

В группе существительных мужского рода оно присоединяется к словам с мягким согласным основы (исключение составляют слова на „**j**", которые получают окончание -**ów**) и с основой на **cz**, **ż** (**rz**), **sz**, **dz**, **l**. Однако здесь наблюдаются колебания; в последнее время усиливается тенденция прибавлять окончание **ów** к личным существительным (но она не проведена последовательно).

В группе существительных женского рода это окончание принимают слова на согласный (типа **noc**), а также некоторые слова на -**a** с мягким согласным основы.

В группе среднего рода — некоторые существительные с окончанием -**e**.

	им. п. мн. ч.	род. п.
м. род	ludzie	— ludz**i**
	dni	— dn**i**
	tygodnie	— tygodn**i**
	liście	— liśc**i**
	goście	— gośc**i**
	dziennikarze	— dziennikarz**y**
	pisarze	— pisarz**y** (реже: pisarz**ów**)
	górale	— góral**i**
ж. род	opowieści	— opowieśc**i**
	noce	— noc**y**
	rzeczy	— rzecz**y**
	linie	— lini**i**
	partie	— parti**i**
	lekcje	— lekcj**i**
	księgarnie	— księgarn**i**
ср. род	wybrzeża	— wybrzeż**y**
	narzędzia	— narzędz**i**

Формы род. пад. мн. ч. с чередованием гласных ***ą : ę***

miesiące	— miesięc**y**
pieniądze	— pieniędz**y**
tysiące	— tysięc**y**

Все сказанное об образовании род. пад. мн. ч. существительных мужского рода касается также вин. пад. мн. ч. личных существительных м. рода (см. урок 20).

... zobaczyć polskich **górali**. (16)

ОБРАЗОВАНИЕ СТРАДАТЕЛЬНЫХ ПРИЧАСТИЙ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Страдательные причастия от глаголов с суффиксами -***ą***-, -***ną***-, (см. урок 14) образуются от основы прошедшего времени лично-мужского типа с помощью суффикса -***t***-.

przyjęli	— przyję***t*****y**
wzięli	— wzię***t*****y**
zaczęli	— zaczę***t*****y**
zamknęli	— zamknię***t*****y**
sprzątnęli	— sprzątnię***t*****y**

С помощью суффикса -***t***- образуются страдательные причастия также от глаголов с основой на гласные ***y*** (***i***):

szyli — szyty
myli — myty
bili — bity

Лично-мужские формы им. пад. мн. ч. образуются с помощью окончания -**i** с одновременной заменой ***t*** согласным ***ć***:

przyjęty — przyjęci
wzięty — wzięci
myty — myci и др.

ОБРАЗОВАНИЕ ОТГЛАГОЛЬНЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

Отглагольные существительные в польском языке гораздо продуктивнее и гораздо употребительнее, чем в русском. Они образуются от обеих видовых форм глагола.

Ср.: (несов.) opowiadać — opowiadanie
(сов.) opowiedzieć — opowiedzenie } (в русском нет)

(несов.) zwiedzać — zwiedzanie
(сов.) zwiedzić — zwiedzenie } осматривание

(несов.) poznawać — poznawanie познавание
(сов.) poznać — poznanie познание

(несов.) opisywać — opisywanie
(сов.) opisać — opisanie } описание

(несов.) przekazywać — przekazywanie
(сов.) przekazać — przekazanie } (нет)

При образовании отглагольных существительных возьмите за основу лично-мужскую форму страдательного причастия (у переходных глаголов) и, отбросив окончание им. пад. мн. ч., добавьте -**e** (см. урок 21). У глаголов непереходных образуйте основу так, как образуются страдательные причастия.

В отглагольных существительных буква „**i**" является лишь знаком мягкости.

spotykani — spotykani**e**
spotkani — spotkani**e**
paleni — paleni**e**
spaleni — spaleni**e**
zniszczeni — zniszczeni**e**
niszczeni — niszczeni**e**
przyjęci — przyjęci**e**
zamknięci — zamknięci**e**

В большинстве случаев польским конструкциям с отглагольным существительным соответствуют в русском языке конструкции с инфинитивом, например:

Wystarczy czasu na **zwiedzenie**.	Хватит времени посетить (осмотреть).
Opisanie wszystkiego jest niemożliwe.	Совершенно невозможно описать все.
Proszę o **przekazanie**.	Прошу передать.

Одновременно запомните несколько выражений с отглагольными существительными :

mieć wiele (niewiele) do **opowiadania**	хотеть о многом (много, немного) рассказать
mieć wiele (niewiele) do **powiedzenia**	мочь многое сказать (почти нечего сказать)
mieć dużo do **zrobienia**	иметь много работы (надо еще много сделать)
mieć z kimś do **czynienia**	иметь дело с кем-нибудь

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Поставьте слова (в скобках) в нужной форме:

1. Cieszę się (zwiedzenie) Krakowa.
2. Jestem zadowolony (obejrzenie) tego filmu.
3. Proszę pana (przyniesienie) mi pieniędzy.
4. Będę dzwonić (rodzice) w przyszłym tygodniu.
5. Od trzech tygodni nie otrzymałem listu (dom).
6. Wysłałam (profesor) depeszę.
7. Napisałem (on) list.
8. Jutro będę rozmawiać (telefon) z ambasadą polską w Moskwie.

II. От глаголов в следующих сочетаниях образуйте существительные. Если надо, измените также форму других слов в предложении:

1. wypełnić dzień pracą, 2. spotkać pisarzy, 3. poznawać nowych ludzi, 4. planować ciekawe wycieczki, 5. zwiedzać zabytki Krakowa, 6. zobaczyć polskie góry i górali, 7. pisać listy, 8. opisywać wszystkie wrażenia, 9. zamknąć sklepy o godzinie 19 (dziewiętnastej), 10. sprzątnąć pokoje, 11. przekazać pozdrowienia, 12. wziąć lekcję jeżyka polskiego.

III. От ниже приведенных глаголов образуйте причастия (им. пад. ед. ч. и лично-мужск. ф. им. пад. мн. ч.):

zapytać, poznać, poinformować, przesunąć, znać, zająć, zwrócić, zbudzić, rządzić, zwiedzić, rzucić, zaprosić, zmusić, stracić, umieścić, rozwinąć, nosić.

23

LEKCJA DWUDZIESTA TRZECIA

1. Место прилагательного в сочетании с существительным.
2. Сослагательное наклонение.

POCZTA, TELEGRAF, TELEFON

1. — Marku, mam do ciebie prośbę. Napisałem list do mego profesora. **Mógłbyś** sprawdzić, czy nie popełniłem jakiegoś błędu?
2. — Chętnie. Co to za profesor? Czy to Rosjanin?
3. — Nie, Polak. Przez pewien czas, od roku 1953 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego trzeciego) do 1955 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego piątego) wykładał na **Uniwersytecie Moskiewskim język polski**. Obecnie mieszka w Krakowie. Po jego wyjeździe przez cały czas korespondujemy ze sobą. (Wchodzą Maryjka i Ola).
4. — Włodku, miałeś zamiar iść z nami na pocztę. Wstąpiłyśmy po ciebie, a ty dopiero teraz piszesz list.
5. — Czy nie mogłybyście chwilę poczekać? Weźcie coś do czytania. Tu są czasopisma i gazety.
Daj mi list, Włodku!
(Marek czyta list.)

SZANOWNY PANIE PROFESORZE!

6. Bardzo się cieszę, że mogę napisać do Pana z Polski, z Warszawy.
7. Przyjechałem tu na zaproszenie mego kolegi.
8. Staram się wykorzystać mój pobyt w Polsce dla pogłębienia znajomości języka polskiego.
9. Za kilka dni będę w Krakowie.
10. Czy zechce Pan przyjąć u siebie swego **dawnego ucznia**?
11. Dla mnie spotkanie z Panem będzie bardzo **radosną** i długo **oczekiwaną chwilą**.

12. Łączę wyrazy **głębokiego szacunku**.
13. Proszę o przekazanie Małżonce Pana Profesora ukłonów ode mnie.

W. Korolkow

Warszawa, dnia 12 lipca 1960 r.

14. — W liście nie zrobiłeś żadnego błędu, natomiast koperta zaadresowana jest nieprawidłowo. Dlaczego napisałeś nazwisko na końcu? Rosjanie często adresują listy w ten sposób.
15. — Ach, rzeczywiście! Zrobiłem to zupełnie niechcący. Przecież wiem, że w Polsce listy adresuje się inaczej niż u nas, że nazwisko adresata należy pisać na początku.
16. — Włodku, pośpiesz się, bo **urząd pocztowy** jest czynny tylko do szóstej.
17. — Ja również pójdę z wami. Dostałem dziś zawiadomienie o nadejściu **przesyłki pocztowej** i muszę ją **odebrać**.

NA POCZCIE

18. — **Chciałabym** zamówić **rozmowę telefoniczną**.
19. — Z jakim miastem?
20. — Z Moskwą.
21. — Na kiedy?
22. — Na dziś.
23. — Na południe czy na wieczór?
24. — Na wieczór.
25. — Na którą godzinę?
26. — Na ósmą.
27. — Awizo czy na numer?
28. — Na numer: D 5-76-35.
29. — Proszę podać adres.

* * *

30. — Co chcesz jeszcze załatwić na poczcie?
31. — Muszę nadać depeszę i wysłać **list lotniczy**.
32. — Czy masz już blankiet na depeszę?
33. — Jeszcze nie.

PRZY OKIENKU

34. — Ile kosztuje znaczek na list lotniczy do Moskwy?
35. — Polecony czy zwykły?
36. — Polecony.
37. — Siedem złotych dwadzieścia groszy. Proszę nakleić znaczki na kopercie. (Maryjka podaje **urzędnikowi pocztowemu** 10 złotych. Urzędnik wydaje 2 złote 80 groszy reszty.)
38. — W którym okienku nadaje się depesze?
39. — W drugim.
40. — Dziękuję.

* * *

41. — Proszę o blankiet na depeszę.
42. — Ile się płaci za słowo?
43. — A jaki telegram pani wysyła? Zwykły krajowy czy zagraniczny?
44. — Zwykły zagraniczny do Leningradu.
45. — Dwa złote pięćdziesiąt groszy.
46. — Czy za granicę można wysyłać **depesze ozdobne**?
47. — Owszem, proszę bardzo.

* * *

48. — Maryjko, czyś już wszystko załatwiła?
49. — Chciałabym wysłać jeszcze kilka pocztówek z pozdrowieniami, ale załatwię to jutro. Mu,szę je najpierw napisać, a teraz by to za długo **trwało**.
50. (Do Włodka): — Czyś już wrzucił listy do skrzynki?
51. — Tak. Może **byśmy** przy okazji **zadzwonili** do Tadka? Musimy go uprzedzić, że nie będziemy mogli spotkać się z nim wieczorem. Czy jest teraz w domu?
52. — Nie, będziesz musiał zadzwonić do redakcji.
53. — Jak się dzwoni z tego automatu?
54. — Przeczytaj! Tu jest instrukcja.
55. „Podnieś słuchawką. Włóż monetę do otworu w aparacie. Po usłyszeniu sygnału nakręć numer żądanego abonenta. W wypadku nieuzyskania połączenia powieś słuchawkę i wyjmij monetę”.

56. — Czy pamiętasz numer centrali?
57. — Так.

* * *

58. — Halo! Proszę wewnętrzny 26 (dwadzieścia sześć). Zajęty?... Czy **mógłbym** zaczekać przy aparacie?...
59. — Halo! **Chciałbym** rozmawiać z panem Zalewskim. Wyszedł?... Przepraszam.
60. —- Będziemy musieli zadzwonić do Tadka później.

HUMOR

OSTROŻNY

Jakiś pan podchodzi do okienka na poczcie i pyta, czy nalepił na list dostateczną ilość znaczków. Urzędnik waży list i stwierdza, że list jest za ciężki i znaczków jest na nim za mało.

— Zwracam panu uwagę — mówi interesant — że jeśli nalepię jeszcze jeden znaczek, list będzie cięższy...

СЛОВАРЬ

abonent абонент
adresat адресат, получатель
automat (телефон-) автомат
awizo с вызовом
błąd ошибка
centrala коммутатор
czynny работает
dostać получить
dostateczny достаточный
instrukcja инструкция, правила
interesant *здесь*: отправляющий письмо
korespondować переписываться
krajowy относящийся к данной стране, в данной стране
lotniczy отправляемый авиапочтой
łączyć *досл*, присоединять, прибавлять
nadejście прибытие
nakleić наклеить
nakręcić *здесь*: набрать
nalepić наклеить
niechcący несознательно, нечаянно
nieprawidłowo неправильно
nieuzyskanie не получение
oczekiwać ожидать
odebrać получить
otwór отверстие
ozdobny на художественном бланке
pocztowy почтовый
podać сообщить
podnieść снять
pogłębienie углубление
polecony заказной
połączenie соединение
popełnić сделать
pośpieszyć się поторопиться
przesyłka бандероль, посылка
radosny радостный
skrzynka ящик
słuchawka трубка
sprawdzić проверить
starać się стараться
stwierdzać констатировать
sygnał гудок
szacunek уважение

szanowny	уважаемый, многоуважаемый	**wykorzystać**	использовать
trwać	продолжаться	**zaadresować**	написать адрес
ukłony	привет	**zagraniczny**	международный
ważyć	взвешивать	**załatwić**	сделать
wewnętrzny	добавочный	**zaproszenie**	приглашение
włożyć	опустить	**zawiadomienie**	извещение
wstąpić	зайти	**znaczek**	марка
wyjąć	вынуть, получить	**znajomość**	знакомство
wykładać	преподавать	**zwykły**	простой
		żądany	требуемый

ПОЧТА, ТЕЛЕГРАФ, ТЕЛЕФОН

1. Марк, у меня к тебе просьба. Я написал письмо моему преподавателю. Ты мог бы проверить, не сделал ли я какой-нибудь ошибки?
2. С удовольствием. Что это за преподаватель? Он русский?
3. Нет, поляк. Некоторое время, с 1953 до 1955 года, он преподавал в Московском университете польский язык. Теперь он живет в Кракове. После его отъезда мы все время переписываемся. (Входят Марийка и Оля.)
4. Володя, ты собирался пойти с нами на почту. Мы зашли за тобой, а ты только теперь пишешь письмо.
5. Вы не могли бы минутку подождать? Возьмите что-нибудь почитать! Здесь есть журналы и газеты. Дай мне письмо, Володя! (Марк читает письмо.)
   Многоуважаемый Профессор!
6. Я очень рад, что могу Вам написать из Польши, из Варшавы.
7. Я приехал сюда по приглашению моего товарища.
8. Стараюсь использовать мое пребывание в Польше для лучшего знакомства с польским языком.
9. Через несколько дней я буду в Кракове.
10. Можете ли вы принять у себя своего бывшего ученика?
11. Для меня встреча с Вами будет очень радостным, давно ожидаемым событием.
12. Примите уверения в моем глубоком уважении.
13. Прошу передать привет Вашей многоуважаемой супруге.
14. В письме ты не сделал ни одной ошибки, но адрес на конверте написан неправильно. Почему ты написал фамилию на конце? Так часто пишут адрес русские.
15. Да, в самом деле! Я сделал это несознательно. Я ведь знаю, что в Польше адрес на письмах пишут иначе, чем у нас, что фамилию адресата следует писать в начале.
16. Володя, поторопись, почтовое отделение работает только до шести.
17. Я тоже пойду с вами. Сегодня мне принесли (я получил) извещение на получение заказной бандероли, и мне надо получить ее.

НА ПОЧТЕ

18. Я хотела бы заказать разговор по телефону.
19. С каким городом?
20. С Москвой.
21. На какой день?
22. На сегодня.
23. Когда вы хотите говорить, после обеда или вечером?
24. Вечером.
25. В котором часу?
26. В восемь.
27. С вызовом или на номер телефона?
28. На номер: Д5-76-35.
29. Сообщите, пожалуйста, адрес.
30. Что еще тебе нужно Сделать на почте?
31. Мне надо отправить телеграмму и послать письмо авиапочтой.
32. У тебя уже есть бланк для телеграммы?
33. Нет еще. **(У окошка.)**
34. Сколько стоит марка для письма авиапочтой в Москву?
35. Для заказного или простого?
36. Для заказного.
37. 7 злотых 20 грошей... Наклейте, пожалуйста, марки на конверт. (Марийка подает почтовому работнику 10 злотых. Почтовый работник дает 2 злотых 80 грошей сдачи.)
38. В каком окошке принимают телеграммы?
39. Во втором.
40. Спасибо.
41. Дайте, пожалуйста, бланк для телеграммы.
42. Сколько стоит слово?
43. А какую телеграмму Вы отправляете? Простую? В Польше или международную?
44. Простую международную, в Ленинград.
45. Два злотых 50 грошей.
46. Можно ли послать за границу телеграмму (с доставкой) на художественном бланке?
47. Да, пожалуйста.
48. Марийка, ты уже все сделала?
49. Я хотела бы послать еще несколько открыток с приветом из Варшавы, но это я сделаю завтра. Мне надо сначала их написать, а теперь это заняло бы слишком много времени.
50. (Володе): Ты уже опустил письма в ящик?
51. Да. Давайте воспользуемся случаем и позвоним Тадеку! Нам надо предупредить его, что мы не можем встретиться с ним вечером. Он теперь дома?

52. Нет, ты должен позвонить в редакцию.
53. Как пользоваться этим автоматом?
54. Прочитай! Вот инструкция.
55. „Снимите трубку. Опустите монету в отверстие в аппарате. Услышав гудок, наберите номер абонента. Если нет соединения, повесьте трубку и получите монету".
56. Ты помнишь номер коммутатора?
57. Да.
58. Алло, дайте, пожалуйста, добавочный 26! Занят?... Можно подождать у телефона?...
59. Алло, я хотел бы говорить с товарищем Залевским. Вышел?... Извините.
60. Мы должны будем позвонить Тадеку позже.

robić błędy, popełniać błędy	**делать, совершать ошибки**
zrobić błąd, popełnić błąd	**сделать, совершить ошибку**
przyjechać na zaproszenie	**приехать по приглашению**

list	письмо
лист (дерева)	liść
лист (бумаги)	arkusz

na końcu	в, на конце
na początku	в начале

(urząd) jest czynny	(отделение) работает
(urząd) jest nieczynny	(отделение) не работает
naklejać znaczek na kopercie (предл. пад.)	наклеивать марку на конверт (вин. пад.)
wrzucać list do skrzynki (pocztowej)	опускать письмо в (почтовый) ящик
nakręcać numer	набирать номер
zwracam panu uwagę	учтите

КОММЕНТАРИЙ

2., **14.** Существительные м. рода с суффиксом ***-in***, так же как и в русском языке, утрачивают этот суффикс во мн. числе.

им. пад. ед. ч. Rosjan*in* — им. мн. Rosjan**ie**

Amerykan*in*	—	Amerykani**e**
Słowian*in*	—	Słowiani**e**
mieszczan*in*	—	mieszczani**e**

род. над. мы. ч. Rosjan
Słowian
mieszczan
но: Amerykan**ów**

3. Русской конструкции: „глагол + друг друга" со значением взаимности действия соответствует в польском языке конструкция: „глагол + + соответствующая падежная форма местоимения **siebie"**:

korespondujemy **ze sobą**	мы пишем друг другу, переписываемся
spotykają się **ze sobą**	они встречаются друг с другом
walczą **ze sobą**	они борются друг с другом
znali się dobrze	они хорошо знали друг друга
nienawidzą się	они ненавидят друг друга
kochają się	они любят друг друга
pomagają **sobie**	они помогают друг другу
podają **sobie** ręce	они подают (протягивают) друг другу руки
patrzą **na siebie**	они смотрят друг на друга
zadowoleni **z siebie**	они довольны друг другом

4. Предлог **po**, кроме предложного падежа, сочетается также с винительным падежом. В этом сочетании он имеет значение цели и является эквивалентом русской конструкции „за + творительный падеж":

wstąpiłyśmy **po ciebie**	мы зашли за тобой
pójść **po lekarza**	пойти за врачом
pojechać **po dzieci**	поехать за детьми
stać w kolejce **po bilet**	стоять в очереди за билетом
Запомните выражения:	
po co?	зачем?
po to, **aby** (**by**)...	для того, чтобы...
pracujemy **po to**, **aby** wam było lepiej	мы работаем для того, чтобы вам стало лучше

5. Запомните еще несколько оборотов с отглагольными существительными (см. урок 22):

weźcie coś do **czytania**	возьмите что-н. почитать
kupić (przynieść, mieć) coś do **zjedzenia**	купить (принесли, иметь) что-н. поесть
wziąć coś do **przejrzenia**	взять что-н., чтобы просмотреть (перелистать)
mieć coś do **napisania**	надо еще кое-что написать

15., **38.** и др. В тексте урока встречаются безличные формы глаголов с частицей się (см. урок 15). Напоминаем, что безличные формы переходных глаголов сохраняют винительный падеж.

W którym okienku **nadaje się** depesze?	В каком окошке принимают (дают) телеграммы?
W Polsce listy **adresuje** się inaczej.	В Польше адрес на письмах пишут иначе.
Ile się płaci za słowo?	Сколько стоит слово? (Сколько надо платить за слово?)
Jak **się dzwoni** z tego automatu?	Как (надо) звонить с этого автомата?

МЕСТО ПРИЛАГАТЕЛЬНОГО В СОЧЕТАНИИ С СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫМ

Прилагательное в польском языке может стоять как перед существительным, так и после него (см. урок 2). Во многих случаях постановка прилагательного перед существительным или после него зависит от содержания всего высказывания, и изменение положения прилагательного влечет за собой изменение значения высказывания или изменение значения самого прилагательного. Иногда положение прилагательного является строго определенным в данном сочетании и изменение его места вообще невозможно.

Вопрос о месте прилагательного в польском языке является для говорящих на русском языке одним из наиболее сложных, так как в русском языке прилагательное в основном стоит перед существительным.

Рассмотрим отдельные случаи употребления имен прилагательных.

Качественные прилагательные обычно стоят перед определяемым словом. Также относительные прилагательные, когда они выражают качественную характеристику предмета, (т.е. употребляются в переносном значении), как правило, стоят перед существительным, например:

dramatyczne nastroje	драматические настроения
patetyczny dramat	патетичная драма
romantyczna opowieść	романтичная повесть
nowoczesne meble	современная мебель
klasyczne rysy	классические черты лица и др.

Положение относительных прилагательных, употребленных в их прямом значении зависит от того, противопоставляет ли говорящий данный предмет другим или характеризует его безотносительно к другим предметам. При противопоставлении (наличествующем в предложении или предполагаемом) т.е. тогда, когда прилагательное в данном высказывании выражает свойства характеризуемого предмета, отличающие его

от других однородных предметов, когда говорящий ставит его в ряд других предметов и выделяет по называемому признаку, прилагательное занимает положение после существительного.

Когда данный предмет не противопоставляется другим, характеризуется по называемому признаку безотносительно к другим предметам, прилагательное стоит перед существительным.

Таким образом, во многих сочетаниях прилагательное может стоять, перед существительным в том случае, когда по каким-либо причинам: противопоставление несущественно, или следовать за ним, когда нужно подчеркнуть противопоставление, например:

wina **zagraniczne**	заграничные вина (напр., на вывесках в магазинах, где существенно противопоставление винам неимпортным),
но говорят:	
piłem **zagraniczne** wino	я пил заграничное вино (противопоставление в данном высказывании несущественно)
waluta **obca**	иностранная валюта (напр., в таможенной декларации, где существенно противопост. валюте данной страны)
но говорят:	
Przewoził przez granicę **obcą** walutę.	Он перевозил через границу иностранную валюту,
stroje **polskie**	польские народные костюмы (напр., на выставке, где существенно противопост. костюмам, других народов)
но говорят:	
wieśniak w **polskim** stroju	крестьянин в польском народном костюме (в польской одежде)
wydarzenia **współczesne**	современные события (для говорящего существенно противопоставление их, напр., событиям, происходившим в прошлом)
współczesne wydarzenia	современные события (= происходящие в настоящее время)
wpływy **francuskie**	французские влияния (противопост. влияниям других народов)
francuskie wpływy	французские влияния (= идущие из Франции).

Одни и те же прилагательные в одних сочетаниях могут всегда сигнализировать противопоставление и их постановка перед существительным недопустима, в других же такое противопоставление либо не существенно в данном высказывании, либо вообще невозможно. Сравните следующие пары сочетаний:

wojna **światowa**	мировая война (противопост., напр., значению: война между двумя странами)
światowy konflikt	мировой конфликт (= охватывающий весь мир, без противопост. другим видам конфликтов)

(Возможно также сочетание: konflikt **światowy** с сигнализацией противопоставления)

współpraca **międzynarodowa**	международное сотрудничество (противопост. другим формам сотрудничества)
międzynarodowe znaczenie	международное значение
wakacje **letnie**	летние каникулы (противопост., напр., знач.: зимние каникулы)
letni dzień	летний день
dzień **świąteczny**	праздничный день (противопост., напр., знач.: будний день)
świąteczny nastrój	праздничное настроение

(возможно также сочетание: nastrój **świąteczny** с сигнализацией противопоставления)

konflikt **wewnętrzny**	внутренний конфликт (противопост., напр., знач.: международный конфликт)
wewnętrzny głos	внутренний голос, голос души
język **obcy**	иностранный язык (противопост., напр., знач.: родной язык)
obce zwyczajne życie	чужая обычная жизнь (= не своя)

В первом сочетании каждой пары всегда (постоянно) сигнализируется противопоставление, и потому перестановка прилагательного недопустима.

Прилагательное занимает положение после существительного во всякого рода сочетаниях, имеющих характер сложных названий, или в сочетаниях, в которых прилагательное имеет терминологическое значение. В таких случаях всегда налицо противопоставление, и изменение места прилагательного недопустимо. Приведем примеры:

urząd **pocztowy**	почтовое отделение
list **polecony**	заказное письмо
paszport **zagraniczny**	заграничный паспорт
telefon **międzymiastowy**	междугородный телефон
bilet **peronowy**	перронный билет
pociąg **podmiejski**	пригородный поезд
koncert **fortepianowy**	концерт для фортепиано
muzyka **poważna**	симфоническая музыка
ambasada **radziecka**	Советское посольство
utwór **literacki**	художественное произведение
aparat **radiowy**	радиоприемник

и др.

Названия:

Związek Radziecki	Советский Союз
Rewolucja Październikowa	Октябрьская революция
Stany Zjednoczone	Соединенные Штаты
Uniwersytet Warszawski	Варшавский университет
Teatr Polski	Польский театр
Plac Zamkowy	Дворцовая площадь

В некоторых сочетаниях, где положение прилагательного строго определено (оно стоит после существительного), все же можно изменить место прилагательного, но тогда изменяется его значение. Имя прилагательное получает переносное качественное значение. Сравните следующие пары сочетаний:

życie **kulturalne**	культурная жизнь (противопост., напр., понятию: życie gospodarcze — экономическая жизнь)
kulturalne życie	культурная жизнь (= жизнь на высоком уровне культуры)
literatura **piękna**	художественная литература (= значение терминологическое)
piękna literatura	означало бы: прекрасная литература
bohater **romantyczny**	романтический герой (противопост., напр., значению: bohater współczesny — современный герой)
romantyczny bohater	романтичный герой (являющийся романтиком)
sztuka **nowoczesna**	современное искусство (противопост., напр., значению: sztuka tradycyjna — традиционное искусство)

nowoczesna sztuka	современное искусство (= качественная характеристика, искусство, отвечающее требованиям новейших течений)
aktor **komiczny**	комический актер (= играющий комические роли, противопост., напр., значению: aktor tragiczny — трагический актер)
komiczny aktor	комичный, смешной актер
paszport **zwykły**	общегражданский паспорт (противопост., напр., значению: paszport dyplomatyczny — дипломатический паспорт)
zwykły paszport	обычный паспорт (= не отличающийся ничем особенным).

Сравните теперь сочетания, в которых прилагательное занимает положение после существительного или перед ним в зависимости от своего значения (прямого или переносного):

teatr **dramatyczny**	драматический театр
dramatyczne wydarzenie	драматичное, исполненное драматизма, событие
związek **zawodowy**	профессиональный союз
zawodowy przewodnik	профессиональный экскурсовод
paszport **dyplomatyczny**	дипломатический паспорт
dyplomatyczna odpowiedź	дипломатичный (ловкий) ответ
legitymacja **partyjna**	партийный билет
partyjna ocena	партийная оценка (чего-н.)

В сочетаниях с несколькими неоднородными прилагательными после существительного ставится то прилагательное, которое в данном высказывании выражает противопоставление, например:

współczesne malarstwo **polskie** современная польская живопись

в данном сочетании для говорящего существенно противопоставление польской живописи живописи других народов

polskie malarstwo **współczesne** современная польская живопись

в данном сочетании существенно противопоставление современной живописи, например, классической живописи.

В сочетаниях, в которых от определяемого прилагательным существительного зависит другое существительное, прилагательное может

занимать место перед определяемым словом (если зависимое существительное исключить из сочетания, необходимо изменить место прилагательного).

Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego	Коммунистическая Партия Советского Союза
ср.: partia **komunistyczna**	коммунистическая партия
ekonomiczne i **polityczne** przyczyny wojny	экономические и политические причины войны
ср.: przyczyny **ekonomiczne** i **polityczne**	экономические и политические причины
krajowa produkcja samochodów	отечественная продукция автомобилей
ср.: produkcja **krajowa**	отечественная продукция

СОСЛАГАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ

В тексте настоящего урока впервые встречаются формы сослагательного наклонения. Они образуются, как и в русском языке, от форм прошедшего времени с помощью частицы **by**, но в отличие от русского языка, у них имеются еще личные окончания. Частица **by** находится между основой и окончанием. Частица **by** + личное окончание пишутся слитно.

Обратите внимание на место ударения. Ударение в этих формах может стоять даже на 4-ом слоге от конца.

ед. ч.

м. род	ж. род	ср. род
chciałbym	chci'ałabym	
chciałbyś	chci'ałabyś	
chciałby	chci'ałaby	chci'ałoby

мн. ч.

лично-мужские ф.	женско-вещные ф.
chci'elibyśmy	chci'ałybyśmy
chci'elibyście	chci'ałybyście
chci'eliby	chci'ałyby

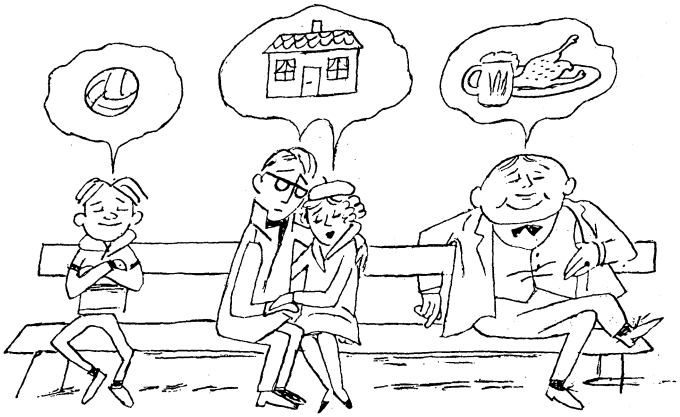
Употребляя сослагательное наклонение, не забывайте прибавлять окончания в 1-ом и 2-ом лицах обоих чисел. Только 3-е лицо по структуре похоже на формы сослагательного наклонения в русском языке.

Примеры:

Mógłbyś sprawdzić, czy nie zrobiłem jakiegoś błędu? (1)
Czy nie **mogłybyście** chwilę poczekać? (15)
Chciałabym zamówić rozmowę telefoniczną. (18)

Частица **by** вместе с личными окончаниями может отрываться от глагольной формы. В таких случаях она стоит перед глаголом и может отделяться от него другими словами, интонационно присоединяясь к предшествующему слову. Частица **by** вместе с личным окончанием глагола пишется тогда отдельно от предшествующего слова.

Teraz **by** to za długo **trwało**. (49)
Może **byśmy** przy okazji **zadzwonili** do Tadka? (51)
Chętnie **bym** jutro **poszedł** do teatru.
Czy **byście** się na to **zgodzili**?
Może byś jeszcze **zdążył** na pociąg?
Chętnie **byśmy** państwa **odwiedzili**, ale już wyjeżdżamy.

Bardzo bym chciał mieć piłkę. Ach, jakże byśmy chcieli mieć własny domek. Chętnie bym coś przekąsił.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на следующие вопросы?
1. Do kogo Włodek napisał list?
2. Co profesor robił w Moskwie?
3. Gdzie obecnie mieszka?
4. Po kogo wstąpiły Maryjka i Ola?
5. Dokąd poszli wszyscy po przeczytaniu listu?
6. Czy Włodek zrobił jakiś błąd w liście?
7. Jak się w Polsce adresuje koperty?

II. Из личных предложений образуйте безличные:
1. Tutaj mówimy tylko po polsku.
2. Jeśli nie mamy telefonu w domu, dzwonimy z automatu telefonicznego.

3. Na ogół unikamy błędów.
4. Listy wrzucamy do skrzynki pocztowej.
5. Po zdjęciu słuchawki czekamy na sygnał.
6. Potem nakręcamy właściwy numer.
7. Znaczki pocztowe naklejamy na kopercie.
8. Przy wejściu na perony okazujemy bilety.
9. Bilety sprzedają na kilka dni naprzód.

III. От инфинитивов образуйте нужные формы сослагательного наклонения: а) не отрывая окончаний от глаголов; б) отрывая, там где это возможно, окончания.

1. (kupić — ja, мужчина) tę książkę, ale nie mam pieniędzy.
2. Chętnie (zadzwonić — my, девушки) do ciebie, ale nie mamy czasu.
3. Czy państwo (chcieć) pojechać na południe?
4. Bardzo (pragnąć — ja, девушка) go zobaczyć.
5. Wielką radość (sprawić) im wycieczka do Polski.
6. Teraz już (umieć) panie porozumieć się z Polakami.
7. Czy nie (móc) pani poczekać na mnie kilkanaście minut?

IV. Переведите нижеследующие предложения на польский язык и поставьте прилагательные на соответствующее место по отношению к определяемому существительному:

1. Мы ехали в спальном вагоне.
2. Нам надо завтра зайти в паспортный стол за паспортом.
3. В этом книжном магазине принимаются заказы на иностранные книги.
4. Они отправили в Москву заказное письмо.
5. Советское посольство в Варшаве помещается в новом здании.
6. Граждане, предъявляйте, проездные (месячные) билеты.
7. Современное искусство ищет новых форм.
8. Повышается культурный уровень общества.
9. Сходи в продовольственный магазин купить что-нибудь поесть.
10. В варшавских театрах ставят современные пьесы.

24

LEKCJA DWUDZIESTA CZWARTA

1. Дательный падеж ед. ч. м. рода (продолжение).
2. Творительный падеж мн. числа (продолжение).
3. Союзы żeby, aby.
4. Союзы gdyby, jeśliby, jeżeliby.

ODWIEDZAMY WARSZAWSKIE KSIĘGARNIE

1. — Jakie książki chciałybyście kupić?

2. — Mnie interesuje współczesna literatura polska. Pamiętasz, Marku, mniej więcej przed dwoma laty kupowaliśmy razem książki polskie w księgarni na ulicy Gorkiego.

3. — Doradziłem wówczas tobie i Włodkowi, **żebyście kupili** *Sławą i chwałą* Iwaszkiewicza. Czy podobała się wam ta powieść?

4. — To był pierwszy tom. Ja nie umiem oceniać utworu, jeśli nie znam całości.

5. — Miałem zamiar przysłać wam drugi tom z Polski, ale jedyny swój egzemplarz pożyczyłem **bratu**, a on, niestety, zgubił go.

6. — Czy to jest wspomniana kiedyś przez ciebie księgarnia naukowa?

7. — Tak. Tu możesz dostać książki z dziedziny nauk przyrodniczych, medycyny, matematyki, filozofii...

8. — **Gdybym miał** dużo pieniędzy, najchętniej bym sobie skompletował „Bibliotekę klasyków filozofii". Z tego wydania mam tylko pięć tomów, między innymi *Człowiek-maszyna* La Mettrie, *Wstąp do Encyklopedii* D'Alemberta.

9. — A ja chciałbym kupić trzeci tom *Słownika języka polskiego.*

10. — Wejdźmy więc do księgarni. Jest tu również dział filologii.

11. — Czy mogę prosić o *Słownik języka polskiego*?
12. —Proszę... Jest również *Słownik poprawnej polszczyzny* Szobera.
13. — Dziękuję. Tę książkę już mam.
14. — A czy można dostać *Traktat o dobrej robocie* Kotarbińskiego?
15. — W tej chwili nie mamy. Może będzie dopiero za kilka miesięcy. Nie spodziewamy się wcześniej niż w końcu października lub na początku listopada.

* * *

16. — To jest księgarnia wydawnictw importowanych. Jest tu również dział książek radzieckich. Proponuję, **abyście obejrzeli**, jakie książki rosyjskie są u nas w sprzedaży.
17. — Byłyśmy wczoraj z Olą w Księgarni Klubu Międzynarodowej Prasy i Książki na Placu Unii Lubelskiej. W dziale książek radzieckich obejrzałyśmy chyba wszystko, co mogłoby nas interesować.

* * *

18. — Wstąpmy do księgarni muzycznej!
19. — Czy dostanę książkę Iwaszkiewicza *Chopin*?
20. — Owszem, proszę bardzo.
21. — Ile płacę?
22. — 19 (dziewiętnaście) złotych 90 (dziewięćdziesiąt) groszy. Proszę kwit do kasy. Czy zapakować **panu**?
23. — Dziękuję, nie trzeba. Chcę ją zaraz przejrzeć.
24. — Jesteśmy tak dawno **przyjaciółmi**, a ja nic nie wiedziałem o twoich zainteresowaniach muzycznych.

* * *

25. — Zatrzymajmy się przed tą wystawą!
Widzicie cztery tomy *Utworów wybranych* Gałczyńskiego? Może chciałabyś kupić to wydanie?
26. — Mam jeden duży tom wierszy tego poety. W Moskwie kupiłam również trzy tomy dzieł Tuwima i zbiór wierszy Broniewskiego.

27. — Wejdźmy do środka!
28. — Spójrz, Maryjko, są *Liryki Staffa.*
29. — O właśnie! Tę książkę muszę kupić.
Do sprzedawcy: — Proszę o *Liryki Staffa*. Czy jest jeszcze coś tego autora?
30. Sprzedawca: — Owszem, mamy jeszcze *Wiklinę*. Zapakować to pani?
31. — Na razie nie. Chciałabym jeszcze coś wybrać.
32. Sprzedawca: — Może *Poezje zebrane* Różewicza, *Liryki* Broniewskiego...
33. — Jeżeli interesujesz się współczesną poezją polską, to radzę, **żebyś się zapoznała** z twórczością najmłodszego pokolenia poetów. Może kupisz zbiorek wierszy Harasymowicza albo Małgorzaty Hillar?
Włodku, a ty co wybrałeś?
34. — Dwie książki Jana Parandowskiego: *Niebo w płomieniach i Petrarca* i Dąbrowskiej *Gwiazda zaranna*.
35. — Próbowałam kiedyś czytać *Niebo w płomieniach*, ale wówczas jeszcze bardzo słabo znałam język polski i nie wszystko mogłam zrozumieć.
36. — Teraz, Maryjko, już dobrze opanowałaś język polski.
37. — To chyba nie komplement?
38. — Nie, naprawdę bardzo dobrze mówisz po polsku.

* * *

39. — Czy mogłabym dostać jeszcze coś z ostatnich powieści Brezy?
40. Sprzedawca: — Niedawno otrzymaliśmy książkę Brezy *Spiżowa brama*.
41. — Proszę o *Spiżową bramę*.
42. — Czy jest jeszcze coś z nowości wydawniczych?
43. Sprzedawca: — Owszem. Jest *Podróż* Dygata, *Dziura w niebie* Konwickiego. A może interesują państwa większe wydania? Obecnie wydaje się w Polsce *Dzieła wszystkie* Słowackiego.

44. — Dziękujemy. Na razie to wszystko. Do widzenia panu!

45. Sprzedawca: — Dziękuję państwu. Do widzenia!

СЛОВАРЬ

aby	чтобы
autor	автор
chwała	хвала
cykl	цикл
dobry	*здесь*: доброкачественный
doradzić	посоветовать
dziedzina	область
dzieło	произведение
egzemplarz	экземпляр
gdyby	если бы
importowany	импортный
jedyny	единственный
jeśliby	если бы
komplement	комплимент
kwit	чек
liryk	лирическое стихотворение
listopad	ноябрь
medycyna	медицина
muzyczny	музыкальный
nowość	новинка
oceniać	оценивать
odwiedzać	посещать
opanować	овладеть
październik	октябрь
pieniądze	деньги
płomień	пламя
poezje zebrane	сборник (собрание) стихотворений
pokolenie	поколение
polszczyzna	польский язык
poprawny	правильный
powieść	роман
pożyczyć	одолжить
proponować	предлагать
próbować	пытаться
przejrzeć	просмотреть
przyrodniczy	естественный
robota	труд
skompletować	собрать
słownik	словарь
spiżowy	бронзовый
sprzedawca	продавец
teraźniejszość	настоящее
tom	том
wiersz	стихотворение, стих
wiklina	ива
wspomnieć	упомянуть
wstęp	введение
wybrać	избрать, выбрать
wydanie	издание
wydawnictwo	издание
wydawniczy	здесь: книжный (*досл.*: издательский)
zainteresowanie	интерес
zapakować	завернуть
zaranny	утренний
zbiorek (*уменьш.*)	сборник
zbiór	сборник
zgubić	потерять
żeby	чтобы

ЗАХОДИМ В ВАРШАВСКИЕ КНИЖНЫЕ МАГАЗИНЫ

1. Какие книги вы хотели бы купить?
2. Меня интересует современная польская литература. Помнишь, Марк, примерно два года тому назад мы покупали вместе польские книги в книжном магазине на улице Горького.
3. Я посоветовал тогда тебе и Володе купить „Славу и хвалу" Иваškевича. Понравился ли вам этот роман?
4. Это был первый том. Я не умею оценивать произведение, если не знаю его полностью.
5. Я собирался прислать вам второй том из Польши, но свой единственный экземпляр я одолжил брату, а он, к сожалению, потерял его.

6. Это тот книжный магазин научной литературы, о котором ты когда-то упоминал?
7. Да. Здесь можно достать книги по естественным наукам, медицине, математике, философии...
8. Если бы у меня было много денег, охотнее всего я бы собрал „Библиотеку классиков философии". Из этого издания у меня только пять томов, между прочим, „Человек-машина" Ла Метри, „Введение в энциклопедию" Даламбера.
9. А я хотела бы купить третий том „Словаря польского языка".
10. Тогда зайдем в книжный магазин! Здесь есть и отдел филологии.
11. Можете мне дать „Словарь польского языка"?
12. Пожалуйста... Есть также „Нормативный словарь польского языка" Шобера.
13. Спасибо. Эта книга у меня уже есть.
14. Можно ли у вас достать „Трактат о доброкачественном труде" Котарбинского?
15. В настоящее время у нас его нет. Возможно, что он будет у нас только через несколько месяцев. Мы не ждем этой книги раньше конца октября или начала ноября.
16. Это книжный магазин литературы на иностранных языках (импортных изданий). Здесь есть также отдел советской книги. Предлагаю вам посмотреть, какие русские книги имеются у нас в продаже.
17. Мы были вчера с Олей в книжном магазине Клуба международной печати и книги на площади Любельской Унии. В отделе советской книги мы посмотрели, пожалуй, все, что могло бы нас интересовать.
18. Зайдем в магазин музыкальной литературы!
19. У вас есть книга Ивашкевича „Шопен"?
20. Да, пожалуйста.
21. Сколько с меня?
22. 19 злотых 90 грошей. Отдайте, пожалуйста, чек в кассу. Завернуть вам?
23. Спасибо, не надо. Я хочу сейчас просмотреть ее.
24. Мы так давно дружим, а я и не знал, что ты интересуешься музыкой.
25. Остановимся перед этой витриной!.. Видите четыре тома „Избранных произведений" Галчинского? Может быть, ты хотела бы купить это издание?
26. У меня есть однотомник стихотворений этого поэта. В Москве я купила также три тома произведений Тувима и сборник стихотворений Броневского.
27. Войдем в магазин (внутрь)!
28. Посмотри, Марийка, продаются „Лирические стихи" Стаффа.
29. Вот эту книгу мне и надо купить. (Продавцу:) Дайте, пожалуйста,

„Лирические стихи" Стаффа! У вас есть еще что-нибудь этого автора?

30. Продавец: Да, у нас есть еще „Ива". Вам завернуть?
31. Нет, я хотела бы еще что-нибудь выбрать.
32. Продавец: Может быть, „Собрание стихотворений" Ружевича, „Лирические стихи" Броневского...
33. Если ты интересуешься современной польской поэзией, то советую тебе познакомиться с творчеством молодого поколения поэтов. Купи, например, сборник стихотворений Харасимовича или Малгожаты Хилляр! Володя, а ты что выбрал?
34. Две книги Яна Парандовского: „Небо в огне" и „Петрарка" и книгу Домбровской „Утренняя звезда".
35. Я пыталась когда-то читать „Небо в огне", но тогда я еще очень плохо знала польский язык и не все могла понять.
36. Теперь, Марийка, ты хорошо знаешь польский язык.
37. Это, надеюсь, не комплимент, Марк?
38. Нет, ты на самом деле очень хорошо говоришь по-польски.
39. Можете мне дать еще что-нибудь из последних романов Врезы?
40. Продавец: Недавно мы получили книгу Врезы „Бронзовые врата".
41. Дайте, пожалуйста, „Бронзовые врата".
42. У вас есть еще какие-нибудь новинки?
43. Продавец: Да. Например, „Путешествие" Дыгата, „Дыра в небе" Конвицкого. А не интересуют ли вас большие издания? Теперь издается в Польше полное собрание сочинений Словацкого.
43. Спасибо. Пока это все. До свидания!
44. Спасибо. До свидания!

mniej więcej — более или менее, приблизительно, примерно

powieść	роман
повесть	opowieść

w końcu czego — в конце чего
na początku (w początkach) — в начале чего

liryka	лирика
liryki (мн.)	лирические стихи

nowości wydawnicze — книжные новинки

nowość	новинка
новость	nowina

dzieła wszystkie	полное собрание сочинений
wszystkie dzieła	все сочинения (произведения)

pożyczać komu	одалживать, давать в долг кому
pożyczać od kogo	брать взаймы, занимать у кого

Jedyny swój egzemplarz **pożyczyłem bratu.**	Свой единственный экземпляр я одолжил брату.
Pożyczyłem książkę **od brata.**	Я взял книгу у брата.
Pożyczyłem pieniądze **od znajomych.**	Я занял деньги у знакомых.

opanować co	овладеть чем

Już dobrze **opanowałaś język polski.**	Ты хорошо овладела польским языком.

КОММЕНТАРИЙ

1. и др. Обращаем ваше внимание на формы сослагательного наклонения. В польском языке они имеют личные окончания (в 1-ом и 2-ом лице обоих чисел).

Jakie książki **chciałybyście** kupić? (1)
Gdybym miał dużo pieniędzy, najchętniej **bym** sobie **skompletował**... (8)
A ja **chciałabym** kupić trzeci tom *Słownika języka polskiego.* (9)
Obejrzałyśmy chyba wszystko, co **mogłoby** nas interesować. (17)
Może **chciałabyś** kupić to wydanie? (25)
Chciałabym jeszcze coś wybrać. (31)
Czy **mogłabym** dostać jeszcze coś? (39)

6. Страдательные причастия (наст. и прош. времени) от глаголов с окончанием -**eć** образуются от основы инфинитива с помощью суффикса -***n*** с одновременной заменой **e** гласным **a**. Это касается тех глаголов, в которых наблюдается чередование звуков и в формах прошедшего времени.

инф.	прош. время	страдат. причастие
wspomni*e*ć	wspomni*a*łem	wspomni*a*ny
zapomni*e*ć	zapomni*a*łem	zapomni*a*ny
obejrz*e*ć	obejrz*a*łem	obejrz*a*ny
widzi*e*ć	widzi*a*łem	widzi*a*ny
słysz*e*ć	słysz*a*łem	słysz*a*ny

Лично-мужские формы этой группы по огласовке основы не отличаются от других форм. Но здесь выступает различие в основе между лично-мужскими формами и отглагольными существительными. Последние имеют гласный **e**:

wspomni*a*ni	wspomni*e*nie
zapomni*a*ni	zapomni*e*nie
obejrz*a*ni	obejrz*e*nie
słysz*a*ni	słysz*e*nie

От глагола widzieć отглагольное существительное = widzenie.

ДАТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (k o m u? c z e m u?) ЕД. Ч. МУЖСКОГО РОДА (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Как Вы знаете, окончание дательного падежа ед. ч. мужского рода **-owi** принимает огромное большинство существительных мужского рода. Лишь немногочисленная группа слов принимает окончание **-u**. Пока. Вы знаете лишь одно слово с окончанием **-u** в дат. пад. ед. ч. — — **panu**. Из — наиболее часто употребляемых существительных в эту группу входят:

brat	— brat**u**
ojciec	— ojc**u**
chłop	— chłop**u**
chłopiec	— chłopc**u**
kot	— kot**u**
pies	— ps**u**
świat	— świat**u**

Запомните их, так как форма дательного падежа не отмечена в словаре.

ТВОРИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (k i m? c z y m?) МН. Ч. (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Немногочисленная группа существительных мужского рода с мягким согласным основы (а также слова на **-dz**, **-l**) и женского рода на мягкий согласный образует творительный падеж мн. ч. с помощью окончания **-mi**.

ж. род.	gość	— gość**mi**
	liść	— liść**mi**
	koń	— koń**mi**
	brat (мн. bracia)	— brać**mi**
	człowiek (мн.ludzie)	— ludź**mi**
	pieni*ą*dz	— pieni*ę*dz**mi** (черед, ***ą : ę***)
	przyjaciel	— przyjaciół**mi**
м. род.	nić	— nić**mi**
	kość	— kość**mi**
	dłoń	— dłoń**mi**

и одно слово ср. рода:

dziecko (мн. dzieci) — dzieć**mi**

Одновременно усвойте склонение слов **brat** и **dziecko**.

им. ед. ч.	brat	им. мн. ч.	brac**i**a	им. ед. ч.	dziecko	им. мн. ч.	dzieci
род.	brat**a**	род.	brac**i**	род.	dziecka	род.	dzieci
дат.	brat**u**	дат.	brac**i**om	и т. д.		дат.	dzieci**om**
	и т. д.	вин.	braci			вин.	dzieci
		твор.	brać**mi**			твор.	dzieć**mi**
		предл.	brac**i**ach			предл.	dzieci**ach**

СОЮЗЫ żeby, aby

Союзы **żeby** и **aby**, так же как русский союз „чтобы", сочетаются с формами прошедшего времени (другие временные формы исключаются).

К союзам **żeby**, **aby** присоединяются личные глагольные окончания, которые в этом случае отрываются от форм прошедшего времени глагола:

Chcę, **żebyś** pojechał.	Я хочу, чтобы ты поехал.
Radzę, **żebyście** kupiły.	Советую вам купить.
Chcę, **aby** pojechał.	Я хочу, чтобы он поехал, (здесь в польском языке нет окончания, это 3-е лицо)

Присмотритесь к примерам из текста:

(3) Doradziłam wówczas tobie i Włodkowi, **żeby**ście kupili...
(16) Proponuję, **aby**ście obejrzeli...
(33) Radzę, **żeby**ś się zapoznała...

Личные окончания присоединяются также к слову **oby** (лишь бы, только бы):

Obyś przyszedł! Лишь бы ты пришел!

СОЮЗЫ gdyby, jeśliby, jeżeliby

Условные союзы **gdyby**, **jeśliby**, **jeżeliby** также выступают с личными глагольными окончаниями:

(8) **Gdybym** miał dużo pieniędzy...	Если бы у меня было много денег...
так же:	
Jeślibyśmy mieli dużo czasu, poszlibyśmy do kina. (**Gdybyśmy mieli**...)	Если бы у нас было много времени, мы пошли бы в кино.
Gdyby (**jeśliby**) mieli dużo czasu, poszliby do kina.	Если бы у них было много времени, они бы пошли в кино. (здесь нет личных окончаний — 3-е лицо)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Изменяя, где нужно, лицо исполнителя действия, употребите союз żeby:

Образец:
On chce (pojechać) do Warszawy, (ja)
On chce, żebym pojechał (pojechała) do Warszawy.

1. Proponowałem (skompletować) utwory Gałczyńskiego, (ty)
2. Radzę wam (kupić) wszystkie dzieła Słowackiego.
3. Oni chcą (pochodzić) po księgarniach, (my)
4. Postaram się (poznać) literaturę polską, (wy)
5. Proszę (zapoznać się) z twórczością młodych poetów, (państwo)
6. Rozkazał oficerowi (przysłać) mu żołnierzy.

II. Переведите русский текст, используя инфинитив или отглагольное существительное:

1. У меня есть возможность пойти сегодня в театр, (сущ.)
2. Я заставлю его приехать, (сущ.)
3. Он бросил курить, (сущ.)
4. Я решил ничего не говорить, (инф.)
5. Они обещали привезти с собой стихотворения, (инф.)
6. Я собираюсь просмотреть это произведение, (инф.)
7. Прошу принести воды. (инф. и сущ.)
8. Она начала интересоваться детьми, (инф.)
9. У меня привычка вставать в 6 часов, (инф.)
10. Я считаю нужным познакомиться со „Словарем польского языка". (сущ., инф.)

III. Образуйте дательный падеж ед. ч. существительных:

1. Pokażemy (nasz gość) Warszawę.
2. Dziękuję (pan).
3. Opowiadamy (dziecko) bajkę.
4. Przesyłam (matka i ojciec) pozdrowienia z Polski.
5. Kupiłam (mąż) upominek.
6. Kazałam (syn) zostać w domu.
7. Co pan zrobił (ten chłopiec)?
8. Podaję (sprzedawca) pieniądze.
9. (siostra) potrzebne jest mieszkanie.
10. Przyglądam się (ten człowiek).
11. (pisarz i poeta) została przyznana nagroda.

25

LEKCJA DWUDZIESTA PIĄTA

MARIA DĄBROWSKĄ

PRZYGODY CZŁOWIEKA MYŚLĄCEGO
(Fragment)

Ludwik przestraszył Ewę zadzwoniwszy późnym październikowym wieczorem w dobry kwadrans po godzinie policyjnej Ą oprócz tego nie widziała go już od paru lat; wracał jakoby spod Grójca, gdzie mu rajono jakąś inną dzierżawę.

— Jak się nie bałeś lecieć tak późno? Mogli cię jak nic sprzątnąć.

Ewa zagadnęła o to z obawą i niejasną nadzieją usłyszenia jednej z tych wspaniałych bredni, której mogłaby wzgardliwie nie dać wiary.

— Od kolejki szedł jeszcze tramwaj — usłyszała. — Konduktor do mnie: „Masz blisko od przystanku? To wal pan". I wsiadłem. Przyjechałem do placu Zbawiciela, a stamtąd kłusem na Polną.

— Kłusem! To był akurat świetny cel dla niemieckiego patrolu.

— Ja tam zawsze jestem dobrej myśli — uśmiechnął się nie bez próżności.

— I zawsze mi się poszczęści. Było pusto. Zresztą mnie... nie wolno się bać. Żebym ja raz dał się przestraszyć, to Kunke w jednej chwili by się na nas rzucił. On się nie śmie nas tknąć tylko dlatego, że ja się niczego nie boję.

To zabrzmiało sensownie i po męsku. Ewa miała chęć Ludwika za te słowa pochwalić, lecz przypomniała sobie, że w dawniejszym życiu bywał tyleż odważny co paskudnie tchórzliwy, i zamilczała. Siedział teraz tu ciężko i nawet poczciwie spracowany, pogodzony ze swoim losem chłop o jeszcze, owszem interesującej, ale przedwcześnie postarzałej zbrużdżonej zużyciem czy zmęczeniem twarzy. Gdzie się podziała jego świetna uroda porucznika ułanów? Gdzie to pyszne wzniesienie głowy, nad którą zawsze zdawał się chwiać pióropusz jakiejś — urojonej co prawda — chwały?

Ludwik przerwał milczenie chrząknąwszy z zakłopotaniem:

— Czy tego... Czy nie masz papierosa, Ewa? W drodze mi wyszły....

— Proszę cię. Za tobą na biurku w czeczotowym pudełku. Znalazłeś?

— Tak, dziękuję. Ale ty jesteś chora. Może dym ci zaszkodzi?

— Nie zaszkodzi. Zapałki leżą przy karbidówce.

Ludwik zaciągnął się i spytał z ujmującą słodyczą w swym niskim głosie:

— Czy to coś poważnego? Czy masz dobrą opiekę?

— Nic, grypa. Zanosiło się na komplikacje, ale już mija. Mam świetną opiekę. Józkowie i Joasia prawie nie wychodzili ode mnie.

— A ta panienka, co mi drzwi otwierała?

— Bronka? Bronka jest kompletną sierotą po Zygmunta stryjecznym bracie. Chodzi na popołudniowy kurs buchalterii, a w wolnych godzinach zajmuje się domem. Niby to ja jej pomagam, a właściwie ona mi robi łaskę. Dzięki niej mogę znowu malować i pisać. Bardzo miła i ładnie śpiewa. Kiedy po śmierci obojga rodziców dobrnęła do Zadr, gdzie była pewna, że ma jeszcze jednych krewnych ojca... Ale to długa historia. Jej ojciec...

Ludwik nie był ciekaw historii panny Bronki.

— Pisać? — przerwał. — Prawda, że ty pisywałaś coś o tej sztuce. Ale przecież teraz nie mogłabyś i tak nic wydać? A na przykład obrazy... czy teraz coś takiego można sprzedawać? — zainteresował się ze szczególną żywością.

Ewa nie zdążyła odpowiedzieć, gdyż do pokoju weszła Bronka, niewysokie dwudziestoletnie dziewczę, obdarzone pulchną gracją staroświeckiej urody w typie „bardzo kobieca". Miękkim głosem oznajmiła Ludwikowi, że pościeliła mu już na tapczanie w jadalnym i że prosi go na herbatę. Odmiennym tonem zwróciła się do Ewy, do której... mówiła: ciociu.

—- Czy ciocia nie ma znowu gorączki? Proszę zmierzyć — strząsnęła i podała termometr. — Zabieram pana Wochelskiego, ciocia nie powinna się męczyć.

Orzechowe spojrzenie Bronki spoglądało na Ewę z przekorną wyniosłością „młodego pokolenia", które chce, by je uważano za niezadowolone z przypadłego mu losu. Za to Ludwika przyjęła

Bronka czule i z wdziękiem. Pamiętała wybornie, że w jednej z rozmów ,,o rodzinie" Ewa nazwała go nieodpowiedzialnym człowiekiem, który nigdy nie powinien się był żenić. Tak właśnie mawiano o ojcu Bronki. To wystarczyło, aby Ludwik znalazł łaskę w jej oczach. Zrobiła mu prawdziwej herbaty będącej wówczas kosztowną rzadkością, podała cieniutko krajany wędzony boczek do chleba i zapaliła aż dwie świece.

— Elektryczność o tej porze mamy tylko co drugi dzień — rzekła.

Ludwik mało zręcznie nawiązywał rozmowę, a gdy się rwała, wyjął nagle i pokazał pannie fotografie swych synów. Bronka westchnęła przypatrując się.

— Muszą pana uwielbiać -— powiedziała.

— Owszem, lubimy się — powiedział Ludwik. — A skąd pani zgadła?

— Nie wiem. Pewno dlatego, że my uwielbialiśmy ojca. Grał na skrzypcach i uczył nas śpiewać. Pieśni na cześć mamy, które sam układał. Razem z ojcem szaleliśmy za mamusią.

— To zupełnie jak u nas — ucieszył się Ludwik. — Ja też gram na skrzypcach. I też razem z chłopcami szalejemy za mamusią.

Spojrzeli na siebie roześmiani.

СЛОВАРЬ

brednia выдумка
by чтобы
cel мишень
czule с нежностью
chłop мужик
chrząknąć кашлянуть
chwała слава
chwiać się колыхаться
dobrnąć добраться
dzierżawa аренда
elektryczność электричество
głos голос
gorączka температура
gracja грация
jadalny столовая
karbidówka карбидная лампа
kłusem рысью
kobiecy женственный
kolejka узкоколейная железная дорога
komplikacje осложнения
kosztowny дорогой, дорогостоящий
krajany нарезанный
krewny родственник
los судьба
łaska благосклонность
malować писать (картины)
męczyć się утомляться
miękki мягкий
nieodpowiedzialny безответственный
obawa опасение
obdarzony наделенный
obraz картина
odmienny другой
odważny смелый

opieka уход
orzechowy ореховый
oznajmić сказать, заявить
październikowy октябрьский
pióropusz султан
poczciwie добродушно
postarzały постаревший
pościelić постелить
powinien должен
prawdziwy настоящий
próżność самодовольство
przedwcześnie прежде времени
przekorny упрямый, непокорный
przestraszyć испугать
przypadły выпадший (на чью-нибудь долю)
pulchny полный, пухлый
raić суетовать
roześmiany смеющийся
rzadkość редкость
rzec сказать
rzucić się кинуться
sensownie разумно
skrzypce скрипка
spojrzeć na siebie посмотреть друг на друга
spojrzenie взгляд
spoglądać смотреть
sprzątnąć здесь: убить
staroświecki старомодный
świeca свеча
śmieć сметь
świetny отличный
tchórzliwy трусливый
tknąć тронуть
twarz лицо
układać сочинять
uroda красота
urojony воображаемый
uważać za считать кем
uwielbiać обожать
wdzięk обояние
westchnąć вздохнуть
wędzony копченый
właśnie собственно, по существу
wybornie превосходно
wydać издать, опубликовать
wyniosłość надменность, высокомерие
zagadnąć заговорить
zapałki спички
zaszkodzić повредить
zbrużdżony изрытый
zgadnąć угадать
zmęczenie усталость
zmierzyć измерить, померить
zmilczała промолчала
zużycie истасканность

МАРИЯ ДОМБРОВСКА

ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЫСЛЯЩЕГО ЧЕЛОВЕКА

(Отрывок)

Людвик напугал Эву, позвонив в дверь поздним октябрьским вечером, спустя пятнадцать добрых минут после комендантского часа. Кроме того, она не видела его уже несколько лет; сейчас он будто бы возвращался из-под Груйца, где ему кто-то пообещал сдать в аренду участок земли...

— Как ты не боялся идти по улице так поздно? Тебя могли на любом углу пристрелить.

Эва заговорила об этом с некоторой опаской, но и со смутной надеждой, что сейчас услышит одну из тех великолепных выдумок, в которую можно будет, презрительно пожав плечами, не поверить.

— У вокзала как раз остановился трамвай, — услышала она. — Кондуктор спросил: „От остановки недалеко бежать? Тогда валяйте". Я и сел. Доехал до площади Спасения, а оттуда рысью на Польную.

— Рысью! Отличная мишень для немецкого патруля.

— Я привык надеяться на лучшее. И до сих пор мне всегда везло, — не без самодовольства улыбнулся Людвик. — На улице не было ни души. К тому же... мне нельзя бояться. Если бы хоть раз позволил себя напугать, Кунке тотчас бы на нас кинулся. Он только потому нас не трогает, что я ничего не боюсь.

Это прозвучало разумно и вполне по-мужски. Эве захотелось даже похвалить брата за его слова, но она вспомнила, что в своей жизни он проявлял не только отвагу, но и постыдную трусость, и промолчала. А Людвик сидел возле нее, грузно и солидно, как усталый свыкшийся со своей судьбой мужик, еще красивый, но прежде времени постаревший, с изрытыми морщинами, не то истасканным, не то измученным лицом. Куда девались блеск и неотразимость уланского поручика? Где гордо вскинута голова, которую, казалось, всегда украшал султан ослепительной — хоть и воображаемой — славы? Людвик, смущенно кашлянув, прервал молчание:

— Хм-м... У тебя случайно нет сигаретки? Я свои все в дороге выкурил...

— Есть. За твоей спиной, на письменном столе в коробке из карельской березы. Нашел?

— Да. Спасибо. Но ты же больна. Дым тебе не помешает?

— Не помешает. Спички возле лампы.

Людвик затянулся и участливо спросил своим низким бархатным голосом:

— Что с тобой? Что-нибудь серьезное? А ухаживать есть кому?

— Пустяки, обыкновенный грипп. Боялась осложнений, но теперь уже все позади. И уход за мной отличный. Юзеф с женой и Йоася отсюда почти не выходили.

— А что за девушка открыла мне дверь?

— Бронка. Она дочь двоюродного брата Зигмунта, круглая сирота. Учится на вечерних бухгальтерских курсах, а в свободное время занимается хозяйством. Вроде бы я ей помогаю, а по существу, это она мне делает одолжение. Благодаря ей я снова начала рисовать и писать. Очень милая девочка и прелестно поет. После смерти родителей она с трудом добралась до Задр, уверенная, что найдет там единственных родственников отца... Впрочем, это долгая история. Ее отец...

Но Людвика не интересовала история Бронки.

— Писать? — перебил он Эву. — Ах да, ты же пописывала кое-что об искусстве. Но ведь сейчас все равно нельзя ничего опубликовать? Любопытно, а, например, картины... такие вещи продавать можно? — вдруг оживился он.

Эва не успела ответить, потому что в комнату вошла Бронка, невысокая девушка лет двадцати, пухленькая, но изящная; к ее чуть старомодному типу красоты подошло бы определение „очень женственный". Нежным голоском она сказала Людвику, что постелила ему на диване

в столовой, и позвала пить чай. Потом совсем другим тоном обратилась к Эве, которую... называла тетей.

— Нет ли у вас опять температуры, тетя? Пожалуйста, померьте. — Она встряхнула и подала Эве градусник. — Пана Вохельского я забираю, вам вредно много разговаривать.

В быстром взгляде Бронки, брошенном на Эву сверкнуло дерзкое высокомерие „молодого поколения", которое хочет казаться недовольным своей судьбой. Зато с Людвиком Бронка была мила и обворожительна. Она отлично помнила, что в одном из разговоров „о семье" Эва назвала его безответственным человеком, которому ни в коем случае не следовало жениться. То же самое говорили про Бронкиного отца, и этого было достаточно, чтобы Людвик удостоился ее благосклонности. Бронка заварила ради него чай — по тем временам это была дорогостоящая редкость, поставила на стол тарелочку с тоненько нерезанными ломтиками корейки и зажгла две свечи.

— Электричество в эти часы у нас бывает только через день, — сказала она.

Людвик довольно неуклюже поддерживал разговор, а когда говорить стало не о чем, неожиданно вытащил фотографии своих сыновей. Бронка, разглядывала карточки и вздохнула.

— Они вас, должно быть, обожают, — сказала она.

— Да, мы очень любим друг друга. А как вы догадались?

— Не знаю. Наверное, потому, что мы обожали отца. Он играл на скрипке и учил нас петь. Песни в честь мамы, его собственного сочинения. И мы, как и он, души не чаяли в маме.

— Совсем как у нас, — обрадовался Людвик. — Я тоже играю на скрипке. И мы с мальчиками тоже души не чаем в маме.

Они дружно рассмеялись.

Перевод К. Староселъской

być dobrej myśli	надеяться на лучшее
co drugi dzień	через день
do której mówiła:	которую называла
godzina policyjna	комендантский час
kompletna sierota	круглая сирота
mało zręcznie	довольно неуклюже
muszą pana uwielbiać	должно быть, они вас обожают
na cześć	в честь
nawiązywać rozmowę	завязывать разговор
niejasna nadzieja	смутная надежда
od paru lat	уже несколько лет
o tej porze	в эти часы
pogodzić się z losem	свыкнуться с судьбой

popołudniowy kurs buchalterii	вечерние курсы бухгалтерии
porucznik ułanów	уланский поручник
poszczęści mi się	мне повезет
robić łaskę	делать одолжение
rozmowa rwała się	разговор рвался
stryjeczny brat	двоюродный брат
szaleliśmy za mamusią	мы были без ума от мамы
tak właśnie mawiano	именно так же говорили
to wystarczyło	этого было достаточно
wędzony boczek	корейка
zanosiło się na komplikacje	можно было ожидать осложнений
ze szczególną żywością	с особой оживленностью
z ujmującą słodyczą	с покоряющей нежностью
z zakłopotaniem	смущенно
zwrócić się do kogo	обратиться к кому

26

LEKCJA DWUDZIESTA SZÓSTA

1. Описательные формы степеней сравнения прилагательных и наречий.
2. Powinien.

CZYTAMY WIERSZE

1. — Myślę, że nie możemy jechać dziś do Młocin *). Jest już zbyt późno, a poza tym zanosi się na burzę. Spójrzcie, jak się chmurzy! Może spędzimy ten wieczór u mnie? Napijemy się kawy.

2. — Proponuję, żebyśmy poczytali wiersze. Wczoraj kupiliśmy tyle książek!

3. — Dobrze.

* * *

4. — Zacznijmy od poezji najmłodszych. Posłuchajcie!

N A R C Y Z Y

Narcyzy mają płatki
białe i miękkie
jak twoje włosy
Gdybyś był blisko
dałabym ci te narcyzy
Gdybym miała wiele pieniędzy
byłbyś zawsze blisko
Szlibyśmy przez wielki most
i patrzyli na katedrę świętego Jana **)
Twojego imiennika
Kupiłabym Ci
najładniejszą koszulę
najładniejszy krawat
i dużo narcyzy
Za to że nauczyłeś mnie
Głaskać zwierzęta i owoce (*M. Hillar*)

*) M ł o c i n y — Местность под Варшавой, место отдыха варшавян. В Млоцинах находится Музей народных культур.

**) K a t e d r a ś w. (świętego) J a n a — один из ценнейших памятников готической архитектуры XIII—XIV вв., находящихся в Старом городе в Варшаве. Во время войны был разрушен гитлеровцами. В настоящее время полностью восстановлен.

5. — Ten wiersz jest prostszy niż zwykła piosenka, a jednocześnie nie banalny, pełen głębokiego uczucia.
6. — Zgadnijcie, komu autorka go poświęca! Narzeczonemu, mężowi, ojcu, bratu?
7. — Oczywiście, ojcu! To żadna zagadka!
8. — Jeżeli już bawicie się w zagadki literackie, to powiem wam dwa wiersze. Zgadnijcie, kto jest ich autorem?

WIEK

Dlaczego — pytasz mnie —
Śmiałeś się wczoraj,
A dziś masz chmurę na czole?
Przecież wczoraj deszcz padał,
A dziś jest piękna pogoda.
— Tak, czasem mam lat cztery,
A czasem cztery .tysiące.

CHWILA

Że mija? I cóż, że przemija?
Od tego chwila, by minęła,
Zaledwo moja, już niczyja,
Jak chmur znikome arcydzieła.
Chociaż się wszystko wiecznie zmienia
I chwila chwili nie pamięta,
Zawsze w jeziorach na przemiany
Kąpią się gwiazdy i dziewczęta.

Olu, ty **powinnaś** wiedzieć, czyje to wiersze.
9. — Prostota stylu... filozoficzna refleksja... To chyba wiersze Staffa.
10. — Tak, zgadłaś! A ten wiersz?

OCIEMNIAŁY

— Pokaż mi drzewo.
— Jestem niewidomy.
— Gdzie jest prawo i lewo?
— Jestem niewidomy.
— Gdzie jest światło i ciemność?
— Jestem niewidomy.
— Powiedz mi! Jesteś jasnowidzem!
Czy trzeba kochać?! — Tak. Widzę

11. — Skąd ty znasz tyle wierszy na pamięć?

12. — Uczyłem się kiedyś, bardzo dawno i dotychczas pamiętam. Ale zgadnijcie, kto jest ich autorem.
Marku, ty **powinieneś** zgadnąć! Kiedyś czytałeś tylko poezje Broniewskiego.

13. — W twórczości Broniewskiego **najbardziej wartościowa** i **porywająca** jest rewolucyjność jego poezji. Zacytowany przez ciebie wiersz jest zupełnie inny, dlatego nigdy bym nie odgadł, że jego autorem jest Broniewski.

14. — Znalazłam w *Wierszach* Gałczyńskiego uroczy wiersz miłosny. Posłuchajcie!

LIST JEŃCA

Kochanie moje, kochanie,
dobranoc, już jesteś senna —
i widzę Twój cień na ścianie,
i noc jest taka wiosenna!

Jedyna moja na świecie,
jakże wysławię Twe imię?
Ty jesteś mi wodą w lecie
i rękawicą w zimie.

Tyś szczęście moje wiosenne,
zimowe, latowe, jesienne —
lecz powiedz mi na dobranoc,
wyszeptaj przez usta senne:

za cóż to taka zapłata,
ten raj przy Tobie tak błogi?...
Ty jesteś światłem świata
i pieśnią mojej drogi.

15. — **Najbardziej urocze** jest zakończenie wiersza:

Ty jesteś światłem świata
i pieśnią mojej drogi.

16. — Co wam jeszcze przeczytać?

17. — Chyba już nic. **Powinniśmy** iść do domu. Czy wiecie, która godzina? Dziesięć po dwunastej.

18. — Co? Już po północy? Jak szybko minął czas!

19. — W porę spojrzałeś na zegarek! Może zdążymy jeszcze na ostatni autobus. Po północy trudno stąd dojechać na Stare Miasto.

20. — Так. Musicie natychmiast iść. Najwyższy czas!
21. — Nie bój się o nas, Olu. Możemy nawet przejść się pieszo. Tadek będzie nam po drodze recytować wiersze.
22. — Dobranoc!
23. — Dobranoc! Do jutra!

HUMOR

NIE MUSI

W biurze szef opowiada dowcip. Cały personel pokłada się ze śmiechu, tylko jedna urzędniczka nie śmieje się. Szef urażony pyta:
— Czy pani nie zrozumiała dowcipu?
— Owszem, zrozumiałam, ale ja pierwszego odchodzę...

DOBRA RADA

— Jestem w rozterce. Nie mogę się zdecydować czy ożenić się ze starą bogatą wdową, czy też z młodą, biedną dziewczyną, którą kocham.
— **Powinieneś** ożenić się z tą, którą kochasz.
— Masz rację! Pal-sześć pieniądze!
— Słuchaj, a gdzie mieszka ta wdowa?

СЛОВАРЬ

arcydzieło	шедевр
bać się	беспокоиться, бояться
bawić się	играть
biedny	бедный
błogi	блаженный
bogaty	богатый
by	чтобы
chmura	туча
chmurzy się	небо покрывается тучами
ciemność	тьма
czasem	иногда
czoło	лоб
dowcip	анекдот
głaskać	гладить
imiennik	тезка
jasnowidz	ясновидец
jeniec	пленный
katedra	кафедральный собор
kawa	кофе
kąpać się	купаться
kochanie	любимая
koszula	рубашка
literacki	литературный
miłosny	любовный
most	мост
na przemiany	попеременно
narcyz	нарцисс
nauczyć	научить
niczyj	ничей
niewidomy	слепой
ociemniały	слепой
odgadnąć	отгадать
od tego	для того
owoc	фрукт
ożenić się	жениться
personel	сотрудники, персонал
płatek	лепесток
poezje (мн.)	стихи
porywający	захватывающий
poświęcać	посвящать
powinien	должен
przejść się	пройтись
przemijać	проходить
pytać	спрашивать
raj	рай
recytować	читать
refleksja	рефлексия, размышления

rewolucyjność	революционность
rękawica	рукавица
rozterka	внутренний разлад
szef	начальник
śmiech	смех
święty	святой
twórczość	творчество
tyle	столько
uczucie	чувство
urazić	обидеть
wartościowy	ценный
wdowa	вдова
wiek	возраст
wysławić	расславить
wyszeptać	прошептать
zacytować	привести, процитировать
zakończenie	последние строки, заключение
zaledwo	едва
zanosi się (na co)	собирается (что)
zaplata	вознаграждение
zdecydować się	решиться
zmieniać się	изменяться
znikomy	мимолетный
zwierzę	животное

ЧИТАЕМ СТИХИ

1. Я думаю, что сегодня мы не можем ехать в Млоцины. Уже слишком поздно и, кроме того, собирается гроза. Посмотрите, как небо покрывается тучами. Может быть, этот вечер проведем у меня? Будем пить кофе.
2. Я предлагаю почитать стихи. Вчера мы купили столько книг!
3. Хорошо.
4. Начнем с поэзии самых молодых. Послушайте!
5. Это стихотворение проще обыкновенной песенки и одновременно не банальное, оно исполнено глубокого чувства.
6. Отгадайте, кому автор посвящает его! Жениху, мужу, отцу, брату?
7. Конечно, отцу! Это вовсе не загадка!
8. Если уж вы играете в литературные загадки, то я прочитаю вам два стихотворения. Отгадайте, кто их автор. Оля, ты должна знать, чьи это стихи.
9. Простота стиля... философские размышления... Это, пожалуй, стихи Стаффа?
10. Да, ты отгадала! А это стихотворение?
11. Откуда ты знаешь столько стихотворений наизусть?
12. Я учил их когда-то, очень давно, и до сих пор помню. Но отгадайте, кто автор! Марк, ты должен отгадать! Когда-то ты читал только поэзию Броневского.
13. В творчестве Броневского наиболее ценным и захватывающим является революционность его поэзии. Прочитанное тобою стихотворение совершенно другое, поэтому я бы никогда не отгадал, что его автор — Броневский.
14. Я нашла в „Стихотворениях" Галчинского чудесное любовное стихотворение. Послушайте!
15. Последние строки самые чудесные.
16. Что вам еще прочитать?

17. Пожалуй, уже ничего. Мы должны идти домой. Вы знаете, который час? Десять минут первого.
18. Что? Уже первый час? Как быстро прошлр время!
19. Ты вовремя посмотрел на часы! Может быть, успеем еще на последний автобус. После двенадцати отсюда трудно доехать до Старого города.
20. Да. Вам необходимо сейчас же идти. Уже пора!
21. Не беспокойся о нас, Оля! Мы можем даже пройтись пешком. Тадек будет нам по дороге читать стихи.
22. Спокойной ночи!
23. Спокойной ночи! До завтра!

zanosi się na burzę собирается гроза
zanosi się na deszcz собирается дождь

na pamięć	наизусть
на память	na pamiątkę

poezja поэзия
poezje (ж.) стихотворения
w porę вовремя
najwyższy czas уже пора
recytować wiersze читать стихи наизусть
pokładać się ze śmiechu покатываться со смеху
być w rozterce быть в состоянии душевного разлада
pal sześć к черту

ożenić się z kim	жениться на ком

Czy ożenić się ze starą bogatą wdową, czy też **z młodą biedną dziewczyną,** którą kocham?
Жениться ли мне на старой богатой вдове или же на молодой бедной девушке, которую я люблю?

Powinieneś **ożenić się z tą,** którą kochasz**.**
Ты должен жениться на той, которую любишь.

bawić się w co	играть во что

Bawicie się w zagadki literackie.
Вы играете в литературные загадки.

bać się o kogo	бояться за кого, беспокоиться о ком, за кого

Nie bój się o nas, Olu! Не беспокойся о нас, Оля!

КОММЕНТАРИЙ

2. Обращаем Ваше внимание на случаи употребления в настоящем уроке союзов **żeby** и **gdyby** и напоминаем, что к ним присоединяется личное глагольное окончание (см. урок 24).

Proponuję, **żeby**śmy poczytali wiersze.
Gdybyś był blisko, dałabym ci te narcyzy.
Gdybym miała wiele pieniędzy, byłbyś zawsze blisko.

4. **Szlibyśmy** przez wielki most
i **patrzyli** na katedrę świętego Jana

patrzyli = **patrzylibyśmy**

Пропуск окончания вызван стремлением избежать повторения громоздкой глагольной формы.

4. (i dużo) narcyzy— род. пад, мн. ч., форма необычная. Слово **narcyz** в род. пад. получает окончание -**ów**.

4., **8.** Существительные ср. рода с оконч. -***ę*** в косвенных пад. расширяют основу:

им. ед. zwierz***ę***	им. мн. zwierz***ęt*****a**
род. ед. zwierz***ęci*****a**	род. мн. zwierz***ąt*** (черед, ***ę : ą***)
дат. ед. zwierz***ęci*****u**	дат. мн. zwierz***ęt*****om**
и т.д.	и т.д.

Так же склоняется слово **dziewczę**, но в ед. ч. это слово употребляется преимущественно в поэтическом языке. В нейтральном лит. языке обычно употребляется слово **dziewczyna** (мн. ч. этого слова — dziewczyny употребляется в сниженном стиле). Следовательно:

	ед. ч.	мн. ч.
девушка =	им. dziewczyn**a**	dziewcz***ęt*****a**
	род. dziewczyn**y**	dziewcz***ąt***
	дат. dziewczyn***i*****e**	dziewcz***ęt*****om**
	и т.д.	и т.д.

8. При обратном порядке слов (в поэтическом языке) числительные **dwa** (dwie), **trzy**, **cztery** также сочетаются с формами род. пад. мн. ч. существительных:

...czasem mam **lat cztery**...

Изменение порядка слов не влечет за собой изменения смысла конструкции, которая, в отличие от русского языка, не имеет значения приблизительного количества.

8. **by** = чтобы

Od tego chwila, **by minęła**.

Этот союз также отрывает окончания от глагольных форм и присоединяет их к себе.

14. latowy (летний) — форма индивидуальная.

Общепринятая форма — **letni**.

21. Усвойте следующие глаголы, сочетающиеся с конструкцией + вин. пад.:

bać się o kogo, co	бояться за кого, что
obawiać się o kogo, co	опасаться за кого, что
niepokoić się o kogo, co	беспокоиться о ком, чем; за кого, что
martwić się o kogo, co	тревожиться за кого, что
drżeć o kogo, co	дрожать за кого, что
troszczyć się o kogo, co	заботиться о ком, чем

ОПИСАТЕЛЬНЫЕ ФОРМЫ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЯ ПРИЛАГАТ. И НАРЕЧИЙ

Описательные формы сравнительной степени образуются с помощью наречия **bardziej** + положительная степень прилагательного или наречия,

прилаг.	bardziej wartościowy
	bardziej uroczy
	bardziej rewolucyjny
	bardziej zrozumiały
	bardziej ironiczny
	bardziej chory
наречие	bardziej uroczo
	bardziej rewolucyjnie
	bardziej zrozumiale
	bardziej ironicznie

Превосходная степень образуется с помощью наречия **najbardziej** + положительная степень прилагательного или наречия.

прилаг.	najbardziej wartościowy
	najbardziej uroczy
	najbardziej rewolucyjny
	najbardziej zrozumiały
	najbardziej chory
наречие	najbardziej uroczo
	najbardziej rewolucyjnie
	najbardziej zrozumiale
	najbardziej ironicznie

Хотя эти формы можно было бы образовать от всех без исключения прилагательных и наречий, в живой речи они образуются лишь от тех прилагательных (наречий), у которых нет известных вам уже синтетических (не описательных) форм (редко встречающиеся описательные формы этих прилагательных воспринимаются как искусственные либо специально стилизованные).

Описательные формы в основном образуются от прилагательных, внешне сходных с причастиями, от относительных прилагательных, в контексте получающих качественное значение, и от некоторых других (а также от образованных от них наречий).

znany	bardziej znany	najbardziej znany
opalony	bardziej opalony	najbardziej opalony
zadowolony	bardziej zadowolony	najbardziej zadowolony
zmęczony	bardziej zmęczony	najbardziej zmęczony
porywający	bardziej porywający	najbardziej porywający
błędny	bardziej błędny	najbardziej błędny
chory		и т.д.
gorzki		
gościnny		
ironiczny		
krzywy		
miękki		
obcy		
słoneczny		
słony		
upalny		
uparty		

POWINIEN — ДОЛЖЕН

Слово powinien изменяется в польском языке не только по родам и числам, но и по лицам, а также по временам и наклонениям. Вот состав форм.

Настоящее время

м. род.	ж. род	ср. род
powinien**em**	powinn**am**	
powinien**eś**	powinn**aś**	
powinien	powinn**a**	powinn**o**
	мн. ч.	
лично-мужские ф.	женско-вещные ф.	
powinn**iśmy**	powinn**yśmy**	
powinn**iście**	powinn**yście**	
powinn**i**	powinn**y**	

Прошедшее время

м. род	ж. род	ср. род
powinienem był	powinnam była	
powinieneś był	powinnaś była	
powinien był	powinna była	powinno było
	мн. ч.	
л.-м. ф.		ж.-в. ф.
powinniśmy byli		powinnyśmy były
powinniście byli		powinnyście były
powinni byli		powinny były

Будущего времени нет. Его заменяют формы глагола **musieć**:

będę **musiał**, -**a**
będziesz **musiał**, -**a**
и т.д.

Сослагательное наклонение

м. род	ж. род	ср. род
powinien **bym**	powinna **bym**	
powinien **byś**	powinna **byś**	
powinien **by**	powinna **by**	powinno **by**
	мн. ч.	
	л.-м. ф.	ж.-в. ф.
	powinni **byśmy**	powinny **byśmy**
	powinni **byście**	powinny **byście**
	powinni **by**	powinny **by**

Следовательно, Вы знаете уже два польских эквивалента русского слова „должен": глагол musieć и слово powinien.

Разница между ними следующая:

powinien — выражает субъективную, моральную необходимость, т.е. обязанность, к исполнению которой никто (ничто) не принуждает

musieć — выражает объективную необходимость, независимую от данного человека, которой он не в состоянии противостоять

Напр.: Pan **musi** to zrobić. — Вы должны это сделать (= я или кто-н. другой вас принуждает это сделать, для вас нет другого выхода).

Pan **powinien** to zrobić. — Вы должны это сделать (= это ваша моральная обязанность, к исполнению которой никто, конечно, вас не принуждает, в конце концов вы можете этого не сделать, но ваш собеседник считает это необходимым).

Muszę już iść.	Мне нужно уже идти, уходить (= может быть, я хотел бы и остаться, но есть что-то независимое от меня, что меня заставляет уйти).
Powinienem już iść.	Я должен уже уйти (= я понимаю, что уже пора уходить; внутренняя мотивировка).

Возьмем примеры из текста:

Ty **powinnaś** wiedzieć, czyje to wiersze.	Ты должна знать (я уверен, что ты не можешь не знать).
Ty **powinieneś** zgadnąć.	Ты должен отгадать.
Powinniśmy iść do domu.	Мы должны идти домой (= мы понимаем, что пора уходить).
Musicie natychmiast iść.	Вам необходимо сейчас же идти (= вас принуждают обстоятельства, потом не на чем будет ехать).

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. От помещенных в скобки инфинитивов образуйте нужные формы:
1. Gdyby (mieć — ja = девушка) dużo pieniędzy, (kupić) sobie samochód.
2. Gdyby (być — my = mężczyźni i kobiety) w Warszawie, przede wszystkim (obejrzeć) Stare Miasto.
3. Gdyby (być) ciepło, (wykąpać się — ja—девушка) w rzece.
4. Jeśliby (dostać — ty=мужчина) bilety, (pójść — my=dziewczęta) na tę sztukę.
5. Gdyby (być — ty = девушка) blisko, (czuć się — ja) szczęśliwy.
6. Jeśliby (pozostać — my = мужчины) u ciebie dłużej, (spóźnić się) na ostatni autobus.

II. Поставьте прилагательные в форме сравнительной и превосходной степени.
1. Ten krawat jest ładny.
2. Twoje włosy są jasne i miękkie.
3. Styl tego wiersza jest prosty.
4. Pogoda jest piękna.
5. Głębokie uczucie.
6. Wartościowy utwór.
7. Miła dziewczyna.
8. Wiersz rewolucyjny.
9. Interesująca powieść.

III. Переведите текст на польский язык и употребите соответствующие формы слов powinien или musieć:

1. Мне необходимо пойти в университет (я вынужден пойти).
2. Я должен уже уходить (чувствую).
3. Я вынужден поговорить с товарищем (что-то меня заставляет).
4. Если хотим поехать в Краков, мы должны сначала купить билеты.
5. Они должны быть здесь в 9 часов (предполагаем).
6. Все должно измениться в этом городе (говорит человек, у которого намерение многое изменить в городе).
7. Они должны наказать его за это (но неизвестно, накажут ли).
8. Человек должен умереть.
9. Этот человек должен умереть (таково мое убеждение).

27

LEKCJA DWUDZIESTA SIÓDMA

1. Эквиваленты русских местоимений „некого, нечего”.
2. Выражение долженствования (продолжение).

NA PLAŻY NAD WISŁĄ

1. — Gdzie usiądziemy? Między drzewami, na trawie czy może lepiej na piasku, bliżej rzeki?

2. — Chodźmy na piasek! Weź leżaki dla dziewcząt, a my położymy się na kocu. Gdzie jest Maryjka i Oia?

3. — Pewnie jeszcze w szatni. Ubieranie się, rozbieranie i czesanie zawsze zajmuje dziewczętom dużo czasu.

4. — Już idą!

5. — Nie widzę ich.

6. — Są tam za krzewami. Teraz poszły w stronę bufetu. Chodźmy do nich, mogą nas nie znaleźć!

7. — Znajdą nas na pewno! Przecież na plaży prawie nikogo nie ma.

8. — Czy o każdej porze dnia jest tu tak pusto?

9. — Nie, tylko z rana i przed południem.

10. — I to jedynie w dni powszednie. W niedzielę jest tu tak dużo ludzi, że po prostu **nie ma czym oddychać**, brak powietrza.
11. — Ja chodzę nad Wisłę lub na pływalnię zwykle z samego rana albo o zachodzie słońca. Po to jedynie, żeby popływać.
12. — Dlatego też wcale nie jesteś opalony.
13. — Nie lubię bezczynnie leżeć na piasku i opalać się.
14. — Czy tu można wypożyczyć jakieś łódki, kajaki?
15. — Owszem, ale trzeba mieć kartę pływacką.
16. — O, już idą dziewczęta! Maryjka ma bardzo ładny kostium kąpielowy.
17. — Przyniosłyśmy z bufetu coś do jedzenia.
18. — Dajcie mi ze dwie kanapki. Jestem okropnie głodny.
19. — Świetne miejsce wybraliście! Oczywiście leżaki są dla nas, a dla was koce, nieprawdaż?

* * *

20. — Maryjko, jeśli chcesz, mogę ci pożyczyć swoje okulary słoneczne.
21. — A tobie nie są potrzebne?
22. — Nie, idę się kąpać. Kto ze mną? Ty, Tadek?
23. — Oczywiście.
24. — Marek, ty zostajesz? I ty, Maryjko, też?
25. — Mnie tu będzie lepiej. Wolę się opalać niż kąpać. Zresztą nie umiem pływać.
26. — Nie szkodzi. **Nie masz się czego bać**, nie utoniesz! Przy brzegu jest płytko.
27. — Chodź! Tu **nie będziesz miała** nawet ***z kim porozmawiać***. Marek zawsze śpi, gdy się opala.
28. — Tylko nie kpijcie sobie ze mnie! Idźcie już!

* * *

29. — Jak tu płytko! Odeszliśmy tak daleko od brzegu, a woda wciąż tylko do pasa.
30. — Chodźmy jeszcze dalej! Tu już głębiej i jaki silny prąd!
31. — Nie wypływaj za boje, nie wolno! Przyjedzie milicja wodna i zapłacisz karę.
32. — Spójrz, jak Włodek świetnie pływa: crawlem i na plecach.

Teraz dał nurka. Widzisz, jak daleko odpłynął od tego miejsca? Dobrze nurkuje i długo płynie pod wodą.
Olu, wychodzisz już z wody?

33. — Tak. Nie chcę zamoczyć włosów. Nie wzięłam czepka.

34. — Pożycz od Marka, on ma. Tadek, chodź z nami!

35. — Już idę!
Olu, przyglądałem się, jak pływasz. Masz trochę nierówny oddech i dlatego nie możesz długo płynąć.

36. — **Muszę** więcej **trenować**.

37. — Tak, **powinnaś**.

* * *

38. — Spójrzcie, jak Marek zabawia Maryjkę! Chociaż nie zasnął, ale za to coś pilnie czyta.
Mówiłem ci, że **nie będziesz miała z kim rozmawiać**.

39. — Marek, połóż się trochę dalej, zająłeś cały koc. **Nie mam się gdzie położyć**.

40. — Odsuń się ode mnie! Jesteś mokry i zimny.

41. — A ty za bardzo opaliłeś sobie nogi i plecy. Posmarować cię kremem?

42. — Czy masz coś do czytania?

43. — Kupiłem *Kulturą* *). Przejrzyj, wyjątkowo ciekawy numer.

44. — Olu, czy macie jeszcze coś do jedzenia i do picia? Jestem głodny po tym pływaniu i pić mi się chce.

45. — Nie, nic już nie mamy. Idź do bufetu i kup coś!

46. — Ale od kogo z was mogę pożyczyć trochę pieniędzy? Swoje zostawiłem w szatni.

47. — Weź ode mnie! Ile ci dać?

48. — Ze 30 (trzydzieści) złotych. A może nie warto? Przecież o pierwszej **mamy pójść** na obiad. Która teraz?

49. — Za dwadzieścia pierwsza.

50. — Dokąd **mamy** dziś **iść** po obiedzie? Jaki jest plan?

51. — Pojedziemy do Wilanowa.

52. — Najwyższy czas! Zadnia na dzień odkładaliśmy tę wycieczkę.

53. — Ja, niestety, z wami nie pojadę. **Mam się spotkać** z kolegą.

***)** *Kultura* — еженедельная литературная газета.

HUMOR

POGODA

— Wróciłem właśnie z urlopu.
— Czy miał pan pogodę?
— O, tak. Przez cały miesiąc lało tylko dwa razy. Za pierwszym razem dziesięć dni, a za drugim dwadzieścia.

* * *

— Nie mogę się zdecydować, czy mam iść na ten ślub.
— A kto cię zaprosił?
— Nikt. Mam być panem młodym.

СЛОВАРЬ

bezczynnie	без дела, праздно	**plaża**	пляж
boja	бакен	**plecy**	спина
crawl [*krayl*]	кроль	**płytko**	мелко
czepek	купальная шапочка	**pływać**	плавать
głodny	голодный	**pływalnia**	плавательный бассейн
kajak	байдарка		
kanapka	бутерброд	**popływać**	поплавать
karta pływacka	справка о том, что данное лицо умеет плавать	**posmarować**	смазать
		powietrze	воздух
		powszedni	будний
kąpielowy	купальный	**prąd**	течение
koc	одеяло	**przejrzeć**	просмотреть
kostium	костюм	**pusto**	пусто
lać; leje	лить; дождь льет	**rozbierać się**	раздеваться
kpić	издеваться	**ślub**	свадьба
leżak	шезлонг	**trenować**	тренироваться
łódka	лодка	**ubierać się**	одеваться
milicja	милиция	**utonąć**	утонуть
nieprawdaż?	не так ли?	**wypływać**	заплывать
nurkować	нырять	**wypożyczyć**	взять на прокат
oddech	дыхание	**zabawiać**	развлекать
oddychać	дышать	**zachód**	закат
odsunąć się	отодвинуться	**zająć**	занять
okulary	очки	**zajmować**	занимать
pas	пояс	**zamoczyć**	намочить
piasek	песок	**zostawać**	оставаться
pilnie	прилежно	**zwykle**	обычно

НА ПЛЯЖЕ НА ВИСЛЕ

1. Куда мы сядем? Между деревьями, на траве или на песке, ближе к реке?
2. Пойдем на песок! Возьми шезлонги для девушек, а мы ляжем на одеяло. Где Марийка и Оля?
3. Они, наверно, еще в гардеробе. Одевание, раздевание, прическа всегда занимают у довушек много времени.
4. Они уже идут!

5. Я их не вижу.
6. Они там за кустами, а теперь пошли в сторону буфета. Они могут нас не найти. Пойдем к ним!
7. Наверное, нас найдут. Ведь на пляже почти никого нет.
8. Здесь всегда так пусто?
9. Нет, только утром и до обеда.
10. И то только в будни. По воскресеньям здесь так много народу, что просто нечем дышать, не хватает воздуха.
11. Я хожу на Вислу или в плавательный бассейн обычно рано утром или на закате. Только для того, чтобы поплавать.
12. Поэтому ты совсем не загорел.
13. Не люблю без дела лежать на песке и загорать.
14. Здесь можно взять на прокат лодки или байдарки?
15. Да, но надо иметь справку о том, что умеешь плавать.
16. Уже идут девушки! У Марийки очень красивый купальный костюм.
17. Мы принесли из буфета кое-что поесть.
18. Дайте мне пару бутербродов! Я ужасно голоден!
19. Вы выбрали замечательное место! Конечно, шезлонги для нас, а для вас одеяла, не так ли?
20. Марийка, если хочешь, я могу дать тебе свои солнечные очки.
21. А тебе они не нужны?
22. Нет, я иду купаться. Кто со мной? Ты, Тадек?
23. Конечно.
24. Марк, ты остаешься? И ты, Марийка, тоже?
25. Мне здесь будет лучше. Предпочитаю загорать, чем купаться. Я ведь не умею плавать.
26. Ничего. Нечего тебе бояться, не утонешь! У берега неглубоко (мелко).
27. Идем! Здесь тебе даже не с кем будет поговорить. Марк всегда спит, когда загорает.
28. Ну, ну, хватит издеваться надо мной! Идите, наконец!
29. Как здесь мелко! Мы отошли так далеко от берега, а вода все еще по пояс.
30. Пойдем еще дальше! Здесь глубже, и какое сильное течение!
31. Не заплывай за бакены, нельзя! Приедет водная милиция и заплатишь штраф.
32. Посмотри, как Володя замечательно плавает: кролем и на спине. Теперь нырнул. Видишь, как он далеко отплыл от этого места! Он хорошо ныряет и долго плавает под водой. Оля, ты уже выходишь из воды?
33. Да. Я не хочу намочить волосы. Я не взяла купальной шапочки.
34. Возьми у Марка, у него есть. Тадек, идешь с нами!
35. Иду! Оля, я смотрел, как ты плавала. У тебя не всегда ровное дыхание, и поэтому ты не можешь долго плавать.

36. Мне надо больше тренироваться.
37. Да, обязательно.
38. Посмотрите, как Марк развлекает Марийку! Правда, он не заснул, но зато что-то прилежно читает. Я говорил, что тебе не с кем будет поговорить.
39. Марк, ляг немного дальше, ты занял все одеяло. Мне некуда лечь.
40. Отодвинься от меня! Ты мокрый и холодный.
41. А у тебя обгорели ноги и спина. Смазать тебя кремом?
42. У тебя есть что-нибудь почитать?
43. Я купил „Культуру". Просмотри, исключительно интересный номер.
44. Оля, у вас есть еще что-нибудь поесть и попить? Я после плавания проголодался, и пить мне хочется.
45. Нет, ничего уже нет. Сходи в буфет и купи что-нибудь!
46. Но у кого из вас я могу занять немного денег? Свои я оставил в гардеробе.
47. Возьми у меня! Сколько тебе дать?
48. Злотых тридцать. А может быть, не стоит? Ведь в час мы собирались пойти обедать. Который теперь час?
49. Без двадцати час.
50. Куда мы пойдем сегодня после обеда? Какие у нас проекты?
51. Поедем в Вилянов.
52. Давно пора! Со дня на день мы откладывали эту экскурсию.
53. К сожалению, я с вами не поеду. Должен встретиться с товарищем-

dzień powszedni	будний день
dużo ludzi	много народу
wschód	восток восход
zachód	запад закат
nie szkodzi!	ничего! (не мешает!)
dać nurka	нырнуть
z dnia na dzień	со дня на день
pan młody	новобрачный, жених
panna młoda	новобрачная, невеста

kpić z kogo (czego)	издеваться над кем (чем)

Tylko nie **kpijcie** sobie **ze mnie.** Ну, хватит надо мной издеваться.

КОММЕНТАРИЙ

3. Отглагольные существительные, образованные от возвратных глаголов, в отличие от русского языка, сохраняют частицу się:

ubierać **się** — ubieranie **się**	одеваться — одевание
rozbierać **się** — rozbieranie **się**	раздеваться раздевание
przebierać **się** — przebieranie **się**	переодеваться — переодевание
czesać **się** — czesanie **się**	причесываться — прическа
kąpać **się** — kąpanie **się**	купаться — купание
myć **się** — mycie **się**	мыться — мытье
opalać **się** — opalanie **się**	загорать — загорание
budzić **się** — budzenie **się**	просыпаться — нет
witać **się** — witanie **się**	здороваться — нет
namyślać **się** — namyślanie **się**	задумываться — нет

и др.

При стечении нескольких отглагольных существительных этого типа в тексте, частицу się надо ставить только при первом из них; при остальных она (по стилистическим соображениям) пропускается.

Ubieranie się, rozbieranie, czesanie zajmuje dziewczętom dużo czasu.

То же, как Вам известно, относится к возвратным глаголам (см. урок 14).

Wolę opalać **się** niż kąpać.
Co dzień trzeba **się** myć i czesać.

8., **9.**, **10.** К известным Вам уже оборотам со значением времени добавьте следующие:

с конструкцией: **o** + предл. пад.

o wschodzie słońca	на заре, на восходе
o zachodzie słońca	на закате
o każdej **porze** dnia	во всякое (любое) время дня

с предлогом **z** + род. пад.

z rana	утром, с утра
z samego **rana**	ранним утром

с конструкцией: **w** + вин. пад.

w dzień	днем
w dni powszednie	в будни
w niedzielę, **w niedziele**	в воскресенье, по воскресеньям
w południe	в обед
w święto, **w święta**	в праздник, по праздникам
w deszcz	в дождь

с предлогом **przed** + твор. пад.

przed południem	до обеда
przed godziną dziesiątą	раньше (до) десяти
przed niedzielą	раньше (до) воскресенья

18., **48.** Предлог **z** с существительным (+ числительное) в вин. падеже употребляется для обозначения приблизительного количества. В русском языке ему соответствует предлог „с" или обратный порядок слов в сочетании „числительное + существительное".

z tydzień	с неделю
z rok	с год
z minutę	с минуту
z godzinę	с час
z dziesięć osób	человек с десяток
ze trzydzieści złotych	злотых тридцать
ze dwie kanapki	два-три бутерброда, пару бутербродов
z piętnaście sztuk	штук пятнадцать
z pięć minut	минут пять
ze dwieście rubli	рублей двести

и др.

28. Запомните синонимы глагола **kpić**. Все они сочетаются с конструкцией: **z** + род. пад.

drwić z kogo, czego	насмехаться над кем, чем
żartować z kogo, czego	шутить над кем, чем
śmiać się z kogo, czego	шутить над кем, чем
wyśmiewać się z kogo, czego	смеяться над кем, чем, насмехаться над кем, чем

ЭКВИВАЛЕНТЫ РУССКИХ МЕСТОИМЕНИЙ „НЕКОГО", „НЕЧЕГО" И НАРЕЧИЙ „НЕГДЕ", „НЕКУДА" И Т.Д.

В качестве эквивалентов русских местоимений (и наречий) с префиксом не- употребляются в польском языке конструкции с глаголом **mieć**: **nie mam** + соответствующее местоимение + инфинитив. Глагол **mieć** в составе этой конструкции имеет все личные формы.

Для примера возьмем оборот: **nie mam z kim rozmawiać**.

Настоящее время

ед. ч.

1. nie mam z kim rozmawiać	мне не с кем разговаривать
2. nie masz z kim rozmawiać	тебе не с кем разговаривать
3. nie ma z kim rozmawiać	ему не с кем разговаривать

мн. ч.

1. nie mamy z kim rozmawiać	нам не с кем разговаривать
2. nie macie z kim rozmawiać	вам не с кем разговаривать
3. nie mają ż kim rozmawiać	им не с кем разговаривать

Прошедшее время

1. nie miałem (-am) z kim rozmawiać	мне не с кем было разговаривать

2. nie miałeś (-aś) z kim rozmawiać — тебе не с кем было разговаривать
3. nie miał (-a, -o) z kim rozmawiać — ему (ей) не с кем было разговаривать

и т. д.

Будущее время

1. nie będę miał (-a) z kim rozmawiać — мне не с кем будет разговаривать
2. nie będziesz miał (-a) z kim rozmawiać — тебе не с кем будет разговаривать
3. nie będzie miał (-a, -o) z kim rozmawiać — ему (ей) не с кем будет разговаривать

и т. д.

Сослагательное наклонение

1. nie miał(-a)bym z kim rozmawiać — мне не с кем было бы разговаривать

и т. д.

Эта конструкция употребляется также без отрицания (во всех временных формах изъявительного наклонения и в сослагательном наклонении).

наст. вр. mam z kim rozmawiać — мне есть с кем разговаривать
прош. вр. miałem z kim rozmawiać — мне было с кем разговаривать
буд. вр. będę miał z kim rozmawiać — мне будет с кем разговаривать
с'осл. накл. miałbym z kim rozmawiać — мне было бы с кем разговаривать

Безличные формы

nie ma z kim rozmawiać — не с кем разговаривать
jest z kim rozmawiać — есть с кем разговаривать
nie było z kim rozmawiać — не с кем было разговаривать
było z kim rozmawiać — было с кем разговаривать
nie będzie z kim rozmawiać — не с кем будет разговаривать
będzie z kim rozmawiać — будет с кем разговаривать
nie byłoby z kim rozmawiać — не с кем было бы разговаривать
byłoby z kim rozmawiać — было бы с кем разговаривать

Примеры из текста:

1. Личные формы
   Nie masz się czego bać. (26)
   Tu **nie będziesz miała** nawet z kim porozmawiać. (27, 38)
   Nie mam gdzie się położyć. (39)
2. Безличная форма
   Nie ma czym oddychać. (10)

Другие примеры:

nie mam kiedy odpocząć	мне некогда отдохнуть
nie ma kiedy odpocząć	некогда отдохнуть
nie mam dokąd jechać	мне некуда ехать
nie ma dokąd jechać	некуда ехать
nie mam skąd przywieźć	мне неоткуда привезти
nie ma skąd przywieźć	неоткуда привезти
nie mam czego żałować	мне нечего жалеть
nie ma czego żałować	нечего жалеть
nie ma kto tego zrobić	некому это сделать

ВЫРАЖЕНИЕ ДОЛЖЕНСТВОВАНИЯ

Кроме оборотов: **musieć** + инфинитив и **powinien** + инфинитив, для выражения долженствования употребляется в польском языке еще одна конструкция: **mieć** + инфинитив. Оттенок долженствования в этой конструкции слабее, чем в первых двух. Она выражает лишь действие предстоящее и по этой причине необходимое. Она, так же как и конструкция **musieć** + инфинитив, служит для выражения внешней необходимости, и поэтому может сближаться с нею по значению. Конструкция **mieć** + инфинитив имеет формы настоящего и прошедшего времени. В будущем времени употребляется лишь **musieć** + инфинитив.

O pierwszej **mamy pójść** na obiad.	В час мы условились (нам предстоит) пойти обедать.
Mam spotkać się z kolegą.	Я должен встретиться с товарищем (мне предстоит).
Mam jeszcze **napisać** artykuł.	Мне нужно еще написать статью (мне предстоит, она у меня еще не написана).
Dokąd **mamy pójść** po obiedzie?	Куда мы пойдем после обеда (что нам предстоит, что мы планировали)?
Mają przyjechać o ósmej.	Мы их ожидаем в восемь (обещали приехать).
Ma jeszcze **załatwić** kilka spraw.	У нее еще несколько дел.

В вопросительных предложениях (и придаточных дополнительных с вопросительными словами) конструкциям с глаголом mieć соответствует в русском языке конструкция „дат. пад. + инфинитив":

Skąd **mam** to **wiedzieć**?	Откуда мне это знать?
Kiedy **mamy się** tu **zgłosić**?	Когда нам явиться сюда?
Po co **ma** pan **czekać** na nią?	Зачем вам ждать ее?
Gdzie **mam** się **położyć**?	Куда мне лечь?

Jak **mam** to **zrobić**?	Как мне это сделать?
Cóż **miałem robić**?	Что мне было делать?
Nie mogę się zdecydować, czy **mam iść** na ten ślub.	Не могу решиться, идти ли мне на эту свадьбу или нет.

Формы второго и третьего лица ед. и мн. ч., произнесенные с восклицательной интонацией, выражают приказание. Оно сильнее, чем приказание, выраженное формой повелительного наклонения.

Masz stąd **odejść**!	Уходи отсюда!
Macie tu jutro **być**!	Обязательно будьте здесь завтра!
Mają się zgłosić do mnie!	Пусть они ко мне являться!

Формы прошедшего времени выражают действие, которое предполагалось совершить в прошлом, но которое не осуществилось или не осуществится, а также действие подвергаемое сомнению.

Mieliśmy tam **pojechać**.	Мы собирались туда поехать (подразумевается: но не поехали или не поедем)
Przecież państwo **mieli przygotować** tę pracę na dziś.	Ведь вы должны были сделать эту работу на сегодня (= мы так условились. Подразумевается: вы не приготовили)
Miał tu **być** o dziewiątej.	Он должен был прийти в девять (подразумевается: его еще нет, он не пришел)
Miałem dzisiaj wcześniej **wrócić** do domu (ale pójdę z tobą).	Я собирался (обещал) сегодня раньше вернуться домой (но пойду с тобой). (Предполагается, что действие не осуществится)
Kiedy **mieliście** tam **być**?	Когда вы должны были там быть? (Подразумевается: (еще) не были)

Сравните теперь различия в значении всех трех конструкций со значением долженствования:

Русскому предложению: „Я должен написать статью" соответствуют:

Muszę napisać artykuł.	= я вынужден, меня что-то заставляет, мне необходимо
Powinienem napisać artykuł.	= я морально обязан, от меня ждут, не могу подвести
Mam napisać artykuł.	= мне предстоит

Русскому предложению: „После обеда мы должны отдохнуть" соответствуют:

Po obiedzie **musimy odpocząć**.	= нам необходимо, мы вынуждены

Po obiedzie **powinniśmy odpocząć**. = мы обязаны (напр., если: хотим беречь свое здоровье)
Po obiedzie **mamy odpocząć**. = нам предстоит, мы условились отдыхать

Русскому предложению: „Она должна сделать несколько дел" соответствуют:

Musi załatwić kilka spraw. = она вынуждена, ей необходимо
Powinna załatwić kilka spraw. = морально обязана
Ma załatwić kilka spraw. = ей предстоит

УПРАЖНЕНИЯ

I. От нижеследующих глаголов образуйте существительные:

uczyć się, zachwycać się, zgodzić się, zwrócić się, żegnać się, spotkać się, przesiadać się, opalać się, zastanawiać się, śmiać się, spóźniać się, kąpać się, nudzić się, odwracać się.

II. Переведите на польский язык:

1. Не над кем было даже смеяться.
2. Здесь негде купаться.
3. Нам некуда сегодня пойти.
4. Там не на что было смотреть.
5. Нам не с кем было разговаривать.
6. Мне некогда вас принять.
7. Некогда будет обедать.
8. По праздникам и воскресеньям на пляже негде даже лечь.
9. Некому было это сделать.
10. Нам нечего читать.

III. Ответьте на следующие вопросы;

1. Kiedy na plaży nikogo nie ma?
2. Kiedy na plaży jest dużo ludzi?
3. Kiedy Tadek chodzi nad Wisłę lub na pływalnię?
4. Czy pani (pan) chodzi na spacer z rana, przed południem, w południe, po południu czy wieczorem?
5. Czy pani (pan) pracuje w niedzielę, czy tylko w dni powszednie?
6. Czy można dzwonić do pani (pana) o każdej porze dnia? (да)
7. Czy skończy pani (pan) tę pracę przed niedzielą? (нет)
8. Czy Francja leży na wschodzie Europy?
9. Czy pani (pan) wstaje o wschodzie słońca?
10. Czy Związek Radziecki leży na zachód od Polski?

28

LEKCJA DWUDZIESTA ÓSMA

Прошедшее время глаголов

W RESTAURACJI

1. — Usiądźmy przy tym stoliku koło okna. Okno jest otwarte, więc świeżego powietrza będzie dosyć.
2. — Czy to jest ta restauracja, o której mi opowiadałeś? Zapomniałem, jak się nazywa.
3. — Spójrz na rycerza w zbroi, zaraz sobie przypomnisz!
4. — Restauracja „Rycerska"! Przed laty gospodarze podawali tu swoim gościom-rycerzom, a teraz siedzą tu jacyś skromni studenci, jakiś dziennikarz... i nie mogą doczekać się kelnera.
5. — Kto właściwie obsługuje ten stolik?
(Zjawia się kelner)
6. — Dzień dobry państwu. Proszę kartę.
(Kelner kładzie na stole nakrycia i odchodzi)
7. — Przejrzyjcie kartę!
8. — Dla mnie odczytanie i zrozumienie tych wszystkich nazw będzie zbyt trudne.
9. — Czyżby rzeczywiście rozumienie ich sprawiało ci do tej pory trudności?
10. — Tak, widocznie za mało interesuję się jedzeniem.
11. — Więc czytaj ty, Olu, i doradź, co mamy zamówić.
12. — Czy weźmiecie jakieś zakąski?
13. — Ja mam apetyt na sałatkę mięsną.
14. — Ja ież.
15. — A ty, Włodku?
16. — Dla mnie może być szczupak w galarecie.
(Podchodzi kelner)
17. — Słucham państwa.

18. — Proszę trzy sałatki mięsne, raz szczupak w galarecie, raz śledź w śmietanie i pieczywo. Zup jeszcze nie **wybraliśmy**.
19. — Z zup polecam państwu rosół z makaronem i ogórkową. Są bardzo smaczne.
20. — Dobrze. Proszę więc dwie zupy ogórkowe, jeden rosół i dla mnie barszcz z pasztecikiem.
21. — Barszczu już nie ma. Jest tylko bulion z pasztecikiem. Czy może być bulion?
22. —Proszę!
23. — A czy jest zupa szczawiowa?
24. — Owszem, proszę bardzo.
(Kelner odchodzi)
25. — Co zamawiacie na drugie danie? Posłuchajcie, co jest!
Pieczeń cielęca, marchewka z groszkiem, frytki
Sztuka mięsa, ziemniaki, mizeria
Wątróbka, buraczki, ziemniaki
Bitki wołowe z kaszą gryczaną, kalafior
Schab pieczony z pieczarkami, kapusta, ziemniaki
Kotlet schabowy, fasolka, sałatka z pomidorów, frytki
Gołąbki z ziemniakami
26. — Chwileczkę, czytasz wszystko jednym tchem i nic z tego nie możemy zapamiętać!
Jakie jarzynki są do wątróbki?
27. — Buraczki albo sałata zielona do wyboru.
28. — Dla mnie zamów wątróbkę.
29. — A dla mnie schab pieczony.
30. — Ja wolę coś z jarskich dań. Pozwól na chwilę kartę! Czy są tam jakieś dania jarskie? Może być bukiet z jarzyn albo omlet ze szpinakiem.
31. — A dla nas pierożki z mięsem.

* * *

32. -— Jak długo ten kelner nie przychodzi! Tak szybko przyniósł kartę i nakrycia, a teraz każe nam umierać z głodu. Strasznie mi się chce jeść.
33. — Widzicie, podaje tamtym państwu, a przecież oni **przyszli** znacznie później niż my.
34. — No, nareszcie idzie do nas. Co zamówimy na deser?

35. — Chyba kompot z truskawek.
36. — Dla mnie lody!
37. Kelner: — Czy państwo **wybrali** już drugie danie?
38. — Owszem. Prosimy wątróbkę, schab pieczony, omlet i dwa razy pierożki z mięsem. I niech pan przyniesie dwie butelki fruktowitu.
39. Kelner: — A co państwu podać na deser?
40. — Dwa kompoty z truskawek, jeden kompot z jabłek i dwa razy lody.
41. — Proszę bardzo.
(Kelner odchodzi)
42. — Nareszcie możemy przystąpić do jedzenia! Smacznego!

PO SKOŃCZONYM OBIEDZIE

43. — Prosimy o rachunek.
44. — Płacą państwo 154 (sto pięćdziesiąt cztery) złote 50 (pięćdziesiąt) groszy.
(Marek podaje kelnerowi 200 (dwieście) złotych).
45. — Może pan ma drobne? 4 (cztery) złote 50 (pięćdziesiąt) groszy.
46. — Mam, proszę.
47. — Proszę 50 złotych reszty.
Dziękuję państwu. Do widzenia!
48. — Dziękujemy również. Do widzenia!
49. — Marek, zabierz nasze płaszcze z szatni.
50. — Rozmieńcie mi 20 (dwadzieścia) złotych. Chciałbym dać coś szatniarzowi.
51. — Ja mam drobne. Weź!

HUMOR

GOLONKA

Gość do kelnera:
— Proszę o kartę!
— Proszę bardzo, ale i tak wiem, że pan zamówi golonkę.
— Skąd pan wie? Czy pan mnie zna? — pyta uradowany gość.
— Nie, ale nic innego nie ma.

СЛОВАРЬ

barszczyk	борщ прозрачный
bitki wolowe	говядина тушеная
bukiet z jarzyn	тушеные овощи
bulion	бульон
buraczki	свекла тушеная
cielęcy	из телятины, телячий
danie	блюдо
deser	сладкое
doradzić	посоветовать
fasolka	фасоль
frytki	жареный картофель
galareta	заливное
golonka	вареные свиные ножки
gołąbki	голубцы
gość	посетитель
groszek	горошек
gryczana	гречневая
jabłko	яблоко
jarski	вегетарианский
jarzynki	гарнир
kalafior	цветная капуста
karta	меню
kasza	каша
kelner	официант
kompot	компот
kotlet schabowy	свиная отбивная
lody	мороженое
makaron	лапша
marchewka	морковь
mięsny	мясной
mizeria	салат из огурцов
nakrycie	прибор
nazwa	название
odczytać	прочитать
ogórkowa (**zupa**)	рассольник
omlet	омлет
pasztecik	пирожок
pieczarka	шампиньон
pieczeń	жаркое
pieczywo	хлеб
pierożki z mięsem	пельмени
polecać	рекомендовать
pomidor	помидор
przed laty	когда-то
przypomnieć sobie	вспомнить
przystąpić	приступить
rachunek	счет
rosół	бульон
rycerski	рыцарский
rycerz	рыцарь
rozmienić	разменять
schab pieczony	жареная свинина
skromny	скромный
szatniarz	гардеробщик
szczawiowy	щавелевый
szczupak	щука
szpinak	шпинат
sztuka mięsa	отварное мясо
śledź	сельдь
śmietana	сметана
świeży	свежий
truskawki	клубника
uradowany	обрадованный
wątróbka	печенка
właściwie	собственно
zakąska	закуска
zbroja	доспехи
ziemniaki	картофель
zupa	суп

В РЕСТОРАНЕ

1. Сядем за этот стол у окна. Окно открыто, будет много свежего воздуха.
2. Это тот ресторан, о котором ты мне рассказывал? Я забыл, как он называется.
3. Посмотри на рыцаря в доспехах, и сразу вспомнишь.
4. Ресторан „Рыцарский”. Когда-то хозяева обслуживали здесь посетителей-рыцарей, а теперь здесь сидят скромные студенты, какой-то журналист... и не могут дождаться официанта.
5. Кто, собственно, обслуживает этот стол? (Появляется официант).
6. Здравствуйте! Вот, меню. (Официант ставит на стол пять приборов и уходит.)
7. Просмотрите меню!

8. Для меня чтение и понимание всех этих названий будет слишком трудно.
9. Неужели до сих пор тебя это затрудняет?
10. Да, по-видимому, я слишком мало интересуюсь едой.
11. Тогда прочитай ты, Оля, и посоветуй, что нам заказать!
12. Вы возьмете какие-нибудь закуски?
13. Я с удовольствием съел бы мясной салат.
14. Я тоже.
15. А ты, Володя?
16. Я бы взял заливную щуку. (Подходит официант.)
17. Я вас слушаю.
18. Принесите, пожалуйста, три мясных салата, одну заливную щуку, одну селедку в сметане и хлеб. Супов мы еще не выбрали.
19. Из супов рекомендую бульон с лапшой и рассольник. Они очень вкусные.
20. Хорошо. Принесите, пожалуйста, два рассольника, один бульон, а для меня прозрачный борщ с пирожком.
21. Борща уже нет. Есть только бульон с пирожком. Можно подать вам бульон?
22. Пожалуйста!
23. А щавелевый суп есть?
24. Да, пожалуйста. (Официант уходит.)
25. Что вы заказываете на второе? Послушайте, что есть! Жаркое из телятины, морковь с горошком, жареный картофель. Отварное мясо, картофель, салат из огурцов. Печенка, свекла тушеная, картофель. Говядина тушеная с гречневой кашей, цветная капуста. Жареная свинина с шампиньонами, капуста, картофель. Свиная отбивная, фасоль, салат из помидоров, жареный картофель. Голубцы с картофелем.
26. Минутку, ты читаешь слишком быстро, и мы ничего не можем запомнить... Какой гарнир к печенке?
27. Свекла тушеная или зеленый салат, на выбор.
29. Закажи мне печенку!
29. А мне жареную свинину!
30. Я предпочитаю что-нибудь из вегетарианских блюд. Дай на минутку меню! Здесь есть какие-нибудь вегетарианские блюда? Я бы взял тушеные овощи или омлет со шпинатом.
31. А для нас пельмени.
32. Как долго не приходит официант! Так быстро принес нам меню и приборы, а теперь заставляет нас умирать с голоду. Мне ужасно хочется есть.
33. Видите, он обслуживает этих товарищей, а ведь они пришли гораздо позже нас.
34. Ну, наконец-то идет к нам. Что закажем на третье (на сладкое)?

35. Пожалуй, компот из клубники.
36. Для меня мороженое.
37. Официант: Вы уже выбрали второе?
39. Да. Принесите, пожалуйста, печенку, жареную свинину, омлет и две порции пельменей. Принесите еще, пожалуйста, две бутылки фруктовой воды.
39. А что вам подать на третье?
40. Два компота из клубники, один компот из яблок и две порции мороженого.
41. Пожалуйста. (Официант уходит.)
42. Наконец-то, мы можем приступить к еде! Приятного аппетита! После обеда.
43. Подайте, пожалуйста, счет.
44. С вас 154 злотых 50 грошей (Марк дает официанту 200 злотых.)
45. Нет ли у вас мелких? 4 злотых 50 грошей?
46. Есть. Пожалуйста.
47. Вот, пожалуйста, 50 злотых сдачи. Благодарю вас. До свидания!
48. Спасибо. До свидания!
49. Марк, возьми наши пальто в гардеробе.
50. Разменяйте мне 20 злотых. Я хотел бы дать что-нибудь гардеробщику.
51. У меня есть мелкие. Возьми!

Nakrycie	Столовый прибор
talerz głęboki	глубокая тарелка
talerz płytki	мелкая тарелка
talerzyk	десертная тарелка
widelec, łyżka, nóż	вилка, ложка, нож
solniczka	солонка
kieliszek	рюмка
szklanka	стакан
sprawiać trudności	затруднять

pasztecik	пирожок (печеный)
pierożek	вареник
pierożki z mięsem	пельмени

jednym tchem	очень быстро, не переводя дыхания
ziemniak (разг. kartofel)	картофелина
ziemniaki (kartofle) мн. ч.	картофель

меню — **menu** [*мэню*] обычно в больших ресторанах; **jadłospis**; **karta** разг. (= karta potraw)

smacznego! приятного аппетита!

przypominać sobie co; o czym	вспоминать что; о чем припоминать что

Przypomniał sobie dawno zapomniany **wiersz.** Он вспомнил давно забытое стихотворение**.**

Przypomniał sobie list. Он вспомнил письмо.

Przypomniał sobie o liście. Он вспомнил о письме.

przypominać (komu) co; o czym	напоминать (кому) что; о чем

Przypomniał im **o** kilku **sprawach.** Он напомнил им о нескольких делах**.**

Przypomniał jej **o sobie.** Он напомнил ей о себе.

To przypomina utwory klasyczne**.** Это напоминает классические произведения.

wspominać co	вспоминать что

Wspominał dawne **czasy.** Он вспоминал прежние времена.

wspominać o czym	упоминать о чем

Wspomniał o nim w przemówieniu. Он упомянул о нем в своем выступлении.

umierać z czego	умирать от чего

umrzeć z głodu умереть от голода, с голоду

umrzeć z nudów умереть от скуки (см. урок 7)

umierać na co	только со словами, обозн. болезнь

umrzeć na gruźlicę умереть от туберкулеза

RESTAURACJA „RYCERSKA"

Menu

Zakąski — Cena

Śledź w oliwie zł. . . . . .
Śledź w śmietanie zł. . . . . .
Sałatka mięsna zł. . . . . .
Sałatka z drobiu zł. . . . . .
Sałatka jarzynowa zł. . . . . .
Karp w galarecie zł. . . . . .
Szczupak faszerowany zł. . . . . .
Jajko w majonezie zł. . . . . .
Nóżki zł. . . . . .
Szynka zł. . . . . .
Masło zł. . . . . .
Pieczywo zł. . . . . .

Zupy

Rosół z makaronem
Zupa grzybowa z kluskami
Zupa pomidorowa z ryżem
Zupa szczawiowa z jajkiem
Bulion z pasztecikiem
Barszcz z pasztecikiem
Zupa ogórkowa
Zupa grochowa
Zupa jarzynowa
Flaki
. . . . . .
. . . . . .

Dania jarskie

Omlet z groszkiem zielonym
Omlet ze szpinakiem
Jajka sadzone z ziemniakami
Bukiet z jarzyn
Kalafior z masłem
Groszek zielony z masłem
Naleśniki z serem
Leniwe pierożki

Dania mięsne

Sznycelcielęcy, marchewka z groszkiem, frytki
Mostek cielęcy, kapusta czerwona, ziemniaki
Befsztyk, kalafior, ziemniaki
Kotlet siekany, marchewka, ziemniaki
Wątróbka, buraczki, ziemniaki
Cynaderki z kaszą perłową
Pierożki z mięsem

Dania rybne

Filet z dorsza, surówka, ziemniaki
Szczupakpo grecku
Sandacz smażony z pieczarkami, sałata zielona, frytki
Karp z wody, fasolka, ziemniaki
Lin w śmietanie, ziemniaki

Dania z drobiu

Gęś pieczona z jabłkami, frytki
Indyk z borówkami, frytki
Kurczak pieczony, marchewka z groszkiem, frytki
Kaczka pieczona, sałatka z pomidorów, frytki

Desery

Kompot z truskawek
Kompot z jabłek i śliwek
Kompot z moreli
Krem śmietankowy
Budyń czekoladowy
Galaretka cytrynowa
Tort
Ciastko
Lody

Napoje

Kawa mała
Kawa duża
Herbata
Fruktowit
Oranżada
Piwo jasne
Woda mineralna
Woda sodowa

Wina, wódki, likiery

Wino czerwone	Likier miętowy
Wino węgierskie wytrawne	Czysta wyborowa
Szampan radziecki	Stołeczna
Białe reńskie	Wiśniak
Miód dwójniak	Śliwowica
Koniak francuski	Miętówka
Koniak ormiański	Starka
Likier wiśniowy	Cherry Brandy

КОММЕНТАРИЙ

1. Некоторые причастия (а следовательно и существительные) надо образовывать от форм прошедшего времени.

znaleźli	—	znaleziony	—	znalezienie
starli	—	starty	—	starcie
podarli	—	podarty	—	podarcie
oparli	—	oparty	—	oparcie

Особо образуются причастия (и существительные) от глаголов (z)jeść, otworzyć:

(z)jeść	—	(z)jedzony	—	(z)jedzenie
otworzyć	—	otwarty	—	otwarcie

8. Примеры употребления отглагольных существительных в тексте урока. Напоминаем, что в польском языке они образуются от обоих видов глагола.

Odczytanie i **zrozumienie** tych wszystkich nazw będzie zbyt trudne. Czyżby rzeczywiście **rozumienie** ich sprawiało ci do tej pory trudności? Za mało interesuję się **jedzeniem**.

18. Pieczywo — общее название всех булочных изделий. Иногда (напр., в меню) оно заменяет слово **chleb** или **bułka**.

33. Слова **pani**, **pan**, **państwo** в сочетании с определяющими словами (а также без них), напр., с указательными местоимениями, имеют значение женщина, мужчина, товарищ, женщины и мужчины, товарищи.

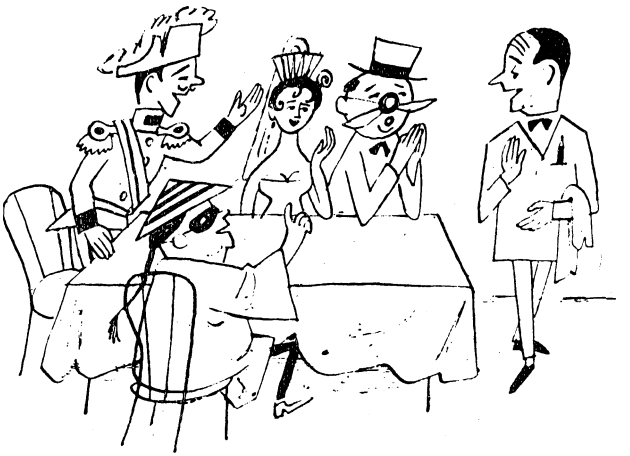
ten, tamten **pan**	этот, тот мужчина (товарищ, гражданин)
ta, tamta **pani**	эта, та женщина (товарищ, гражданка)

Слово **państwo** требует определения в форме мн. числа.

им. пад.	ci, tamci państw**o**	эти, те товарищи, граждане
род. пад.	tych, tamtych państw**a**	
дат. пад.	tym, tamtym państw**u**	
вин. пад.	tych, tamtych państw**a**	
твор. пад.	tymi, tamtymi państw**em**	
предл. пад. (o)	tych, tamtych państw**u**	

В сочетании с фамилией (во мн. ч.) слово **państwo** по значению соответствует русскому „супруги”:

pan Zalewski	тов. Залевский
pani Zalewska	тов. Залевская
państwo Zalewscy	(супруги) Залевские

— Niech się państwo nie cieszą, bo ja jestem przebrany za kelnera.

Некоторые фамилии принимают в этом значении окончание -**owie**, при обычном мн. числе с другим окончанием:

пр.:	Urbanowicz**e**	(= panowie)
	Urbanowicz**owie**	(= państwo)

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ

В глаголах **móc**, **pomóc**, в прошедшем времени наблюдается чередование ***o : ó*** в основе (см. урок 12: mogłem, pomogłem — mógł, pomógł). В польском языке имеются и другие глаголы с этим типом чередования:

nieść, wieźć, wlec, pleść и др., а также производные от них. Основа с гласным **ó** выступает в 3 лице ед. ч. м. род. Кроме того, у них наблюдается чередование ***o : e***. Основа с **e** представлена в лично-мужских формах мн. числа:

nieść — niosłem, niósł, niosłyśmy, nieśliśmy

Эти же чередования выступают и во всех произведенных от него глаголах, а именно, в глаголах: zanieść, przynieść, odnieść и др.

wieźć — wiozłem, wiózł, wiozłyśmy, wieźliśmy

То же и в произведенных от него глаголах: zawieźć, przywieźć, odwieźć и др.

wlec — wlokłem, wlókł, wlokłyśmy, wlekliśmy
pleść — plotłem, plótł, plotłyśmy, pletliśmy

В третьем лице ед. ч. м. рода глаголов с основой на согласный пишется **ł**. Это конечное **ł** звучит только при особенно старательном произношении.

Сравните:

niós*ł*	— нес
wióz*ł*	— вез
wlók*ł*	— волок
pomóg*ł*	— помог
móg*ł*	— мог
plót*ł*	— плел

Перед **ł** представлен тот же согласный, который выступает в первом лице ед. ч. настоящего (будущего простого) времени.

kłaść (kładę)	— kład*ł*	(он клал)
piec (piekę)	— piek*ł*	(он пек)
spostrzec (spostrzegę)	— spostrzeg*ł*	(он заметил)
usiąść (usiądę)	— usiad*ł*	(он сел)
uciec (ucieknę)	— uciek*ł*	(он сбежал)
upaść (upadnę)	— upad*ł*	(он упал)

В двух последних глаголах в будущем простом времени имеем **n**; перед **ł** в прошедшем времени этого звука нет.

Особо образуется прошедшее время глаголов umrzeć, trzeć (производные: zetrzeć, wytrzeć и др.), drzeć (podrzeć), oprzeć (się).

В основе этих глаголов чередуются группы ***rze*** : ***ar***,

um*rzeć*	— uma*rł*
zet*rzeć*	— sta*rł*
pod*rzeć*	— poda*rł*
op*rzeć* (się)	— opa*rł* (się)

Подводим итог всему сказанному о прошедшем времени:

В отличие от русского языка, формы прошедшего времени в польском языке образуются с помощью личных окончаний (см. уроки 11, 12).

Во множественном числе имеются особые формы, сочетающиеся лишь с личными существительными м. рода (и местоимением **oni**). Это так называемые лично-мужские формы.

Ср.: oni czyta*li* —one czyta*ły*

В формах прошедшего времени наблюдаются следующие чередования в глагольных основах:

1) ***e*** : ***a*** : у глаголов с окончанием -***eć*** в инфинитиве (см. урок 12).
Основа с гласным **e** выступает в лично-мужских формах, во всех остальных формах — основа с гласным **a**:
zapomnieć — zapomni*ą*łem, zapomni*ą*łyśmy, zapomni*ę*liśmy

2) ***ą*** : ***ę*** (в произношении ***o*** : ***e***): у глаголов с суффиксами -***ną***-, -***ą***- (см. урок 14). Основа с гласным **ą** выступает в формах ед. ч. м. рода. Во всех остальных формах — основа с гласным **ę**:
zamkn*ą*ć — zamkn*ą*łem, zamkn*ę*łam, zamkn*ę*łyśmy, zamkn*ę*liśmy

У некоторых глаголов этой группы (так же как и в русском языке) суффикс -***ną***- может утрачиваться.

Ср.: mok*nąć*	— mókł	[*мук(л)*]
zmarz*nąć*	— zmarzł	[*змарз(л)*]
zgas*nąć*	— zgasł	[*згас(л)*]
ros*nąć*	— rósł	[*рус(л)*]

3) ***ó*** : ***ó*** : в небольшой группе глаголов (см. выше). Гласный **ó** выступает в 3 лице ед. ч. м. рода:
móc — m*o*głem, m*ó*gł, m*o*głyśmy, m*o*gliśmy

Чередование ***o*** : ***ó*** наблюдается также у глаголов, утрачивающих суффикс -***ną***- в формах прошедшего времени:
(u)ros*n*ąć — (u)r*o*słem, (u)r*ó*sł, (u)r*o*słyśmy, (u)r*o*śliśmy
(z)mok*n*ąć — (z)m*o*kłem, (z)m*ó*kł, (z)m*o*kłyśmy, (z)m*o*kliśmy

4) ***o*** : ***e***: в небольшой группе глаголов (см. выше). Гласный **e** выступает в лично-мужских формах. Кроме чередования гласных в глаголе **nieść** (и производных от него) выступает чередование согласных ***s*** : ***ś***, а в глаголе **wieźć** (и производных от него) — чередование согласных z : *ź*:
ni*e*ść — ni*o*słem (ni*ó*sł), ni*o*słyśmy, ni*e*śliśmy
wi*e*źć — wi*o*złem (wi*ó*zł), wi*o*złyśmy, wi*e*źliśmy

5) ***rze*** : ***ar*** : в небольшой группе глаголов типа oprzeć (się) (см. выше).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на следующие вопросы:

1. Czy Włodek przypomniał sobie nazwę restauracji?
2. Kto przypomniał Włodkowi nazwę restauracji?
3. Czy Marek przypomina sobie szczegóły pobytu w Moskwie? (tak)
4. Czy Maryjka przypomniała Markowi, jak razem kupowali książki w Moskwie? (tak)
5. Czy Maryjce sprawia trudność rozumienie nazw dań?
6. Jakie zupy wybrali nasi znajomi?
7. Co wybrali na drugie danie?
8. Co wybrali na deser?

II. Поставьте глаголы в прошедшем времени:

1. Usiądźmy (девушки и парни) przy tym stoliku koło okna!
2. Spójrz na rycerza w zbroi i zaraz sobie przypomnisz!
3. Siedzą tu jacyś skromni studenci.
4. Kelner podejdzie do stolika i przyniesie kartę.
5. Czy bierzecie jakieś zakąski? Czy weźmiecie jakieś zakąski?
6. Ja mam apetyt na sałatkę mięsną.
7. Dla mnie może być szczupak w galarecie.
8. Kelner kładzie na stole nakrycie.
9. Maryjka przywiezie z Polski dużo wrażeń.
10. Maryjka i Włodek przywiozą z Polski dużo wrażeń.
11. Kierowca zawiezie nas, dokąd trzeba.
12. Ona wypije kawę.
13. One zetrą kurz z mebli.
14. Ten człowiek ci pomoże.

III. Переведите на польский язык:

1. О чем я должен был тебе напомнить?
2. Перед отъездом нам надо (предстоит) еще посетить музей.
3. Куда нам сегодня пойти обедать?
4. Они должны были приехать на заре, а до сих пор их еще нет.
5. Перепишите это немедленно! (Машинистке, резко.)
6. Посоветуй, что нам выбрать?
7. Что ж мне было там делать?
8. Чему мне радоваться?
9. Я собирался было пойти погулять, но раздумал.
10. Как же мне его понять, если он говорит не переводя дыхания.
11. Я не могу вспомнить, кому я должен (внутр. необх.) сегодня позвонить.

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA" — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 6 **Lekcje 29—37**

29

LEKCJA DWUDZIESTA DZIEWIĄTA

1. Конструкции со страдательным причастием.
2. Безличные обороты (продолжение).

PODAJEMY WIADOMOŚCI

1. — Tadku, pozwól, że włączę radio. Nie będzie ci przeszkadzać?
2. — Oczywiście, że nie... Chcesz posłuchać wiadomości?
3. — Tak. O której godzinie ma być dziennik?
4. — Nastawiłeś radio na fale długie czy średnie?
5. — Na średnie.
6. — Przełącz na długie. Za pięć minut na falach długich **będzie nadawany** dziennik.

* * *

7. — Tu Warszawa. Dobry wieczór państwu! Podajemy wiadomości dziennika wieczornego.
Z zagranicy.
8. — Helsinki. W dniu wczorajszym **wznowiono** rozmowy na temat dalszego umacniania procesów odprężenia międzynarodowego. **Obradowano** nad zagadnieniem rozszerzenia działalności ruchu pokoju. W toku dyskusji **podkreślono**, że proces odprężenia międzynarodowego i rozwój społeczeństw może następować wyłącznie w

warunkach pokojowej współpracy, niezależnie od systemów polityczno-społecznych poszczególnych krajów. Wiodącym problemem działalności ruchu pokoju jest problematyka powstrzymania wyścigu zbrojeń oraz sprawa rozbrojenia. Znajduje to szczególny wyraz w światowej kampanii dla poparcia II Apelu Sztokholmskiego.

Przypuszcza się, że wkrótce zostanie zredagowany komunikat końcowy.

9. — Moskwa. W Gwiezdnym Miasteczku w ZSRR rozpoczęli szkolenie przyszli kosmonauci z Polski, Czechosłowacji i NRD.

10. — Nowy Jork. Na kolejnym posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych **przystąpiono** do dyskusji nad sprawą przeniesienia części instytucji ONZ do powstającego w Wiedniu „Miasteczka ONZ" budowanego przez rząd austriacki, które ma być wydzierżawione Narodom Zjednoczonym za symbolicznego szylinga rocznie.

11. — Moskwa. Na uroczystym posiedzeniu **zorganizowanym przez prezydium** Akademii Nauk ZSRR obecny był pierwszy sekretarz KC KPZR. W przemówieniu wygłoszonym podczas przyjęcia złożył on podziękowanie uczonym radzieckim za ich wybitne osiągnięcia w dziedzinie techniki rakietowej i wzniósł toast za dalszy rozwój nauki radzieckiej.

12. — Meksyk. Kostarykę nawiedziło w poniedziałek trzęsienie ziemi. Szczególnie silne wstrząsy wystąpiły w stolicy republiki i okolicach. Było to o godzinie piątej nad ranem. Ruchy tektoniczne wywołały panikę wśród mieszkańców. **Przerwany został** ruch komunikacji miejskiej. Są znaczne straty materialne.

Z kraju.

13. — Warszawa. Dzisiejsza prasa podaje nowe meldunki o wykonaniu zobowiązań **podjętych przez robotników** dla uczczenia Święta Odrodzenia Polski.

O wykonaniu zobowiązań meldują robotnicy Fabryki Samochodów Osobowych na Żeraniu, Warszawskiej Fabryki Motocykli, inżynierowie, konstruktorzy i robotnicy Zakładów Radiowych im. Kasprzaka.

14. — Katowice. Górnicy z kopalni „Pokój" wezwali do współzawodnictwa inne kopalnie węgla.

15. — Warszawa. Uroczyście **obchodzone będzie** w całym kraju Święto Odrodzenia Polski. W Warszawie w sali Kongresowej Pałacu Kultury i Nauki odbędzie się 21 lipca centralna akademia.

16. — Łódź. W fabryce włókienniczej im. M. Nowotki **zorganizowano** spotkanie robotników z członkami Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W czasie spotkania omawiano uchwały ostatniego plenum Komitetu Centralnego. Poruszono też szereg zagadnień związanych z działalnością rad robotniczych.

17. — Warszawa. Dziś w Sejmie rozpoczęła się debata Komisji Handlu Wewnętrznego.

18. — Poznań. Dziś w Poznaniu zakończyły się obrady aktywistów Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej.

19. — Warszawa. W Klubie Księgarza **otwarto** dziś wystawę wydawnictw radzieckich, przywiezionych do Polski na Międzynarodowe Targi Książki. Ogółem w bieżącym miesiącu wpłynęło około pięciu tysięcy zamówień na książki radzieckie.

20. — W dzisiejszej prasie **ogłoszono** wyniki konkursu na opowiadanie o współczesnej Warszawie. Konkurs **został zorganiżowany przez redakcje** Życia Warszawy, Sztandaru Młodych i tygodnika Stolica. Pierwszą nagrodę **przyznano** autorowi opowiadania „Warszawianka".
Ze sportu.

21. — We wrześniu polscy piłkarze rozegrają mecz z reprezentacją Związku Radzieckiego. Spotkanie odbędzie się w Moskwie.

22. — Prognoza pogody na jutro.
Jutro w całym kraju będzie zachmurzenie zmienne z możliwością przelotnych opadów. Na południu kraju większe rozpogodzenie. Temperatura maksymalna 23 stopnie na wschodzie i 21 stopni na zachodzie kraju. Pojutrze bez większych zmian.

23. — Nadaliśmy dziennik wieczorny.
Obecnie prosimy posłuchać muzyki tanecznej.

HUMOR

Żona pana Nowaka wyszła z domu i po kilku dniach nie było jej jeszcze z powrotem. Pan Nowak zgłasza się do milicji, gdzie dyżurny prosi, by petent wypełnił specjalny formularz, w którym należy opisać osobę zaginioną.

— Jeśliby moja żona się znalazła — mówi pan Nowak po dokonaniu tej czynności — prosiłbym bardzo, by jej tego formularza nie **pokazywano**.

СЛОВАРЬ

akademia академия; торжественное заседание
aktywista активист
austriacki австрийский
bieżący текущий
broń оружие
budujący się строящийся
chrapać храпеть
czynność действие
debata дебаты
długi длинный
dokonać совершить
doświadczenie испытание
dyżurny дежурный
działalność деятельность
dziennik последние известия
fabryka завод, фабрика
fala волна
formularz формуляр
górnik шахтер
kolejny очередной
komunikat коммюнике
końcowy заключительный
kopalnia шахта
Kostaryka Коста-Рика
kraj страна
krewny родственник
ludowy народный
marynarka пиджак
mecz матч
meldować докладывать
meldunek рапорт
miasteczko городок,
mieszkaniec житель
motocykl мотоцикл
naciskać нажимать
nadawać передавать
nagroda премия
niezależnie независимо
obradować обсуждать разные вопросы
odbyć się состояться
odrodzenie возрождение
ogłosić опубликовать
ogólny *здесь*: генеральный
okolica окрестность
omawiać обсуждать
opady осадки
opowiadanie рассказ
osiągnięcie достижение
osobowy легковой
petent посетитель
piłkarz футболист
płaca зарплата
podawać передавать, сообщать
podkreślić подчеркнуть
podwyżka повышение
pokój мир
ponownie вновь
poruszyć затронуть
poszczególny отдельный
posiedzenie заседание
pracownik работник
proces процесс
produkcja производство
prognoza *здесь*: сводка
przedstawiciel представитель
przelotny кратковременный
przełączyć переключить
przemówienie речь, выступление
przeniesienie перенесение
przyjęcie прием
przypuszczać предполагать
przyznać присудить
rakietowy ракетостроительный
redagować *здесь*: готовить
reprezentacja сборная команда
republika республика
robotniczy рабочий
robotnik рабочий
rozbrojenie разоружение
rozgłośnia радиовещательная станция

rozmowy переговоры
rozpogodzenie пояснение
rozwój развитие
rząd правительство
Rzeczpospolita республика
samochód автомобиль
Sejm сейм
społeczeństwo общество
stopień градус
szereg ряд
szkolenie подготовка
system система
targi ярмарка
taneczny танцевальный
toast тост
tygodnik еженедельник
uchwała решение
uczcić отметить, отпраздновать
umocnienie укрепление
uroczysty торжественный
wezwać вызвать
wiadomość известие
Wiedeń Вена
wiodący главный
włókienniczy текстильный
wpłynąć поступить
współzawodnictwo соревнование
wstrząs толчок
wśród среди
wuj дядя
wznowić возобновить
wydzierżawić сдать в аренду
wygłosić произнести
wykonać выполнить
wymiana обмен
zachmurzenie облачность
zagadnienie вопрос
zaprzestać прекратить
zdrzemnąć się вздремнуть
zgłaszać się являться
zgromadzenie ассамблея
zjednoczyć объединить
zmiana изменение
zmienny переменный
znaczny значительный
znaleźć się быть обнаруженным
zobowiązanie обязательство
z **powrotem** обратно

ПЕРЕДАЕМ ПОСЛЕДНИЕ ИЗВЕСТИЯ

1. Тадек, разреши, я включу радиоприемник. Это тебе не помешает?
2. Конечно, нет... Ты хочешь послушать последние известия?
3. Да. В котором часу их передают?
4. Ты поставил радиоприемник на длинные или средние волны?
5. На средние.
6. Переключи на длинные. Через пять минут на длинных волнах будут передаваться последние известия.
7. Говорит Варшава. Добрый вечер! Передаем последние известия. За рубежом.
8. Хельсинки. Вчера были возобновлены переговоры по делу дальнейшего укрепления процессов международной разрядки. Обсуждался вопрос распространения деятельности движения по укреплению мира. В ходе дискуссии подчеркивалось, что процесс международной разрядки и общественное развитие стран может происходить исключительно в условиях мирного сотрудничества, независимо от общественно-политической системы отдельных стран. Главным вопросом деятельности движения по укреплению мира является вопрос прекращения гонки вооружений, а также проблема разоружения. Это находит особое отражение в мировой кампании, поддерживающей II-ой Стокгольмский Призыв.

Предполагается, что вскоре будет подготовлено заключительное коммюнике.

9. Москва. В Звездном Городке в СССР начали подготовку будущие космонавты из Польши, Чехословакии и ГДР.
10. Нью-Йорк. На очередном заседании Генеральной Ассамблеи ООН обсуждался вопрос о перенесении некоторых учреждений ООН в строящийся австрийским правительством в Вене „Городок ООН". Он будет сдан в аренду Организации за символическую плату —один шиллинг в год.
11. Москва. На торжественном приеме, организованном президиумом Академии наук СССР, присутствовал первый* секретарь ЦК КПСС. В своей речи, произнесенной на приеме, он поблагодарил советских ученых за их выдающиеся достижения в области ракетостроительной техники и поднял тост за дальнейшее развитие советской науки.
12. Мехико. В понедельник в республике Коста-Рика произошло землетрясение. Особенно сильные толчки выступили в столице республики и в окрестностях. Это имело место в пять часов утра. Тектонические движения вызвали панику среди населения. Городской транспорт был остановлен. Отмечаются большие материальные потери. По Польше (стране).
13. Варшава. Сегодняшняя печать помещает рапорты о выполнении обязательств, принятых рабочими в честь праздника Возрождения Польши. О выполнении обязательств докладывают рабочие автозавода (фабрики легковых автомобилей) в Жеране, Варшавского завода мотоциклов, инженеры, конструкторы и рабочие Радиозавода им. Каспшака.
14. Катовице. Шахтеры шахты „Мир" вызвали на соревнование другие угольные шахты.
15. Варшава. Торжественно будет отмечаться по всей стране праздник Возрождения Польши. В Варшаве в зале Конгрессов Дворца культуры и науки состоится 21 июля торжественное заседание.
16. Лодзь. На текстильной фабрике им. М. Новотко была организована встреча рабочих с членами ЦК Польской Объединенной Рабочей Партии. Во время встречи обсуждались решения последнего пленума ЦК. Были также затронуты некоторые проблемы (ряд проблем), связанные с деятельностью рабочих советов.
17. Варшава. Сегодня в Сейме начались дебаты Комиссии внутренней торговли.
18. Познань. Сегодня в Познани закончилось совещание актива Союза Социалистической Польской Молодежи.
19. Варшава. В Клубе работников книжного дела была открыта сегодня выставка советских изданий, привезенных в Польшу на Международную книжную ярмарку. В текущем месяце поступило около пяти тысяч заказов на советские книги.

20. В сегодняшней печати были опубликованы результаты конкурса на рассказ о современной Варшаве. Конкурс был организован редакциями газет „Жите Варшавы", „Штандар Млодых" и еженедельника „Столица". Первая премия была присуждена автору рассказа „Варшавянка".
    Из спорта.
21. В сентябре польские футболисты разыграют матч со сборной командой Советского Союза. Встреча состоится в Москве.
22. Передаем сводку погоды: Завтра по всей стране переменная облачность. Возможны кратковременные дожди. На юге страны ожидается прояснение. Максимальная температура 23 градуса на востоке и 21 градус на западе страны. Послезавтра погода без особых изменений.
23. Мы передали вечерние известия. Теперь послушайте танцевальную музыку.

wyścig zbrojeń	гонка вооружений
znajduje szczególny wyraz	находит особое отражение
kampania dla poparcia	кампания поддерживающая
część instytucji	некоторые учреждения
nawiedziło trzęsienie ziemi	произошло землетрясение
wywołać panikę	вызвать панику
straty materialne	материальные потери
rozegrać mecz	разыграть матч
na temat	по делу
odprężenie międzynarodowe	международная разрядка
ruch pokoju	движение по укреплению мира
w toku dyskusji	в ходе дискуссии
komunikacja miejska	городской транспорт

dziennik	(radiowy, telewizyjny) последние известия (синоним: wiadomości)
	дневник
dziennik poranny	последние известия, передаваемые утром

dziennik wieczorny последние известия, передаваемые вечером

dziennik popołudniowy последние известия, передаваемые после обеда

ostatnie wiadomości (букв.: последние известия) известия, передаваемые перед окончанием программы передач

rozmowy — разговоры; переговоры

zagraniczny — иностранный; заграничный; зарубежный; внешний

paszport zagraniczny заграничный паспорт

towary zagraniczne иностранные (заграничные) товары

książki zagraniczne иностранные книги

prasa zagraniczna зарубежная печать

handel zagraniczny внешняя торговля

Ministerstwo Handlu Zagranicznego Министерство внешней - торговли

polityka zagraniczna внешняя политика

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Министерство иностранних дел

но: **język obcy** иностранный язык

waluta obca иностранная валюта

wznieść toast поднять тост

złożyć podziękowanie поблагодарить

wezwać do współzawodnictwa вызвать на соревнование

robotnik	рабочий
работник	pracownik

zakład предприятие, ателье, мастерская

zakłady (*мн. ч.*) завод

w fabryce	на фабрике
w zakładach	на заводе

akademia академия
торжественное заседание

prognoza pogody сводка погоды
iść, zbliżać się na palcach идти, подходить на цыпочках

КОММЕНТАРИЙ

2. У существительных женского рода на согласный (типа **rzecz**) с окончанием им.-вин. падежа мн. ч. **-i** (**-y**) совпадают формы именительного, винительного и родительного падежа мн. числа:

им.-вин. мн.	род. мн.
ostatnie wiadomości**i**	ostatnich wiadomości**i**
ciekawe rzecz**y**	ciekawych rzecz**y**
te część**i**	tych część**i**
nowości wydawnicze	nowości wydawniczych

Это касается также слов **dzień**, **dziecko**:

wielkie dn**i**	wielkich dn**i**
małe dziec**i**	małych dziec**i**

Chcesz posłuchać **wiadomości**?

В этом примере род. пад., так как глаголы **słuchać** и **posłuchać** сочетаются только с род. пад.

8., **13.**, **14.** В тексте урока встречаются новые примеры форм им. пад. мн. ч. личных существительных м. рода. Мы специально так часто обращаем внимание на особое образование этих форм, так как русские, говорящие по-польски, обычно делают в этой форме много ошибок. Обратите внимание на чередования согласных перед окончанием **-i** (**-y**).

pracownik	pracownic**y**
robotnik	robotnic**y**
konstruktor	konstruktorz**y**
górnik	górnic**y**
minister	ministrowi**e**
inżynier	inżynier**owie**

Слово członek — член (в значении: член какого-н. общества, делегации и т. п.) образует им. пад. мн. ч. członkowie
но członek — член (в значении: часть тела) в им. пад. мн. числа имеет форму członki.

КОНСТРУКЦИИ СО СТРАДАТЕЛЬНЫМ ПРИЧАСТИЕМ

Вам уже известно, что страдательные причастия настоящего времени (от глаголов несовершенного вида) в сочетании с соответствующими формами глагола **być** образуют страдательные обороты. В русском языке этим оборотам обычно соответствуют конструкции с глаголом на -**ся**. Страдательные обороты несовершенного вида образуют формы настоящего, прошедшего и будущего времени:

наст. вр.	wiadomości **są nadawane**	известия передаются (букв. суть передаваемы)
	zobowiązania **są podejmowane**	обязательства принимаются (букв. суть принимаемы)
	święto jest obchodzone	праздник отмечается (букв, есть отмечаем)
пр. вр.	wiadomości **były nadawane**	известия передавались
	zobowiązania **były podejmowane**	обязательства принимались
	święto **byłoobchodzone**	праздник отмечался
буд. вр.	wiadomości **będą nadawane**	известия будут передаваться
	zobowiązania **będą podejmowane**	обязательства будут приниматься
	święto **będzie obchodzone**	праздник будет отмечаться

Запомните, что в польском языке возвратные глаголы (с **się**) в функции страдательного залога не встречаются.

Страдательные причастия прошедшего времени (от глаголов совершенного вида) образуют два типа страдательных оборотов. С одним типом (**zostać** + причастие) вы уже знакомы. Второй тип образуется с помощью глагола **być**. Разница между ними заключается в том, что оборот с глаголом **zostać** передает значение действия, процесса, а оборот с глаголом **być** — результат действия, состояние. Оборот с глаголом **zostać** употребляется в прошедшем и будущем времени:

пр. вр.	ruch został przerwany	движение было остановлено
	sklepy zostały zamknięte	магазины были закрыты
	miasto zostało zniszczone	город был разрушен

буд. вр.	ruch zostanie przerwany	движение будет остановлено
	sklepy zostaną zamknięte	магазины будут закрыты
	miasto zostanie zniszczone	город будет разрушен

Обороты с глаголом **być** употребляются в трех временах:

наст. вр.	ruch jest przerwany	движение остановлено
	sklepy są zamknięte	магазины закрыты
	miasto jest zniszczone	город разрушен
прош. вр.	ruch był przerwany	движение было остановлено
	sklepy były zamknięte	магазины были закрыты
	miasto było zniszczone	город был разрушен
буд. вр.	ruch będzie przerwany	движение будет остановлено
	sklepy będą zamknięte	магазины будут закрыты
	miasto będzie zniszczone	город будет разрушен

Различие между конструкциями: miasto zostało zniszczone и miasto było zniszczone следующее: в первом случае утверждается, что действие было произведено в прошлом, но его результаты сохранились до настоящего времени. Поэтому конструкция miasto zostało zniszczone может приближаться по употреблению к конструкции miasto jest zniszczone. Во втором случае результат произведенного действия, состояние относится к прошлому.

БЕЗЛИЧНЫЕ ОБОРОТЫ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Русский язык гораздо свободнее, чем польский, пользуется страдательными конструкциями. Польский язык избегает страдательных оборотов и заменяет их безличными оборотами.

Вы уже знакомы с безличными оборотами в форме настоящего времени (с частицей **się**). Они переводятся на русский язык личными оборотами с глаголами на -**ся** или формой 3-го лица мн. ч. (т. наз. неопределенно-личной формой).

przypuszcza się, że	предполагают, что
mówi się, że	говорят, что
neguje się osiągnięcia	отрицают достижения
zamyka się sklepy o 19	магазины закрывают в 19 ч. (и: магазины закрываются в 19 ч.)

В прошедшем времени безличная форма образуется от обоих глагольных видов. Основа этой формы совпадает с основой страдательного причастия (у глаголов переходных) или образуется так, как основа страдательного причастия (у глаголов непереходных). К этой основе прибавляется суффикс -**o**.

zamknięt(y)	zamknięt**o**
zamykan(y)	zamykan**o**
przeezytan(y)	przeczytan**o**
czytan(y)	czytan**o**

poznan(y)	poznan**o**
poznawan(y)	poznawan**o**
ocenion(y)	ocenion**o**
ocenian(y)	ocenian**o**
wzięt(y)	wzięt**o**
bran(y)	bran**o**

Безличные формы непереходных глаголов:

chodzon**o**
mówion**o**
telefonowan**o**
czekan**o**
stan**o**

Возвратные глаголы сохраняют частицу **się**:

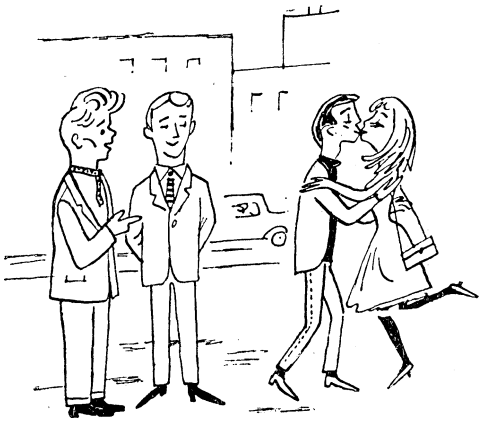
uczesan**o** się
czesan**o** się
ubran**o** się
ubieran**o** się
umyt**o** się
myt**o** się

В тексте настоящего урока примеров безличной конструкции в формеп рошедшего времени много.

Несовершенный вид

Obradowano nad zagadnieniem zaprzestania doświadczeń z bronią jądrową.

W czasie spotkania **omawiano** uchwały ostatniego plenum.

— Mówiono mi, że w Polsce całuje się w rękę...

Совершенный вид

Wczoraj **wznowiono** rozmowy.
Ponownie **przystąpiono** do dyskusji.
Zorganizowano spotkanie robotników.
Poruszono też szereg zagadnień.
Otwarto wystawę wydawnictw zagranicznych.
Ogłoszono wyniki konkursu.
Nagrodę **przyznano** Andrzejowi X.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на польский язык следующие сочетания:

иностранное происхождение, иностранная валюта, заграничные вина, заграничные сигареты, министры иностранных дел, заграничные товары, заграничный паспорт, заграничная поездка, внешний рынок, внешняя политика, иностранные языки, зарубежные страны, зарубежная печать

И. Замените пассивные конструкции безличными оборотами:

1. Ostatnie wiadomości są nadawane (były nadawane) o północy.
2. Ostatnie wiadomości zostały nadane o północy.
3. Dla uczczenia Święta Odrodzenia były podejmowane (są podejmowane, zostały podjęte) zobowiązania.
4. Jest zorganizowany (był organizowany, został zorganizowany) konkurs.
5. Nasze osiągnięcia były negowane.
6. Sklepy zostały zamknięte o godzinie dziewiętnastej.
7. Wczoraj zostały wznowione obrady.
8. W czasie spotkania zostały omówione uchwały plenum.
9. Kilkakrotnie były organizowane spotkania robotników.

III. Поставьте числительные в нужном падеже:

1. Wydano ksiażkę w (25 000) egzemplarzy.
2. Do (несколько десятков тысяч) mieszkań przeprowadzili się już nowi mieszkańcy.
3. Wczoraj odbyło się uroczyste otwarcie (больше десяти) nowych stacji metra.
4. Ten zakład przemysłowy nie zatrudnia nawet (100) robotników.
5. Nie zdążyli omówić nawet (больше десяти) zagadnień.
6. Prasa doniosła o uruchomieniu (21) obiektów przemysłowych.
7. Oczekujemy jeszcze około (10) osób.
8. Nastąpiło zderzenie (2) samochodów.

30

LEKCJA TRZYDZIESTA

1. Предложный падеж ед. ч.
2. Выражение долженствования (продолжение).

PRZYGOTOWANIE DO PODRÓŻY

1. — Maryjko, czy już jesteś gotowa?
2. — Prawie. O której odchodzi pociąg do Krakowa?
3. — O szóstej po południu. Nasi koledzy **mają wstąpić** po nas. **Powinni** tu **przyjść** na pół do piątej.
4. — Czy mamy już bilety?
5. — Tadek **miał kupić** wczoraj w **„Orbisie”** *).
6. — Ile czasu jedzie się z Warszawy do Krakowa pociągiem pośpiesznym?
7. — Około sześciu godzin. Na dwunastą w **nocy powinniśmy być** na **miejscu**.
8. — W czym jedziesz, Olu?
9. — Włożę jakąś letnią sukienkę i płaszcz.
10. — W tych pantoflach na wysokim **obcasie** będzie ci chyba niewygodnie?
11. — Oczywiście. Włożę tamte białe na płaskim obcasie.
12. — Czy dużo rzeczy bierzesz ze sobą?
13. — Bluzkę, tę spódnicę w kratę, sweter i jeden komplet bielizny. Myślę, że to wszystko zmieści się w **neseserze**. A ty?
14. — Mam wrażenie, że zapakowałam zbyt dużo rzeczy.
15. — Chcesz wziąć ze sobą tę dużą walizkę?! Jaka ciężka! Co w niej jest? Po co ci to wszystko? Jedziemy przecież do Krakowa na kilka dni, może nawet na niecały tydzień.
16. — Nie mam mniejszej walizki.
17. — Pożyczę ci swojej.
18. — **Mam** więc od nowa się **pakować**? Przecież zaraz przyjdą chłopcy.

***)** „Orbis” — польское бюро путешествий и туризма.

19. — Nie denerwuj się! Mamy jeszcze dość czasu. Dopiero za dwadzieścia czwarta. W tej **walizce** zmieścisz wszystko, co trzeba.
20. — Wezmę jedną sukienkę, dwie bluzki wełniane, spodnie...
21. — Masz spodnie? No, widzisz! W spodniach będziesz bardzo ładnie wyglądać. Jesteś wysoka, zgrabna...
22. — Tylko bez komplementów!
23. — Weź również ten sweterek. W niebieskim **kolorze** jest ci bardzo do twarzy.
24. — Pończochy zostawię. Na pewno nie będzie zimno.
25. — Rękawiczki skórkowe weź! Ostatnio są modne. Poza tym bardzo pasują do twojej torebki i do pantofli.
26. — Jak się zamyka tę walizkę?
27. — Pomogę ci.
28. — Poczekaj! Zapomniałam włożyć chusteczki do nosa i skarpetki.
29. — Postawmy walizki koło ściany, żeby nam nie przeszkadzały. Która godzina?
30. — Już dziesięć po czwartej. Za dwadzieścia minut **powinni** przyjść chłopcy. Trzeba się ubierać!
31. — Maryjko, co włożysz na siebie?
32. — Kostium i jedną z tych bluzeczek w paski.
33. — Radziłabym ci włożyć białą jedwabną bluzkę. Według mnie w takim popielatym **kostiumie** i białej **bluzeczce** będziesz wyglądała bardzo elegancko.
34. — Ale na podróż biała bluzka jest niepraktyczna.
35. — Czy **mam umalować** usta?
36. — Nie, szminka wcale ci nie jest potrzebna. Możesz tylko nieznacznie się upudrować. Masz puder?
37. — Nie zabieraj mi jeszcze lusterka, chcę się uczesać.
38. — Gdzie jest mój beret?
39. — Leży na **stole**, za lusterkiem.
40. — No, już jesteśmy gotowe. Która godzina?
41. — Pięć po piątej.
42. — Co?! Tak późno, a chłopcy jeszcze nie przyszli?! Już od pół godziny **powinni** tu **być**. Przez nich spóźnimy się na

pociąg! Zadzwonię do Tadka. Może dowiemy się czegoś od niego lub od jego rodziców.

Halo! Mówi Ola. Czy Tadek jest w **domu**?... Słucham?... Jak to?! Już dawno wyszli?... Co im się mogło przydarzyć?... Nie, **musimy czekać**. Do widzenia panu! Przepraszam.

43. — Co mamy teraz robić?

44. — Według mnie, nic dziś nie będzie z naszego wyjazdu.

45. — A może jednak zaraz przyjdą? Może zdążymy na pociąg?

HUMOR

— Czy nie cisną cię te klipsy? Masz spuchnięte uszy.
— Tak, ale kiedy bolą mnie uszy, to mniej myślę o nogach.

СЛОВАРЬ

beret	берет	**przydarzyć się**	случиться
bluzka	блузка, кофточка	**puder**	пудра
chusteczka	платок	**rękawiczka**	перчатка
ciężki	тяжелый	**skarpetka**	носок
cisnąć	жать	**skórkowy**	кожаный
elegancko	элегантно	**spódnica**	юбка
jedwabny	шелковый	**spuchnięty**	распухший
komplet	гарнитур	**sweter**	свитер
krata	клетка	**sweterek**	кофточка
modny	модный	**szminka**	губная помада
niecały	неполный	**torebka**	сумка
niepraktyczny	неудобный	**umalować**	покрасить
nieznacznie	слегка	**upudrować się**	напудриться
obcas	каблук	**usta**	*здесь*: губы
pakować się	упаковываться	**wełniany**	шерстяной
pantofel	туфля	**włożyć**	надеть
pasek	полоска	**zabierać**	забирать
pasować	подходить	**zapakować**	упаковать
płaski	низкий	**zgrabny**	стройный
pończocha	чулок	**zmieścić się**	поместиться
przez	из-за	**zostawić**	оставить

ПОДГОТОВКА К ПУТЕШЕСТВИЮ

1. Марийка, ты уже готова?
2. Да, в котором часу отходит поезд в Краков?
3. В шесть часов вечера. Наши товарищи зайдут (должны зайти) за нами. Они должны сюда прийти к половине пятого.
4. Билеты у нас есть?
5. Тадек должен был купить вчера в „Орбисе".

6. Сколько времени надо ехать из Варшавы в Краков скорым поездом?
7. Около шести часов. К двенадцати ночи мы должны быть на месте.
8. В чем ты едешь, Оля?
9. Надену какое-нибудь летнее платье и пальто (летнее).
10. В этих туфлях на высоких каблуках тебе будет, пожалуй, неудобно?
11. Конечно. Я надену белые на низких каблуках.
12. Что ты берешь с собой?
13. Блузку, эту юбку в клетку, свитер и один гарнитур белья. Я думаю, что все поместится в несессере. А ты?
14. Мне кажется, что я упаковала слишком много вещей.
15. Ты хочешь взять с собой этот большой чемодан? Какой он тяжелый! Что в нем? Зачем тебе все это? Мы ведь едем в Краков на несколько дней, возможно, даже меньше, чем на неделю.
16. У меня нет чемодана поменьше.
17. Я дам тебе свой.
18. Значит опять мне упаковываться? Ведь сейчас придут ребята!
19. Не волнуйся! У нас еще достаточно времени. Теперь только без двадцати минут четыре. В этот чемодан поместишь все необходимое.
20. Я возьму одно платье, две шерстяные кофточки, брюки...
21. У тебя есть брюки? Ну, вот видишь! В брюках тебе будет очень хорошо. Ты высокая, стройная...
22. Только без комплиментов!
23. Возьми и эту кофточку! Голубой цвет тебе очень к лицу.
24. Чулки я оставлю. Наверное, не будет холодно.
25. Возьми кожаные перчатки. Они сейчас модны. Кроме того, они очень подходят к твоей сумочке и туфлям.
26. Как закрывается этот чемодан?
27. Я тебе помогу.
28. Подожди! Я забыла положить носовые платки и носки.
29. Давай поставим чемоданы у Стены, чтобы они нам не мешали! Который час?
30. Уже десять минут пятого. Через двадцать минут должны прийти ребята. Надо одеваться!
31. Что ты наденешь, Марийка?
32. Костюм и одну из этих блузок в полоску.
33. Я бы тебе советовала надеть белую шелковую блузку. По-моему, в сером костюме и белой блузке ты будешь выглядеть очень элегантно.
34. Но в дороге белая блузка неудобна.
35. Покрасить губы?
36. Нет, губная помада тебе совершенно не нужна. Можешь только слегка напудриться. У тебя есть пудра?
37. Не забирай еще зеркало, я хочу причесаться.

38. Где мой берет?
39. Он лежит на столе, за зеркалом.
40. Ну, мы уже готовы. Который час?
41. Пять минут шестого.
42. Как?! Так поздно, а ребята еще не пришли?! Они должны были здесь быть уже полчаса тому назад. Из-за них мы опоздаем на поезд. Я позвоню Тадеку. Может быть, мы узнаем что-нибудь у него или у его родителей. Алло! Говорит Оля. Тадек дома?.. Слушаю... Как? Они уже давно вышли?!.. Что с ними могло случится?.. Нет, мы должны ждать. До свидания! Извините!
43. Как нам теперь быть?
44. По-моему, из нашей поездки сегодня ничего не выйдет.
45. А может быть, они сейчас придут, и мы успеем на поезд?

mieć wrażenie	казаться
mam wrażenie	мне кажется (представляется), у меня создается впечатление
w czymś jest komu bardzo do twarzy	что-то очень к лицу (очень идет) кому
pasuje do czego	идет к чему-нибудь, подходит к чему-н.
włożyć co na siebie	одеться во что
włożyć co	надеть что
malować usta	красить губы
przez nich	из-за них
przydarzyło się coś komu	что-то случилось с кем

zmieścić się w czym (gdzie)	поместиться во что (куда); в чем (где)

Wszystko zmieści się w neseserze.	Все поместится в несессере.
W tej walizce zmieścisz wszystko, co trzeba.	В этот чемодан поместишь все необходимое.

dowiedzieć się czego od kogo	узнать что у кого

Może **dowiemy się czegoś od niego** lub **od** jego **rodziców**.
Может быть, мы узнаем что-нибудь у него или у его родителей.

КОММЕНТАРИЙ

3., **7.** Предлог **na** в сочетаниях со словами, обозначающими определенное время, может соответствовать по значению русскому предлогу „**к**”:

Przyjdą tu **na pół do piątej**.	Они будут здесь к половине пятого.
Na dwunastą w nocy powinniśmy być na miejscu.	К двенадцати ночи мы должны быть на месте.
Na rano wszystko będzie gotowe.	К утру все будет готово.
To powinno było być zrobione na wczoraj.	Это должно было быть сделано ко вчерашнему дню (на вчера).

В подобных случаях может употребляться также предлог **do**:

Zrobimy to do **południa**.	Сделаем это к обеду (до обеда).

6., **26**. В настоящем уроке встречаются случаи употребления безличной конструкции в настоящем времени (с частицей **się**).

Jak **się zamyka** tę walizkę?	Как закрывается этот чемодан (и: как закрыть этот чемодан)?
Ile czasu **jedzie się** z Warszawy do Krakowa?	Сколько времени надо ехать из Варшавы в Краков?

Как видно из выше приведенных примеров, эти конструкции иногда переводятся на русский язык оборотами с инфинитивом.

19. Запомните несколько глаголов с частицей **się**, которым в русском языке соответствуют невозвратные глаголы.

Примеры из текста:

denerwować **się**	нервничать
spóźniać **się**, spóźnić **się**	опаздывать, опоздать
dowiadywać **się**, dowiedzieć **się**	узнавать, узнать

Другие примеры:

nudzić **się**	скучать
zmęczyć **się**	устать
opalać **się**, opalić **się**	загорать, загореть
czerwienić **się**	краснеть
zaczerwienić **się**	покраснеть
zielenić **się**	зеленеть
położyć **się**	лечь
stać **się**	стать
spieszyć **się**	спешить
bawić **się**	играть

Следующим русским возвратным глаголам соответствуют в польском языке глаголы невозвратные:

останавливаться, остановиться	stawać, stanąć
возвращаться, вернуться	wracać, wrócić
садиться	siadać, wsiadać
спускаться, спуститься	schodzić, zejść
подниматься, подняться	wchodzić, wejść
кататься	jeździć
отправляться, отправиться	wyruszać, wyruszyć
собираться (делать что-н.)	zamierzać, mieć zamiar
отсыпаться, отоспаться	odsypiać, odespać
клясться, поклясться	przysięgać, przysiąc
подписываться, подписаться (на что-н.)	prenumerować, zaprenumerować (co)
прогуливаться	spacerować
33., **44.** według mnie	по-моему

по этому образцу:

według ciebie	по-твоему
według niego, niej	по его, ее мнению
według nas	по-нашему
według was	по-вашему
według nich	по их мнению

Синонимическая конструкция:

moim zdaniem
twoim zdaniem
jego, jej zdaniem и т. д.

13., **32.** В настоящем уроке вы встречаетесь с употреблением предлога **w** + в и н. п а д. (не во временных конструкциях). Подобные случаи в польском языке очень ограничены. Вот несколько примеров:

spódnica **w kratę**	юбка в клетку
bluzka **w paski**	блузка в полоски
grać **w szachy** (w karty)	играть в шахматы (в карты)
bawić się **w zagadki literackie**	играть в литературные, загадки
wprowadzić **w błąd**	ввести в заблуждение
coś rzuca się **w oczy**	что-то бросается в глаза
patrzeć prosto **w oczy**	смотреть прямо в глаза
wystrzelić rakietę **w przestrzeń kosmiczną**	запустить ракету в космическое пространство

ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ (o k i m? o c z y m?) ЕД. Ч.

Подводим итог всему сказанному об образовании предложного падежа. В польском языке предложный падеж ед. ч. может иметь **3** окончания:

1) окончание -**e**. Это окончание вызывает смягчение или замену предшествующих согласных, а иногда также изменение гласных

основы. Оно прибавляется к существительным всех трех родов с основой на твердый согласный (за исключением всегда выделяемой нами группы согласных c, dz, cz, dż, l, rz, sz, ż, a в мужском роде (кроме слов на -**a**) и среднем окончание -**e** не выступает также после звуков k, g, ch).

В предложном падеже ед. ч. возможны следующие чередования согласных:

t : ć (*ci*)	instytu*t* — instytu*ci***e**, kobie*t***a** — kobie*ci***e**, zło*t***o** — zło*ci***e**, la*t***o** — le*ci***e**
st : ść (*ści*)	lis*t* — li*ści***e**, kapus*t***a** — kapu*ści***e**, mias*t***o** — mie*ści***e**
d : dź (*dzi*)	naró*d* — naro*dzi***e**, wod**a** — wo*dzi***e**
zd : źdź (*ździ*)	przyja*zd* — przyje*ździ***e**, gwia*zd***a** — gwie*zdzi***e**,
a : e	gnia*zd***o** — gnie*ździ***e**
r : rz	teat*r* — teat*rz***e**, gó*r***a** —gó*rz***e**
s : ś (*si*)	obca*s* — obca*si***e**, kas**a** — kas*i***e**, mięs**o** — mię*si***e**
z : ź (*zi*)	parowó*z* — parowo*zi***e**, łz**a** — łz*i***e**
ł : l	stó*ł* — sto*l***e**, si**ła** — si*l***e**, myd**ło** — myd*l***e**
sł : śl	pomy*sł* — pomy*śl***e**, mas**ło** — maś*l***e**
sn : śń (*śni*)	wio*sn***a** — wio*śni***e**
zn : zń (*źni*)	biel*izn***a** — biel*izni***e**

Следующие чередования согласных выступают только у существительных на -**a**:

k : c	waliz*k*a — waliz*ce*
g : dz	kole*g*a — kole*dze*
ch : sz	pończo*ch*a — pończo*sze*

2) окончание -**u**, прибавляемое к существительным мужского (кроме слов -**a**) и среднего рода с основой на мягкий согласный и на согласные c, dz, cz, dż, l, rz, sz, ż, k, g, ch, после которых не выступает окончание -**e**. Оно не влечет за собой никаких изменений основы.

Примеры:

м. род	kwiecie*ń*	— kwietni**u**
	li*ść*	— li*ści***u**
	tramwaj	— tramwaj**u**
	dworzec	— dworc**u**
	wódz	— wodz**u**
	król	— król**u**
	żołnierz	— żołnierz**u**
	nóż	— no*ż***u**
	porządek	— porządk**u**
	róg	— rog**u**
	ruch	— ruch**u**

ср. род	południ**e**	— południ**u**
	miejsc**e**	— miejsc**u**
	jajk**o**	— jajk**u**

Это же окончание имеют следующие слова с твердым согласным основы: **państwo** (обращение, товарищи, супруги), **dom**, **syn**, **pan**.

3) Окончание -**i** (-**y**), прибавляемое к существительным женского рода на -**a** с конечным мягким согласным основы или согласным c, dz, cz, dż, l, rz, sz, ż, а также к существительным женского рода на согласный (типа **noc**):

kuchni**a**	—	kuchn**i**
stacj**a**	—	stacj**i**
ulic**a**	—	ulic**y**
burz**a**	—	burz**y**
wieś	—	ws**i**
noc	—	noc**y**
sól	—	sol**i** и др.

Формы предложного и дательного падежей существительных женского рода совпадают.

ВЫРАЖЕНИЕ ДОЛЖЕНСТВОВАНИЯ

Обратите внимание на употребление в тексте урока разных конструкций со значением долженствования и на разницу в их значениях,

mieć + инфинитив

Nasi koledzy **mają wstąpić** po nas.	Наши товарищи должны зайти за нами (= действие предстоящее, планированное)
Tadek **miał** wczoraj **kupić** bilety.	Тадек должен был вчера купить билеты (= вероятно купил, предполагается, что купил вчера; так они условились)
Mam więc od nowa **się pakować**?	Значит, опять мне упаковываться?
Czy **mam umalować** usta?	Покрасить губы? (= покрасить ли мне губы?)
Co **mamy** teraz **robić**?	Как нам теперь быть?

powinien + инфинитив

Powinni tu **przyjść** na pół do piątej	Они должны сюда прийти к половине пятого (= мы считаем, что это должно состояться, надеемся)
Na dwunastą w nocy **powinniśmy być** na miejscu.	К двенадцати ночи мы должны быть на месте (= предполагаем)

Za dwadzieścia minut **powinni** przyjść chłopcy.	Через двадцать минут должны прийти ребята (= мы так условились, они обязались)
Już od pół godziny **powinni** tu **być**.	Они должны были здесь быть уже полчаса тому назад
musieć + инфинитив	
Musimy czekać.	Мы должны ждать (= мы вынуждены, другого выхода нет)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на польский язык:

ввести кого-нибудь в заблуждение, ввести кого-нибудь в комнату, юбка в клетку, дорога в Берлин, пойти в университет, пойти на фабрику, работать на фабрике, играть в карты, пойти в магазин за хлебом, приехать к 12-ти ночи, узнать что-нибудь у знакомых, слушать концерт по радио.

II. Образуйте предложный падеж ед. ч. и род. пад. мн. ч. следующих слов:

rzecz, dzień, wiadomość, wiosna, kolega, ręka, gwiazda, zjazd, łza, część, lekcja, noc, partia, pan, miejsce, oko, ucho, Rosjanin, Amerykanin, woda, noga, Bułgar, wiatr, ciało, las, narzędzie, wybrzeże, morze, pole, święto.

III. Употребите нужные конструкции со значением долженствования. Укажите, в каких случаях возможны разные конструкции и объясните разницу в их значении.

1. (my) . . . . . słuchać starszych, ale nie zawsze ich słuchamy.
2. (my) . . . . . się śpieszyć, jeżeli chcemy pojechać tym pociągiem.
3. Nie mamy innego wyjścia, ... przyjść tu jeszcze raz.
4. Przy jedzeniu nie . . . . . (my) czytać.
5. (ja) . . . . . pójść dziś do kina.
6. (ja) . . . . . jutro pojechać do Krakowa.
7. Już od pół godziny . . . . . (oni) tu być.
8. (on) . . . . . być tu już wczoraj.

31

LEKCJA TRZYDZIESTA PIERWSZA

Действительные причастия настоящего времени и деепричастия несовершенного вида.

PODRÓŻ DO KRAKOWA

1. — Którędy wychodzi się na perony?
2. — Tędy. Chodź szybciej, Maryjko!
W przejściu do biletera:
3. — Czy pociąg do Krakowa jest już podstawiony?
4. — Tak.
5. — Na który peron?
6. — Peron A.
7. — Dziękuję.

* * *

8. — Jaki przepełniony jest ten pociąg! Często jeżdżę do Krakowa, ale takiego przepełnienia nie, widziałam. Przez wasze spóźnienie będziemy musieli całą drogę stać w korytarzu.
9. — Ale naprawdę to nie nasza wina. Ja po prostu zawsze mam pecha. Gdy się spieszę, albo wyłączają prąd, albo wstrzymują ruch z powodu jakiegoś wypadku. A przecież wiesz, jak trudno o tej porze złapać taksówkę... Może jednak znajdziemy gdzieś wolne miejsce.
10. — Chodźcie dalej! W przednich wagonach będzie chyba luźniej.
11. — Tu są dwa zupełnie puste wagony.
12. — Ale to druga klasa, a my mamy pierwszą. A poza tym te wagony są zarezerwowane dla wycieczki. Chodźmy dalej!
13. — W tym przedziale są jeszcze miejsca.
14. — Przepraszam panią, czy te miejsca są wolne?
15. — Owszem, ale to jest przedział dla matek z dziećmi.

16. Do konduktora:
— Proszę pana, czy już nigdzie nie ma miejsc?
17. — Przed chwilą doczepiono dwa wagony, ale niech państwo idą szybciej, za trzy minuty odjazd.

W PRZEDZIALE

18. — Przepraszam pana, czy te miejsca są wolne?
19. — Owszem.
20. — Marku, pomóż mi postawić walizki na półce!
21. — Czy postawić je z tej strony?
22. — Nie, postaw je na tamtej półce! Tam jest więcej miejsca.
23. — Maryjko, usiądź przy oknie!
24. — Zaledwie zdążyliśmy wsiąść, a już pociąg rusza. Gdyby nie taksówka, z pewnością byśmy nie zdążyli.

* * *

25. — Czy to przedział dla palących?
26. -— Masz chęć zapalić? Zaraz cię poczęstuję. Dostałem od znajomego papierosy bułgarskie. Ale gdzie ja je podziałem?
27. — Poszukaj w kieszeniach płaszcza! Na pewno ich nie wziąłeś.
28. — Rzeczywiście! Nie mam przy sobie papierosów.
29. — Ja wprawdzie nie palę, ale mogę was poczęstować papierosami.
30. — Wydaje mi się, że kiedyś paliłaś, Olu?
31. — Tak, ale od pewnego czasu lekarz zabronił mi palić. Czy masz zapałki?
32. — Nie. Poproś tamtego pana o zapałki. Tylko co zapalał papierosa.
33. — Czy mamy coś do czytania?
34. — Nie. W pośpiechu nie zdążyliśmy nic kupić. Nie mamy żadnych czasopism ani dzisiejszych gazet.
35. — Nie mamy też co jeść.
36. — Mama dała mi na drogę trochę słodyczy i owoców. Zaraz zobaczymy, co tam jest w tej paczce. Czekolada, cukierki, biszkopty.

37. — Jedz, Maryjko, przecież jesteśmy bez obiadu.
38. — I to wszystko przez nas.
39. — Oczywiście. Przecież mieliśmy razem pójść na obiad.

* * *

40. — Marku, opuść trochę niżej okno! Jaki piękny las mijamy! Ten jest znacznie większy niż te, które dotąd widziałam w Polsce.
41. — Najwspanialsze na tej trasie lasy, **ciągnące** się kilometrami wzdłuż toru kolejowego, zaczynają się dopiero w okolicach Kielc.
42. — Podobno do Krakowa można dojechać teraz pociągiem elektrycznym.
43. — Tak. Linią Warszawa—Śląsk.
44. — Szkoda, że nie mamy czasu pojechać na Śląsk. Zobaczylibyśmy ośrodek polskiego przemysłu.
45. — Ja byłem na Śląsku tylko raz, w Katowicach, w 1953 roku. Od tego czasu nie miałem okazji tam pojechać. Ola dobrze zna Śląsk.
46. — Tak. Mieszkałam na Śląsku od 1947 .do 1954 roku. Mój ojciec jest górnikiem.
47. — Już się ściemnia. Czy można zapalić światło?
48. — Maryjko, już nie będziesz mogła wyglądać oknem.
49. — Szkoda! Krajobraz polski jest zupełnie inny niż nasz. Nie ma tu tak rozległych przestrzeni. **Pojawiające** się wciąż miasta i wsie bardzo go urozmaicają. Ciągle widać ludzi **pracujących** w polu, **spieszących** ulicami mijanych miast, **napełniających** gwarem stację i perony.
50. — Czy prędko dojedziemy do Krakowa?
51. — Mniej więcej za dwie i pół godziny.

HUMOR

ZALEŻY

Do konduktora stojącego na peronie podchodzi młody mężczyzna:
— Panie konduktorze, moja żona odjeżdża tym pociągiem. Czy zdążę jeszcze wejść do pociągu i pocałować ją na do widzenia?
— To zależy, jak długo jesteście państwo po ślubie.

СЛОВАРЬ

biszkopt	бисквит
bułgarski	болгарский
ciągnąć się	тянуться
cukierek	конфета
czekolada	шоколад
doczepić	прицепить
gwar	шум
kilometr	километр
kolejowy	железнодорожный
krajobraz	пейзаж
którędy	каким путем, как
lekarz	врач
napełniać	наполнять
naprawdę	действительно, на самом деле
okolica	окрестность
opuścić	опустить
ośrodek	центр
paczka	пакет
palić	курить
papieros	папироса, сигарета
pocałować	поцеловать
poczęstować	угостить
pośpiech	спешка
prąd	ток
prędko	скоро
przedni	передний, головной
przemysł	промышленность, индустрия
przepełnienie	сутолока, многолюдье
przepełniony	переполненный
rozległy	обширный
ruszać	трогаться
słodycze	конфеты, шоколад и т.п.
ściemniać się	смеркаться
tędy	этим путем, этой дорогой
urozmaicać	разнообразить
wieś	деревня
wstrzymywać	останавливать
wyglądać	смотреть
wyłączać	выключать
wypadek	несчастный случай
wzdłuż	вдоль
zależy	смотря
zabronić	запретить
zaledwie	едва
zapalać	закуривать
zapalić	закурить
zarezerwować	забронировать
z pewnością	наверное, несомненно

ПУТЕШЕСТВИЕ В КРАКОВ

1. Где выход на платформы?
2. Здесь. Поторопись, Марийка! (У выхода, контролеру):
3. Поезд в Краков уже подан?
4. Да.
5. На какую платформу?
6. На платформу А.
7. Спасибо.

* * *

8. Как переполнен этот поезд! Я часто езжу в Краков, но такой сутолоки еще не видела. Из-за того, что вы опоздали, мы должны будем всю дорогу стоять в коридоре.
9. Но мы действительно не виноваты. Мне просто всегда не везет. Когда я тороплюсь, выключают ток или останавливают движение из-за какого-нибудь несчастного случая. А ведь ты знаешь, как трудно в это время поймать такси. Но может быть, мы все-таки найдем где-нибудь свободные места.
10. Пойдемте дальше! В передних вагонах будет, пожалуй, свободнее.
11. Здесь два Совершенно пустых вагона.

12. Но это второй класс, а у нас первый. Притом эти вагоны забронированы для экскурсии. Пойдемте дальше!
13. В этом купе есть еще места.
14. Извините, эти места свободны?
15. Да, но это купе для матерей с детьми.
16. Проводнику: Уже нигде нет мест?
17. Только что прицепили два вагона, но поторопитесь, через три минуты отправление поезда.
    (В купе)
18. Извините, эти места свободны?
19. Да.
20. Марк, помоги мне поставить чемоданы на полку!
21. Поставить их с этой стороны?
22. Нет, поставь их на ту полку! Там больше места.
23. Марийка, садись у окна!
24. Мы едва успели сесть, а поезд уже трогается. Если бы не такси, мы, наверное, не успели бы.
25. Это купе для курящих?
26. Хочешь закурить? Сейчас угощу тебя. Я получил от знакомого болгарские папиросы. Но куда я их дел?
27. Поищи в карманах пальто! Наверное, ты их вообще не взял.
28. В самом деле! У меня нет с собой папирос.
29. Правда, я не курю, но могу вас угостить сигаретами.
30. Кажется, что ты когда-то курила, Оля?
31. Да, но с некоторых пор врач запретил мне курить. У тебя есть спички?
32. Нет, попроси спички у этого мужчины. Только что он закуривал сигарету.
33. У нас есть что-нибудь почитать?
34. В спешке мы не успели ничего купить. У нас нет никаких журналов, нет даже сегодняшних газет.
35. Нам и есть нечего!
36. Мама дала мне на дорогу немного вкусных вещей и фруктов. Сейчас посмотрим, что в этом пакете. Шоколад, конфеты, бисквиты.
37. Ешь, Марийка, ведь мы сегодня не обедали.
38. И все это из-за нас?
39. Конечно, мы собирались вместе пойти обедать.
40. Марк, опусти ниже окно! Какой чудесный лес! Он гораздо больше тех, которые я до сих пор видела в Польше.
41. Самые замечательные леса на этой линии, тянущиеся целыми километрами вдоль железной дороги, начинаются только в окрестностях города Кельце.
42. Кажется, в Краков можно ехать теперь электрическим поездом.
43. Да, линией Варшава — Силезия.

44. Жаль, что у нас нет времени поехать в Силезию. Мы увидели бы центр польской промышленности.
45. Я был в Силезии только один раз, в Катовицах в 1953 году. С тех пор мне ни разу не представился случай туда поехать. Оля хорошо знает Силезию.
46. Да. Я жила в Силезии с 1947 до 1954 года. Мой отец — шахтер.
47. Уже смеркается... Можно зажечь свет?
48. Марийка, уже не будешь (не сможешь) смотреть в окно.
49. Жаль! Польский пейзаж совершенно другой, чем наш. Здесь нет таких обширных пространств, как у нас. Постоянно мелькающие города и деревни очень его разнообразят. Все время видишь людей, работающих в поле, спешащих улицами городов, мимо которых мы проезжаем, наполняющих шумом станции и перроны.
50. Мы скоро будем в Кракове?
51. Примерно (более или менее) через два с половиной часов.

którędy	каким путем, дорогой? как? где?
tędy	этим путем, дорогой; здесь
tamtędy	тем путем, дорогой; там

— Którędy? — Tędy.

podstawić pociąg (na peron)	подать поезд (на платформу)
mieć pecha	не везти
mam pecha	мне не везет
zawsze mam pecha	мне всегда не везет
przednie wagony	передние, головные вагоны
tylne wagony	задние, хвостовые вагоны

только что — **przed chwilą**, **dopiero co**, **tylko co**

przedział (wagon) **dla palących**	купе (вагон) для курящих
przedział (wagon) **dla niepalących**	купе (вагон) для некурящих
palić papierosa	курить папиросу (сигарету)
papieros	папироса, сигарета
w pośpiechu	в спешке
mieć okazję	иметь случай
mam okazję	мне представляется случай
mniej więcej	более или менее, примерно
na do widzenia	на прощание
to zależy, jak długo jesteście państwo po ślubie	смотря как давно вы поженились

КОММЕНТАРИЙ

8., **38.** Конструкция **przez** + в и н. п а д. выполняет в польском языке еще одну функцию: она Служит для выражения причины и соответствует русским конструкциям „**из-**за + род. пад." и „по + дат. пад.".

przez nich spóźnimy się na pociąg	из-за них мы опоздаем на поезд
przez wasze **spóźnienie**	из-за того (вследствие того), что вы опоздали
i to wszystko **przez nas**	и все это из-за нас
przez nieostrożność	из-за неосторожности, по неосторожности
przez roztargnienie	по рассеянности

8. Еще один тип чередования в группе глаголов II-го спряжения — ***źdź : żdż***

je*źdz*ić [*ежьджич*] — je*żdż*ę [*ежджэ*^{н}], je*źdz*isz [*ежьджиш*]

Следовательно, в этой глагольной группе возможны следующие типы чередований:

dź : dz	cho*dz*ić — cho*dz*ę
ć : c	płaci*ć* — płac*ę*
ś : sz	musi*eć* — musz*ę*
ść : szcz	mie*ścić* się — mie*szcz*ę się
żdź : żdź	je*ździć* — je*żdż*ę

11. Прилагательное при числительных **dwa** (**dwie**), **trzy**, **cztery**, выступающих в форме именительного (винительного) падежа, принимает формы им. (вин.) пад. мн. числа, т. е. согласуется с определяемым существительным:

dwa puste w a g o n y	два пустых вагона
dwie małe d z i e w c z y n k i	две маленькие девочки
trzy wolne m i e j s c a	три свободных места
trzy duże s t a c j e	три большие станции
trzy piękne l a s y	три прекрасных леса

и т. д.

21., **22.** и др. Возвращаемся к формам винительного падежа мн. ч. местоимений **one**, **oni**.

Форма **je** (= вин. пад. от **one**) заменяет все существительные за исключением личных существительных мужского рода.

Czy postawić **je** z tej strony? (je = walizki)	Поставить их с этой стороны?
Postaw **je** na tamtej półce! (je = walizki)	Поставь их на ту полку!
Gdzie ja **je** podziałem? (je = papierosy)	Куда я их дел?

Личные существительные м. рода заменяются в вин. пад. мн. ч. формой местоимения **ich** (= вин. пад. от **oni**):

Zobaczyłem polskich żołnierzy.	Я увидел польских солдат.
Zobaczyłem **ich**.	Я их увидел.

После отрицания употребляется не винит., а род. пад., который имеет только одну форму ich:

Na pewno **ich** nie wziąłeś (ich = papierosów).
Nie zobaczyłem polskich żołnierzy.
Nie zobaczyłem **ich**.

31. Напоминаем, что предлог **od** в сочетании с существительными, обозначающими какой-то момент (а не отрезок) времени, переводится на русский язык предлогом „**с**”.

od pewnego czasu	с некоторых пор
od tego czasu	с тех пор

ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫЕ ПРИЧАСТИЯ НАСТОЯЩЕГО ВРЕМЕНИ И ДЕЕПРИЧАСТИЯ НЕСОВЕРШ. ВИДА

Образование действительных причастий настоящего времени в польском языке очень просто. К форме 3-го лица мн. ч. прибавляется -с-, а также родовые и падежные окончания прилагательных:

palą	— palą**cy** (-a)	курящий, -ая
ciągną się	— ciągną**cy** (-a, -e) się	тянущийся, -аяся, -еeся
pojawiają się	— pojawiają**cy** (-a, -e) się	появляющийся, -аяся, -еeся
pracują	— pracują**cy** (-a, -e)	работающий, -ая, -ее
spieszą się	— spieszą**cy** (-a, -e) się	спешащий, -ая, -ее
napełniają	— napełniają**cy** (-a, -e)	наполняющий, -ая, -ее,

Форма без окончания = деепричастие несов. вида.

paląc	куря
pojawiając się	появляясь
pracując	работая

и т. д.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на польский язык:

1. Он курит сигарету.
2. Мы зажигаем огонь.
3. Они (девушки) только что вернулись из Польши.
4. По рассеянности она потеряла часы.
5. Они ехали в одном из передних вагонов электрического поезда.
6. Поезд был подан за час до отъезда (перев. безличн. оборотом).
7. Из-за вас мы чуть не опоздали.
8. С некоторых пор я бросил курить.
9. Сегодня нам нечего делать.
10. Некому позаботиться о нас.

II. Замените личные предложения безличными:

1. Te wagony są zarezerwowane dla wycieczek.
2. Lekarz zabronił mi palić.
3. Zwiedziliśmy ośrodek polskiego przemysłu.
4. Pociąg został podstawiony.
5. Kupiliśmy tygodniki i gazety popołudniowe.
6. Marek opuścił okno.

III. От следующих глаголов образуйте деепричастия и действительные причастия настоящего времени:

wychodzić, dziękować, widzieć, wiedzieć, jeść, mieć, iść, brać, nieść, wieźć, móc, drzeć, kłaść, chcieć, być, opierać się, częstować, myć się, żyć, stać, dawać, budzić, pisać, spać, jechać, lecieć, rosnąć.

32

LEKCJA TRZYDZIESTA DRUGA

W KRAKOWIE

1. — Nasz pociąg spóźnił się o czterdzieści pięć minut. Zamiast o dwunastej, przyjechaliśmy za piętnaście pierwsza.
2. — Musimy zapytać kogoś o najbliższy hotel.
3. — O parę kroków stąd jest hotel „Europejski". Zaprowadzę was.

W RECEPCJI

4. — Czy są wolne pokoje?
5. — Jakie pokoje państwo sobie życzą?
6. — Dla nas proszę jeden pokój dwuosobowy.
7. — A dla nas jeden trzyosobowy.
8. — Na pierwszym piętrze mamy jeszcze jeden pokój dwuosobowy, ale wszystkie pokoje trzyosobowe są zajęte. Mogę dać panom tylko pokój czteroosobowy. Będzie kosztować o 20 złotych drożej.
9. — Jaka jest cena pokoju czteroosobowego?
10. — 110 (sto dziesięć) złotych za dobę. Doba hotelowa, jak państwo wiedzą, trwa od godziny osiemnastej do osiemnastej.
11. — A ile my płacimy za pokój?
12. — 70 (siedemdziesiąt) złotych. Proszę wypełnić te formularze! Czy mogę prosić o dowody osobiste?
13. — My dwoje jesteśmy z zagranicy. Mamy paszporty zagraniczne.
14. — W takim razie niech państwo będą łaskawi wypełnić ten formularz.
15. — Olu, którego mamy dzisiaj? Nie wiem, jaką datę wpisać.
16. — Dziś jest już 21 lipca.
17. — Na jak długo zamawiają państwo pokoje?
18. — Na razie na cztery dni.
19. — Gdy tylko będzie wolny pokój trzyosobowy, natychmiast panów zawiadomię.

Proszę klucze. Numer pokoju pań 116. Pokój panów jest na drugim piętrze, numer 231. Portier zaprowadzi państwa na górę. Życzę państwu dobrej nocy.

20. — Dobranoc panu!

ŚNIADANIE

21. — Maryjko, po co wracasz na górę?
22. — Po portmonetkę. Zostawiłam pieniądze w pokoju.
23. — A ja pójdę po płaszcz. Dziś jest chłodny ranek.
24. — Przecież nie będziemy na razie wychodzili z hotelu.
25. — Sądziłem, że pójdziemy na śniadanie do baru mlecznego.
26. — Możemy zjeść śniadanie w hotelu. Tu jest restauracja.

PRZY STOLE

27. Kelner: — Słucham państwa.
28. — Prosimy bułki, masło, dla mnie dwa jajka na miękko.
29. — A dla mnie porcję jajecznicy.
30. — Czy można dostać gotowane mleko?
31. — Owszem, jest mleko, kawa, kakao, herbata.
32. — Dla mnie proszę kawę.
33. — A dla pani mleko?
34. — Tak.
35. — A co panowie zamawiają?
36. — Trzy porcje wędliny, dżem śliwkowy i trzy szklanki herbaty.

(Po chwili wraca kelner)

37. — Pan się pomylił! Zamiast zamówionej przez nas wędliny przyniósł pan ser.
38. — A dla mnie zamiast kawy — kakao.
39. — Bardzo państwa przepraszam, pomyliłem się. To śniadanie zamawiali tamci panowie.

* * *

40. — Mam wrażenie, że wkrótce zacznie padać deszcz. Spójrzcie, jak się chmurzy!
41. — Co, ty znów boisz się deszczu?
42. — Nie, tylko przypominam wam, żebyście wzięli płaszcze nieprzemakalne.

43. — Zamiast chodzić po mieście, możemy dziś zwiedzać muzea.
44. — Czy Wawel jest otwarty dla zwiedzających we wszystkie dni?
45. — We wszystkie dni prócz poniedziałków.
46. — A ów słynny ołtarz Wita Stwosza *) w kościele Mariackim **) można obejrzeć o każdej porze dnia?
47. — Tak. Kościół Mariacki jest otwarty przez cały dzień.
48. — Chodźmy już! Zawołaj kelnera! Uregulujemy rachunek.

HUMOR

Gość do portiera w hotelu:
— Jaka tu jest cena pokojów?
— 250 złotych na pierwszym piętrze, 220 zł na drugim, 200 zł na trzecim, 160 zł na czwartym, 120 zł na piątym, 100 zł na szóstym i 80 na siódmym piętrze.
— Dziękuję panu, ale ten budynek jest dla mnie za niski.

СЛОВАРЬ

bułka	булочка	**pokój**	номер
doba	сутки	**pomylić się**	ошибиться
dwoje	оба	**porcja**	порция
dwuosobowy	двухместный	**portier**	швейцар
dżem	джем	**portmonetka**	портмоне
europejski	европейский	**przypominać**	напоминать
gość	приезжий	**recepcja**	бюро приема
gotować	кипятить	**śliwkowy**	сливовый
jajecznica	яичница	**zaprowadzić**	проводить
jajko	яйцо	**zawiadomić**	сообщить, известить
lipiec	июль		
ołtarz	алтарь	**zawołać**	позвать

В КРАКОВЕ

1. Наш поезд опоздал на сорок пять минут. Вместо 12 часов, мы приехали без 15-ти час.
2. Нам надо спросить у кого-нибудь, где ближайшая гостиница.
3. В нескольких шагах отсюда находится гостиница „Европейская". Я провожу вас.
   В бюро приема.

*) Ołtarz Wita Stwosza — триптих в готическом стиле (XV в.) работы выдающегося скульптора средневековья, один из немногочисленных памятников этого типа в Европе.
**) Kościół Mariacki — один из красивейших памятников готической архитектуры в Кракове, построенный в XIV веке.

4. Есть свободные номера?
5. Какие номера вы желаете?
6. Нам, пожалуйста, один двухместный номер.
7. А для нас один трехместный.
8. На втором этаже есть еще один двухместный номер, но все трехместные номера заняты. Могу вам дать только четырехместный номер. Он будет стоить на 20 злотых дороже.
9. Сколько стоит четырехместный номер?
10. 110 злотых в сутки. Сутки в гостинице, как вы знаете, считаются с восемнадцати до восемнадцати часов.
11. А сколько стоит (мы платим за) наш номер?
12. 70 злотых. Заполните, пожалуйста, эти бланки! Дайте, пожалуйста, ваши паспорта!
13. Мы оба из-за границы. У нас иностранные паспорта.
14. В таком случае, будьте добры, заполните этот бланк!
15. Оля, какое сегодня число? Не знаю, какое число впивать.
16. Сегодня уже 21-ое июля.
17. На какой срок вы заказываете номера?
18. Пока на четыре дня.
19. Как только освободится трехместный номер, немедленно сообщу вам об этом. Пожалуйста, вот ключи. Ваш номер 116. А ваш номер 231 на третьем этаже. Швейцар проводит вас наверх. Желаю вам спокойной ночи.
20. Спокойной ночи.
    Завтрак.
21. Марийка, зачем ты возвращаешься наверх?
22. За портмоне. Я оставила деньги в номере.
23. А я пойду взять пальто. Сегодня холодное утро.
24. Ведь мы пока не будем выходить из гостиницы.
25. Я думал, что мы пойдем завтракать в кафе-молочную.
26 Можем позавтракать в гостинице. Здесь есть ресторан.
    За столом.
27. Официант: Я вас? слушаю.
28. Подайте, пожалуйста, булочки, масло, для меня два яйца всмятку.
29. А для меня яичницу.
30. Можно получить кипяченое молоко?
31. Да, есть молоко, кофе, какао, чай.
32. Мне, пожалуйста, кофе.
33. А вам молоко?
34. Да.
35. А что вы заказываете?
36. Две порции колбасы, сливовый джем и три стакана чаю.
    (Через некоторое время официант возвращается.)

37. Вы ошиблись! Вместо заказанной нами колбасы, вы принесли сыр.
38. А мне — вместо кофе, какао.
39. Извините, пожалуйста, я ошибся. Этот завтрак заказывали те товарищи.
40. Мне кажется, что скоро пойдет дождь. Посмотрите, какие тучи!
41. Ты что, опять боишься дождя?
42. Нет, я только напоминаю вам, чтобы вы взяли непромокаемые плащи.
43. Вместо того чтобы ходить по городу, мы можем сегодня посещать музеи.
44. Вавель во все дни открыт для посетителей?
45. Во все дни, кроме понедельников.
46. А этот знаменитый алтарь Вита Ствоша в Мариацком костеле можно смотреть во всякое время дня?
47. Да. Мариацкий костел открыт весь день.
48. Пойдемте! Позови официанта! Заплатим по счету.

pokój jednoosobowy	номер на одного, одноместный
pokój dwuosobowy	номер на двоих, двухместный
pokój trzyosobowy	номер на троих, трехместный
Jaka jest cena pokoju?	Сколько стоит номер? (какова цена номера?)
Ile kosztuje pokój?	Сколько стоит номер?
Ile płacimy za pokój?	Сколько стоит наш номер?
Ile płacimy?	Сколько с нас (следует)?
dowód osobisty	паспорт (удостоверение личности)
paszport (zagraniczny)	заграничный паспорт
Którego mamy dzisiaj?	Какое сегодня число?
Jaki dzień mamy dzisiaj?	Какой сегодня день?
jajko na miękko	яйцо всмятку
jajko na twardo	крутое яйцо
jajko sadzone	яичница-глазунья
jajecznica	яичница-болтунья
płaszcz nieprzemakalny	дождевик, непромокаемый плащ
uregulować rachunek	заплатить по счету

КОММЕНТАРИЙ

1., **2.** и др. Повторяем случаи употребления конструкции: **o** + вин. пад., добавляя некоторые новые сочетания:

spóźnić się o **45** minut	опоздать на 45 минут
zapytać **o** najbliższy **hotel**	спросить, где ближайшая гостиница („о чем")
o parę (**kilka**) **kroków** stąd jest hotel	в нескольких шагах отсюда находится гостиница
prosić **o dowody** osobiste	просить паспорта

Эта же конструкция выступает в оборотах со сравнительной степенью прилагательных и наречий:

pokój droższy **o 20 złotych**	комната дороже на 20 злотых
będzie kosztować drożej **o 20 zł**	будет стоить дороже на 20 зл.
tańszy **o 20 złotych**	дешевле на 20 злотых
taniej **o 20 złotych**	дешевле на 20 злотых

13. Числительные **dwoje**, **troje**, **czworo** и т.д. употребляются в польском языке немного иначе, чем в русском. В сочетании с личными местоимениями и существительными, обозначающими лиц, они употребляются только тогда, когда в данной группе лиц есть женщины (девушки) и мужчины (при числительном **dwoje**, конечно, женщина (девушка) и мужчина).

my dwójе jesteśmy z zagranicy	мы оба (т.е. Марийка и Володя) из-за границы
nas było **dwoje**	обязательно женщина (девушка) и мужчина
dwoje państwa	вы оба
oboje rodzice	мать и отец
troje przyjaciół	три друга (девушка и парни или девушки и парень)
pięcioro moich znajomych	пять моих знакомых (= в группе должны быть женщины и мужчины)
kilkoro studentów	несколько студентов (= студентки и студенты)

В том случае, когда речь идет только о мужчинах, эти числительные не употребляются. Русским сочетаниям „двое мужчин, трое рабочих, пятеро солдат и др." соответствуют в польском языке сочетания с другими числительными (о них см. урок 35).

Числительные **dwoje**, **troje** и т.д. употребляются со словом **dzieci** (дети) и с существительными, обозначающими детенышей животных и птиц:

dwoje dzieci	двое детей
dwoje kociąt	двое котят
pięcioro jagniąt	пятеро ягнят
troje kurcząt	трое цыплят

а также с существительными, обозначающими натуральные пары предметов, и с некоторыми словами, не имеющими ед. числа (последняя группа очень ограничена; русским собирательным числительным в этих случаях чаще всего соответствуют в польском языке сочетания со словом **para**):

dwoje oczu	два глаза
dwoje uszu	два уха
dwoje rąk	две руки (у одного человека)
dwoje drzwi	двое дверей
но: трое ножниц	trzy pary nożyczek
двое брюк	dwie pary spodni
четверо лыж	cztery pary nart
двое сапог	dwie pary butów

В косвенных падежах этих числительных прибавляется суффикс -***g***- и падежное окончание (по типу существительных среднего рода):

dwoj**e**	troj**e**	czwor**o**	kilkor**o**
dwoj***g*****a**	troj***g*****a**	czwor***g*****a**	kilkor***g*****a**
dwoj***g*****u**	troj***g*****u**	czwor***g*****u**	kilkor***g*****u**

и т.д. (см. таблицу)

31. В отличие от других существительных на -**o** иностранного происхождения, склоняющихся в польском языке (напр.: kino, biuro, palto), слово **kakao** не склоняется.

37., **38.**, **43.** Известный вам уже предлог **zamiast** сочетается как с существительными (в род. пад.), так и с инфинитивом:

zamiast zamówionej przez nas **wędliny**	вместо заказанной нами колбасы
zamiast kawy	вместо кофе
zamiast chodzić po mieście	вместо того чтобы ходить по городу

39. Вы знаете, что слово **państwo** имеет два значения:

1) форма обращения к женщине(-ам) и мужчине(-ам)
2) государство.

Но в каждом из этих значений оно характеризуется разными грамматическими признаками:

а) **ci** państwo	**to** państwo
tamci państwo	**tamto** państwo
б) państwo żąda**ją** od nas wiele	państwo żąda od nas wiele
в) szanuję państw**a**	szanuję państw**o**
г) mówimy o państw**u**	mówimy o państwi**e**

43. Слова с окончанием *-um* (ср. род) не склоняются лишь в ед. ч. Множественное число: muze**a**
muze**ów**
muze**om**
и т.д. (см. таблицу)

46. Слово **kościół** является единственным примером, где чередуются три гласных звука — ***ó : o : e***
kościół, род. kościoła, пр. kościele

УПРАЖНЕНИЯ

I.Ответьте на следующие вопросы:
1. O ile minut spóźnił się pociąg do Krakowa?
2. Czy nasi znajomi przyjechali do Krakowa przed północą, czy po północy?
3. Gdzie się zamawia pokoje hotelowe?
4. O ile drożej kosztuje pokój czteroosobowy od pokoju trzyosobowego?
5. Od której godziny do której trwa w Polsce doba hotelowa?
6. Czy Polacy w kraju mają paszporty, czy dowody osobiste?
7. Kto ma paszporty?
8. Którego dnia nasi znajomi przyjechali do Krakowa?

II. Вставьте нужные предлоги и прибавьте окончания:
1. Maryjka wróciła (portmonetka), ponieważ zostawiła pieniądze (pokój).
2. Urzędnik w hotelu prosi gości (dowody osobiste).
3. Muszę zapytać (najbliższy hotel).
4. Pójdziemy (śniadanie, bar mleczny).
5. Przyjechaliśmy do Warszawy (rok).
6. Przebywam w Krakowie (1 maja).
7. Wszystkie pokoje zostały zajęte (cudzoziemcy).
8. W Krakowie pójdziemy (muzea i kościoły).

III. Приведите обороты:
1. Как надо обратиться к женщине (мужчине, женщинам, мужчинам, женщинам и мужчинам) с просьбой, вопросом и т.п.?
2. Что вы скажете, если случайно толкнули в автобусе, трамвае и т. п. женщину (несколько женщин), мужчину (неск. мужчин), женщину и мужчину?
3. Как вы поблагодарите, если женщина (неск. женщин), мужчина (неск. мужчин), женщина и мужчина оказали вам услугу?
4. Приведите вежливые формы приветствия: утром, вечером (к женщине (к неск. женщинам), мужчине (неск. мужчинам), женщине и мужчине)?
5. Что вы скажете, прощаясь с женщиной(-ами), мужчиной(-ами), женщиной и мужчиной днем, поздним вечером?

33

LEKCJA TRZYDZIESTA TRZECIA

Безличные обороты (продолжение)

W DWÓCH SŁOWACH O KRAKOWIE

1. O początkach i najstarszych dziejach Krakowa opowiada ludowa legenda.

2. Według tej legendy miasto zostało założone na wzgórzu Wawel, w miejscu gdzie przebiegły Krak zwyciężył strasznego smoka. Od imienia zwycięzcy miasto nazwano Krakowem.

3. Rzeczywista historia Krakowa zaczyna się oczywiście nie od Kraka.

4. W X (dziesiątym) wieku, za panowania Mieszka I *) (Pierwszego), włączono Kraków w granice państwa polskiego.

5. W roku 1138 miasto stało się stolicą Polski.

6. Wraz z rosnącym znaczeniem gospodarczym i politycznym Krakowa wzrastać zaczyna jego rola jako ośrodka kultury i nauki.

7. W połowie XIII w. (wieku) po najazdach Tatarów, którzy zniszczyli stary gród, na ruinach powstaje nowy Kraków.

8. Od tej chwili zaczyna się szybka rozbudowa miasta.

9. Na Rynku krakowskim wzniesiono gotycki gmach ratusza.

10. Obok ratusza, pośrodku Rynku, zbudowano Sukiennice — dawne hale targowe.

11. W wieku XIV również na Rynku krakowskim wzniesiony został jeden z najpiękniejszych zabytków architektury gotyckiej w Polsce — Kościół Mariacki.

12. Znajduje się w nim wielki ołtarz, rzeźbiony przez Wita Stwosza.

---

*) Mieszko I — первый польский князь, о котором имеются хроникальные записи.

13. W 1364 r. za panowania króla Kazimierza Wielkiego został założony pierwszy w Polsce uniwersytet *) — jedna z najstarszych uczelni w Europie.

14. Po odnowieniu uniwersytetu, w XV wieku, powstała krakowska dzielnica uniwersytecka. Najstarszym budynkiem uniwersyteckim jest słynne Collegium Maius.

15. Na Uniwersytecie Jagiellońskim studiował Mikołaj Kopernik.

16. Przez dłuższy czas uczelnia była ośrodkiem postępu i humanizmu.

17. W XVI w. (tak zwany ,,złoty wiek" w kulturze polskiej) Kraków staje się ośrodkiem polskiego renesansu.

18. Na dwór wawelski przyjeżdżają z Włoch wybitni architekci i rzeźbiarze.

19. Dawny gotycki zamek na Wawelu **przebudowano** na wspaniały renesansowy pałac.

20. Również stare domy i gmachy Krakowa, na przykład Sukiennice, bogato upiększono renesansowymi ozdobami.

21. Wiek XVII przynosi nowy styl — barok.

22. Druga połowa XIX wieku to okres naśladowania stylów historycznych. W tym okresie **zbudowano** m. in. dzisiejszy gmach główny Uniwersytetu Collegium Novum w stylu neogotyckim.

23. W takim stanie, z niewielkimi tylko zmianami, przetrwał stary Kraków do dnia dzisiejszego, zachowując obok zabytków sztuki wiele ciekawych starych obyczajów.

24. Należy do nich hejnał mariacki **), rozbrzmiewający w południe z wieży mariackiej, pochód lajkonika, przypominający o wypędzeniu Tatarów, szopki krakowskie i wiele innych.

25. Warto wspomnieć jeszcze o murach obronnych i fosach, które niegdyś otaczały Kraków. Ze starych średniowiecznych murów obronnych pozostała tylko w północnej części miasta resztka baszt i bram. Najciekawsze fragmenty to Brama

*) Краковский университет был впоследствии преобразован и по имени короля Ягайло (по-польски: Jagiełło) получил название Ягеллонского университета (Uniwersytet Jagielloński).

**) Hejnał mariacki — обрывающийся музыкальный мотив, исполняемый трубачом на колокольне Мариацкого костела.

Floriańska i Barbakan, jeden z rzadkich w Europie bastionów tego typu.

26. W wieku XIX na miejscu dawnych fos i nie zachowanej części murów **założono** słynne krakowskie Planty, wspaniały park, otaczający zielenią stare miasto.

27. Planty pełne uroku latem i zimą są ulubionym miejscem spacerów mieszkańców Krakowa.

28. Obecnie miasto znacznie się rozrosło.

29. Wciąż **buduje się** nowe dzielnice mieszkaniowe.

30. Obok Krakowa powstała Nowa Huta, nowoczesne, znane całemu światu miasto i wielki kombinat przemysłowy.

СЛОВАРЬ

barok	барокко
bastion	бастион
baszta	башня
dwór	двор
dzieje	история
dzielnica	район, квартал
fosa	ров, окружающий крепость
gospodarczy	экономический
gotycki	готический
gród	город-крепость
hale targowe	торговые ряды
humanizm	гуманизм
kombinat	комбинат
legenda	легенда
mur	стена
najazd	нашествие
należeć	принадлежать
naśladowanie	подражание
neogotycki	неоготический
obronny	*здесь*: крепостной
odnowienie	реформа
ozdoba	украшение
panowanie	царствование
pochód	шествие
polityczny	политический
postęp	прогресс
powstawać	возникать
północny	северный
przebiegły	хитрый
przebudować	перестроить
przemysłowy	промышленный
przetrwać	просуществовать
ratusz	ратуша
renesans	ренессанс
renesansowy	в стиле ренессанса
resztka	остаток
rozbrzmiewać	раздаваться
rozbudowa	развитие
rozrosnąć się	разрастись
rzadki	редкий
rzeczywisty	действительный
rzeźbiarz	скульптор
rzeźbić	ваять, высекать
smok	змей
stan	состояние
szopka	кукольный театр
średniowieczny	средневековый
Tatar	татарин
typ	тип
uczelnia	университет, высшее учебное заведение
ulubiony	излюбленный
upiększyć	украсить
urok	обаяние
wieża	колокольня
wypędzić	изгнать
wzgórze	холм
wznieść	возвести
wzrastać	возрастать
zachowywać	сохранять
założyć	основать, заложить, разбить
zieleń	зелень
zwycięzca	победитель
zwyciężyć	победить

В ДВУХ СЛОВАХ О КРАКОВЕ

1. О возникновении и древнейшей истории Кракова рассказывает народная легенда.
2. Согласно этой легенде, город был основан на холме Вавель, в том месте, где хитрый Крак победил страшного змея. По имени победителя город был назван Краковом.
3. Действительная история Кракова начинается, конечно, не с Крака.
4. В X веке, в царствование князя Мешко I, Краков был включен в границы польского государства.
5. В 1138 году город стал столицей Польши.
6. Вместе с возрастающим экономическим и политическим значением Кракова начинает возрастать его роль как центра культуры и науки.
7. В середине XIII века, после нашествий татар, разрушивших старый город, на его руинах возникает новый Краков.
8. С этого момента начинается быстрое развитие города.
9. На краковском Рынке было возведено здание ратуши в готическом стиле.
10. Возле ратуши, посередине Рынка были построены Сукенницы, бывшие торговые ряды.
11. В XIV веке также на краковском Рынке был возведен один из самых красивых памятников готической архитектуры в Польше — Мариацкий костел.
12. В нем находится главный алтарь работы Вита Ствоша.
13. В 1364 году в царствование короля Казимежа Великого здесь был основан первый в Польше университет, один из старейших университетов в Европе.
14. После реформы университета, в XV веке, возник краковский университетский квартал. Самое старое здание университета — знаменитое Collegium Maius.
15. В Ягеллонском университете учился Николай Коперник.
16. Долгое время университет был центром прогресса и гуманизма.
17. В XVI веке (т. наз. „золотой век" польской культуры) Краков становится центром польского ренессанса.
18. На вавельский двор приезжают из Италии выдающиеся архитекторы и скульпторы.
19. Старый готический замок на Вавеле был перестроен в замечательный дворец в стиле ренессанса.
20. Другие старые дома и здания Кракова, например, Сукенницы, также были богато украшены разными деталями (украшениями) в стиле ренессанса.
21. XVII век приносит новый стиль — барокко.
22. Вторая половина XIX века — это период подражания разным историческим стилям. В это время было построено центральное здание университета Collegium Novum в неоготическом стиле.

23. В таком состоянии, лишь с небольшими изменениями, просуществовал Краков до наших дней, сохраняя наряду с памятниками искусства много интересных древних обычаев.
24. К ним принадлежит мариацкий хейнал, раздающийся в полдень с колокольни Мариацкого костела, шествие лайконика, напоминающее об изгнании татар, краковские кукольные театры и много других.
25. Стоит еще упомянуть о крепостных стенах и рвах, некогда окружавших Краков. Из старых средневековых крепостных стен сохранились лишь в северной части города остатки башен и ворот. Найболее интересные их фрагменты — это Флорианские ворота и Барбакан, один из редких в Европе бастионов этого типа.
26. В XIX веке на месте, где прежде были не сохранившиеся крепостные стены и рвы, был разбит великолепный краковский парк Планты, окружающий зеленью старый город.
27. Планты, прекрасные и летом, и зимой, — излюбленное место прогулок жителей Кракова.
28. В настоящее время город значительно разросся.
29. Все время строятся новые жилые районы.
30. Возле Кракова возникла Новая Гута, вполне современный, известный всему миру город и большой промышленный комбинат.

stać się	стать
stać	стоять

gród (ист.) город-крепость

КОММЕНТАРИЙ

1. dzieje (мн. ч.) — синоним слова **historia**, отличающийся от него в стилистическом отношении; оно употребляется в более торжественном стиле.

4., **13.** В польском языке предлог **za** сочетается также с родительным падежом. В этом сочетании он соответствует разным русским конструкциям с тем же временным значением:

za panowania Mieszka I	в царствование князя Мешко I, при князе Мешко I
za panowania króla Kazimierza Wielkiego	в царствование короля Казимежа Великого
za życia	при жизни
za moich czasów	в мои времена

7., **25.** В польском языке нет действительных причастий прошедшего времени. Русские обороты с этим причастием надо переводить на польский язык конструкцией: **który** + прошедшее время глагола.

После нашествий татар, разрушивших старый город.
Po najazdach Tatarów, **którzy zniszczyli** stary gród.

Крепостные стены, некогда окружавшие старый Краков.
Mury obronne, **które** niegdyś **otaczały** stary Kraków.

18. Примеры лично-мужских форм существительных (об окончаниях этих форм см. урок 16):

architekt — architekci
rzeźbiarz — rzeźbiarze

23. и др. Деепричастие и причастия настоящего времени:

zachowując	сохраняя
rozbrzmiewający	раздающийся
przypominający	напоминающий
otaczający	окружающий

БЕЗЛИЧНЫЕ ОБОРОТЫ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Примеры безличных оборотов прошедшего времени на -**no**, (-**to**):

Od imienia zwycięzcy miasto **nazwano** Krakowem.
По имени победителя город был назван Краковом.

Za panowania Mieszka I **włączono** Kraków w granice państwa polskiego.
В царствование Мешко I Краков был включен в состав польского государства.

Na Rynku krakowskim **wzniesiono** gotycki gmach ratusza.
На краковском Рынке было возведено готическое здание ратуши.

Dawny gotycki zamek na Wawelu **przebudowano** na wspaniały renesansowy pałac.
Старый готический замок на Вавеле был перестроен в замечательный дворец в стиле ренессанса.

Stare domy i gmachy Krakowa **upiększono** renesansowymi ozdobami.
Старые дома и здания Кракова были богато украшены разными деталями в стиле ренессанса.

W tym okresie **zbudowano** dzisiejszy gmach główny Uniwersytetu.
В это время было построено центральное здание университета.

Na ich miejscu **założono** słynne krakowskie Planty.
На их месте был разбит замечательный краковский парк Планты.

Во всех этих случаях возможны страдательные конструкции: **zostać** + страдательное причастие. Сравните:

Na Rynku krakowskim **wzniesiono** gotycki gmach ratusza.
Na Rynku krakowskim **wzniesiony** został jeden z najpiękniejszych zabytków architektury gotyckiej w Polsce.

Miasto **zostało założone** na wzgórzu Wawel.
Na ich miejscu **założono** słynne krakowskie Planty.

Но безличные обороты в польском языке употребительнее.

Безличный оборот в форме настоящего времени:
Wciąż **buduje się** nowe dzielnice mieszkaniowe.
Все время строятся новые жилые районы.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на польский язык:

1. Я не хочу здесь дольше стоять.
2. Передо мной вдруг встал мой старый знакомый.
3. Они остановились у выхода на платформы.
4. Часы остановились.
5. Он стал читать.
6. Что с ним стало за этот год?
7. Он стал инженером.
8. Разговоры становились веселее.
9. Он становился все более угрюмым.
10. Стать под дерево.
11. Ягеллонский университет, ставший центром прогресса и гуманизма, будет вскоре праздновать 600-летие своего существования.
12. Согласно народной легенде Краков выл основан Краком, победившим страшного змея.
13. В XVI веке в Краков, ставший центром польского ренессанса, приезжают иностранные архитекторы.
14. Одним из старых обычаев Кракова является мариацкий хейнал, напоминавший и напоминающий об изгнании татар.

II. Ответьте на следующие вопросы:

1. Kiedy Kraków został włączony w granice państwa polskiego?
2. Jakie gmachy zostały wzniesione na Rynku krakowskim?
3. Za panowania którego króla został założony Uniwersytet Jagielloński?
4. W którym wieku został przebudowany zamek wawelski?
5. Jakie dawne obyczaje Krakowa zna pani (pan)?.
6. Gdzie i kiedy założono krakowskie Planty?

34

LEKCJA TRZYDZIESTA CZWARTA

Местоимения **nikt**, **nic** с предлогами.

WŁODEK ZACHOROWAŁ

1. — Dzień dobry, Tadku! Przyszłyśmy się dowiedzieć, jak zdrowie Włodka. Czy już mu lepiej?

2. — Jest z nim raczej źle, gorzej niż wczoraj. W nocy miał wysoką temperaturę: 39,8. Był prawie nieprzytomny. Chciałem nawet wezwać pogotowie.

3. — Włodek nie był wczoraj u lekarza?

4. — Nie, nie mogłem go namówić. Twierdził, że to lekkie zaziębienie i zażył aspirynę. **Nic** mu to nie pomogło.

5. — Włodek nie lubi się leczyć. Gdy chorował, nigdy nie brał zwolnienia lekarskiego, chodził na wykłady kaszląc, gorączkując, z bólem głowy.

6. — Czy on jeszcze śpi?

7. — Nie, ale oczywiście nie pozwoliłem mu wstawać. Miał dziś o ósmej 38,4. Zaraz przyjdzie lekarz.

8. — Ciekawe, co mu jest? Chyba grypa... A może zapalenie płuc? Już w drodze powrotnej zauważyłyśmy, że się źle czuje. Nie miał chęci **z nikim** rozmawiać, **do nikogo** się nie odzywał.

9. — Tak, widać było, że coś mu dolega i nawet **o niczym** nie wspomniał.

10. — Co będzie z naszym powrotem do Moskwy? Przecież za kilka dni mamy wyjechać.

(Dzwoni lekarz)

11. — Czy tu jest chory?

12. — Tak, proszę do tego pokoju.

13. — Dzień dobry panu! Co się stało? Co panu dolega?

14. — Może ja będę mówił za kolegę. On zawsze uważa się za zdrowego. Nawet wówczas, gdy ma temperaturę ponad 39 stopni.

15. — Czy pan mierzył temperaturę? Jaka temperatura była dziś rano?
16. — 38,4 stopni.
17. — Proszę zdjąć piżamę, muszę pana zbadać.
(Lekarz wyjmuje słuchawkę)
18. — Proszę położyć się na wznak... Serce ma pan zdrowe. Puls przyśpieszony wskutek gorączki. Czy ma pan bóle brzucha?
19. — Nie.
20. — Żołądek w porządku?
21. — Tak.
22. — Proszę usiąść! Czy bolą pana plecy?
23. — Tak, czuję łamanie w kościach, mam dreszcze i boli mnie głowa.
24. — Płuca są zdrowe. Proszę pokazać gardło! Niech pan szerzej otworzy usta!
Tak, jest pan chory na anginę.
25. — Ale ja muszę wstać!
26. — Nie ma mowy! Powinien pan leżeć,
27. — To bardzo przykre.
28. — Trudno, trzeba się zmusić. Poleży pan ze trzy dni i wszystko przejdzie. Przepiszę panu trzy zastrzyki penicyliny. Proszę recepty. Witaminy będzie pan zażywał trzy razy dziennie po dwie tabletki. Te proszki proszę brać co trzy godziny. Przepiszę jeszcze krople do płukania gardła. Gardło należy płukać co dwie godziny. Na pół szklanki wody dziesięć kropli lekarstwa. Zastrzyk zrobi panu siostra jeszcze dziś.
29. — Czy po zastrzyku poczuję się lepiej?
30. — Po zastrzyku powinna spaść temperatura, ustaną bóle głowy i dreszcze. Czy dać panu zwolnienie?
31. — Nie, dziękuję! Mam teraz wakacje.
32. — Proszę więc stosować się do wszystkich moich wskazówek, a szybko to panu przejdzie. Ma pan silny, młody organizm.
33. — Kiedy będę mógł wstać?

34. — Nie wcześniej niż za trzy, cztery dni. Jeżeli nie będzie żadnej poprawy, proszę mnie wezwać ponownie. Do widzenia panom!

35. — Do widzenia panu, panie doktorze! Bardzo dziękuję.

36. — Włodku, pójdę teraz do apteki zamówić lekarstwa.

HUMOR

DIETA

Do gabinetu lekarskiego wtacza się bardzo otyły pan i prosi o środek na schudnięcie.

— Ścisła dieta — mówi lekarz. — Plasterek chleba z margaryną, kotlecik cielęcy lub udko kurze, biały ser i dwa jabłka.

— Przed jedzeniem czy po?

СЛОВАРЬ

angina	ангина
apteka	аптека
aspiryna	аспирин
biały ser	творог
brzuch	живот
chorować	болеть
dieta	диета
dreszcze	озноб
gabinet	кабинет
gardło	горло
gorączka	температура
gorączkować	температурить
grypa	грипп
kaszleć	кашлять
kość	кость
kotlecik	котлетка
kropla	капля
kurzy	куриный
leczyć się	лечиться
lekarski	относящийся к врачу
łamać	ломить
margaryna	маргарин
mierzyć	измерять
namówić	уговорить
na wznak	на спину
nieprzytomny	без сознания
otyły	полный
penicylina	пенициллин
plasterek	ломтик
płuca	легкие
płukać	полоскать
pogotowie	скорая помощь
poprawa	улучшение
powrotny	обратный
proszek	порошок
przepisać	прописать
przyspieszony	ускоренный
puls	пульс
recepta	рецепт
schudnąć	похудеть
serce	сердце
spaść	упасть
stosować się	соблюдать
ścisły	строгий
środek	средство
tabletka	таблетка
twierdzić	утверждать
udko	ножка
ustać	прекратиться
witamina	витамин
wskazówka	указание
wskutek	от, вследствие
wtaczać się	вкатываться
wykład	лекция
zachorować	заболеть
zapalenie	воспаление
zastrzyk	укол
zaziębienie	простуда
zażyć*	принять
zbadać	осмотреть
zdrowie	здоровье
zdrowy	здоровый
zmusić się	заставить себя
zwolnienie lekarskie	освобождение от работы, бюллетень
żołądek	желудок

ВОЛОДЯ ЗАБОЛЕЛ

1. Здравствуй, Тадек! Мы пришли узнать, как здоровье Володи. Ему уже лучше?
2. Нет, он чувствует себя плохо. Хуже, чем вчера. Ночью у него была высокая температура, 39,8. Он был почти без сознания. Я хотел даже вызвать скорую помощь.
3. Володя не был вчера у врача?
4. Нет, я не мог его уговорить. Он утверждал, что это легкая простуда и принял аспирин. Но это ему нисколько не помогло.
5. Володя не любит лечиться. Когда он болел, никогда не брал освобождения от занятий, ходил на лекции с кашлем, с температурой и головной болью.
6. Он еще спит?
7. Нет, но конечно, я не позволил ему встать. Сегодня утром у него было 38,4. Сейчас придет врач.
8. Интересно, что с ним? Это, наверное, грипп... А может быть, воспаление легких? Уже на обратном пути мы заметили, что он плохо себя чувствует. Ему не хотелось ни с кем разговаривать, ни с кем не заговаривал.
9. Да, видно было, что у него что-то болит, но он ни о чем даже не сказал.
10. Что будет с нашим возвращением в Москву? Ведь через несколько дней нам надо уезжать.
    (Звонит врач).
11. Больной здесь?
12. Да, пройдите, пожалуйста, в эту комнату.
13. Здравствуйте! Что случилось? На что вы жалуетесь?
14. Может быть, я буду говорить за товарища. Он всегда считает себя здоровым. Даже тогда, когда у него температура выше 39 градусов.
15. Вы измеряли температуру? Какая температура была сегодня утром?
16. 38,4.
17. Снимите, пожалуйста, пижаму! Мне нужно вас осмотреть.
    (Врач вынимает трубку).
18. Ложитесь, пожалуйста, на спину... Сердце у вас в порядке. Пульс ускоренный от температуры. У вас болит живот?
19. Нет.
20. Желудок в порядке?
21. Да.
22. Сядьте, пожалуйста! У вас болит спина?
23. Да, все тело ломит, меня знобит и голова болит.
24. Легкие в порядке. Покажите горло! Откройте шире рот! Да, у вас ангина.
25. Но мне необходимо встать.

26. И речи быть не может! Вы должны лежать.
27. Очень жаль.
28. Ничего не поделаешь, надо себя заставить. Полежите дня три и все пройдет. Пропишу вам три укола пенициллина. Вот, пожалуйста, рецепт. Витамины будете принимать три раза в день по две таблетки. Эти порошки принимайте, пожалуйста, через каждые три часа. Пропишу вам еще капли для полоскания горла. Горлос ледует полоскать каждые два часа. На полстакана воды десять капель лекарства. Укол сделает вам сестра еще сегодня.
29. После укола я буду чувствовать себя лучше?
30. После укола должна упасть температура, прекратится головная боль и озноб. Дать вам освобождение?
31. Нет, спасибо! У меня теперь каникулы.
32. Прошу соблюдать все мои указания, и тогда все быстро у вас пройдет. У вас молодой, сильный организм.
33. Когда мне можно будет подняться?
34. Не раньше, чем через три, четыре дня. Если не будет никакого улучшения, вызовете меня опять. До свидания!
35. До свидания, доктор! Большое спасибо.
36. Володя, теперь я пойду в аптеку заказать лекарство.

Pogotowie Ratunkowe	Скорая помощь
принимать (лекарство)	**brać**, **zazywac**
zwolnienie lekarskie	освобождение от занятий (работы), бюллетень
Co mu (**mi**, **ci** и т.д.) **jest**?	что с ним (мной, тобой и т.д)?
Co panu jest?	Что с вами?
Co panu (**pani**, **ci mu** и т.д.) **dolega**?	На что вы (ты, он) жалуетесь?
Mam kaszel.	У меня кашель.
Mam dreszcze.	Меня знобит.
Boli mnie (**cię**, **go**, **ją**, **pana**, **panią**) **głowa**.	У меня (тебя, него, нее, вас) болит голова.
Czy bolą pana plecy?	У вас болит спина?

plecy	спина
плечи	ramiona (*ед. ч.* ramię)

to bardzo przykre	это очень неприятно, досадно
bardzo mi przykro	мне очень жаль

wskazówka — указание; стрелка (часовая и т.п.)

chorować na co	болеть чем

chorować na grypą — болеть гриппом
chorować na oczy — болеть глазами
chorować na zapalenie płuc — болеть воспалением легких

Ср.: **umrzeć na** + название болезни

uważać się za kogo (co)	считать себя кем (чем)

uważać się za zdrowego — считать себя здоровым
uważać się za przystojnego mężczyznę — считать себя красивым мужчиной
uważać się za uczonego — считать себя ученым

stosować się do czego	соблюдать что

stosować się do wskazówek — соблюдать указания
stosować się do zarządzeń — соблюдать распоряжения

Синоним | przestrzegać czego |

przestrzegać dyscypliny — соблюдать дисциплину
środek na schudnięcie — средство для того, чтобы похудеть
ścisła dieta — строгая диета

КОММЕНТАРИЙ

8. и др. Следующим возвратным глаголам соответствуют русские - глаголы с местоимением „себя”:

czuć **się**	чувствовать себя
uważać **się**	считать себя
zmuszać **się**	заставлять себя
zachowywać **się**	вести себя

10. и др. Сравните встречающиеся в тексте конструкции со значением долженствования:

za kilka dni **mamy wyjechać**	через несколько дней нам надо ехать
muszę pana **zbadać**	мне нужно вас осмотреть
muszę wstać	мне необходимо встать

powinien pan leżeć	вы должны лежать (но никто, конечно, не в состоянии вас заставить)
powinna spaść temperatura	должна упасть температура (= у меня все основания, что она должна упасть, но может произойти что-то неожиданное)

МЕСТОИМЕНИЯ nikt, nic С ПРЕДЛОГАМИ

Отличительной чертой польских местоимений **nikt**, **nic** (склоняются, как **kto**, **co**?) является то, что они не разделяются в сочетании с предлогами.

Сравните русские и польские конструкции:

nie miał chęci z **nikim** rozmawiać	ему не хотелось ни с кем разговаривать
do nikogo się nie odzywał	ни с кем не заговаривал
o niczym nawet nie wspominał	ни о чем даже не упомянул

Другие примеры:

z nikogo się nie śmiał	ни над кем не смеялся
nie troszczył się **o nic**	не заботился ни о чем
o nikim nie zapomniał	ни о ком не забыл
na nic nie chorował	ничем не болел
o nic nie prosił	ни о чем не просил
o nic nie pytał	ни о чем не спрашивал
nad niczym się nie zastanawiał	ни над чем не задумывался
o niczym nie wiedział	ни о чем не знал
po nikogo nie wstępował	ни за кем не заходил

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прибавьте нужные предлоги и образуйте соотв. формы существительных:

1. Włodek jest chory (angina).
2. Ubiegłej zimy chorowałem (grypa).
3. Na tej sztuce można umrzeć (nudy).
4. Ten człowiek umarł (zapalenie płuc).
5. Lekarz kazał Włodkowi stosować się (wszystkie jego wskazówki).
6. Włodek nigdy nie uważał się (chory).
7. Chcemy dowiedzieć się (ty), czy Włodek czuje się lepiej.
8. Warszawa stała się stolicą Polski (czasy) króla Zygmunta III.
9. Leningrad został zbudowany (panowanie) Piotra Wielkiego.
10. (Najazdy) Tatarów, którzy zniszczyli miasto, powstaje nowy Kraków.
11. Czy Włodek posłucha (rada) lekarza?

II. Вставьте нужные формы местоимений nikt или nic.

1. . . . ..mnie nie rozumie.
2. Patrzył na scenę, nie będąc zauważony . . . . .
3. Nie czekamy . . . . .
4. On jest dla mnie . . . . .
5. Nie mogę ani . . . . . robić, ani . . . . . myśleć.
6. On jest . . . . . nie wart.
7. On . . . . . nie powiedział.
8. Czy . . . . . pana nie boli?
9. Dookoła . . . . . nie widać.
10. . . . . z tego nie rozumiem.
11. Nie stosuję się . . . . .
12. On nie słucha . . . . .
13. Nie pożyczałem . . . . . ołówka.
14. . . . . nie pamiętam.
15. Dziś . . . . . nie dzwoniłem.
16. . . . . nie potrzebuję.

III. Вставьте нужные конструкции со значением долженствования:

1. Uważam, że (ja) . . . . . tu zostać.
2. Jutro wreszcie . . . . . zdać ten egzamin.
3. Kazano mi, więc . . . . . skończyć tę pracę.
4. Obiecałem im i dlatego . . . . . do nich zadzwonić.
5. Za tydzień niestety . . . . . (my) już wyjechać z Polski.
6. Przed wyjazdem (ja) . . . . . zrobić jeszcze trochę zakupów.

35

LEKCJA TRZYDZIESTA PIĄTA

1. Сочетаемость числительных с личными существительными м. рода.
2. Неопределенные местоимения.

ZAKUPY

1. — Maryjko, chciałabym kupić materiał na sukienkę. Bardzo byłoby mi przyjemnie, gdybyś zechciała pójść ze mną do sklepu. Nie mam się kogo poradzić, co wybrać.

2. — Chodźmy, ja bardzo lubię robić wszelkie zakupy.

3. — Chcecie iść same, bez nas?
4. — Wiem, że chłopcy nie lubią chodzić po sklepach. Poza tym Włodek się zmęczy. Jest jeszcze osłabiony po chorobie.
5. — Czuję się bardzo dobrze!
6. — Chodźmy więc' wszyscy razem! Chyba wiesz, Olu, że Marek ma dobry gust. Tylko z nim powinnaś kupować materiały.
7. — Może wejdziemy do tego sklepu? Tu jest duży wybór materiałów.
8. — Zdaje się, że ten sklep jest zamknięty.
9. — No, oczywiście! Remanent!
10. — Chodźmy na Plac Konstytucji do „Galluxu"! *)

W SKLEPIE

11. — Sprzedawca: — Czym mogę służyć?
12. — Proszę pokazać mi ten niebieski materiał!
13. — Ten jasny?
14. — Nie, tamten ciemniejszy.
15. — Czy to jest czysta wełna?
16. — Nie, to jest wełna 80% (osiemdziesięcioprocentowa).
17. — W jakiej cenie, jest ten materiał?
18. — Po 150 (sto pięćdziesiąt) złotych metr.
19. — Proszę pokazać mi coś w lepszym gatunku.
20. — Mamy 100% wełny w innych kolorach: bordo, granatowe, zielone, brązowe, czarne...
21. — Proszę pokazać mi zieloną.
22. — Proszę.
23. — Jak ci się podoba?
24. — Bardzo ładny wyrób, ale nie wiem, czy będzie ci do twarzy w tym kolorze.
25. — Który materiał decyduje się pani kupić?
26. — Nie widzę nic odpowiedniego. Przepraszam pana. Chodźmy do działu jedwabiów, może tam coś wybiorę.
27. — Olu, kup ten biały jedwab w czerwone kwiaty!
28. — Słyszysz, jak Marek dobrze ci radzi?!

*) „Gallux" [*галюкс*] — сокращение названия: Galanteria luksusowa (высококачественная галантерея).

29. — Och, jakiż to brzydki materiał! A poza tym, Marku, czy nie wiesz, że teraz modne są paski albo kratki, a nie kwiaty?

Do sprzedawczyni: -— Czy mogę prosić...

30. — Zaczekaj, Olu, przed tobą są jeszcze ci dwaj panowie.

31. — Przepraszam, nie zauważyłam panów...

32. — Sprzedawczyni: — Słucham panie?

33. — Czy mogę obejrzeć ten jedwab w paski?

34. — Proszę bardzo.

35. — Z bliska jest brzydszy niż z daleka. Nie podoba mi się!

36. — A to co za materiał?

37. — Nylon.

38. — Po czemu metr?

39. — Po 200 (dwieście) złotych.

40. — Czy jest jeszcze nylon w jakieś inne desenie?

41. — Tak, zaraz pani pokażę... Proszę.

42. — Jaki piękny, oryginalny deseń! Może kupisz, Olu?

43. — A czy nie bardziej podobają ci się tamte gładkie jedwabie? Widzisz je?

44. — Są raczej brzydkie.

45. — Ach, Olu, wybierz cokolwiek i chodźmy już stąd!

46. —No, proszę! Już się niecierpliwicie! Nie mogę wybrać czegokolwiek. Muszę się dobrze zastanowić.

47. — Sprzedawczyni: — Który materiał zamierza pani kupić?

48. — Chyba żaden. Przepraszam!... Może kupię sobie w „Galluksie" gotową sukienkę. Czy pójdziecie ze mną? Oczywiście nie dziś!

49. — Ja raczej nie pójdę. To jednak trochę zbyt nudne! Wyprowadzisz z równowagi pięciu sprzedawców, dziesięć sprzedawczyń i w końcu nic nie kupisz!

50. — Uprzedzałam cię.

51. — My, Olu, nie pójdziemy z tobą jedynie dlatego, że pojutrze już wyjeżdżamy.

* * *

52. — Powiedzcie, w którym sklepie można kupić coś na pamiątkę pobytu w Polsce. Ale nie chciałabym kupować byle czego!

53. — Oczywiście w sklepie C.P.L.iA. *) Tam są piękne, artystyczne wyroby ludowe. Można wybrać coś bardzo oryginalnego.
54. — Czy to daleko?
55. — Nie, parę kroków stąd.

* * *

56. — W tym dziale są różne tkaniny artystyczne, wstążki, dywaniki, maty...
57. — Z czego robione są te maty?
58. — Ze słomy i z nitek lnu. Tu obok możecie kupić różne lalki, bransoletki, korale, szkatułki...
59. — Z czego robi się te korale?
60. — Z farbowanych pestek ogórka. A te z drzewa.
61. — Nigdy bym nie przypuszczała! Jakie to piękne!
62. — Czy chcesz je kupić?
63. — Tak. Te broszki i klipsy też są robione z drzewa?
64. — Sprzedawczyni: — Tak, a tamte z gliny. A może chcą państwo obejrzeć wyroby ze srebra czy z bursztynu?
65. — Nie, to jest już mniej oryginalne. Kupię sobie te korale. Ile kosztują?
66. — 50 (pięćdziesiąt) złotych.
67. — Tu są ludowe naczynia: dzbanki, talerze, popielniczki...
68. — Czy są ręcznie malowane?
69. — Tak. A tamte talerze wyrabiane są z drzewa.
70. — Włodku, co ty kupiłeś?
71. — Dla siebie ten portfel i popielniczkę. A poza tym dwie lalki: krakowiaka i krakowiankę. Podaruję je Lidzie.
72. — A ja kupię jeszcze tę małą lalkę ze słomy i taką ludową chustkę na głowę.
73. — Maryjko, pośpiesz się! Mamy przecież jeszcze wstąpić do drogerii.
74. — Czy już się zbliża siódma?
75. — Tak, już za dwadzieścia siódma.

---

*) C.P.L.iA (произносите [*цэпэ́ъя*]) — сокращение названия: Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego (Центральное управление кустарной и художественной промышленности).

HUMOR

WYZNANIE

On: — Cieszę się bardzo, kochanie, że wkrótce zostaniesz moją żoną, tylko muszę ci coś wyznać...

Ona: — Cóż takiego?

On: — Widzisz, zarabiam tylko dwa tysiące miesięcznie. Czy ci to wystarczy?

Ona (po namyśle): — No, mnie to ostatecznie wystarczy, ale jak ty wtedy dasz sobie radę?

СЛОВАРЬ

artystyczny	художественный
bransoletka	браслет
brązowy	коричневый
brzydki	некрасивый
bursztyn	янтарь
choroba	болезнь
decydować się	решать
deseń	рисунок
drogeria	парфюмерный магазин
dzbanek	кувшин
farbować	красить
gatunek	сорт
granatowy	синий
gust	вкус
jedwab	шелк
klips	клипс
kolor	расцветка
korale	бусы
kwiat	цветок
len	лен
mata	мат
materiał	материал
miesięcznie	в месяц
naczynia	посуда
niebieski	голубой
niecierpliwić się	терять терпение
nudny	скучный
nylon	нейлон
odpowiedni	подходящий
oryginalny	оригинальный
osłabiony	еще не окреп
ostatecznie	в конце концов
pestka	семечко
popielniczka	пепельница
poradzić się	посоветоваться
portfel	бумажник
remanent	переучет
ręcznie	ручным способом
równowaga	равновесие
słoma	солома
srebro	серебро
szkatułka	шкатулка
tkanina	ткань
wełna	шерсть
wstążka	лента
wszelki	всякий
wybór	выбор
wybrać	подобрать
wyrabiać	делать
wyroby	изделия
wyrób	выделка
wyznać	признаться
wyznanie	признание
zakupy	покупки
zamierzać	собираться
zarabiać	зарабатывать
z bliska	вблизи
z daleka	издали

ПОКУПКИ

1. Марийка, я хотела бы купить материал на платье. Мне было бы очень приятно, если бы ты пошла со мной в магазин. Мне не с кем посоветоваться, что подобрать.
2. Пойдем, я очень люблю делать всякие покупки.
3. Хотите пойти одни, без нас?
4. Я знаю, что мужчины не любят ходить по магазинам. Кроме того, Володя устанет. Он еще не окреп после болезни.

5. Я чувствую себя очень хорошо.
6. Тогда пойдемте все вместе. Ты ведь знаешь, Оля, что у Марка хороший вкус. Только с ним ты должна купить материал.
7. Зайдем в этот магазин? Здесь большой выбор материалов.
8. Кажется, этот магазин закрыт.
9. Ну, конечно! Переучет!
10. Пойдем на Площадь Конституции в „Галлюкс"!

В МАГАЗИНЕ

11. Продавец: Что вам угодно?
12. Покажите, пожалуйста, этот голубой материал!
13. Этот светлый?
14. Нет, тот, потемнее.
15. Это чистая шерсть?
16. Нет, это 80%-ая шерсть.
17. Сколько стоит этот материал?
18. По 150 злотых метр.
19. Покажите что-нибудь лучшего сорта!
20. У нас есть 100°/о-ные шерстяные материалы других расцветок: бордо, синий, зеленый, коричневый, черный...
21. Покажите зеленый!
22. Пожалуйста!
23. Как тебе нравится?
24. Очень красивая выделка, но не знаю, будет ли тебе этот цвет к лицу.
25. Какой материал вы решаете купить?
26. Не вижу ничего подходящего. Извините! Пойдем в отдел шелка. Может быть, я там что-нибудь подберу?
27. Оля, купи этот белый шелк с красными цветами.
28. Слышишь, как Марк хорошо тебе советует?
29. Ох, какой это некрасивый материал! А кроме того, Марк, разве ты не знаешь, что теперь модны полоски или клетка, а не цветы? Продавцу: Вы можете мне показать...
30. Подожди, Оля! Перед тобой еще эти двое мужчин!
31. Простите, я вас не заметила...
32. Продавщица: Я вас слушаю!
33. Можно мне посмотреть этот шелк в полоску?
34. Пожалуйста.
35. Вблизи он не такой красивый, как издали. Мне не нравится!
36. А это что за материал?
37. Нейлон.
38. Сколько стоит метр?
39. По 200 злотых.
40. У вас есть нейлон с каким-нибудь другим рисунком?
41. Да, сейчас вам покажу... Пожалуйста.

42. Какой красивый, оригинальный, рисунок! Купишь, Оля?
43. А не больше ли тебе нравятся вот эти гладкие шелка? Видишь их?
44. Они, мне кажется, некрасивые.
45. Оля, выбери что-нибудь, и пойдем уже отсюда!
46. Ну вот, уже теряете терпение. Я ведь не могу взять первый попавшийся материал. Я должна хорошо обдумать.
47. Продавщица: Какой материал вы собираетесь купить?
48. Пожалуй, никакой. Извините!.. Может быть, куплю в „Га л люксе" готовое платье. Пойдете со мной? Конечно, не сегодня!
49. Я, пожалуй, не пойду. Это все же слишком скучно! Выведешь из равновесия пять продавцов, десять продавщиц, и в результате ничего не купишь!
50. Я тебя предупреждала.
51. Мы, Оля, не пойдем с тобой только потому, что послезавтра уже уезжаем.
52. Скажите, в каком магазине можно купить что-нибудь на память о пребывании в Польше! Но конечно, я не хотела бы купить что-нибудь неинтересное!
53. В магазине Цепелия. Там прекрасные художественные изделия в народном стиле. Можно выбрать что-нибудь очень оригинальное.
54. Это далеко?
56. Нет, в нескольких шагах отсюда..
56. В этом отделе есть разные художественные ткани* ленты, коврики, маты.
57. Из чего делаются эти маты?
58. Из соломы и ниток льна. Здесь рядом можете купить разных кукол, браслеты, бусы, шкатулки...
59. А из чего делаются эти бусы?
60. Из крашеных семечек огурца. А эти из дерева.
61. Никогда бы не подумала! Как это красиво!
62. Хочешь купить их?
63. Да. Эти брошки и клипсы тоже из дерева?
64. Продавщица: Да, а те из глины. А не хотите ли посмотреть изделия из серебра или янтаря?
65. Нет, это уже менее оригинально. Я куплю эти бусы. Сколько они стоят?
66. 50 злотых.
67. Здесь посуда в народном стиле: кувшины, тарелки, а также пепельницы...
68. Это ручная работа (Они раскрашены ручным способом)?
69. Да. А вот эти тарелки делаются из дерева.
70. Володя, ты что купил?
71. Для себя этот бумажник и пепельницу. А кроме того, двух кукол: краковянина и краковянку. Подарю их Лиде.

72. А я куплю еще эту маленькую куклу из соломы и этот платок на голову в народном стиле.
73. Марийка, поторопись! Нам ведь надо еще зайти в парфюмерный магазин.
74. Уже скоро семь?
75. Да, уже без двадцати минут семь.

Czym mogę służyć? { Что для вас? Что вы желаете? / Что вам угодно? Чем могу служить?

Вопросы о цене товара:

Ile kosztuje metr?	Сколько стоит метр?
Po czemu metr?	Почем метр?
W jakiej cenie materiał?	В какую цену материал?
w tym (czym) **ci** (komu) **do twarzy**	это (что) тебе (кому) идет, это тебе к лицу
coś w lepszym gatunku	что-нибудь лучшего сорта
wełny w innym kolorze	шерсть других расцветок
wyprowadzić z równowagi	вывести из равновесия

portfel	бумажник
портфель	teczka

(po)radzić się kogo	(по)советоваться с кем

Nie mam **się kogo poradzić**.	Мне не с кем посоветоваться
po namyśle	подумав
dać sobie radę	*здесь*: прожить

СОЧЕТАЕМОСТЬ ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ С ЛИЧНЫМИ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫМИ М. РОДА

Личные существительные м. рода сочетаются в им. пад. с особыми формами числительных.

Przed tobą **są** jeszcze ci **dwaj panowie**.
Przed tobą **są** jeszcze ci **trzej panowie**.
Przed tobą **są** jeszcze ci **czterej panowie**.

Dwaj milicjanci, żołnierze, panowie, Rosjanie, Polacy...
Trzej milicjanci, żołnierze, panowie, Rosjanie, Polacy...
Czterej milicjanci, żołnierze, panowie, Rosjanie, Polacy...

Следовательно, лично-мужские формы числительных 2, 3, 4 = **dwaj**, **trzej**, **czterej**.

Кроме того, в функции им. пад. может также выступать форма род. пад. Обе они равноправны. Обратите также внимание на разницу в глагольных формах.

Przed tobą **jest** jeszcze tych **dwóch panów**.
Przed tobą **jest** jeszcze tych **trzech panów**.
Przed tobą **jest** jeszcze tych **czterech panów**.

Ср.: Na rogu ulicy **stoją dwaj** (**trzej**, **czterej**) **milicjanci**.
Na rogu ulicy **stoi dwóch** (**trzech**, **czterech**) **milicjantów**.

С формой род. пад. совпадает при личных именах существительных форма винительного падежа.

Widzę **dwóch** (**trzech**, cztere**c**h) **milicjantów**.

Со всеми остальными существительными употребляются известные вам уже числительные dwa (dwie), trzy, cztery.

Dwie, **trzy**, **cztery** kobiety, artystki, książki, lalki...
Dwa, **trzy**, **cztery** domy, parki, psy, koty, ptaki...

Числительные от 5-ти и выше образуют лишь одну форму им. пад. сочетающуюся с личными существительными м. рода. Форма им. падежа совпадает с родительным (а также с винительным) пад.

Przed tobą **jest** jeszcze tych **pięciu** (**sześciu** itd.) **panów**.
Na rogu ulicy **stoi pięciu** (**sześciu** itd.) **milicjantów**.

Ср. вин. пад. (пример из текста):
Wyprowadzisz z równowagi **pięciu** sprzedawców i **dziesięć sprzedawczyń**. Так же:

Kilku sprzedawców, mężczyzn	(ср.: kilka sprzedawczyń, kobiet)
kilkunastu sprzedawców, mężczyzn	(ср.: kilkanaście sprzedawczyń, kobiet)
kilkudziesięciu sprzedawców, mężczyzn	(ср.: kilkadziesiąt sprzedawczyń, kobiet)

Усвойте парадигму лично-мужских форм имен числительных по таблице на конце книги.

Напоминаем (см. урок 32), что числительные **dwoje**, **troje** и т. д. не выступают с личными существительными мужского рода. Русским собирательным числительным в сочетании с личными существительными мужского рода соответствуют в польском языке охарактеризованные выше формы числительных.

Сравните польские соответствия следующих русских конструкций:

двое друзей	**dwaj przyjaciele**, **dwóch przyjaciół**
пятеро рабочих	**pięciu robotników**
шестеро солдат	**sześciu żołnierzy**
их было четверо	**było** ich **czterech**
пришли все трое	**przyszli** wszyscy **trzej**
мы трое там были	my **trzej tam byliśmy**

НЕОПРЕДЕЛЕННЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ

Среди неопределенных местоимений в польском языке наиболее употребительными являются местоимения, образованные с помощью элементов -**kolwiek** и **byle**. По значению они соответствуют русским местоимениям с элементом -***либо*** или -***нибудь***.

kto	— kto*kolwiek*
co	— co*kolwiek*
jaki	— jaki*kolwiek*
czyj	— czyj*kolwiek*
który	— który*kolwiek*

Их склонение ничем не отличается от склонения местоимений **ktoś**, **coś** и т. д., т. е. склоняется только первая часть, а элемент -**kolwiek** прибавляется к падежной форме, напр., **czegokolwiek** и т. д. Эти неопределенные местоимения пишутся слитно.

gdzie	— gdzie*kolwiek*
dokąd	— dokąd*kolwiek*
kiedy	— kiedy*kolwiek*
jak	— jak*kolwiek*

Примеры из текста:

Olu, wybierz **cokolwiek** i chodźmy już stąd!

Nie mogę wybrać **czegokolwiek**.

Неопределенные местоимения с элементом **byle** соответствуют по значению русским местоимениям с элементами -***либо***, -***нибудь***, ***кое***-. Они пишутся раздельно.

byle kto	кто-либо (-нибудь)
byle co	что-либо (-нибудь)
byle jaki	кое-какой, какой-либо
byle jak	кое-как, как-нибудь,спустя рукава
byle gdzie	где-либо, где-нибудь, куда-либо, куда-попало

Примеры:

Nie chciałabym kupować **byle czego**.	Я не хотела бы купить первый попавшийся материал (и др.), что-нибудь неинтересное.
Nie rzucaj ubrania **byle gdzie**.	Не бросай одежду куда-попало.
Robisz wszystko **byle jak**.	Ты все делаешь спустя рукава.
Byle kto potrafi to zrobić.	Это любой может сделать.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Прибавляя числительные 2, 4, 5 измените формы существительных и глаголов:

1. W tym sklepie pracuje jeden sprzedawca i jedna sprzedawczyni.
2. Profesor egzaminuje studentów.
3. Turysta zwiedza Warszawę.
4. Kelner i kelnerka obsługują klientów.
5. Ulicą idzie mój brat.
6. W tej sztuce gra jeden aktor.
7. Ten ptak bardzo mi się podoba.
8. Kasjer sprzedaje bilety kolejowe.

II. Вставьте нужные формы местоимений (или наречия) с элементом -kolwiek.

1. On rozumiał sztukę lepiej niż . . . . . inny.
2. Chciała o tym porozmawiać . . . . . ., ale nikt nie zwracał na nią uwagi.
3. Niech . . . . . z was pomoże mi w pracy.
4. Przyjdź do mnie . . . . . .
5. W tym roku chcę pojechać . . . . . .
6. . . . . będziesz, zawsze o mnie pamiętaj.
7. Porozmawiajmy . . . . . .
8. Nie chcę kupić . . . . . ., ale rzeczywiście coś oryginalnego.
9. Chcę się uczyć . . . . . języka.
10. Nie mam czasu wybierać, proszę mi dać . . . . . z tych lalek.

III. Ответьте на вопросы:

1. W którym sklepie można coś kupić na pamiątkę z Polski?
2. W ilu działach byli nasi znajomi?
3. Co można kupić w dziale tkanin artystycznych?
4. Co można kupić w dziale obok?
5. Z czego wykonane były korale, które podobały się Maryjce?
6. Dlaczego Maryjka nie chciała oglądać wyrobów ze srebra i bursztynu.
7. Co można kupić w trzecim dziale?
8. Co kupiła Maryjka?
9. Co kupił Włodek dla siebie, a co dla Lidy?

36

LEKCJA TRZYDZIESTA SZÓSTA

Личные существительные мужского рода.

W KAWIARNI *)

1. — Przy tym stoliku nie zmieścimy się w pięcioro, usiądźmy przy tamtym większym.
2. — Za chwilę powinien rozpocząć się dancing. Mam wielką ochotę potańczyć.
3. — Szkoda, żeśmy nie zaprosili na dzisiejszy wieczór którejś z naszych koleżanek. Zawsze jeden z nas będzie siedzieć samotnie podczas tańca.
4. — U was nie ma zwyczaju zapraszać do tańca nieznajomych pań?
5. — Raczej nie, każdy na ogół bawi się w swoim towarzystwie.
6. — Tadku, bądź tak dobry, podaj mi mój szal!
7. — Chłodno ci?
8. — Trochę... Teraz będzie cieplej. Dziękuję!
9. — Co macie ochotę zamówić? Lody, ciastka, kawę?
10. — Ja dużą kawę. Ostatnio coraz częściej piję kawę... Podobają mi się wasze kawiarnie.
11. — Niewątpliwie są bardzo przyjemne. Szczególnie niektóre. Powiedzmy, chodzi się po mieście, jest się zmęczonym, można wstąpić do kawiarni, zamówić filiżankę kawy, odpocząć, przejrzeć prasę...
12. — Wasze kawiarnie to wymarzone miejsce dla zakochanych. Przychodzi dwoje młodych ludzi, zamawiają byle co, najczęściej oczywiście małą kawę, i przesiadują całymi wieczorami **zapatrzeni** w siebie.
13. — **Tacy zakochani** to klęska dla kelnerek. Przesiadują całymi godzinami, zajmują stoliki i przez **nich** kelnerki nie wykonują planu. Szczególnie zimą.

***)** Текст записан на пластинке.

14. — W kawiarni można niekiedy przypadkowo usłyszeć ciekawą rozmowę. Na przykład niedawno byłem świadkiem zaciętej dyskusji literackiej trzech młodych ludzi, prawdopodobnie literatów.

15. — A niektórzy mają w kawiarni swój „warsztat pracy". Piszą tam artykuły, reportaże, felietony. To przeważnie dziennikarze.

16. — Kawiarnia jako miejsce spotkań i dyskusji ma w Polsce swoje tradycje. Chyba się nie mylę, nieprawdaż? Czytałem parę lat temu książkę o Chopinie *Kształt miłości* ***)**. Autor wspomina o warszawskich kawiarniach początku XIX wieku. Znajdowały się one gdzieś niedaleko stąd... Kawiarnia „Dziurka" na Miodowej, „Kopciuszek". Bywał tam często Chopin. Przesiadywał w towarzystwie swych przyjaciół: poetów, myślicieli, -przyszłych działaczy patriotycznych.

17. — Kto ma ochotę zapalić? Proszę bardzo, częstujcie się. A nawiązując do tego, co mówiłeś o polskich kawiarniach XIX wieku, chciałbym przypomnieć wam, że w XX wieku zaczęły się pojawiać u nas kawiarnie-kabarety. Piosenki i anegdoty kabaretowe nie tylko bawiły, lecz przede wszystkim wyśmiewały mieszczaństwo i jego obyczaje. Kwitła tam również satyra polityczna.

18. — Masz na myśli krakowski „Zielony balonik" ****)**?

19. — Tak... Tradycje kabaretów nie zaginęły do dzisiaj...

20. — Ale nie będziemy chyba dziś cały wieczór rozmawiać o kawiarniach. Zamawiam wino. Wzniesiemy toast za nasze ponowne spotkanie!

21. — Zanim się znów wszyscy razem spotkamy, upłynie na pewno dużo czasu.

22. — Ale miejmy nadzieję, że to kiedyś znów nastąpi. W tym

---

*) *Kształt miłości* — роман Ежи Брошкевича.

**) „Zielony balonik" — литературное кабаре „Зеленый шарик" было основано в 1905 году группой художников, музыкантов и литераторов. Оно вошло в историю польской литературы, благодаря участию в нем польского писателя Боя-Желенского (Boy-Żeleński) и, главным образом, благодаря его „Словечкам" („Słówka") — сборнику сатирических стихов и эстрадных песенок.

roku **trzech moich kolegów** jedzie na praktykę do Leningradu. Będę im bardzo zazdrościł tego wyjazdu.

23. — Trudno mi wyobrazić sobie, że już jutro odlatujemy do kraju. Nasz pobyt w Polsce minął tak prędko!...
24. — A więc pijmy za nasze ponowne spotkanie!...
25. — Maryjko, czy mogę zaprosić cię do tańca?
26. — Bardzo chętnie zatańczę...

HUMOR

Bądź punktualna, wówczas nikogo nie narazisz na niepotrzebną stratę czasu, tylko siebie.

NOWOCZESNY TANIEC

Młody człowiek ma obandażowaną głowę. Przyjaciel pyta:

— Jakiś wypadek?

— Nie, tylko byłem wczoraj u mojej dziewczyny i podczas gdy tańczyliśmy cha-cha wszedł niespodziewanie jej ojciec.

— I cóż w tym złego, że tańczyłeś z dziewczyną?

— Nic, ale jej ojciec jest kompletnie głuchy i nie słyszał muzyki.

СЛОВАРЬ

anegdota анекдот
artykuł статья
balonik шарик
bawić развлекать
bawić się развлекаться
cha-cha [*cza-cza*] ча-ча (один из современных салладных танцев)
dancing [*дансинк*] дансинг, танцы
filiżanka чашка
głuchy глухой
kabaret кабаре
kabaretowy относящийся к кабаре
kelnerka официантка
klęska бедствие
kompletnie полностью, совершенно
kopciuszek золушка
kwitnąć процветать
mylić się ошибаться
myśliciel мыслитель
na ogół обычно
nawiązywać *здесь*: возвращаться
niepotrzebny напрасный
nieprawdaż не так ли
niespodziewanie вдруг
niewątpliwie несомненно
obandażować забинтовать
obyczaj нрав
odlatywać вылетать, отлетать
patriotyczny патриотический
podczas во время
przesiadywać просиживать
ponowny следующий, повторный
potańczyć потанцевать
przeważnie преимущественно
punktualny пунктуальный
przyszły будущий
reportaż очерк, репортаж
samotny одинокий, один
strata потеря
szal шарф
szczególnie особенно
świadek свидетель
taniec танец
towarzystwo компания, общество

uczestnik	участник	**zaginąć**	исчезнуть
upłynąć	пройти	**zakochany**	влюбленный
warsztat	*здесь*: кабинет	**zamówić**	заказать
wykonywać	выполнять	**zanim**	пока, прежде чем
wymarzony	чудесный.	**zatańczyć**	потанцевать
wyśmiewać	высмеивать	**zazdrościć**	завидовать
zacięty	острый, ожесточенный	**zwyczaj**	обычай

В КАФЕ

1. За этим столиком мы впятером не поместимся. Сядем за тот побольше.
2. Через несколько минут должны начаться танцы. Мне очень хочется потанцевать.
3. Жаль, что мы на сегодняшний вечер не пригласили кого-нибудь из наших подруг. Всегда кто-нибудь из нас будет во время танца сидеть один.
4. У вас не принято приглашать на танец незнакомых женщин?
5. Нет, обычно все развлекаются в своей компании.
6. Тадек, будь добр, дай мне мой шарф.
7. Тебе холодно?
8. Немного. Теперь будет теплее. Спасибо.
9. Что вы хотите заказать? Мороженое, пирожные, кофе?
10. Я большую чашку кофе. В последнее время я все чаще пью кофе... Мне нравятся ваши кафе.
11. Несомненно, в них очень приятно. Особенно в некоторых. Ходишь по городу, устал и вот можешь зайти в кафе, заказать чашку кофе, отдохнуть, просмотреть газеты...
12. Ваши кафе — чудесное место для влюбленных. Приходят двое молодых людей, что-нибудь заказывают, чаще всего, конечно, маленькую чашку кофе, и просиживают целые вечера, глядя друг другу в глаза.
13. Такие влюбленные — это настоящее бедствие для официанток. Они сидят целыми часами, занимают столики, и из-за них официантки не выполняют плана. Особенно зимой.
14. А иногда в кафе можно случайно услышать интересную беседу. Например, я недавно был свидетелем острой литературной дискуссии. Спорили три молодых человека, вероятно, литераторы..
15. Есть даже такие, для которых кафе — „рабочий кабинет". Они пишут там статьи, очерки, фельетоны. Это преимущественно журналисты.
16. Кафе как место встреч и дискуссий имеет в Польше свои традиции. Я, пожалуй, не ошибаюсь, не так ли? Несколько лет тому назад я читал книгу о Шопене „Образ любви". Автор упоминает о варшавских кафе начала XIX века. Они находились где-то

неподалеку отсюда. Кафе „Дырка" на Медовой улице, „Золушка"... В них часто бывал Шопен. Просиживал в обществе своих друзей: поэтов, мыслителей, будущих участников патриотического движения.

17. Кто хочет закурить? Пожалуйста, угощайтесь! А возвращаясь к тому, что ты говорил о польских кафе XIX в., я хотел бы напомнить вам, что в XX в. стали у нас появляться кафе-кабаре. Песенки и анекдоты кабаре не только развлекали, но главным образом, высмеивали мещанство и его нравы. Процветала там также политическая сатира.
18. Ты имеешь в виду краковский „Зеленый шарик"?
19. Да... Традиции кабаре живы и в наши дни.
20. Мы, надеюсь, не будем весь вечер говорить о кафе? Я заказываю вино! Поднимем тост за нашу следующий) встречу!
21. Пройдет, наверное, много времени, когда мы все опять встретимся.
22. Но будем надеяться, что это когда-нибудь будет. В этом году три моих товарища едут на практику в Ленинград. Я буду им очень завидовать.
23. Мне трудно себе представить, что завтра мы уже вылетаем на родину. Все это (наше пребывание в Польше) прошло так быстро.
24. Так давайте же выпьем за нашу новую встречу!
25. Марийка, можно тебя пригласить на танец?
26. С удовольствием потанцую.

siadać przy stole	садиться за стол
nie ma zwyczaju	не принято
jest zwyczaj	принято
bądź tak dobry	будь добр
niech pan będzie tak dobry	будьте добры
zapatrzeni w siebie	глядя друг другу в глаза
nawiązując do tego, co mówiłeś	возвращаясь к тому, что ты говорил
mieć na myśli	иметь в виду
wznieść toast za co	поднять тост за что
do kraju, w kraju	на родину, на родине
zaprosić do tańca	пригласить на танец
nikogo nie narazisz na stratę czasu	никто из-за тебя не будет терять времени

КОММЕНТАРИЙ

4. Родительный падеж требуется в польском языке не только тогда, когда он непосредственно зависит от отрицаемого глагола, но даже тогда, когда отрицается один из глаголов в предложении:

nie ma zwyczaju zapraszać do tańca **nieznajomych pań**
nie zdążyliśmy kupić **biletów**

6. Формы повелительного наклонения глагола **być**:

—	b*ądź***my**!
b*ądź*!	b*ądź***cie**!
niech b*ędzi***e**!	niech b*ęd***ą**!

11. Обратите внимание на употребление безличных форм глаголов:

chodzi się po mieście
jest się zmęczonym

12., 1**4.** Напоминаем, что собирательные числительные типа **dwoje**, **troje** и т. д. употребляются для обозначения лиц обоих полов:

przy tym stoliku nie zmieścimy się **w pięcioro** (= девушки и мужчины)
przychodzi **dwoje** młodych ludzi (= девушка и парень)
но: dyskusja literacka **trzech** młodych ludzi (= мужчин)
(ср.: dyskusja literacka **trojga** młodych ludzi (= девушек и мужчин)

22. Формы повелительного наклонения глагола **mieć**:

—	m*iej***my**!
m*iej*!	m*iej***cie**!
niech ma!	**niech** maj**ą**!

Запомните:

miejmy nadzieję, **że**... будем надеяться, что...

ЛИЧНЫЕ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ МУЖСКОГО РОДА

В настоящем уроке мы хотим подвести итог всему сказанному о личных существительных мужского рода. Вот их грамматические признаки: 1. Они отличаются от всех остальных существительных особыми окончаниями им. пад. мн. ч. -**i** (-**y**) и -**owie**. Это касается как существительных на согласный (типа literat), так и существительных с окончанием -**a** (poeta, sprzedawca). Совпадающее с другими группами окончание -**e** принимают (за некоторыми исключениями) только существительные с основой на мягкий согласный и на согласные **cz**, **rz**, **sz**, **ż**, **l** (см. уроки 16, 18).

minister — ministr**owie**
pan — pan**owie**
organizator — organizato*rz***y**
poeta — poe*c***i**
sprzedawca — sprzedawc**y**

(ср.: pani — panie
organizatorka — organizatorki
poetka — poetki
sprzedawczyni — sprzedawczynie)

Личные существительные мужского рода на **-a** во мн. числе склоняются по типу существительных м. рода на согласный. В родительном падеже (с которым совпадает винительный) все они получают окончание -ów.

poet**ów**
sprzedawc**ów**
koleg**ów**

Исключение: mężczyzn**a** — mężczyzn

2. В им. пад. мн. ч. личные существительные мужского рода заменяются местоимением oni (все остальные o n e):

r o b o t n i c y pracują
oni pracują

(ср.: robotnice pracują
one pracują
jadą samochody
one jadą)

3. Форма вин. пад. мн. ч. этих существительных всегда совпадает с род. пад.

род. пад. Rada **Ministrów**
spotkanie **robotników**
biblioteka **poetów**

вид. пад. Sejm mianował nowych **ministrów**

widzimy **robotników** przy pracy
podziwiamy **poetów**

(ср.: widzimy robotnice przy pracy
podziwiamy poetki)

Личные существительные м. рода в ед. ч. также имеют винит, пад. равный родительному (конечно, это касается только существительных на согласный), но этим грамматическим свойством характеризуются все одушевленные существительные м. рода .

widzę robotnika
widzę orła

4. Вин. пад. мн. ч. этих существительных заменяется формой местоимения **ich** (все остальные существительные заменяются местоимением **je**)

widzimy r o b o t n i k ó w przy pracy
widzimy **ich** przy pracy
podziwiamy p o e t ó w
podziwiamy **ich**

(ср.: widzimy **robotnice** przy pracy
widzimy **je** przy pracy
podziwiamy **poetki**
podziwiamy **je**)

5. Личные существительные м. рода сочетаются с особыми формами прилагательных (и других слов, склоняющихся, как прилагательные):

wybitni poeci	(ср.: wybitne poetki
zdolni robotnicy	zdolne robotnice
uprzejmi sprzedawcy	uprzejme sprzedawczynie
nasi sąsiedzi	nasze sąsiadki
wysocy mężczyźni	wysokie kobiety)

6. Они сочетаются также с особыми лично-мужскими формами прошедшего, будущего составного II времени и сослагательного наклонения:

robotnicy pracowa*li*	(ср.: robotnice pracowały
robotnicy będą pracowa*li*	robotnice będą pracowały
robotnicy pracowa*li*by	robotnice pracowałyby)
sprzedawcy obsługiwa*li* kientów	(ср.: sprzedawczynie obsługiwały klientów
sprzedawcy będą obsługiwa*li* klientów	sprzedawczynie będą obsługiwały klientów
sprzedawcy obsługiwa*li*by klientów	sprzedawczynie obsługiwałyby klientów)
krawcy szy*li* ubrania	(ср.: krawcowe szyły ubrania
krawcy będą szy*li* ubrania	krawcowe będą szyły ubrania
krawcy szy*li*by ubrania	krawcowe szyłyby ubrania
	autobusy pędziły ulicami miasta
	autobusy będą pędziły ulicami miasta
	autobusy pędziłyby ulicami miasta)
Tatarzy zniszczy*li* Kraków	(ср.: najazdy tatarskie zniszczyły Kraków)

7. Наконец, они сочетаются с особыми формами числительных (см. урок 35).

Примеры:

przychodzi **dwóch młodych ludzi** или przychodzą **dwaj młodzi ludzie**
(ср.: przychodzi d w o j e m ł o d y c h l u d z i)

dyskutuj**e trzech literatów** или dyskutuj**ą trzej literaci**
(ср.: dyskutuj**e** troje literatów; dyskutuj**ą** trzy literatki)
dziś spotkałem w teatrze **kilku znajomych**
(ср.: spotkałem kilkoro znajomych; spotkałem kilka znajomych)
ulicą **szło kilku mężczyzn**, **panów**
(ср.: ulicą szł**o** kilka kobiet, pań)
ośmiu moich kolegów wyjechało do Związku Radzieckiego
(ср.: ośmioro moich kolegów wyjechało do ZSRR; osiem moich koleżanek wyjechało do ZSRR)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Замените существительные ж. рода существительными мужского рода, соответственно изменяя формы сочетающихся с ними слов.

1. Dwie znane artystki otrzymały nagrodę państwową.
2. W tym sklepie pracowało kilka młodych sprzedawczyń.
3. W biurze podróży „Orbis" pracowało kilkadziesiąt urzędniczek.
4. Kilkanaście rosyjskich studentek przyjechało na studia do Polski.
5. W tej kawiarni obsługują klientów cztery uprzejme kelnerki.
6. Trzy nasze koleżanki wyjechały do Francji.
7. Proszę cię, pozdrów w Moskwie dwie moje znajome.

II. Образуйте им. пад. мн. ч. следующих существительных:

podróż, nieporozumienie, liść, list, pieczeń, kierowca, kelner, krawiec, szewc, fryzjer, ręka, czoło, wieża, loża, palec, dworzec, przechodzień, ruch, brzuch, kuchnia, stacja, przystanek, Niemiec, przyjaciel, dzwonek, pies, kościół.

III. Поставьте глаголы в форме прошедшего времени:

1. Bardzo rzadko zdarza mi się robić błędy w języku polskim.
2. Nasi znajomi wznoszą toast za spotkanie w Moskwie.
3. Marek gratuluje Włodkowi jego znajomości języka polskiego.
4. Usiądziemy przy tym większym stoliku.
5. Maryjka cztery lata uczy się języka polskiego.
6. Nie ma zwyczaju zapraszać do tańca nieznajomych pań.

37

LEKCJA TRZYDZIESTA SIÓDMA

POŻEGNANIE

1. — Przyszliśmy tu trochę za wcześnie, autokar przyjedzie dopiero za parę minut.
2. — To są twoje rzeczy, Maryjko? Na ogół uważa się, że dziewczęta biorą ze sobą w podróż po kilka walizek, a do tego mnóstwo różnych torebek i koszyczków. A ty masz jakoś wyjątkowo mało, tylko jedną walizkę.
3. — Starałam się wziąć jak najmniej bagażu, żeby sobie nie psuć przyjemności podróżowania.
4. — A co by to było, gdybyś wzięła więcej! Spróbujcie podnieść tę walizę!
5. — Najlżejsza to ona nie jest!
6. — Nie miejcie nam za złe, ale do waszych pakunków dodamy jeszcze te dwa.
7. — Co to takiego?
8. — Drobiazg. To na pamiątkę od nas.
9. — Bardzo wam dziękujemy!
10. — Marku, ty zawsze musisz się pospieszyć. Znalazłeś odpowiedni moment!
11. — Uwaga! Nadjeżdża autokar!... Wsiadaj, Maryjko i zajmij miejsce przy oknie!
12. — Zobaczycie po drodze nie znaną wam jeszcze część Warszawy.
13. — W tej części akurat nie ma nic ciekawego.
14. — Marku, po co znów wziąłeś ze sobą płaszcz? Powieś go przynajmniej!
15. — Nie, ja... wolę go mieć przy sobie.
16. — W tym płaszczu, moi drodzy, kryje się wielka tajemnica, niespodzianka.
17. — Ach, Tadek, te twoje ciągłe żarty. Mam ich już powyżej uszu!...

Zresztą, żebyście się ze mnie nie nabijali, zdradzę swoją tajemnicę już teraz. Proszę, Maryjko, to kwiaty dla ciebie.

18. —Dziękuję! Bardzo dziękuję! Jakie śliczne róże... Szkoda, że nie będę miała w co ich wstawić. Obawiam się, że zwiędną mi w czasie podróży.

19. — Sądzisz, że nie było komu pomyśleć o tym, żeby nie zwiędły?... Ściągnąłem z domu jakiś wazon. Ale ten „upominek" wręczę ci już na lotnisku.

20. — Jesteś wzruszający! Nie wiem, jak ci dziękować!

21. — Chciałem dać ci te kwiaty na lotnisku, przed samym odlotem. Byłoby bardziej uroczyście, ale Tadek zawsze wszystko popsuje.

22. — Powinieneś być mi wdzięczny! Róże ukryte w rękawie twego płaszcza nie czułyby się chyba najlepiej. Pewno byś je pogniótł i połamał. Ładnie by potem wyglądało uroczyste wręczenie takich badyli!

* * *

23. — Czy jeszcze daleko do lotniska?

24. — Jeszcze spory kawałek drogi. Zanim dojedziemy, zdążycie jeszcze obejrzeć upominki... Pozwól, Maryjko, pomogę ci odwinąć.

25. — O, coś ciekawego! Co to za albumy?

26. — To Warszawa XVIII wieku w malarstwie Canaletta, a to współczesna Warszawa w grafice Toma. Kupiliśmy dla was jednakowe albumy.

27. — A tu są jeszcze takie dwa drobiazgi, żebyście zbyt szybko nie zapomnieli o Warszawie.

28. — Syrenka! Herb Warszawy!

29. — Obydwie jednakowe. Zęby nikomu z was nie było przykro!

30. — Jesteśmy już na miejscu. Wysiadamy!... Do odlotu zostało pół godziny. Ciekawe, ile czasu będą trwały formalności celne i paszportowe?

---

*) В Польше каждый большой город имеет свой герб. Сирена — герб Варшавы. Syrenka — уменьшительное существительное от syrena.

31. — Z pewnością bardzo krótko. Chodźmy teraz na komorę celną!

32. — Czy lataliście już kiedykolwiek?
33. — Ja leciałem już kilka razy.
34. — A ja lecę dziś dopiero pierwszy raz. Obawiam się, że źle będę znosiła podróż.
35. — Pogoda jest doskonała do lotów, nie będzie was kołysać. Start również nie powoduje przykrych wrażeń. Dopiero lądowanie może być odrobinę nieprzyjemne.
36. — Dobrze, że na linii Warszawa—Moskwa kursują samoloty odrzutowe. W nich nie odczuwa się ani startu, ani lądowania.
37. — Musimy się już żegnać. Proszą pasażerów o zajmowanie miejsc w samolocie. Za chwilę odlot.
38. — Włodek, nie zapomnij pozdrowić ode mnie wszystkich naszych kolegów i przyjaciół.
39. — Do szybkiego spotkania u nas, w Moskwie!

СЛОВАРЬ

album	альбом	**obawiać się**	бояться, опасаться
autokar	автокар, автобус	**odczuwać**	чувствовать
badyle	веник.	**odlot**	отлет
ciągły	постоянный, беспрерывный	**odrobinę**	немного, чуть
		odrzutowy	реактивный
dodać	прибавить	**odwinąć**	развернуть
drobiazg	пустяк, мелочь	**pakunek**	сверток, багаж
herb	герб	**podnieść**	поднять
kołysać	качать	**pognieść**	смять
komora celna	таможня	**połamać**	поломать
koszyczek	корзинка	**powodować**	вызывать
kryć się	крыться	**pożegnanie**	прощание
latać	летать	**przyjemność**	удовольствие
lądowanie	посадка	**przykro**	обидно
lotnisko	аэропорт, аэродром	**przynajmniej**	по крайней мере
		psuć	портить
mnóstwo	множество, масса	**rękaw**	рукав
nabijać się	насмехаться	**róża**	роза
nadjeżdżać	подходить	**start**	старт
niespodzianka	сюрприз	**syrena**	сирена

ściągnąć	стащить	**wręczyć**	вручить
tajemnica	тайна	**wstawić**	поставить
ukryć	спрятать	**zdradzić**	здесь: открыть
upominek	подарок	**znosić**	переносить
uważać	считать	**zwiędnąć**	увянуть
wazon	ваза	**żegnać się**	прощаться
wdzięczny	благодарный		

ПРОЩАНИЕ

1. Мы пришли сюда слишком рано. Автобус придет только через несколько минут.
2. Это твои вещи, Марийка? Обычно считают, что девушки берут с собой в дорогу по несколько чемоданов и к тому же множество разных сумочек и корзин. А у тебя как-то исключительно мало. Только один чемодан.
3. Я старалась взять как можно меньше багажа, чтобы мне было приятнее путешествовать.
4. А что бы только было, если бы ты взяла больше? Попробуйте поднять этот чемодан!
5. Да, он не из легких!
6. Не сердитесь на нас, но к вашему багажу мы прибавим еще два пакета.
7. Что это?
8. Пустяки. Это на память от нас.
9. Большое вам спасибо!
10. Марк, ты всегда торопишься. Нашел подходящий момент!
11. Внимание! Подходит автобус! Входи, Марийка, и займи место у окна!
12. По дороге вы увидите незнакомую вам часть Варшавы.
13. В этой части как раз нет ничего интересного.
14. Марк, ты зачем опять взял с собой пальто? Повесь его по крайней мере!
15. Нет, я... предпочитаю иметь его при себе.
16. В этом пальто, мои дорогие, кроется большая тайна, сюрприз!...
17. Ах, Тадек! Эти твои беспрерывные шутки! Мне это уже надоело!... Впрочем, чтобы вы надо мной не насмехались, я уже теперь открою перед вами свою тайну. Пожалуйста, Марийка, это цветы для тебя!
18. Спасибо! Большое спасибо! Какие чудесные розы! Жаль, что мне не во что их поставить. Боюсь, они увянут во время пути.

19. Думаешь, некому было позаботиться о том, чтобы они не увяли?... Я стащил дома какую-то вазу. Но этот „подарок" я вручу тебе уже в аэропорту.
20. Ты меня совсем растрогал! Не знаю как тебя благодарить!
21. Я хотел дать тебе эти цветы в аэропорту, перед самым отлетом самолета. Было бы более торжественно, но Тадек всегда во всем помешает.
22. Ты должен быть мне благодарен! Ведь розам, спрятанным в рукаве твоего пальто, пришлось бы плохо. Ты бы их смял и поломал. Ничего себе было бы торжественное вручение такого веника!

* * *

23. Далеко еще до аэропорта?
24. Еще довольно далеко. Пока доедем, успеете посмотреть подарки... Позволь, Марийка, я помогу тебе развернуть,
25. О, что-то интересное! Что это за альбомы?
26. Это Варшава XVIII в. в живописи Каналетто, а это современная Варшава в графике Тома. Мы купили вам одинаковые альбомы.
27. А здесь еще два пустячка, чтобы вы не так скоро забыли Варшаву.
28. Сирена! Герб Варшавы!
29. Оба одинаковые, чтобы никому из вас не было обидно!
30. Мы уже на месте! Выходим! До отлета осталось полчаса. Интересно, сколько времени продлится оформление багажа и паспортов?
31. Наверное, недолго. Марийка, пойдем теперь со мной в таможню!

* * *

32. Вы уже когда-нибудь летали?
33. Я летал уже несколько раз.
34. А я лечу сегодня впервые. Боюсь, что плохо буду переносить путешествие.
35. Сегодня летная погода, не будет вас качать. Старт не вызывает неприятного самочувствия. Только посадка может быть немного неприятной.
36. Хорошо, что на линии Варшава—Москва летают реактивные самолеты. В них не чувствуешь ни старта, ни посадки.
37. Уже пора прощаться. Пассажиров просят занять места в самолете. Через несколько минут отлет.
38. Володя, не забудь передать от меня привет всем нашим товарищам и друзьям!
39. До скорой встречи у нас в Москве!

mieć komu co za złe	ставить что кому в упрек
mieć czego powyżej uszu	быть сытым по горло (в переносном значении)
mam tego powyżej uszu	мне это надоело
spory kawałek drogi	довольно далеко
pogoda doskonała (dobra) **do lotów**	летная погода
jak najmniej	как можно меньше
jak najwięcej	как можно больше

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA” — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK DANUTA WASILEWSKA

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 7

ТЕКСТЫ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

STEFANIA GRODZIEŃSKA

KRYTYK I MINISTER

— Co sądzicie o nowej powieści Zbysława Szproty? — spytał minister.

— Nową powieść Szproty uważam za dobrą [1)], ministrze — odpowiedział krytyk.

Minister pokręcił głową.

— To jest, w pewnym sensie dobrą — poprawił się krytyk.

Minister pokręcił głową.

— W pewnym sensie dobra, to znaczy dobra dla wąskiej grupy kawiarnianych intelektualistów.

Minister pokręcił głową.

— Raczej dla publiczności o niewybrednym guście, źle się wyraziłem.

Minister pokręcił głową.

— A w ogóle to zła powieść, panie ministrze.

Minister pokręcił głową.

— Przy czym nie należy jej całkowicie potępiać.

Minister pokręcił głową.

— Strasznie niewygodny ten kołnierzyk — powiedział.

СЛОВАРЬ

całkowicie	полностью	**pokręcić**	покрутить
intelektualista	интеллектуалист	**poprawić się**	уточнить, поправить
kawiarniany	относящийся к кафе	**potępiać**	осуждать
kołnierzyk	воротничок	**spytać**	спросить
krytyk	критик	**wyrazić się**	выразиться
niewybredny	невзыскательный		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) **nową powieść Szproty uważam za dobrą** — новый роман Шпроты я считаю хорошим

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

DZIEWCZYNA I GOŁĘBIE

Fragmenty

I

W dzień otwarcia MDM [1)] siedzieli od samego rana w Warszawie. Dzień był upalny, słoneczny, niebieski. Edek z Basią nie przyłączyli się do swoich szkół. Kiedy inżynier zapytał Edka, dlaczego tak uczynił, Edek wzruszył tylko ramionami [2)]. Dopiero po pochodzie żałowali tego.

Wzruszył ich ten marsz młodzieży jasnej, wesołej, śmiałej.

— Patrz, oni wszyscy mają jasne czupryny.

— Tylko za długie — swoim basem spokojnie powiedział Edek.

I rzeczywiście wiatr stroszył chłopcom na głowach ich długie jasne włosy, jak strzechy słomianych chat.

— Przecież strzech u nas na wsi nie będzie — powiedział Edek Basi, kiedy mu coś o tym wspomniała.

Ale potem, kiedy fale młodzieży zalały szeroki, biały plac Konstytucji [3)], kiedy nastąpił moment przysięgi, Edek przestał żartować. Wziął Basię pod ramię.

— Dobrze, Baśka! Słusznie —. powiedział schylając się nad uchem dziewczyny — my z nimi! Prawda?

— Przede wszystkim nie możesz być niezrzeszony — powiedziała Basia — jaki ty jesteś aspołeczny!

— Za to jestem solidny — powiedział Edek.

Przeszły fale młodzieży, przeszły zespoły artystyczne w rytmie tańca, przeszli jak rzeźby piękni sportowcy z lasem sztandarów.

Gdy wszystko minęło, Basia i Edek znaleźli się sami na środku placu, trzymając się za ręce. Było już bardzo późno. Poczuli gwałtowny głód.

Chcieli więc ruszyć do domu, kiedy na pustym miejscu, które się naokoło nich zrobiło, zauważyli małego, może trzyletniego chłopczyka. Szedł bezmyślnie przed siebie [4)] i darł się wniebogłosy. Cała jego jasna twarzyczka zaczerwieniła się na policzkach, uszy miał purpurowe, z oczu spływały jasne, duże krople, a usta to szeroko rozwierał, to zaciskał kurczowo, łkając boleśnie.

Basia podskoczyła do dziecka i przysiadając przy nim zatrzymała je, a raczej chłopczyk wpadł na nią, nic nie widząc przed sobą, i gwałtownie chwycił ją za szyję.

— Do mamy... — wołał szlochając — do mamy.

Edek podszedł do Basi i również przysiadł przy małym. Usiłował rozkurczyć jego piąstki, które zawarły się na sukience Basi przy wycięciu.

— Co się stało? — zapytał. — Co takiego?

Mały płakał bez przerwy.

— A gdzie twoja mama? — zapytała Basia.

— Nie wiem... — powiedział chłopczyk pomiędzy jednym szlochem a drugim — nie wiem...

СЛОВАРЬ

aspołeczny	человек, который сторонится от общественной работы
bezmyślnie	бессмысленно
bez przerwy	не переставая
boleśnie	здесь: горько
chwycić	схватить
drzeć się	реветь
gwałtowny	внезапный, быстрый
kurczowo	судорожно
łkać	рыдать
naokoło	вокруг
niezrzeszony	*здесь*: не принадлежащий к союзу молодежи
piąstka	кулачок
podnosić	поднимать
pomiędzy	между
pod ramię	под руку
podskoczyć	подскочить
przyłączyć się	присоединиться
przysiadać	приседать
przysięga	присяга, клятва
purpurowy	пурпурный
rozkurczyć	расжать
rozwierać	раскрывать
ruszyć	*здесь*: направиться
rzeźba	скульптура
schylać się	наклоняться
słomiany	соломенный
słusznie	правильно
solidny	добросовестный, честный
spływać	течь
stroszyć	взъерошивать
strzecha	соломенная крыша, стреха
szloch	вопль
szlochać	рыдать
śmiały	смелый

trzymać się	держать друг друга
twarzyczka	личико
uczynić	сделать
usiłować	пытаться
wniebogłosy	во всю глотку
wpaść (*na kogo*)	натолкнуться, на-?лететь
wycięcie	вырез
zaciskać	сжимать
zaczerwienić się	покраснеть
zalać	залить
zaśmiać się	засмеяться
zawrzeć się	сжаться
zespół artystyczny	ансамбль художественной самодеятельности

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) MDM	Marszałkowska Dzielnica Mieszkaniowa (жилой район в центре Варшавы)
2) wzruszył tylko ramionami	только пожал плечами
3) plac Konstytucji	площадь в MDM
4) przed siebie	вперед

II

— To ładna historia [1] — zaśmiał się Edek — co my z nim, Basiu, zrobimy?

Basia nie traciła kontenansu [2].

—• A jakże ty się nazywasz? — spytała.

Mały przestał płakać zupełnie nagle. Spojrzał na Basię przytomnie, jasnymi, przejrzystymi oczami i na twarzy jego odbił się wysiłek myśli.

— Darek — powiedział z powagą [3] i grubym głosem. „R" wymawiał starannie, ale mu się jednak ześliznęło na „l".

Po czym znowu chlipnął i zdawało się, że zabiera się z powrotem do ryku. Ale zastanowił się i zatrzymał. Jasne krople zatrzymały się również na jego twarzy na końcu swoich dróg od kącików oczu do zaczerwienionych policzków.

Znowu popatrzył na Basię uważnie i prosto w oczy, a potem spojrzał na kucniętego Edka i coś jak cień tryumfalnego uśmiechu przemknęło mu po wargach.

— Darek — powtórzył znowu i znowu mu „r" na „l" zjechało — Dariusz Kryska.

Basia uściskała małego.

— Patrzcie go, jaki mądry [4] — zawołała podnosząc go w górę. — No, jeżeli wiesz, jak się nazywasz, to jest już pół biedy [5].

Ktoś im poradził dać znać [6] do megafonów.

— Poczekamy na matkę pod świecznikiem — powiedział Edek i skoczył do aparatury. Gdy się rozmówił z panem, który zapowiadał, wrócił do Basi. Spostrzegł, jak szła, wysmukła i jak gdyby dumna, przez plac, prowadząc uspokojonego Darka za rękę. Mały lizał karmelek, który mu dał ktoś spośród zebranych widzów.

— Darek Kryska prosi swą mamusię — padały przez megafon pretensjonalnie wymawiane wyrazy.

Edek bez słowa podszedł i wziął Darka z drugiej strony za rękę. Tak szli w kierunku środkowego świecznika, pod którym zamówiono spotkanie.

Basia rzuciła na Edka ucieszone spojrzenie.

— Chciałbyś mieć takiego? — spytała.

Edek zarumienił się, potem uśmiechnął i bez słowa kiwnął głową. Pochylił się nad Darkiem, ściskając drobną jego piąstkę w swojej łapie i nieco zachwianym głosem powiedział:

— Co ty za świństwo tu smokczesz?

— Cukielek [7] — powiedział Darek. Wyjął swą rękę z dłoni Edka, wysunął czerwony karmelek z ust i pokazał go Edkowi.

Ale już leciała ku nim zaaferowana, wystrojona kobieta, z wypiekami na twarzy [8]. Wyrwała im Darka prawie z ręki. Za nią biegł korpulentny pan w szarym ubraniu.

—^ Ja ci zawsze mówię... ty nigdy mnie nie słuchasz... — dobiegły ich uszu słowa pana.

Matka tymczasem zrzucała winę na Darka [9].

— Jak ty mogłeś? Jak ty mogłeś? -— powtarzała.

Basia i Edek nawet nie doczekali się podziękowania [10] uszczęśliwionych rodziców Darka.

Jeszcze Edek nigdy nie był taki wesoły, jak w powrotnej drodze z Warszawy do Komorowa. Basia go nie poznawała, śmiał się, żartował, oczy mu błyszczały.

Kiedy wyszli z kolejki, było już dość późno. Szli w stronę swoich mieszkań. Edek wziął Basię pod rękę.

— Wiesz, Baśka — powiedział — muszę ci się pochwalić: czuję się bardzo szczęśliwy.

Basia zaśmiała się cicho.

— Dlaczego właśnie dziś?

— No, bo mi się ta młodzież podobała... i tak mi jakoś raźniej [11]... i ten Darek taki miły... i ty...

— Co ja? — spytała Basia.

— Kocham ciebie — cichutko powiedział Edek.

СЛОВАРЬ

błyszczeć	блестеть
chlipnąć	всхлипнуть
cichutko	тихонько
coś jak	что-то вроде
dobiec	донестись
jak gdyby	как будто бы
karmelek	карамелька
kącik	уголок
kolejka	электричка
korpulentny	полный
kucnąć	сесть на корточки
megafon	громкоговоритель
nagle	вдруг, внезапно
odbić się	отразиться
pochwalić się	похвалиться
pretensjonalnie	претенциозно
przejrzysty	здесь: чистый
przemknąć	пробежать
przytomnie	понимающе
rozmówić się	переговорить
ryk	рев
skoczyć	побежать
smoktać	сосать
spośród	из
starannie	старательно
szary	серый
ściskać	сжимать
środkowy	находящийся посередине
świecznik	канделябр
triumfalny	торжествующий
ucieszony	обрадованный
uspokoić	успокоить
uszczęśliwiony	счастливый
uściskać	обнять
uważnie	внимательно
wymawiać	произносить
wysiłek	усилие
wysmukły	стройный
wystrojony	нарядный, разодетый
zaaferowany	озабоченный
zabierać się (do czego)	*здесь*: собираться
zachwiany	*здесь*: неуверенный
zaczerwieniony	покрасневший
zapowiadać	вести программу
zarumienić się	покраснеть
zebrany	собравшийся
ześliznąć się	соскользнуть
z powrotem	опять

1) **to ładna historia**	вот так история
2) **nie traciła kontenansu**	не растерялась
3) **z powagą**	серьезно
4) **patrzcie go, jaki mądry**	смотрите, какой умница
5) **to jest juz pół biedy.**	это уже полбеды
6) **dać znać**	сообщить
7) **cukieiek** (*детск.*)	= cukierek (конфета)
8) **z wypiekami na twarzy**	вся раскрасневшаяся
9) **zrzucała winę na Darka**	сваливала вину на Дарека
10) **nawet nie doczekali się podziękowania**	их даже не поблагодарили
11) **i tak mi jakoś raźniej**	и так мне легко на душе

ANATOL POTEMKOWSKI

OSZUST

W domu przepaliło się żelazko.

Oglądałem je dokładnie, popukałem palcem tu i tam, potrząsnąłem parę razy w powietrzu. Potem pełen optymistycznych przeczuć włączyłem do kontaktu.

Żelazko nie grzało nadal [1)]

Powtórzyłem operację od początku, z tym samym rezultatem. Żona przyglądała mi się ironicznie. Powiedziała:

— Mężczyzna powinien umieć naprawiać żelazka.

— Oczywiście — przytaknąłem.

Zawinąłem żelazko w gazetę i wyszedłem na miasto. Zamierzałem oddać je do reperacji w pierwszym napotkanym zakładzie elektrotechnicznym.

Po godzinnym marszu napotkałem pierwszy taki zakład. Wszedłem i zademonstrowałem żelazko.

— Możemy podjąć się reperacji — rzekł niechętnie fachowiec. — Będzie gotowe za sześć tygodni.

— O rany! [2)] — powiedziałem.

— A koszt naprawy wyniesie [3)] 120 złotych.

Zabrałem żelazko, ukłoniłem się i poszedłem sobie. Postanowiłem zwrócić się do konkurencji. W następnym zakładzie nie chciano ze mną rozmawiać.

— Reperacje będziemy przyjmowali w sierpniu.

W trzecim miejscu mogli naprawić za miesiąc, ale chcieli 150 złotych.

To ja dla odmiany nie chciałem [4)].

Bardzo wolno wracałem do domu wlokąc za sobą żelazko. Od niechybnej kapitulacji uchronił mnie spotkany przypadkowo znajomy.

— Jest tu taki prywatny specjalista od żelazek. Niedaleko. Bardzo uczciwy...

Bardzo uczciwy specjalista przywitał mnie uprzejmie. Obejrzał żelazko, powąchał, popukał palcem.

— Jutro będzie gotowe — rzekł.

— Pan żartuje! — zawołałem.

— Sporo roboty — rzekł fachowiec. — Ale jak panu pilno, to mogę zrobić na poczekaniu [5].

Wyszedł do drugiego pokoju z żelazkiem. Po paru minutach wrócił, włączył żelazko do kontaktu. Grzało.

— Płaci pan 85 złotych — powiedział, owijając żelazko w gazetę;

Niespodziewanie dla siebie pocałowałem go w rękę.

— Pan jest aniołem! — wołałem płacząc ze wzruszenia. — Szybki, tani, skąd się biorą tacy elektrycy?!

Specjalista od żelazek sposępniał:

— Nie jestem elektrykiem — powiedział ze smutkiem. — Nie mam pojęcia, co trzeba zrobić, żeby takie coś grzało.

— Przecież naprawił pan żelazko — powiedziałem.

— Jestem oszustem — ciągnął specjalista. — Nie naprawiłem w życiu ani jednego żelazka... Daję moim klientom nowe żelazka z „Cedetu" [6]... Zarabiam na sztuce po 25 złotych. Okradam społeczeństwo.

— A dużo ma pan klientów? — spytałem.

— Dużo — rzekł fachowiec. — Uczciwe zakłady długo trzymają robotę, poza tym ja jestem tańszy!

СЛОВАРЬ

anioł ангел
ciągnąć здесь: продолжать
elektrotechniczny электротехнический
elektryk хлектротехник
fachowiec специалист
grzać нагреваться
konkurencja *здесь*: конкурирующее ателье
kontakt штепсель
marsz *здесь*: ходьба
napotkać встретить
napotkany встретившийся
niechybny неизбежный
niespodziewanie неожиданно
okradać обкрадывать
optymistyczny оптимистический
oszust обманщик
owijać завертывать
pojęcie понятие
postanowić решить
potrząsnąć встряхнуть
powąchać понюхать
prywatny частный
przeczucie предчувствие
przepalić się перегореть
przytaknąć согласиться
przywitać встретить
reperacja починка, ремонт
smutek грусть
specjalista специалист
społeczeństwo общество
sposępnieć помрачнеть
sporo довольно много
uchronić спасти
uczciwy честный
ukłonić się раскланяться
wlec тащить
wzruszenie волнение
zademonstrować продемонстрировать
zawinąć завернуть
żelazko утюг

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) żelazko nie grzało nadal	утюг все не нагревался
2) o rany!	о бог ты мой!
3) a koszt naprawy wyniesie	а ремонт будет стоить
4) to ja dla odmiany nie chciałem	тогда я не захотел
5) mogę zrobić na poczekaniu	могу сделать срочно (сразу)
6) Cedet	Centralny Dom Towarowy (ЦУМ)

MARIA ZIENTARÓWA

METODA PAWŁOWA

W niedzielę rano zadzwonił telefon.

Andrzej podbiegł szybko i podniósł słuchawkę.

— Kto mówi? — zapytał.

— Jak to, kto mówi? Ach to ty, Andrzejku — powiedział stryjek Henio w słuchawce. — Czy mogę mówić z mamusią?

— Mamusia śpi — szepnął Andrzej — nie mogę jej obudzić, bo powiedziała, że mnie spierze i że nic nie dostanę na Dzień Dziecka.

— A czy mogę mówić z tatusiem?

— Tatuś też śpi i jego też nie mogę zbudzić, bo też spierze.

— No trudno, to zadzwonię we wtorek wieczorem.

— Możesz zadzwonić wcześniej. Oni się na pewno obudzą przedtem — powiedział Andrzej. — Już bym nawet chciał, żeby się obudzili, bo jestem bardzo głodny, a Janek stoi w bieliźnie na balkonie i oblewa ludzi z konewki, i zalał cały nasz pokój, wysmarował ściany moimi farbami. Lejek narobił w czterech miejscach na dywan w przedpokoju i przewrócił butelkę z mlekiem, i wszystko wypił, a tym, co zostało, Janek namalował duży obraz w kuchni na podłodze. Ale ja jestem bardzo grzeczny i nic nie robię, ale jestem głodny. Lejek też jest głodny, bo je taką dużą książkę tatusia z obrazkami i warczy, jak mu chcę odebrać, i nie mogę znaleźć jednego sandała, bo mi gdzieś zawlókł. Oni byli na imieninach.

— Lepiej już obudź mamusię — zawyrokował stryjek Henio. Powiedz, że ja kazałem.

— Może byś ty przyszedł i ją obudził? Ja jej nie obudzę. Chcę dostać hulajnogę na Dzień Dziecka.

— Ja ci kupię hulajnogę na Dzień Dziecka.

— O, dziękuję. To mama będzie mi mogła kupić teczkę. Wiesz co, przyjdź i zrób śniadanie [1]. Zjadłem już całą czekoladę, co była w tym pudełku, co mama chowa na szafie, ale znów mi się chce jeść. Ja już lecę, bo muszę zobaczyć, czy mi Janek znów wszystkich klocków nie wyrzuca na podwórze. Pa!

O dwunastej ojciec Janka zmęczonym krokiem wszedł do łazienki. Do lewej nogawki od piżamy uczepiony był Lejek i jechał za nim na tylnej części ciała.

— Tata! — wrzasnął radośnie Andrzej — niech tata wejdzie do naszego pokoju. Tata zobaczy, jakie tam jest kino [2] Praha [3]. W kuchni też. To Janek zrobił. Ja nic. Ja tylko zjadłem czekoladę, ale odkupię z tygodniówki, jak mi tata da. Basia jest dwa centymetry niższa ode mnie i dostaje.

— Mów trochę ciszej — ojciec Janka trzymał się za głowę — mam straszny ból głowy. Wczoraj pracowałem do późnej nocy. Jest jeszcze bardzo wcześnie i mamusia śpi. Zabierz tego psa.

— Tata go przestraszy, to on puści. Ten Kazio, co na naszym podwórzu robi Królaka na rowerze, powiedział, że najlepiej szczekać na psa, to się odczepi.

— Hau! Hau!—szczeknął ojciec Janka.

Skutek był piorunujący. Lejek puścił piżamę i szmyrgnął za miskę.

— Tata widzi?

— Widzę. Idź, obudź mamusię i poproś, żeby zrobiła coś dó zjedzenia, tylko nie mów, że ci kazałem.

— Ja mamusi nie obudzę, bo nie kupi mi teczki na Dzień Dziecka.

— Ja ci kupię teczkę na Dzień Dziecka:

— To dobrze, to mamusia będzie mogła mi kupić trąbkę do roweru. Powiem Jankowi, żeby ją obudził, on i tak nic nie dostanie.

— Idź już, bo mi głowa pęka [4].

— Bo tata nie pije mleka. Ten Kazio, co jest za Królaka [5], mówi, że trzeba pić mleko i wcześnie chodzić spać, i się gimna... tata wie: kucać, skakać i udawać zajączka. Jakby tata kucnął

i udawał zajączka, to by tacie głowa przestała. A wódkę tata pił na imieninach?

— Uciekaj, bo szczeknę.

— Bo Kazio mówi, że nie wolno pić. Tata myśli, że Królak by wygrał, żeby pił wódkę? Figa z makiem [6)].

W drzwiach łazienki stanęła matka Janka w szlafroku i rozczochrana.

Pies rzucił się do szlafroka i zaczął ciągnąć za połę.

— Hau! Hau! — szczeknął ojciec Janka. Pies puścił i uciekł za wiadro.

— Widzisz — uśmiechnął się ojciec Janka tryumfalnie. —- To według metody Pawłowa.

— Nic podobnego — oburzył się Andrzej. — Żadnego Pawłowa tylko Królaka, chciałem powiedzieć — Kazia.

— Gdzie Janek? — zaniepokoiła się matka Janka. — Ale mnie głowa boli.

— Na balkonie, ale on prezentu nie dostanie, mamusia zobaczy.

U drzwi rozległ się dzwonek. Matka Janka otworzyła, przygładzając odruchowo włosy.

W drzwiach stanęła młoda dziewczyna w chustce na ramionach.

— Ja spod piątki — powiedziała obrzucając przerażonym spojrzeniem podłogę kuchenną, na której mlekiem namalowany był wielki Pałac Kultury. — Moja pani [7)] kazała powiedzieć, że tu ktoś od pani wyrzuca przez balkon na podwórze łyżeczki od herbaty i różne inne rzeczy i leje wodę, i...

— Hau! Hau! — szczeknął ojciec Janka z łazienki. — Hau! Hau! No widzisz, działa za każdym razem.

Lejek jak oparzony [8)] wpadł do kuchni i rzucił się za spiżarkę.

— O raju! [9)] — wrzasnęła dziewczyna. — To ja już pójdę.

Po drugiej stronie sieni otworzyły się drzwi i ukazała się głowa innej dziewczyny.

— Pani podziękuje swojej pani [10)] — powiedziała matka Janka uprzejmie i zamknęła drzwi.

— Niech ja skonam [11)] — usłyszała jeszcze z sieni — ależ to musiały być imieniny! [12)]

СЛОВАРЬ

butelka бутылка
centymetr сантиметр
działać действовать
farba краска
gimna... (= gimnastykować się) делать физзарядку
grzeczny хороший, послушный
hulajnoga самокат
imieniny именины
klocek кубик
konewka лейка
kucać . приседать
metoda метод
miska таз
namalować написать
narobić напакостить
nogawka штанина
oblać облить
obrazek рисунок
obrzucać окидывать
oburzyć się возмутиться
odczepić się отстать
odebrać отобрать, отнять
odkupić купить и отдать, вернуть
odruchowo инстинктивно
piorunujący последовавший тотчас же
podbiec подбежать
podwórze двор
poła пола
prezent подарок
przedtem раньше
przestraszyć пугнуть
przewrócić перевернуть
przygładzać приглаживать
pudełko коробка
rower велосипед
rozczochrany растрепанный
rozlec się раздаться
skutek результат
spod piątki из пятой квартиры
sprać отлупить
szczeknąć залаять
szepnąć . шепнуть
szmyrgnąć шмыгнуть
stryjek дядя
trąbka гудок
tryumfalnie торжествующе
tygodniówka деньги, получаемые раз в неделю
uciekaj! уходи! отстань!
uczepić się вцепиться
udawać *здесь*: делать
ukazać się появиться
warczeć ворчать
wiadro ведро
wódka водка
wpaść вбежать
wrzasnąć заорать
wygrać победить
wysmarować вымазать
zadzwonić зазвонить
zajączek зайчик
zalać залить
zaniepokoić się забеспокоиться
zawlec затащить
zawyrokować решить
żeby (прост.) если бы

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) **zrób śniadanie** (разг.) приготовь завтрак
2) **jakie tam jest kino „Praha”** какой там цирк
3) **kino „Praha”** название кинотеатра в Варшаве
4) **głowa mi pęka** всю голову у меня разломило
5) **ten Kazio, co jest za Królaka** тот Казик, который подражает Круляку (Круляк — известный польский велосипедист, многократный участник велогонок мира)
6) **figa z makiem** кукиш с маслом
7) **moja pani** моя хозяйка
8) **jak oparzony** как угорелый

9) o raju!	господи!
10) pani podziękuje swojej pani	поблагодарите вашу хозяйку
11) niech ja skonam	пусть я умру на месте
12) ależ to musiały być imieniny!	ну и именины это были!

WOJCIECH ŻUKROWSKI

CÓRECZKA

Fragmenty

I

Obudził go głos córeczki. Mała podniosła się w łóżku i z zamkniętymi oczami wyszeptała błagalnie:

— Chcę iść-do misiów, tatulku!

Kiedy wziął ją na ręce, odsunął kołdrę i układał wygodniej, dźwignęła powieki [1)] błysnęła dużą ciemną źrenicą, rozpoznała ojca i uśmiechnęła się sennie.

— Spij, Basiu — powiedział — jeszcze do rana daleko...

Pochwyciła jego mocną dłoń obiema rączkami, przytuliła lekko do piersi.

— Kocham misie — szepnęła usypiając posłusznie.

Nachylony, przyglądał się chwilę dziecku z uczuciem lęku i jakby zawstydzenia. „Właściwie nic o niej nie wiem" — pomyślał marszcząc czoło [2)]. Twarz jego odbita w dużym lustrze miała wyraz psiego zatroskania. Potarł palcem wzdętą wargę [3)], zatrzeszczał silny zarost.

„Przyszedł do nas mały gość — myślał — cieszymy się nią trochę jak zabawką. Teresa szyje sukienki, robi sweterki na drutach [4)], a ja zbywam dziecko paru pocałunkami. Niby wszystko dla małej, a zarazem jest tego tak niewiele. Lubię słuchać tupotu jej nóżek, kiedy biega z wózkiem lalczynym dookoła stołu, lubię teń rytm pośpiesznych stąpań, ale poprzez zamknięte drzwi. Gdy tylko wdziera się do mnie, oświadczam kategorycznie: — Basiuniu, nie przeszkadzaj! Nie widzisz, że tatuś pracuje? — Widzę — odpowiada mała — ale przestań, bo chcę ci pokazać nowy ząbeki.

— Otwiera kapryśne usteczka i nastaje długa chwila uroczystych oględzin. I wtedy czuję zakłopotanie [5)], lekką pogardę dla samego siebie. „Wymyślasz wydarzenia, tworzysz postacie, piszesz powieści, a nie dostrzegasz najbliższej sobie istoty, popatrz uważnie — obok ciebie rośnie mały człowiek, jego życie ciekawsze od twoich książek."

Stał oparty dłońmi o drewnianą drabinkę ogradzającą łóżko. Dziewczynka spała w ulubionej pozycji, na brzuszku, przypominała żabkę skuloną w trawie. Poduszki jej nie dawano w myśl wskazań lekarki z Ośrodka [6)]: — Dziecko powinno spać zupełnie równo, na poduszce tylko się główka zaparza. — „Spi jak małe zwierzątko" — pomyślał wzruszony.

— Do kogo ona jest podobna? [7)] — zapytywali znajomi podnosząc na rękach małą. -— Chyba do siebie — odpowiadali zgodnie rodzice, ale z przekornym zadowoleniem, każde z nich rozpoznawało swoje cechy w dziecku. Po matce zapowiadała się na wysoką i długonogą [8)], po ojcu miała duże brunatne oczy [9)], „zawiedzione spojrzenie tkliwego kupca z Lewantu" — jak złośliwie określiła Jana znajoma malarka.

Pomidorowa pidżama zaświeciła w zgaszonym lustrze. Przeszedł pokój pełny zmąconego przedświtu. Odsunął płócienną zasłonę w zielone pasy, otworzył okno (...)

Chłód ciągnął od okna. Odwrócił się zaniepokojony, czy gwałt ptasi nie rozbudzi mu dziewczynki, ale spała twardo. Pierwsze promienie plamkami zaigrały na ścianie. Zalśniły jasne, mięciutkie włosy dziecka. Od drabinki ogradzającej łóżko niebieski cień położył się na kołdrze.

Basia spała przyciskając do policzka zmytą, starą lalkę, którą upodobała sobie [10)] z czasów niemowlęctwa. Ostatnie chwile posilnego snu zaróżowiły małej skraj policzka. Spała z nosem rozpłaszczonym na materacu. Miał ją ochotę poprawić [11)], ale poprzestał na wygładzeniu kołderki [12)]. „Niech śpi — pomyślał z chytrym wyrachowaniem — będę miał jeszcze parę chwil dla siebie." Na palcach [13)] skradał się do tapczanu, parkiet słabo zaskrzypiał. Z uczuciem ulgi zanurzył się w zburzonej pościeli(...)

СЛОВАРЬ

błagalnie умоляюще
błysnąć блеснуть
brzuszek животик
cecha черта
cień тень
córeczka доченька
dostrzegać замечать
drabinka *здесь*; стенка (кроватки)
drewniany деревянный
główka головка
gwałt гомон
istota существо
kapryśny капризный
kategorycznie категорически
lalczyny кукольный
lekarka врач (женщина)
lęk боязнь
malarka живописец (женщина)
materac матрац
mięciutki мягонький
miś мишка
nachylić się наклониться
nastawać наступать
niby будто бы, как будто
niemowlęctwo младенчество
obudzić разбудить
odbity отраженный
oględziny осмотр
ogradzać обводить
oświadczać заявлять
pierś грудь
plamka пятнышко
płócienny полотняный
pocałunek поцелуй
pochwycić схватить
podnosić поднимать
pogarda презрение
policzek щека
poprawić положить поудобнее
poprzez через, сквозь
posłusznie послушно
posilny придающий сил и бодрости
pozycja положение
promień луч
przedświt предрассветная пора
przekorny лукавый
przyciskać прижимать
przytulić прижать
psi собачий
ptasi птичий
rączka ручонка
rozbudzić разбудить
rozpłaszczyć расплющить
rozpoznać распознать, узнать
równo ровно
rytm ритм
skradać się идти крадучись
skraj край
skulony поджавший ноги
szepnąć шепнуть
tatulku (*зват. форма*) папенька
tkliwy чувствительный
tupot топот
ulga облегчение
usypiać засыпать
uważnie внимательно
wdzierać się врываться
w myśl согласно
wózek коляска
wskazanie указание
wymyślać придумывать
wyrachowanie расчетливость
wyszeptać прошептать
wzruszony тронутый
zabawka игрушка
zalśnić засиять
zaniepokojony обеспокоенный
zanurzyć się окунуться
zaparzać się слишком разогреваться
zarazem вместе с тем, одновременно
zarost растительность
zaróżowić сделать розовым
zaskrzypieć заскрипеть
zasłona штора
zaświecić просиять
zatroskanie озабоченность
zatrzeszczeć затрещать
zawiedziony разочарованный
zawstydzenie сконфуженность
zbywać сбывать
zgasić потушить
zgodnie единодушно
złośliwie язвительно
zmącony мутный
zmyty вылинявший от частого мытья
zwierzątko маленькое животное
źrenica зрачок
żabka лягушка

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) dźwignęła powieki	она подняла веки
2) pomyślał marszcząc czoło	подумал, морща лоб
3) potarł palcem wzdętą wargę	повел пальцем по вздутой губе
4) robi sweterki na drutach	вяжет кофточки (на спицах)
5) i wtedy czuję zakłopotanie	и тогда я испытываю неловкость
6) Ośrodek	= Ośrodek Zdrowia (поликлиника)
7) do kogo ona jest podobna	на кого она похожа
8) po matce zapowiadała się na wysoką i długonogą	она обещала быть такой же, как ее мать, высокой и длинноногой
9) po ojcu miała duże brunatne oczy	от отца она унаследовала большие карие глаза
10) którą upodobała sobie	которую она облюбовала
11) miał ją ochotę poprawić	ему хотелось положить ее поудобнее
12) poprzestał na wygładzeniu kołderki	удовлетворился тем, что разгладил одеяльце
13) na palcach	на цыпочках

II

— Misie, misiunie — szeptała przez sen Basia.

Jan podłożył ręce pod głowę. Tyle razy już to rozważał. Zatrzymać, nie pozwolić, by mu się wymykały obrazy, opisać świat tej małej, narysować ją i utrwalić. Kiedyś, gdy córeczka urośnie, nie ośmieli się jej powiedzieć — taka byłaś. Może nawet na własne zdjęcia będzie spoglądała jak na obcą dziewczynkę, zdziwi się: „Więc to ja jestem?" Albo pomyśli: „Przecież ja zawsze byłam duża", lub ogarnie ją bunt [1]: „Ja nie chcę dalej rosnąć, bo dorośli nie mają mamusi, tylko zawsze babcie..."

Opisać najprostsze sprawy, niech i w ludziach poruszą się zatarte wspomnienia. Tyle razy przyrzekał sobie: „Och to trzeba zapamiętać, to mi się przyda" — i zaraz zapominał.

Jan ma ochotę zerwać się. Jest pewny, że gdyby teraz zaczął, na pewno napisałby rzecz mocną, trafne zwroty same mu się układają, niemal słyszy kadencję zdań. Ale leży spokojnie. „Przecież nie mogę obudzić dziecka" — rozgrzesza się łatwo (...)

„A może by zacząć od tej sprawy z misiami — przemknęło mu — tylko jak to opowiedzieć? — Poczuł się bezradny. — Najpierw zestawię sobie całą historię, same wydarzenia ponotuję w najprostszych słowach, muszę przejrzeć materiał, zanim go opracuję

literacko” [2]. Ułożył się wygodniej, spędził dotkliwy blask z oka i zaczął odwracać karty nie napisanej powieści (...)

Zaszeleściła pościel w łóżeczku. Podniósł głowę. Basia patrzyła na niego dużymi, brunatnymi źrenicami. Leciutki uśmieszek bezmyślnego szczęścia tlił jej na wargach.

— Ubieraj — zawołała — dziękuję, Basia się wyspała! Popatrz, słoneczko!

Za oknem rozżarzał się porywający błękit, na tle gorącej zieleni ostrą plamą przemigotał pierwszy cytrynek. Ptaki gwizdały zalotnie. Wabił wiosenny dzień.

„Siądę teraz z rana i zaraz sobie ponotuję” -— zatarł ręce [3].

Drzwi skrzypnęły lekko, Teresa wsunęła głowę, błysnęła okularami.

— Wstawaj raźno, dosyć wylegiwania się. Był do ciebie telefon [4], zaraz przyjadą tu z Radia. Chcą, żebyś im zrobił jakiś pilny reportaż!

Pochwyciła córeczkę na ręce, zakręciła się uszczęśliwiona. Twarz miała zaróżowioną i wypoczętą. W niebieskich oczach spoza szkieł polśniewała pogoda.

— Powiedz, skarbie — przygarnęła mocno małą — kochasz mamusię?

— A może tatulka — podpowiadał przekornie.

Dziewczynka przymrużyła oczy i wyznała szeptem jak aktorka:

— Basia kocha misie!

СЛОВАРЬ

aktorka	актриса	**obudzić**	разбудить
babcia	бабушка	**odwracać**	перевертывать, перелистывать
bezmyślny	бессознательный		
bezradny	беспомощный	**okulary**	очки
blask	блеск, свет	**ostry**	острый
brunatny	карий	**ośmielić się**	осмелиться
cytrynek	лимонница	**pilny**	срочный
dotkliwy	резкий	**plama**	пятно
dziewczynka	девочка	**pochwycić**	схватить
gwizdać	свистеть	**podłożyć**	подложить
kadencja	каденция	**podpowiadać**	подсказывать
kartka	лист, страница	**polśniewać**	посвечивать
leciutki	легонький	**ponotować**	записать
łóżeczko	кроватка	**przemknąć**	промелькнуть
narysować	нарисовать	**przygarnąć**	прижать
niemal	почти что	**przymrużyć**	прищурить

przyrzekać	обещать
raźny	живой, бодрый
reportaż	репортаж
rozgrzeszać się	*здесь*: оправдывать себя
rozważać	продумывать
rozżarzać	раскаливаться
skarb	сокровище
skrzypnąć	скрипнуть
spoglądać	глядеть
spoza	сквозь
szept	шепот
szeptać	шептать
szkła	очки
tlić	теплиться
trafny	меткий
ułożyć się	уложиться
urosnąć	вырасти
uszczęśliwiony	осчастливленный
uśmieszek	улыбочка
utrwalić	запечатлеть
wabić	манить
warga	губа
wsunąć	просунуть
wylegiwać się	вылеживаться
wymykać się	ускользать
wypoczęty	отдохнувший
wyznać	признаться, сознаться
zakręcić się	закружиться
zalotnie	игриво, резво
zaróżowiony	порозовевший
zaszeleścić	зашелестеть
zatarty	*здесь*; смутный
zawołać	закричать
zburzona (pościel)	разбросанная (постель)
zdjęcie	снимок
zerwać się	вскочить
zestawić	составить
z rana	утром
zwrot	оборот, выражение

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) ogarnia ją bunt	начинает протестовать
2) zanim go opracuję literacko	прежде чем подвергнуть его литературной обработке
3) zatarł ręce	потер руки
4) był do ciebie telefon	тебе звонили

MARIA ZIENTARÓWA

LIST Z KOLONII

— Dlaczego nie ma wiadomości od chłopców? — denerwowała się matka Janka.

— Bo chłopcy nie umieją jeszcze pisać — ojciec Janka rozłożył aparat radiowy na małe kawałki i teraz składał go.

— Dlaczego wysadzasz język?

— Mmmm... — odpowiedział.

— Dlaczego rozłożyłeś aparat? Za chwilę będzie koncert, który chcę usłyszeć.

— Mmmm...

— Jesteś gorszy od dzieci — stwierdziła matka Janka tonem stanowczym. — Ale dlaczego nie ma od nich słowa? Chyba tam jutro pojadę.

— Nie pojedziesz — żachnął się ojciec Janka. — A niech to wszyscy diabli [1)], ugryzłem się w język. Nie pojedziesz, bo wiesz, że nie wolno. Już dosyć się wygłupiałaś przy wyjeździe [2)]. Siłą trzeba cię było wyciągać z autobusu.

— Nic podobnego — oburzyła się matka Janka. — A Buraczkowska to co? Pojechała pociągiem i była na kolonii, zanim jeszcze dzieci się zjawiły. Cały dzień siedziała w krzakach i obserwowała.

— Wariatka! — stwierdził ojciec Janka krótko.

— Nic podobnego. Złapała swojego Kazia dwa razy, żeby mu nos wytrzeć. Poza tym zdała nam dokładne sprawozdanie [3)] o warunkach. Przyłapała naszego Andrzeja, jak kozikiem wycinał coś z deski.

— No i co? [4)]

— Kierowniczka ją wyrzuciła.

— To doskonale! — ucieszył się ojciec Janka. — Co zrobiła z kozikiem Andrzeja? — Ja mu go podarowałem na drogę. Zwariować można z tymi babami.

— Jak to, co zrobiła? Odebrała mu. Miała czekać, aż się skaleczy? [5)]

— Gdzie kozik? — krzyknął ojciec Janka.

— Nie wiem. Nie pytałam się.

-— Masz go natychmiast od niej odebrać.

— Ja się denerwuję o dzieci, a tobie chodzi o kozik [6)].

— Mnie chodzi o dzieci. Andrzej miał zrobić ptasznik. Umówiliśmy się, że postawimy go na balkonie na zimę.

— Do zimy daleko, a ja umówiłam się z panną Kazią, tą nową od średniaków, że ona będzie pisała.

— Jak nie przestaniesz mówić, to ja nigdy tego radia nie zreperuję.

— Kiedy ono wcale nie było zepsute, ślicznie grało, poza tym nie mówisz chyba rękami.

Ojciec Janka zerwał się z krzesła.

— Wiesz co, zejdę do skrzynki, może tam coś jest. Lejek, na spacer.

Lejek wygramolił się błyskawicznie spod łóżka. Matka Janka zajrzała tam podejrzliwym wzrokiem.

— Czego szukasz? — chciał wiedzieć ojciec Janka. — On na leżąco [7)] nie leje.

Matka Janka bez słowa wyciągnęła spod łóżka wełnianą skarpetkę, pokrywkę od słoika z dżemem i ołówek.

— On w mieszkaniu już prawie nie leje — powiedziała. — Dziś tylko cztery razy i tylko raz na dywan. Poza tym oblewa schody, co jest już bardzo dobrym znakiem [8)], bo świadczy o tym, że domyśla się, że w domu nie wolno. Pudle to bardzo mądre psy.

— Dozorczyni jest innego zdania — mruknął ojciec Janka pod nosem. — No chodź już, idziemy. I żebyś mi części do radia nie ruszała [9)].

-— Przecież to radio było zupełnie dobre...

Ojca Janka już nie było.

Po chwili wrócił, tryumfalnie wymachując niebieską kopertą.

— Jest, no widzisz, po co się było denerwować.

— Dawaj już albo sam czytaj na głos [10)].

— „Kochana mamo — czytał ojciec Janka — to znaczy [11)] szanowna pani, bo pani nie jest moją mamą, ale Andrzej dyktuje, więc piszę: kochana mamo". — Czytaj sama, bo ja nic nie rozumiem.

— Dawaj! To panna Kazia. Przecież to jasne. Ona nie jest moją córką, więc nie może pisać „kochana mamo". Ma osiemnaście lat. Co ty sobie wyobrażasz, że ja już jestem taka stara? [12)]

— „Tutaj jest bardzo dobrze, Janek wciąż za mną chodzi i mi przeszkadza, i nie chce jeść płatków, i już nie mam czasu, bo idziemy nad rzekę". — No, widzisz, tam jest rzeka, a nam nic nie mówili. Potopią się. Janek zaraz dostanie kataru [13)]. Ja chyba jutro tam pojadę.

— No i co? To już wszystko? — zapytał ojciec Janka.

— Nie, jeszcze dużo. Tylko tu są jakieś krzyżyki zrobione ołówkiem. — „Te krzyżyki to zrobił Janek, ale niech się pani nie gniewa, bo to mają być pocałunki. Teraz dyktuje Janek. — Kochana mamusiu, całuję się w buzię i w nos, i w całego człowieka. Czy Lejek nie mógłby tu przyjechać, bo tu są szyszki? — Szanowna pani. Andrzej poleciał gdzieś i Janek też, więc poczekam do jutra, żeby jeszcze coś podyktowali. Jest już jutro, to znaczy dziś, i udało mi się złapać Andrzeja, żeby jeszcze coś podyktował,

bo rozumiem, że się pani niepokoi, a ja takiego krótkiego listu nie chcę wysyłać. — Kochany tato. — To mówi Andrzej. — Mam nadzieję, że państwo rozumieją, o co chodzi, bo sama zdaję sobie sprawę z tego [14], że ten list trochę dziwnie wychodzi [15]. O, Andrzej przez ten czas, co ja pisałam to ostatnie zdanie, uciekł na boisko i przeszkadza starszym chłopcom w siatkówce. Zaraz go sprowadzę. Wczoraj nie udało mi się już sprowadzić Andrzeja do dyktowania, bo musiał za karę [16] siedzieć w sypialni przez całe popołudnie. Nie chcę się na niego skarżyć, ale przecież muszę wytłumaczyć, dlaczego tyle dni trwa pisanie tego listu. — Kochany tato, jedna pani zabrała mi siłą kozik, co mi dałeś, ale sobie pożyczyłem od Buraczkowskiego. Razem zrobiliśmy ptasznik, ale bez dna. Będzie wdechowa zabawa [17], jak te ptaszki się będą zimą nabierały i wypadały na ziemię z ptasznika. Janek rozbił sobie kolano i od tego czasu kaszle. Jest tu jeden pies, większy od Lejka, ale jakiś głupi, bo wciąż staje przy drzewach na trzech nogach. Nie mam więcej czasu. Pa! — Szanowna pani, już chyba wyślę ten list, bo więcej mi się nie uda z nich wyciągnąć. Tu jest bardzo dobrze, wszystko w porządku. Zaraz zabiorę ten kozik Buraczkowskiemu. Z poważaniem [18] — Kazia."

— No i widzisz, wszystko w porządku — powiedział ojciec Janka zamykając skrzynkę radiową.

— Mówiłam, że Janek się przeziębi, jak będzie wchodził do wody. Już kaszle. Dokąd idziesz z tym radiem?

— Muszę je oddać do naprawy [19]. Jest poważnie uszkodzone. A po drodze wstąpię do Buraczkowskiej po ten kozik.

СЛОВАРЬ

błyskawicznie	мигом	**krzyknąć**	воскликнуть
boisko	площадка	**mruknąć**	буркнуть
buzia	здесь: губки	**nabierać się**	обманываться
deska	доска	**oburzyć się**	возмутиться
dozor czyni	дворничиха	**odebrać**	отобрать, отнять
domyślać się	догадываться	**płatki**	хлопья
dyktować	диктовать	**pocałunek**	поцелуй
kiedy	здесь; ведь	**podejrzliwy**	подозрительный
kierowniczka	руководительница	**podyktować**	продиктовать
kolano	колено	**pokrywa**	крышка
kolonie	лагерь	**potopić się**	утонуть
kozik	перочинный ножик	**przeziębić się**	простудиться
krzak	куст	**przyłapać**	поймать

ptasznik	скворечник	**ugryźć się** (*w co*)	укусить
pudel	пудель	**uszkodzić**	повредить
rozbić	разбить	**wariatka**	сумасшедшая
rozłożyć	разобрать	**warunek**	условие
siatkówka	волейбол	**wycinać**	вырезывать
słoik	банка	**wygramolić się**	выкарабкаться
skarżyć się (*na kogo*)	жаловаться	**wymachiwać**	размахивать
składać	собирать	**wysadzać**	высовывать
spod	из-под	**wytłumaczyć**	выяснить
sprowadzić	привести	**wytrzeć**	вытереть
stanowczy	решительный	**zerwać się**	вскочить
sypialnia	сцальня	**zreperować**	починить
świadczyć	свидетельствовать	**zwariować**	сойти с ума
tryumfalnie	торжествующе	**żachnąć się**	дернуться

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) a niech to wszyscy diabli	фу, черт
2) dosyć się wygłupiałaś przy wyjeździe	надурачилась во время их отъезда, и хватит
3) zdała nam dokładne sprawozdanie	она подробно рассказала нам
4) no i co?	и что?
5) miała czekać, aż się skaleczy?	что ей было делать? Ждать, пока он порежется?
6) a tobie chodzi o kozik	а ты все о ножике
7) na leżąco	лежа
8) co jest już bardzo dobrym znakiem	и это уже хорошо
9) i żebyś mi części do radia nie ruszała	и смотри, не трогай частей радиоприемника
10) czytaj na głos	читай вслух
11) to znaczy	то есть
12) co ty sobie wyobrażasz, że ja już jestem taka stara?	ты что, думаешь, я уже такая старая?
13) zaraz dostanie kataru	сейчас получит насморк
14) sama zdaję sobie sprawę z tego	я сама понимаю
15) że ten list trochę dziwnie wychodzi	что письмо получается немного странное
16) za karę	в наказание
17) będzie wdechowa zabawa	забава будет в доску
18) z poważaniem	с уважением
19) oddać do naprawy	сдать в ремонт

STANISŁAW DYGAT

PAN TRĄBKA SPRZEDAJE GAZETY

Panu Trąbce ogromnie spodobały się kioski „Ruchu” [1)]. Uważał, że jest coś szczególnie ujmującego, a i uspokajającego w takim drewnianym domku, pomalowanym na niebiesko [2)], oszklonym, wieczorem oświetlonym. Są tam nie tylko gazety, ale i papierosy, ale i mydło, wody kolońskie, szczoteczki do zębów, ale i pocztówki, znaczki pocztowe, papeteria, pióra wieczne, ale i broszki, spinki, pamiątki z Warszawy. Najbardziej jednak godne uwagi wydawało mu się chyba w tym wszystkim to, że w pewnych godzinach budkę oblegają tłumy ludzi, dosyć ożywionych, nieco podnieconych, czasem rozmarzonych, zawsze przymilnych i wdzięczących się przed kioskarzem, który z miną obojętną strofuje jednych, mrugając porozumiewawczo do innych, rozdziela gazety i tygodniki.

Pan Trąbka pracował wówczas jako statysta w operze, ale to nie zadowalało go w najmniejszym stopniu. Inni statyści pysznili się swoim zajęciem... ale pan Trąbka był nadto inteligentny i wrażliwy, by nie zdawać sobie sprawy [3)], iż nie wywiera najmniejszego wpływu na przebieg dramatu [4)].

Korzystając ze znajomości (szwagier rekwizytora z opery pracował w „Ruchu”) panu Trąbce udało się zostać kioskarzem.

Ach, bardzo był szczęśliwy i zadowolony.

W dzień nie było to nic szczególnego. Sprzedawał mydła, pocztówki, ot tak sobie jak najzwyczajniejszy w świecie sprzedawca. Ale gdy nadchodził wieczór i przywożono ,,Express” [5)], a już szczególnie pod koniec tygodnia, gdy przychodziły tygodniki, zmieniał się nie do poznania [6)]. Budkę otaczał tłum bardzo różnorodny, nierzadko złożony z dyrektorów departamentu, pułkowników, adwokatów, lekarzy, profesorów i inżynierów. Ludzie mruczeli niecierpliwie, a pan Trąbka strofował ich w bezwzględny sposób [7)].

— Proszę o spokój [8)]. Proszę o spokój i porządek, bo nie rozpocznę sprzedaży.

A ludzie odpowiadali przymilnie:

— No, dobrze, już dobrze, panie Trąbka. Stajemy w kolejce cichutko jak trusie [9)].

Potem pan Trąbka zrzędził na tych, co nie mają reszty, a wreszcie oznajmiał:

— Koniec! Wszystko wyprzedane!

— Jak to, panie Trąbka już nie ma „Expressu"?

— Ani „Expressu", ani „Przeglądu Kulturalnego" ani „Przekroju", ani „Świata" [10)], ani w ogóle nic,

— To skandal.

— Może i skandal, ale ja nic na to nie poradzę [11)]. Ani ja to drukuję, ani rozprowadzam.

— Panie Trąbka, zlituj się pan [12)].

— Bardzo mi przykro. Proszę się rozejść i nie przeszkadzać mi w pracy.

Ludzie rozchodzili się zawiedzeni i wyrzekający, a wtedy zaczynał się właściwy, wielki moment, bo nagle, gdzieś zza latarni wyskakiwał jakiś cień i hyc do budki.

— Panie Trąbka, chyba dla mnie schował pan „Przekrój"? — Pan Trąbka robił minę tajemniczą, rozglądał się dokoła i wyjmował „Przekrój" spod lady.

— Proszę, panie ministrze, tylko nikomu ani słowa, bo pan wie...[13)]

— Ani mru, mru [14)]. Bardzo dziękuję, panie Trąbka, szczerze zobowiązany [15)].

A potem znów zza rogu jakiś cień hyc do budki. Wzrok błagalny, przymilny.

— Proszę, panie prokuratorze. Ale wie pan...

— Panie Trąbka, pan mnie przecież zna. Najuniżeniej panu dziękuję.

Wołają raz pana Trąbkę do kolportażu:

— Co jest, panie Trąbka?[16)] Wszędzie pisma rozchwytują, a u pana zawsze tyle zwrotów? [17)]

— Tego już ja nie wiem. Nie będę przecież ludziom siłą wtykał.

— Hm, hm. Dziwne.

W jakiś czas potem [18)] wołają go znowu.

— No, co jest, panie Trąbka? Tyle u pana zwrotów, a ludzie, z pana ulicy przychodzą prosić, żeby zwiększyć panu przydziały?

— Tego już ja nie wiem!

— Oj, panie Trąbka, panie Trąbka, pan musi poszukać właściwego dla siebie zajęcia.

Ktoś spotyka pana Trąbkę na ulicy.

— Och, panie Trąbka, jaka szkoda, że już pan nie sprzedaje gazet.

Pan Trąbka macha ręką.

— Bogu dzięki [19)], że się tego pozbyłem. Jak człowiek chce wszystkim dogodzić, to tylko same ma z tego przykrości.

СЛОВАРЬ

błagalny умоляющий
dogodzić угодить
domek домик
drewniany деревянный
drukować печатать
godny достойный
hyc прыг
inteligentny интеллигентный
jak to как
kioskarz киоскер
kolportaż бюро распространения печати
korzystać (*z czego*) пользоваться
latarnia фонарь
mruczeć ворчать
mrugać подмигивать
nadchodzić наступать
nadto слишком
najuniżeniej покорнейше
niecierpliwie с нетерпением, нетерпеливо
nierzadko нередко
oblegać осаждать
oszklić застеклить
oświetlić осветить
otaczać окружать
oznajmiać заявлять
ożywiony оживленный
papeteria набор конвертов и бумаги для писем
pismo журнал
pod koniec к концу
podniecony возбужденный
porozumiewawczo многозначительно
pozbyć się (*czego*) отделаться
przydział доставляемое количество чего-н.
przykrość неприятность
przymilny . заискивающий
przywozić привозить
pułkownik полковник
pysznić się гордиться
rekwizytor реквизитор
rozchodzić się расходиться
rozchwytywać расхватывать
rozdzielać распределять
rozejść się разойтись
rozglądać się осматриваться по сторонам
rozmarzony размечтавшийся
rozprowadzać распространять
różnorodny разнообразный
skandal безобразие
spinka запонка
spodobać się понравиться
statysta статист
strofować отчитывать
szwagier шурин
tajemniczy таинственный
ujmujący привлекательный
uspokajać успокаивать
wdzięczyć się (*przed kim*) заигрывать
wrażliwy впечатлительный
wtykać совать
wyprzedać распродать
zadowalać удовлетворять
zajęcie занятие
zawiedziony разочарованный
złożony состоявший
zrzędzić брюзжать
zwiększyć увеличить

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) „Ruch”	предприятие, занимающееся распространением печати. Соответствует предприятию „Союзпечать”
2) pomalowany na niebiesko	окрашенный в голубой цвет
3) by nie zdawać sobie sprawy	чтобы не понимать
4) iż nie wywiera najmniejszego wpływu na przebieg dramatu	что он ни в малейшей степени не влияет на ход действия
5) „Express”	вечерняя газета
6) zmieniał się nie do poznania	его просто трудно было узнать
T) w bezwzględny sposób	беспощадно
8) proszę o spokój	спокойно, товарищи
9) stajemy w kolejce cichutko jak trusie	встаем в очередь тихонько и смирно
10) „Przegląd Kulturalny”, „Przekrój”, „Świat”	названия еженедельных журналов
11) ja nic na to nie poradzę	я ничего не могу поделать
12) zlituj się pan	помилуйте
13) bo pan wie...	а то знаете...
14) ani mru mru	ни гу гу
15) szczerze zobowiązany	искреннее обязан
16) co jest, panie Trąbka?	что это у вас?
17) u pana zawsze tyle zwrotów	вы всегда столько возвращаете
18) w jakiś czas potem	некоторое время спустя
19) Bogu dzięki	слава богу

MIECZYSŁAW JASTRUN

PIĘKNA CHOROBA

Fragment

Były to rzeczywiście ostatnie dni Pompei, z tą różnicą, że Pompeja nie spodziewała się niczego, została zaskoczona, gdy dla nas znaki ostrzegawcze mnożyły się z każdym dniem. Na co liczyliśmy? Myślę, że nie liczyliśmy na nic i tylko czekaliśmy, jak skazańcy czekają na chwilę, gdy zostaną wyprowadzeni z więzienia, które wydaje im się miejscem bezpiecznym i które zdążyli już nawet pokochać jako jedyny azyl przed tym, co się stanie. Cały czas życia skrócił mi się w tych miesiącach do tego stopnia, że zmieściłem go prawie w ręku, mały nic nie znaczący wobec

tej nie znanej jeszcze przestrzeni, gdzie miała rozegrać się reszta. Nie pomyliłem się. Miał dla mnie nadejść czas, gdy godzina będzie znaczyła więcej od lat życia, gdy mała chwila będzie decydowała o istnieniu lub śmierci...

Wakacje tego roku upłynęły mi w jakimś półodrętwieniu, w oczekiwaniu na to, co się stać musi, a oznacza coś, czego naprawdę nie można sobie wyobrazić, jak nie można sobie wyobrazić śmierci. Wielka pogoda panowała **1)** w górach i cisza nad reglami. Letnicy snuli się po uzdrowisku, opalali się w słońcu, ale czynili to bez zapału i wiary, czując tymczasowość swego bytu, nie mogli mieć pewności **2)**, czy jeszcze wrócą do domów, które opuścili. Ci, których spotykałem tu co roku, przeważnie mieli przed sobą **3)** już niewiele miesięcy życia, nie wiedzieli O tym, lecz wydaje mi się dziś, że jakieś światło nie z tego świata oświetlało i zmieniało ich rysy czyniąc je gotowymi do śmierci. Wieczory były widmowe, gdy księżyc wschodził nad górami, a po białych korytarzach sanatoriów i hoteli przechadzali się portierzy w granatowych mundurach ze złotymi guzikami, milczący, ospali, niechętnie odpowiadający. „Czy mieszka tu pan N.?" „Wyjechał wczoraj". Letnicy wyjeżdżali przed terminem **4)** czując, że lepiej być na własnych śmieciach **5)** w czasie, który nieuchronnie nadchodzi. I ja również wyjechałem, ale nie do domu, lecz nad morze, miałem jeszcze przed sobą trzy tygodnie wakacji. Morze było odrutowane. Patrole wojskowe łaziły po plaży. W mieście portowym napis na pewnej restauracji głosił: „Żydom i psom wstęp wzbroniony". Gospodarz pensjonatu, w którym mieszkałem, wyjeżdżał co kilka dni **6)** do Gdańska. Był to Niemiec zamieszkały w Polsce. Nieufnym okiem spoglądał na swoich gości. Wyprowadziłem się po dwóch tygodniach, aby ostatni tydzień spędzić w chacie rybaka. Morze odrutowane i strzeżone przez ludzi, nie było już dawnym morzem, było ludzkie, a to znaczyło w tej chwili: obce i wrogie. Albowiem życie, zagrożone przez wroga, staje się również nieprzyjazne, pełne podejrzeń albo ponurej obojętności. Tylko w alei lipowej po dawnemu kwitły lipy zgłaszając wesołą ofertę do dalszych ufnych przemian i odrodzin **7)**.

Uciekłem znad morza [8] i na kilka dni przed wrześniem [9] wróciłem do domu, który przyjął mnie cichy, otoczony sadem zaczynającym owocować, prześwietlony słońcami długich jeszcze dni.

СЛОВАРЬ

albowiem	так как, ибо
azyl	убежище
bezpieczny	безопасный
byt	бытие
cisza	тишина
czynić	делать
decydować	решать
istnienie	существовгяие, жизнь
księżyc	луна
letnik	дачник
lipowy	липовый
milczeć	молчать
mnożyć się	множиться
nadchodzić	приближаться
nadejść	прийти, наступить
naprawdę	в самом деле, в действительности
niechętnie	неохотно
nieprzyjazny	неприязненный
nieuchronnie	неизбежно, неотвратимо
nieufny	полный недоверия
obojętność	равнодушие
oczekiwanie	ожидание
odrutowane	обведенное проволокой
ospały .	осовелый
oświetlać	освещать
otoczony	окруженный
owocować	плодоносить
patrol	патруль
pensjonat	пансион
po dawnemu	по-прежнему
podejrzenie	подозрение
pokochać	полюбить
portier	швейцар
portowy	портовый
półodrętwienie	полуоцепенение
przechadzać się	прогуливаться
prześwietlić	просветить
regle	лесистые холмы в Татрах
rozegrać się	свершиться
rćźnica	разница
rysy	черты
sanatorium	санаторий
skazaniec	приговоренный
snuć się	сновать
spoglądać	посматривать
strzec	стеречь
śmierć	смерть
tymczasowość	временность
uzdrowisko	курорт
wiara	вера
widmowy	призрачный
więzienie	тюрьма
wobec	перед
wrogi	враждебный
wschodzić	всходить
wyprowadzić	вывести
wyprowadzić się	съехать (с квартиры)
wzbroniony	воспрещенный
zagrozić	подвергнуть угрозе
zapał	энтузиазм
zamieszkać	поселиться
zaskoczyć	застигнуть врасплох
znak ostrzegawczy	*здесь*: грозное предвестие

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) wielka pogoda panowała	стояла чудесная погода
2) nie mogli mieć pewności	не могли быть уверенными
3) ci... mieli przed sobą	тем... осталось
4) wyjeżdżali przed terminem	уезжали раньше времени
5) być na własnych śmieciach	быть у себя дома
6) co kilka dni	через каждые несколько дней

7) zgłaszając wesołą ofertę do dalszych ufnych przemian i odrodzin	весело предлагая, как и всегда, беспечно обновляться и возрождаться
8) znad morza	с моря
9) na kilka dni przed wrześniem	за несколько дней до начала войны (речь идет о сентябре 1939 года)

JAN PARANDOWSKI

POWRÓT DO ŻYCIA

Fragmenty

I

Zanim Jawień zdążył się jej zwierzyć ze swoich kłopotów [1)], Irena już je rozstrzygnęła. Nie we dworze, ale w czworakach znalazła sojuszników i do tygodnia [2)] malarz miał sztalugi i doskonałe płótno. Chłop, wygnaniec z Wielkopolski, przyniósł mu wysoki taboret.

— Widziałem, proszę pana, taki stołek u malarza, który był u nas przez jedno lato, nad jeziorem.

Jawień uścisnął mu rękę, zafrasował się i zarumienił, bo nie miał grosza przy duszy [3)]. Chłop w lot zrozumiał.

— Niepotrzebnie się pan martwi, nikt tu od pana nie żąda pieniędzy. A ja — sięgnął do kieszeni i wyjął przedwojenną srebrną złotówkę i trzymał ją w wyciągniętej dłoni — o, widzi pan, ja to sobie chowam, i jak mnie złe myśli nachodzą [4)], to patrzę na tego orła w koronie. Jest. Prawda, że jest? No to wszystko dobrze [5)].

Ukłonił się i wyszedł.

Chrostkowa zastała Jawienia w zadumie [6)]: stał na środku pokoju z założonymi na piersiach rękami [7)] i patrzył na to nowe gospodarstwo, które tak niespodziewanie opanowało jego izbę.

— Zostawię drzwi otwarte — panny Niemyskie strzegą mej cnoty [8)] troskliwiej niż moja matka.

Nie zwrócił uwagi [9)] na jej słowa, w milczeniu podał jej krzesło.

— Nie, ja tylko na chwilę. Chciałam się przekonać, czy ma pan wszystko, czego panu potrzeba. Czemu pan taki smutny?

— To nie smutek, pani Ireno, to wahanie, może nawet niepokój. Od dawna nie malowałem olejnymi farbami, jeszcze pastel,

akwarela zdarzają mi się od czasu do czasu. Jestem człowiekiem ołówka, węgla, mniej pędzla. Poczciwy Jakub, który nie wyobraża sobie malarza bez farb, przyniósł mi dar Danaów [10]. A pani dokonała reszty.

— Mój Boże, chciałam jak najlepiej [11].

— I to mnie właśnie zobowiązuje i trwoży. Stoję przed tymi sztalugami, przed tym czystym białym płótnem okrutnie zakłopotany. To jak by mi kazano zaczynać nowe życie, a ja już jestem po czterdziestce [12].

Chrostkowa drgnęła i szybkim spojrzeniem obrzuciła jego postać [13], twarz bez żadnej zmarszczki, włosy bez śladu siwizny. Wzruszyła ramionami [14].

— No, widzi pani. Czterdzieści lat! Co jeszcze można zrobić w tym wieku?(„.)

— Czterdzieści lat! Czyż to się liczy? [15](...)

W otwartych drzwiach stał Bułat i uśmiechał się dobrodusznie.

— Słyszałeś naszą rozmowę?

— Mówiłeś, Andrzeju, tak głośno, że mógłbym cię słyszeć nawet w swoim pokoju. Ale naprawdę słyszałem tylko część idąc po schodach. To wystarczy, bym wiedział, co zamierzasz malować na tym świeżutkim płótnie.

— Żartujesz. Skąd miałbyś wiedzieć, jeśli [16] ja sam jeszcze nie wiem.

— Dlatego właśnie przyszedłem, żeby ci to powiedzieć.

Chrostkowa, którą Bułat zawsze trochę drażnił, odezwała się niemal opryskliwie:

— Umie pan czytać w ludzkich myślach? [17]

— Umiem — roześmiał się — i jak dobrze, zaraz to pani udowodnię. Oto rzuciła mi pani tylko połowę pytania [18], które miała pani na myśli [19]. Pierwsza połowa brzmiała: Sądziłam, że umie pan czytać tylko w starych dokumentach.

Rumieniec Chrostkowej potwierdził jego domysł, ale on udał, że tego nie widzi i że obchodzi go tylko czyste płótno rozpięte na sztalugach. Trącił łokciem Jawienia i z jowialną powagą rzekł:

-— Oto wróżba jasnowidza. Na tym świeżym płótnie będziesz malował panią Irenę.

Rozbawiony niespodzianką, jaką im sprawił [20], patrzył na nich

sponad okularów. Chrostkowa pierwsza się otrząsnęła ze zdziwienia [21)] i wzruszyła ramionami, jak by chciała powiedzieć: „Niemądre żarty!" Ale Jawień szczerze się roześmiał:

— Ależ naturalnie, oczywiście, ma się rozumieć [22)]. Od pierwszej chwili o tym myślę tylko nie miałem odwagi prosić... [23)]

— Prosić? — głos Chrostkowej. zadrżał wzruszeniem [24)]. — Czyż trzeba, żeby pan o to prosił?

СЛОВАРЬ

brzmieć	здесь: быть
czworaki	избы для крестьянских семей в усадьбе
dobrodusznie	добродушно
dokonać	совершить, сделать
domysł	догадка
drażnić	раздражать
drgnąć	вздрогнуть
farba	краска
gospodarstwo	хозяйство
jowialny	веселый, шутливый
korona	корона
malarz	живописец
naturalnie	конечно
niemal	почти
niemądry	глупый
niepotrzebnie	напрасно, зря
niespodziewanie	неожиданно
obrzucić	окинуть
odezwać się	*здесь*: сказать
okrutnie	страшно
olejny	масляный
opryskliwie	резко
pędzel	кисть
płótno	холст, полотно
poczciwy	добрый
potrzeba	нужно
powaga	серьезность
prawda	верно
potwierdzić	подтвердить
roześmiać się	рассмеяться
rozstrzygnąć	разрешить
rumieniec	румянец
rzec	сказать
sięgnąć	здесь: полезть
siwizna	седина
smutek	грусть
smutny	грустный
sojusznik	союзник
sponad	поверх
srebrny	серебряный
stołek	табуретка
szczerze	искренне
sztaluga	мольберт
świeżutki	свеженький
taboret	табурет
trącić	легко толкнуть, коснуться
troskliwie	заботливо
trwożyć	беспокоить, тревожить
udać	сделать вид
udowodnić	доказать
ukłonić się	поклониться
uścisnąć	пожать
wahanie	колебание, нерешительность
w lot	вмиг
wróżba	предсказание
wygnaniec	изгнанник
wystarczy	достаточно
zafrasować się	огорчиться
zakłopotany	смущенный
zarumienić się	покраснеть
złotówka	монета, один злотый
zmarszczka	морщина
zobowiązywać	обязывать

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) zwierzyć się ze swych kłopotów	рассказать о своих затруднениях
2) do tygodnia	не прошла неделя

3) nie miał grosza przy duszy	ни гроша за душой у него не было
4) i jak mnie złe myśli nachodzą	и когда меня одолевают сомнения
5) no to wszystko dobrze	значит, все хорошо
6) zastała Jawienia w zadumie	застала Явеня погруженным в мысли
7) z założonymi na piersiach rękami	скрестив на груди руки
8) strzegą mej cnoty	стерегут мою честь
9) nie zwrócił uwagi na jej słowa	не обратил внимания на ее слова
10) dar Danaów	данайский дар
11) chciałam jak najlepiej	я хотела устроить все как можно лучше
12) szybkim spojrzeniem obrzuciła jego postać	окинула его быстрым взглядом
13) ja już jestem po czterdziestce	мне уже за сорок
14) wzruszyła ramionami	пожала плечами
15) czyż to się liczy?	разве это важно?/
16) skąd miałbyś wiedzieć, jeśli...	откуда тебе знать, если...
17) umie pan czytać w ludzkich myślach	вы умеете читать чужие мысли
18) rzuciła mi pani tylko połowę pytania	вы высказали только часть вопроса
19) miała pani na myśli	вы хотели задать
20) rozbawiony niespodzianką, jaką im sprawił	развеселенный сделанным им сюрпризом
21) pierwsza się otrząsnęła ze zdziwienia	первой отделалась от удивления
22) ma się rozumieć	конечно, само собой разумеется
23) nie miałem odwagi prosić	я не осмелился просить
24) głos zadrżał wzruszeniem	в голосе прозвучало волнение

II

Co dzień od dziesiątej rano do obiadu Chrostkowa pozowała Jawieniowi. Drzwi były zawsze uchylone, zaglądał przez nie każdy, kto przechodził korytarzem, ale nikt nie odważał się wejść, nawet Bułat. Cały dwór otoczył ten pokój ciszą i jakby szacunkiem, którego jedni sobie nie uświadamiali, drudzy nie byli zdolni się do niego przyznać. Panny Niemyskie trawiła zazdrość [1)], każdą z osobna i samotnie, nigdy o tym ze sobą nie mówiły.(...)

Dla Ireny, która nigdy dotąd nie widziała, jak się robi portret, znała tylko gotowe, sławne portrety z galerii i muzeów, wszystko

tu było nowe i niezwykłe. Olśniona i zalękniona patrzyła na te szybkie ruchy ręki i pociągnięcia pędzla, które ukształtowały jej głowę, twarz, całą postać w kostiumie, jeszcze utajonym wśród barwnych zygzaków. (...)

W żadnym lustrze nigdy siebie taką nie widziała i nie taką twarz nosiła we własnym wyobrażeniu [2)]. Czy była piękniejsza? Może — albo i nie [3)]. Była inna. Odkryła wreszcie, co ją tak zmieniało — uśmiech! Nie umiałaby powiedzieć, czy był on wywołany rysunkiem ust, czy oczu, czy ślizgał się po policzkach, raczej było to światło. (...) Nie wiedziała, że taki uśmiech mógł rozświetlać jej twarz — była zadziwiona, oczarowana, wdzięczna.

Cały dwór mówił o portrecie. Oczywiście, nie przy stole w jadalni czy w salonie, ale po kątach, w pokojach.

— Zrobił z niej anioła!

— Też pomysł! [4)] Powiedz: koczkodana.

— Dobrze mówi [5)] pan Czado, że to marny malarz.

— Pan Malinowski inaczej mówi.

— Pan Malinowski! Pan Malinowski! Daj się wypchać z tym Malinowskim [6)]. Ciekawa jestem, co by o tym powiedział doktor Smęda.

Na sam dźwięk [7)] tego imienia wszystkie trzy panny parsknęły śmiechem [8)].

A doktor Smęda był w Kozłowie jedynym człowiekiem, który 0 niczym nie wiedział. (...)

Właśnie przed chwilą doktor Smęda wprowadził swoich trzech uczniów w błyskawicowy kosmos Króla Ducha [9)] i szedł wolnym krokiem przez korytarz, jak zwykle [10)] zatopiony w myślach [11)], i potrącił przez nieuwagę Bułata, który właśnie wychodził od Jawienia.

— Bardzo przepraszam pana profesora, tu tak ciemno...

— Za to tutaj bardzo jasno — rzekł Bułat otwierając drzwi, które dopiero co zamknął i wprowadził Smędę do pracowni malarza.

I Jawień, i Bułat byli gotowi roześmiać się na widok [12)] olśnienia Smędy. Stał u progu, zafascynowany i zdumiony. Na koniec szczery, wzruszający, naiwny uśmiech szczęścia zmienił do niepoznania tę twarz, tak zwykle szarą i zafrasowaną.

Przesunął dłonią po czole, zrobił nieśmiały krok naprzód.

— Ja doprawdy... ja nie wiedziałem...

— Że mieszka pan w domu, gdzie rodzą się arcydzieła — dokończył Bułat.

Smęda spojrzał nań [13] z wdzięcznością:

— Tak jest [14], panie profesorze, to właśnie chciałem powiedzieć. A pan — zwrócił się do Jawienia — bardzo przepraszam, czy pozwoli pan uścisnąć sobie rękę?

Jawień już biegł ku niemu.

Lecz ich ręce nie miały się nigdy spotkać [15]. Jawień zamarł w pół kroku [16]: w drzwiach stał oficer niemiecki.

СЛОВАРЬ

anioł ангел
barwny цветной, многоцветный
błyskawicowy молнийный
cisza тишина
dokończyć *здесь*: досказать
doprawdy в самом деле
galeria галерея
kąt угол
koczkodan чучело
ku к
marny плохой
na koniec наконец
nieśmiały несмелый, робкий
nieuwaga рассеянность
odkryć обнаружить
odważać się осмеливаться
olśnienie изумление
olśniony изумленный
pociągnięcie *здесь*: движение, взмах
pozować позировать
pracownia мастерская
próg порог
rodzić się рождаться
rozświetlać озарять
szczery искренний
ślizgać się скользить
uchylić приоткрыть
ukształtować *здесь*: вырисовать
uścisnąć пожать
uśmiech улыбка
uświadamiać sobie осознавать
utajony скрытый
wdzięczność благодарность
wywołać вызвать
zadziwiony пораженный
zafascynowany очарованный
zafrasowany озабоченный
zaglądać заглядывать
zalękniony оробевший
zdumiony в недоумении
z osobna отдельно, в отдельности
zygzak зигзаг

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) trawiła zazdrość съедала зависть
2) nie taką twarz nosiła we własnym wyobrażeniu не таким она представляла свое лицо
3) może — albo i nie возможно, да — возможно и нет
4) też pomysł тоже придумала!
5) dobrze mówi правильно говорит
6) daj się wypchać z tym Malinowskim! да ну тебя с этим Малиновским!

7) na sam dźwięk	при одном упоминании
8) parsknęły śmiechem	прыснули со смеху
9) Król Duch	произведение Ю. Словацкого
10) jak zwykle	как всегда
11) zatopiony w myślach	погруженный в мысли
12) na widok	при виде, увидев
13) nań	= na niego (*стяженная форма*)
14) tak jest	да, да
15) lecz ich ręce nie miały się nigdy spotkać	но их рукам не суждено было встретиться
16) zamarł w pól kroku	замер на месте

III

Wszyscy zebrali się w salonie, tylko Mikołaj Czado został w swoim pokoju.

— Szedłem za tym Niemcem — mówił pan Niemyski — bo to mój obowiązek i oto co zobaczyłem: (...)

Niemiec wpatrzył się w portret, jak urzeczony. Bardzo powoli zrobił krok naprzód, potem się pochylił i zaczął go pilnie oglądać. Coś mruczał, żuł jakieś słowa, może to były przekleństwa. W końcu krzyknął: Was ist das?

— Krzyknął to wprost w twarz pana Jawienia, który stał obok — rzekł Smęda.

— Ja słyszałam co innego **1)** — odezwała się Niemyska — słyszałam, jak krzyczał na cały dom: Wo ist diese Damę? **2)**

— To się pani przesłyszała — mruknął Bułat — Niemiec użył zupełnie innego słowa. Zresztą to było później.

Wszyscy zamilkli. Nagle Smęda zaczął jęczeć:

— To straszne, jak on niszczył i deptał ten obraz. Proszę pana — zwrócił się do Bułata — czy pan to rozumie?

— Każdy powinien to rozumieć po czterech latach.

— Ale ja też nie rozumiem. Proszę... — odezwał się wuj Ignacy. Bułat mówił z niecierpliwością:

— Ten portret był wielkim dziełem sztuki, a Niemiec żył w przekonaniu **3)**, że dwunożne istoty, które zamieszkują ten kraj, nie są zdolne do tworzenia dzieł sztuki. Niszcząc płótno Jawienia wyraził mu hołd **4)** na swój sposób. Przyjął to jak obelgę, jak wyzwanie, i odpowiedział z całą pasją dzikiego człowieka.

— A ja nie rozumiem: państwo ciągle mówicie o malowidle, tak jak by nie było przy tym człowieka, który już może nie żyje.

To odezwała się pani Dorota, która cały czas siedziała w milczeniu z założonymi na piersiach rękami [5], z pochyloną głową. Na jej słowa podniósł głos doktor Smęda [6].

— Co pani mówi! Któż by o nim zapomniał! Do końca życia będę widział tę okrutną scenę. Niemiec najpierw go pchnął...

— Bo Jawień — dodał Niemyski — chwycił ręką za obraz, widocznie odgadł, co się święci [7], chciał ratować...

— Padły strzały [8] — zerwał się z krzesła Smęda — padły strzały i pan Jawień zatoczył się i usunął na ziemię, zobaczyłem krew na podłodze.

СЛОВАРЬ

chwycić	схватить	**przekleństwo**	проклятие, ругательство
deptać	топтать	**przesłyszeć się**	ослышаться
dwunożny	двуногий	**ratować**	спасать
istota	существо	**urzeczony**	заколдованный
jęczeć	стонать, *здесь*: говорить со стоном	**usunąć się**	медленно опуститься, осесть
krzyczeć	кричать	**wpatrzyć się**	всмотреться
krzyknąć	крикнуть	**wprost**	прямо
malowidło	*здесь*: картина	**wuj**	дядя
milczenie	молчание	**wyzwanie**	вызов
mruczeć	бормотать	**zamieszkiwać**	обитать
mruknąć	буркнуть	**zamilknąć**	умолкнуть
niecierpliwość	нетерпение	**zatoczyć się**	пошатнуться
obowiązek	обязанность	**zebrać się**	собраться
obelga	оскорбление	**zerwać się**	вскочить
okrutny	жестокий	**żuć**	жевать
pchnąć	толкнуть		
pochylić (się)	наклонить(ся)		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) ja słyszałam co innego	я слышала другое
2) wo ist diese Damę?	где эта женщина?
3) Niemiec żył w przekonaniu	немец был убежден
4) wyraził mu hołd	оказал ему честь
5) z założonymi na piersiach rękami	скрестив на груди руки
6) na jej słowa podniósł głos doktor Smęda	доктор Сменда возразил ей повышенным голосом
?) odgadł, co się święci	угадал, что произойдет
8) padły strzały	раздались выстрелы

ADOLF RUDNICKI

NIEKOCHANA

Fragmenty

I

Powoli zaczęła przychodzić do siebie [1)]. Niewyraźnie, jak gdyby zza siódmej góry [2)], przenikał hałas domu wielkomiejskiego. (...)

Kamil wyszedł po doktora, ale sam nie wrócił. Przysłał posłańca z listem, w którym pisał, że nie widzi innego wyjścia. Już nie ma sił, niech Noemi sama rozstrzygnie o swym losie. Może kiedyś jego dzisiejszy krok wyda jej się podły. Ale musi być nareszcie koniec dla obopólnego dobra [3)]. Każde z osobna niech decyduje o swym życiu.

Nie zdziwił jej ten list ani oburzył, nowy cios przyjęła jako coś naturalnego; w okresie gdy rzeczywistość staje przeciw nam, siłę dzisiejszego zła osłabia siła zła wczorajszego. Noemi zaczęła się ubierać. Musiała mieć silną gorączkę [4)], czuła swą chorobę w ustach i w ciele (...)

Zapadł wczesny zimowy wieczór [5)], ponad miastem wisiało niebo pąsowe od latarń, zimowymi wieczorami niebo często bywa pąsowe. Ludzie gdzieś szli, ku czemuś śpieszyli, Noemi nie rozumiała, dlaczego tak śpieszą. Tramwajem pojechała na Dworzec Wschodni.

Czemu konduktor tak patrzył na nią? Co jej te oczy przypominały? Dawno — jak dawno temu — szli Ogrodem Saskim, drobne żółte liście opadały z drzew, naraz odezwała się bez przekonania [6)], że nie jest im dobrze, więc chce wyjechać. (Po tylu miesiącach [7)] — i nic nowego!) Kamil wtedy spojrzał na nią podobnymi oczami i rzekł: — Jak to, chcesz wyjechać, Noemi? Chcesz mnie porzucić? — Konduktor stał nad nią, uśmiechał się i mówił coś. Pojęła wreszcie. Dworzec.

Jeszcze miała trochę czasu do odejścia pociągu. Znalazła sobie kawałek ławki i usiadła, znów tonąc w rojeniach: ujrzała się przed ogromnym, żółto pomalowanym domem, wywierającym

niesamowite, przygnębiające wrażenie. Dom był gładki jak ściana, O dużych, ciemnych krzyżach okien, jedyne oświetlenie, jakie posiadał, płynęło z latarń ulicznych. W tym domu, w jednym z okien trzeciego piętra, dostrzegła nagle Kamila, który się, gdy ją zauważył, ukrył. Wbiegła do domu, panowały tu nieprzeniknione ciemności [8)]. Stąpała z wyciągniętymi przed siebie [9)] rękami. Rychło pojęła, że w tych ciemnościach nie odszuka go, choćby do końca świata szukała [10)]. Wołała więc: — Kamil! odezwij się! widzisz przecież, że cię odnalazłam. Nie odejdę stąd, choćbym miała stać do końca świata [11)]. Gdzie jesteś? — Czuła, że stoi obok, wystarczyło mu rękę wyciągnąć [12)], ale nie chciał. I jeszcze się śmiał! Tak, śmiał się z tego, że o włos omijała go ręką [13)]. Zaczęła płakać i z tym płaczem zbudziła się w małym czerwonym pokoiku na Elektoralnej. Obok leżał Kamil i spoglądał na nią z rozczuleniem. Mówił: — Oto jak jesteśmy związani ze sobą! Czy wiesz, że przyśnił mi się ten sam sen co tobie? — Więc czemuś się nie odezwał? — pytała go z wyrzutem. — Bo to był sen — odpowiedział dobrotliwie. — Więc cóż, że sen? [14)] — Czy we śnie postępuje się tak jak na jawie, jak w życiu? — Więc we śnie postępuje się inaczej, czyli że w życiu odezwałbyś się? — Oczywiście — rzekł z zapałem— kochana, kochana. — Dwa razy powiedział kochana, Noemi dobrze słyszała. Toś ty wiedział, że to sen? — Wiedziałem. To się przecież zdarza, człowiek śni i mówi sobie, choć to sen, ale niech się wyśni do końca [15)]. — Noemi zamyśliła się. — Powiedziałeś, że to sen, więc czemuś krzyczał na mnie? — Ze złości, bo stale jestem zły na ciebie! (...)

СЛОВАРЬ

choć	хотя	**hałas**	шум
choćby	если бы даже	**jak to**	как
cios	удар	**krzyczeć**	кричать
czemu	почему	**ku**	к
czyli że	значит, то есть	**latarnia**	фонарь
decydować (*o czym*)	решать	**los**	судьба
dobrotliwie	ласково	**nagle**	вдруг
dom wielkomiejski	дом большого города	**na jawie**	наяву
		naraz	вдруг
dostrzec	заметить	**naturalny**	естественный

nieprzenikniony	непроницаемый
niesamowity	жуткий
niewyraźnie	неотчетливо
oburzyć	возмутить
odejście	отход, отправление
odezwać się	сказать, заговорить, откликнуться
odnaleźć	отыскать
odszukać	отыскать
opadać	падать
osłabiać	ослаблять
oświetlenie	освещение
pąsowy	пунцовый
podły	подлый
podobny	здесь: такой же
pojąć	понять
pomalować	окрасить
porzucić	покинуть, оставить
posiadać	иметь
posłaniec	нарочный
postępować	поступать
powoli	постепенно
przenikać	проникать
przygnębiający	угнетающий
przyśnić się	присниться
rojenie	греза
rozczulenie	умиление
rozstrzygnąć	решить
rzec	сказать
rzeczywistość	действительность
rychło	скоро
spoglądać	смотреть
stąpać	идти
śnić	видеть сон
śpieszyć	спешить
tonąć	погружаться
ujrzeć	увидеть
wbiec	вбежать
wczorajszy	вчерашний
wschodni	восточный
wyciągnąć	протянуть
wydać się	показаться
wyrzut	упрек
zamyślić się	задуматься
zapał	страсть
zdziwić	удивить
złość	злость
z osobna	отдельно
związany	связанный
żółty	желтый

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) przychodzić do siebie	приходить в себя
2) jak gdyby zza siódmej góry	как будто из-за тридевяти земель
3) dla obopólnego dobra	для нас обоих
4) musiała mieć silną gorączkę	должно быть, у нее был сильный жар
5) zapadał wczesny zimowy wieczór	подходил ранний зимний вечер
6) bez przekonania	неуверенно
7) po tylu miesiącach	столько месяцев прошло
8) panowały tu nieprzeniknione ciemności	вокруг была непроницаемая тьма
9) przed siebie	вперед
10) nie odszuka go, choćby do końca świata szukała	не отыщет его никогда
11) choćbym miała stać do końca świata	если бы даже мне пришлось стоять бесконечно
12) wystarczyło mu rękę wyciągnąć	достаточно, чтобы он протянул руку
13) o włos omijała go ręką	она почти доставала до него рукой
14) więc cóż, że sen?	так что же, ес?ли это сон?
15) ale niech się wyśni do końca	но пусть он снится до конца

II

W godzinę później [1] sama jedna wysiadła na małej, pustej stacyjce [2]. W poczekalni oświetlonej lampą naftową również nie było nikogo. Noemi podeszła do kasy i spytała o dworek „Józefin". — To trzy kilometry stąd. Czy miał kto czekać na panią? Zwykle posyłają konie. Jak pani trafi teraz po nocy? [3] — Poprosiła, żeby jej określić drogę mniej więcej. — Co też pani mówi [4], „mniej więcej". Nie spotka pani nikogo, żeby się zapytać! — krzyczał zawiadowca, wreszcie zamknął okienko. Noemi przypuszczając, że nie chce dłużej rozmawiać, wyszła.

Mgła, głuche pola, pełne lekko ściętych kałuż [5], groźne drzewa. Kroczyła przed siebie, szczękając zębami [6], gorączka prawdopodobnie podniosła się. W pewnym miejscu załamał się lód i Noemi poczuła wodę w butach. W tej samej chwili usłyszała wołanie. To zawiadowca przybiegł z chłopcem, który miał ją zaprowadzić.

— Niech się pani opamięta — próbował jeszcze — niech pani da spokój na dzisiaj [7]. Za pół godziny będzie pociąg do Mińska. Jak pani nie chce wracać do Warszawy, to niech pani zanocuje w Mińsku, a z rana wróci. W dzień zawsze bezpieczniej [8].

Straciła rachubę czasu [9] i nie umiałaby określić, jak długo szli, nim stanęli przed długim, niskim budynkiem z zastawionymi okiennicami [10] (...)

Noemi pojęła bezsens swojego postępowania [11]. Teraz zgodziłaby się na Mińsk, na nie wiadomo co [12], aby tylko móc nie przekroczyć progu tego domu. Stałaby pod drzwiami nie wiedzieć jak długo [13] (chłopiec, który ją przyprowadził, nie okazywał chęci do samodzielnego działania) [14], gdyby nie wzrastające ujadanie psów. Zresztą od środka ktoś pierwszy pchnął drzwi.

Zapytała o Kamila (...)

— Spodziewamy się go.

— Dzisiaj?

— Dzisiaj? Dlaczego dzisiaj? Może zresztą dzisiaj. Będzie jeszcze jeden pociąg (...)

Wkrótce w sieni ktoś z hałasem [15] wycierał nogi. Wszedł Kamil.

Przywitał się z Noemi tak, jak gdyby byli umówieni [16]. To, że wiedziała o „Józefinie", jakkolwiek bardzo przed nią ukrywał ten adres, nie zdziwiło go nawet. Był przyzwyczajony do tego,

że wiedziała wszystko. Po kolacji oboje przeszli do pokoju nieobecnej córki właścicielki, w którym Noemi miała zanocować; był to ten sam, gdzie przedtem siedziała; dla Kamila szykowano „jego" pokój. Woda w dzbanku grzała się na piecu i tylko to syczenie wody było słychać przez jakiś czas. Wreszcie Kamil wybuchnął:

— Powiedz mi, po co to wszystko urządzasz? Co oznacza ten szalony przyjazd? [17)] Jak ty wyglądasz? Bez śniegowców przyjechałaś. Boże! Jak mogłaś bez śniegowców puścić się w taką drogę! Chcesz mnie na nowo ściągnąć, i po co? Po to, aby otworzyć nową serię przejść i nową serię ucieczek? [18)] Nie jesteśmy dla siebie, nie powinniśmy już mieć złudzeń [19)]. Miłość, która się nie udaje, to klęska życia. Tak, dlatego też [20)] musimy się ratować. Źle umieściłaś swoje uczucia. Na co ci to wszystko? Noemi, ratuj swoją godność. Nie doprowadzaj do tego, abyś miała gardzić sobą. Chciałaś, abym pobył z tobą do wyjazdu, ale ten wyjazd nigdy by przecież nie nastąpił...

СЛОВАРЬ

but ботинок
córka дочь
doprowadzać доводить
dworek небольшой дом владельцев усадьбы
dzbanek кувшин
gardzić (kim) презирать
głuchy глухой
godność достоинство
groźny грозный
grzać się греться
kroczyć шагать
naftowy керосиновый
na nowo снова
nieobecny отсутствующий
nim пока, прежде чем
oświetlać освещать
pchnąć распахнуть
piec печь
próg порог
przedtem раньше
przesączać się просачиваться
przybiec прибежать
przyprowadzić привести
przywitać się поздороваться
puścić się пуститься
ratować (się) спасать(ся)
spytać (o co) спросить
syczenie шипение
szalony безумный
szpara щель
szykować готовить
ściągnąć *здесь*: заставить вернуться
śniegowce ботики
ujadanie лай
ukrywać (*przed kim*) скрывать
urządzać устраивать
właścicielka владелица, хозяйка
wołanie крик
wybuchnąć вспылить, вспыхнуть
wycierać вытирать
załamać się подломиться
zanocować переночевать
zawiadowca дежурный по станции
zdziwić удивить
z rana утром

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) w godzinę później	часом позже
2) stacyjka	*уменьш.* от stacja
3) po nocy	среди ночи
4) co też pani mówi	что вы говорите
5) pełne lekko ściętych kałuż	с множеством луж, подернутых тонким ледком
6) szczękając zębami	стуча зубами
7) niech pani da spokój na dzisiaj	сегодня вы и не думайте об этом
8) w dzień zawsze bezpieczniej	днем все же не так опасно
9) straciła rachubę czasu	потеряла счет времени
10) z zastawionymi okiennicami	с закрытыми ставнями
11) Noemi pojęła bezsens swojego postępowania	Ноэми поняла, как безумно она поступила
12) na nie wiadomo co	на все на свете
13) nie wiedzieć jak długo	бесконечно
14) nie okazywał chęci do samodzielnego działania	не проявлял желания предпринять что-либо самостоятельно
15) z hałasem	шумно
16) jak gdyby byli umówieni	как будто они условились здесь встретиться
17) co oznacza ten szalony przyjazd?	как понимать этот безумный приезд?
18) po to, aby otworzyć nową serię przejść i nową serię ucieczek	для того, чтобы вновь и вновь страдать и уходить друг от друга
19) nic jesteśmy dla siebie, nie powinniśmy już mieć złudzeń	мы не созданы друг для друга и должны это наконец понять
20) dlatego też	и потому

III

Noemi milczała. Przyjechała, zdecydowała się na tę drogę, aby mu oznajmić, że już ostatecznie postanowiła wyjechać. Łudziła się, że jego litość stanie się z czasem prawdziwą miłością. Łudziła się, że on nie ma woli, więc zdoła mu narzucić swoją **1)**. Tymczasem on ma okrutną, lisią jakąś, ale i żelazną przy tym wolę. Nie chciała wyjeżdżać bez pożegnania i dlatego przyjechała do „Józefiną". Chciała mu to wszystko powiedzieć, ale nagle przeszła jej ochota **2)**. Nie miała mu nic do powiedzenia.

Dreszcze wstrząsały jej ciałem **3)**. Naraz uderzył Kamila wyraz jej twarzy. Zdawało mu się, że stało się z nią coś bardzo niedobrego. Zawsze w takich momentach zdawało mu się, że oślepła.

— Noemi — jego głos stał się bełkotliwy — chcesz, to wrócimy razem, zapomnimy, zaczniemy na nowo, Noemi...

Próbował dotknąć jej twarzy, ale odepchnęła go z całych sił. Poruszyła gwałtownie ustami [4)], jakby chciała coś powiedzieć, ale rozmyśliła się i wyleciała z pokoju bez słowa [5)]. Biegnąc wśród drzew słyszała wołanie Kamila: — Noemi! Noemi! — Jego krzyk wywabił gości z pokoju [6)]. Słyszała, jak major zaproponował, żeby posłużyć się psem [7)], na co administrator odparł, że nim pies wytropi „panienkę", wpierw pogryzie wszystkich pensjonariuszy.

Pamiętała, w której stronie leży stacja. Biegła po wodzie i śniegu, przeżywając najdziwniejsze uczucia [8)]. Odległe wspomnienia mieszały się z ostatnio przeżytymi. Chwilami doznawała trwogi, lecz o wiele częściej szalonej radości [9)]. Czy nie czekał jej wyjazd? — Nowy kraj, nowi ludzie? Czy najgorszego nie miała już poza sobą? [10)] Nie byłaż uleczona z tego strasznego człowieka? Czy nie postąpiła z godnością? Nie uratowałaż godności? Od tej chwili powie sobie: Nigdy więcej! Nigdy więcej!

Biegła środkiem szyn, krzycząc w noc: — Koniec! Koniec! Życie na nowo! — Ogłuszyła ją radość własna — rzadki gość w jej sercu. Upiła się nią, olśniło ją „nowe życie", noc, przestrzeń, niebo. Była szczęśliwa, płakała i śmiała się na przemian [11)]. Noc jej życia skończy się wraz z nocą dzisiejszą. Jutro i na jej ulicy zaświeci słońce. Wyzwolona, lekka biegła środkiem toru, upojona trwającym zachwytem.

СЛОВАРЬ

bełkotliwy	невнятный	**ostatecznie**	окончательно
biec	бежать	**oślepnąć**	ослепнуть
dotknąć (*czego*)	прикоснуться, коснуться	**oznajmić**	объявить
		pensjonariusz	пансионер
litość	жалость	**pogryźć**	искусать
łudzić się	обольщаться	**postanowić**	решить
major	майор	**prawdziwy**	настоящий
mieszać się	смешиваться	**rozmyślić się**	раздумать
milczeć	молчать	**szyny**	рельсы
odepchnąć	оттолкнуть	**tymczasem**	между тем
odległy	далекий	**uderzyć**	поразить
odparł	возразил	**uleczyć** (*z czego*)	вылечить
ogłuszyć	оглушить	**upić się** (*czym*)	опьянеть
okrutny	жестокий	**wpierw**	сначала, сперва
olśnić	поразить блеском	**wraz z**	вместе с

wylecieć	выбежать, вылететь	**zaproponować**	предложить
wytropić	выследить	**zaświecić**	засиять
zachwyt	восторг, восхищение	**zdecydować się**	решиться
		żelazny	железный

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) więc zdoła mu narzucić swoją	и потому она сможет подчинить его своей
2) przeszła jej ochota	потеряла желание
3) dreszcze wstrząsały jej ciałem	она дрожала всем телом
4) poruszyła gwałtownie ustami	вдруг она зашевелила губами
5) bez słowa	не сказав ни слова
6) jego krzyk wywabił gości z pokoju	на его крик все выбежали из комнаты
7) żeby posłużyć się psem	чтобы взять собаку
8) przeżywając najdziwniejsze uczucia	испытывая самые странные чувства
9) chwilami doznawała trwogi, lecz o wiele częściej szalonej radości	минутами она испытывала тревогу, но чаще безумную радость
10) czy najgorszego nie miała już poza sobą	разве самое плохое не было уже позади
11) płakała i śmiała się na przemian	то плакала, то смеялась

STEFANIA GRODZIEŃSKA

LIZBONA

Dzień był niby jeszcze zimowy, a niby już wiosenny. W taki dzień w człowieku powstają tęsknoty, powleczone melancholią już w chwili ich narodzin. Każda kobieta myśli o sprawieniu sobie nowej sukni, a mężczyzna — nowej żony. Ale już następna myśl jest: „A co zrobić ze starą?" I najczęściej marzenie pozostaje w sferze marzeń, zwłaszcza w wypadku sukni.

W taki oto zimowo-wiosenny dzień, pełen niepokoju, nadziei i smutku, wyszłam na ulicę. Promień słońca, które już naprawdę, pierwszy raz w tym roku, grzało, wywołał we mnie nagłą chęć czegoś nowego, chęć przełamania szarego, normalnego tygodnia.

Przechodziłam akurat obok biura podróży. Podróż... tak. To jest to [x)]. Nastrój dworca... „Pociąg pośpieszny do Pragi, Wiednia, Paryża odejdzie z toru drugiego przy peronie pierwszym..." Odjazd. Za oknami pociągu domy obcych miast. Fragmenty

mieszkań, ulic, ludzie, prowadzący tam swoje normalne życie [2)], w które zaglądamy jak przez dziurkę od klucza: czy to nie dziwne, że ta kobieta z dziećmi tu mieszka, w tym Brnie czy w tym Wiedniu. Ubrała dzieci i wyszła z nimi po zakupy. Chodzi tak co dzień, ale dla mnie gra ona tylko swoją rolę w teatrze. Dla mnie ona istniała przez tę chwilę, jej epizod trwał mniej więcej cztery sekundy. Tak. To jest to.

Weszłam do biura podróży.

— Poproszę o bilet drugiej klasy — powiedziałam rozmarzona.

— Dokąd? — spytał przystojny urzędnik.

— Gdzieś daleko.

— Może do Koszalina?

— A dalej nie można?

— Za Koszalinem jest jeszcze Mielno.

— A dalej?

— Dalej już jest morze.

— Szkoda. A na lądzie nic innego pan nie ma?

— Proszę bardzo. Świeradów! Bardzo daleko i jednocześnie na lądzie.

— A dalej?

— Dalej już jest zagranica.

— Nie szkodzi. Nie zależy mi, żeby to było koniecznie w Polsce. Co pan mi może zaproponować za granicą?

— Żeby było daleko?

— Żeby było daleko.

— Może Lizbona?

— A to daleko?

— Daleko.

— To poproszę jeden drugiej klasy do Lizbony.

Przystojny urzędnik zastanowił się chwilę i powiedział:

— Niestety, proszę pani, musiałaby pani mieć paszport i wizę.

— Kiedy ja tam wcale nie chcę siedzieć, tylko bym się przejechała tam i z powrotem. Wiosna, wie pan, taki ładny dzień, po prostu mam ochotę się przewietrzyć. To chyba naturalne.

— Jak najzupełniej [3)], proszę pani. Sam bym się chętnie przewietrzył. Ale przepisy, niestety, utrudniają. Może by się pani jednak zdecydowała na coś krajowego?

— A co mi pan radzi?

— Ja bym pani polecił na przykład Poznań. Ładne miasto, czyste. Uniwersyteckie.

— Hm... to nie jest zły pomysł. Jeśli pan już tak zachwala, to poproszę jeden drugiej klasy do Poznania. O której odchodzi pociąg?

— W nocy. Godzina zero dwadzieścia siedem.

— O, to dziękuję. Mówiłam panu wyraźnie, że wiosna, ładny dzień, mam ochotę gdzieś się przelecieć. A nie w nocy. Po co w nocy mam wyjeżdżać? W dzień nic pan nie ma?

— Dlaczego nie, proszę pani! Rozporządzamy szerokim asortymentem dziennym, proszę bardzo.

— Na przykład?

— Kraków. Piękne, stare miasto. Zabytki, kościoły, zamek królewski autentyczny na tak zwanym Wawelu. Będzie pani miała prawdziwą satysfakcję [4)].

— No dobrze, niech już będzie ten Kraków, żeby panu czasu nie zajmować [5)]. Ile taki bilet kosztuje?

— Dziewięćdziesiąt jeden dwadzieścia.

— W jedną stronę?

— Tak.

— To tam i z powrotem sto osiemdziesiąt dwa czterdzieści?

— Tak jest, proszę pani.

— Za drogo. Fantazja fantazją, ale prawie dwieście złotych, to już pieniądz. Nie mówię, żeby się targować, broń Boże [6)], co innego [7)], gdybym tam miała jakiś interes, ale na fantazję to za drogo. Nic tańszego pan nie ma?

— Owszem, posiadamy piękne trasy po umiarkowanych cenach. Wyszków — dziewiętnaście dwadzieścia. Tam i z powrotem po dróżuje pani za jedne trzydzieści osiem czterdzieści.

— Ale czy ten Wyszków ciekawy?

— Jeśli mam być szczery [8)], to porównanie z Lizboną wypadłoby na jego niekorzyść [9)]. Ale za to jaka przystępna cena!

— Pewnie, drogo to nie jest. Ale jak pan sam przyznaje, że gorsze miasto od Lizbony, to i czterdziestu złotych szkoda. Piechotą nie chodzi [10)].

— A co pani powiedziałaby na Piastów? A może by Ursus

albo Włochy? Tanie jak barszcz [11]. Też ludzie podróżują. Nie chciałbym, żeby pani wyszła od nas z pustymi rękami.

Zamyśliłam się i spytałam:

— A jakiego zdania pan, jako fachowiec, jest o Wilanowie?

— Jak najlepszego [12], proszę pani. Wilanów mogę polecić z czystym sumieniem [13]. Osiemdziesiąt groszy, park i zabytki.

— Proszę więc jedeni do Wilanowa.

— Bardzo mi przykro [14], ale biletów na miejskie autobusy nie sprzedajemy.

— Szkoda. Tak dobrze mi pan doradził, a teraz mam dać zarobić konkurencji. I w autobusach już mi pan nie będzie mógł pomóc.

Westchnęłam i spojrzałam na urzędnika. Miał bardzo ładne oczy.

— Za dziesięć minut kończę pracę — powiedział — jeżeli pani może poczekać, to postaram się pani załatwić autobus [15]. Nasz klient — nasz pan [16].

Był piękny zimowo-wiosenny dzień. Błądziliśmy do zmroku po błocie wilanowskiego parku Na drzewach były pąki, urzędnik biura podróży miał piękne oczy i wcale nie wiem, czy wiosna w Lizbonie jest ładniejsza.

СЛОВАРЬ

autentyczny	подлинный	**przejechać się**	прокатиться
dziurka	скважина	**przelecieć się**	*здесь*: проехаться
fachowiec	специалист	**przełamać**	нарушить
grzać	греть	**przewietrzyć się**	проветриться
interes	дело	**przystępny**	доступный
kiedy	*здесь*: но	**przyznawać**	соглашаться
koniecznie	обязательно	**rozmarzony**	погруженный в мечтах
ląd	суша		
Lizbona	Лиссабон	**rozporządzać**	располагать
marzenie	мечта, грёза	**sfera**	область
narodziny	рождение	**smutek**	грусть
nastrój	атмосфера	**sprawić sobie**	приобрести
naturalny	естественный	**spytać**	спросить
niby	как будто	**suknia**	платье
niepokój	беспокойство	**szary**	серый
pąk	почка	**tak zwany**	так называемый
pewnie	конечно	**targować się**	торговаться
polecić	порекомендовать	**tęsknoty**	желания
posiadać	иметь	**umiarkowany**	умеренный
powlec	подернуть	**utrudniać**	осложнять
promień	луч	**westchnąć**	вздохнуть

wyraźnie	ясно	**zaproponować**	предложить
wywołać	вызвать	**zarobić**	заработать
zachwalać	расхваливать	**zdecydować się**	решиться
zamyślić się	задуматься	**z powrotem**	обратно

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) to jest to	это то, что нужно
2) ludzie, prowadzący tam swoje normalne życie	люди, которые живут там своей повседневной жизнью
3) jak najzupełniej	конечно
4) będzie pani miała prawdziwą satysfakcję	вы будете вполне удовлетворены
5) żeby panu czasu nie zajmować	не буду отнимать у вас время
6) broń Boże	сохрани бог
7) co innego	другое дело
8) jeśli mam być szczery	откровенно говоря
9) wypadłoby na jego niekorzyść	было бы не в его пользу
10) piechotą nie chodzi	на улице не валяется
11) tanie jak barszcz	дешевле грибов
12) jak najlepszego	самого хорошего
13) z czystym sumieniem	со спокойной совестью
14) bardzo mi przykro	очень жаль
15) postaram się pani załatwić autobus	помогу вам попасть на (найти) автобус
16) nasz klient — nasz pan	наш клиент — наш хозяин

STEFANIA GRODZIEŃSKA

FOTOGRAFUJĘ SIĘ

Proszę sqbie wyobrazić miałam takie szczęście, że mi się udało wkręcić na wycieczkę za granicę. Tylko że do tego trzeba mieć kupę fotografii. Więc poszłam do fotografa i mówię:

— Proszę sobie wyobrazić, miałam takie szczęście, że mi się udało wkręcić na wycieczkę za granicę. Tylko że do tego trzeba mieć kupę fotografii. Więc może by mi pan zrobił taką kupę fotografii.

Ten fotograf powiedział, że dlaczego nie, od tego on tu jest [1)], i poprosił mnie do atelier. Muszę się przyznać, że bardzo nie lubię się fotografować. To dlatego, że nie mamy dobrych fotografów. W ogóle u nas rzemiosło upada, a specjalnie fotograficzne. Jeszcze niedawno byli u nas tacy świetni fotografowie, a teraz brako-

róbstwo i brakoróbstwo. Wystarczy porównać moje zdjęcie sprzed dziesięciu lat [2)] i obecne.

Ale trudno, trzeba to trzeba. Siadam w tym atelier, a ten fotograf już łapie za aparat.

— Panie! — mówię — co pan, prosto z ulicy chce mnie pan fotografować? Muszę się chociaż trochę przetargać! Zdjęcie idzie do zagranicznego paszportu i zaraz tam powiedzą, że u nas fryzjerów nie ma.

Musiałam mu dobrze nadepnąć na tę dumę narodową [3)], bo dał mi lusterko, żebym się ładnie potargała.

— Myślę, żeby może tę całą grzywkę kopnąć do góry — mówię — to tak szlachetnie będzie. Co?

— Niech pani kopnie — powiada ten fotograf.

Kopnęłam grzywkę do góry, patrzę do lustra — coś okropnego!

— Pięknie mi pan poradził, wyglądam jak nauczycielka matematyki. Zgrabię to wszystko w dół. Co?

— Niech pani zgrabi — powiada fotograf.

Zgrabiłam w dół, patrzę — strasznie.

— Co z pana za fachowiec, każe mi pan z grzywką w dół, teraz wyglądam jak nauczycielka śpiewu. Może pół strząchnąć na dół, a pół strząchnąć do góry, co?

— Niech pani strzącha.

Strząchnęłam pół na dół i pół do góry i usiadłam.

— No, niech pan fotografuje — mówię — nie przyszłam tu nocować. Na co pan czeka?

A ten fotograf wziął i oświetlił mnie reflektorem z góry.

— Chwileczkę! Co pan, z góry mnie pan oświetla? Nie widzi pan, że mi się od tego zmarszczki robią?

No to oświetlił mnie... z dołu!

— Panie, czy pan pierwszy raz w życiu fotografuje? Z dołu mnie pan oświetla, oczy mi się od tego robią wpadnięte.

— Nic się pani nie robi. Oczy pani ma i tak wpadnięte.

No to się uspokoiłam.

Więc ten fotograf obraca mnie z lewej strony i łapie za aparat.

— Zaraz — mówię — co mnie pan z lewej strony ustawia, czy pan nie widzi, jaką mam twarz?

On mi się przyjrzał i powiada:

— Twarz jak twarz.

— No pewnie że jak twarz! A jak co ma być? Ale oko lewe mam mniejsze. Niech pan zrobi z prawej strony, prawe za to mam większe. Ale zaraz, z prawej strony nos mam znowu krzywy. Z lewej nos mam prosty, ale oko mam mniejsze. To może en face? [4] Chociaż en face nie wolno. Zdjęcie do dokumentów musi być jak nocne naczynie: z jednym uchem. Bez ucha nieważne.

— Niech będzie z uchem — zgodził się fotograf.

— Ale jaki wyraz twarzy pan by radził? Może poważnie? Chociaż to nie ma być zdjęcie na emaliowaną tabliczkę na grób, tylko na wesołą wycieczkę Orbisu. Taki urzędnik w biurze paszportowym obejrzy i powie: „Na katorgę ją wysyłają, że taka wściekła? Jedzie dla własnej przyjemności, państwo jej ułatwia, a ona mordę krzywi. Wszystkiego jej mało." I mogą nie puścić. Już były takie wypadki. Może lepiej z uśmiechem. Uśmiech mam dość awantażowny. Tylko że to w zasadzie nie ma być zdjęcie na pamiątkę dla narzeczonego, tylko do poważnego dokumentu. Weźmie celnik na granicy paszport z takim zdjęciem do ręki i powie: „A ta czego znowu taka zadowolona? Ciekawe, co ona wiezie, że taka zadowolona. Pewno ma brylant w nosie". I może nie puścić. Więc co pan radzi?

— Mam pomysł — powiedział ten fotograf. — Zrobię pani zdjęcie jak Łunnik księżycowi — po ciemku i od tyłu.

I tak zrobił. Potem wszyscy mówili, że dawno już nie miałam takiego dobrego zdjęcia.

СЛОВАРЬ

atelier	ателье	**nadepnąć**	наступить
awantażowny	авантажный	**nieważny**	недействительный
brakoróbstwo	бракодельство	**nie wolno**	нельзя
do góry	вверх	**nocny**	ночной
emaliowany	эмалированный	**nocować**	ночевать
fachowiec	специалист	**obecny**	теперешний
fotografować się	сниматься	**obracać**	повертывать
grzywka	челка	**od tyłu**	с обратной стороны
kopnąć	толкнуть		
krzywić	кривить	**oświetlić**	осветить
księżyc	луна	**paszportowy**	паспортный
kupa	куча, уйма	**pewnie**	конечно
łapać	хватать	**pewno**	наверное
morda	рожа	**po ciemku**	в темноте

porównać	сравнить
potargać się	растрепать волосы
powiadać	говорить
przetargać się	*досл.* перерастрепать волосы (*слово, образованное автором*)
przyjrzeć się (*komu*)	присмотреться
rzemiosło	здесь: некоторые специальности
specjalnie	в особенности
strząsnąć	стряхнуть
szlachetnie	благородно
śpiew	пение
ułatwiać	предоставлять условия
upadać	приходить в упадок
uspokoić się	успокоиться
ustawiać	посадить в удобную позу
wkręcić się	примазаться
wpadnięty	впалый, ввалившийся
wściekły	злой
wystarczy	достаточно
w zasadzie	в сущности
zdjęcie	снимок
z dołu	снизу
z góry	сверху
zgrabić	сгрести
zmarszczka	морщина

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) od tego on tu jest	для того он здесь и сидит
2) moje zdjęcie sprzed dziesięciu lat	мою фотографию, сделанную десять лет тому назад
3) musiałam mu dobrze nadepnąć na tę dumę narodową	должно быть, я ему как следует подействовала на национальное самолюбие (*построено по образцу*: nadepnąć na odcisk — наступить на мозоль)
4) en face [*а[н] фас*]	анфасом

LEON KRUCZKOWSKI

PIERWSZY DZIEŃ WOLNOŚCI

Fragment

Jan: Dziwne godziny. Front o trzydzieści kilometrów **1)**, a tutaj cicho jak zimą w lesie. Miasteczko wymiecione z ludzi **2)**, co tu żyli od pokoleń **3)**, a w ich mieszkaniach my, z naszą dziwaczną od wczoraj wolnością...

Michał: Z którą jeszcze nie wiemy, co żrobić.

Jan: Właśnie. Jak ze zbyt późno znalezioną zgubą...

Michał: Prawdę mówiąc **4)**, trochę się boję...

Jan: Czego, mój stary? **5)**

Michał: Czy będę miał odwagę **6)** wszystko zaczynać od nowa. Nie jesteśmy już tymi samymi ludźmi, których zamknięto za drutami przeszło pięć lat temu. A świat na pewno zmienił się jeszcze bardziej niż my.

Jan: To dobrze. Ten, jakiśmy znali, nie był najlepszym ze światów.

Michał: Może się jednak okazać, że nie był również najgorszym. Diabli wiedzą [7)], może właśnie tego rozczarowania się boję? Myślisz, że naprawdę istnieje jeszcze coś, co pamiętamy jako prawdziwe życie?

Jan: Tak, coś takiego [8)] na pewno gdzieś istnieje. Kąpiel w rzece, wiosenna jazda tramwajem, spotkanie z dziewczyną w kawiarni... Mam już odwagę myśleć, że wszystko to będzie się zdarzać naprawdę — mnie, tobie, każdemu z nas... Ależ tak. Tobie również, mój kochany.

Michał (długo milczy, odchodzi od okna, po chwili): Mój chłopak miałby teraz dziewięć lat. To, widzisz, byłoby zdarzenie znowu poczuć w dłoni taką dziecinną ciepłą rączkę... A ja — ja nawet nie wiem, gdzie oni pochowani, ten mały i ona, Julia...

Jan: Wracamy przecież nie tylko do naszych zmarłych. Kobieta, dziecko — wybacz, to wszystko jeszcze się zdarzy. Sam powiedziałeś, że w gruncie rzeczy [9)] niczego teraz o sobie nie wiemy. Chwilami zdaje mi się, że w każdym z nas oprócz tego człowieka, którego widujemy w lustrze przy goleniu, żyje jeszcze jakaś druga, nie znana bliżej istota, wyhodowana tam, za drutami...

Michał (kpiąco): Niebezpieczni dla otoczenia, co? Boisz się, że możemy eksplodować? Jeżeli tak, to — prawdę mówiąc — najlepiej byłoby zgłosić się na front...

Jan: Kto wie, może? Ostatecznie po tych obrzydliwych latach coś wznioślejszego należy się nam od życia [10)], choćby szlachetna śmierć na polu chwały. Dotąd obie nas omijały — i śmierć, i chwała.

Michał: Tego już nie odrobimy, mój kochany. Śmierć kończy swój wielki sezon, a przydział chwały również został rozstrzygnięty. Krótko mówiąc [11)], byliśmy po prostu niepotrzebni. Historia, jak rozzłoszczony nauczyciel, postawiła nas do kąta, a teraz wracamy chyłkiem i nawet nikt tego nie zauważy.

(Hieronim wchodzi z przedpokoju): Co, już z powrotem?

Hieronim: Znalazłem Janowi lekarza. Zaraz tu przyjdzie.

Jan: Prawdziwy lekarz?

Hieronim: Tutejszy, Niemiec. Jedyna z całej ludności rodzina, jaka odważyła się zostać w tym miasteczku. Mieszkają tuż obok, dwa domy od nas [12)], za kościołem. Przyjdzie zaraz obejrzeć twoją ranę.

Michał: Jak go znalazłeś?

Hieronim: Zwyczajnie, zobaczyłem na bramie domu tabliczkę, godziny przyjęć [13)] od trzeciej do piątej, a że właśnie mamy tę porę, pomyślałem: „Trzeba sprawdzić, czy tabliczka mówi prawdę". I wyobraźcie sobie, pukam raz, drugi raz, po chwili jakieś szepty w przedpokoju, potem zachrobotały zasuwy. Nie chciałem wierzyć własnym oczom i uszom — no, bo pomyślcie tylko, on rzeczywiście przyjmuje, ten doktor. „O, proszę pana — powiada do mnie — gdybym wyjechał, zdjąłbym przedtem tę tabliczkę, żeby nie wprowadzała ludzi w błąd..." [14)]

Jan: Łżesz jak pies, stary. Nie wierzę, żeby tak powiedział.

Hieronim: Możesz sprawdzić, on zaraz tu będzie. Ja też myślałem z początku, że to jakiś miejscowy upiór, kiedy go zobaczyłem w tych drzwiach. W pierwszej chwili zrobiło mi się niewyraźnie [15)], chciałem po prostu drapnąć.

Michał: A tamci dwaj?

Hieronim: Sam byłem. Pawła z Karolem zostawiłem na ulicy, przed kościołem... Uparli się, że pójdą pograć sobie na organach... No, ale jakoś nie drapnąłem. Prawdę mówiąc, nie bardzo wiedziałem, jak z nim rozmawiać, z tym doktorem: prosić czy rozkazywać? Niemiec wprawdzie, ale bądź co bądź odwykło się [16)] od człowieka ubranego w zwykłą marynarkę. Zdziwicie się, ale jego krawat wydał mi się o wiele ciekawszy niż jego twarz. To chyba przez ten krawat zrobiłem pewną niezręczność [17)], której teraz nie mogę sobie darować. Zamiast powiedzieć: „Niech pan się zaraz zamelduje tu w sąsiedztwie, w mieszkaniu niejakich Kluge", powiedziałem: „Pan będzie łaskaw pofatygować się do nas, tu i tu..." Chociaż nie, to nie tylko przez ten krawat. Musicie jeszcze wiedzieć, że kiedy z nim rozmawiałem, drzwi jednego z pokojów uchyliły się i wyjrzała przez nie zalękniona twarzyczka bardzo miłej, może trzynastoletniej dziewczynki... Jak wiecie [18)], czegoś takiego nie widziałem od pięciu lat i sześciu mie-

sięcy... Możecie mi wierzyć albo nie, ale ta mała istota zrobiła na mnie wstrząsające wrażenie...

Jan: Może, wiecie, zamiast czekać tu na niego, przejdę się sam...

Hieronim: Jeszcze czego? [19] Naucz się wreszcie, ciemniaku, że należysz teraz, do zwycięzców. A zresztą... (stuknięcie drzwi wejściowych). O, to już chyba on, widzicie, jak się pośpieszył? (idzie do drzwi przedpokoju). Tutaj, tutaj, panie doktorze.

Doktor (wchodzi zdyszany z walizeczką w ręce): Bardzo się cieszę, że mogę panom być pomocny [20]. (do Jana): To właśnie pan, nieprawdaż?

Jan: Dziękuję, że pań zechciał...

Doktor: O, to jest mój obowiązek. Pozwolą mi panowie zdjąć okrycie? Zaraz to sobie obejrzymy, mam nadzieję, że nic niebezpiecznego.

СЛОВАРЬ

chwilami иногда, подчас
chyłkiem крадучись
ciemniak темнота
darować (komu co) простить
drapnąć удрать
drut проволока
dziecinny детский
dziwaczny странный
eksplodować взорваться
istota существо
kąpiel купание
kąt угол
ludność население
łgać врать
miasteczko городок
miejscowy местный
milczeć* молчать
niebezpieczny опасный
niejaki некий
niepotrzebny ненужный
nieprawdaż не так ли
obowiązek обязанность
obrzydliwy омерзительный
od nowa наново
odrobić наверстать, возместить
odważyć się осмелиться
okazać się оказаться
okrycie верхняя одежда
omijać обходить
oprócz кроме
organy орган
ostatecznie в конце концов
pochowany похороненный
pofatygować się здесь: прийти
pole chwały поле брани (*досл.* поле славы)
powiadać говорить
prawdziwy настоящий
przeszło свыше, больше
przydział раздел
rana рана
rozczarowanie разочарование
rozkazywać приказывать
rozzłoszczony разозлившийся
rozstrzygnąć *здесь*: закончить
sąsiedztwo соседний дом
stuknięcie треск
szept шепот
szlachetny благородный
śmierć смерть
tabliczka вывеска
twarzyczka личико
uchylić się приоткрыться
upiór привидение, призрак
uprzeć się заупрямиться
walizeczka чемоданчик
wejściowy входной
widywać видеть
wstrząsający потрясающий
wyhodować вырастить
wyjrzeć заглянуть
wzniosły возвышенный

za chrobotać	заскрежетать	**zdziwić się**	удивиться
zalękniony	испуганный	**zechcieć**	изволить
zameldować się	явиться	**zguba**	потеря
zasuwa	засов, задвижка	**zmarły**	умерший, покойник
zdyszany	запыхавшийся	**zwyczajnie**	очень просто

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) front o trzydzieści kilometrów	фронт в тридцати километрах
2) miasteczko wymiecione z ludzi	в городке ни живой души
3) od pokoleń	поколениями
4) prawdę mówiąc	по правде
5) mój stary	старина
6) czy będę miał odwagę	хватит ли у меня смелости
7) diabli wiedzą	черт знает
8) tak, coś takiego	да, что-то в этом роде
9) w gruncie rzeczy	в сущности
10) należy się nam od życia	нам жизнь должна дать
11) krótko mówiąc	короче говоря
12) dwa domy od nas	двумя домами дальше
13) godziny przyjęć	приемные часы
14) żeby nie wprowadzała ludzi w błąd	чтобы она не вводила людей в заблуждение
15) zrobiło mi się niewyraźnie	мне стало не по себе
16) ale bądź co bądź odwykło się	но как бы то ни было, мы отвыкли
17) zrobiłem pewną niezręczność	я сделал оплошность
18) jak wiecie	как вам известно
19) jeszcze czego?	этого еще не хватало
20) bardzo się cieszę, że mogę panom być pomocny	я очень рад, что могу вам быть полезен

STANISŁAW DYGAT

NIE MA TEGO ZŁEGO, CO BY NA DOBRE NIE WYSZŁO [1)]

I

Wstał piękny, słoneczny poranek [2)] (...) Zerwałem się z łóżka, przeciągnąłem się i rześko pobiegłem do łazienki. Goląc się i śpiewając powziąłem zamiar [3)], by tego dnia załatwić szereg (...) spraw [4)]. Chciałem obmyć twarz z mydła, ale z odkręconego kurka nie pociekła woda. W tej chwili zgasło światło. To się bar-

dzo często zdarza w mojej łazience. W kuchni leci woda i w całym mieszkaniu pali się światło, a w łazience nie. Coś tam źle zostało skonstruowane i na to, żeby naprawić, trzeba by rozebrać cały dom. Trudno, by dla moich kaprysów rozbierać cały dom [5]. Postanowiłem obmyć twarz w kuchni, ale zacięła się klamka i nie mogłem wyjść. W mojej łazience zacina się czasem klamka tak jakoś dziwnie, że drzwi można otworzyć tylko od zewnątrz. Usiadłem na wannie i czekałem, aż wróci z zakupów moja gospodyni. Wróciła później niż zwykle, otworzyła mamrocząc coś niepochlebnego pod moim adresem, jak by to była moja wina. To drobne niepowodzenie nie zdołało zaćmić mojego dobrego nastroju (...) Wybiegłem na ulicę. Jak zwykle ciekawy ostatnich wydarzeń z kraju i świata, skierowałem pierwsze kroki do budki z gazetami. Ale budka była zamknięta, a na przyczepionej kartce przyczytałem: „Poszłam po papierosy". Stałem chwilę i patrzyłem na zamkniętą budkę.

Tam wewnątrz, tak blisko, leżały gazety. Pełno w nich zapewne ogromnie ciekawych wiadomości. Poszedłem dalej. Dawno już należało odebrać z pralni chemicznej [6] zaplamione ubranie. Tyle razy przechodziłem obok pralni i nie chciało mi się do niej wejść. „Jutro" — myślałem sobie. Tego dnia poszedłem pewnym krokiem ku tej pożytecznej instytucji, stanowczym ruchem chwyciłem za klamkę. Wszelako drzwi w sposób równie stanowczy [7] przeciwstawiły się moim zamysłom, a z wnętrza sklepu bardzo ładna panienka, stworzona jak by się zdawało do uśmiechów, krzywiła się do mnie z niecierpliwą złością i pukała się palcem w czoło. Dopiero teraz zobaczyłem na drzwiach tabliczkę z napisem: „Remanent". Chwilę jeszcze stałem bezmyślnie i z rozpędu [8] naciskałem lekko klamkę. Ładna panienka zaczęła jeść bułkę. Nadąsana i nieprzyjazna patrzała ponuro w kąt sklepu i nie brała pod uwagę [9] mojej obecności pod drzwiami.

Tam wewnątrz wisiało moje czyste ubranie. A jeszcze wewnątrz ładnej panienki tkwiła moc najpiękniejszych uśmiechów. Cóż kiedy dostępu do sklepu bronił napis [10]: „Remanent", a dostępu do ładnej panienki remanent złości i gniewu na jej buzi (...) Westchnąłem i poszedłem na pocztę.

СЛОВАРЬ

bezmyślny	бессмысленный
buzia	личико
chwycić	схватить
gniew	гнев
gospodyni	домработница
kaprys	прихоть, каприз
kąt	угол
klamka	ручка
krzywić się	кривиться
kurek	кран
mamrotać	бормотать
moc	масса, множество
naciskać	нажимать
nadąsany	надутый
niecierpliwy	полный нетерпения
niepochlebny	нелестный, неодобрительный
niepowodzenie	неудача
nieprzyjazny	неприязненный
obecność	присутствие
obmyć	обмыть
odkręcić	отвернуть
od zewnątrz	снаружи
palić się	гореть
pobiec	побежать
pociec	потечь
postanowić	решить
przeciągnąć się	потянуться
przeciwstawić się	сопротивиться
przyczepić	приколоть
rozbierać	разбирать
rozebrać	разобрать
rześko	живо
skierować	направить
skonstruować	сконструировать
stanowczy	решительный
tabliczka	вывеска
tkwić	здесь: быть
uśmiech	улыбка
westchnąć	вздохнуть
wszelako	однако
wybiec	выбежать
zaciąć się	заесть
zacinać się	заедать
zaćmić	омрачить
zamysł	намерение
zapewne	вероятно
zaplamić	испачкать
zerwać się	вскочить
z wnętrza	изнутри

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło	нет худа без добра
2) wstał piękny poranek	наступило прекрасное утро
3) powziąłem zamiar	я решил
4) załatwić szereg spraw	сделать ряд дел
5) trudno, by dla moich kaprysów rozbierać cały dom	ведь нельзя же из-за моих прихотей ломать весь дом
6) odebrać z pralni chemicznej	взять из химчистки
7) w sposób równie stanowczy	так же решительно, упорно
8) z rozpędu	машинально
9) nie brała pod uwagę	не обращала внимания
10) cóż kiedy dostępu do sklepu bronił napis	но что же было делать, если вход в магазин воспрещался надписью

II

Nie miałem pieniędzy, a bardzo były mi potrzebne. Spodziewałem się, że jakieś należności powinny leżeć dla mnie na poste-restante **1)**. Prosiłem, aby przysłano mi pieniądze na poste-restante, ponieważ moja gospodyni miała zwyczaj zabierać **2)** większą część moich dochodów na dom i na życie **3)**.

Panienka z okienka na poczcie nie była ładna, ale brak urody wynagradzała przepięknym uśmiechem. Ucieszyłem się bardzo, gdy się dowiedziałem, że leży dla mnie przekaz telegraficzny z Krakowa. Ale panienka jak by nagle posmutniała. Ochoczo wyciągnąłem dowód osobisty.

— Nie będę mogła panu wypłacić tych pieniędzy — powiedziała cicho panienka.

— Czemuż to? — zawołałem.

— Bowiem pieniądze, wysyłane telegraficznie na poste-restante, wolno wypłacać dopiero, gdy nadejdzie dowód potwierdzenia wysyłki.

— A jak długo może to potrwać?

— Dwa, trzy dni.

Stałem jeszcze przez chwilę pod okienkiem. Panienka zaczęła jeść bułkę, zdawało mi się, że ma łzy w oczach.

Tam za okienkiem leżały moje pieniądze, ale... Sądzę, że jest zbyteczną rzeczą opisywać [4)] dalsze dzieje owego dnia. Każdy domyśli się, że ilekroć usiłowałem coś załatwić, musiałem zatrzymać się przed kryjącym moje dobro sezamem, do którego klucz zaginął nie wiadomo gdzie i nie wiadomo dlaczego.

Wróciłem późnym wieczorem zmęczony i nieco zgorzkniały. Ale mój ładny, przytulny pokoik wlał mi do serca otuchę. Za oknem rozpościerało się przepiękne niebo, świecił przepiękny księżyc, radio grało serenadę Mozarta [5)], przy łóżku leżała książka ciekawa. Rozebrałem się i pobiegłem do łazienki, aby zażyć ciepłej kąpieli [6)]. Niestety, z odkręconego kurka nie pociekła woda. Chciałem wyjść z łazienki, ale klamka zatrzasnęła się. Po chwili zgasło również światło. Sytuacja była w tej chwili o tyle beznadziejna, że [7)] gospodyni moja pojechała na ślub wnuczki do Wołomina [8)] i miała wrócić dopiero rano. Położyłem się do pustej wanny i przykryłem ręcznikiem.

Tam obok w moim przytulnym pokoju leżała przy ciepłym, wygodnym łóżku książka ciekawa, radio grało serenadę Mozarta, za oknem rozpościerało się gwieździste niebo, świecił przepiękny księżyc.

Nagle z otwartego kurka buchnął strumień wody. Chciałem zakręcić kurek, ale kurek zaciął się. Woda zalewała powoli ła-

zienkę. Przywoływanie pomocy nie zdałoby się na nic [9], gdyż głos mój zagłuszał szum wody i serenada Mozarta.

W tej chwili drzwi od łazienki otworzyły się i weszła moja gospodyni.

— Że też pan musi wyrabiać takie dziwne rzeczy [10] — powiedziała. Okazało się, że pociąg do Wołomina spóźnił się o cztery godziny, więc nie miała po co jechać. Wyrzekała na niedociągnięcia na kolei, które pozbawiły ją możliwości uczestniczenia w święcie rodzinnym.

Ludzie są strasznymi malkontentami, widzą we wszystkim tylko własne, wąskie interesy.

СЛОВАРЬ

bowiem	потому что	**przekaz**	перевод
brak	отсутствие	**przepiękny**	прекрасный
buchnąć	хлынуть	**przytulny**	уютный
czemu	почему	**rodzinny**	семейный
domyślić się	догадаться	**rozpościerać się**	простираться
dowód	документ	**strumień**	струя
gdyż	так как	**sytuacja**	положение
gwieździsty	звездный	**ślub**	свадьба
ilekroć	каждый раз, когда	**świecić**	светить
interesy	интересы	**telegraficzny**	по телеграфу
kolej	железная дорога	**ucieszyć się**	обрадоваться
kryć	укрывать, прятать	**uczestniczyć**	участвовать
księżyc	луна	**uroda**	красота
malkontent	нытик	**usiłować**	пытаться
możliwość	возможность	**wlać**	влить
nadejść	прийти	**wolno**	можно, разрешается
nakryć się	накрыться	**wyciągnąć**	достать, вынуть
należność	здесь: деньги	**wynagradzać**	возмещать
niedociągnięcie	недостаток	**wypłacić**	выдать деньги, выплатить
ochoczo	с готовностью		
okazać się	выясниться	**wyrzekać**	сетовать
otucha	бодрость, надежда	**wysyłka**	отправление
ów	тот	**zabierać**	забирать
posmutnieć	опечалиться	**zalewać**	затоплять
potrwać	продлиться	**zatrzasnąć się**	защелкнуться
potwierdzenie	подтверждение	**zgorzkniały**	озлобленный

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) na poste-restante [*пост рэстант*] до востребования
2) miała zwyczaj zabierać обычно брала
3) na dom i na życie на содержание дома и на питание
4) sądzę, że jest zbyteczną rzeczą opisywać считаю лишним описывать

5) radio grało serenadę Mozarta	по радио передавали серенаду Моцарта
6) zażyć ciepłej kąpieli	принять теплую ванну
7) sytuacja była w tej chwili o tyle beznadziejna, że...	положение теперь было тем безнадежнее, что...
8) Wołomin	местность под Варшавой
9) przywoływanie pomocy nie zdałoby się na nic	призывать на помощь даже не стоило
10) że też pan musi wyrabiać takie dziwne rzeczy	и надо же вам вытворять такие странные вещи

ADOLF RUDNICKI

BUKIET KWIATÓW DLA PUSZKINOWCÓW

I

Gdzieś około piętnastego roku życia [1)] urzekli mnie pisarze rosyjscy. Łatwiej odpowiedzieć mi na pytanie, co w nich dzisiaj kocham, niż na to, czym mogli urzec piętnastoletniego chłopca. Przyjąwszy jednak [2)], iż wrażliwość, choć mało czytelna, w piętnastym roku życia [3)] bywa już uformowana, przypuszczam, że Rosjanie urzekli mnie tym samym, czym nadal urzekają. Nikt w ich książkach nie robi kariery, ambicja i snobizm zajmują tam mało miejsca [4)], u Rosjan ludzie są jak gdyby czystsi. Są także twardsi, bezwzględniejsi, zwłaszcza wobec siebie. Nie są zdania [5)], iż świat jest im coś dłużny, przeciwnie, sami uważają się za dłużników świata. Nie gubią problemów w połowie drogi [6)], przeciwnie, ciągną je do końca, patroszą je jak dziecko lalkę. W prostocie stylu Rosjan mieszczą się szczyty doświadczeń. Główna jednak tajemnica urzeczenia, któremu ulegałem i nadal ulegam [7)], mieści się w staroświeckim słowie — powinowactwo. Skoro przylgnąłem do Rosjan, to prawdopodobnie dlatego, że byli mi bliżsi niż inni.

W ten krąg urzeczenia wszedłem bardzo wcześnie, jeszcze w rodzinnym miasteczku. Żyłem wówczas głównie książkami. (...)

Młody chłopiec, który nocami, przy naftowej lampce, psuł sobie oczy nad Rosjanami, byłby zdumiony, gdyby się dowiedział, że podlega zjawisku o charakterze ogólnym [8)]. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat nie było na świecie artysty o jakimś znaczeniu,

który by nie ulegał wpływom rosyjskim [9)]. Rosjanie dokazali takiej sztuki [10)], iż, zużywszy maksimum czerni [11)], dali sztukę — złotą.

II

Tak się złożyło [12)], iż nigdy nie widziałem żadnego miasta rosyjskiego, żadnego teatru rosyjskiego. Pierwszy raz zobaczyłem Rosjan dopiero w Teatrze Polskim w Warszawie. Leningradzki Państwowy Akademicki Teatr grał ,,Żywego trupa" Lwa Tołstoja. Ten spektakl był moim pierwszym zetknięciem ze światem, który znałem dotąd z literatury [13)], pierwszym przestąpieniem kręgu urzeczenia [14)]. Kiedy wszedłem do Teatru Polskiego, był jeszcze jasny dzień, który trudno zestroić [15)] z Cyganką Maszą, z elektrycznym światłem, ze szminką, z tłumem ściągniętym nagle w sztuczną noc. Nie co dzień człowiek wchodzi o jedenastej przed południem [16)] do teatru, by w nim posiedzieć do trzeciej.

O trzeciej po południu w sali Teatru Polskiego, najładniejszej z naszych sal teatralnych, przynoszącej zaszczyt [17)] swemu twórcy, inżynierowi Przybylskiemu, przeszło tysiąc osób pośród ulewy oklasków podniosło się z miejsc. Wielki kunszt Rosjan podgrzał raison d'être [18)] warszawskich artystów, dla których to przedstawienie było przeznaczone. Odmienieni, inni niż przed wejściem do teatru, lepsi i więksi, stali warszawscy artyści i oklaskiwali leningradczyków, zaś leningradzcy artyści kłaniali się warszawskim. Po czterech godzinach widownia nie chciała rozstać się z aktorami. Po końskiej dawce [19)] teatru ludzie czuli się mniej zmęczeni niż w chwili rozpoczęcia spektaklu.

Po raz pierwszy oglądałem żywych, drogich mi bohaterów. Teatr to nie książka, gdzie człowiek czyta: Masza, a widzi Jasię, czyta: Moskwa, a widzi kawałek Hożej. (...)

Teraz patrzałem wreszcie na nie zamazany wewnętrznym widzeniem kawał autentycznego kręgu urzeczenia. Mogłem być pewien, że to, co mi pokazują, jest wierne; Rosjanie kochają konwencję realistyczną, są jej mistrzami. Patrząc na świat Tołstoja wiedziałem, że oglądam także świat innych, drogich mi mistrzów; epoka zbliża indywidualności. Wciągnięty w krąg urzeczenia, rozgrzany byłem nie tylko ciepłem kręgu, ale i ciepłem wspomnień, stałem młodszy o ćwierć wieku, przeniesiony w lata na

zawsze zmarłe. Rozpalony, zamyślony, upity sztuką jak wszyscy naokoło, jak wszyscy naokoło dziękowałem aktorom, którzy wynieśli mnie pod niebo [20], źli aktorzy zabiliby wszystko.

Gdy po wielu minutach oklaski wreszcie umilkły i kurtyna spadła na dobre [21], poczułem naraz potężny głód jak po długim nocnym bombardowaniu.

СЛОВАРЬ

ambicja честолюбие
autentyczny подлинный
bezwzględny суровый, беспощадный
bombardowanie бомбежка
ciepło тепло
czytelny распознаваемый
dłużnik должник
dłużny должен
doświadczenie опытность
gubić терять
kariera карьера
kawał часть
kłaniać się кланяться
konwencja стиль
krąg круг
kunszt мастерство
miasteczko городок
mieścić się крыться
mistrz мастер
nadal здесь: и теперь еще
naftowy керосиновый
naokoło вокруг
naraz вдруг
na zawsze навсегда, бесповоротно
nocny ночной
odmieniony внутренне обновленный
patroszyć потрошить
podgrzać подогреть
pośród среди
potężny *здесь*: сильный
powinowactwo родство
problem проблема
przeciwnie напротив
przestąpić переступить
przeszło свыше, более
przeznaczyć предназначить
przylgnąć прильнуть
realistyczny реалистический
rodzinny родной
rozgrzać согреть
rozpalony разгоряченный
rozpoczęcie начало
rozstać się расстаться
szczyt верх
skoro если
staroświecki устарелый, старомодный
sztuczny искусственный
ściągnąć стянуть
twórca создатель
uformowany сформировавшийся
ulewa шквал
umilknąć смолкнуть
upity упившийся
urzec очаровать
urzeczenie очарование
wciągnąć вовлечь
w ciągu в течение, на протяжении
wobec по отношению к, перед
wrażliwość впечатлительность
zamazany *здесь*: тронутый
zamyślony погруженный в мыслях
zdumiony изумленный
zetknięcie встреча, столкновение
zmarły умерший

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) gdzieś około piętnastego roku życia кажется, мне не было еще пятнадцати лет, когда...
2) przyjąwszy jednak если предположить
3) w piętnastym roku życia на пятнадцатом году жизни

4) ambicja i snobizm zajmują tam mało miejsca	честолюбие и снобизм встречаются там редко
5) nie są zdania	они не считают
6) w połowie drogi	на полпути
7) któremu ulegałem i nadal ulegam	во власти которого я нахожусь до сих пор
8) gdyby się dowiedział, że podlega zjawisku o charakterze ogólnym	узнав, что интерес к русским — явление общего характера
9) który by nie ulegał wpływom rosyjskim	который не испытывал бы влияния русских
10) Rosjanie dokazali takiej sztuki	русские сумели достигнуть того
11) zużywszy maksimum czerni	использовав максимум черных красок
12) tak się złożyło	так сложились обстоятельства
13) który znałem dotąd z literatury	который я знал до сих пор по литературе
14) pierwszym przestąpieniem kręgu urzeczenia	я тогда впервые переступил круг очарования
15) który trudno zestroić	который странно противоречит
16) o jedenastej przed południem	в 11 часов дня
17) w sali... przynoszącej zaszczyt	в зале... доставляющем честь
18) podgrzał raison d'etre warszawskich artystów	еще сильнее утвердило варшавских артистов в их праве на существование
19) końska dawka	лошадиная доза
20) którzy wynieśli mnie pod niebo	поднявших меня на небывалые высоты
21) kurtyna spadła na dobre	занавес опустился последний раз

JERZY BROSZKIEWICZ

KSZTAŁT MIŁOŚCI

Fragment

Jesień tonie w deszczu. Polski październik podpala drzewa i krzewy — lasy stoją w czerwieni. [1)] Pożarów tych nie ugasi żadna słota. Idąc ulicami miasta stąpasz wśród szumu i szelestu — górą szumi wiatr, pod stopami szeleszczą liście czerwone, złote, brązowe. Deszcz zaś gra co noc ciche werble na szybach [2)].

Jesień jest porą pracy — tej jesieni rozbiła się bania z muzyką [3)]. Na facjatce pałacu Krasińskich małe okno świeci do naj-

późniejszej nocy, mury zaś budynku niosą dźwięk fortepianu aż ku parterom. Nawet przechodzień stając pod domem posłyszy pobrzęk strun, jeśli przytuli ucho do chropawej ściany.

Na facjatce miejsca niewiele: stary fortepian, stare biurko, stół, krzesło, fotel, łóżko, cztery kąty i piec piąty [4)]. Nad łóżkiem mały krzyżyk i duży portret Mickiewicza. Przeciwległa ściana bieli się i czerni afiszami wiedeńskich koncertów. Spójrzcie jednak na biurko, pokrywę i pulpit fortepianu — oto pola bitew: karty nutowego papieru(...) Pianista spojrzy na owe karty z obawą, wprawne oko łatwo odczyta, jak wysokiego mistrzostwa wymaga od wykonawcy kompozytor tego dzieła. Partacz lub dyletant zgubi się już w pierwszych zawiłościach technicznych.

Pod stosem zapisanych kart drzemie tytułowa — Concerto pour pianoforte en fa mineur, par Frédéric Chopin [5)]. Concerto, koncert — oto forma, którą zrodziło kilka ostatnich miesięcy (...)

Słuchajmy uważnie — muzyka jest wymowna. Oto temat, w którym odczytasz patos młodej, walczącej o nową epokę romantyczności. Ten sam ton dźwięczy w strofach Byrona, pulsują nim poezje Mickiewicza [6)]. W Sankt-Petersburgu Aleksander Sjergiejewicz Puszkin zamyka podobne treści melodią rosyjskiego wiersza [7)], w Paryżu Eugène Delacroix daje im świadectwo [8)] na rozpiętym w blejtramie lnianym płótnie. Przez Europę idzie w marszu „szkoła zdrady i zarazy" — karty rozrzucone na biurku i fortepianie w maleńkiej facjatce pałacu Krasińskich to jeden z traktów owego marszu.

Na pulpicie złożono niedbale pierwsze szkice ostatniej części koncertu: świadectwo pamięci o pieśniach zielonego kraju. Gotowa zaś jest już część druga — miłosny poemat liryczny.

Partacz lub dyletant czytając owe karty zgubi się w pierwszych zawiłościach technicznych. Gość z sali koncertowej — taki, co słucha oczami i dla którego najgodniejszą uwagi sprawą jest widok bystrych palców pianisty — też niewiele pojmie, zadziwią go rozbiegane po klawiaturze dłonie. Można się — powie — na sam widok spocić [9)].

Pedant zaś, który wsadzi nos w nuty [10)], będzie się upierał, że Fryderyk tu zapatrzył się na Hummla, a tu na Kalbrennerowy Koncert w d-moll. Ten sam pedant wyłowi wędką erudycji ślady

klasycznej retoryki w poematach pana Mickiewicza. Cóż po jego mądrości [11)]?

Tu bowiem należy szukać żywych treści, twórczej wyobraźni. Tradycyjna forma koncertu, techniczne finezje czy jakieś tam filiacje — to sprawy uboczne. Jedyną zaś istotną sprawą, sensem rzeczywistym spisanej na tych kartach muzyki jest żywy odblask świata — myśl i wzruszenie człowieka, jego pamięć o zielonym kraju, jego romantyczna duma, jego tęsknota za wzruszeniem miłosnym. Drobnymi, pajęczymi kreskami i kropkami spisuje się tu na skromnej facjatce pałacu Krasińskich rejestr [12)] ludzkich spraw — tych, które zdążył już poznać młody człowiek, wsłuchujący się w tej chwili w nocną ciszę i własną wyobraźnię.

Fryderyk siedzi w fotelu odchyliwszy głowę w tył i przymknąwszy oczy [13)]. Płomykiem lampy kołyszą ciche prądy powietrza. O tej porze w sklepie mistrza Gugenmusa dziesiątki zegarów zbliżają swe wskazówki ku północy, muzykę kurantów rozpoczyna najstarszy, kuty w srebrze i brązie [14)], majstersztyk Gugenmusa-ojca.

Noc jest jeszcze młoda,, więc sporo godzin pracy przed tobą. Pora wrócić do instrumentu. Palce odtwarzają dyktat wyobraźni — frazę liryczną. W zapisie[15)] przypomni ona delikatny fresk(...) Mijają minuty, potem kwadranse utrwalania i cyzelowania owej frazy. Nakłada się ona na akompaniament, który jest dla melodii tym, czym dla słów jest towarzyszące im spojrzenie, oddech, rytm serca wypowiadającego je człowieka i gest dłoni podtrzymującej sens zdania.

Na koniec Fryderyk wstaje z uśmiechem dumy i zmęczenia. Zostało zapisane to, co pragnął zapisać, i tak, jak tego pragnął. Nad dachem idzie szeroki wiatr, a szyby znów drżą od deszczu. Podchodzi ku oknu. Szyba jest lekko zamglona. Błądząc po niej palcem, kreśli nic nie znaczące, łagodne, krągłe linie.

СЛОВАРЬ

akompaniament	аккомпанемент	**cisza**	тишина
bielić się	белеть	**cyzelować**	оттачивать
blejtram	подрамник	**czernić się**	чернеть
bowiem	ибо	**delikatny**	тонкий
chropawy	шероховатый	**d-moll**	ре-минор

drzemać дремать
dyktat (*устар.*) диктант
dźwięczeć звучать
erudycja эрудиция, ученость
facjatka мезонин
filiacja совпадение
finezja тонкость
fresk фреска
gest жест
godny достойный
górą *здесь*: над тобой
istotny существенный
klawiatura клавиатура
kołysać колыхать
krągły (*поэт.*) круглый
kreska линия
kreślić чертить
kropka точка
krzyżyk (*уменьш.*) распятие
ku к
liryczny лирический
lniany льняной
łagodny мягкий
majstersztyk шедевр
marsz шествие
melodia мелодия
mistrz мастер
mistrzostwo мастерство
nakładać się накладываться
niedbale небрежно
nutowy нотный
obawa опасение
odblask отблеск
odtwarzać воспроизводить
ów (*высок.*) этот
pajęczy как паутина
partacz халтурщик
patos пафос
płomyk (*уменьш.*) пламя
płótno холст
pobrzęk звучание
podpalać делать огненным
podtrzymywać *здесь*: подтверждать
pojąć понять
pokrywa крышка
pole bitwy поле брани
przytulić прижать
pulpit пюпитр
retoryka риторика
romantyczność романтизм
rozbiegany быстро бегающий
rozrzucić разбросать
słota ненастье
spisać записать
spocić się вспотеть
stąpać шагать
stopa нога (*досл.* стопа)
strofa строфа
szeleścić шелестеть
szkic набросок
świadectwo свидетельство
świecić светиться
techniczny технический
tęsknota (*za czym*) тоска
tonąć тонуть
towarzyszyć сопровождать
tradycyjny традиционный
treść содержание
twórczy творческий
tytułowy заглавный, титульный
uboczny второстепенный
ugasi ó потушить
upierać się *здесь*: упрямо утверждать
utrwalać *здесь*: записывать
uważnie внимательно
wędka удочка
wiedeński венский
wprawny наметанный
wsłuchiwać się вслушиваться
wyłowić выловить
wymagać требовать
wymowny выразительный
wyobraźnia воображение
wypowiadać произносить
wzruszenie волнение
zadziwić изумить
zamglony *здесь*: вспотевший
zapatrzyć się *здесь*: увлечься
zapisać исписать, записать
zawiłość сложность
zdrada коварство
zmęczenie усталость
zrodzić породить

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) lasy stoją w czerwieni леса одеты в багрец
2) deszcz zaś gra co noc ciche werble na szybach дождь каждую ночь стучит тихой барабанной дробью по стеклам окон

3) rozbiła się bania z muzyką	музыке не было конца
4) cztery kąty i piec piąty	и больше ничего
5) Concerto pour pianoforte en fa mineur par Frederic Chopin	концерт фа-минор для фортепиано Фридерика Шопена
6) pulsują nim poezje Mickiewicza	исполнены им стихи Мицкевича
7) zamyka podobne treści melodią rosyjskiego wiersza	воплощает те же идеи в мелодию русского стиха
8) daje im świadectwo	выражает их
9) można się na sam widok spocić	посмотришь и вспотеешь
10) wsadzi nos w nuty	уткнется носом в ноты
11) cóż po jego mądrości	какой толк от его учености
12) spisywać rejestr	составлять список
13) odchyliwszy głowę w tył i przymknąwszy oczy	откинув назад голову и закрыв глаза
14) kuty w srebrze i brązie	из серебра и бронзы
15) w zapisie	записанная

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

IKAR

I

Istnieje pewien obraz Breughla, zatytułowany „Ikar". Kiedy się na ten obraz patrzy, spostrzega się chłopa orzącego ziemię na wysokim brzegu morza, pastucha pasącego obojętnie swoje stado, wędkarza, który wyciąga z morza swoje wędki, miasto spokojne w oddali. Morzem płynie statek z rozwiniętymi żaglami [1)], a na jego pokładzie kupcy rozmawiają o interesach. Słowem, widzimy życie z jego codziennymi troskami i codziennym natężeniem zwykłych ludzkich zajęć i kłopotów. Gdzie jest Ikar? Gdzież ten, który usiłował wylecieć w słońce? I dopiero kiedy dobrze przyjrzymy się obrazowi, w pewnym kącie morza spostrzegamy dwie nogi wyzierające z wody i parę piór w powietrzu nad wodą lecących, wyszarpniętych siłą upadku z przemyślnie skonstruowanych skrzydeł. Przed chwilą nastąpił upadek Ikara. Śmiałek, który przyprawił sobie skrzydła — podług greckiej legendy — wzniósł się wysoko, tak wysoko, że znalazł się w pobliżu słońca. Promienie słoneczne stopiły wosk, którym przymocował sobie rzędy piór do skrzydeł, i młodzieniec spadł. Dopełniła się tragedia [2)] — oto właśnie tonie i zanurza się w morzu, ale ludzie tego nie zauważyli. Ani chłop orzący ziemię, ani kupiec płynący

w dal, ani gapiący się na niebo pasterz — nikt nie spostrzegł śmierci Ikara. Jeden tylko poeta czy malarz ujrzał tę śmierć i przekazał ją potomności.

Obraz ten przypomina mi się zawsze, ilekroć pomyślę o pewnym moim przeżyciu [3)]. Był to czerwiec roku 1942 czy 1943. Piękny letni wieczór zapadł nad Warszawą [4)], różowe blaski rzucały ozdobne cienie na zniszczone mury [5)], a gwałtowny ruch wszystkich, dążących do domów, śpieszących przed policyjną godziną, aby dostać się do tramwaju, przykrywał tłumem cywilnych ubrań rzadkie już o tej chwili mundury. Gdy się patrzyło w tym momencie na ulice Warszawy, ożywione i piękne czerwcową pogodą, przez chwilę wydawać się mogło, że miasto wolne jest od okupanta. Przez chwilę [6)]...

Stałem na rogu ulicy Trębackiej i Krakowskiego Przedmieścia, na przystanku tramwajowym. Tramwaje dźwięcznie dzwoniące szeregowały się jedne za drugimi swoimi czerwonymi cielskami wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia. Ludzie tłoczyli się do nich gromadami, wieszali na stopniach, czepiali zderzaków, gronami zwisali z tyłu i z boków. Od czasu do czasu przemykało czerwone „zero" [7)], przeznaczone tylko dla Niemców, więc pustawe. Musiałem dość długo czekać na jakiś wóz, do którego można się było łatwiej dostać. A kiedy już nadszedł taki, nie chciało mi się wsiąść do niego, zasmakowałem nagle w tym tłumie [8)], który mnie otaczał, obojętnie przyjmując do świadomości moje istnienie [9)]. Przede mną stał na swoim cokole Mickiewicz, naokoło pomnika skromne kwiaty kwitły jednakże i pachniały, samochody skręcały ze zgrzytem przed kościołem Karmelitów, chłopcy sprzedawali gazety, wykrzykując głośno, handlarze papierosów, ciastek roili się przed połyskującym sklepem, z hałasem zasuwano żaluzje i zaciągano kraty na drzwiach i oknach magazynów, w ogródku, zapełnionym do ostatnich miejsc na ławkach przez starych i młodych, ćwierkały wróble, równie gęsto osadzone po wątłych drzewinach — wszystko to zanurzało się powoli w niebieskim mroku letniego wieczoru. W tej chwili słyszałem bijące serce Warszawy [10)] i mimo woli [11)] ociągałem się wśród ludzi, aby jeszcze trochę pobyć z nimi razem i razem z nimi odczuwać ten miejski letni wieczór.

W pewnej chwili [12)] spostrzegłem młodego chłopca, który idąc gdzieś od Bednarskiej, dość nierozważnie wysunął się zza czerwonego kadłuba tramwaju, który już ruszał, i stanąwszy twarzą do jezdni, a plecami do ruchu, na małej wysepce, w dalszym ciągu [13)] nie odrywał oczu od książki, z którą razem wynurzył się z szarzejącego zmroku. Miał lat piętnaście, szesnaście najwyżej. Czytając od czasu do czasu wstrząsał płową czupryną, odgarniając włosy, które mu spadały na czoło. Jedna książka sterczała mu z bocznej kieszeni, drugą złożoną trzymał przed oczami, najwidoczniej nie mogąc się od niej oderwać. Zdobył ją zapewne przed chwilą od jakiegoś kolegi czy też w tajnej wypożyczalni i, nie czekając na powrót do domu [14)], chciał się z jej treścią zaznajomić na gorąco [15)], na ulicy. Żałowałem że nie wiedziałem, jaka to była książka, z daleka wyglądała na podręcznik, ale chyba żaden podręcznik nie budzi w młodzieńcu takiego zainteresowania [16)]. Może były to wiersze? Może jakaś książka ekonomiczna? Nie wiem.

СЛОВАРЬ

blaski отблески
boczny боковой
cielsko *увел.* от ciało
codzienny повседневный
cokół цоколь
cywilny штатский
czepiać się хвататься
ćwierkać чирикать
dążyć *здесь*: идти, направляться
dostać się попасть
drzewina деревцо
dźwięczny звонкий
ekonomiczny экономический, по экономии
gapić się глазеть
głośno громко
gromada *здесь*: толпа, масса
grono гроздь
gwałtowny стремительный, быстрый
hałas шум
handlarz торговец
ilekroć каждый раз, когда
interes дело
istnieć существовать, быть
istnienie существование
kadłub корпус
kąt угол
kłopoty заботы, хлопоты
krata решетка
malarz живописец
młodzieniec юноша
mrok сумерки
mundur мундир
nadejść подойти
najwidoczniej должно быть
najwyżej самое большее
naokoło кругом, вокруг
natężenie напряжение
nierozważnie опрометчиво
obojętnie равнодушно
ociągać się медлить
odgarniać откидывать
odrywać отрывать
ogródek садик
orać пахать
osadzony *здесь*: сидящий
ożywiony оживленный
pachnąć пахнуть
pasterz (*поэт.*) пастух
paść пасти
płowy белесый

podług (*czego*) по, согласно
podręcznik учебник
pokład палуба
połyskujący сверкающий
potomność будущие поколения
promień луч
przemykać мчаться
przemyślnie ловко
przykrywać покрывать
przymocować прикрепить
przyprawić приделать
pustawy пустоватый
roić się копошиться
równie также
różowy розовый
skonstruować сконструировать
skręcać сворачивать
skrzydło крыло
spadać падать
spostrzegać замечать
statek судно
stopić растопить
szarzeć сереть
szeregować się становиться в ряд
śmiałek смельчак
śpieszyć спешить
tłoczyć się толпиться
treść содержание
troska забота
ujrzeć увидеть
upadek падение
usiłować пытаться
wątły тощий
w dal вдаль
wędka удочка
wędkarz рыбак
w oddali вдали
wóz *здесь*: трамвай
w pobliżu вблизи
wróbel воробей
wstrząsać встряхивать
wykrzykiwać выкрикивать
wylecieć улететь
wynurzyć się вынырнуть
wypożyczalnia библиотека
wysepka площадка на мостовой для пешеходов
wysunąć się выдвинуться
wyszarpnąć вырвать
wyzierać *здесь*: торчать
wznieść się подняться
zaciągać опускать
zajęcie занятие
zanurzać się (*w czym*) погружаться
zapełnić заполнить
zapewne по-видимому
zasuwać задвигать
zatytułować назвать, озаглавить
zaznajomić się ознакомиться
z boków по бокам
zderzak буфер
zdobyć раздобыть
zgrzyt скрежет
z tyłu сзади
zwisać свешиваться
zza из-за
żaluzja жалюзи
żałować (*czego*) сожалеть

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) z rozwiniętymi żaglami на раздутых парусах
2) dopełniła się tragedia совершилась трагедия
3) o pewnym moim przeżyciu об одном событии, которое я пережил
4) piękny letni wieczór zapadał nad Warszawą подходил прекрасный летний вечер
5) różowe blaski rzucały ozdobne cienie na zniszczone mury розовые отблески украшали разрушенные стены
6) przez chwilę одно мгновение
7) czerwone „zero” нулевой трамвай во время оккупации был предназначен для немцев

8) zasmakowałem nagle w tym tłumie	меня вдруг привлекла эта масса людей
9) obojętnie przyjmując do świadomości moje istnienie	и я стал почти безразличным к самому себе
10) w tej chwili słyszałem bijące serce Warszawy	в эту минуту я слышал, как бьется сердце Варшавы
11) mimo woli	невольно
12) w pewnej chwili	вдруг
13) w dalszym ciągu	здесь: все время
14) nie czekając na powrót do domu	и сразу же, еще до возвращения домой
15) na gorąco	не откладывая, немедля
16) nie budzi w młodzieńcu takiego zainteresowania	не вызывает в юноше такого интереса

II

Chłopak przez chwilę stał na wysepce, pogrążony w czytaniu [1)]. Nie uważał na potrącanie, na cisnący się do wagonów tłum. Parę czerwonych smug przeminęło za nim, on wciąż nie odrywał oczu od książki. I wciąż z tą książką pod nosem — czy to, że znudziły go potrącania i krzyki wokoło, czy też nagle podświadomie uczuł potrzebę pośpiechu [2)] do domu — widziałem, że stąpnął z wysepki na jezdnię — wprost pod nadjeżdżający samochód.

Rozległ się zgrzyt gwałtownie naciśniętych hamulców i gwizd gum na asfalcie, samochód unikając przejechania chłopca skręcił gwałtownie w bok i zatrzymał się nagle przed samym rogiem Trębackiej. Z przerażeniem spostrzegłem, że była to karetka gestapo. Młodzieniec z książką usiłował wyminąć samochód. Ale w tym samym momencie z tyłu karetki otworzyły się drzwiczki i dwóch osobników w hełmach z trupimi główkami wyskoczyło na jezdnię. Znaleźli się tuż obok chłopca. Jeden z nich krzyczał gardłowym głosem, drugi okrągłym ruchem ręki, z szyderstwem zaprosił go do środka.

Do dziś dnia widzę młodzieńca, jak stoi u drzwiczek karetki, zażenowany, po prostu zawstydzony... Jak wzbrania się przeczącym, naiwnym ruchem głowy, jak dziecko, które obiecuje, że już nigdy więcej nie będzie.. „Ja nic nie zrobiłem — zdawało się, mówił — ja tylko tak...” Wskazywał na książkę, jako na przyczynę swojej nieuwagi. Jak gdyby tutaj można było coś wy-

tłumaczyć. Nie chciał wejść do karetki ostatnim odruchem traconego życia.

Żandarm zażądał od niego papierów, porwał wyjętą kennkartę [3)] i gwałtownym ruchem popchnął chłopca do środka. Drugi mu pomógł, chłopiec wsiadł, za nim gestapowcy, drzwiczki trzasnęły i karetka, pędem porwawszy się z miejsca [4)], szybkim tempem skierowała się w stronę Alei Szucha... [5)]

Zniknęła mi z oczu [6)]. Obejrzałem się dokoła, szukając jeszcze u kogoś zrozumienia, współczucia dla tego, co się tutaj zdarzyło. Przecież młodzieniec z książką zginął. Z najwyższym zdumieniem [7)] spostrzegłem, że nikt tego zdarzenia nie zauważył. Wszystko, co opisałem, odbyło się tak szybko, tak błyskawicznie, każdy z tłumu na ulicy tak był zajęty swoim pośpiechem, że porwanie młodzieńca przeszło niepostrzeżenie. Panie, stojące tuż przy mnie, spierały się, którym numerem tramwaju będzie im wygodniej jechać, dwóch jegomościów za słupkiem tramwajowym zapalało papierosy, baba przy koszu ustawionym pod ścianą powtarzała bez przerwy swoje: „Cytryn, cytryn, cytryn ładnych", jak buddyjskie zaklęcie, a inni młodzi chłopcy biegli przez ulicę za odchodzącymi wagonami, ryzykując dostanie się [8)] pod inne samochody... Mickiewicz stał spokojnie i kwiaty pachniały i brzózki, i jarzębiny obok pomnika poruszały się od lekkiego wiatru, zniknięcie tego człowieka nie znaczyło nic dla nikogo. Ja jeden zauważyłem, że Ikar utonął.

Stałem jeszcze długo na miejscu, czekając, aż tłum zrzednie. Myślałem, że może „Michaś" — tak go sobie w myślach nazwałem [9)] — powróci. Wyobrażałem sobie jego dom, rodziców oczekujących na jego powrót, matkę przygotowującą wieczerzę i w głowie mi się pomieścić nie chciało, że oni nigdy nie dowiedzą się, jakim sposobem zginął ich syn. Nie przypuszczałem, znając zwyczaje naszych okupantów, aby się mógł wyrwać z tych pazurów. A wpadł w taki głupi sposób! Bezmyślne okrucieństwo tego porwania poruszyło mnie do głębi [10)], porusza jeszcze do dziś dnia. Ci, co zginęli w walce, ci, co wiedzieli, za co giną, mieli może w tym pociechę, że [11)] śmierć ich ma jakiś sens. Ale iluż było takich jak mój Ikar, co tonęli w morzu zapomnienia z okrutnego w swej bezmyślności powodu.

Wieczór nadszedł, miasto usypiało gorączkowym, niezdrowym snem... Ruszyłem wreszcie spod mojego słupa, minąłem pomnik Mickiewicza, poszedłem do domu piechotą... A w myśli wciąż prześladował mnie obraz Michasia kręcącego głową, jak gdyby powiadał: „Nie, nie, to tylko ta książka temu winna... już teraz będę uważał..."

СЛОВАРЬ

bezmyślność нелепость
bezmyślny бессмысленный
bez przerwy беспрерывно
biec бежать
błyskawicznie молниеносно
brzózka березка
cisnąć się (do czego) входить теснясь
drzwiczki дверца
gardłowy гортанный
gorączkowy лихорадочный
guma *здесь*: шина
gwałtownie резко, стремительно
gwizd свист
hamulec тормоз
hełm шлем
jak gdyby как будто
jakim sposobem каким образом
jarzębina рябина
jeden один
jegomość какой-то мужчина
karetka здесь: машина
kosz корзина
kręcić качать
krzyczeć кричать
nadejść наступить
niezdrowy нездоровый
nieuwaga невнимательность
odruch рефлекс
okrucieństwo жестокость
okrutny жестокий
osobnik индивид
papiery *здесь*: документы
pazur коготь
piechotą пешком
podświadomie подсознательно
pomieścić się уместиться
popchnąć втолкнуть
poruszać się шевелиться
porwać разорвать
porwanie похищение
potrącanie толчки
przeczący отрицательный
przerażenie ужас
prześladować преследовать
przyczyna причина
rozlegać się раздаваться
ruszyć двинуться, тронуться
ryzykować рисковать
skierować się направиться
słup столб
słupek столбик
smuga полоса
spierać się спорить
spod от
stąpnąć шагнуть
szyderstwo издевательство
śmierć смерть
tonąć тонуть
trupia główka мертвая голова
trzasnąć стукнуть
tuż тут же
usiłować пытаться
usypiać засыпать
uważać быть внимательным
w bok набок
wieczerza (*высокое*) ужин
wpaść попасться
wprost прямо
wygodnie удобно; *здесь*: лучше
wyminąć обойти
wyrwać się вырваться
wytłumaczyć выяснить
wzbraniać się сопротивляться
zaklęcie заклинание
zapomnienie забытье, забвение
zażądać потребовать
zażenowany смущенный
zniknięcie исчезновение
zrzednieć поредеть

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) pogrążony w czytaniu	углубившись в чтение
2) czy to, że znudziły go potrącania i krzyki wokoło, czy też nagle podświadomie uczuł potrzebę pośpiechu	то ли ему надоели толчки и шум вокруг, то ли он подсознательно почувствовал, что нужно торопиться
3) kennkarta	удостоверение личности во время оккупации
4) pędem porwawszy się z miejsca	стремительно рванув с места
5) Aleja Szucha	в Аллее Шуха находился во время оккупации штаб гестапо
6) zniknęła mi z oczu	она исчезла из виду
7) z najwyższym zdumieniem	к моему величайшему удивлению
8) ryzykując dostanie się	рискуя попасть
9) tak go sobie w myślach nazwałem	так я его мысленно назвал
10) poruszyło mnie do głębi	потрясло меня до глубины души
11) mieli może w tym pociechę, że...	быт может, находили утешение в том, что...

BOHDAN CZESZKO

SCENA BALKONOWA

Było to kiedyś piękne miasto bogatych turystów. Przyjeżdżali i odchodzili. W łaźniach z kąpielami siarko-wodorowymi odnajdzie pan ich tablice, a na każdej podziękowanie za kurację wyryte alfabetem arabskim, łacińskim, gotyckim, a każde z podpisem. I co? Proszę spojrzeć na róg. Był tam dom towarowy [1] braci Szenerle. Teraz, proszę, zamknięte. Napisano „Remont". Będzie tam dom towarowy, jak mówią, ale już nie braci Szenerle, lecz państwowy. Oni reklamowali się jednym z najbarwniejszych neonów w naszym mieście. Neon już odjęto. A jaka to była fortuna, Panie miły, co za obroty, jaka organizacja... Remont... remont, panie...

Mówił do mnie tak, odważając kilogram pięknych brzoskwiń, mały, czarny właściciel kiosku owocowego, umieszczonego opodal Opery. Tkwił tu od lat [2] za swoją wagą o szalach z cynkowej blachy, tkwił tu od lat opodal braci Szenerle, podziwiał, zazdrościł, miał ambicję [3], przestał mieć ambicję, współczuł, lecz zasklepił się w swym kiosku pełnym gęstego zapachu owoców, uznając, że w dobie wielkiej przemiany nie wyszedł źle na swej

małości [4)]. Tak oto banalnie i zgoła schematycznie wyobraziłem sobie uczucia rządzące nim, kiedy mówił wartko złym niemieckim językiem, gestykulując nadmiernie i wrzucając ruchami kuglarza zamszowe kule brzoskwiń do torby. (...)

— Czy było to kiedyś piękne miasto? — powiedziałem odbierając owoce. — Przecież jest.

— Zniszczone, panie, przez wojnę. Zwłaszcza po drugiej stronie rzeki.

— Mieszkarn po drugiej stronie rzeki — powiedziałem i z uśmiechem kiwałem głową. On wziął to za gest pożegnania [5)] i ukłonił się pomiędzy pryzmą wielkich brzoskwiń i pryzmą jędrnych winogron, ponad wagą o szalkach z cynkowej blachy. Odszedłem więc w stronę rzeki. Szedłem w bezustannej ulewie kolorowych świateł, bijących z neonowych reklam, głoszących chwałę wina [6)], książek, butów, muzyki, i gryzłem brzoskwinie, których sok ściekał mi po palcach.

„Zniszczone — myślałem. — Dziwny człowiek, co ty nazywasz zniszczeniem!" Zniszczone miasto wygląda jak czerwone morze, które zamarzło podczas sztormu. Zniszczone miasto wygląda tak, że ani nie płaczesz, ani nie krzyczysz na jego widok [7)], lecz milczysz i przysięgasz. Twoje miasto jest pełne urody i nietknięte. Mury kamienic są stare. Tynk pokrywający fasady spatynował się w ciągu wielu dziesięcioleci i nadał gmachom godność [8)] podobną do godności starych malowideł, gdzie pod warstwą spękanych werniksów kolory szlachetnym głosem grają swe odwieczne pieśni [9)].

Rzeźby na frontonach trwają w nie zmąconym niczym geście [10)], który już dawno nadał artysta wyobrażonym przez siebie postaciom [11)]. Ulice pełne są gwaru ludzkiego za dnia [12)] i wieczorem, a ze wszystkich okien bije światło. Nikt nie odarł z gałęzi wielkich drzew w parkach, dają, jak dawały, cień [13)] w letnią spiekotę i łagodzą zielenią bezlitosne, białe światło słońca, rodzącego wino twojego kraju. Twoje miasto jest pełne urody i nietknięte.

Miasto usypiało w miarę mojej wędrówki [14)]. Błąkałem się, nie pytając odnalazłem właściwą drogę, nie spieszyłem wcale. Wracałem z pokazu tańców ludowych. Kipiały mi w głowie na-

rastające aż do zapamiętania [15)] rytmy melodii ni to słowiańskich, ni to tureckich, ni cygańskich, granych na prostych instrumentach. Kipiały mi w głowie kolory strojów, wodospady i wiry kolorów splecionych z muzyką.

Przy moście kupiłem pęk róż. Były pąsowe i pachnące, o płatkach delikatnych i przytulnych jak uszki dziecięce. Były bardzo tanie w tym słonecznym kraju.

Za rzeką, w dzielnicy, gdzie mieszkałem, panowała już cisza nocna. Noc nie wygasiła spiekoty dnia, lecz przytłumiła ją nieco. Rzadkie tchnienia wiatru, ciągnącego znad rzeki, skoro przemijały łudząc chłodem, potęgowały żar bijący z nagrzanych murów i kamieni. Niebo drżało od dygotu gwiazd(...)

Po przeciwległej stronie opodal domu, w którym zamieszkałem, dziewczyna podlewała kwiaty rosnące w skrzynkach na balkonie. Tylko nas dwoje było w pustej, gorącej ulicy. Pochylała się miarowym, pełnym, gracji ruchem. Włosy miała upięte w suty węzeł [16)] była naga i... mój Boże, jaka piękna.

Wyciągnąłem rękę przed siebie [17)]. Wykonałem bezradny, obronny gest [18)]. Oto noc tutejsza rozgromiła mnie.

Dziewczyna zauważyła mój ruch i moją sylwetkę [19)], cofnęła się poza zasłonę. Wtedy spostrzegłem, że w wyciągniętej dłoni trzymam róże. Bolałem nad tym, że mogła się śmiać z mojego gestu [20)] uznając go za głupio adorujący. „A gdyby tak było, a gdyby nawet tak było — myślałem później. — To cóż z tego? [21)] Zresztą nie jest pewne, czy śmiała się". A później jeszcze myślałem o tym, że dobrze jest, iż nie przyjeżdżają tu więcej i nigdy już przyjeżdżać nie będą nadziani forsą, przeżyci nababowie, aby moczyć swoje sflaczałe cielska w siarce tutejszych źródeł. Ta myśl — był to głos gniewnej zazdrości o dziewczynę. „Bo przecież ja — myślałem — nie jestem turystą, nie jestem nawet kuracjuszem. Jestem dla tego kraju i jego spraw, dla ludzi tutejszych i pejzażu przyjacielem".

СЛОВАРЬ

adorujący	полный обожания	**barwny**	цветной, яркий
arabski	арабский	**bezlitosny**	безжалостный
balkonowy	балконный, *здесь*: на балконе	**bezradny**	беспомощный
		bezustanny	непрерывный

bić *здесь*: изливаться
blacha cynkowa листовой цинк
błąkać się блуждать, бродить
bodaj по крайней мере
bogaty богатый
brzoskwinia персик
but ботинок
chłód прохлада
cielsko *увелич. сущ. от* ciało
cisza тишина
cofnąć się *здесь*: скрыться
delikatny нежный
drobnomieszczanin мелкий буржуа
drżeć дрожать
dygot дрожание
dziesięciolecie десятилетие
forsa (*разг.*) деньги
fortuna богатство
gestykulować жестикулировать
gotycki готический
gracja прелесть
iż что
jędrny упругий
kąpiele ванны
krzyczeć кричать
kuglarz фокусник
kuracja лечение
kuracjusz курортник
łaciński латинский
łagodzić смягчать
łaźnie *здесь*: водолечебные заведения
łudzić обманывать
miarowy мерный
milczeć молчать
moczyć мочить
nabab *здесь*: богач
nadziać начинить
nagi голый
nagrzać нагреть
niby словно, точно
nietknięty невредимый
nocny ночной
obronny защитительный
obroty обороты
odbierać получать, брать
odjąć *здесь*: снять
odnaleźć найти, отыскать
odrzeć (*z czegoś*) лишить
odważać отвешивать, взвешивать
opodal поодаль, невдалеке
owocowy фруктовый, с фруктами
pachnąć пахнуть
panować царить
paszcza пасть
pąsowy пунцовый
pęk большой букет
płatek лепесток
pochylać się наклоняться
podlewać поливать
podobny (*do czegoś*) похожий
podziękowanie слова благодарности
pokaz *здесь*: смотр
pomiędzy между
ponad над
potęgować усиливать
poza за
przemiana перемена
przeżyty пресыщенный
przysięgać давать клятву
przytłumić ослабить, приглушить
przytulny *здесь*: миленький
rekin акула
reklamować рекламировать
rodzić рождать
rozgromić покорить
rzeźba скульптура
sflaczały дрябльй, размякший
siarka сера
siarko-wodorowy сероводородный
skoro' быстро
spatynować się превратиться в патину
spękany полопавшийся
spiekota зной
spleść сплести
szala чаша весов
szlachetny благородный
ściekać течь, стекать
tablica доска[
tchnienie дуновение
teoretycznie теоретически
torba кулек
tynk штукатурка
ukłonić się поклониться, раскланяться
uroda красота
usypiać засыпать
uznawać считать, признавать
waga весы
wartko быстро
warstwa слой
werniks лак
winogrona виноград

wir	вихрь	**wyryć**	вырезать
właściciel	владелец	**zamarznąć**	замерзнуть
wobec (*kogoś*)	перед	**zamieszkać**	поселиться
wodospad	водопад	**zasklepić się**	замкнуться
wrota	ворота	**zasłona**	штора
współczuć	сочувствовать	**zgoła**	совсем, весьма
wyciągnąć	протянуть	**ziać**	зиять
wygasić	погасить, потушить	**znad**	с
		zniszczenie	разрушение

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) dom towarowy	универмаг
2) tkwił tu od lat	он торчал здесь годами
3) miał ambicję	хотел выдвинуться
4) nie wyszedł źle na swej małości	он ничего не потерял на своем низком положении
5) on wziął to za gest pożegnania	он, видимо, подумал, что я с ним прощаюсь
6) głoszących chwałę wina...	прославляющих вино...
7) na jego widok	смотря на него, при виде его
8) nadał gmachom godność	придавал зданиям достойный вид
9) kolory szlachetnym głosem grają swe odwieczne pieśni	цвета сохраняют все свое благородство и выразительность
10) trwają w nie zmąconym niczym geście	стоят в невозмутимом спокойствии
11) który już dawno nadał artysta wyobrażonym przez siebie postaciom	которым некогда наделил художник созданные в его воображении образы
12) za dnia	днем
13) dają, jak dawały cień	они, как и прежде, бросают тень
14) miasto usypiało w miarę mojej wędrówki	по мере того как я шел, город засыпал
15) narastające aż do zapamiętania	нарастающие до исступленности
16) włosy miała upięte w suty węzeł	ее волосы были собраны в большой узел
17) przed siebie	вперед
18) wykonałem bezradny, obronny gest	я сделал беспомощный жест, словно защищаясь
19) zauważyła mój ruch i moją sylwetkę	заметила мой жест и меня
20) bolałem nad tym, że mogła się śmiać z mojego gestu	мне было досадно, что она, быть может, смеется над моим жестом
21) to cóż z tego?	так что же?

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA” — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 8

ОБРАЗЦЫ СКЛОНЕНИЙ И СПРЯЖЕНИЙ
СПИСОК ГЛАГОЛОВ
С ЧЕРЕДОВАНИЯМИ В ОСНОВЕ
ТАБЛИЦА ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ
КЛЮЧ К УПРАЖНЕНИЯМ

ОБРАЗЦЫ СКЛОНЕНИЙ И СПРЯЖЕНИЙ

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ (RZECZOWNIK)

Женский род (rodzaj żeński)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	ściana	ziemia	stacja	wieża
род.	ściany	ziemi	stacji	wieży
дат.	ścianie	ziemi	stacji	wieży
вин.	ścianę	ziemię	stację	wieżę
твор.	ścianą	ziemią	stacją	wieżą
предл.	ścianie	ziemi	stacji	wieży
зват.	ściano!	ziemio!	stacjo!	wieżo!

им.	wykładowczyni	myśl	noc
род.	wykładowczyni	myśli	nocy
дат.	wykładowczyni	myśli	nocy
вин.	wykładowczynię	myśl	noc
твор.	wykładowczynią	myślą	nocą
предл.	wykładowczyni	myśli	nocy
зват.	wykładowczyni!	myśli!	nocy!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	ściany	ziemie	śtacje	wieże
род.	ścian	ziem	stacji	wież
дат.	ścianom	ziemiom	stacjom	wieżom
вин.	ściany	ziemie	stacje	wieże
твор.	ścianami	ziemiami	stacjami	wieżami
предл.	ścianach	ziemiach	stacjach	wieżach
зват.	ściany!	ziemie!	stacje!	wieże!

им.	wykładowczynie	myśli	nocе
род.	wykładowczyń	myśli	nocy
дат.	wykładowczyniom	myślom	nocom
вин.	wykładowczynie	myśli	nocе
твор.	wykładowczyniami	myślami	nocami
предл.	wykładowczyniach	myślach	nocach
зват.	wykładowczynie!	myśli!	nocе!

Мужской род (rodzaj męski)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	sklep	kamień	palec
род.	sklep**u**	kamieni**a**	palc**a**
дат.	sklep**owi**	kamieni**owi**	palc**owi**
вин.	sklep	kamień	palec
твор.	sklep**em**	kamieni**em**	palc**em**
предл.	sklep*i***e**	kamieni**u**	palc**u**
зват.	sklep*i***e**!	kamieni**u**!	palc**u**!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	sklep**y**	kamieni**e**	palc**e**
род.	sklep**ów**	kamieni	palc**ów**
дат.	sklep**om**	kamieni**om**	palc**om**
вин.	sklep**y**	kamieni**e**	palc**e**
твор.	sklep**ami**	kamieni**ami**	palc**ami**
предл.	sklep**ach**	kamieni**ach**	palc**ach**
зват.	sklep**y**!	kamieni**e**!	palc**e**

Лично-мужские существительные (rzeczowniki męsko-osobowe)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	robotnik	minist*e*r	poet**a**
род.	robotnik**a**	ministr**a**	poet**y**
дат.	robotnik**owi**	ministr**owi**	poec*i***e**
вин.	robotnik**a**	ministr**a**	poet**ę**
твор.	robotnik*i***em**	ministr**em**	poet**ą**
предл.	robotnik**u**	ministr*z***e**	poec*i***e**
зват.	robotnik**u**!	ministr*z***e**!	poet**o**!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	robotni*c***y**	ministr**owie**	poe*c***i**
род.	robotnik**ów**	ministr**ów**	poet**ów**
дат.	robotnik**om**	miniśtr**om**	poet**om**
вин.	robotnik**ów**	ministr**ów**	poet**ów**
твор.	robotnik**ami**	ministr**ami**	poet**ami**
предл.	robotnik**ach**	ministr**ach**	poet**ach**
зват.	robotni*c***y**!	ministr**owie**!	poe*c***i**!

Средний род (rodzaj nijaki)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	drzew**o**	mieszkani**e**	imi**ę**	zwierz**ę**	muze**um**
род.	drzew**a**	mieszkani**a**	imie*ni***a**	zwierz*ęci***a**	muze**um**
дат.	drzew**u**	meiszkani**u**	imie*ni***u**	zwierz*ęci***u**	muze**um**
вин.	drzew**o**	mieszkani**e**	imi**ę**	zwierz**ę**	muze**um**
твор.	drzew**em**	mieszkani**em**	imie*ni***em**	zwierz*ęci***em**	muze**um**
предл.	drzew*i***e**	mieszkani**u**	imie*ni***u**	zwierz*ęci***u**	muze**um**
зват.	drzew**o**!	mieszkani**e**!	imi**ę**!	zwierz**ę**!	muze**um**!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	drzew**a**	mieszkani**a**	imio*n***a**	zwierz*ęt***a**	muze**a**
род.	drzew	mieszkań	imio*n*	zwierz*ąt*	muze**ów**
дат.	drzew**om**	mieszkani**om**	imio*n***om**	zwierz*ęt***om**	muze**om**
вин.	drzew**a**	mieszkani**a**	imio*n***a**	zwierz*ęt***a**	muze**a**
твор.	drzew**ami**	mieszkani**ami**	imio*n***ami**	zwierz*ęt***ami**	muze**ami**
предл.	drzew**ach**	mieszkani**ach**	imio*n***ach**	zwierz*ęt***ach**	muze**ach**
зват.	drzew**a**!	mieszkani**a**!	imio*n***a**!	zwierz*ęt***a**!	muze**a**!

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ (PRZYMIOTNIK)

Прилагательные с основой на твердый согласный (przymiotniki twardotematowe)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	now**y**	now**e**	now**a**
род.	now**ego**	now**ego**	now**ej**
дат.	now**emu**	now**emu**	now**ej**
вин.	now**y**, now**ego**	now**e**	now**ą**
твор.	now**ym**	now**ym**	now**ą**
предл.	now**ym**	now**ym**	now**ej**
зват.	now**y**!	now**e**!	now**a**!

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные	лично -мужские
им.	now**e**	now**i**
род.	now**ych**	now**ych**
дат.	now**ym**	now**ym**
вин.	now**e**	now**ych**
твор.	now**ymi**	now**ymi**
предл.	now**ych**	now**ych**
зват.	now**e**!	now**i**!

Прилагательные с основой на мягкий согласный (przymiotniki miękkotematowe)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	tan**i**	tani**e**	tani**a**
род.	tani**ego**	tani**ego**	tani**ej**
дат.	tani**emu**	tani**emu**	tani**ej**
вин.	tan**i**, tani**ego**	tani**e**	tani**ą**
твор.	tan**im**	tan**im**	tani**ą**
предл.	tan**im**	tan**im**	tani**ej**
зват.	tan**i**!	tani**e**!	tani**a**!

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные формы	лично-мужские формы
им.	tani**e**	tan**i**
род.	tan**ich**	tan**ich**
дат.	tan**im**	tan**im**
вин.	tani**e**	tan**ich**
твор.	tan**imi**	tan**imi**
предл	tan**ich**	tan**ich**
зват.	tani**e**!	tan**i**!

Прилагательные с основой на к, г (przymiotniki z tematem na k, g)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род.
им.	dalek**i**	dalek*i***e**	dalek**a**
род.	dalek*i***ego**	dalek*i***ego**	dalek*i***ej**
дат.	dalek*i***emu**	dalek*i***emu**	dalek*i***ej**
вин.	dalek**i**, dalek*i***ego**	dalek*i***e**	dalek**ą**
твор.	dalek**im**	dalek**im**	dalek**ą**
предл.	dalek**im**	dalek**im**	dalek*i***ej**
зват.	dalek**i**!	dalek*i***e**!	dalek**a**!

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные формы	лично-мужские формы
им.	dalek*i***e**	dalec**y**
род.	dalek**ich**	dalek**ich**
дат.	dalek**im**	dalek**im**
вин.	dalek*i***e**	dalek**ich**
твор.	dalek**imi**	dalek**imi**
предл.	dalek**ich**	dalek**ich**
зват.	dalek*i***e**!	dalec**y**!

МЕСТОИМЕНИЕ (ZAIMEK)

Вопросительные (pytajne)

им.	kto?	co?
род.	kogo?	czego?
дат.	komu?	czemu?
вин.	kogo?	co?
твор.	kim?	czym?
предл.	(o) kim?	(o) czym?

Личные (osobowe) и возвратное (zwrotny)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	ja	ty	—
род.	mnie	cię, ciebie	siebie
дат.	mi, mnie	ci, tobie	sobie
вин.	mię, mnie	cię, ciebie	się, siebie
твор.	mną	tobą	sobą
предл.	mnie	tobie	sobie
зват.	—	ty!	—

Множественное число (liczba mnoga)

им.	my	wy
род.	nas	was
дат.	nam	wam
вин.	nas	was
твор.	nami	wami
предл.	nas	was
зват.	—	wy!

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	on	ono	ona
род.	go, jego (niego)	go, jego (niego)	jej (niej)
дат.	mu, jemu (niemu)	mu, jemu (niemu)	jej (niej)
вин.	go, jego (niego)	je (nie)	ją (nią)
твор.	nim	nim	nią
предл.	nim	nim	niej

Множественное число (liczba mnoga)

им.	one	oni
род.	ich (nich)	ich (nich)
дат.	im (nim)	im (nim)
вин.	je (nie)	ich (nich)
твор.	nimi	nimi
предл.	nich	nich

Притяжательные (dzierżawcze)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	mój	moj**e**	moj**a**
род.	moj**ego**, m**ego**	moj**ego**, m**ego**	moj**ej**, m**ej**
дат.	moj**emu**, m**emu**	moj**emu**, m**emu**	moj**ej**, m**ej**
вин.	mój, moj**ego**, m**ego**	moj**e**	moj**ą**, m**ą**
твор.	mo**im**, m**ym**	mo**im**, m**ym**	moj**ą**, m**ą**
предл.	mo**im**, m**ym**	mo**im**, m**ym**	moj**ej**, m**ej**

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные	лично-мужские
им.	moj**e**, m**e**	mo**i**
род.	mo**ich**, m**ych**	mo**ich**, m**ych**
дат.	mo**im**, m**ym**	mo**im**, m**ym**
вин.	moj**e**, m**e**	mo**ich**, m**ych**
твор.	mo**imi**, m**ymi**	mo**imi**, m**ymi**
предл.	mo**ich**, m**ych**	mo**ich**, m**ych**

Указательные (**wskazujące**)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	t*en*	t**o**	t**a**
род.	t**ego**	t**ego**	t**ej**
дат.	t**emu**	t**emu**	t**ej**
вин.	t*en*, t**ego**	t**o**	t**ę**
твор.	t**ym**	t**ym**	t**ą**
предл.	t**ym**	t**ym**	t**ej**

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные формы	лично-мужские формы
им.	t**e**	*c***i**
род.	t**ych**	t**ych**
дат.	t**ym**	t**ym**
вин.	t**e**	t**ych**
твор.	t**ymi**	t**ymi**
предл.	t**ych**	t**ych**

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ (LICZEBNIK)

Количественные (główne)

	м., ср. род	ж. род	лично-мужские
им.	dw**a**	dw*i***e**	dw**aj**, dw**óch**
род.	dw**óch**	dw**óch**	dw**óch**
дат.	dw**om**	dw**om**	dw**om**
вин.	dw**a**	dw*i***e**	dw**óch**
твор.	dw**oma**	dw*i***ema**	dw**oma**
предл.	dw**óch**	dw**óch**	dw**óch**

	женско-вещные	лично-мужские
им.	trz**y**	trz**ej**, trz**ech**
род.	trz**ech**	trz**ech**
дат.	trz**em**	trz**em**
вин.	trz**y**	trz**ech**
твор.	trz**ema**	trz**ema**
предл.	trz**ech**	trz**ech**

	женско-вещные	лично-мужские
им.	pięć	pięci**u**
род.	pięci**u**	pięci**u**
дат.	pięci**u**	pięci**u**
вин.	pięć	pięci**u**
твор.	pięci**u**, pięci**oma**	pięci**u**, pięci**oma**
предл.	pięci**u**	pięci**u**

Собирательные (zbiorowe)

им.	dwoj**e**	czwor**o**
род.	dwoj*g***a**	czwor*g***a**
дат.	dwoj*g***u**	czwor*g***u**
вин.	dwoj**e**	czwor**o**
твор.	dwoj*gi***em**	czwor*gi***em**
предл.	dwoj*g***u**	czwor*g***u**

ГЛАГОЛ (CZASOWNIK)

I СПРЯЖЕНИЕ (I KONIUGACJA)

Инфинитив (bezokolicznik) — kup*ow*a**ć**

Настоящее время (czas teraźniejszy)

1. kup*uj***ę**	1. kup*uj***emy**
2. kup*uj***esz**	2. kup*uj***ecie**
3. kup*uj***e**	3. kup*uj***ą**

Прошедшее время (czas przeszły)

	м. р о д	ж. р о д	Ср. р о д
1.	kupował**em**	kupowała**m**	—
2.	kupował**eś**	kupowała**ś**	—
3.	kupował	kupowała	kupował**o**

	ж. - в е щ н ы е	л и ч н о - м у ж с к и е
1.	kupował**yśmy**	kupowal**iśmy**
2.	kupował**yście**	kupowal**iście**
3.	kupował**y**	kupowal**i**

Будущее время (czas przyszły)

	I	**II**
1.	będę kupow**ać**	będę kupował, kupowała
2.	będziesz kupow**ać**	będziesz kupował, kupowała
3.	będzie kupow**ać**	będzie kupował, kupowała, kupował**o**
1.	będziemy kupow**ać**	będziemy kupował**y**, kupowal**i**
2.	będziecie kupow**ać**	będziecie kupował**y**, kupowal**i**
3.	będą kupow**ać**	będą kupował**y**, kupowal**i**

Повелительное наклонение (tryb rozkazujący)

1.	—	1. kupuj**my**!
2.	kupuj!	2. kupuj**cie**!
3.	niech kupuj**e**!	3. niech kupuj**ą**!

Сослагательное наклонение (tryb warunkowy)

	м. р о д	ж. р о д	с р. р о д
1.	kup'ował*by***m**	kupow'ała*by***m**	
2.	kup'ował*by***ś**	kupow'ała*by***ś**	
3.	kup'ował*by*	kupow'ała*by*	kupow'ało*by*

	ж. - в е щ н ы е	л и ч н о - м у ж с к и е
1.	kupow'ały*by***śmy**	kupow'ali*by***śmy**
2.	kupow'ały*by***ście**	kupow'ali*by***ście**
3.	kupow'ały*by*	kupow'ali*by*

Действит. причастие наст. вр.	kupujący
Страд, причастие наст. вр.	kupowany
Деепричастие несов. вида	kupując
Деепричастие сов. вида	kupiwszy
Отглагольное существит.	kupowanie

II СПРЯЖЕНИЕ (II KONIUGACJA)

Инфинитив (bezokolicznik) — mów**ić**

Настоящее время (czas teraźniejszy)

1. mów**ię**	1. mów**imy**
2. mów**isz**	2. mów**icie**
3. mów**i**	3. mów**ią**

Прошедшее время (czas przeszły)

	м. род	ж. род	ср. род
1.	mówi**łem**	mówi**łam**	—
2.	mówi**łeś**	mówi**łaś**	—
3.	mówi**ł**	mówi**ła**	mówi**ło**

	ж.-вещные	лично-мужские
1.	mów'i**łyśmy**	mów'i**liśmy**
2.	mów'i**łyście**	mów'i**liście**
3.	mów'i**ły**	mówi**li**

Будущее время (czas przyszły)

	I	II
1.	będę mówi**ć**	będę mówi*ł*, mówi**ła**
2.	będziesz mówi**ć**	będziesz mówi*ł*, mówi**ła**
3.	będzie mówi**ć**	będzie mówi*ł*, mówi**ła**, mówi**ło**
1.	będziemy mówi**ć**	będziemy mówi**ły**, mówi**li**
2.	będziecie mówi**ć**	będziecie mówi**ły**, mówi**li**
3.	będą mówi**ć**	będą mówi**ły**, mówi**li**

Повелительное наклонение (tryb rozkazujący)

1. —	1. mów**my**!
2. mów!	2. mów**cie**!
3. niech mów**i**!	3. niech mów**ią**!

Сослагательное наклонение (tryb warunkowy)

	м. род	ж. род	ср. род
1.	m'owił*by***m**	mów'iła*by***m**	—
2.	m'ówił*by***ś**	mów'iła*by***ś**	—
3.	m'ówił*by*	mów'iła*by*	mów'iło*by*

	ж.-вещные	лично-мужские
1.	mów'iły*by***śmy**	mów'ili*by*ś**my**
2.	mów'iły*by***ście**	mów'ili*by*ś**cie**
3.	mów'iły*by*	mów'ili*by*

Действит. причастие наст. вр.	mówiący
Страд, причастие наст. вр.	mówiony
Деепричастие несов. вида	mówiąc
Деепричастие сов. вида	powiedziawszy
Отглагольное существит.	mówienie

III СПРЯЖЕНИЕ (III KONIUGACJA)

Инфинитив (bezokolicznik) — czyt**ać**

Настоящее время (czas teraźniejszy)

1. czyta**m**	1. czyta**my**
2. czyta**sz**	2. czyta**cie**
3. czyta	3. czyta**ją**

Прошедшее время (czas przeszły)

м. род	ж. род	ср. род
1. czyta**łem**	czyta**łam**	—
2. czyta**łeś**	czyta**łaś**	—
3. czyta**ł**	czyta**ła**	czyta**ło**

ж.-вещные	лично-мужские
1. czyt'a**łyśmy**	czyt'a**liśmy**
2. czyt'a**łyście**	czyt'a**liście**
3. czyta**ły**	czyta**li**

Будущее время (czas przyszły)

I	II
1. będą czyta**ć**	będę czytał, czyta**ła**
2. będziesz czyta**ć**	będziesz czytał, czyta**ła**
3. będzie czyta**ć**	będzie czytał, czyta**ła**, czyta**ło**
1. będziemy czyta**ć**	będziemy czytały, czyta**li**
2. będziecie czyta**ć**	będziecie czyta**ły**, czyta**li**
3. będą czyta**ć**	będą czyta**ły**, czyta**li**

Повелительное наклонение (tryb rozkazujący)

1. —	1. czytaj**my**!
2. czytaj!	2. czytaj**cie**!
3. niech czyta!	3. niech czyta**ją**!

Сослагательное наклонение (tryb warunkowy)

м. род	ж. род	ср. род
1. cz'ytał*by***m**	czyt'ała*by***m**	—
2. cz'ytał*by***ś**	czyt'ała*by***ś**	—
3. cz'ytał*by*	czyt'ała*by*	czyt'ało*by*

ж. - вещные	лично - мужские
1. czyt'ały*by***śmy**	czyt'ali*by***śmy**
2. czyt'ały*by***ście**	czyt'ali*by***ście**
3. czyt'ały*by*	czyt'ali*by*

Действит. причастие наст. вр.	czytający
Страд, причастие наст. вр.	czytany
Деепричастие несов. вида	czytając
Деепричастие сов. вида	przeczytawszy
Отглагольное существит.	czytanie

СПИСОК НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫХ ГЛАГОЛОВ С РАЗНЫМИ ЧЕРЕДОВАНИЯМИ В ОСНОВЕ

ИНФИНИТИВ		НАСТОЯЩЕЕ (БУДУЩЕЕ) ВРЕМЯ	ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ
b*a***ć** się	*несов.*	bo*j***ę** się, bo**isz** się	
br**ać**	*несов.*	bi*or***ę**, bi*erz***esz**	
by**ć**	*несов.*	jest**em**, jest**eś**, **są**	
chc**ieć**	*несов.*	chc**ę**, chc**esz**	chci*a*łem, chci*e*liśmy
czu**ć** (się)	*несов.*	czu*j***ę** (się), czu*j***esz** (się)	
da**ć**	*сов.*	da**m**, da**sz**, da**dzą**	
d*rz***eć**	*несов.*	d*r***ę**, d*rz***esz**	d*ar*łem, d*ar*ł
iś**ć**	*несов.*	i*d***ę**, i*dzi***esz**	szedłem, szłam, szliśmy
je*cha***ć**	*несов.*	j*ad***ę**, j*edzi***esz**	
je**ść**	*несов.*	je**m**, je**sz**, je**dzą**	j*a*dłem, j*e*dliśmy
kła**ść** (się)	*несов.*	kła*d***ę** (się), kła*dzi***esz** (się)	kładłem (się), kładł (się)
m*ie***ć**	*несов.*	m*a***m**, m*a***sz**	mi*a*łem, mi*e*liśmy
mó**c**	*несов.*	mo*g***ę**, mo**żesz**	mo*g*łem, mógł
my**ć** (się)	*несов.*	my*j***ę** (się), my*j***esz** (się)	
nakry**ć**	*сов.*	nakry*j***ę**, nakry*j***esz**	
nal*a***ć**	*сов.*	nal*ej***ę**, nal*ej***esz**	nal*a*łem, nal*e*liśmy (nal*a*liśmy)
nie**ść**	*несов.*	nio**sę**, ni*esi***esz**	niosłem, niósł, nieśliśmy
od*e*br**ać**	*сов.*	odb*ior***ę**, odb*ierz***esz**	
odpowie*dzi***eć**	*сов.*	odpowie**m**, odpowie**sz**, odpowie**dzą**	odpowiedzi*a*łem, odpowiedzi*e*liśmy
op*rz***eć** (się)	*сов.*	op**rę** (się), op*rz***esz** (się)	op*ar*łem (się), op*ar*ł (się)
pi**ć**	*несов.*	pi*j***ę**, pi*j***esz**	
podejś**ć**	*сов.*	podej*d***ę**, podej*dzi***esz**	podszedłem, pod*e*szłam, pod*e*szliśmy
podzi*a***ć**	*сов.*	podzi*ej***ę**, podzi*ej***esz**	podzi*a*łem, podzi*e*liśmy
pognieś**ć**	*сов.*	pognio*t***ę**, pognie*ci***esz**	pognio*t*łem, pogniótł, pógnie*t*liśmy
pomó**c**	*сов.*	pomo*g***ę**, pomo**żesz**	pomo*g*łem, pomógł
posł**ać**	*сов.*	poś*l***ę**, poś*l***esz**	
powie*dzi***eć**	*сов.*	powie**m**, powie**sz**, powie**dzą**	powiedzi*a*łem, powiedzi*e*liśmy
pójś**ć**	*сов.*	pój*d***ę**, pój*dzi***esz**	posz*e*dłem, poszłam, poszliśmy

ИНФИНИТИВ		НАСТОЯЩЕЕ (БУДУЩЕЕ) ВРЕМЯ	ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ
przebr**ać** (się)	*сов.*	przebior**ę** (się), przebierz**esz** (się)	
przyją**ć**	*сов.*	przyjm**ę**, przyjm**iesz**	przyjąłem, przyjęłam, przyjęliśmy
przysł**ać**	*сов.*	przyśl**ę**, przyśl**esz**	
psu**ć**	*несов.*	psuj**ą**, psuj**esz**	
rosn**ąć**	*несов.*	rosn**ę**, rośn**iesz**	rosłem, rósł, rośliśmy
rozebr**ać** (się)	*сов.*	rozbior**ę** (się), rozbierz**esz** (się)	
sp**ać**	*несов.*	śp**ię**, śp**isz**	
spostrze**c**	*сов.*	spostrzeg**ę**, spostrzeż**esz**	spostrzegł
st**ać**	*несов.*	sto**jęisz**	
st**ać** się	*сов.*	stan**ę** się, stan**iesz** się	
śmi**ać** się	*несов.*	śmiej**ę** się, śmiej**esz** się	śmieliśmy się (śmialiśmy się)
tłu**c**	*несов.*	tłuk**ę**, tłucz**esz**	tłukłem, tłukł
ubr**ać** (się)	*сов.*	ubiorę (się), ubierz**esz** (się)	
uci**ec**	*сов.*	uciekn**ę**, uciekn**iesz**	uciekłem, uciekł
umrz**eć**	*сов.*	umr**ę**, umrz**esz**	umarłem, umarł
upaś**ć**	*сов.*	upadn**ę**, upadn**iesz**	upadłem, upadł
usiąś**ć**	*сов.*	usiąd**ę**, usiądz**iesz**	usiadłem, usiadł, usiedliśmy
wejś**ć**	*сов.*	wejd**ę**, wejdz**iesz**	wszedłem, weszłam, weszliśmy
wiedzi**eć**	*несов.*	wie**m**, wi**esz**, wie**dzą**	wiedziałem, wiedzieliśmy
wieź**ć**	*несов.*	wioz**ę**, wezi**esz**	wiozłem, wiózł, wieźliśmy
wle**c**	*несов.*	wlok**ę**, wlecz**esz**	wlokłem, wlókł, wlekliśmy
wsiąś**ć**	*сов.*	wsiąd**ę**, wsiądz**iesz**	wsiadłem, wsiadł, wsiedliśmy
wst**ać**	*сов.*	wstan**ę**, wstan**iesz**	
wyj**ąć**	*сов.*	wyjm**ę**, wyjm**iesz**	wyjąłem, wyjęłam, wyjęliśmy
wysiąś**ć**	*сов.*	wysiąd**ę**, wysiądz**iesz**	wysiadłem, wysiadł, wysiedliśmy

ИНФИНИТИВ		НАСТОЯЩЕЕ (БУДУЩЕЕ) ВРЕМЯ	ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ
wy*sł***ać**	*сов.*	wy*śl***ę**, wy*śle***sz**	
w*zią***ć**	*сов.*	we*zm***ą**, we*źmi***esz**	wzi*ął*em, wzi*ęła*m, wzi*ęli*śmy
zapi*ą***ć**	*сов.*	zap*n***ą**, zap*ni***esz**	zapi*ął*em, zapi*ęła*m, zapi*ęli*śmy
zapomn**ieć**	*сов.*	zapomn**ę**, zapomn**isz**	zapomni*ał*em, zapomni*eli*śmy
zdj*ą***ć**	*сов.*	zdej*mę*, zdej*mi***esz**	zdj*ął*em, zdj*ęła*m, zdj*ęli*śmy
zejś**ć**	*сов.*	zej*d***ę**, zej*dzi***esz**	zszedłem, ze*szła*ś, ze*szli*śmy
zet*rz***eć**	*сов.*	zet*r***ę**, zet*rz***esz**	st*ar*łem, st*ar*ł
zna*leź***ć**	*сов.*	zna*jd***ę**, zna*jdzi***esz**	znal*az*łem, znal*az*ł, znal*eźli*śmy
zost**ać**	*сов.*	zostan**ę**, zostan*i***esz**	
ży**ć**	*несов.*	ży*j***ę**, ży*j***esz**	

ТАБЛИЦА ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ

	КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ	ПОРЯДКОВЫЕ
1	jede**n**, jedn**a**, jedn**o**	pierwszy
2	dw**a**, dw**ie**, -**óch**	drugi
3	trz**y**, -**ech**	trzeci
4	cztер**y**, -**ech**	czwarty
5	pięć, -*ci***u**	piąty
6	sześć, -*ci***u**	szósty
7	sied*e*m, -dm*i***u**	siódmy
8	o*si*em, ośm*i***u**	ósmy
9	dziewięć, -c*i***u**	dziewiąty
10	dziesięć, -c*i***u**	dziesiąty
11	jedenaśc*i***e**, -*st***u**	jedenasty
12	dw**a**naśc*i***e**, dw**u**nas*t***u**	dwunasty
13	trzynaśc*i***e**, -*st***u**	trzynasty
14	czternaśc*i***e**, -*st***u**	czternasty
15	piętnaśc*i***e**, -*st***u**	piętnasty
16	szesnaśc*i***e**, -*st***u**	szesnasty
17	siedemnaśc*i***e**, -*st***u**	siedemnasty
18	osiemnaśc*i***e**, -*st***u**	osiemnasty
19	dziewiętnaśc*i***e**, -*st***u**	dziewiętnasty
20	dw**a**dzieśc*i***a**, dw**u**dzies*t***u**	dwudziesty
21	dw**a**dzieśc*i***a** jede*n*, dw**u**dzies*t***u** jeden	dwudziesty pierwszy
22	dw**a**dzieśc*i***a** dw**a**, dwudzies*t***u** dw**óch**	dwudziesty drugi
30	trzydzieśc**i**, -*st***u**	trzydziesty
40	czterdzieśc**i**, -*st***u**	czterdziesty
50	pięćdziesi*ąt*, -*ęci***u**	pięćdziesiąty
60	sześćdziesi*ąt*, -*ęci***u**	sześćdziesiąty
70	siedemdziesi*ąt*, -*ęci***u**	siedemdziesiąty
80	osiemdziesi*ąt*, -*ęci***u**	osiemdziesiąty
90	dziewięćdziesi*ąt*, -*ęci***u**	dziewięćdziesiąty
100	st**o**, -**u**	setny
200	dwi**eś***ci***e**, dw**u***st***u**	dwóchsetny
300	trzyst**a**, -**u**	trzechsetny
400	czterdyst**a**, -**u**	czterechsetny
500	pięćset, pię*ci***u**set	pięćsetny
600	sześćset, sześć*i***u**set	sześćsetny
700	sied*em*set, sied*mi***u**set	siedemsetny
800	o*siem*set, ośm*i***u**set	osiemsetny
900	dziewięćset, dziewię*ci***u**set	dziewięćsetny
1000	tysiąc, -**a**	tysięczny

КЛЮЧ К УПРАЖНЕНИЯМ

1.

I. 1. Tak, Irena tu mieszka. Nie, Irena tu nie mieszka.
2. Tak, to jest jej koleżanka. Nie, to nie jest jej koleżanka.
3. Tak, to jest jej mieszkanie. Nie, to nie jest jej mieszkanie.
4. Tak, jej rodzice odpoczywają. Nie, jej rodzice nie odpoczywają.
5. Tak, oni rozmawiają. Nie, oni nie rozmawiają.

II. 1. one 2. oni 3. oni 4. oni 5. one .

III. 1. czytają 2. są 3. jest 4. mieszkają 5. jest 6. czyta

2.

I 1. Tak (owszem), chcę zwiedzić muzeum.
2. Tak (owszem), czytam książki.
3. Tak (owszem), zgadzam się najpierw zobaczyć teatry.
4. Tak (owszem), tu mieszkam.
5. Tak (owszem), zwiedzam miasto.
6. Tak (owszem), oglądam sklepy i wystawy.

II. 1. Tu są dwa ogrody botaniczne.
2. Tam są 'dwie ciekawe wystawy.
3. Oglądam dwa stare domy.
4. Chcę zobaczyć dwa teatry dramatyczne.

III. 1. Czy państwo są tu po raz drugi?
2. Czy papi zwiedza miasto?
3. Oni oglądają teatry dramatyczne.
4. One chcą iść pieszo.
5. Czy pan chce jechać, czy iść pieszo?
6. Tam są dwa piękne parki.

3.

I. 1. koleżankę, koleżanki 2. książki i gazetę, książki i gazety 3. górę, góry 4. operę i teatr dramatyczny, opery i teatry dramatyczne 5. wystawę, wystawy 6. namiot i żaglówkę, namioty i żaglówki.

II. 1. wyjeżdżają 2. ma 3. zaczynają się 4. oglądamy 5. znamy 6. masz

III. 1. 1. za tydzień 2. za trzy godziny (или: za tydzień) 3. co dzień (или: co rok, co miesiąc) 4. co dzień 5. za dwie minuty (или: za tydzień, za trzy godziny) 6. co rok

4.

I. 1. Nie, nie jestem lekarzem.
2. Tak, ta pani jest studentką.
3. Nie, ten mężczyzna nie jest poetą.
4. Jestem inżynierem.
5. Tamte kobiety są maszynistkami.
6. Ten mężczyzna jest nauczycielem.

II. 1. Jestem komunistą.
2. Ona jest robotnicą.
3. Jesteś lekarzem.
4. On jest studentem konserwatorium.
5. Ta kobieta jest konduktorką.
6. Pani (pan) jest nauczycielką (nauczycielem).
7. Jestem mechanikiem.
8. Jesteś górnikiem.

III. 1. panią 2. panią 3. siostrę 4. literaturą i malarstwem 5. Warszawę 6. rodzicami

5.

I. a) 1. Państwo mają rację.
2. On ma rację.
3. Mamy dziś zły humor.
4. Masz dziś zły humor.
5. Umiecie mówić po polsku.
6. One rozumieją łatwy tekst rosyjski,

b) 1. Państwo nie mają racji.
2. On nie ma racji.
5. Nie umiecie mówić po polsku.
6. One nie rozumieją łatwego tekstu rosyjskiego.

II. 1. dopiero 2. tylko 3. tylko 4. dopiero 5. tylko 6. dopiero

III. 1. chce 2. studiuję 3. umiemy 4. masz 5. może 6. pracują

6.

I. 1. w instytucie 2. w teatrze 3. w klubie 4. w mieście 5. w teatrze 6. na świecie 7. w barze na obiedzie

II. 1. ma czas 2. jest 3. ma chęć 4. oni (one) są 5. jest obiad 6. jest wiatr 7. jest wystawa

III. 1. dzwonią 2. słyszy, mówi 3. możesz, robisz 4. słuchają 5. mam, piszę, czytam 6. myjemy się 7. daję

7a.

I. 1. całe 2. wszystko 3. cały 4. wszystko 5. cały 6. cały, wszystko

II. 1. Wolę lato niż zimę.
2. Wolę czytać książki niż rozmawiać z wami.
3. Zamiast być w instytucie, ty piszesz list w domu.
4. Z wami nigdy nie można pożartować.
5. Jestem raczej nauczycielką niż inżynierem.
6. Nie rozumiem, jak możesz spędzać z nimi całe lato.

III. 1. jedzie na wczasy 2. mamy pogodę 3. zimę, myję się, wodą 4. lubią, deszczu i wiatru 5. rozmawia o książkach i teatrze 6. spędzają, w mieście

7b.

I. 1. wie 2. zna 3. wiesz 4. wiecie 5. znam 6. wie

II. 1. na niego 2. na autobus 3. w lecie, latem 4. o tobie 5. niepogody 6. wiosną, na wiosnę

III. 1. przestanie 2. wyjedzie 3. poznam 4. będzie 5. dadzą 6. pójdziemy

IV. 1. gdy 2. kiedy 3. gdy 4. kiedy 5. kiedy

8.

I. 1. przyślą 2. będą spędzać 3. pozna 4. będziemy układać 5. opowiem 6. będziesz 7. pokażemy

II. 1. piękną porą 2. gazecie rosyjskiej, Polsce 3. banalną piosenkę 4. o pogodzie 5. na podłodze 6. mojemu koledze 7. nauczycielowi 8. do Warszawy, wielką radość 9. czym, ostatnim liście, wyjeździe, do Moskwy 10. na Uniwersytecie Warszawskim

III. 1. zimno i pochmurno 2. chętnie 3. dobrze 4. źle 5. gorąco i słonecznie 6. przyjemnie 7. krótko 8. osobiście

9.

I. role, kamienice, pociągi, mieszkania, morza, samoloty, korytarze, noce, noże, pokoje, lekcje, części, rzeczy, style, dachy, gmachy, wieczory

II. 1. Idę do domu.
2. Pojadę na wczasy.
3. Oni przyjadą do Polski.
4. Polecimy do Moskwy za tydzień.
5. Wejdziesz na drugie piętro.
6. Zapraszam panią do teatru.

III. 1. patrzę, patrzysz/widzę, widzisz, 2. chodzę, chodzisz 3. siedzę, siedzisz/wychodzę, wychodzisz 4. zwiedzę, zwiedzisz 5. zaproszę, zaprosisz 6. muszę, musisz 7. zaprowadzę, zaprowadzisz

10a.

I. 1. Mam pokój.
2. Dziś jest duży mróz.
3. Mamy stół.
4. Na Starym Mieście jest rynek.
5. W tym mieście jest hotel.
6. To mieszkanie ma balkon.

II. 1. Moskwa leży na wschód od Warszawy.
2. Berlin leży na zachód od Moskwy.
3. Warszawa leży na północ od Pragi.
4. Belgrad leży na południe od Warszawy.
5. Ten pokój jest wygodny.
6. Pośrodku pokoju stoi stół, wokół (dookoła) stołu cztery krzesła.
7. Na ścianie wiszą obrazy.
8. To jest nowoczesne mieszkanie.

III. 1. Nie, mieszkamy gdzie indziej.
2. Wracam stamtąd.
3. Nigdzie nie idę.
4. Nie, warto pojechać gdzie indziej.
5. Chcemy pojechać wszędzie.
6. Delegacje przyjeżdżają zewsząd.

10b.

I. 1. To mieszkanie nie ma balkonów.
2. W oknach nie ma firanek i kwiatów.
3. Obok stołu nie ma krzeseł.
4. Nie mam książek.
5. Na północ od Moskwy nie ma mórz.
6. Nie ma tu półek na książki.
7. W tym sklepie nie sprzedają telewizorów i aparatów radiowych.

II. 1. W tym' mieście są cztery bary, jest pięć barów.
2. Na tej ulicy stoją cztery domy, stoi pięć domów.
3. Na parterze tego domu są cztery apteki, jest pięć aptek.
4. On ma cztery siostry, pięć sióstr.
5. Oni wyrzucą te cztery krzesła, tych pięć krzeseł.
6. Oni posprzątają cztery pokoje, pięć pokojów.

III. sprzątaj, sprzątajmy, sprzątajcie; poznaj, poznajmy, poznajcie; bierz, bierzmy, bierzcie; mieszkaj, mieszkajmy, mieszkajcie; pracuj, pracujmy, pracujcie; wchodź, wchodźmy, wchodźcie; wejdź, wejdźmy, wejdźcie; idź, idźmy, idźcie; jedź, jedźmy, jedźcie; odwróć się, odwróćmy się, odwróćcie się; płać, płaćmy, płaćcie; przeproś, przeprośmy, przeproście; myj, myjmy, myjcie; pisz, piszmy, piszcie; rozmawiaj, rozmawiajmy, rozmawiajcie; przekonuj, przekonujmy, przekonujcie; odbudowuj, odbudowujmy, odbudowujcie; prowadź, prowadźmy, prowadźcie; jedz, jedzmy, jedzcie; odpowiedz, odpowiedzmy, odpowiedzcie; wykonuj, wykonujmy, wykonujcie

11.

I. 1. cię, go, ich, je 2. cię, go, ich, je 3. cię, .go, icn, ich 4. cię, go, ich, ich 5. cię, go, ich, je 8. ci, mu, im, im 7. ciebie, niego, nich, nich 8. cię, go, ich, je 9. cię, go, ich, je

II. bilecie kolejowym, godzinie drugiej, peronie trzecim, przystanku autobusowym, domu, morzu, pokoju, dużym mieście, kasie biletowej, pierwszym synu, pociągu pośpiesznym, samolocie, czasie wojny, dworcu kolejowym, pałacu królewskim, wejściu na perony, ręce, czarnym garniturze, autobusie, dużym lesie, podłodze, porządku, talerzu, tym roku

III. 1. kupowałem, kupowałam 2. przychodziłem, przychodziłam 3. czekałem, czekałam 4. wyjechałeś, wyjechałaś 5. dostałeś, dostałaś, 6. myłem się, myłam się 7. pisałeś, pisałaś 8. brałem, brałam 9. wróciłem, wróciłam 10. widziałem, widziałam 11. pojechał, pojechała

IV. 1. (godzina) druga 2. o (godzinie) pół do drugiej 3. (godzina) ósma 4. o (godzinie) pół do dwunastej 5. o (godzinie) siódmej 6. (godzina) pół do dziewiątej 7. (godzina) piąta

12.

1.1. Я пойду завтра к отцу.
2. Мы едем в Польшу.
3. Мы доехали до города.
4. Мы работали до утра.
5. Я обращаюсь к милиционеру.
6. Мы будем работать до позднего вечера.

II. 1. że 2. co 3. że 4. że 5. że 6. co

III. 1. z tramwaju 2. do pociągu 3. do biura 4. z kina 5. ze Związku Radzieckiego 6. do mojego kolegi 7. do Warszawy (и: z Warszawy) 8. do następnego dnia

IV. 1. cieszyłyśmy się 2. oddaliście 3. przyjechali 4. zatrzymywały się 5. musiały 6. znalazłyśmy 7. były 8. przewoziły

13a.

I. 1. jadłem 2. zjedli 3. była 4. miałyśmy 5. chciałeś 6. wiedziałyśmy 7. położyłaś 8. pomogłem (и: pomogłam) 9. siedli

II. 1. do stołu 2. do stołu 3. na stole (na stół) 4. w fotelu 5. w szafie 6. na ścianie 7. w pokoju 8. na stole (na stół) 9. do stołu

13b.

I. 1. mnie, cię, go 2. mnie, tobie, nim 3. mnie, tobie, jemu 4. mi, ci, mu 5. mnie, ciebie, go 6. mnie, ciebie, niego 7. mi, ci, mu

II. sałatce, kolacji, cukierni, kuchni, wędlinie, szynce, polędwicy, jadalni, szklance, zapałce, wodzie, herbacie, musztardzie, pochwale, esencji, lodówce, nocy, jajecznicy, ziemi, godzinie, wiośnie, jesieni

III. 1. posłódź, posłódźmy, posłódźcie 2. pomóż, pomóżmy, pomóżcie 3. otwórz, otwórzmy, otwórzcie 4. kup, kupmy, kupcie 5. postaw, postawmy, postawcie 6. połóż się, połóżmy się, połóżcie się 7. napij się, napijmy się, napijcie się 8. uszyj, uszyjmy, uszyjcie 9. żyj, żyjmy, żyjcie 10. pokaż, pokażmy, pokażcie 11. kąp się, kąpmy się, kąpcie się

IV. 1. Po obiedzie oni pójdą na spacer.
2. Zapamiętałem wszystko, co pani mi powiedziała.
3. Pij ostrożnie, ten fruktowit jest zimny.
4. Myj się szybko, mamy mało czasu.
5. Nic dziwnego, że państwo się spóźnili.
6. Nic interesującego w tej sztuce nie zauważyłem.
7. Od czasu do czasu chodzimy do kawiarni.
8. Po lekcji musiałem odpocząć.
9. Na co masz apetyt?
10. Oni siedzieli przy stole.

14.

I. dopiero po dwunastej, już po drugiej, kwadrans po piątej, dwadzieścia po jedenastej, dwadzieścia siedem po dziewiątej, dziesięć po drugiej, trzynaście po ósmej

II. 1. do ciebie, do niego, do niej, do nich, do nich 2. ciebie, jego, jej, ich, ich 3. cię, go, ją, ich, je 4. cię, go, jej, ich, ich 5. o tobie, o nim, o niej, o nich, o nich 6. o tobie, o nim, o niej, o nich, o nich 7. ciebie, jego, jej, ich, ich 8. ciebie, go, jej, ich, ich 9. ci, mu, jej, im, im

III. 1. Kładę się spać bardzo późno, ale wstaję wczesnym rankiem.
2. On zawsze nakręca zegarek rano.
3. Jego zegarek nigdy się nie spóźnia i nie śpieszy. Chodzi dokładnie.
4. Wziąłem od niego pióro.
5. Jestem ciekaw(-a), kiedy do nas przyjedziecie?
6. Przyjedziemy do was za miesiąc.
7. Po miesiącu oni przyjechali.
8. Połóż bieliznę na tej półce.
9. Jestem pewien, że jutro obudzimy się późno.
10. Trzeba nastawić budzik, inaczej zaśpimy.

IV. 1. zasnęły 2. zgasło 3. wziąłem 4. minęły, napisali 5. zginął 6. zdjął 7. sprzątnęliśmy 8. znalazła 9. wsiadły 10. zmokły 11. stanął

15.

I. 1. Tadek zbudził Włodka za dwadzieścia pięć ósma.
2. Nie, Włodek goli się co drugi dzień.
3. Włodek zapomniał wziąć ze sobą mydło do golenia i wodę kolońską.
4. Biorę prysznic co drugi dzień.
5. Kąpię się wieczorem.
6. Wstaję o świcie.
7. Kładę się spać o północy.
8. Wychodzę z domu do pracy za kwadrans (piętnaście) dziewiąta.

II. 1. będę mógł 2. będą chcieli 3. będziecie miały 4. będziemy zawsze myślały 5. będą widzieli 6. będą jadły 7. będziemy siedzieli, będziemy zwiedzali 8. będę się kąpiała

III. pięć po pierwszej (godz. pierwsza pięć); piętnaście (kwadrans) po drugiej (godz. druga piętnaście); za dwadzieścia pięć dwunasta (godz. jedenasta trzydzieści pięć); pół do siódmej (godz. osiemnasta trzydzieści); za dwadzieścia piąta (godz. czwarta czterdzieści); dwadzieścia po dwunastej (godz. dwunasta dwadzieścia); pięć po dwunastej (godz. zero pięć); za dziesięć dziesiąta (godz. dwudziesta pierwsza pięćdziesiąt)

IV. 1. Zwykle wstaje się o godzinie siódmej.
2. Kołdrę, poduszkę i prześcieradło chowa się do tapczanu.
3. Pokój sprząta się wczesnym rankiem.
4. Zegarek nakręca się rano lub w południe.
5. Zęby myje się nad umywalką.
6. Obiad je się o godzinie drugiej.

16.

I. 1. W tej sztuce grali znakomici artyści.
2. Moi sąsiedzi nie mogli pójść do teatru.
3. Ci znani poeci spotkali się dziś z czytelnikami.
4. Moi znajomi siedzieli w trzecim rzędzie parteru.
5. Ci starzy nauczyciele zakończyli już pracę. ^
6. Sympatyczni urzędnicy wyszli z biura o godzinie trzeciej.
7. Ci mężczyźni bardzo mi się podobali.

II. ci sami, tacy sami, wielcy, jacy, tacy, którzy, mali, pierwsi, drudzy, trzeci, wasi, piękni, przeciętni, ostatni, gorący, wysocy, niscy, grubi, ciency, rosyjscy, niemieccy, angielscy, ciekawi, współcześni, starzy

III. 1. Obejrzeliśmy afisz z repertuarem kin.
2. W kinie „Stolica" grają (wyświetlają) polski film Pociąg.
3. Ten film wczoraj wszedł na ekrany kin warszawskich.
4. Jakie wrażenie wywarła (zrobiła) na państwu ta sztuka?
5. Mieliśmy miejsca na parterze, a nasi koledzy poszli na balkon.
6. Oni patrzyli przez lornetkę.
7. W przerwie oglądaliśmy widownię i foyer.
8. Bardzo mi przykro, że się spóźniłem.
9. Cały czas coś rozpraszało moją uwagę.
10. Ona mieszka na parterze.
11. Bardzo panie przepraszamy, że nie mogliśmy kupić biletów do „Teatru Dramatycznego".

17.

I. 1. Maryjka ma dwadzieścia trzy lata.
2. Ola ma dwadzieścia pięć lat.
3. Włodek ma dwadzieścia osiem lat.
4. Włodek jest starszy od Maryjki o pięć lat.
5. Ola jest młodsza od Włodka o trzy lata.
6. Maryjka jest młodsza od Oli o dwa lata.
7. Maryjka mieszka w Moskwie.
8. Maryjka jest. Rosjanką.
9. Maryjka jest studentką.
10. Włodek jest Rosjaninem.
11. Włodek jest aspirantem.
12. Maryjka urodziła się dwudziestego czwartego marca tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego roku w Moskwie.
13. Włodek jest obywatelem Związku Radzieckiego.
14. Maryjka i Włodek mają paszporty zwykłe.

II. 1. ciemniejsze, najciemniejsze 2. weselsi, najweselsi 3. weselsze, najweselsze 4. dowcipniejszy, najdowcipniejszy 5. tańsze, najtańsze 6. ciekawszemu, najciekawszemu 7. cieplejszy, najcieplejszy 8. trudniejszą, najtrudniejszą 9. ciekawszej, najciekawszej 10. łatwiejszy, najłatwiejszy.

III. 1. dwudziestu trzech lat 2. sześćdziesiąt lat 3. tysiąc dziewięćset czterdziestym piątym roku 4. trzydziesty pierwszy, tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego drugiego roku 5. pięćdziesięciu stron 6. dwudziestu pięciu (dwudziestoma pięcioma) samochodami 7. kilkaset stron 8. kilku języków obcych 9. dwudziestu, pięćdziesięciu, stu złotych 10. do dwóch kolegów

18.

I. 1. Warszawa została zniszczona przez faszystów.
2. Maryjka została zameldowana przez Olę.
3. Pałac Kultury i Nauki został zbudowany przez inżynierów i robotników radzieckich.
4. Gra aktorów została wysoko oceniona przez publiczność.
5. Ta powieść została napisana przez znakomitego pisarza.
6. Dramat Kruczkowskiego Niemcy został wystawiony przez zespół Teatru Współczesnego.

II. okupanci, przewodnicy, Niemcy, Francuzi, Anglicy, żołnierze, Polacy, aktorzy, ministrowie, mechanicy, królowie, studenci, sprzedawcy, panowie, oficerowie, ludzie, ambasadorowie, konduktorzy

III. 1. Kolumna króla Zygmunta znajduje się na Placu Zamkowym.
2. Stolica Polski została przeniesiona do Warszawy w XVII (siedemnastym) wieku.
3. Ministerstwo Kultury i Sztuki mieści się w pałacu Baczyńskich.
4. 140-lecie istnienia Uniwersytetu Warszawskiego obchodziliśmy w 1958 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym ósmym) roku.
5. Pomnik Kopernika został wzniesiony z inicjatywy Staszica.
6. Najstarsze parki Warszawy znajdują się w Alejach Ujazdowskich.

IV. 1. Od samego rana nasi znajomi zaczęli zwiedzać Warszawę.
2. Od wczoraj są oni w Warszawie.
3. W przyszłym tygodniu Maryjka i Włodek pojadą do Krakowa.
4. Następnego dnia po przyjeździe Maryjka była w teatrze.
5. On pracuje od ósmej do trzeciej.
6. Od chwili zakończenia wojny Polska buduje socjalizm.
7. W naszych czasach wszyscy walczą o pokój.
8. W czasie wojny Polacy walczyli o wolność i niepodległość.

20.

I. 1. On stara się o paszport na wyjazd do Polski.
2. One będą do mnie dzwoniły jutro po południu.
3. Pytają mnie o moje wrażenia z podróży do Związku Radzieckiego.
4. Słuchaliśmy koncertu muzyki kameralnej.
5. Po upływie godziny na zebraniu pozostało tylko kilka osób.
6. Jestem innego zdania.
7. Występy gościnne Teatru Polskiego cieszyły się dużym powodzeniem.
8. Delegacja składała się z dwudziestu dwóch osób.

II* 1. Słuchałam bezpośrednio koncertów polskich pianistek.
2. Zrozumiałem te kobiety.
3. Poznaję grane teraz utwory.
4. Proś przechodniów o informacje!
5. Pytaj milicjantów!
6. Znam Rosjanki.
7. Widzę ręce pianisty.
8. W tym sklepie sprzedaje się ryby.
9. On słyszał polskie skrzypaczki.

III. 1. ich 2. je 3. je 4. ich 5. ich 6. je 7. je 8. je 9. je

IV. 1. Wyście . . . . . zapoznali.
2. Niczegośmy . . . . . dowiedziały.
3. O coś pytał . . . . . ?
4. Gdzieście . . . . . byli?
5. Dlaczegoś . . . . . zadzwoniła?
6. Do kogoście dzwoniły?
7. Czyście jechali . . . . . ?

21.

I. 1. Марийка и Володя уже неделю в Польше.
2. Начиная с прошлой недели они осматривают Варшаву.
3. С 1959 года я работаю переводчиком.
4. Уже пять лет Володя живет в Москве.
5. С тех пор он учится польскому языку.
6. Уже месяц Марк ждет приезда Марийки и Володи.

II. 1. Przeszliśmy na drugą stronę ulicy.
2. Weszliśmy do tego pałacu.
3. Nie mogłem zorientować srę, gdzie jesteśmy.
4. Przeszłaś przez jezdnię.
5. W tym kierunku szło kilka tramwajów.
6. Wysiadł pan na czwartym przystanku.
7. Odpoczęłyśmy w tym parku.
8. Przy okazji obejrzałyśmy park.
9. Spojrzałem na plan miasta.

III. 1. bardziej 2. dłużej 3. więcej 4. ciekawiej 5. ciszej 6. młodziej 7. częściej 8. weselej 9. cieplej 10. więcej 11. lepiej 12. mniej, więcej 13. gorzej.

22.

I. 1. ze zwiedzenia 2. z obejrzenia 3. o przyniesienie 4. do rodziców
5. z domu 6. do profesora 7. do niego. 8. przez telefon

II. 1. wypełnienie dnia pracą 2. spotkanie pisarzy 3. poznawanie nowych ludzi 4. planowanie ciekawych wycieczek 5. zwiedzanie zabytków Krakowa 6. zobaczenie polskich gór i górali 7. pisanie listów 8. opisywanie wszystkich wrażeń 9. zamknięcie sklepów o godzinie 19 10. sprzątnięcie pokojów 11. przekazanie pozdrowień 12. wzięcie lekcji języka polskiego

III. Zapytany (-i), poznany (-i), poinformowany (-i)- przesunięty (-ci), znany (-i), zajęty (-ci), zwrócony (-eni), zbudzony (-eni), rządzony (-eni), zwiedzony, rzucony (-eni), zaproszony (-eni), zmuszony (-eni), stracony (-eni), umieszczony (-eni), rozwinięty (-ci), noszony (-eni)

23.

I. 1. Włodek napisał list do swego dawnego profesora.
2. Wykładał język polski na Uniwersytecie Moskiewskim.
3. Obecnie mieszka w Krakowie.
4. Maryjka i Ola wstąpiły po Włodka.
5. Po przeczytaniu listu wszyscy poszli na pocztę.
6. Włodek nie zrobił w liście żadnego błędu.
7. Na pierwszym miejscu pisze się nazwisko adresata, a dopiero potem nazwę miasta, ulicy, numer domu i mieszkania.

II. 1. Tutaj mówi się tylko po polsku.
2. Jeśli się nie ma telefonu w domu, dzwoni się z automatu telefonicznego.
3. Na ogół unika się błędów.
4. Listy wrzuca się do skrzynki pocztowej.
5. Po zdjęciu słuchawki czeka się na sygnał.
6. Następnie nakręca się właściwy numer.
7. Znaczki pocztowe nakleja się na kopercie.
8. Przy wejściu na perony okazuje się bilety.
9. Bilety sprzedaje się na kilka dni naprzód.

III. 1. kupiłbym. 2. a) zadzwoniłybyśmy 6) Chętnie byśmy do ciebie zadzwoniły . . . . 3. a) chcieliby, 6) Czy by państwo chcieli . . . . ? 4. a) pragnęłabym 6) Bardzo bym pragnęła . . 5. sprawiłaby 6. a) umiałyby 6) Teraz by już panie umiały ... 7. a) mogłaby 6) Czy by pani nie mogła . . . .?

IV. 1. Jechaliśmy (-łyśmy) w wagonie sypialnym.
2. Musimy jutro wstąpić do biura meldunkowego po paszport.
3. W tej księgarni są przyjmowane (przyjmują, przyjmuje się) zamówienia na książki zagraniczne.
4. Oni wysłali do Moskwy list polecony.
5. Ambasada radziecka w Warszawie mieści się w nowym gmachu.
6. Proszę państwa, proszę okazywać bilety miesięczne.
7. Sztuka współczesna poszukuje nowych form.
8. Podnosi się poziom kulturalny społeczeństwa.
9. Idź do sklepu spożywczego kupić coś do jedzenia.
10. W teatrach warszawskich wystawiają sztuki współczesne.

24.

I. 1. Proponowałem, żebyś skompletował (skompletowała) utwory Gałczyńskiego.
2. Radzę, żebyście kupili (kupiły) wszystkie dzieła Słowackiego.
3. Oni chcą, żebyśmy pochodzili (pochodziły) po księgarniach.
4. Postaram się, żebyście poznali (poznały) literaturę polską.
5. Proszę, żeby państwo zapoznali się z twórczością młodych poetów.
6. Rozkazał, żeby oficer przysłał mu żołnierzy.

II. 1. Mam możliwość pójścia dziś do teatru.
2. Zmuszę go do przyjazdu.
3. Rzucił palenie.
4. Postanowiłem nic nie mówić.
5. Oni obiecali przywieźć ze sobą wiersze.
6. Zamierzam (mam zamiar) przejrzeć ten utwór.
7. Proszę przynieść (o przyniesienie) wody.
8. Ona zaczęła interesować się dziećmi.
9. Mam zwyczaj wstawać o (godzinie) szóstej.
10. Uważam za konieczne zaznajomić się (zaznajomienie się) ze Słotonikiem języka polskiego.

III. 1. naszemu gościowi 2. panu 3. dziecku 4. matce i ojcu 5. mężowi 6. synowi 7. temu chłopcu 8. sprzedawcy 9. siostrze 10. temu człowiekowi 11. pisarzowi i poecie.

26.

I. 1. Gdybym miała dużo pieniędzy, kupiłabym sobie samochód.
2. Gdybyśmy byli w Warszawie, przede wszystkim obejrzelibyśmy (byśmy obejrzeli) Stare Miasto.
3. Gdyby było ciepło, wykąpałabym się w rzece.
4. Jeślibyś dostał bilety, poszłybyśmy na tę sztukę.
5. Gdybyś była blisko, czułbym się szczęśliwy.
6. Jeślibyśmy pozostali u ciebie, spóźnilibyśmy się na ostatni autobus.

II. 1. ładniejszy/najładniejszy 2. bielsze i bardziej miękkie (miększe)/najbielsze i najbardziej miękkie (najmiększe) 3. prostszy/najprostszy 4. piękniejsza/najpiękniejsza 5. głębsze/najgłębsze 6. bardziej wartościowy/najbardziej wartościowy 7. milsza/najmilsza 8. bardziej rewolucyjny/najbardziej rewolucyjny 9. bardziej interesująca/najbardziej interesująca.

III. 1. Muszę pójść na uniwersytet.
2. Powinienem już iść.
3. Muszę porozmawiać z kolegą.
4. Jeśli chcemy pojechać do Krakowa, powinniśmy (musimy) najpierw kupić bilety.

5. Oni powinni być tu o (godzinie) dziewiątej.
6. Wszystko musi się zmienić w tym mieście.
7. Oni powinni go za to ukarać.
8. Człowiek musi umrzeć.
9. Ten człowiek powinien umrzeć.

27.

I. uczenie się, zachwycanie się, zgodzenie się, zwrócenie się, żegnanie się, spotkanie się, przesiadanie się, opalanie się, zastanawianie się, śmianie się, spóźnianie się, kąpanie się, nudzenie się, odwracanie się

II. 1. Nie było się nawet z kogo śmiać.
2. Tu nie ma się gdzie kąpać.
3. Nie mamy dokąd (gdzie) dziś pójść.
4. Tam nie było na co patrzeć.
5. Nie mieliśmy z kim rozmawiać.
6. Nie mam kiedy was (pani, pana, państwa) przyjąć.
7. Nie będzie kiedy zjeść obiadu.
8. W niedziele i święta na plaży nie ma się gdzie nawet położyć.
9. Nie miał kto tego zrobić.
10. Nie mamy co czytać.

III. 1. Na plaży nie ma nikogo z rana i przed południem, i to jedynie w dni powszednie.
2. Na plaży jest dużo ludzi w niedzielę.
3. Tadek chodzi nad Wisłę lub na pływalnię z samego rana lub o zachodzie słońca.
4. Chodzę na spacer -f одно из приведенных определений времени.
5. Pracuję tylko w dni powszednie.
6. Tak, można dzwonić do mnie o każdej porze dnia.
7. Nie, nie skończę tej pracy przed niedzielą.
8. Nie, Francja leży na zachodzie Europy.
9. Tak (или: nie) wstaję o wschodzie słońca.
10. Nie, Związek Radziecki leży na wschód od Polski.

28.

I. 1. Nie, Włodek nie przypomniał sobie nazwy restauracji.
2. Nazwę restauracji przypomniał Włodkowi Tadek.
3. Tak, Marek przypomina sobie wszystkie szczegóły pobytu w Moskwie.
4. Tak, Maryjka przypomniała Markowi, jak razem kupowali książki w Moskwie.
5. Tak, Maryjce sprawia trudność rozumienie nazw dań.
6. Dwie zupy ogórkowe, jeden rosół, jeden bulion z pasztecikiem, jedną zupę szczawiową.
7. Wątróbkę, schab pieczony, omlet ze szpinakiem, pierożki z mięsem.
8. Dwa kompoty z truskawek, kompot z jabłek i lody.

II. 1. usiedliśmy
2. spojrzałeś, przypomniałeś sobie
3. siedzieli
4. podszedł, przyniósł
5. brali(ły)ście, wzięli(ły)ście
6. miałem(-am)
7. mógł

8. kładł
9. przywiozła
10. przywieźli
11. zawiózł
12. napiła się
13. starły
14. pomógł

III. 1. O czym miałem ci przypomnieć?
2. Przed odjazdem mamy jeszcze zwiedzić muzeum.
3. Dokąd mamy dziś iść na obiad?
4. Mieli przyjechać o świcie i do tej pory jeszcze ich nie ma.
5. Ma pani przepisać to natychmiast.
6. Poradź, co mamy wybrać!
7. Cóż miałem tam robić?
8. Z czego mam się cieszyć?
9. Miałem wybrać się na spacer, ale się rozmyśliłem.
10. Jakże mam go zrozumieć, jeśli mówi jednym tchem.
11. Nie mogę sobie przypomnieć, do kogo powinienem dziś zadzwonić.

29.

I. obce pochodzenie, waluta obca, wina zagraniczne, papierosy zagraniczne, ministrowie spraw zagranicznych, wyroby zagraniczne, paszport zagraniczny, wyjazd zagraniczny, rynek zagraniczny, polityka zagraniczna, języki obce, obce kraje, prasa zagraniczna.

II. 1. nadaje się (nadawano)
2. nadano
3. podejmowano (podejmuje się, podjęto)
4. zorganizowano (organizowano, zorganizowano)
5. negowano
6. zamknięto
7. wznowiono
8. omówiono
9. organizowano

III. 1. dwudziestu pięciu tysiącach 2. kilkudziesięciu tysięcy 3. kilkunastu 4. stu 5. kilkunastu 6. dwudziestu jeden 7. dziesięciu 8. dwóch

30.

I. wprowadzić kogoś w błąd, wprowadzić kogoś do pokoju, spódnica w kratę, droga do Berlina, pójść na uniwersytet, pójść do fabryki, pracować w fabryce, grać w karty, pójść do sklepu po chleb, przyjechać na dwunastą w nocy, dowiedzieć się czegoś od znajomych, słuchać koncertu przez radio

II. rzeczy/rzeczy, dniu/dni, wiadomości/wiadomości, wiośnie/wiosen, koledze/kolegów, ręce/rąk, gwieździe/gwiazd, zjeździe/zjazdów, łżie/łez, części/części, lekcji/lekcji, nocy/nocy, partii/partii, panu/panów, miejscu/miejsc, oku/oczu, uchu/uszu, Kosjaninie/Rosjan, Amerykaninie/Amerykanów, wodzie/wód, nodze/nóg, Bułgarze/Bułgarów, wietrze/wiatrów, ciele/ciał, 'lesie/lasów, narzędziu/narzędzi, wybrzeżu/wybrzeży, morzu/mórz, polu/pól, święcie/świąt

III. 1. powinniśmy 2. powinniśmy (musimy) 3. musimy 4. powinniśmy 5. mam, muszę, powinienem (powinnam) 6. mam, muszę, powinienem (powinnam) 7. powinni 8. miał, powinien był

31.

1. 1. On pali papierosa.
   2. Zapalamy ogień.
   3. One dopiero co (tylko co) wróciły z Polski.
   4. Przez roztargnienie zgubiła zegarek.
   5. Jechali w jednym z przednich wagonów pociągu elektrycznego.
   6. Podstawiono pociąg na godzinę przed odjazdem.
   7. Przez was omal się nie spóźniliśmy.
   8. Od pewnego czasu rzuciłem palenie.
   9. Dziś nie mamy co robić.
   10. Nie ma komu (nie ma kto) się o nas zatroszczyć (nami zaopiekować).

II. 1. zarezerwowano 2. zabroniono 3. zwiedzono 4. podstawiono 5. kupiono 6. opuszczono

III. wychodząc(y), dziękując(y), widząc(y), wiedząc(y), jedząc(y), mając(y), idąc(y), biorąc(y), niosąc(y), wioząc(y), mogąc(y), drąc(y), kładąc(y), chcąc(y), będąc(y), opierając(y) się, częstując(y), myjąc(y) się, żyjąc(y), stojąc(y), dając(y), budząc(y), pisząc(y), śpiąc(y), jadąc(y), lecąc(y), rosnąc(y)

32.

I. 1. Pociąg do Krakowa spóźnił się o czterdzieści pięć minut.
   2. Nasi znajomi przyjechali do Krakowa po północy.
   3. Pokoje hotelowe zamawia się w recepcji.
   4. Pokój czteroosobowy kosztuje o dwadzieścia złotych drożej od pokoju trzyosobowego.
   5. Doba hotelowa trwa w Polsce od godziny osiemnastej do osiemstej.
   6. Polacy w kraju mają dowody osobiste.
   7. Paszporty mają cudzoziemcy.
   8. Nasi znajomi przyjechali do Krakowa dnia 2ł (dwudziestego pierwszego) lipca.

II. 1. po portmonetkę, w pokoju 2. o dowody osobiste 3. o najbliższy hotel 4. na śniadanie do baru mlecznego 5. przed rokiem (или: rok temu) 6. od pierwszego maja 7. przez cudzoziemców 8. do muzeów i kościołów.

III. 1. Przepraszam panią (pana, panie, panów, państwo), czy...
   2. Przepraszam panią (pana, panie, panów, państwo)... (+ bardzo).
   3. Dziękuję pani (panu, paniom, panom, państwu).
   4. Dzień dobry pani (panu, paniom, panom, państwu); dobry wieczór pani itd.
   5. Do widzenia pani (panu, paniom, panom, państwu). Dobranoc pani itd.

33.

I. 1. Nie chcę tu dłużej stać.
   2. Nagle przede mną stanął mój dawny znajomy.
   3. Stanęli przy wejściu (или: wyjściu) na perony.
   4. Zegarek stanął.
   5. (On) zaczął czytać.
   6. Co się z nim stało w ciągu tego roku (przez ten rok)?

7. (On) został inżynierem.
8. Rozmowy stawały się weselsze.
9. Stawał się coraz bardziej ponury.
10. Stanąć pod drzewem.
11. Uniwersytet Jagielloński, który stał się ośrodkiem postępu i humanizmu, będzie wkrótce obchodzić 600-(sześćset)lecie swego istnienia.
12. Według legendy ludowej Kraków został założony przez Kraka, który zwyciężył strasznego smoka.
13. W XVI wieku do Krakowa, który stał się ośrodkiem polskiego renesansu, przyjeżdżają zagraniczni architekci.
14. Jednym ze starych obyczajów Krakowa jest hejnał mariacki, który przypominał i przypomina o wypędzeniu Tatarów.

II. 1. Kraków został włączony w granice państwa polskiego za panowania Mieszka Pierwszego.
2. Na Rynku krakowskim wznieniono ratusz, Sukiennice i kościół Mariacki.
3. Uniwersytet Jagielloński został założony za panowania króla Kazimierza Wielkiego.
4. Zamek Wawelski został przebudowany w XVI wieku.
5. Hejnał mariacki, lajkonik i szopki krakowskie.
6. Krakowskie Planty założono w XIX wieku na miejscu dawnych fos i murów obronnych.

34.

I. 1. na anginę 2. na grypę 3. z nudów 4. na zapalenie płuc 5. do wszystkich jego wskazówek 6. za chorego 7. od ciebie 8. za czasów 9. za panowania 10. Po najazdach 11. rady

II. 1. nikt 2. przez nikogo 3. na nikogo (na nic) 4. niczym, 5. nic, o niczym 6. nic 7. nic 8. nic 9. (nikogo) 10. nic 11. do niczego 12. nikogo 13. od nikogo (или: nikomu) 14. nic 15. do nikogo 16. nic (niczego).

III. 1. powinienem (powinnam) 2. muszę (powinienem) 3. muszę 4. powinienem 5. musimy 6. mam, muszę (lub: powinienem)

35.

I. 1. Pracują dwaj (czterej) sprzedawcy, pracuje dwóch (czterech, pięciu) sprzedawców i dwie (cztery) sprzedawczynie, pięć sprzedawczyń.
2. Dwaj, czterej profesorowie egzaminują studentów (dwóch, czterech, pięciu profesorów egzaminuje).
3. Dwaj, czterej turyści zwiedzają (dwóch, czterech, pięciu turystów zwiedza).
4. Dwaj (czterej) kelnerzy i dwie (cztery) kelnerki obsługują (dwóch, czterech, pięciu kelnerów i pięć kelnerek obsługuje).
5. Idą moi dwaj, czterej bracia (idzie moich dwóch, czterech, pięciu braci). '
6. Grają dwaj, czterej aktorzy (gra dwóch, czterech, pięciu, aktorów).
7. Te dwa, cztery ptaki podobają się (pięć ptaków podoba się).
8. Dwaj, czterej kasjerzy sprzedają (dwóch, czterech, pięciu kasjerów sprzedaje).

II. 1. ktokolwiek 2. z kimkolwiek 3. ktokolwiek 4. kiedykolwiek 5. dokądkolwiek (gdziekolwiek) 6. gdziekolwiek 7. o czymkolwiek 8. czegokolwiek 9. jakiegokolwiek 10. którąkolwiek.

III. 1. W sklepie C.P.L.i A.
2. Nasi znajomi byli w trzech działach.
3. W dziale tkanin artystycznych można kupić wstążki, dywaniki, maty.
4. Lalki, bransoletki, korale, szkatułki.
5. Z farbowanych pestek ogórka.
6. Ponieważ uważała, że są mniej oryginalne.
7. Ludowe naczynia, dzbanki, talerze.
8. Korale, lalkę ze słomy i ludową chustkę na głowę.
9. Dla siebie portfel i popielniczkę, dla Lidy dwie lalki.

36.

I. 1. Dwaj znani artyści otrzymali (dwóch znanych artystów otrzymało)
2. kilku młodych sprzedawców.
3. kilkudziesięciu urzędników
4. kilkunastu studentów rosyjskich
5. czterej uprzejmi kelnerzy (obsługuje czterech uprzejmych kelnerów)
6. Trzech naszych kolegów wyjechało (trzej nasi koledzy wyjechali)
7. dwóch moich znajomych

II. podróże, nieporozumienia, liście, listy, pieczenie, kierowcy, kelnerzy, krawcy, szewcy, fryzjerzy, ręce, czoła, wieże, loże, palce, dworce, przechodnie, ruchy, brzuchy, kuchnie, stacje, przystanki, Niemcy, przyjaciele, dzwonki, psy, kościoły

III. 1. zdarzyło mi się 2. wznosili 3. gratulował 4. usiedliśmy 5. uczyła się 6. nie było

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO „WIEDZA POWSZECHNA” — WARSZAWA

STANISŁAW KAROLAK **DANUTA WASILEWSKA**

УЧЕБНИК ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКА

Zeszyt 9

СЛОВАРЬ
УКАЗАТЕЛЬ ГРАММАТИЧЕСКИХ ВОПРОСОВ

ПОЛЬСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

A

a	а, и
abonen*t м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*c*i**e**, *мн.* -*c***i**	абонент
absolutn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	абсолютный
aby	чтобы
adres *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	адрес
a*t м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*c*i**e**, *мн.* -*c***i**	адресат, получатель
adres**ować** (*do kogo*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	писать адрес, адресовать
afisz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	афиша
agraf*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	английская булавка
akademi**a** *ж.*, *пр.* -**i**	академия; торжественное заседание
ak*t ж.*, *род.* -**u**, *пр.* -*c*i**e**	действие, акт
aktor *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y**	актер
aktor*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	актриса
aktywis*t***a** *м.*, *пр.* -*ści***e**, *мн.* -*ści*	активист
akurat	как раз
albo	или, либо
album *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	альбом
ale	но
ależ	ну и, ну
alfabe*t ж.*, *род.* -**u**, *пр.* -*c*i**e**	азбука, алфавит
ambasa*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	посольство
ambasado*r м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* **-owie**	посол
Amerykanin *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**, *мн.* Amerykan**ie**	американец
Amerykan*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	американка
amerykan*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	американка (раздвижная кресло-тахта)
anegdo*t***a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	анекдот
angin**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	ангина
Angiel*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	англичанка
angiels*k***i**, *лм.* -*c***y**	английский
Angli*k ж.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y**	англичанин
ani... ani	ни... ни
ankie*t***a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	анкета
antykwariat *ж.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	букинистический магазин
aparat *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	аппарат
aparat radiowy	радиоприемник

apety**t** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	аппетит
apte*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	аптека
architek**t** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**, *мн.* -*c***i**	архитектор
architektur**a** *ж.*, *пр.* -*rz***e**	архитектура
arcydzieł**o** *ср.*, *пр.* -*l***e**	шедевр
arkusz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	лист
armi**a** *ж.*, *пр.* -**i**	армия
artykuł *ж.*, *род.* -**u**, *пр.* -*l***e**	статья
artys*t***a** *м.*, *род.* -*ści***e**, *мн.* -*śc***i**	артист, художник
artyst*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	артистка
artystyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	артистический, художественный
arystokracj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	аристократия
aspiran**t** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**, *мн.* -*c***i**	аспирант
aspiryn**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	аспирин
atmosfe**r**a *ж.*, *пр.* -*rz***e** .	атмосфера, настроение
atrament *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	чернила
autobus *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	автобус
autobusowy	автобусный
autoka**r** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	автокар
automa**t** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	автомат
auto**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y**	автор
autor*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	автор (женщина)
awizo	с вызовом
aż	вплоть до, пока

B

b**ać** się (*o co*) *несов.*, b**oję**, b*oisz*	бояться (за что)
bagaż *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	багаж, вещи
bagażowy	багажный
balkon *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	балкон
banalny, *лм*, -**i**, *нар.* -**ie**	банальный
banknot *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	купюра
bar *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	закусочная, бар
bardzo	очень
barok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	барокко
barszcz *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	борщ
baszt**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	башня
baw**ić** *несов.*, -**ię**, -**isz** zabawić	развлекать
baw**ić** się *несов.*, -**ię**, -**isz** zabawić się	развлекаться, играть
befsztyk *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	бифштекс
beret *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	берет
berliński, *лм.* -*c***y**	берлинский
bez (*czego*)	без
bezczelny, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	нахальный
bezczynny, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	праздный (*нар. также*: без дела)
beznadziejny, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	безнадежный
bezpośredni, *лм.* -**i**, *нар.* -**io**	прямой, непосредственный
bezużyteczny, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	ненужный
biały, *лм.* -*l***i**, *нар.* -**o**	белый
biblioteczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	книжный шкаф

bibliote*k*a *ж.*, *пр.* -*c*e	библиотека; книжный шкаф
bi**ec** *несов.*, -**gnę**, -**gniesz**	бежать
bieg**ać** *несов.*, -**m**	бегать
bieliz*n*a *ж.*, *пр.* -*źni*e	белье
biern**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	пассивный
bieżąc**y**	текущий
bile*t м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci*e	билет
bilete*r м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz*e, *мн.* -*rz*y	контролер
biletowy	билетный
biszkop*t м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci*e	бисквит
bitek *м.*, (tk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	отбивное мясо
biurk**o** *ср.*, *пр.* -**u**	письменный стол
biu*r***o** *ср.*, *пр.* -*rz*e	бюро, учреждение
blankie*t м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci*e	бланк
blis*k*i, *лм.* -*c*y, *нар.* -**o**	близкий
bluzeczk**a** *ж.*, *пр.* -*c*e	кофточка
bluz*k*a *ж.*, *пр.* -*c*e	блузка
błą*d м.*, (ę) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi*e	ошибка
błądz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz**	блуждать, бродить; водить
błędn**y**, *нар.* -**ie**	ошибочный
błękit *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci*e	синева
błog**i**	блаженный
błot**o** *ср.*, *пр.* -*ci*e	болото, грязь
bo	потому что, так как
bogat**y**, *лм.* -*c*i, *нар.* -**o**	богатый
bohate*r м. род.* -**a**, *пр.* -*rz*e, *мн.* -**owie**	герой
bo**ja** *ж.*, *пр.* bo**i**	бакен
bole**ć** *несов.*, -**i** zaboleć	болеть
bordo нескл.	бордо
borów*k*a *ж.*, *пр.* -*c*e	ягода брусники
botaniczny	ботанический
ból *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	боль
brać (*od kogo*, *skąd*) *несов.*, b**iorę**, b**ierzesz** wziąć	брать, принимать
brak (*czego*)	не хватает
brama *ж.*, *пр.* -**ie**	ворота
bransolet*k*a *ж.*, *пр.* -*c*e	браслет
brat *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci*e, *мн.* -*ci*a	брат
brązow**y**	коричневый
bro*d*a *ж.*, *пр.* -*dzi*e, *род. мн.* (*ó*)	борода
bro**ń** *ж.*, *пр.* -**ni**	оружие
broszk**a** *ж.*, *пр.* -*c*e	брошка
brzeg *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	берег; край
brzesk**i**, *лм.* -*c*y	брестский
brzuch *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	живот
brzydk**i**, *м.* -*c*y, *нар.* -**o**	некрасивый
bud**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** zbudować	строить
budynek *м.*, (nk) *род.* -**u**, пр. -**u**	здание, дом
budy**ń** *м.*, *род.* -**niu**, *пр.* -**niu**	пудинг
budz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** zbudzić	будить

budz**ić** się *несов.*, -**ę**, -**isz** — просыпаться
  zbudzić się
budzik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — будильник
bufe*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — буфет
bukie*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — букет
bulion *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — бульон
Bułga*r* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** — болгарин
Bułgar*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — болгарка
bułgars*k***i**, *лм.* -*c***y** — болгарский
bułk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — булка
buraczk**i** *мн.*, *род.* -**ów** — свекла тушеная
bursztyn *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — янтарь
burz**a** *ж.*, *пр.* -**y** — гроза, буря
butel*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — бутылка
by — чтобы
by**ć** *несов.*, jest**em**, jest**eś**, **są** — быть
byle co — что-либо, что попало
byle gdzie — где-либо, куда-либо, куда попало
byle jak — кое-как, как-нибудь, спустя рукава
byle jaki — кое-какой, какой-либо
byle kto — кто-либо
bywa**ć** *несов.*, -**m** — бывать

C

całkiem — вполне
całkowit**y**, *лм.* -*c***i**, *нар.* -*ci***e** — полный (*нар.*; полностью, вполне)

cało**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — целое
cał**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — целовать
  pocałować
cał**y**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -**o** — весь, целый
ce*ch***a** *ж.*, *пр.* -*sz***e** — черта
celni*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — таможенник
celn**y** — таможенный
cen**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — цена
ceni**ć** *несов.* -**ię**, -**isz** — ценить
cennik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — прейскурант
cenn**y**, *лм.* -**i** — ценный
centrala *ж.*, *пр.* -**i** — коммутатор; центральное управление

centraln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — центральный
charakterystyczn**y**, *нар.* -**ie** — характерный
chci**eć** *несов.*, -**ę**, -**esz** — хотеть
chę**ć** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — желание, охота
chętn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — охотный
Chińska Republika Ludowa — Китайская Народная Республика

chleb *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** — хлеб
chłodn**y**, *нар.* -**o** — прохладный, холодный
chłop *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**, *мн.* -**i** — крестьянин

chłop**iec** *м.*, (pc) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — парень, мальчик, мальчишка

chmur**a** *ж.*, *пр.* -*rz***e** — туча
chmurz**yć** się *несов.*, -**ę**, -**ysz** — хмуриться; (небо) покрывается тучами
zachmurzyć się
choci**aż** — хотя, хотя бы
choć — хотя
choćby — хотя бы
chodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** — ходить
chorob**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — болезнь
chor**ować** (*na co*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — болеть
zachorować
cho*r***y**, *лм.* -*rz***y** — больной
chow**ać** (*gdzie*) *несов.*, -**m** — прятать; хранить
schować
chrap**ać** *несов.*, -**ię**, -**iesz** — храпеть
chrzan *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — хрен
chusteczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — платочек, платок
chust*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — платок
chwil**a** *ж.*, *пр.* -**i** — момент, минута, мгновение

chyb**a** — пожалуй, кажется, вероятно, наверное

chytr**y**, *лм.* -*rz***y**, *нар.* -*rz***e** — хитрый
ciał**o** *ср.*, *пр.* -*el***e** — тело
ciastk**o** *ср.*, *пр.* -**u** — пирожное
ciągł**y**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -*l***e** — постоянный, беспрерывный (*нар. также*: все время)

ciągn**ąć** (się) *несов.*, -**ę**, -**iesz** — тянуть(ся)
ci*ch***y**, *лм.* -**si**, *нар.* -**o** — тихий
ciekaw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — интересный
cielęc**y** — телячий
ciemnoś**ć** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — темнота, тьма
ciemn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — темный
cien*k***i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o** — тонкий
cie**ń** *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* -**niu** — тень
ciepł**y**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -**o** — теплый
cieszy**ć** się (*z czego*, *czym*) *несов.*, -**ę**, -**ysz** — радоваться
ucieszyć się
ciężk**i**, *лм.* **-***c***y**, *нар.* -**o** — тяжелый
ci**snąć** *несов.*, -**śnie** — жать
co — что
coraz (+ *сравн. степень*) — всё (+ *сравн. степень*)
coś — что-нибудь, что-то
cokolwiek — что-либо
córk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — дочь
cóż — что ж(е)
crawl (*произн.* [*krayl*]) — кроль
cudzoziem**iec** *м.*, (mc) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**y**; — иностранец
cuk**ier** *м.*, (kr) *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — сахар
cukier**e**k *м.*, (rk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — конфета
cukierni**a** *ж.*, *пр.* -**i** — кондитерская
cykl *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — цикл
cynaderk**i** *мн.*, *род.* (-*re*k) — кушанье из почек

cytryn**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — лимон
cytrynow**y** — лимонный
czajnik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — чайник
czap*k*a *ж.*, *пр.* -*c***e** — шапка
czarn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — черный
czas *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — время
czasami, czasem — иногда, подчас
czasopi*sm***o** *ср.*, *пр.* -*śmi***e** — журнал
czek**ać** (*na co*) *несов.*, -**m** — ждать
poczekać, zaczekać
czekola*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e** — шоколад
czekoladow**y** — шоколадный
czep**e**k *м.*, (pk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — купальная шапочка
czerw**ie**c *м.*, (wc) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — июнь
czerwien**ić** się *несов.*, -**ię**, -**isz** — краснеть
zaczerwienić się
czerwon**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — красный
czes**ać** (się) *несов.*, -**szę**, -**szesz** — причесывать(ся)
uczesać (się)
częst**ować** (się) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — угощать(ся)
poczęstować (się)
częst**y**, *лм.* -*ści***, *нар.* -**o** — частый
częściow**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — частичный (*нар. также*: отчасти)

część *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — часть, отделение
człon**e**k *м.*, (nk) *род.* -**a**, *пр.* -u (*мн.* -**owie**; -**i**) — член
człowiek *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* ludzi**e** — человек
czoł**o** *ср.*, *пр.* -*l***e**, *род. мн.* (*ó*) — лоб
czu**ć** (się) *несов.*, -**ję**, -**jesz** — чувствовать (себя)
poczuć (się)
czupryn**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — волосы, чуб
czwart**e**k *м.*, (tk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — четверг
czwo**ro**, *род.* -**ga** — четверо
czy — ли, или
czyj — чей
czyjkolwiek — чей-либо
czyj**ś** — чей-то, чей-нибудь
czynno**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, мн. -**ci** — действие
czynn**y** — работает, открыт
czy*st***y**, *лм.* -*ści***, *нар.* -**o** — чистый
czyt**ać** *несов.*, -**m** — читать
przeczytać
czytelni**a** *ж.*, *пр.* -**i** — читальня, читальный зал
czytelni*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — читатель
czyż(by) — разве, неужели

C

ćwicz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** — упражняться, тренировать

ćwierć — четверть

D

dach *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	крыша
da**ć** *сов.*, -**m**, -**dzą**	дать
dale*k***i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o**	далекий
dancing (произн. [*дансинк*]) м., род.-**u**, пр. -**u**	танцы, дансинг
dan**e** *мн.*, *род.* -**ych**	данные
dan**ie** *ср.*, *пр.* -**u**	блюдо
daremn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	тщетный, напрасный
dat**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	число, дата
daw**ać** *несов.*, -**ję**, **jesz** dać	давать
dawn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o**	прежний, бывший, давний
debat**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	дебаты
decyd**ować** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz** zdecydować się	решаться
defilad**a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	парад
dekoracj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	декорация
delegacj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	делегация
delikates**y** *мн.*, *род.* -**ów**	деликатесы
denerw**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** zdenerwować	раздражать
denerw**ować** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz** zdenerwować się	нервничать, волновать-ся
depesz**a** *ж.*, *пр.* -**y**	телеграмма
dese**ń** *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* -**niu**	узор, рисунок
deser *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	сладкое
deszcz *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	дождь
diament *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	алмаз
die*t***a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	диета
dla (*czego*)	для, ради
dlaczego	почему
dlatego	потому, поэтому
dło**ń** *ж.*, *пр.* -**ni**	ладонь; рука
dług**i**, *лм.* -*dz***y**, *нар.* -**o**	долгий, длинный
dn**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	дно
do (czego)	в (+ вин.), к, до, для
dob**a** *ж.*, *пр.* -**ie**, *род. мн.* (*ó*)	сутки; эпоха
dobranoc!	спокойной ночи!
dob*r***y**, *лм.* -*rz***y**, *нар.* -*rz***e**	хороший, добрый
doczek**ać** się *сов.*, -**m**	дождаться
doczep**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	прицепить
dogadza**ć** *несов.*, dagadza (*komu*)	устраивать (кого)
doj**echać** *сов.*, -**adę**, -**edziesz**	доехать, проехать
doj**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz**	дойти, пройти
dokąd	куда
dokądkolwiek	куда-либо
dokładn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	точный, аккуратный
dokoła	вокруг, кругом
dokon**ać** *сов.*, -**m**	совершить
doktor *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y**	доктор
doleg**ać** *несов.*, doleg**a**	болеть
dom *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	дом
dopiero	только (о времени)

dopóki — пока; до тех пор, пока
do przodu — вперед
doradz**ić** *сов.*, -**ę** -**isz** — посоветовать
doros**ły**, *лм.* -**śli** — взрослый
dorówn**ać** (*komu*) *сов.*, -**m** — сравняться
dorsz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — треска
doskonał**y**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -*l***e** — совершенный, великолепный

dost**ać** *сов.*, -**nę**, -**niesz** — достать, получить
dostateczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — достаточный
dosyć — довольно, хватит, достаточно

dość — довольно, хватит, достаточно

doświadczeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — опыт, испытание
dotąd — до сих пор, до этого места

dotychczas — до сих пор
dowcip *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — острота, шутка, анекдот

dowcipn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — остроумный
dowiad**ywać** się (*czego*, *o czym* o*d kogo*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — узнавать
dowiedzieć się
dow**ó***d* osobisty **м**., (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e** — паспорт, удостоверение личности

dozorca *м.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**y** — дворник
dramat *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — драма
dramatyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — драматический, драматичный

dreszcz**e** *мн.*, *род.* -**y** — озноб, дрожь
drobiazg *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — мелочь, пустяк, безделушка

drobn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — мелкий, маленький
dr**ó**b *м.*, (**o**) *род.* -**iu**, *пр.* -**iu** — домашняя птица
dro*g***a** *ж.*, *пр.* -*dz***e**, *род. мн.* (*ó*) — дорога
drogeri**a** *ж.*, *пр.* -**i** — парфюмерия
dro*g***i**, *лм* -*dz***y**, *нар.* -**o** — дорогой
drw**ić** (*z czego*) *несов.*, -**ię**, -**isz** — насмехаться, издеваться
zadrwić
d**rzeć** *несов.* d**rę**, d**rzesz** — рвать
drzem**ać** *несов.*, -**ię**, -**iesz** — дремать
drzew**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — дерево
drzw**i** *мн.*, *род.* -**i** — дверь
drż**eć** (*o co*) *несов.*, -**ę**, -**ysz** — дрожать
dum**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — гордость
dumn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — гордый
duszn**y**, *нар.* -**o** — душный
dużo — много
duż**y**, *лм.* -*z***i** — большой
dwoj**e**, *род.* -**ga** — оба, двое
dwo**rzec** *м.*, *род.* -**rca**, *пр.* -**rcu** — вокзал
dw**ó***r м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — двор; жилой дом помещика

dym *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — дым

dyplomatyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	дипломатический, дипломатичный
dyrekcj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	управление
dyrektor *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y**	директор
dyscyplin**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	дисциплина
dyskusj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	дискуссия
dywan *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	ковер
dywani*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	коврик
dyżur *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	дежурство
dyżurn**y** *м.*, *мн.* -**i**	дежурный
dział *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*l***e**	отдел
działacz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	деятель
działalno**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**	деятельность
dzieciństw**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	детство
dzieck**o** *ср.*, *пр.* -**u**, мн. dziec**i**	ребенок
dziedzin**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	область
dzieje *мн.*, *род.* -**ów**	история
dzielnic**a** *ж.*, *пр.* -**y**	район
dzieł**o** *ср.*, *пр.*-*l***e**	произведение
dziennik *м.*, *род.* -**a**. *пр.* -**u**	дневник; известия, новости
dziennikar*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	журналистка
dziennikarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	журналист
dzień *м.*, *род.* **dnia**, *пр.* **dniu**	день
dziewcz**ę** (*ед. поэт.*), *мн.* dziewczęt**a**	девушка
dziewczyn**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	девушка
dzię**kować** (*komu*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** podziękować	благодарить
dziki *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o**	дикий
dzisiaj, dziś	сегодня
dzisiejsz**y** *лм.* -*s***i**	сегодняшний
dziur**a** *ж.*, *пр.* -*rz***e**	дыра
dziur*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	щель, скважина
dziw**ić** się *несов.*, -**ię**, -**isz** zdziwić się	удивляться
dziwn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	странный, удивительный
dzbanek *м.*, (nk) *род.* -**a**, пр. -**u**	кувшин
dzwonek *м.*, (nk) *род.* -**a**, пр. -**u**	звонок
dzwoni**ć** (*do kogo*) *несов.*, -**ię**, -**isz** zadzwonić	звонить
dżdżyst**y** *нар.* -**o**	дождливый
dżem *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	джем
dźwięk *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	звук
dźwig**ać** *несов.*, -**m**	тащить, нести

E

Egipt *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	Египет
egzamin *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	экзамен
egzamin**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	принимать экзамен(ы)
egzemplarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	экземпляр
ekonomis**ta** *м.*, *пр.* -*ści***e**, *мн.* -*ści*	экономист

ekran *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	экран
elegancki, *лм.* -**cy**, *нар.* -**o**	элегантный
elektryczny	электрический
element *м.*, *род.* -**u**, *пр.*-**cie**	элемент .
encyklopedia *ж.*, *пр.* -**i**	энциклопедия
epoka *ж.*, *пр.* -**ce**	эпоха
esencja *ж.*, *пр.* -**i**	заварка
etiuda *м.*, *пр.* -*dzi***e**	этюд
Europa *ж.*, *пр.* -**ie**	Европа

F

fabryka *ж.*, *пр.* -**ce**	фабрика
fakt *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**cie**	факт
fala *ж.*, *пр.* -**i**	волна
fantazja *ж.*, *пр.* -**i**	фантазия
farbować *несов.*, -**uję**, -**ujesz** ufarbować	красить
fasolka *ж.*, *пр.* -**ce**	фасоль
faszerowany	фаршированный
felieton *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	фельетон
fikcja *ж.*, *пр.* -**i**	вымысел
filet *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**cie**	филе
filharmonia *ж.*, *пр.* -**i**	филармония
filia *ж.*, *пр.* -**i**	филиал
film *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	кинофильм, кинокартина
filiżanka *ж.*, *пр.* -**ce**	чашка
filologia *ж.*, *пр.* -**i**	филология
filozofia *ж.*, *пр.* -**i**	философия
filozoficzny, *нар.* -**ie**	философский
firanka *ж.*, *пр.* -**ce**	гардина
flaki *мн.*, *род.* -**ów**	рубец
fokstrot *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**	фокстрот
formalność *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci**	формальность
formularz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	формуляр
fortepianowy	фортепианный, для фортепиано
fortepian *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	рояль
fosa *ж.*, *пр.* -**ie**	ров
fotel *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	кресло
foyer (произн. [*фусь'е*]) *ср.*, *нескл.*	фойе
fragment *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	отрывок, фрагмент
Francja *ж.*, *пр.* -**i**	Франция
francuski, *лм.* -**cy**	французский
Francuz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**, *мн.* -**i**	француз
Francuzka *ж.*, *пр.* -**ce**	француженка
frytki *мн.*, *род.* (-tek)	жареная картошка
fruktowit *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	фруктовый напиток
fryzjer *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y**	парикмахер
fryzjerski, *лм.* -**cy**	парикмахерский

G

gabine**t** *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-ci**e	кабинет
galanteryjn**y**	галантерейный
galare**t**a *ж.*, *пр.* **-ci**e	заливное
galaret**k**a *ж.*, *пр.* **-c**e	желе
gał**ąź** *ж.*, *пр.* **-ęzi**	ветвь
gard**ł**o *ср. пр.* **-l**e	горло
garmażeri**a** *ж.*, *пр.* **-i**	кулинария
garnitu**r** *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-rz**e	мужской костюм
ga**snąć** *несов.*, **-śnie**	гаснуть
zgasnąć	
tunek *м.*, (nk) *род.* **-u**, пр. **-u**	сорт
gaz *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-ie**	газ
gazet**a** *ж.*, *пр* **-ci**e	газета
ąb**k**a *ж.*, *пр.* **-c**e	мочалка
gdy (*союз*)	когда
gdyby	если бы
gdzie	где, куда
gdzie indziej	в другом месте, в другое место
gdziekolwiek	где-либо, куда-либо
gdzieniegdzie	кое-где
gdzieś	где-нибудь, где-то
generał *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-l**e, *мн.* **-owie**	генерал
gęst**y**, *нар.* **-o**	густой, плотный
gę**ś** *ж.*, *пр.* **-si**, *мн.* **-si**	гусь
g**iąć** *несов.*, g**nę**, g**niesz**	сгибать
zgiąć	
gin**ąć** *несов.*, **-ę**, **-iesz**	погибать; теряться
zginąć	
glin**a** *ж.*, *пр.* **-ie**	глина
gładk**i**, *лм.* **-c**y, *нар.* **-o**	гладкий
gła**skać** *несов.*, **-szczę**, **-szczesz**	гладить
głęboko**i**, *нар.* **-o**	глубокий
głodn**y**, *лм.* **-i**	голодный
głos *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-ie**	голос
głośn**y**, *лм.* **-i**, *нар.* **-o**	громкий
głow**a** *ж.*, *пр.* **-ie**, *род. мн.* (*ó*)	голова
gł**ó**d м., (**o**) *род.* **-u**, *пр.* **-dzi**e	голод
główn**y** *лм.* **-i**, *нар.* **-ie**	главный (*нар.*: преимущественно)
głuch**y** *лм.* **-s**i, *нар.* **-o**	глухой
głup**i**, *лм.* **-i**, *нар.* **-io**	глупый
gmach *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-u**	здание
gni**azd**o *ср.*, *пр.* **-eidzi**e	гнездо
gniew *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-ie**	гнев
gniew**ać** się *несов.*, **-m**	сердиться
rozgniewać się	
godzin**a** *м.*, *пр.* **-ie**	час
gol**ić** (się) *несов.*, **-ę**, **-isz**	брить(ся)
ogolić (się)	
golon**k**a *ж.*, *пр.* **-c**e	вареные ножки
gołąbki *мн. род.* **-ów**	голубцы
gong *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-u**	гонг
gorąc**y**, *лм.* **-y**, *нар.* **-o**	горячий, жаркий

gorączk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — высокая температура (*у человека*), жар
gorączk**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — иметь температуру
gorzk**i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o** — горький
gospodarcz**y**, *нар.* -**o** — экономический
gospodarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — хозяин
gospodyn**i** *ж.*, *пр.* -**i** — хозяйка; домработница
gościnn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — гостеприимный
gość *м.*, *род.* -**cia**, *пр.* -**ciu**, *мн.* -**cie** — гость; приезжий, посетитель
got**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — варить, кипятить
ugotować
gotow**y**, *лм.* -**i** — готовый
gotycki — готический
gór**a** *м.*, *пр.* -*rz***e** — гора
góral *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — горец
górnik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — шахтер
gr**a** *ж.*, *пр.* -*rz***e** — игра
gr**ać** *несов.*, -**m** — играть; ставить; демонстрировать, исполнять; принимать (*о приемнике*)
grafik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, мн. -*c***y** — график
grafik**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — графика
granatow**y** — синий
granic**a** *ж.*, *пр.* -**y** — граница
gratul**ować** (*czego komu*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — поздравлять
pogratulować
Grecj**a** *ж.*, *пр.* -**i** — Греция
grec*k***i**, *лм.* -*c***y** — греческий
grochow**y** — гороховый
grosz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — грош
grosz**e**k *м.*, (szk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — горошек
gr**ó***b* *м.*, (**o**) *род.* -**u**, пр. -**ie** — могила
gr**ó***d* *м.*, (**o**) *род.* -**u**, пр. -*dzi***e** — город-крепость
grub**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — толстый; низкий (*о голосе*)
gru**dzień** *м.*, *род.* -**dnia**, *пр.* -**dniu** — декабрь
gruz**y** *мн.*, *род.* -**ów** — руины
gruźlic**a** *ж.*, *пр.* -**y** — туберкулез
gryczan**a** — гречневая
gryp**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — грипп
grzybow**y** — грибной
gu*st* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ści***e** — вкус
guzik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — пуговица
gwa*r* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — шум
gwarn**y**, *нар.* -**o** — шумный
gwi*azd***a** *ж.*, *пр.* -*eździ***e** — звезда

H

hale targowe *мн.* — торговые ряды
hand**e**l *м.*, (dl) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — торговля
handl**ować** *несов,*, -**uję**, -**ujesz** — торговать

handlowy — торговый
hejn**a**ł *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*l***e** — хейнал
herb *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — герб
herba*t***a** *ж.*, *пр.* -*ci***e** — чай
histori**a** *ж.*, *пр.* -**i** — история
historyczn**y**, *нар.* -**ie** — исторический
hotel *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — гостиница
hotelow**y**, *лм.* -**i** — гостиничный
humanizm *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — гуманизм
humo*r* *м.*, *род.*, -**u**, *пр.* -*rz***e** — юмор; настроение
hymn *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — гимн

I

i — и
ig**ł**a ж., *пр.* -*l***e** — иголка
il**e**, *род.* -**u**, лм. -**u** — сколько
ilo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — количество
imiennik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — тезка
imi**ę** *ср.*, *пр.* -**eniu**, *мн.* -**ona** — имя
import**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — импортировать
inaczej — иначе, в противном случае

Indi**a** *ж.*, *пр.* -**i** — Индия
indyk *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — индейка
informacj**a** *м.*, *пр.* -**i** — справочное бюро; справка

inform**ować** (kogo) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — сообщать, информировать
poinformować
inform**ować** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — справляться
poinformować się
inicjatyw**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — инициатива
inn**y**, *лм.* -**i** — другой, иной
instrukcj**a** *ж.*, *пр.* -**i** — инструкция
instytucj**a** *ж.*, *пр.* -**i** — учреждение
instytu*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — институт
intensywn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — интенсивный, напряженный

interesan*t* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**, *мн.* -*c***i** — посетитель, клиент
interes**ować** (się) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — интересовать(ся)
zainteresować (się)
interesując**y**, *лм.* -**y**, *нар.* -**o** — интересный
inżynie*r* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -**owie** — инженер
ironiczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — иронический
istnieć *несов.*, -**ję**, -**jesz** — существовать
i**ść** *несов.*, i**dę**, i**dziesz** — идти
pójść
iż — что

J

ja — я
jabłk**o** *м.*, *пр.* -**u** — яблоко
jadalni**a** *ж.*, *пр.* -**i** — столовая (комната)

jadłospis *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	меню
jajecznic**a** *ж.*, *пр.* -**y**	яичница
jajk**o** *ср.*, *пр.* -**u**	яйцо
jak	как, когда, если
jakby	как будто, (что-то) в роде
ja*k***i**, *лм.* -*c***y**	какой
jakikolwiek	какой-либо
jakiś	какой-нибудь, какой-то, некоторый
jakkolwiek	как-либо; несмотря на; хотя
jako	как
jakoś	как-нибудь, как-то
jakże	как же, как
jarski	вегетарианский
jarzynki *мн.*, *род.* (-n*e*k)	гарнир
jarzynow**y**	овощной
jarzyny *мн.*	овощи
jasnowidz *м.*, *род.* -**a**, пр. -**u**	ясновидец
jasn**y**, *нар.* -**o**	ясный, светлый
ja*zd***a** ж., *пр*, *jeździ***e**	езда
jądrowy	ядерный
j**echać** *несов.*, j**adę**, j**edziesz** pojechać	ехать
jednak(że)	однако, все же
jednakow**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o**	одинаковый
jednoczes*n***y**, *нар.* -*śni***e**	одновременный
jedwab м., *род.* -**iu**, *пр.* -**iu**	шелк
jedwabn**y**	шелковый
jedyn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	единственный (*нар.*: лишь, только)
je**niec** *м.*, *род.* -**ńca**, *пр.* -**ńcu**, *мн.* -**ńcy**	пленный
jesienn**y**, *лм.* -**i**	осенний
jesie**ń** *ж.*, *пр.* -**ni**, *мн.* -**nie**	осень
jeszcze	еще, притом
je**ść** *несов.*, -**m**, -**dzą** zjeść	есть, кушать
jeśli	если
jeśliby	если бы
jezdni**a** *ж.*, *пр.* -**i**	мостовая, улица
jezio*r***o** *ср. пр.* -*rz***e**	озеро
jeżeli	если
jeżeliby	если бы
j**eździć** *несов.*, -**żdżę**, -**ździsz**	ездить
język *м.*, *род.* -**a**, *пр.* ,-**u**	язык
jutro	завтра
już	уже

K

kabare*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр*, *-ci***e**	кабаре
kaczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	утка
kajak *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	байдарка

kakao *ср.*, *нескл.* какао
kalafio**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** цветная капуста
kalosz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** калоша
kałuż**a** *ж.*, *пр.* -**y** лужа
kameraln**y**, *нар.* -**ie** камерный
kamieniczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** каменный дом (*уменьшит.*)

kamienic**a** *ж.*, *пр.* -**y** каменный дом
nn**y** каменный
kamie**ń** *м.*, *род* -**nia**, *пр.* -**niu** камень
kamizelk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** жилетка
kanapk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** бутерброд
kandydacki кандидатский
kapryśn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** капризный
kapust**a** *ж.*, *пр.* -*ści***e** капуста
kar**a** *ж.*, *пр.* -*rz***e** штраф; наказание
karp *м.*, *род.* -**ia**, *пр.* -**iu** карп
kapelusz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** шляпа.
kar**t**a *ж.*, *пр.* -*ci***e** меню, карточка; лист, страница

kas**a** *ж.*, *пр.* -**ie** касса
kasje**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** кассир
kasz**a** *ж.*, *пр.* -**y** каша
kasz**e**l *м.*, (szl) *род.* -**u**, *пр.* -**u** кашель
kaszl**eć** *несов.*, -**ę**, -**esz** кашлять
kasztan *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** каштан
a**r** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** насморк
katedr**a** *ж.*, *пр.* -*rz***e** кафедра; кафедральный собор

kaw**a** *ж.*, *пр.* -**ie** кофе
kawał**e**k м., (łk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** кусок
wiarni**a** *ж.*, *пр.* -**i** кафе
ka**zać** *несов.*, -**żę**, -**żesz** заставлять; велеть
każd**y** каждой, всякий, любой

kąp**ać** (się) *несов.*, -**ię**, -**iesz** купать(ся), мыть(ся) (в ванне)
wykąpać (się)
kąpielow**y** купальный
kelne**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** официант
kelnerk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** официантка
kiedy когда
kiedy indziej в другой раз
kiedykolwiek когда-либо
kiedyś когда-то, когда-нибудь
kieliszek *м.*, (szk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** рюмка
kierowc**a** *м.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**y** водитель
kierun**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, пр. -**u** направление
kieszeń *ж.*, *пр.* -**ni**, *мн.* -**nie** карман
kilk**a**, *род.* -**u**, *лм.* -**u** несколько
kilk**a**dziesi**ąt**, *род.* и *лм.* kilk**u**dziesi**ęciu** несколько десятков
kilkakrotn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** многократный
kilk**a**na**ście**, *род.* и *лм.* kilk**u**nast**u** больше десяти (между 10 и 20-ю)

kilk**a**set, *род.* и *лм.* kilk**u**set несколько сот
kilkustronicow**y** на несколько страниц

kilo *ср.*, *нескл.* кило
kilometr *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** километр
kino *ср.*, *пр.* -**ie** кино, кинотеатр
kiosk *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** киоск
kiw**ać** *несов.*, -**m** кивать, качать
kiwnąć
klas**a** *ж.*, *пр.* -**ie** класс
klasyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** классический
klasyk *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** классик
klęs*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** бедствие, крах
klient *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**, *мн.* -*c***i** клиент
klips *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** клипс
klub *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** клуб
klucz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** ключ
kluski *мн. род.* (-s*e*k) лапша
kłam**ać** *несов.*, -**ię**, -**iesz** врать
skłamać
kła**ść** (*na czym*, *na co*) *несов.*, -**dę**, -**dziesz** класть
położyć
kła**ść** się (*na czym*, *na co*) *несов.*, -**dę**, -**dziesz** ложиться
położyć się
kobiet**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e** женщина
кос *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** одеяло
koch**ać** *несов.*, -**m** любить, питать любовь
pokochać
kochanie *обращ.* любимый (-ая)
kolacj**a** *ж.*, *пр.* -**i**, ужин
kole*g***a** *м.*, *пр.* -*dz***e**, *мн.* -*dz***y** товарищ, коллега, друг
kolejarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** железнодорожник
kolej*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** очередь
kolejn**y**, *лм.* -**i**, *пр.* -**o** очередной (нар.: по очереди)
kolejow**y**, *лм.* -**i** железнодорожный
koleżan*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** товарищ, подруга
kolo*r* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** цвет, расцветка
kolorow**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** цветной, многоцветный
kolumn**a** *ж.*, *пр.* -**ie** колонна
kołd*r***a** *ж.*, *пр.* -*rz***e** одеяло
koło (*czego*) у, около
koły**sać** *несов.*, -**szę**, -**szesz** качать
zakołysać
kombinat *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** комбинат
komiczn**y**, *лм.* -**i**, нар. -**ie** комический, комичный
komin *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** труба
komisj**a** *ж.*, *пр.* -**i** комиссия, комитет
komitet *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** комитет
komor**a** celna *ж.*, *пр.* -*rz***e**, *род. мн.* (*ó*) таможня
komplement *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** комплимент
komplet *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** комплект, гарнитур
kompletnie полностью, совершенно
kompot *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** компот
kompozytor *м.*, *род.* -**a**, **пр**. -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** композитор
komunikacj**a** *ж.*, *пр.* -**i** сообщение
komunikacyjn**y** связанный с сообщением

komunika**t** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — коммюнике
komunis**t**a *м.*, *пр.* -*ści***e**, *мн.* -*ś***ci** — коммунист
komunistyczn**y** — коммунистический
koncentr**ować** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz** skoncentrować się — сосредоточиваться
koncer**t** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — концерт
konduktor *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** — кондуктор, проводник (*жел. дор.*)
konduktor*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — кондуктор, проводник (женщина)
kongresow**y** — относящийся к конгрессам
koniak *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — коньяк
ko**niec** *м.*, *род.* **ńca**, *пр.* -**ńcu** — конец
konkurs *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — конкурс
konserwator**ium** *ср.* — консерватория
konstruktor *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** — конструктор
ko**ń** *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* -**niu** — лошадь, конь
końcow**y** — конечный; заключительный
kończ**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** skończyć — кончать
kopalni**a** *ж.*, *пр.* -**i** — шахта
koper**t**a *ж.*, *пр.* -*ci***e** — конверт
koral**e** *мн.*, *род.* -**i** — бусы
korespond**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — переписываться
korytarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — коридор
korzystn**y**, *нар.* -**ie** — выгодный
korzy**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — выгода
kostium *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — костюм
koszt**ować** *несов.*, -**uje** — стоить
koszul**a** *ж.*, *пр.* -**i** — рубашка
koszyk *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — корзина
ko**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — кость
kości**ół** *м.*, (**o**) *род.* -**a**, *пр.* -**e***l***e** — костел
ko*t* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e** — кошка
kotle*t* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e** — котлета
kp**ić** (*z kogo*) *несов.*, -**ię**, -**isz** zakpić — издеваться
kraj *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — страна, край
krajobraz *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — пейзаж
krajow**y** — относящийся к данной стране, в пределах страны
krakowia*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — краковянин
krakowian*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — краковянка
krakows*k***i**, *лм.* -*c***y** — краковский
kran *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — кран
krata *ж.*, *пр.* -*ci***e** — клетка
krawa*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — галстук
krawcow**a** *ж.*, *пр.* -**ej** — портниха
kraw**iec** *м.*, (wc) *род.* -**a**, *пр.* -**i**, *мн.* -**y** — портной
kredens *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — буфет
krem *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — крем
kr**e**w *ж.*, *пр.* krw**i** — кровь

krewn**y** *м.*, *мн.* -**i** — родственник
krok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — шаг, поступок
kropl**a** *ж.*, *пр.* -**i** — капля
król *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie** — король
królewsk**i**, *лм.* -c**y** — королевский
krótk**i**, *лм.* -c**y**, *нар.* -**o** — короткий, краткий
krzew *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — куст
krzesł**o** *ср.*, *пр.* -śl**e** — стул
krzyk *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — крик
krzyw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — кривой
krzyż *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — крест, распятие
książk**a** *ж.*, *пр.* -c**e** — книга
księgarni**a** *ж.*, *пр.* -**i** — книжный магазин
księgarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — книжник, работник книжного дела

kształ*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -c*i***e** — форма, образ
kto — кто
kto inn**y** — кто-то другой, кто-н. другой

ktokolwiek — кто-либо
ktoś — кто-нибудь, кто-то
którędy — каким путем, как
któr**y**, *лм.* -rz**y** — который, какой
któr**y**kolwiek — какой-либо
któr**y**ś — какой-нибудь, какой-то

kuchni**a** *ж.*, *пр.* -**i** — кухня
kul**a** *ж.*, *пр.* -**i** — костыль; шар
kultur**a** *ж.*, *пр.* -rz**e** — культура
kulturaln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — культурный
kup**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — купить
kup**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** kupić — покупать

kur**a** *ж.*, *пр.* -rz**e** — курица
kurczak *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — цыпленок
kurs**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — курсировать, ходить
kurtyn**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — занавес
kurz *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — пыль
kurz**y** — куриный
kwadrans, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — четверть часа
kwi*at* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*eci***e** — цветок
kwiaciarni**a** *ж.*, *пр.* -**i** — цветочный магазин
kwie**cień** *м.*, род. -**tnia**, *пр.* -**tniu** — апрель
kwit *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -c*i***e** — квитанция
kwitn**ąć** *несов.*, -**ę**, -**iesz** — цвести

L

l**ać** *несов.*, l**eję**, l**ejesz** — лить
lal*k***a** *ж.*, *пр.* -c**e** — кукла
lamp**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — лампа
lamp*k***a** *ж.*, *пр.* -c**e** — лампочка
l*a*s *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*es***ie** — лес
lata**ć** *несов.*, -**m** — летать

l*at***o** *ср.*, *пр.* *-eci***e**	лето
lą**dować** *несов.*, **- uję**, **-ujesz** wylądować	приземляться, садиться
lec**ieć** *несов.*, **-ę**, **-isz** polecieć	лететь, бежать; течь
lecz	но
lecz**yć** (się) *несов.*, **-ę**, **-ysz** wyleczyć (się)	лечить(ся)
legen*d***a** *ж.*, *пр.* *-dzi***e**	легенда
legitymacj**a** *ж.*, *пр.* **-i**	билет
lekarstw**o** *ср.*, *пр.* **-ie**	лекарство
lekarz *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-u**, *мн.* **-e**	врач
lekcj**a** *ж.*, *пр.* **-i**	урок
lek*k***i**, *лм.* *-c***y**, *нар.* **-o**	легкий
l**e***n* *м.*, *род.* ln**u**, пр. ln**ie**	лен
letn**i**, *лм.* **-i**	летний
lew**y**, *лм.* **-i**	левый
leżak *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-u**	шезлонг
leż**eć** *несов.*, **-ę**, **-ysz**	лежать, быть расположенным
liczb**a** *ж.*, *пр.* **-ie**	число
licz**yć** *несов.*, **-ę**, **-ysz** policzyć	считать; рассчитывать
likie*r* *м.*, *род.* **-u**, *пр.* *-rz***e**	ликер
lin *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-ie**	линь
lini**a** *ж.*, *пр.* **-i**	линия
lip**ie**c *м.*, (рс) *род.* **-a**, пр. **-u**	июль
liryk**a** *ж.*, *пр.* *-c***e**	лирика (*мн.* лирические стихи)
li*st* *м.*, *род.* **-u**, *пр.* *-ści***e**	письмо
listonosz *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-u**, *мн.* **-e**	почтальон
listopa*d* *м.*, *род.* **-a**, *пр.* *-dzi***e**	ноябрь
liś**ć** *м.*, *род.* **-cia**, *пр.* **-ciu**	лист
lite*r***a** *ж.*, *пр.* *-rz***e**	буква
literack**i**	литературный
literat *м.*, *род.* **-a**, *пр.* *-ci***e**, *мн.* *-c***i**	литератор, писатель
literatu*r***a** *ж.*, *пр.* *-rz***e**	литература
lod**y** *лм.*, *род.* **-ów**	мороженое
lodów*k***a** *ж.*, *пр.* *-c***e**	холодильник
lornet*k***a** *ж.*, *пр.* *-c***e**	бинокль
lo*t* *м.*, *род.* **-u**, *пр.* *-ci***e**	полет
lotnicz**y**	авиа, авиационный
lotnisk**o** *ср.*, *пр.* **-u**	аэродром, аэропорт
loż**a** *ж.*, *пр.* **-y**, *род. мн* (*ó*)	ложа
l**ó**d *м.*, (**o**) *род.* **-u**, *пр.* *-dzi***e**	лед
lub	или
lub**ić** *несов.*, **-ię**, **-isz** polubić	любить
lu*d* *м.*, *род.* **-u**, *пр.* *-dzi***e**	народ
ludow**y**, *лм.* **-i**	народный
ludz*k***i**, *лм.* *-c***y**	человеческий
lust*r***o** *ср.*, *пр.* *-rz***e**	зеркало
lut**y** *м.*, *род.* **-ego**	февраль
luźn**y**, *нар.* **-o**	свободный

Ł

ładn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	красивый
łam**ać** *несов.*, -**ię**, -**iesz** złamać	ломать
ław*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	скамейка
łaskaw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	любезный
łatw**y**, *нар.* -**o**	легкий, простой
łazien*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	ванная
łączy**ć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** połączyć	соединять, присоединять
łok**ieć** *м.*, *род.* -**cia**, *пр.* -**ciu**	локоть
łód*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	лодка
łódź *ж.*, *пр.* -**odzi**	лодка
łóżk**o** *ср.*, *пр.* -**u**	кровать; постель
łyżeczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	ложечка
łyżk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	ложка
łyżw**y** *мн.*, *род.* (-*że*w)	коньки
łz**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	слеза

M

maj *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	май
majonez *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	майонез
makaron *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	макароны
maksymaln**y**, *нар.* -**ie**	максимальный
malarstw**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	живопись
mal**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** umalować; namalować	красить; писать (о картине)
malowidł**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	роспись
mał**y**, *лм.* -**li**, *нар.* -**o**	маленький (нар.: мало)
małżon*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	супруга
mam**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	мама
mamus**ia** *ж.*, *пр.* -**i**	мама
maniak *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y**	маньяк
marchew*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	морковка
margaryn**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	маргарин
martw**ić** się (o co) *несов.*, -**ię**, -**isz**	беспокоиться, огорчаться
martw**y**, *лм.* -**i**, *пр.* -**o**	мертвый
marynar*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	пиджак
mar**rzec** *м.*, *род.* -**rca**, *пр.* -**rcu**	март
masł**o** *ср.*, *пр.* -*śl***e**	масло
masow**y**, *нар.* -**o**	массовый
maszyn**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	машина
maszynist*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	машинистка
maszyn*k***a** do golenia *ж.*, *пр.* -*c***e**	безопасная бритва
mat**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	мат
matematy*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	математика
materiał *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	материал
mat*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	мать
mądr**y**, *лм.* -*rz***y**, *нар.* -*rz***e**	умный
mą*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	мука
mą**ż** *м* (**ę**) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie**	муж

meb**e***l м.*, (bl) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — предмет меблировки
mechani*k м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — механик
medycyn**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — медицина
meld**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — прописывать; регистрировать; сообщать
zameldować
meld**ować** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — прописываться; регистрироваться
zameldować się
meldun**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, пр. -**u** — рапорт
meldunkow**y** — связанный с пропиской, паспортный

menu (произн. [*мэню*]) *ср.*, *нескл.* — меню
meteorologiczn**y** — метеорологический
met*r м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** — метр
met*r***o** *ср.*, *пр.* -*rz***e** — метро
mę*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**, *род. мн.* (*ą*) — мука
mężczyzn**a** *ж.*, *пр.* -*źni***e**, *мн.* -*zn***i** — мужчина
mgł**a** *ж.*, *пр.* -*l***e** — туман, мгла
mian**ować** *несов.*, *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — назначать, назначить
miast**o** *ср.*, *пр.* -*eści***e** — город
m**ieć** *несов.*, m**am** — иметь, у меня, тебя и т.д. (есть)

miejsc**e** *ср.*, *пр.* -**u** — место
miejscówk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — плацкарта
miejs*k***i**, *лм.* -*c***y** — городской
mierz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** — измерять
zmierzyć
miesi*ąc м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *род. мн.* -*ęc***y** — месяц
miesięczny — месячный, проездной
mieszczanin *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**, *мн.* mieszczan**ie** — мещанин; горожанин
mieszczańs*k***i**, *лм.* -*c***y** — мещанский; относящийся к горожанам

mieszczańtw**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — мещанство; горожане
mieszka**ć** *несов.*, -**m** — жить, проживать
zamieszkać
mieszkani**e** *ср.*, *пр.* -**u** — квартира
mieszka**niec** *м.*, *род.* -**ńca**, *пр.* -**ńcu**, *мн.* -**ńcy** — житель
mieszkaniow*мн* — жилищный
mie**ścić** się *несов.*, -**szczę**, -**ścisz** — помещаться
między (*czym*, *со*) — между
międzymiastow**y** — междугородный
międzynarodow**y**, *лм.* -**i** — международный
miękk**i**, *нар.* -**o** — мягкий
mięs**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — мясо
mięsn**y** — мясной
miętow**y** — мятный
mija**ć** *несов.*, -**m** — проходить мимо, миновать, проходить
minąć
milicj**a** *ж.*, *пр.* -**i** — милиция
milicjan*t м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**, *мн.* -*c***i** — милиционер
miłos*n***y**, *нар.* -*śni***e** — любовный
miłość *ж.*, *пр.* -**ci** — любовь
miłośni*k м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн*: -*c***y** — любитель
mił**y**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -**o** — милый
mimo (*czego*, *со*) — несмотря на
min**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — выражение лица, мина

min**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz**	пройти мимо, миновать, пройти
mineraln**y**	минеральный
minist**e**r *м.*, (tr) *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -**owie**	министр
ministerstw**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	министерство
minut**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	минута
mi**ó**d м., (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**	мед
mitologi**a** *ж.*, *пр.* -**i**	мифология
mizeri**a** *ж.*, *пр.* -**i**	салат из огурцов
mleczn**y**	молочный
mlek**o** *ср.*, *пр.* -**u**	молоко
młod*y*, *лм.* -*dz***i**, *нар.* -**o**	молодой
młodzież *ж.*, *пр.* -**y**	молодежь
mocn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o**	крепкий, сильный
modn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	модный
mokn**ąć** *несов.*, -**ę**, -**iesz**	мокнуть
zmoknąć	
mok*r***y**, *лм.* -*rz***y**, *нар.* -**o**	мокрый, влажный
moment *м.*$_{f}$ *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	момент
monet**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	монета
monumentaln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	монументальный
morel**a** *ж.*, *пр.* -**i**	абрикос
morz**e** *ср.*, *пр.* -**u**, *род. мн.* (*ó*)	море
moskiews*k***i**, *лм.* -*c***y**	московский
most *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ście*	мост
most**e**k *м.*, (tk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	фаршированное мясо
motocykl *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	мотоцикл
mow**a** *ж.*, *пр.* -**ie**, *род. мн.* (*ó*)	речь
może	может быть, возможно
możliwe	возможно
można	можно
m**óc** *несов.*, -**ogę**, -**ożesz**	мочь
m**ó**j, *лм.* m**oi**	мой
mówi**ć** (*komu*, *do kogo*) *несов.*, -**ię**, -**isz**	говорить
powiedzieć	
mr**óz** m., (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	мороз
mści**ć** się (*na kim*) *несов.*, m**szczę**, m**ścisz**	мстить
mu*ch***a** *ж.*, *пр.* -*sz***e**	муха
mu*r* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	стена
mu**sieć** *несов.*, -**szę**, -**sisz**	долженствовать (должен)
musztar*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	горчица
muze**um** ср.	музей
muzyczn**y**	музыкальный
muzy*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y**	музыкант
muzy*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	музыка
my	мы
my**ć** (się) *несов.*, -**ję**, -**jesz**	мыть(ся)
umyć się	
mydł**o** *ср.*, *пр.* -*l***e**	мыло
myl**ić** się *несов.*, -**ę**, -**isz**	ошибаться
pomylić się	
myśl *ж.*, *пр.* -**i**, *мн.* -**i**	мысль
myśliciel *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	мыслитель
myśl**eć** *несов.*, -**ę**, -**isz**	думать
pomyśleć	

N

na (*czym*, *co*)	на
nabija**ć** się (*z kogo*) *несов.*, **-m**	насмехаться
naciska**ć** *несов.*, **-m**	нажимать
nacisnąć	
naci**snąć** *сов.*, **-snę**, **-śniesz**	нажать
naczyni**e** *ср.*, *пр.* **-u**	посуда
nad (*czym*)	над
nadać (*do kogo*) *сов.*, **-m**, **-dzą**	отправить; передать
nada**wać** (*do kogo*) *несов.*, **-j**ę, **-jesz**	отправлять; передавать
nadać	
nadawc**a** *ж.*, *пр.* **-y**, *мн.* **-y**	отправитель
nadejści**e** *ср.*, *пр.* **-u**	приход, прибытие, появление
nadziej**a** *ж.*, *пр.* **-i**	надежда
nadjeżdż**ać** *несов.*, **-m**	подъезжать
nadjechać	
na górę	наверх, вверх
nagro*d***a** *ж.*, *пр.* *-dzi***e**	премия, награда
naiwn**y**, *лм.* **-i**, *нар.* **-ie**	наивный
naj*azd* ж., *род.* **-u**, *пр.* *-eździ***e**	нашествие
naje**ść** się *сов.*, **-m**, **-dzą**	наесться
najpierw	сначала, сперва
nakle**ić** (*na czym*) *сов.*, **-j**ę, **-isz**	наклеить
nakleja**ć** (*na czym*) *несов.*, **-m**	наклеивать
nakleić	
nakręc**ać** *несов.*, **-m**	заводить; набирать
nakręcić	
nakręc**ić** *сов.*, **-ę**, **-isz**	завести; набрать
nakryci**e** *ср.*, *пр.* **-u**	прибор
nakry**ć** *сов.*, **-j**ę, **-jesz**	накрыть
nakrywa**ć** *несов.*, **-m**	накрывать
nakryć	
nal**ać** *сов.*, **-ej**ę, **-ejesz**	налить
nalep**ić** *сов.*, **-i**ę, **-isz**	наклеить
naleśni*k* *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-u**	блинчик
na lewo	налево
należ**eć** (*do kogo*) *несов.*, **-ę**, **-ysz**	принадлежать
nale**ży** (się)	следует
naliczy**ć** *сов.*, **-ę**, **-ysz**	насчитать
namio*t* *ж.*, *род.* **-u**, *пр.* *-ci***e**	палатка
namówi**ć** *сов.*, **-i**ę, **-isz**	уговорить
namysł *ж.*, *род.* **-u**, *пр.* *-śl***e**	размышление
namyśl**ać** się *несов.*, **-m**	думать, обдумывать
namyślić się	
na ogół	вообще, в общем
na pamięć	наизусть
napełni**ać** *несов.*, **-m**	наполнять
napełnić	
na pewno	наверное, несомненно
napi**ć** się *сов.*, **-j**ę, **-jesz**	напиться
napis *м.*, *род.* **-u**, *пр.* **-ie**	надпись, вывеска
napi**sać** (*do kogo*) *сов.*, **-szę**, **-szesz**	написать
naprawdę	на самом деле, вправду, действительно

naprawia**ć** *сов.*, **-m** naprawić — чинить
na prawo — направо
naprzeciwko — напротив
na przemiany — попеременно
naprzód — вперед; раньше
na przykład — например
na raz — сразу
na razie — пока
narciarz *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-u**, *мн.* **-e** — лыжник
narcyz *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-ie** — нарцисс
nareszcie — наконец
narob**ić** *сов.*, **-ię**, **-isz** — наделать
narodow**y**, *лм.* **-i** — национальный, народный

nar**ó***d м.*, (**o**) *род.* **-u**, *пр.* *-dzi***e** — нация, народ
nart**y** *мн.* — лыжи
narzeczon**y** *м.*, *род.* **-ego** — жених
narzędzi**e** *ср.*, *пр.* **-u** — орудие
narzeka**ć** *несов.*, **-m** — жаловаться, сетовать
nastawia**ć** *несов.*, **-m** nastawić — ставить; заводить
nastaw**ić** *сов.*, **-ię**, **-isz** — поставить, завести
nastąp**ić** *сов.*, **-i** — наступить, произойти
następn**y**, *лм.* **-i**, *нар.* **-ie** — следующий (нар.: затем)

na*sz*, *лм.* na*si* — наш
naślad**ować** (*co*) *несов.*, **-uję**, **-ujesz** — подражать
natomiast — с другой стороны, же, но
natychmiast — немедленно, сразу же

nauczyciel *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-u**, *мн.* **-e** — учитель
nauczyciel*k***a** *ж.*, *пр.* *-c***e** — учительница
naucz**yć** (się) (*czego*) *сов.*, **-ę**, **-ysz** — научить(ся)
nau*k***a** *ж.*, *пр.* *-c***e** — наука
naukow**y**, *лм.* **-i**, *нар.* **-o** — научный
nawet — даже
nawiązywa**ć** (*do czego*) *несов.*, **-uję**, **-ujesz** nawiązać — продолжать прерванное
na wprost — напротив
na wznak — навзнич
nazw**a** *ж.*, *пр.* **-ie** — название, имя
nazwa**ć** *сов.*, **-ę**, **-iesz** — назвать
nazwisk**o** *ср.*, *пр.* **-u** — фамилия
nazywa**ć** (się) *несов.*, **-m** — называть(ся)
neg**ować** *несов.*, **-uję**, **-ujesz** — отрицать
neseser *м.*, *род.* **-a**, *пр.* *-rz***e** — несессер
nic — ничто, ничего
niczyj — ничей
ni**ć** *ж.*, *пр.* **-ci**, *мн.* **-ci** — нитка
nie — нет, не
nieb**o** *ср.*, *пр.* **-ie** — небо
niebies*k***i**, *лм.* *-c***y** — голубой
niecały — неполный
niech — пусть, пускай

niechcący — нечаянно, ненамеренно
niecierpliw**ić** się *несов.*, -**ię**, -**isz** — беспокоиться, раздражаться
  zniecierpliwić się
nieco — слегка, немного
nieczynny — не работает, закрыт
niedale*k***i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o** — недалекий
niedług**i**, *нар.* -**o** — недолгий (нар. также: вскоре, скоро)

niedob*r***y**, *лм.* -*rz***y**, *нар.* -*rz***e** — нехороший
niedziel**a** *ж.*, *пр.* -**i** — воскресенье
niedzieln**y**, *лм.* -**i** — воскресный
niedźwie**dź** *м.*, *род.* -**dzia**, *пр.* -**dziu** — медведь
niegdyś — некогда, когда-то
niekiedy — иногда, подчас
niektór**e** *мн.*, *лм.* -*rz***y** — некоторые
Niem**ie**c *м.*, (mc) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**y** — немец
niemiec*k***i**, *лм.* -*c***y** — немецкий
Niem*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — немка
niemożliw**y**, *нар.* -**ie** — невозможный
nienawidz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** — ненавидеть
  znienawidzić

nieosobow**y** — безличный
nieostrożno**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — неосторожность
niepodległo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — независимость
niepogo*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e** — непогода
niepoko**ić** się (**o co**) *несов.*, -**ję**, -**isz** — беспокоиться
  zaniepokoić się

niepporozumieni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — недоразумение
niepotrzebn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ię** — ненужный (нар.: напрасно, зря)

niepraw*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e** — неправда, ложь
nieporząd**e**k *м.*, (dk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — беспорядок
niepraktyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — непрактичный
nieprawidłow**y**, *нар.* -**o** — неправильный
nieprzeciętn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — незаурядный
nieprzemakaln**y** — непромокаемый
nieprzytomn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — без сознания
nierozłączn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — неразрывный
nierówn**y**, *лм.* -**i**, *нар,* -**o** — неровный
niespodzian*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — неожиданность, сюрприз

niespodziewan**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — неожиданный
nie sposób — невозможно
niestety — к сожалению
nieszczęśni*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — неудачник
ni**eść** *несов.*, -**osę**, -**esiesz** — нести
nieufn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — недоверчивый
nieużywan**y** — новый
niewątpliw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — несомненный
niewiel**e** *род.* -**u**, *лм.* -**u** — немного, немногие, мало

niewiel*k***i**, *лм.* -*c***y** — небольшой
niewidom**y**, *лм.* -**i** — незрячий, слепой
niewygodn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — неудобный
niezadowolon**y** (*z czego*), *лм.* -*e***ni** — недовольный
niezależnie (*od czego*) — несмотря на

niezgorzej — порядочно
nieznacznie — немного, слегка
nieznajom**y** *м.*, *род.* -**ego**, *мн.* -**i** — незнакомый
nieznan**y**, *лм.* -**i** — неизвестный
niezwyk**ły**, *лм.* -*l***i**, нар. -*l***e** — необыкновенный, необычный

nigdy — никогда
nigdzie — нигде, никуда
nikt — никто
nis*k***i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o** — низкий
niszcz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** zniszczyć — уничтожать
nit*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — нитка
niż — чем
noc *ж.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**e** — ночь
nog**a** *ж.*, *пр.* -*dz***e**, *род. мн.* (*ó*) — нога
normaln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — нормальный, обычный
nos *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** — нос
no**sić** *несов.*, -**szę**, -**sisz** — носить
nowin**a** *ж.*, *пр.* -**ie**, — новость
nowoczes*n***y**, *лм.* -*śn***i**, *нар.* -*śn***ie** — новейший, вполне современный

nowo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — новинка, новость, новшество

now**y**, *лм.* -**i** — новый
n**óż** *м.*, (**o**) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — нож
nóżki *мн.*, *род.* (-*ż*e*k*) — студень (*гастр.*)
nu*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**, *род. мн.* -**ów** — скука
nudz**ić** się *несов.*, -**ę**, -**isz** znudzić się — скучать

numer *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — номер
numerow**y** *м.*$_{у}$ *род.* -**ego**, *мн.* -**i** — носильщик
nurk**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — нырять
nylon *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — нейлон

O

o (*co*) — разные предлоги
o (*czym*) — о, с, в
ob**a**, *род.* -**u**, *лм.* -**u** — оба
obandaż**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — забинтовать
obawia**ć** się (*o co*) *несов.*, -**m** — опасаться
obcas *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** — каблук
obchodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** — праздновать, отмечать; интересовать

obc**y**, *лм.* -**y**, *нар.* -**o** — чужой, иностранный
obecnie — в настоящее время
obecn**y**, **лм**. -**i** — присутствующий
obejrz**eć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — посмотреть, осмотреть
obi*ad* *м.*, *род.* -**u**, **пр**. -*edzi***e** — обед
ob**ie**, *род.* -**u** — обе
obiec**ać** *сов.*, -**m** — обещать
obiec**ywać** **несов**., -**uję**, -**ujesz** obiecać — обещать

obiektywn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — объективный

oboj**e**, *род.* -**ga** — оба
obojętn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — безразличный, равнодушный

obok (*czego*) — возле, рядом; наряду
obrad**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — совещаться
obrad**y** *мн.* — совещание
obraz *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — картина, образ
obra**zić** *сов.*, -**żę**, -**zisz** — обидеть
obron**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — защита
obronn**y** — оборонительный; защитительный

obróc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — перевернуть
obrus *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** — скатерть
obrzydzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — отвращение
obserw**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — наблюдать
zaobserwować
obsług**iwać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — обслуживать
obsłużyć
obudz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — разбудить
obudz**ić** się *сов.*, -**ę**, -**isz** — проснуться
obuwi**e** *ср.*, *пр.* -**u** — обувь
oby — лишь бы, только бы
obyczaj *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — обычай; нрав
obywatel *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — гражданин
obywatelstw**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — гражданство
ocalał**y** — сохранившийся
ocen**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — оценка
oceni**ać** *несов.*, -**m** — оценивать
ocenić
ocen**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — оценить
ociemniał**y** *лм.* -*l***i** — незрячий, слепой
oczek**iwać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — ожидать
oczywiście — конечно
od(e) (*czego*) — от(о), с(о)
odbiorni*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — радиоприемник
odbudow**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — реконструкция
odbudow**ywać** (się) сов., -**uję**, -**ujesz** — реконструировать(ся), отстраивать(ся)
odbudować (się)
odbyć się сов., -ędzie — состояться, произойти
odchodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** — уходить, отправляться, отходить
odejść
odczuw**ać** *несов.*, -**m** — чувствовать, ощущать
odczyt**ać** *сов.*, -**m** — разобрать, прочитать
odczyt**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — перечитывать
odd**ać** *сов.*, -**m**, -**dzą** — отдать, вернуть; сдать
od dawna — издавна, уже давно
oddech *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — дыхание
oddych**ać** *несов.*, -**m** — дышать
od dzisiaj, od dziś — с сегодняшнего дня
od**ebrać** (*skąd*) *сов.*, od**biorę**, od**bierzesz** — получить, взять
odej**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz** — отойти, уйти
oderw**ać** (się) *сов.*, -**ę**, -**iesz** — оторвать(ся)
odgadn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** — отгадать, угадать
odj*azd* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*eździ***e** — отъезд, отправление
odj**echać** *сов.*, -**adę**, -**edziesz** — уехать, отъехать
od jutra — с завтрашнего дня

od kiedy — с каких пор
odkład**ać** *несов.*, **-m** — откладывать
  odłożyć
odkurzacz *м.*, *род.* **-a**, *пр.* **-u** — пылесос
odlat**ywać** *несов.*, **-uję**, **-ujesz** — улетать
  odlecieć
odlo*t* *м.*, *род.* **-u**, *пр.* *-ci***e** — отлет
odłoż**yć** *сов.*, **-ę**, **-ysz** — отложить
odmów**ić** *сов.*, **-ię**, **-isz** — отказать(ся)
od niedawna — с недавних пор
odnie**ść** *сов.*, **-osę**, **-esiesz** — отнести
od nowa — снова, заново
odnowić *сов.*, **-ię**, **-isz** — обновить
odpłyn**ąć** *сов.*, **-ę**, **-iesz** — отплыть
odpocz**ąć** *сов.*, **-nę**, **-niesz** — отдохнуть
odpoczyw**ać** *несов.*, **-m** — отдыхать
  odpocząć
odpowiad**ać** *несов.*, **-m** — отвечать
  odpowiedzieć
odpowiedn**i**, *лм.* **-i**, *нар.* **-io** — соответствующий, подходящий
odpowie**dzieć** *сов.*, **-m**, **-dzą** — ответить
odpowie**dź** *ж.*, *пр.* **-dzi**, *мн.* **-dzi** — ответ
odprawa celn**a** *ж.*, *пр.* **-ie** — таможенный досмотр
odprowadz**ić** *сов.*, **-ę**, **-isz** — проводить
od razu — сразу(же)
odrobinę — чуточку, чуть-чуть
odrodzeni**e** *ср.*, *пр.* **-u** — возрождение
odrzutow**y** — реактивный
odsun**ąć** (się) *сов.*, **-ę**, **-iesz** — отодвинуть(ся); откинуть
odświętn**y**, *лм.* **-i**, *нар.* **-ie** — празднично настроенный (одетый и т.п.)
odtworz**yć** *сов.*, **-ę**, **-ysz** — восстановить, воссоздать
odwag**a** *ж.*, *пр.* *-dz***e** — отвага, смелость
od wczoraj — со вчерашнего дня
odwiedza**ć** *несов.*, **-m** — посещать, навещать
  odwiedzić
odwiedz**ić** *сов.*, **-ę**, **-isz** — посетить, навестить
odwi**eźć** *сов.*, **-ozę**, **-ziesz** — отвезти
odwin**ąć** *сов.*, **-ę**, **-iesz** — развернуть
odwrac**ać** się *несов.*, **-m** — отворачиваться
  odwrócić się
odwróc**ić** się *сов.*, **-ę**, **-isz** — отвернуться
odzyw**ać** się *несов.*, **-m** — отзываться, откликаться, говорить
  odezwać się
ofia**r**a *ж.*, пр. *-erz***e** и *-arz***e** — жертва
ofice*r* *м.*, *род.* **-a**, *пр.* *-rz***e**, *мн.* **-owie** — офицер
og**ień** m., *род.* **-nia**, *пр.* **-niu** — огонь
oglą**dać** *несов.*, **-m** — смотреть, осматривать
  obejrzeć
ogłasz**ać** *несов.*, **-m** — объявлять
  ogłosić
ogłosić *сов.*, **-szę**, **-sisz** — объявить
ogol**ić** (się) *сов.*, **-ę**, **-isz** — побрить(ся)

ogóln**y**, *нар.* -**ie**	общий, генеральный
ogółem	в общем
ogr**ó**d м., (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**	сад
ogór**e**k *м.*, (rk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	огурец
ogórkow**y**	из огурцов
ogórkowa zup**a**	рассольник
ogromn**y**, *нар.* -**ie**	огромный (нар.: очень)
ogrzewani**e** *ср.*, *пр.* -**u**	отопление
ojciec *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, **мн**. -**owie**	отец
okazj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	случай
okaz**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	предъявлять
okazać	
okienk**o** *ср.*, *пр.* -**u**	окошко
okienn**y**	оконный
oklask**iwać** (*kogo*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	аплодировать
okn**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	окно
o*k***o** *ср.*, *пр.* -**u**, *мн.* o*cz***y**, *род. мн.* o*cz***u**	глаз
okolic**a** *ж.*, *пр.* -**y**	окрестность
około	около
okopc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	закоптить, прокоптить
okrągł**y**	круглый
okres *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	период
określ**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	определить
okropn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	ужасный
okular**y** *мн.*, *род.* -**ów**	очки
okupacj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	оккупация
okupan*t* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**, *мн.* -*c***i**	оккупант
olbrzym**i**, *лм.* -**i**	огромный
oliw**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	оливковое масло
ołów**e**k *м.*, (wk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	карандаш
ołtarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	алтарь
omal nie	чуть не
omawi**ać** *несов.*, -**m**	обсуждать
omówić	
omle*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	омлет
on	он
opad**y** *мн.*, *род.* -**ów**	осадки
opal**ać** się *несов.*, -**m**	загорать
opalić się	
opalon**y**, *лм.* -*e*n**i**	загорелый
opano**wać** (*co*) *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	овладеть
oper**a** *ж.*, *пр.* -*rz***e**	опера, оперный театр
operet*k***a**, *ж.*, *пр.* -*c***e**	оперетта
opiera**ć** się (*na czym*, *o co*) *несов.*, -**m**	опираться
oprzeć się	
opi**sać** *сов.*, -**szę**, -**szesz**	описать
opis**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	описывать
opisać	
opłak**iwać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	оплакивать, причитать
opowiad**ać** *несов.*, -**m**	рассказывать
opowiedzieć	
opowiadani**e** *ср.*, *пр.* -**u**	рассказ
opowie**dzieć** *сов.*, -**m**, -**dzą**	рассказать
opowie**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci**	повесть, предание
op**rzeć** się (*na czym*, *o co*) *сов.*, -**rę**, -**rzesz**	опереться

opu**ścić** *сов.*, -**szczę**, -**ścisz**	опустить; покинуть, оставить
oranża*d*a **a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	лимонад
oraz	а также
organizacj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	организация
organizm *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	организм
organizato**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y**	организатор
organiz**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** zorganizować	организовать
orkiest**ra** *ж.*, *пр.* -*rz***e**	оркестр
ornament *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	орнамент
oryginaln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	оригинальный
o**rze**ł *ж.*, *род.* o**rł**a, *пр.* o**rl**e	орел
osiągnięci**e** *ср.*, *пр.* -**u**	достижение
osiedl**e** *ср.*, *пр.* -**u**	поселок
osłabion**y**, лм. -*en***i**	слабый
osob**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	лицо
osobis*t***y**, *лм.* -*ś*c**i**, *нар.* -*ś*c**ie**	личный
osobow**y**	пассажирский; легковой
ostatecznie	в конце концов
ostatn**i**, *лм.* -**i**, *нар.* -**io**	последний (*нар.*: в последнее время)
ostrożn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	осторожный
ośrod**e**k *м.*, (dk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	центр
oświa*t***a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	просвещение
otacz**ać** *несов.*, -**m** otoczyć	окружать
oto	вот
otoczeni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	окружающие
otrzym**ać** *сов.*, -**m**	получить
otrzym**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** otrzymać	получать
otwier**ać** *несов.*, -**m** otworzyć	открывать
otworz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	открыть
otw**ór** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	отверстие
oty**ł**y, *лм.* -*l***i**	полный
owoc *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	фрукт
owszem	да
ozdob**a** *ж.*, *пр.* -**ie**, *род. мн.* (*ó*)	украшение
ozdobn**y**	художественный; декоративный, украшающий
oznacz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	назначить
ożen**ić** się (*z kim*) *сов.*, -**ię**, -**isz**	жениться
ożywieni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	оживление

P

pacz*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	пакет
pad**ać** *несов.*, -**m**	падать (*о дожде*: идти)
pak**ować** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	упаковываться
pakun**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, пр. -**u**	багаж, сверток

pal**e**c *м.*, (lc) *род.* -**a**, *пр.* -**u** палец
pal**i**ć *несов.*, -**ę**, -**isz** курить; жечь
palt**o** *ср.*, *пр.* -*cie* пальто (зимнее)
pałac *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** дворец
pamiątkow**y** мемориальный
pamię**ć** *ж.*, *пр.* -**ci** память
pamięt**ać** *несов.*, -**m** помнить
zapamiętać
pan *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie** вы (обращение к лужчине), мужчина, товарищ
pan**i** *ж.*, *пр.* -**i** вы (обращение к женщине), женщина, товарищ
pan**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** господствовать, царствовать, царить
zapanować
pantof**e**l *м.*, (fl) *род.* -**a**, *пр.* -**u** туфля
państw**o** *мн.*, *пр.* -**u** вы (обращение к женщине(-ал) и лужчине(-ал), товарищи; супруги
państw**o** *ср.*, *пр.* -**ie** государство
państwow**y**, *лм.* -**i** государственный
papie**r** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** бумага
papieros *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** папироса, сигарета
parasol *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** зонт
par**ę**, *род.* -**u**, *лм.* -**u** несколько, пару
park *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** парк
parow**ó**z *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**ie** паровоз
parów*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** сосиска
parte**r** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** партер; первый этаж
parti**a** *ж.*, *пр.* -**i** партия
partyjn**y**, *лм.* -**i** партийный
pas *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** пояс; ремень; полоса
pasaże**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -**owie** пассажир
pasażer*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** пассажирка
pas**e**k *м.*, (sk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** поясок; полоска
pasj**a** *ж.*, *пр.* -**i** желание, страсть
pas**ować** (*do czego*) *несов.*, -**uję** идти, подходить к чему
pas*t***a** *ж.*, *пр.* -*ści***e** паста, крем
paszpor*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** заграничный паспорт
paszportow**y** паспортный
pasztecik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** пирожок
patriotyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** патриотический
patrz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** смотреть
październik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** октябрь
pch**ać** *несов.*, -**m** толкать
pchnąć
pełn**y**, pełen, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** полный, исполненный
penicylin*a* *ж.*, *род.* -**ie** пенициллин
peron *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** перрон, платформа
peronow**y** перронный
peronów*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** перронный билет
personel *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** персонал, сотрудники

pest*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — семечко, косточка
petent *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*ci***e**, *мн.* -*c***i** — посетитель
pew**ie**n, *лм.* -wn**i** — уверен, некий, некоторый, один, определенный

pewn**y**, *лм.* -**i** — уверенный
pewnie — наверно
pewność **ж.**, *пр.* -*c***i** — уверенность
pędz**ić** *несов.*, -**ę** -**isz** — мчаться
popędzić

pęknąć *сов.*, -**ę**, -**iesz** — лопнуть, треснуть
pianist**a** *м.*, *пр.* -*ście*, *мн.* -*ści* — пианист
pianist*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — пианистка
piasek *м.*, *род.* (sk) -**u**, *пр.* -**u** — песок
piąt**e**k *м.*, (tk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — пятница
pić *несов.*, -**ję**, -**jesz** — пить
wypić

pie**c** *несов.*, -**kę**, -**czesz** — печь
upiec

pieczar*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — шампиньон
pieczeń *ж.*, *пр.* -**ni**, *мн.* -**nie** — жаркое
pieczyw**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — булочные изделия
piegi *мн.*, *род.* -**ów** — веснушки
pieniądz**e** *мн.*, *род.* -*ę*dz**y** — деньги
pierożek *м.*, (żk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — вареник
p**ie**s м., *род.* ps**a**, пр. ps**ie** — собака, пес
piesz**o** — пешком
pieśń *ж.*, *пр.* -**ni**, *мн.* -**ni** — песня
pięcior**o**, *род.* -**ga** — пятеро
piękn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — прекрасный, (о литературе) художественный

piętr**o** *ср.*, *пр.* -*rz***e** — этаж
piln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — прилежный; внимательный; срочный

piłk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — мяч
pionier *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, m. -*rz***y** — пионер
piosenk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — песенка
pió*r***o** *ср.*, *пр.* -*rz***e** — ручка; перо
pi**sać** (**do** *kogo*) *несов.*, -**szę**, -**szesz** — писать
napisać

pisarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — писатель
pis*m***o** *ср.*, *пр.* -*śmi***e** — журнал, газета
piwnic**a** *ж.*, *пр.* -**y** — подвал
piw**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — пиво
piżam**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — пижама
plac *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — площадь
plan *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — план
plan**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — планировать, намечать
zaplanować

plast**e***r* *м.*, (tr) *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** — пластырь
plaster**e**k *м.*, (rk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — ломтик
plaż**a** *ж.*, *пр.* -**y** — пляж
plec**y** *мн.*, *род.* -**ów** — спина
plen**um** *ср.* — пленум

pl**eść** *несов.*, -**otę**, -**eciesz**	плести
płac**a** *ж.*, *пр.* -**y**	плата
płac**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** zapłacić	платить
płak**ać** *несов.*, -**czę**, -**czesz**	плакать
płask**i**, *лм.* -**sy** *нар.* -**o**	плоский
płaszcz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	летнее пальто, плащ
płat**e**k *м.*, (tk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	лепесток
płomie**ń** *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* **niu**	пламя
płuc**o** *ср.*, *пр.* -**u**	легкое
płu**kać** *несов.*, -**czę** -**czesz** wypłukać	полоскать
płynąć *несов.*, -**ę** -**iesz** popłynąć	плыть; течь, струиться
płytk**i**, *нар.* -**o**	мелкий
pływ**ać несов.**, -**m**	плавать
pływalni**a** *ж.*, *пр.* -**i**	плавательный бассейн
po (*co*)	за
po (*czym*)	после, по, через, спустя
poby**t** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	пребывание
pocał**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	поцеловать
pochmurn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o**	облачный, хмурый
pochodzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	происхождение
pochod**zić** *несов.*, -**ę**, -**isz**	происходить
pochod**zić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	походить
poch**ó**d *м.*, (o) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**	шествие, демонстрация
pochwał**a** *ж.*, *пр.* -*l***e**	похвала
pociąg *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	поезд
pocisk *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	снаряд
po co	зачем
począt**e**k *м.*, (tk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	начало
poczciw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	добрый
poczek**ać** *сов.*, -**m**	подождать
poczekalni**a** *ж.*, *пр.* -**i**	зал ожидания
poczęst**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	угостить
poczt**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	почта
pocztow**y**, лм. -i	почтовый
pocztówk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	открытка
poczu**ć** (się) *сов.*, -**ję**, -**jesz**	почувствовать (себя)
poczyta**ć**, *сов.*, -**m**	почитать
pod (*czym*, *co*)	под, у
pod**ać** *сов.*, -**m**	подать, дать, передать, сообщить, указать
podar**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	подарить
poda**wać** *несов.*, -**ję**, -**jesz** podać	подавать, давать, передавать, сообщать, указывать
podchodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** podejść	подходить, приближаться
podczas	во время
podejm**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** podjąć	принимать
podej**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz**	подойти, приблизиться
pod**jąć** *сов.*, pod**ejmę**, pod**ejmiesz**	принять

podkreśl**ać** *несов.*, -**m** — подчеркивать
podkreślić
podło**g**a *ж.*, *пр.* -*dz***e**, *род. мн.* (*ó*) — пол
podmiejski — пригородный
podni**eść** (się) *сов.*, -**osę**, -**esiesz** — поднять(ся), встать
podob**ać** się *несов.*, -**m** — нравиться
podobno — кажется
podpis *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — подпись
podpi**sać** się *сов.*, -**szę**, -**szesz** — расписаться
podpis**ywać** несов., -**uję**, -**ujesz** — подписывать; надписывать
podpisać
podróż *ж.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**e** — путешествие, дорога
podróżn**y** *м.*, *род.* -**ego**, *мн.* -**i** — путешественник
podróż**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — путешествовать
pod**rzeć** *сов.*, -**rę**, -**rzesz** — порвать
podstaw**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — подставить, здесь: подать

poduszk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — подушка
podwyżk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — повышение
podzi**ać** (*gdzie*) *сов.*, -**ejęę**, -**ejesz** — деть
podzięk**ować** (*komu*) *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — поблагодарить
podziwi**ać** (*kogo*, *co*) *несов.*, -**m** — восхищаться
poemat *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — поэма
poet**a** *м.*, *пр.* -*ci***e** *мн.* -*c***i** — поэт
poetk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — поэтесса
poezj**a** *ж.*, *пр.* -**i** — поэзия (*мн.* стихотворения)

pogłęb**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — углубить
pogni**eść** *сов.*, -otę, -eciesz — смять
pogod**a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e** — погода
pogotowi**e** ratunkow**e** *ср.*, *пр.* -**u** — скорая помощь
pogratul**ować** (*komu czego*) *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — поздравить
poinform**ować** (kogo) **сов**., -**uję**, -**ujesz** — сообщить, проинформировать

poinform**ować** się сов., -**uję**, -**ujesz** — справиться
pojawi**ać** się *несов.*, -**m** — появляться
pojawić się
poj**echać** *сов.*, -**adę**, -**edziesz** — поехать
pojedynczy, *лм.* -**y**, *нар.* -**o** — единичный, отдельный
pojutrze — послезавтра
poka**zać** *сов.*, -**żę**, -**żesz** — показать
pokaz**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — показывать
pokazać
pokoleni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — поколение
pok**ój** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, пр. -u — комната (в гостинице), номер; мир

pokraj**ać** *сов.*, -**ę**, -**esz** — нарезать
Polak *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — поляк
pol**e** *ср.*, *пр.* -**u**, *род. мн.* (*ó*) — поле
polec**ać** *несов.*, -**m** — рекомендовать; поручать
polecić
polec**ieć** *сов.*, -**ę**, -**isz** — полететь
polecony — заказной
poleż**eć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — полежать
polędwic**a** *ж.*, *пр.* -**y** — филейная колбаса

policz**e**k *м.*, (czk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — щека
polityczn**y**, *лм.* -**i**, *пр.* -**ie** — политический
polity*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — политика
Pol*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — полька
polonez *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** — полонез
połowę łóżk**o** — раскладная кровать
Pols*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — Польша
Polsk**a** Rzeczpospolit**a** Ludow**a** — Польская Народная Республика

Polsk**a** Zjednoczon**a** Parti**a** Robotnicz**a** — Польская объединенная рабочая партия

polsk**i**, *лм.* -*c***y** — польский
polszczyzn**a** *ж.*, *пр.* -*źni***e** — польский язык
połam**ać** *сов.*, -**ię**, -**iesz** — поломать, изломать
połączeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — сообщение, соединение, связь

połow**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — половина; середина
położ**yć** (*na czym*, *na co*) *сов.*, -**ę**, -**ysz** — положить
położ**yć** się (*na czym*, *gdzie*) *сов.*, -**ę**, -**ysz** — лечь
południ**e** *ср.*, *пр.* -**u** — юг; полдень
pomag**ać** *несов.*, -**m** — помогать
pomido**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** — помидор
pomidorow**y** — томатный, из помидоров, помидорный

pomnik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — памятник
pomo*st* *ж.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ści***e** — площадка (*в трамвае, вагоне*)

pom**óc** сов., -**ogę**, -**ożesz** — помочь
pomów**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — поговорить
pomyl**ić** się *сов.*, -**ę**, -**isz** — ошибиться
pomys*ł* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*śl***e** — замысел, идея, мысль
pomyśl**eć** *сов.*, -**ę**, -**isz** — подумать
ponad (*co*) — свыше, больше
poniedziałe**k** *м.*, (łk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — понедельник
ponieważ — так как
ponown**y**, *нар.* -**ie** — повторный
ponu*r***y**, *лм.* -*rz***y**, *нар.* -**o** — угрюмый, унылый, мрачный

pończo*ch***a** *ж.*, *пр.* -*sz***e** — чулок
popatrz**eć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — посмотреть
popełni**ać** *несов.*, -**m** popełnić — совершать, делать
popełn**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — совершить, сделать
popielat**y** — светлосерый
popielniczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — пепельница
popływ**ać** *сов.*, -**m** — поплавать
popołudni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — послеобеденное время
popołudniow**y** — послеобеденный
popi**ół** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**e***l***e** и -**o***l***e** — пепел
poprawa *ж.*, *пр.* -**ie** — улучшение
poprawn**y**, *нар.* -**ie** — правильный
popro**sić** (*o co*) *сов.*, -**szę**, -**sisz** — попросить
po prostu — просто, по-простому
poprzedn**i**, *лм.* -**i**, *нар.* -**io** — прежний, предыдущий (*нар.*: прежде)

poprzedza**ć** (*co*) *несов.*, -**m** предшествовать
poprzedzić
popsu**ć** *сов.*, -**ję**, -**jesz** испортить
por**a** *м.*, *пр.* -*rz***e**, *род. мн.* (*ó*) время, пора
poradz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** посоветовать
poradz**ić** się (*kogo*) *сов.*, -**ę**, -**isz** посоветоваться
poran**e**k *м.*, (nk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** утро
poranny, *лм.* -**i** утренний
porcj**a** *ж.*, *пр.* -**i** порция
porozmawi**ać** *сов.*, -**m** поговорить
porozumie**ć** się (*z kim*) *сов.*, -**m** понять друг друга, договориться

portfel *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** бумажник
portie*r* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** швейцар
portmonet*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** портмоне
poruszy**ć** (się) *сов.*, -**ę**, -**ysz** затронуть; зашевелиться)

porwan**y**, *лм.* -**i** увлеченный
porywając**y** захватывающий
porząd**e**k *м.*, (dk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** порядок
posępn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** угрюмый
posiedzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** заседание
posiedzi**eć** *сов.*, -**ę**, -**isz** посидеть
posłodz**ić** (*co*) *сов.*, -**ę**, -**isz** насыпать, положить сахару

posłuch**ać** (*czego*) *сов.*, -**m** послушать
posmar**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** смазать
posol**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** посолить
pospacer**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** погулять
pospieszn**y** скорый; торопливый, быстрый

pospiesz**yć** się *сов.*, -**ę**, -**ysz** поторопиться
posprząt**ać** *сов.*, -**m** убрать
post**ać** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**cie** и -**ci** персонаж, образ; фигура

postara**ć** się (*o co*) *сов.*, -**m** постараться, достать, выхлопотать

postaw**ić** (*na czym*, *na co*) *сов.*, -**ię**, -**isz** поставить
postęp *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** прогресс
post**ó**j *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**u** стоянка
posyła**ć** *несов.*, -**m** посылать, отправлять
posłać

poszuka**ć** (*czego*) *сов.*, -**m** поискать
pościel *ж.*, *пр.* -**i** постель
pośpiech *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** спешка
pośrodku посредине
poświęca**ć** *несов.*, -**m** посвящать
poświęcić

poświęc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** посвятить
potańcz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** потанцевать
potem потом, затем
potraf**ić** *несов.*, *сов.*, -**ię**, -**isz** уметь, суметь
potrzebn**y**, *лм.* -**i** нужный
potrzeb**ować** (*czego*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** нуждаться
poukład**ać** *сов.*, -**m** уложить

poważn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — серьезный; (о музыке) симфоническая

powie**dzieć** *сов.*, -**m**, -**dzą** — сказать
powie**sić** (*gdzie*) *сов.*, -**szę**, -**sisz** — повесить
powie**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — роман
powietrz**e** *ср.*, *пр.* -**u** — воздух
powin**ie**n, *лм.* -nn**i** — должен
powinsz**ować** (*komu czego*) *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — поздравить, пожелать
powit**ać** *сов.*, -**m** — приветствовать, встретить

powodzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — успех
powojenn**y** — послевоенный
powoli — медленно, постепенно
pow**ód** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e** — повод, причина
powrotn**y** — обратный
powróc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — вернуться
powr**ót** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — возвращение
powst**ać** *сов.*, -**nę**, -**niesz** — возникнуть
powsta**wać** *несов.*, -**ję**, -jesz — возникать
powstać

powszedni**i** — будний
powtarza**ć** *несов.*, -**m** — повторять
powtórzyć

poza tym — кроме того, притом
pozbaw**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — лишить
pozdrawia**ć** (*kogo*) *несов.*, -**m** — передавать привет
pozdrowić

pozdrowien**ia** *мн.* — привет
pozdrow**ić** (*kogo*) *сов.*, -**ię**, -**isz** — передать привет
pozna**ć** się *сов.*, -**m** — познакомиться
pozna**ć** *сов.*, -**m** — познать, познакомиться, узнать

pozna**wać** *несов.*, -**ję**, -**jesz** — познавать, знакомитьгся, узнавать
poznać
pozost**ać** *сов.*, -**nę**, -**niesz** — остаться; остановиться; сохраниться

pozosta**wać** *несов.*, -**ję**, -**jesz** — оставаться; останавливаться
pozostać
pozostał**y**, *лм.* -*l***i** — остальной
pozwala**ć** (*na co*) *несов.*, -**m** — разрешать, позволять
pozwolić

pozwol**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — разрешить, позволить
pożart**ować** (*z czego*) *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — пошутить
pożegn**ać** się *сов.*, -**m** — проститься, попращаться

pożegnani**e** *ср.*, *пр.* -**u** — прощание
pożycz**yć** (*komu* и *od kogo*) *сов.*, -**ę**, -**ysz** — одолжить, занять, дать, взять взаймы

pożyteczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — полезный
pój**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz** — пойти
pół — пол, половина
półeczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — полочка
półk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — полка
północ *ж.*, *пр.* -**y** — север; полночь

półtora — полтора
półtorej — полторы
późn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — поздний
prac**a** *ж.*, *пр.* -**y** — работа, труд; диссертация

prac**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — работать
pracowni*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — работник
p**rać** несов., p**iorę**, p**ierzesz** — стирать
uprać
pragn**ąć** *несов.*, -**ę**, -**iesz** — желать
praktyk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — практика
pras**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — печать
praw*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e** — правда, истина
prawdopodobn**y**, *нар.* -**ie** — вероятный
prawidłow**y**, *нар.* -**o** — правильный
prawie — почти, почти что
praw**y**, *лм.* -**i** — правый
prą*d* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e** — течение; ток; струя
prenumer**ować** (*co*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — подписываться
zaprenumerować
prezydi**um** ср. — президиум
produkcj**a** *ж.*, *пр.* -**i** — производство
produk**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — производить
wyprodukować
prę*d*k**i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o** — быстрый, скорый
profeso*r* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -**owie** — профессор; преподаватель

prognoz**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — прогноз, *здесь*: сводка
program *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — программа
projek*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — проект
propon**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — предлагать
zaproponować
propozycj**a** *ж.*, *пр.* -**i** — предложение
pro**sić** (*o co*) *несов.*, -**szę**, -**sisz** — просить
poprosić
prostot**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e** — простота
pros*t***y**, *лм.* -*ści*, *нар.* -**o** — простой, прямой
proszek *м.*, (szk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — порошок
proszę — пожалуйста
prośb**a** *ж.*, *пр.* -**ie**, *род. мн.* (*ó*) — просьба
prowadz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** — вести
zaprowadzić
prowizoryczn**y**, *нар.* -**ie** — временный
próbo**wać** (*czego*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — пробовать, пытаться
spróbować
prócz — кроме
prysznic *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — душ
przebiega**ć** *несов.*, -**m** — проходить
przebieg**ły**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -*l***e** — хитрый
przebiera**ć** się (*za kogo*) *несов.*, -**m** — переодеваться
przebierać się
przebud**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — перестроить
przebywa**ć** *несов.*, -**m** — пребывать
przechodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** — переходить, проходить
przejść

przecho**dzień** *м.*, *род.* -**dnia**, *пр.* -**dniu**, *мн.* -**dnie**	прохожий
przechowaln**ia** *м.*, *пр.* -**i**	камера хранения
przecież	ведь
przeciętn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	средний
przeciwko (*komu*, *czemu*)	против
przeciwległy	противоположный
przeczyt**ać** *сов.*, -**m**	прочитать
przed(e) (*czym*)	перед, прежде чем, до
przedłuż**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	продлить
przedmio**t** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	предмет
przedn**i**	передний, головной
przedpok**ój** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	передняя
przedpołudni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	дообеденное время
przedsiębiorstw**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	предприятие
przedstawiciel *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	представитель
przedstawieni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	спектакль
przedwczoraj	позавчера
przedwojenn**y**, *лм.* -**i**	довоенный
przedzia**ł** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*l***e**	купе
przejrz**eć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	просмотреть
przejści**e** *ср.*, *пр.* -**u**	переход, проход
przej**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz**	перейти, пройти
przej**ść** się *сов.*, -**dę**, -**dziesz**	пройтись, прогуляться
przeka**zać** *сов.*, -**żę**, -**żesz**	передать
przekaz**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** przekazać	передавать
przeką**sić** *сов.*, -**szę**, -**sisz**	закусить
przekona**ć** (się) (*o czym*) *сов.*, -**m**	убедить(ся)
przekon**ywać** (się) (*o czym*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** przekonać się	убеждать(ся)
przekręc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	повернуть
przekroczy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	переехать, перешагнуть, переступить
przelotn**y**	кратковременный
przełączy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	переключить
przemij**ać** *несов.*, -**m** przeminąć	проходить
przemówieni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	речь
przemy*sł* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*śl***e**	промышленность
przemysłow**y**	промышленный
przenie**ść** *сов.*, -**osę**, -**esiesz**	перенести
przepełnieni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	сутолока, многолюдье
przepełnion**y**	переполненный
przepis**ać** *сов.*, -**szę**, -**szesz**	прописать, переписать
przepraszа**ć** (*kogo*) *несов.*, -**m** przeprosić	извиняться
przepro**sić** (*kogo*) *сов.*, -**szę**, -**sisz**	извиниться
przerażon**y**, *лм.* -*e***ni**	испуганный
przerw**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	перерыв, антракт
przerywа**ć** *сов.*, -**ę**, -**iesz**	прервать, прекратить, остановить
przesad**a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	преувеличение
przesadz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	преувеличить
przesiadа**ć** się *несов.*, -**m** przesiąść się	пересаживаться

przesiad*k*a *ж.*, *пр.* -*c*e — пересадка
przesiad**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — просиживать
przesiedzieć
przesta**ć** *сов.*, -**nę**, -**niesz** — перестать, прекратить
przest**awać** *несов.*, -**ję**, -**jesz** — переставать, прекращать
przestać
przestrzegać (*czego*) *несов.*, -**m** — соблюдать
przestrze**ń** *ж.*, *пр.* -**ni**, *мн.* -**nie** — пространство
przesunąć *сов.*, -**ę**, -**iesz** — передвинуть; провести
przesuwać *несов.*, -**m** — передвигать; проводить
przesunąć
przesyłać *несов.*, -**m** — передавать
przesłać
przesył*k*a *ж.*, *пр.* -*c*e — посылка, бандероль
przeszkadzać *несов.*, -**m** — мешать
przeszkodzić
prześcieradł**o** *ср.*, *пр.* -*l*e — простыня
przetrw**ać** *сов.*, -**m** — просуществовать
przeważnie — главным образом, преимущественно
przewi**eźć** *сов.*, -**ozę**, -**eziesz** — перевезти
przewodni*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — экскурсовод
przewodni*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — путеводитель
przewo**zić** *несов.*, -**żę**, -**zisz** — перевозить
przewieźć
przez (*kogo*, *co*) — через, сквозь, из-за, за, по
przeżywa**ć** *несов.*, -**m** — переживать
przeżyć
przeźrocz**e** (*уст.*) — видимое пространство
przy (*czym*) — у, при, рядом
przybor**y** *мн.*, *род.* -**ów** — прибор, принадлежности
przyb**yć** *сов.*, -**ędę**, -**ędziesz** — прибыть
przybysz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — приезжий
przychodzić *несов.*, -**ę**, -**isz** — приходить
przyjść
przyd**ać** się *сов.*, -**m**, -**dzą** — пригодиться
przydarz**yć** się *сов.*, -**y** — случиться
przygląda**ć** się (*czemu*) *несов.*, -**m** — присматриваться
przyjrzeć się
przygot**ować** (się) *сов.*, -**uję**, -**jesz** — приготовить(ся)
przygotow**ywać** (się) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — готовить(ся)
przygotować (się)
przygotowani**e** *ср.*, *пр.* -**u** — подготовка
przyjaciel *м.*, *род.* -a,, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — друг, приятель
przyj*azd* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*eździ***e** — приезд, прибытие
przyjaź**ń** *ж.*, *пр.* -**ni** — дружба
przyj**ąć** *сов.*, -**mę**, -**miesz** — принять, взять
przyj**echać** *сов.*, -**adę**, -**edziesz** — приехать
przyjemno**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** — удовольствие
przyjemn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — приятный
przyjeżdża**ć** *несов.*, -**m** — приезжать
przyjechać
przyjęci**e** *ср.*, *пр.* -**u** — прием

przyjm**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** принимать
przyjąć
przyjśc**ie** *ср.*, *пр.* -**u** приход, прибытие
przyj**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz** прийти
przykr**y**, *нар.* -**o** досадный, неприятный (*нар. также*: жаль)
przylec**ieć** *сов.*, -**ę**, -**isz** прилететь
przynajmniej по крайней мере
przyni**eść** *сов.*, -**osę**, -**esiesz** принести
przyno**sić** *несов.*, -**szę**, -**sisz** приносить
przynieść
przypadkiem случайно
przypadkow**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -o случайный
przypomina**ć** (*komu*) *несов.*, -**m** напоминать
przypomnieć
przypomina**ć** sobie *несов.*, -**m** вспоминать, припоминать
przypomnieć
przypomn**ieć** (*komu*) *сов.*, -**ę**, -**isz** напомнить
przypomn**ieć** sobie *сов.*, -**ę**, -**isz** вспомнить, припомнить
przypuszcza**ć** *несов.*, -**m** предполагать, думать
przyrodnicz**y** естественный
przy**słać** *сов.*, -**ślę**, -**ślesz** прислать
przyspieszon**y** ускоренный
przystan**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, пр. -**u** остановка
przystąp**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** приступить
przystojn**y**, *лм.* -**i** красивый
przyszł**y**, *лм.* -*l***i** будущий
przyszy**ć** *сов.*, -**ję**, -**jesz** пришить
przywi**eźć** *сов.*, -**ozę**, -**eziesz** привезти
przyzn**ać** *сов.*, -**m** присудить
przyzna**ć** się (*do czego*) *сов.*, -**m** признаться
przyzwycza**ić** się *сов.*, -**ję**, -**isz** привыкнуть
psu**ć** *несов.*, -**ję**, -**jesz** портить
popsuć, zepsuć
pta*k* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** птица
publiczno**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** публика
pud**e***r* *м.*, (dr) *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** пудра
puka**ć** *несов.*, -**m** стучать, стучаться
zapukać
puls *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** пульс
punkt ровно
punk*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** пункт, графа
punktualn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** пунктуальный
pust*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** пустота, пустыня (*перен.*)
past**y**, *нар.* -**o** пустой, порожний
puszcza**ć** *несов.* -**m** пускать, отпускать
puścić
puszyst**y** пушистый
pyska*t***y**, *лм.* -*c***i** языкастый, острый на язык
pyszn**y**, *нар.* -**ie** (*здесь*) очень вкусный
pyta**ć** (*kogo o co*) *несов.*, -**m** спрашивать
zapytać

R

rachun**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	счет
raczej	вернее, скорее
ra*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	совет
radi**o** *ср.*, *пр.* -**u**	радио, радиоприемник
radiow**y**	связанный с радио
rados*n***y**, *лм.* -*śn***i**, *нар.* -*śn***ie**	радостный
radoś**ć** *ж.*, *пр.* -**ci**	радость
radz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** poradzić	советовать
radz**ić** się (*kogo*) *несов.*, -**ę**, -**isz** poradzić się	советоваться
radziec*k***i**, *лм.* -*c***y**	советский
raj *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	рай
rakietow**y**	ракетный, ракетостроительный
ram**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	рама
rami*ę* *ср.*, *пр.* -**eniu**, *мн.* -**ona**	плечо
ran**e**k *м.*, (nk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	утро
rano	утром
ratusz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	ратуша
raz *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	раз
raz	один раз, однажды
razem	вместе
rąb**ać** *несов.*, -**ię**, -**iesz** porąbać	рубить
rączk**a**, *ж.*, *пр.* -*c***e**	ручка
recepcj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	бюро приема, администрация (*в гостинице*)
recept**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	рецепт
recital (*произн.* [*рэчитал*]) *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	концерт солиста
recyt**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	читать (*о стихах*)
redag**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	формулировать, редактировать
redakcj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	редакция
refera*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	доклад
refleksj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	рефлексия
reklamacj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	претензия
remanen*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	переучет; запас
renesans *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	ренессанс
renesansow**y**	ренессансный
repertuar м., *род.* -u пр. -rze	репертуар
reportaż *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	очерк, репортаж
restauracj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	ресторан
restauracyjn**y**	связанный с рестораном
reszt**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	сдача,, остальное
rewolucyjnoś**ć** *ж.*, *пр.* -**ci**	революционность
rewolucyjn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	революционный
reżyser**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	ставить, быть режиссером
ręcznik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	полотенце
ręczn**y**, *нар.* -**ie**	ручной
ręk**a** *ж.*; *пр.* -*c***e**, *мн.* -*c***e**, *род. мн.* (*ą*)	рука
rękaw *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**	рукав

rękawicz*k***a** *ж., пр.* -*c***e**	перчатка
rob**ić** *несов.*, -**ię**, -**isz** zrobić	делать
robot**a** *ж., пр.* -*ci***e**, *род. мн.* (*ó*)	труд, работа
robotnc**a** *ж., пр.* -**y**	работница
robotnicz**y**, *лм.* -**y**	рабочий
robotni*k* *м., род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y**	рабочий
rodzaj *м., род.* -**u**, *пр.* -**u**	род, вид
rodzic**e** *мн., род.* -**ów**	родители
rodzin**a** *ж., пр.* -**ie**	семья
rok *м., род.* -**u**, *пр.* -**u**, *мн.* l**a**ta	год
rol**a** *ж., пр.* -**i**, *род. мн.* (*ó*)	роль
romantyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	романтический, романтичный
romantyk *м., род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y**	романтик
Rosjanin *м., род.* -**a**, *пр.* -**ie**, мн. Rosjani**e**	русский
Rosjan*k***a** *ж., пр.* -*c***e**	русская
ro**snąć** *несов.*, -**snę**, -**śniesz** urosnąć	расти
ros**ół** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*l***e**	бульон
rosyjs*k***i**, *лм.* -*c***y**	русский
rozbiera**ć** (się) *несов.*, -**m** rozebrać (się)	раздевать(ся)
rozbrzmiew**ać** *несов.*, -**m**	раздаваться
rozbudow**a** *ж., пр.* -**ie**	развитие
roz**ebrać** (się) *сов.*, roz**biorę**, roz**bierzesz**	раздеть(ся)
rozgłośni**a** *ж., пр.* -**i**	радиовещательная станция
rozkaz**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** rozkazać	приказывать
rozkła*d* (jazdy) *м., род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**	расписание (движения поездов)
rozległ**y**	обширный
rozmawi**ać** *несов.*, -**m**	разговаривать, говорить
rozmien**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	разменять
rozmow**a** *ж., пр.* -**ie**, *род. мн.* (*ó*)	разговор (*мн. также* переговоры)
rozpak**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	распаковать
roz**piąć** *сов.*, roz**epnę**, roz**epniesz**	расстегнуть; растянуть; натянуть
rozpocz**ąć** (się) *сов.*, -**nę**, -**niesz**	начать(ся)
rozpoczyna**ć** (się) *несов.*, -**m** rozpocząć	начинать(ся)
rozpogodzeni**e** *ср., пр.* -**u**	прояснение
rozpraszа**ć** *несов.*, -**m** rozproszyć	рассеивать; отвлекать
rozrosn**ąć** się *сов.*, -**snę**, -**śniesz**	расшириться, разрастись
rozstaw**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	раздвинуть, расставить
rozśmiesz**yć** *сов.*, -**ię**, -**ysz**	рассмешить
roztargnieni**e** *ср., пр.* -**u**	рассеянность
rozter*k***a** *ж., пр.* -*c***e**	внутренний разлад
rozumie**ć** *несов.*, -**m** zrozumieć	понимать

rozwin**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz**	развить
rozw**ó**j *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	развитие
r**ó**g *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	угол; рог
również	также, тоже
równowag**a** *м.*, *пр.* -*dz***e**	равновесие
róż**a** *ж.*, *пр.* -**y**	роза
różn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	разный, различный
rubryk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	рубрика, графа
ruch *м.*, *род.* -**u** *пр.* -**u**	движение
ruchliw**y**, *лм.* -**i**	полный движения, подвижной
ruchom**e** schod**y** *мн.*	эскалатор
ruchom**y**, *лм.* -**i**	подвижной
ru*d***y**, *лм.* -*dz***i**	рыжий
ruin**y** *мн.*	руины
ruszać *несов.*, -**m** ruszyć	трогаться, трогать
ryb**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	рыба
rybn**y**	рыбный
rycerz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	рыцарь
ryn**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	рынок, площадь
rysun**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	рисунок; очертание
rzad*k***i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o**	редкий
rząd *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**	правительство
rz**ą***d* *м.*, (**ę**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**	ряд
rządow**y**, *лм.* -**i**	правительственный
rządz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz**	править, управлять
rzec *сов.*, -**knę**, -**kniesz**	сказать
rzecz *ж.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**y**	вещь
rzeczywist**y**, *лм.* -*ś*ć**i**, *нар.* -*ś*ć**ie**	действительный, (*нар. также*: в самом деле)
rzek**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	река
rzeźbiarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** *мн.* -**e**	скульптор
rzeźb**ić** *несов.*, -**ię**, -**isz** wyrzeźbić	ваять, высекать
rzucać (się) *несов.*, -**m** rzucić (się)	бросать(ся)
rzuc**ić** (się) *сов.*, -**ę**, -**isz**	бросить(ся)

S

sadzać (*na czym*, *gdzie*) *несов.*, -**m** posadzić	сажать
sal**a** *ж.*, *пр.* -**i**	зал
salon *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	салон
sałat**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	салат (зеленый)
sałat*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	салат
sam, *лм.* -**i**	сам, самый, один
samoch**ó***d* *м.*, (**o**) *род.* -**u** *пр.* -*dzi***e**	автомобиль
samol*o***t** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	самолет
samotn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	одинокий, один (нар. также: наедине)
sandacz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	судак
sanda*ł* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*l***e**	сандалия

satyr**a** *ж.*, *пр.* -rz**e**	сатира
satyryczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	сатирический
sądzie *несов.*, -**ę**, *-isz*	считать, думать
sąsiad *ж.*, *род.* -**a**, *пр.* -edzi**e**, *мн.* -edz**i**	сосед
sąsiad*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	соседка
scen**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	сцена
schab pieczon**y** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	жареная свинина
schabow**y** (kotlet)	свиная отбивная (котлета)
schod**y** *мн.*, *род.* **ów**	лестница
schodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** zejść	спускаться
schowa**ć** (*gdzie*) *сов.*, -**m**	спрятать
schudn**ąć** *сов.* -**ę**, -**iesz**	похудеть
sejm *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	сейм
sekretarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	секретарь
sen *м.*, *род.* sn**u**, пр. śn**ie**	сон
senn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	сонный
sens *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	смысл
ser *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -rz**e**	сыр, творог
serc**e** *ср.*, *пр.* -**u**	сердце
serdeczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	сердечный
siada**ć** (*na czym*, *gdzie*) *несов.*, -**m** usiąść, siąść	садиться
si**ąść** (*na czym*, *gdzie*) *сов.*, -**dę** -**dziesz**	сесть
siebie	себя; друг друга
siedzib**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	местопребывание
siekan**y**	рубленый
siedz**ieć** *несов.*, -**ę**, -**isz**	сидеть
sie**ń** *ж.*, *пр.* -**ni**, *мн.* -**nie**	сени
sierp**ień** *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* -**niu**	август
siln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	сильный
si**ł**a *ж.*, *пр.* -*l***e**	сила
siostr**a** *ж.*, *пр.* -rz**e**, *род. мн.* (*ó*)	сестра
skarpet*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	носок
skąd	откуда
skądinąd	из (какого-н.) другого места
skądś	откуда-нибудь, откуда-то
sklep *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	магазин
składa**ć** się (*z czego*) *несов.*, składa	состоять (из)
skomplet**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	укомплектовать, собрать
skończ**yć** (się) *сов.*, -**ę**, -**ysz**	кончить(ся), покончить
skórkow**y**	кожаный
skręc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	свернуть
skromn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	скромный
skro**ń** *ж.*, *пр.* -**ni**, *мн.* -**nie**	висок
skróc**ić** (się) *сов.*, -**ę**, -**isz**	сократить(ся)
skryt**y**, *лм.* -*c***i**, *нар.* -*ci***e**	замкнутый
skrzyn*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	ящик
skrzypaczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	скрипачка
skrzyp**e**k *м.*, (pk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie**	скрипач
skrzyw**ić** się *сов.*, -**ię**, -**isz**	поморщиться, скривиться

skrzyżowan**ie** *ср.*, *пр.* -**u** — перекресток
skwe**r** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — сквер
słab**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — слабый, легкий
sław**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — слава, известность
sławn**y**, *лм.* -**i** — знаменитый
słod*k***i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o** — сладкий
słodycz**e** *мн.*, *род.* -**y** — конфеты, шоколад
słodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** — сыпать, класть сахар
posłodzić
słom**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — солома
słomkow**y** — соломенный
słoneczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — солнечный
słon**y**, *нар.* -**o** — соленый
słońc**e** *ср.*, *пр.* -**u** — солнце
Słowianin *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**, *мн.* Słowian**ie** — славянин
słownik *м.*, род. -**a**, *пр.* -**u** — словарь
słow**o** *ср.*, *пр.* -**ie**, *род. мн.* (*ó*) — слово
słuchać (*czego*) *несов.*, -**m** — слушать
słuchaw*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — трубка
słup *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie** — столб
służbow**y**, *нар.* -**o** — служебный
służ**yć** (*jako co*) *несов.*, -**ę**, -**ysz** — служить
słynn**y**, *лм.* -**i** — известный
słychać (*kogo, co*) — слышно
słysz**eć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** — слышать
usłyszeć
smacznego! — приятного аппетита!
smaczn**y**, *нар.* -**ie** — вкусный
smak**ować** *несов.*, -**uje** — нравиться (*о еде*)
smaż**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** — жарить
usmażyć
smok *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — змей
sobo*t***a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**, *род. мн.* (*ó*) — суббота
socjalistyczn**y** — социалистический
socjalizm *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — социализм
sodow**a** (woda) — газированная (вода)
sok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — сок
solis*t***a** *м.*, *пр.* -*ści***e**, *мн.* -*śc***i** — солист
solniczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — солонка
sos *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — соус
s**ól** *ж.*, (**o**) *пр.* -**i**, *мн.* -**e** — соль
spacer *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — прогулка
spacer**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — гулять, прогуливаться
spać *несов.*, **śpię**, **śpisz** — спать
spal**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — сжечь
spal**ić** się *сов.*, -**ę**, -**isz** — сгореть
spa**ść** *сов.*, -**dnę**, -**dniesz** — упасть; опуститься
specjaln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — специальный
spędz**ać** *несов.*, -**m** — проводить; сгонять
spędzić
spędz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — провести; согнать
spiesz**yć** się *несов.*, -**ę**, -**ysz** — торопиться, спешить; идти вперед
pospieszyć się

spiker *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** диктор
spod**e**k *м.*, (dk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** блюдце
spodn**ie** *мн.*, *род.* -**i** брюки
spodziewa**ć** się (*czego*) *несов.*, -**m** надеяться, ждать, ожидать

spojrz**eć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** взглянуть, посмотреть
spojrzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** взгляд
spokojny, *лм.*, -**i**, *нар.* -**ie** спокойный
spok**ó**j *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**u** покой, тишина, спокойствие

sportow**iec** *м.*, (wc) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн* -**y**. спортсмен
spor**y** порядочный
spos**ó**b *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**ie** способ
spostr**zec** *сов.*, -**gę**, -**żesz** заметить
spotka**ć** (się) *сов.*, -**m** встретить(ся)
spotyka**ć** (się) *несов.*, -**m** встречать(ся)
spotkać (się)
spotkani**e** *ср.*, *пр.* -**u** встреча
spożywcz**y** продовольственный
spódnic**a** *ж.*, *пр.* -**y** юбка
spółdzielni**a** *ж.*, *пр.* -**i** кооператив
spóźni**ać** się *несов.*, -**m** опаздывать; отставать
spóźnić się
spóźn**ić** się *сов.*, -**ię**, -**isz** опоздать; отстать
spóźnieni**e** опоздание
sprawa *ж.*, *пр.* -**ie** дело
sprawi**ać** *несов.*, -**m** доставлять
sprawić
sprawdz**ać** *несов.*, -**m** проверять
sprawdzić
sprawdz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** проверить
spróbo**wać** (czego) *сов.*, -**uję**, -**ujesz** попробовать
sprząt**ać** *несов.*, -**m** убирать
sprzątnąć
sprzątn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** убрать
sprzed**awać** *несов.*, -**ję**, -**jesz** продавать
sprzedać
sprzedawc**a** *м.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**y** продавец
sprzedawczyn**i** *ж.*, *пр.* -**i** продавщица
sprzedaż *ж.*, *пр.* -**y** продажа
spuchn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** распухнуть
sreb*r***o** *ср.*, *пр.* -*rz***e** серебро
stacj**a** *ж.*, *пр.* -**i** станция
st**ać** *несов.*, -**oję**, -**oisz** стоять
sta**ć** się *сов.*, -**nę**, -**niesz** стать; случиться
sta**ły**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -*l***e** постоянный
stamtąd оттуда
stan *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** состояние
stan**ąć** (*na czym*, *gdzie*) *сов.*, -**ę**, -**iesz** стать; остановиться
Stan**y** Zjednoczon**e** *мн.*, *род.* -**ów** Соединенные Штаты
stara**ć** się (*o co*) *несов.*, -**m** стараться, хлопотать
postarać się
starcz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** хватить

staromiejsk**i**, *лм.* -**c**y — старогородский
start *м.*, *род*, -**u**, *пр.* -**ci**e — старт
star**y**, *лм*, -**rz**y, *нар*, -**o** — старый
sta**wać** (*na czym*, *gdzie*) *несов*,, -**ję**, -**jesz** stanąć — становиться; останавливаться
stawia**ć** (*na czym*, *na co*) *несов.*, -**m** postawić — ставить
stąd — отсюда
sterczeć *несов.*, -**ę**, -**ysz** — торчать
ster**ta** *ж.*, *пр.* -**ci**e — груда
stłu**c** *сов.*, -**kę**, -**czesz** — разбить
stoisk**o** *ср.*, *пр.* -**u** — киоск
stolic**a** *ж.*, *пр.* -**y** — столица
stolik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — столик
stołeczn**y**, *лм.* -**i** — столичный
stop**ień** *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* -**niu** — градус; степень, ступень

sto**r**a *ж.*, *пр.* -**rz**e — штора
stos *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — куча, груда
stos**ować** się (*do czego*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** zastosować się — соблюдать

stosun**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — отношение
st**ół** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*l***e** — стол
strac**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — потерять
strajk *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — забастовка
straszn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — ужасный, страшный
str**a**t**a** *ж.*, *пр.* -*c***i**e — потеря
strom**y**, *нар.* -**o** — покатый; крутой
stron**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — сторона; страница
str**ój** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — наряд, костюм; одежда
student *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*c***i**e, *мн.* -*c***i** — студент
student*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — студентка
studi**a** *мн.*, *род.* -**ów** — учеба (*в вузе*)
studi**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — учиться (*в вузе*), изучать

stwarz**ać** *несов.*, -**m** stworzyć — создавать

stwierdz**ać** *несов.*, -**m** stwierdzić — констатировать

stwierdz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — констатировать
stworz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — создать
styczeń *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* -**niu** — январь
styl *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — стиль
sufi*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*c***i**e — потолок
sukien*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — платье
surów*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — салат из капусты
susz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** wysuszyć — сушить

swet**e**r *м.*, (tr) *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** — свитер
sweter**e**k *м.*, (rk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — шерстяная кофточка
swobodn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — свободный
swoist**y**, *лм.* -*ś***ci**, *нар.* -*ś***cie** — своеобразный
sw**ój**, *лм.* sw**oi** — свой
sygna**ł** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*l***e** — гудок, сигнал

symfoni**a** *ж.*, *пр.* -**i**	симфония
symfoniczn**y**	симфонический
sympatyczn**y**, *лм.* -**i**, *нар*, -**ie**	симпатичный
syn м., *род.* -**a**, *пр*, -**u**, *мн.* -**owie**	сын
sypialn**y**	спальный
syren**a** *ж.*, *пр*, -**ie**	сирена
szach**y** *мн.*, *род.* -**ów**	шахматы
szacun**e**k *м.*, (nk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	уважение
szaf**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	шкаф
szaf*k***a** noc**n**a *ж. пр.* -*c***e**	тумбочка
szal *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	шаль
szan**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	уважать
szanown**y**, *лм.* -**i**	уважаемый
szatni**a** *ж.*, *пр.* -**i**	гардероб
szatniarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	гардеробщик
szczawiowy	щавелевый
szczególn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	особенный
szczegół *м.*, *род.* -**u**, пр. -*l***e**	деталь, подробность
szczegółow**y**, *нар.* -**o**	подробный
szczęściarz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	счастливчик
szczęśc**ie** *ср.*, *пр.* -**u**	счастье
szczęśliw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	счастливый
szczoteczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	щетка
szczotk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	щетка
szczupak *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	щука
szef *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**, *мн.* -**owie**	начальник
szereg *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	ряд
szerok**i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o**	широкий
szewc *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**y**	сапожник
szkatułk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	шкатулка
szklank**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	стакан
szkoda!	жаль!
szkoł**a** *ж.*, *пр.* -*l***e**, *род. мн.* (*ó*)	школа
szlafrok *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	халат
sznyc**e**l *м.*, (cl) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	шницель
szmink**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	губная помада; грим
szofe*r* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y**	шофер
szorstk**i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o**	шероховатый, жесткий
szos**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	шоссе
szpinak *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	шпинат
szprot**y** *мн.*	шпроты
sztandar *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	знамя
sztuk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	искусство; пьеса; штука
szufla*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	ящик (*в столе*)
szuka**ć** (*czego*) *несов.*, -**m** poszukać	искать
szum *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	шум
szyb**a** *ж.*, *род.* -**ie**	оконное стекло
szybk**i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o**	быстрый, скорый
szy**ć** *несов.*, -**ję**, -**jesz** uszyć	шить
szy**ja** *ж.*, *пр.* szy**i**	шея
szynk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	ветчина

Ś

ściana *ж.*, *пр.* -**ie**	стена
ściągnąć *сов.*, -**ę**, -**iesz**	стащить
ściemniać się *несов.*, ściemnia**ć** się ściemnić się	смеркаться
ścieżka *ж.*, *пр.* -**ce**	тропинка
ścisły, *лм.* -**śli**, *нар.* -**śle**	точный, строгий
ślad *м.*, *род.* -**u**	след
śledź *м.*, *род.* -**dzia**, *пр.* -**dziu**	селедка, сельдь
śliczny, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	чудесный
ślinić *несов.*, -**ię**, -**isz**	слюнявить
śliwka *ж.*, *пр.* -**ce**	слива
śliwkowy	сливовый
ślub *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	свадьба
śmiać się (*z czego*) *несов.*, -**eję**, -**ejesz** pośmiać się	смеяться
śmietana *ж.*, *пр.* -**ie**	сметана
śmietankowy	сливочный
śniadanie *ср.*, *пр.* -**u**	завтрак
śnieg *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	снег
śpiewaczka *ж.*, *пр.* -**ce**	певица
śpiewać *несов.*, -**m** zaśpiewać	петь
śpiewak *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**cy**	певец
średni, *лм.* -**i**, *нар.* -**io**	средний
średniowieczny, *лм.* -i	средневековый
środa *ж.*, *пр.* -*dzi***e**, *род. мн.* (*ó*)	среда
środek *м.*, (dk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	середина, внутренняя часть; средство
śródmieście *ср.*, *пр.* -**u**	центр города
świadek *м.*, (dk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie**	свидетель
świat *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*eci***e**	мир, свет
światło *ср.*, *пр.* -*etl***e**	свет
światowy, *лм.* -**i**	мировой
świąteczny, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	праздничный
świeca *ж.*, *пр.* -**y**	свеча
świetny, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	замечательный, чудесный
świeży, *лм.* -**y**, *нар.* -**o**	свежий
święto *ср.*, *пр.* -*ci***e**, *род. мн.* (*ą*)	праздник
świt *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	заря

T

tablica *ж.*, *пр.* -**y**	доска
tabletka *ж.*, *пр.* -**ce**	таблетка
tajemnica *ж.*, *пр.* -**y**	секрет, тайна
tak	да, так
tak samo	так же
taki, *лм.* -**cy**	такой
taki sam, *лм.* -**cy** sami	такой же
taksówka *ж.*, *пр.* -**ce**	такси
także	также, тоже

talerz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — тарелка
talerzyk *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — десертная тарелка
tam — там, туда
tamtejsz**y**, *лм.* -s**i** — тамошний
tam *ten*, *лм.* tamc**i** — тот
tamtęd**y** — тем путем, там
taneczn**y**, *нар.* -**ie** — танцевальный
tan**i**, *лм.* -**i**, *нар.* -**io** — дешевый
ta**niec** *м.*, *род.* -**ńca**, *пр.* -**ńcu** — танец
tapczan *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — тахта
targ**i** *мн.*, *род.* -**ów** — ярмарка
Tata*r* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e**, *мн.* -*rz***y** — татарин
tatu**ś** *м.*, *род.* -**sia**, *пр.* -**siu** — папа
teat*r* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — театр
techni*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — техника
teczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — портфель
tek*st* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ści***e** — текст
telefon *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — телефон; звонок (телефонный)

telefoniczn**y**, *нар.* -**ie** — телефонный
telefon**ować** *(do kogo)* *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — звонить, телефонировать
zatelefonować
telegram *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — телеграмма
telewizo*r* *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** — телевизор
telewizyjn**y** — телевизионный
tema*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — тема
temperatu*r***a** *ж.*, *пр.* -*rz***e** — температура
temp**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — темп
teraz — теперь, сейчас
ten, *лм.* *c***i** — этот
ten sam, лм. *c***i** sam**i** — тот же
teraźniejszo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — настоящее
term**in** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — срок
też — также, тоже
tędy — этим путем, здесь
tkanin**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — ткань
tkliwo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — умиление
t*ł***o** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*l***e** — фон
tłok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — давка, сутолока
tłu**c** *несов.*, -**kę**, -**czesz** — разбивать, бить
stłuc
tłum *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — толпа
tłumacz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** — переводчик
tłumacz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** — объяснять
wytłumaczyć
tłumacz**yć** się (*z czego*) *несов.*, -**ę**, -**ysz** — оправдываться
wytłumaczyć się
to — тогда
toa*st* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ści***e** — тост
tom *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — том
to*r* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — рельс, путь (жел. дорога)

toreb*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — сумка, сумочка
tor*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e** — торт
towa*r* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — товар

towarzyst**k**i, *лм.* -c**y**, *нар.* -**o** общительный
towarzystw**o** *ср.*, *пр.* -**ie** общество, компания
trac**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** терять, тратить
stracić
traf**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** попасть
tragedi**a** *ж.*, *пр.* -**i** трагедия
traktat *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -c**i**e трактат
tramwaj *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** трамвай
tramwajow**y** трамвайный
tras**a** *ж.*, *пр.* -**ie** трасса, линия
traw**a** *ж.*, *пр.* -**ie** трава
trawnik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** газон
tren**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** тренировать(ся)
trochę немного
troje, род. -ga трое
troszcz**yć** się (o co) *несов.*, -**ę**, -**ysz** заботиться
zatroszczyć się
trudność *ж.*, *пр.* -**ci**, *мн.* -**ci** трудность
trudn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** трудный (пар. ?акже: ничего не поделаешь)

truskawk**a** *ж.*, *пр.* -c**e** ягода клубники
trw**ać** *несов.*, trw**a** продолжаться, длиться
potrwać
trybun**a** *ж.*, *пр.* -**ie** трибуна
trzeb**a** надо, нужно
trzym**ać** (się) *несов.*, -**m** держать(ся)
tu, tutaj здесь, сюда
tunel *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** туннель
turyst**a** *м.*, *пр.* -ści**e**, *мн.* -ści турист
tutejsz**y**, *лм.* -s**i** здешний
twar**d**y, *лм.* -dz**i**, *нар.* -**o** твердый; крепкий
twarz ж., *пр.* -**y**, *мн.* -**e** лицо
twierdz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** утверждать
tworz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** создавать, образовывать
stworzyć
tw**ój**, *лм.* two**i** твой
twórczo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** творчество
ty ты
ty**dzień** *м.*, *род.* ty**godnia**, *пр.* ty**godniu** неделя
tygodnik *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** еженедельник
tyl**e**, *род.* и *лм.* -**u** столько
tyl**e** sam**o** столько же
tylko только, лишь; но
tyln**y**, *лм.* -**i** задний, хвостовой
tymczasem между тем, тем временем

tysi**ąc** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *род. мн.* -**ęcy** тысяча
tytu**ł** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -l**e** заглавие; титул

U

u (*kogo*) у
ubiegł**y** прошлый
ubier**ać** (się) *несов.*, -**m** одевать(ся)
ubrać (się)

ub**rać** (się) *сов.*, ub**iorę**, ubi**erzesz**	одеть(ся)
ubrani**e** *ср.*, *пр.* -**u**	одежда
uch**o** *ср.*, *пр.* -**u**, *мн.* usz**y**, *род. мн.* usz**u**	ухо
uchwał**a** *ж.*, *пр.* -*l***e**	решение, постановление
ucie**c** *сов.*, -**knę**, -**kniesz**	сбежать, убежать
ucieszy**ć** się (*z czego*; *czym*) *сов.*, -**ę**, -**ysz**	обрадоваться
uczci**ć** *сов.*, -**czę**, -**cisz**	отметить
uczelni**a** *ж.*, *пр.* -**i**	вуз, университет
uczeń *м.*, *род.* -**nia**, *пр.* -**niu**, *мн.* -**niowie**	ученик
uczes**ać** (się) *сов.*, -**szę**, -**szesz**	причесать(ся)
uczon**y** *м.*, **род**. -**ego**, *мн.* -*e*n**i**	ученый
uczuci**e** *ср.*, *пр.* -**u**	чувство
ucz**yć** się (*czego*) *несов.*, -**ę**, -**ysz** nauczyć się	учиться, учить (что)
ud**ać** się *сов.*, -**m**, -**dzą**	удаться, получиться; отправиться, направиться
uda**wać** się *несов.*, -**ję**, -**jesz** udać się	удаваться, получаться; отправляться, направляться
uderzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	удар; туше
udk**o** *ср.*, *пр.* -**u**	ножка
udział *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*l***e**	участие
ugin**ać** się *несов.*, -**m** ugiąć się	прогибаться
układ**ać** *несов.*, -**m** ułożyć	составлять; укладываться)
ukochan**y**, *лм.* -**i**	любимый
ukry**ć** (się) (*gdzie*, *przed czym*) *сов.*, -**ję**, -**jesz**	спрятать(ся), скрыть(ся)
ulew**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	ливень; шквал
ulgow**y**, *нар.* -**o**	льготный
ulic**a** *ж.*, *пр.* -**y**	улица
ulubion**y**, *лм.* -*e*n**i**	излюбленный
umal**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	покрасить
umie**ć** *несов.*, -**m**	уметь
umiera**ć** (*z czego*, *na co*) *несов.*, -**m** umrzeć	умирать
umie**ścić** (*gdzie*) *сов.*, -**szczę**, -**ścisz**	поместить; расположить
umówi**ć** się *сов.*, -**ię**, -**isz**	условиться
um**rzeć** (*z czego*, *na co*) *сов.*, -**rę**, -**rzesz**	умереть
umy**ć** (się) *сов.*, -**ję**, -**jesz**	умыть(ся), вымыть(ся)
umywal*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	умывальник
uni**eść** się *сов.*, -**osę**, -**esiesz**	подняться
unik**ać** *несов.*, -**m** uniknąć	избегать
uniwersytec*k***i**, *лм.* -*c***y**	университетский
uniwersyte*t* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	университет
upalny, *нар.* -**ie**	жаркий, знойный
upał *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*l***e**	жара
upar**t**y, *лм.* -*c***i**, *нар.* -*ci***e**	упрямый
upa**ść** *сов.*, -**dnę**, -**dniesz**	пасть
upiększy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	украсить

upłyn**ąć** *сов.*, -**ie** — пройти
upojon**y**, *лм.* -*en***i** — упоенный
upomin**e**k *м.*, (nk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — подарок
uprzedz**ać** *несов.*, -**m** — предупреждать
uprzedzić
uprzedz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — предупредить
uprzejmo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — вежливость, предупредительность
uprzejm**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — вежливый, предупредительный
upudr**ować** się *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — напудриться
ura**zić** *сов.*, -**żę**, -**zisz** — обидеть
uregul**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — (*здесь*) заплатить
urlop *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — отпуск
urocz**y**, *лм.* -**y**, *нар.* -**o** — очаровательный
uroczysto**ść**, *ж.*, *пр.* -*c***i**, *мн.* -*c***i** — торжество
uroczyst**y**, *лм.* -*ś*c**i**, *нар.* -*ś*c*i***e** — торжественный
urodzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — рождение
urodz**ić** (się) *сов.*, -**ę**, -**isz** — родить(ся)
urok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — обаяние
urozmaic**ać** *несов.*, -**m** — разнообразить
urozmaicić
urz**ąd** *м.*, (**ę**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e** — ведомство; отделение
urzędniczk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — служащая
urzędni**k** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y** — служащий
usiąś**ć** (*na czym*) *сов.*, -**dę**, -**dziesz** — сесть
usłysz**eć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — услышать
usmaż**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — пожарить
usposobieni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — настроение; характер
ust**a** *мн.* — рот, уста
ust**ać** *сов.*, -ni**e** — прекратиться
ustal**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — определить, назначить
uszy**ć** *сов.*, -**ję**, -**jesz** — сшить
uśmiech *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — улыбка
uśmiecha**ć** się (*do kogo*) *несов.*, -**m** — улыбаться
uśmiechnąć się
uton**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** — утонуть
utwó**r** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — произведение
uwa*g***a** *ж.*, *пр.* -*dz***e** — внимание
uważ**ać** *несов.*, -**m** — быть внимательным; обращать внимание; считать
uważa**ć** się (*za co*) *несов.*, -**m** — считать себя
uwielbia**ć** *несов.*, -**m** — обожать
uwierz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — поверить
uznani**e** *ср.*, *пр.* -**u** — признание
uzysk**ać** *сов.*, -**m** — получить
użyć (czego) *сов.*, -**ję**, -**jesz** — употребить
używa**ć** (*czego*) *несов.*, -**m** — употреблять
użyć

W

w (*czym*, *co*) — в
wagon *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — вагон

wakacj**e** *мн., род.* -**i**	каникулы
walc *м., род.* -**a**, *пр.* -**u**	вальс
walcz**yć** (*o co*) *несов.*, -**ę**, -**ysz**	бороться
walizk**a** *ж., пр.* -*c***e**	чемодан
walk**a** *ж., пр.* -*c***e**	борьба
walu*t***a** *ж., пр.* -*ci***e**	валюта
wann**a** *ж., пр.* -**ie**	ванна
warg**a** *ж., пр.* -*dz***e**	губа
warszawia*k* *м., род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -*c***y**	варшавянин
warszawian*k***a** *ж., пр.* -*c***e**	варшавянка
warszaws*k***i**, *лм.* -*c***y**	варшавский
warszta*t* *м., род.* -**u**, *пр.* -*ci***e**	мастерская
war*t*, *лм.* -*c***i**, *нар.* -**o**	стоит
wartościow**y**, *лм.* -**i**	ценный
wasz, *лм.* -*s***i**	ваш
wazon *м., род.* -**u**, *пр.* -**ie**	ваза
ważność *ж., пр.* -**ci**	срок действия
waż**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz** zważyć	взвешивать
wąs*k***i**, *лм.* -*c***y**, *нар.* -**o**	узкий
wątrób*k***a** *ж., пр.* -*c***e**	печенка
wątp*c* (*ѡ co*) *несов.*, -**ię**, -**isz** zwątpić	сомневаться
wbrew (*czemu*)	несмотря на, вопреки
wcale nie	вовсе не (нет)
wchodz**ić** *несов.*, -**ę**, -**isz** wejść	входить; подниматься
w ciągu	в течение
wciąż	все время, всё
wczas**y** *мн., род.* -**ów**	курорт
wczesn**y**, *лм.* -*śn***i**, *нар.* -*śni***e**	ранний
wczoraj	вчера
w dół	вниз
wdzięczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	благодарный
według (czego)	по, согласно
wej**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz**	войти; подняться
wejści**e** *ср., пр.* -**u**	вход
wełn**a** *ж., пр.* -**ie**	шерсть
wełnian**y**	шерстяной
weso**ły**, *лм.*, -*el***i**, *нар.* -**o**	веселый
weterynarz *м., род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	ветеринар
wewnątrz	внутри
wewnętrzn**y**, *лм.* -**i**	внутренний; добавочный
wezw**ać** *сов.*, -**ę**, -**iesz**	вызвать
wędlin**a** *ж., пр.* -**ie**	колбасные изделия, копчености
węg**iel** *м.*, (gl) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	уголь
węgiers*k***i**, *лм.* -*c***y**	венгерский
w górę	вверх
wiadom**y**, *нар.* -**o**	известный
wiadomo**ść** *ж., пр.* -**ci**, *мн.* -**ci**	известие
wi*atr* *м., род.* -**u**, *пр.* -*etrz***e**	ветер
widać (kogo, co)	видно

widel**e**c *м.*, (lc) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	вилка
widocznie	по-видимому
widok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	вид
widownі**a** *ж.*, *пр.* -**i**	зрительный зал
widz**ieć** *несов.*, -**ę**, -**isz**	видеть
wieczn**e** pió**ro**	авторучка
wieczn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	вечный
wieczorn**y**, *лм.* -**i**	вечерний
wiecz**ó***r м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	вечер
wie**dzieć** *несов.*, -**m**, -**dzą**	знать
wiek *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	век; возраст
wielbiciel *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e**	поклонник
wiel**e**, *род.* и *лм.* -**u**	много
Wielk**a** Brytani**a** *ж.*, *пр.* -**i**	Великобритания
wiel*k***i**, *лм,*. -*c***y**	великий, большой
wielmożn**y**, *лм.* -**i**	многоуважаемый
wielokrotn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	многократный
wiersz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	стихотворение, стих
wieszа**ć** (się) (*gdzie*) *сов.*, -**m** powiesić (się)	вешать(ся)
wieszak *м*:, *род.* -**a**, *пр.* -**u**	вешалка
w**ieś** *ж.*, *пр.* w**si**, *мн.* w**sie**	деревня
wież**a** *ж.*, *пр.* -**y**	колокольня, башня
wi**eźć** *несов.*, -**ozę**, -**eziesz**	везти
więc	итак, значит, тогда
win**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	вина
win*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**	лифт
win**o** *ср.*, *пр.* -**ie**	вино
wiosenn**y**, *лм.* -**i**	весенний
wio*sn***a** *ж.*, *пр.* -*śni***e**	весна
wirtuoz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**, *мн.* -**i**	виртуоз
wi**sieć** *несов.*, -**szę**, -**sisz**	висеть
wiśniow**y**	вишневый
wita**ć** *несов.*, -**m** powitać	встречать, приветствовать
wit**ać** się *несов.*, -**m** przywitać się	здороваться
witamin**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	витамин
wiz**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	виза
wizyt**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	посещение, визит
wjeżdża**ć** *несов.*, -**m** wjechać	въезжать; подниматься
wkrótce	вскоре, скоро
wl**ec** *несов.*, -**okę**, -**eczesz**	волочить, тащить
władz**a** *ж.*, *пр.* -**y**	власть
włas*n***y**, *лм.* -*śn***i**	собственный, свой
właściw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	соответствующий, нужный, настоящий (нар. собственно)
właśnie	именно, и, как раз
włącza**ć** *несов.*, -**m** włączyć	включать
włącz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	включить
Włoch**y** *мн.*, *пр.* -*sz***ech**	Италия
włos *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**ie**	волос

włoż**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — надеть; положить; *здесь также*: опустить

włókienniczy — текстильный
wmur**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — вмуровать
wnie**ść** *сов.*, -**osę**, -esie**s**z — внести
wo*d***a** *ж.*, *пр.* -*dzi***e**, *род. мн.* (*ó*) — вода
wod**a** kolońska *ж.*, *пр.* -*dzi***e**, *род. мн.* (*ó*) — одеколон
wodn**y** — водный
w ogóle — вообще
wojn**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — война
wojskow**y**, *лм*, -**i** — военный
wokół — вокруг
wol**eć** (*co od czego*; *niż co*) *несов.*, -**ę**, -**isz** — предпочитать
wolno — можно
wolno**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — свобода
woln**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — свободный; медленный
woł**ać** *несов.*, -**m** zawołać — звать, призывать, вызывать
wołowy — говяжий, из говядины
wód*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — водка
w**ó**dz *м.*, (**o**) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie** — вождь
wówczas — тогда
w**ó**z *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — воз, вагон, машина
wóz**e**k *м.*, (zk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — повозка
wpi**sać** *сов.*, -**szę**, -**szesz** — вписать
wpis**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** wpisać — вписывать

wpłyn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** — *здесь*; поступить
wprawdzi**e** — правда
wprowadz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — ввести
wrac**ać** *несов.*, -**m** wrócić — возвращаться

wrażeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — впечатление
wreszcie — наконец
wręczy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — вручить
wróci**ć** *сов.*, -**ę**, -**isz** — вернуться
wr**ó**g *м.*, (**o**) *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie** — враг
wrze**sień** *м.*, *род.* -**śnią**, *пр.* -**śniu** — сентябрь
wrzuci**ć** *сов.*, -**ę**, -**isz** — бросить, *здесь*: опустить

wsch**ó**d *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e** — восток; восход
wsiad**ać** *несов.*, -**m** wsiąść — садиться

wsią**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz** — сесть
wska**zać** *сов.*, -**żę**, -**żesz** — указать
wskazów*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — стрелка; указание
wskaz**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** wskazać — указывать

wskutek — вследствие, от
wspaniał**y**, *лм.* -*l***i**, *нар.* -*l***e** — великолепный
wspomin**ać** *несов.*, -**m** wspomnieć — вспоминать; упоминать

wspomni**eć** *сов.*, -**ę**, -**isz** — упомянуть
wspomnieni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — воспоминание

współczes**n**y, *лм.* -śn**i**, *пр.* -śn**ie** — современный
współczuci**e** *ср.*, *пр.* -**u** — сочувствие
współzawodnictw**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — соревнование
wsta**ć** *сов.*, - **nę**, -**niesz** — встать, подняться
wstawać *несов.*, -**ję**, -**jesz** — вставать, подниматься
wstać
wstaw**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — вставить, поставить
wstąp**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — зайти
wstążk**a** *ж.*, *пр.* -c**e** — лента
wstęp *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — введение; вход
wstrzym**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — останавливать
wstrzymać
wstydz**ić** się *несов.*, -**ę**, -**isz** — стыдиться
zawstydzić się
wśród — среди
wszelk**i** — всякий
wszędzie — везде, всюду
wszyst**e**k, *лм.* -c**y** — весь
wtacz**ać** się *несов.*, -**m** — вкатываться
wtoczyć się
wted**y** — тогда, в это (то) время
wtor**e**k *м.*, (rk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — вторник
wuj *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**owie** — дядя
wy — вы
wybacz**yć** (*komu*) *сов.*, -**ę**, -**ysz** — простить
wybiera**ć** się *несов.*, -**m** — собираться
wybrać się
wybitn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — выдающийся, исключительный
wyborow**y** — отборный
wyb**ó**r *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -rz**e** — выбор
wyb**rać** *сов.*, -**iorę**, -**ierzesz** — выбрать, избрать, подобрать
wybrzeż**e** *ср.*, *пр.* -**u** — побережье
wychodzi**ć** *несов.*, -**ę**, -**isz** — выходить
wyjść
wyciąga**ć** *несов.*, -**m** — вытаскивать; вытягивать, протягивать
wyciągnąć
wycieczk**a** *ж.*, *пр.* -c**e** — экскурсия
wydani**e** *ср.*, *пр.* -**u** — издание
wydarzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — событие, факт
wyda**wać** *несов.*, -**ję**, -**jesz** — издавать
wydać
wyda**wać** się *несов.*, -**ję**, -**jesz** — казаться
wydać się
wydawnictw**o** *ср. пр.* -**ie** — издательство; издание
wydawnicz**y** — издательский
wydział *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -l**e** — отделение
wyfroter**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — натереть
wygląd *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -dzi**e** — вид, внешность
wygląda**ć** *несов.*, -**m** — выглядеть
wygląda**ć** *несов.*, -**m** — смотреть
wyjrzeć
wygło**sić** *сов.*, -**szę**, -**sisz** — произнести
wygo*d***a** *ж.*, *пр.* -dzi**e** — удобство

wyjaśn**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	выяснить, объяснить
wyj*azd м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*eździe*	отъезд, выезд, поездка
wyj**ąć** *сов.*, -**mę**, -**miesz**	достать, вынуть
wyj**echać** *сов.*, -**adę**, -**edziesz**	уехать, выехать
wyjeżdż**ać** *несов.*, -**m**	уезжать, выезжать
wyjechać	
wyjm**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	доставать, вынимать
wyjąć	
wyj**ść** *сов.*, -**dę**, -**dziesz**	выйти
wykąp**ać** (się) *сов.*, -**ię**, -**iesz**	вымыть(ся) (*в ванне*), выкупаться
wykła*d м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e**	лекция
wykłada**ć** (*со*) *несов.*, -**m**	читать лекции, преподавать
wykon**ać** *сов.*, -**m**	исполнить, выполнить
wykonawc**a** *м.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**y**	исполнитель
wykon**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz**	исполнять, выполнять
wykonać	
wykorzyst**ać** *сов.*, -**m**	использовать
wyłącz**ać** *несов.*, -**m**	выключать
wyłączyć	
wyłącznie	исключительно
wymarzon**y**, *лм.*, -*e***ni**	чудесный
wymian**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	обмен
wymieni**ać** *несов.*, -**m**	называть, приводить
wymienić	
wymien**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	назвать, привести
wymow**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	произношение
wynędznia**ły**, *лм.* -*l***i**	истощенный
wyni**eść** *сов.*, -**osę**, -**esiesz**	вынести
wynik *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	результат
wyobraz**ić** sobie *сов.*, -**żę**, -**zisz**	представить себе
wyobraża**ć** sobie *несов.*, -**m**	представлять себе
wyobrazić sobie	
wypad**ek** *м.*, (dk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	случай, несчастный случай; событие
wypal**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	сжечь (внутри)
wypełni**ać** *несов.*, -**m**	заполнять
wypełnić	
wypełn**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	заполнить
wypędz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	прогнать, изгнать
wypi**ć** *сов.*, -**ję**, -**jesz**	выпить
wypływ**ać** *несов.*, -**m**	заплывать
wypłynąć	
wypożycz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz**	взять на прокат
wyprowadz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	вывести
wyrabi**ać** *несов.*, -**m**	делать
wyraz *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	слово, выражение
wyrób *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**ie**	выделка; продукт
wyrzuc**ać** *несов.*, -**m**	выбрасывать; прогонять
wyrzucić	
wyrzuc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	выбросить; прогнать
wysiad**ać** *несов.*, -**m**	сходить, выходить
wysiąść	
wysiąś**ć** *сов.*, -**dę**, -**dziesz**	сойти, выйти

wy**słać** (*do kogo*) *сов.*, -**ślę**, -**ślesz** — послать, отправить
wysławić (поэт.) — расславить
wyso*k*i, *лм.* -c**y**, *нар.* -**o** — высокий
wy**spać** się *сов.*, -**śpię**, -**śpisz** — выспаться
wystarcz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — хватить
wystaw**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — выставка; витрина
wystawia**ć** *несов.*, -**m** — ставить
  wystawić
wystaw**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — поставить
występ**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — выступать
  wystąpić
wystro**ić** się *сов.*, -**ję**, -**isz** — нарядиться
wysyła**ć** (*do kogo*) *несов.*, -**m** — посылать, отправлять
  wysłać
wyszep**tać** *сов.*, -**ezę**, -**czesz** — прошептать
wyśmiewa**ć** *несов.*, -**m** — высмеивать
  wyśmiać
wyśmiewa**ć** się (*z kogo*) *несов.*, -**m** — насмехаться
wytrawn**e** (wino) — сухое
wywietrz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — проветрить
wyzna**ć** (*co*) *сов.*, -**m** — признаться
wyznani**e** *ср. пр.* -**u** — признание
wyzwoleni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — освобождение
wzbudz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — вызвать
wzdłuż — вдоль, по
wzgórz**e** *ср.*, *пр.* -**u** — холм
w**ziąć** (*od kogo, skąd*) *сов.*, w**ezmę**, w**eźmiesz** — взять, принять
wzm**óc** *сов.*, -**ogę**, -**ożesz** — усилить
wznow**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — возобновить
wzni**eść** *сов.*, -**osę**, -**esiesz** — возвести, воздвигнуть поднять
wz**ór** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e** — узор, рисунок
wzrasta**ć** *несов.*, -**m** — расти; возрастать; усиливаться
  wzrosnąć
wzrok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — взор, взгляд
wzro*st* *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*ści***e** — рост
wzruszając**y** — трогательный
wzrusz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — тронуть

Z

z (*czego*) — из, с, от, из-за, по
z (*czym*) — с
za (*co*) — за, через
za (*czym*) — за
za (*czego*) — в, при
za (+ *прилаг.*, *нар.*) — слишком
zaadres**ować** (*co*) *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — написать адрес
zabawia**ć** *несов.*, -**m** — забавлять, развлекать
  zabawić
zabi**ć** *сов.*, -**ję**, -**jesz** — убить; провалить
zabłądz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — заблудиться
zab**rać** (*od kogo, skąd*) *сов.*, -**iorę**, -**ierzesz** — взять; забрать
zabron**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — запретить

zabyt**e**k *м.*, (tk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — достопримечательность, памятник
zabytkow**y** — исторический
zachmurzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — облачность
zachodn**i**, *лм.* -**i** — западный
zachor**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — заболеть
zachow**ywać** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — сохранять
zachować
zachow**ywać** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — вести себя
zachować się
zach**ó***d м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -*dzi***e** — запад; закат
zachwyc**ać** się *несов.*, -**m** — восхищаться
zachwycon**y**, *лм.*, -*e***ni** — восхищенный
zacię*t***y**, *лм.* -*c***i** — острый, ожесточенный
zacyt**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — процитировать, привести
zacz**ąć** (się) (*od czego*) *сов.*, -**nę**, -**niesz** — начать(ся)
zaczeka**ć** (*na co*) *сов.*, -**m** — подождать
zaczyna**ć** (się) (*od czego*) *несов.*, -**m** — начинать(ся)
zacząć (się)
zadart**y** — курносый
zadowolon**y** (*z czego*), *лм.*, -*e***ni** — довольный
zadzwoni**ć** (*do kogo*) *сов.*, -**ię**, -**isz** — позвонить
zagad*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — загадка
zagadnieni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — вопрос, проблема
zagin**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** — исчезнуть, пропасть
zagospodarow**ywać** się *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — устраиваться
zagospodarować się
zagot**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — вскипятить
zagot**ować** się *сов.*, -**uje** — закипеть
zagranic**a** *ж.*, *пр.* -**y** — зарубежные страны
zagraniczn**y**, *лм.* -**i** — заграничный, зарубежный, иностранный, внешний, международный
zainteresowani**e** *ср.*, *пр.* -**u** — интерес, увлечение
zaj**ąć** *сов.*, -**mę**, -**miesz** — занять
zaję**ty**, *лм.* -*c***i** — занятый
zajm**ować** *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — занимать, отнимать
zająć
zajrz**eć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — заглянуть
zakąs*k***a** *ж.*, *пр.* -*c***e** — закуска, холодное блюдо
zakład *м.*, *род.*, -**u**, *пр.* -*dzi***e** — мастерская, ателье
zakłady *мн.*, *род.* -**ów** — завод
zakochan**y**, *лм.* -**i** — влюбленный
zakończeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — окончание
zakończ**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — закончить, кончить
zakup**y** *мн.*, *род.* -**ów** — покупки
zaledwie — едва
zależ**eć** (*komu na czym*) *несов.*, -**y** — желать, хотеть, быть заинтересованным
zależno**ść** *ж.*, *пр.* -**ci** — зависимость
zależ**y** — смотря
załatw**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — выполнить, сделать

założ**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	основать; разбить
zamawia**ć** *несов.*, -**m** zamówić	заказывать
zam**e**k *м.*, (mk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	з'амок
zam**e**k *м.*, (mk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	зам'ок
zameld**ować** (się) *сов.* -**uję**, -**ujesz**	прописать(ся), зарегистрироваться)
zameldowani**e** *ср*, *пр.* -**u**	прописка, регистрация
zamia**r** *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*rz***e**	намерение
zamiast	вместо
zamierza**ć** *несов.*, -**m**	собираться, думать
zamieszkani**e** *ср.*, *пр.* -**u**	жительство
zamkn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz**	закрыть
zamoczy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	намочить
zamów**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	заказать
zamówieni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	заказ
zamyka**ć** *несов.*, -**m** zamknąć	закрывать
zani**eść** *сов.*, -**osę**, -**esiesz**	отнести
zanim	прежде чем, перед тем как, пока
zanosi się (*na co*)	дело идет к
zaopiek**ować** się (*kim*) *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	позаботиться
zao**rać** *сов.*, -**rzę**, -**rzesz**	вспахать
zapak**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	упаковать, завернуть
zapala**ć** *несов.*, -**m** zapalić	зажигать; закуривать
zapaleni**e** (płuc) *ср.*, *пр.* -**u**	воспаление (легких)
zapal**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	зажечь; закурить
zapałk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e**	спичка
zapamięt**ać** *сов.*, -**m**	запомнить
zaparza**ć** *несов.*, -**m** zaparzyć	заваривать
zaparzy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	заварить
zap**iąć** *сов.*, -**nę**, -**niesz**	застегнуть
zaplan**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	запланировать, наметить
zapłac**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	заплатить
zapłat**a** *ж.*, *пр.* -*ci***e**	вознаграждение
zapomina**ć** (*czego*) *несов.*, -**m** zapomnieć	забывать
zapomn**ieć** (*czego*) *сов.*, -**ę**, -**isz**	забыть
zapowiada**ć** *несов.*, -**m** zapowiedzieć	предвещать, предсказывать
zaprozna**ć** (się) *несов.*, -**m**	познакомить(ся)
zaprasza**ć** *несов.*, -**m** zaprosić	приглашать
zapros**ić сов**., -**szę**, -**sisz**	пригласить
zaproszeni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	приглашение
zaprowadz**ić** *сов.*, -**ę** -**isz**	проводить
zaprzest**ać** *сов.*, -**nę**, -**niesz**	прекратить
zaprzyjaźni**ć** się *сов.*, -**ię**, -**isz**	подружить(ся)
zapyta**ć** (*kogo o co*) *сов.*, -**m**	спросить
zarabia**ć** *несов.*, -**m** zarobić	зарабатывать

zaraz	сейчас, сейчас же
zarezerw**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	забронировать
zarządzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	распоряжение
zarzuc**ić** (*komu co*) *сов.*, -**ę**, -**isz**	упрекнуть
zas**nąć** *сов.*, -**snę**, -**śniesz**	заснуть, уснуть
zas**pać** *сов.*, -**śpię**, -**śpisz**	проспать
zastanawi**ać** się *несов.*, -**m** zastanowić się	*здесь*: думать
zastanowi**ć** się *сов.*, -**ię**, -**isz**	подумать
zastrzyk *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	укол
zatańcz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	потанцевать, станцевать
z'a to	зато
zatrzyma**ć** (się) *сов.*, -**m**	остановить(ся)
zatrzymy**wać** (się) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** zatrzymać (się)	останавливать(ся)
zauważ**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	заметить
zawiadami**ać** *несов.*, -**m** zawiadomić	извещать
zawiadorń**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz**	известить
zawiadomieni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	извещение
zawi**eźć** *сов.*, -**ozę**, -**eziesz**	отвезти, довезти
zawodow**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o**	профессиональный
zawoł**ać** *сов.*, -**m**	позвать; воскликнуть
zaw**ód** м., (**o**) род. -**u**, пр. -*dzi***e**	профессия, специальность
zawstydzo**ny**, *лм.* -*e*n**i**	сконфуженный
zawsze	всегда; все же
zazdro**ścić** *несов.*, -**szczę**, -**ścisz** pozazdrościć	завидовать
zazdrość (*o kogo*) *ж.*, *пр.* -*c***i**	ревность
zaziębieni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	простуда
zaży**ć** *сов.*, -**ję**, -**jesz**	принять (*о лекарстве*)
zażywa**ć** *несов.*, -**m** zażyć	принимать (*о лекарстве*)
z**ą**b *м.*, (**ę**) *род.* -**a**, *пр.* -**ie**	зуб
zbacza**ć** *несов.*, -**m** zboczyć	сворачивать в сторону
zbad**ać** *сов.*, -**m**	осмотреть
zbior**e**k *м.*, (rk) *род.* -**u**, *пр.* -**u**	сборник
zbi**ór** м., (**o**) *род.* -**u**. *пр.* -*rz***e**	собрание
z bliska	вблизи
zbliża**ć** (się) *несов.*, -**m** zbliżyć (się)	приближать(ся)
zbroj**a** *ж.*, *пр.* -**i**	доспехи
zbud**ować** *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	построить
zbudz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz**	разбудить
zbudz**ić** się *сов.*, -**ię**, -**isz**	проснуться
zburz**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	разрушить
zbyt	слишком
zd**ać** *сов.*, -**m**, -**dzą**	сдать
z daleka	издали
zdani**e** *ср.*, *пр.* -**u**	мнение; сказанное; предложение (*грам.*)

zdarza**ć** się *несов.*, zdarza zdarzyć się — случаться, бывать
zdarzeni**e** *ср. пр.* -**u** — случай, событие
zdarz**yć** się *сов.*, -**y** — случиться, произойти
zda**wać** się *несов.*, -**je** — казаться
zdąż**yć** *сов.*, -**ę**, -**ysz** — успеть
zdecyd**ować** się *сов.*, -**uję**, -**ujesz** — решиться
zdecydowan**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — решительный
zd**jąć** *сов.*, zd**ejmę**, zd**ejmiesz** — снять
zdob**ić** *несов.*, -**ię** -**isz** ozdobić — украшать
zdoln**y** (*do czego*), *лм.* -**i** — способный, в состоянии
zdoła**ć** *сов.*, -**m** — суметь; успеть; смочь
zdradz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — выдать
zdrowi**e** *ср.*, *пр.* -**u** — здоровье
zdrow**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — здоровый
zdrzemn**ąć** się *сов.*, -**ę**, -**iesz** — вздремнуть
zdumieni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — недоумение
zechci**eć** *сов.*, -**ę**, -**esz** — пожелать, хотеть
zega**r** *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -*rz***e** — часы
zegar**e**k *м.*, (rk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** — часы
zepsu**ć** *сов.*, -**ję**, -**jesz** — испортить
zepsu*t***y**, *лм.* -*c***i** — неисправный, испорченный

zesp**ół** *м.*, (**o**) *род.* -**u**, *пр.* -**ie** — коллектив; ансамбль
zeszł**y** — прошлый
zet**rzeć** *сов.*, -**rę**, -**rzesz** — стереть
zewnątrz — вне, извне
zewnętrzn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie** — внешний, наружный
zewsząd — отовсюду, со всех сторон

zgadn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** — отгадать
zgłasz**ać** się *несов.*, -**m** zgodzić się — соглашаться, быть согласным
zgasn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** — погаснуть
zgin**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz** — являться
zgłasz**ać** się *несов.*, -**m** zgłosić się — погибнуть; потеряться
zgło**sić** się *сов.*, -**szę**, -**sisz** — явиться, пойти
zgodzi**ć** się *сов.*, -**ę**, -**isz** — согласиться
zgrabn**y**, *лм.* -**i** — стройный
zgromadzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — ассамблея
zgub**ić** (się) *сов.*, -**ię**, -**isz** — потерять (ся)
ziarn**o** *ср.*, *пр.* -**ie** — зерно
zieleni**ć** się *несов.*, -**ię**, -**isz** — зеленеть(ся)
zieleń *ж.*, *пр.* -**ni** — зелень
zielon**y**, *нар.* -**o** — зеленый
ziemi**a** *ж.*, *пр.* -**i** — земля
ziemniak *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** — картофелина (*мн.* картофель)

zim**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — зима
zimn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** — холодный
zimow**y**, *лм.* -**i** — зимний
zjawi**ać** się *несов.*, -**m** zjawić się — появляться

zj*azd м.*, *род.* -**u**, *пр.* -*eździe*	съезд
zj**echać** *сов.*, -**adę**, -**edziesz**	съехать
zjednocz***yć*** *сов.*, -***ę***, -***ysz***	объединить, соединить
*zje**ść*** *сов.*, -**m**, -**dzą**	съесть
złap**ać** *сов.*, -**ię**, -**iesz**	поймать
zło**ścić** się *несов.*, -**szczę**, -**ścisz**	злиться, сердиться
złot**o** *ср.*, *пр.* -*ci***e**	золото
złot**y**, *лм.* -*c***i**	золотой; злотый (монетарная единица)
złoży**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	сложить
*zł**y***, *лм.* *źl***i**, *нар.* *źl***e**	плохой, злой, не тот
zmarzn**ąć** *сов.*, -**ię**, -**iesz**	замерзнуть
zmęczon**y**, *лм.* -*en***i**	утомленный, усталый
zmęczy**ć** się *сов.*, -**ę**, -**ysz**	устать
zmian**a** *ж.*, *пр.* -**ie**	изменение, перемена
zmieni**ać** (się) *несов.*, -**m** zmienić się	изменять(ся)
zmienn**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**ie**	переменный
zmierzch *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	сумерки
zmieszan**y**, *лм.* -**i**	смущенный
zmie**ścić** (się) (*gdzie*) *сов.*, -**szczę**, -**ścisz**	поместить(ся)
zmokn**ąć** *сов.*, -**ę**, -**iesz**	промокнуть
zmrok *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u**	сумерки
zmu**sić** (się) *сов.*, -**szę**, -**sisz**	заставить (себя)
zn**ać** *несов.*, -**m**	знать
znacz**e**k *м.*, (czk) *род.* -**a**, *пр.* -**u**	марка
znaczeni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	значение
znacz**yć** *несов.*, -**ę**, -**ysz**	значить, обозначать
znajd**ować** (się) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** znaleźć	находить(ся)
znajomo**ść** *ж.*, *пр.* -**ci**, **мн**. -**ci**	знакомство, знание
znajom**y** *м.*, *род.* -*ego*, *мн.* -**i**	знакомый
znakomit**y**, *лм.* -*c***i**, *нар.* -*ci***e**	знаменитый, великолепный
zna**leźć** *сов.*, -**jdę**, -**jdziesz**	найти
zna**leźć** się *сов.*, -**jdę**, -**jdziesz**	очутиться; оказаться; быть обнаруженным
znan**y**, *лм.* -**i**	известный
znikąd	ниоткуда
znikom**y**, *нар.* -**o**	преходящий, мимолетный
zniszczy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	уничтожить, разрушить
zno**sić** *несов.*, -**szę**, -**sisz** znieść	переносить
znowu, znów	опять, снова, вновь
znudzeni**e** *ср.*, *пр.* -**u**	скука
znudz**ić** się *сов.*, -**ę** -**isz**	соскучиться
zobaczy**ć** *сов.*, -**ę**, -**ysz**	увидеть, посмотреть
zobaczy**ć** się *сов.*, -**ę**, -**ysz**	увидеться
zobowiązani**e** *ср.*, *пр.* -**u**	обязательство
zorient**ować** się *сов.*, -**uję**, -**ujesz**	сориентироваться, сообразить
zost**ać** *сов.*, -**nę**, -**niesz**	остаться; стать

zosta**wać** *несов.*, -**ję**, -**jesz**
  zostać — оставаться; становиться
zostawi**ać** *несов.*, -**m**
  zostawić — оставлять
zostaw**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — оставить
z początku — сначала
z powrotem — обратно
zresztą — впрочем
zrob**ić** *сов.*, -**ię**, -**isz** — сделать
zrozumiał**y**, *лм.* -l**i**, *нар.* -l**e** — понятный
zrozumie**ć** *сов.*, -**m** — понять
zup**a** *ж.*, *пр.* -**ie** — суп
zupełn**y**, *нар.* -**ie** — совершенный, полнейший (*нар.* вполне, совсем)

związ**ek** *м.*, (zk) *род.* -**u**, *пр.* -**u** — связь; союз
Związek Radziecki — Советский Союз
zwiedz**ać** *несов.*, -**m**
  zwiedzić — посещать, осматривать, смотреть
zwiedz**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — посетить, осмотреть
zwierz**ę** *ср.*, *пр.* -**ęciu**, *мн.* -**ęta** — животное, зверь
zwiędn**ąć** *сов.*, -**ie** — увянуть
zwleka**ć** (*z czym*) *несов.*, -**m** — медлить, оттягивать
zwłaszcza — особенно
zwolnieni**e** *ср.*, *пр.* -**u** — освобождение, бюллетень

zwrac**ać** *несов.*, -**m**
  zwrócić — возвращать, отдавать
zwrac**ać** się *несов.*, -**m**
  zwrócić się — обращаться
zwróc**ić** *сов.*, -**ę**, -**isz** — вернуть
zwróc**ić** się *сов.*, -**ę**, -**isz** — обратиться
zwycięzc**a** *ж.*, *пр.* -**y**, *мн.* -**y** — победитель
zwyciężyć *сов.*, -**ę**, -**ysz** — победить
zwyczaj *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -**u** — обычай, нрав
zwykł**y**, *лм.* -l**i**, *нар.* -l**e** — простой, обычный, обыкновенный, общегражданский

zyskiwać *несов.*, -**uję**, -**ujesz**
  zyskać — выигрывать
zza — из-за

Ż

żaden — никакой, ни один
żaglówk**a** *ж.*, *пр.* -c**e** — парусная лодка
żałować (*czego*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz** — жалеть
żart *м.*, *род.* -**u**, *пр.* -ci**e** — шутка
żartować (*z czego*) *несов.*, -**uję**, -**ujesz**
  zażartować — шутить
żądać (*czego*) *несов.*, -**m**
  zażądać — требовать
że (*союз*) — что
żeby — чтобы

żegn**ać** się *несов.*, -**m** прощаться
  pożegnać się
żen**ić** (się) (*z kim*) *несов.*, -**ię**, -**isz** женить(ся)
  ożenić (się)
żołąd**e**k *м.*, (dk) *род.* -**a**, *пр.* -**u** желудок
żołnierz *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u**, *мн.* -**e** солдат
żon**a** *ж.*, *пр.* -**ie** жена
życi**e** *ср.*, *пр.* -**u** жизнь
życz**yć** (*sobie, komu*) *несов.*, -**ę**, -**ysz** желать, хотеть
ży**ć** *несов.*, -**ję**, -**jesz** жить; быть живым
żyletk**a** *ж.*, *пр.* -*c***e** лезвие
żyrandol *м.*, *род.* -**a**, *пр.* -**u** люстра
żyw**y**, *лм.* -**i**, *нар.* -**o** живой

Ź

źródł**o**, *ср.*, *пр.* -*l***e** источник

РУССКО-ПОЛЬСКИЙ СЛОВАРЬ

(ДЛЯ УПРАЖНЕНИЙ)

А

антракт	przerwa
архитектор	architekt
аспирант	aspirant
афиша	afisz

Б

балкон	balkon
белье	bielizna
билет	bilet
бинокль	lornetka
большой	duży, wielki
бороться	walczyć
бросить	rzucić
будильник	budzik
будущий	przyszły
быстрый	szybki
быть	być

В

в	w, do, przez
вагон	wagon
валюта	waluta
варшавский	warszawski
ввести	wprowadzić
вдруг	nagle
в другом месте	gdzie indziej
везде	wszędzie
век	wiek
вернуться	wrócić
веселый	wesoły
весь	cały, wszystek
взять	wziąć
вино	wino
виноват	przykro mi
висеть	wisieć
власть	władza
вместо	zamiast
внешний	zagraniczny
вода	woda
возможность	możliwość
война	wojna
вокруг	wokół, dookoła
воскресенье	niedziela
восток	wschód
впечатление	wrażenie
время	czas
всегда	zawsze
вскоре	wkrótce
вспомнить	przypomnieć sobie
вставать	wstawać
встать	stanąć
вчера	wczoraj
вчерашний	wczorajszy
выбрать	wybrać
выйти	wyjść, здесь: wejść
вынужден	musi
выставка	wystawa
выход	wyjście

Г

газета	gazeta
гастроли	gościnne występy
говорить	mówić
год	rok
головной	przedni
гора	góra
город	miasto
гражданин	obywatel
гуманизм	humanizm

Д

даже	nawet
делать	robić
делегация	delegacja
дело	sprawa
демонстрироваться	wyświetlać, grać

день	dzień
дерево	drzewo
долгий	długi
должен	powinien, musi
дома	w domu
дорога	droga
драматический	dramatyczny
другой	inny

Е

если	jeśli, jeżeli
есть	jeść
ехать	jechać
еще	jeszcze

Ж

жаль	przykro
жить	żyć, mieszkać

З

за	za, po, przez
заблуждение	*здесь*: błąd
забыть	zapomnieć
заводить	nakręcać
завтра	jutro
заграничный	zagraniczny
зажигать	zapalać
зайти	wstąpić
заказ	zamówienie
заказной	polecony
заметить	zauważyć
запад	zachód
заполнить	wypełnić
запомнить	zapamiętać
зарубежный	obcy, zagraniczny
заря	świt
заседание	posiedzenie, zebranie
заставить	zmusić
звонить	dzwonić
здание	gmach
здесь	tutaj, tu
зима	zima
змей	smok
знакомый	znajomy
зрительный зал	widownia

И

играть	grać
идти	iść
идти вперед	spieszyć się
из	z
извиняться	przepraszać
изгнание	wypędzenie
из-за	przez
измениться	zmienić się
или	czy
инженер	inżynier
иностранный	zagraniczny, obcy
институт	instytut
интересный	ciekawy
интересоваться	interesować się
искать	szukać
искусство	sztuka

К

к	na, do
как	jak
какой	jaki, który
камерный	kameralny
карта	karta
картина	film, obraz
кафе	kawiarnia
квартира	mieszkanie
кинотеатр	kino
клетка	krata
книга	książka
книжный магазин	księgarnia
когда	kiedy, gdy
комната	pokój
концерт	koncert
кто-нибудь	ktoś, ktokolwiek
куда	dokąd, gdzie
культурный	kulturalny
купаться	kąpać się
купить	kupić
курить	palić
кушать	jeść

Л

легенда	legenda
лето	lato
лечь	położyć się
лишь	tylko
ложиться	kłaść się

М

магазин	sklep
мало	mało
машина	samochód
машинистка	maszynistka
место	miejsce
месяц	miesiąc
месячный	miesięczny
министр	minister
минута	minuta

мир	pokój
мнение	*здесь*: zdanie
много	wiele, dużo
мой	mój
молодой	młody
момент	chwila, moment
мочь	móc
музей	muzeum
музыка	muzyka
мыться	myć się

Н

на	na
надо	trzeba
наказать	ukarać
напоминать	przypominać
напомнить	przypomnieć
народный	ludowy
настроение	nastrój, humor
начать	zacząć
находиться	być, znajdować się
наш	nasz
негде	nie ma gdzie
неделя	tydzień
независимость	niepodległość
некогда	nie ma kiedy
некого	nie ma kto, kogo
некоторый	pewien
некуда	nie ma dokąd, gdzie
нельзя	nie można
немедленно	natychmiast
несколько	kilka, parę
несколько сот	kilkaset
нечего	nie ma co, czego
никогда	nigdy
никуда	nigdzie
ничего	nic, niczego
но	ale
новый	nowy
ночь	noc
нужный	konieczny, potrzebny

О

о(б)	o
обед	południe, obiad
обедать	jeść obiad
обещать	obiecać
обычаи	zwyczaj, obyczaj
общество	społeczeństwo
огонь	ogień
окно	okno
окончание	zakończenie
опера	opera
опоздать	spóźnić się
осматривать	zwiedzać, oglądać
основать	założyć
остановиться	zatrzymać się, stanąć
остаться	pozostać
осторожный	ostrożny
от	od
отвлекать	odrywać, rozpraszać uwagę
отдохнуть	odpocząć
отовсюду	zewsząd
отправить	wysłać
отставать	spóźniać się
оттуда	stamtąd
отъезд	odjazd
очень	bardzo

П

палатка	namiot
парк	park
партер	parter
парусная лодка	żaglówka
паспорт	paszport
паспортный стол	biuro meldunkowe
перед(о)	przed(e)
передний	przedni
переписать	przepisać
печать	prasa
пешком	pieszo
писать	pisać
письмо	list
пить	pić
платформа	peron
плохой	zły
пляж	plaża
победить	zwyciężyć
повышаться	podnosić się
поговорить	pomówić, porozmawiać
погулять	pospacerować
под	pod
подать	*здесь*: podstawić
подруга	koleżanka
поезд	pociąg
поездка	wyjazd, podróż
поесть	zjeść
поехать	pojechać
позаботиться	zatroszczyć się
позвонить	zadzwonić
поздний	późny

познакомиться	poznać się, poznać, zaznajomić się
пойти	pójść
полка	półka
полночь	północ
положить	położyć
пользоваться успехом	cieszyć się powodzeniem
польский	polski
Польша	Polska
получить	otrzymać, dostać
поляк	Polak
помещаться	mieścić się
понимать	rozumieć
понять	zrozumieć
по-польски	po polsku
пора	pora, czas
посетить	zwiedzić
после	po
посмотреть	obejrzeć, zwiedzić
посоветовать	poradzić
посольство	ambasada
посредине	pośrodku
поставить	nastawić
потерять	zgubić
пошутить	zażartować, pożartować
прав	ma rację
праздник	święto
праздновать	obchodzić
предпочитать	woleć
предъявлять	okazywać
прекрасный	piękny
привезти	przywieźć
привычка	przyzwyczajenie
придерживаться	*здесь*: być
приезд	przyjazd
приезжать	przyjeżdżać
приехать	przyjechać
принести	przynieść
принимать	przyjmować
принять	przyjąć
проводить	spędzać
прогресс?	postęp
прогулка	spacer
продовольственный	spożywczy
проездной	miesięczny
произведение	utwór
произвести	*здесь*: wywrzeć, zrobić
происхождение	pochodzenie
просить	prosić
просмотреть	przejrzeć
проснуться	zbudzić się, obudzić się
проспать	zaspać
простой	łatwy, prosty
противный	*здесь*: przeciwny
пьеса	sztuka

Р

работать	pracować
рабочий	robotnik
радио	radio
радоваться	cieszyć się
раз	raz
разговор	rozmowa
разговаривать	rozmawiać
раздумать	rozmyślić się
ранний	wczesny
расположен	leży
рассеянность	roztargnienie
ребенок	dziecko
ренессанс	renesans
репертуар	repertuar
решить	postanowić
русская	Rosjanka
русский	rosyjski, Rosjanin
ручка	pióro
рынок	rynek

С

с	z, od
самый	sam
свобода	wolność
себя	swój
сделать	zrobić
свой	siebie
север	północ
сегодня	dziś, dzisiaj
сигарета	papieros
сидеть	siedzieć
сказать	powiedzieć
скорее	raczej
следующий	następny
словарь	słownik
случай	wypadek
слушать	słuchać
смеяться	śmiać się
смотреть	zwiedzać, oglądać, patrzeć
сначала	najpierw
собираться	zamierzać
советский	radziecki
Советский Союз	Związek Radziecki

современный	współczesny, nowoczesny
согласно	według
состоять из	składać się z
социализм	socjalizm
спальный	sypialny
спрашивать	pytać
ставить	wystawiać
становиться	stawać się
стараться	starać się
старый	stary, dawny
стать	stanąć, zacząć, zostać, stać się
стена	ściana
стихотворение	wiersz
стол	stół
столица	stolica
стоять	stać
страна	kraj
страница	strona
страшный	straszny
строить	budować
студентка	studentka
стул	krzesło
существование	istnienie
сходить	pójść, iść
считать	uważać, sądzić

Т

там	tam
татарин	Tatar
театр	teatr
текст	tekst
темный	ciemny
теплый	ciepły
тихий	cichy
товарищ	kolega
товары	towary, wyroby
только что	dopiero co, tylko co
точный	dokładny

У

у	przy, u
уверен	pewien
угрюмый	ponury
удивительный	dziwny
удобный	wygodny
узнать	dowiedzieć się
умереть	umrzeć
уметь	umieć
университет	uniwersytet
уровень	poziom
урок	lekcja
утро	ranek, rano
уходить	iść, odchodzić
учитель	nauczyciel
учительница	nauczycielka

Ф

фабрика	fabryka
фойе	foyer
форма	kształt, forma
фруктовая вода	fruktowit

Х

хлеб	chleb
ходить	chodzić
холодный	zimny
хороший	dobry
хотеть	chcieć

Ц

центр	ośrodek

Ч

час	godzina
частый	częsty
часы	zegarek, zegar
человек	człowiek, osoba
чем	niż
через	za
читать	czytać
что	co, że
что-нибудь	coś, cokolwiek
что-то	coś
чуть не	omal nie

Э

экран	ekran
электрический	elektryczny
этаж	piętro
этот	ten

Ю

юбка	spódnica
юг	południe

Я

являться	*здесь*: być
язык	język

УКАЗАТЕЛЬ ГРАММАТИЧЕСКИХ ВОПРОСОВ

Имя существительное

Род имен существительных 6, 11, 25
Склонение:
Им. над. мн. ч. 12, 19, 77, 161, 169, 184, 307, 344, 369
Род. над. 33, 43, 90, 110, 201, 228, 307, 369
Дат. пад. 56, 66, 127, 255
Вин. пад. 12, 19, 77, 111, 203, 229, 307, 370
Твор. пад. 26, 141, 255
Предл. пад. 41, 56, 65, 100, 109, 127, 318
Зват. форма 66, 101, 128
Образование отглагольных существительных 230, 255, 280, 294

Имя прилагательное

Склонение 13, 33, 68, 162, 371
Степени сравнения 172, 205, 270
Место прилагат. в сочетании с существительным 14, 240

Местоимение

Полные формы личных местоимений:
Им. пад. 5, 370
Род. пад. 41, 55, 100, 128, 141
Дат. пад. 66, 128, 141
Вин. пад. 55, 65, 88, 100, 128, 141, 329, 370
Твор. пад. 41
Предл. пад. 50, 84
Краткие формы личных местоимений:
Род. пад. 55, 100, 128, 141
Дат. пад. 25, 33, 66, 128
Вин. пад. 55, 101, 128, 141
Отсутствие личных местоимений при глаголах 21, 35, 101
Возвратное местоимение 89, 141, 239
Притяжательные местоимения 4, 140
Указательные местоимения 28, 88, 202
Неопределенные местоимения 76, 362
Отрицательные местоимения 21, 202, 352
Эквиваленты русских местоимений „некого, нечего” 56, 281

Имя числительное 161, 170, 336, 360, 369, 371

Глагол

Спряжение:
Наст, время глаголов I спряжения 34, 41, 49, 50, 55, 65, 75, 88, 109, 121, 142

Наст. время глаголов II спряжения 42, 50, 55, 78, 140, 183, 328
Наст. время глаголов III спряжения 7, 13, 20, 32, 54
Наст. время глагола być 4, 27, 57
Будущее время:
простое 57
составное 69, 153
Повелительное наклонение 91, 112, 129, 142, 169, 369
Сослагательное наклонение 245, 254
Возвратные глаголы 18, 139, 317, 351
Безличные формы глагола 152, 240, 309, 317, 344, 369
Причастия:
Действит. причастия наст. времени 329, 344
Страдательные причастия 185, 206, 220, 229, 254, 294
Страдательный оборот 186, 206, 307
Деепричастия несов. вида 329, 344
Выражение долженствования 271, 283, 320, 351

Наречие

Образование наречий 33, 69
Степени сравнения 217, 270

Предлог

do 66, 99, 109, 151, 159, 227, 317
na 75, 317
o 76, 99, 150, 175, 219, 270, 280, 336
od 159, 174, 182, 217, 329
po 127, 138, 139, 182, 229
przed 85, 226, 227, 280
przez 186, 206, 216, 328
u 120
w 75, 140, 183, 280, 318
z 89, 280, 281
za 19, 85, 150, 343

Союз

aby 256
gdy 57
gdyby 256, 269
jeśliby, jeżeliby 256
kiedy 57
że 49, 115
żeby 256, 269

ЦЕНА 1 РУБ. 20 КОП.